

מבקר המדינה
דוח ביקורת על
פרשת "מסמך הרפז"

מבקר המדינה

דוח ביקורת על

פרשת "מסמך הרפז"

ירושלים, טבת התשע"ג, ינואר 2013

מס' קטלוגי 2013-001

ISSN 0793-1948

דוח זה מובא גם באתר האינטרנט של משרד מבקר המדינה בכתובת
www.mevaker.gov.il

סדר : אונית שירותי מחשב בע"מ

אקדמות מילין

1. תחילתה של הפרשה מושא דוח זה, שנודעה בתקשורת כ"פרשת הרפז", ונקראת כאן **פרשת "מסמך הרפז"**, בחשיפת המסמך בתקשורת ביום 6.8.2010.

בשלהי חודש אוקטובר 2010 החליט מבקר המדינה דאז, השופט (בדימוס) מיכה לינדנשטראוס, על ביצוע ביקורת מערכתית בנושא, בין היתר, נוכח היבטים מסוימים שנבעו מהחקירה המשטרית בו.

ביום 4.7.12 הסתיימה כהונתו של מבקר המדינה לינדנשטראוס. עם זאת, הכנסת האריכה את משך הזמן בו מוסמך המבקר היוצא לחתום על דוחותיו בשלושה חודשים, דהיינו עד ליום 3.10.12. העניין הגיע אף לפתחו של בית המשפט העליון בשבתו כבג"ץ, אשר הותר על כנו את תיקון 45 לחוק מבקר המדינה, התשי"ח-1958 [נוסח משולב], תוך קביעת הנחיות, כמפורט שם (בג"ץ 5113/12 **שלומי פרידמן נ' כנסת ישראל ואח'**) (טרם פורסם, 7.8.12).

ביום 4.7.12, לאחר הצהרת האמונים בכנסת, נכנסתי לתפקיד מבקר המדינה. בתום שלושת החודשים הנ"ל התברר, כי לא די בהם כדי לסיים את כתיבת הדוח והגשתו, ולא הסתייע בידי השופט (בדימוס) לינדנשטראוס לסיים את הדוח ולחתום עליו. לפיכך, בהסכמתי, השלים הצוות שעסק בו את המלאכה, בואכה יום 28.11.12, בו הונח הדוח על שולחני.

עתה, משקראתי בעיון רב את הדוח, שקלתי אם יש מקום להעמיק חקר בחומר הגולמי שבבסיסו, הגעתי למסקנה שאין זה ראוי לפתוח מחדש את הפרשה שהעסיקה את כל המעורבים והציבור בכללותו למעלה משנתיים, תוך לקיחה בחשבון נימוקים אחדים לרבות עיכוב נוסף של חודשים רבים, וכן שיקול של "עלות מול תועלת", עגמת נפש רבה לכל המעורבים, עיכוב מינויים בצה"ל, ואף חילופים בחלק מצוות עובדי הביקורת, שעבודתם במשרד מבקר המדינה מסתיימת ביום 30.11.12.

2. אכן הדוח מציג בשני פרקיו הראשונים את איסוף המידע והטיפול במסמך הרפז ומערכת יחסים עכורה וטעונה בין שר הביטחון ולשכתו לבין הרמטכ"ל לשעבר ולשכתו. "בפתח דבר" (שלא נכתב על ידי) נכתב על מעורבות בעלי עניין, **"שיצרו או ניסו ליצור סדר יום ציבורי המושפע לא פעם מהטיות מכוונות, והכל מתוך ניסיון או תקווה להשפיע על תוצאות הבדיקה..."** (שם, פסקה רביעית).

ביטוי לכך אף ניתן למצוא בפרק "פעולות הביקורת", הודן בפן העיוני של מערכות יחסים בין-אישיות ומערכת מאפייני הממשקים הקיימים בין האנשים, המגעים המתקיימים ביניהם בפועל ומתפיסת המציאות ומשמועות בקשר אליה.

הדוח עוסק בשני חלקים נוספים גם בתהליך בחירת הרמטכ"ל ומינויו, ובביטחון מידע.

3. כן יצוין, כי היועץ המשפטי לממשלה הודיעני ביום 1.11.12, כי טרם סיים לבחון את החומר שהועבר אליו ביום 6.5.12 על ידי קודמי בתפקיד, ולפיכך תשובתו לפנייה אליו על פי סעיף 14(ג) לחוק מבקר המדינה, תינתן לכשתסתיים הבדיקה.

4. אשר לעיתוי פרסום הדוח, אין לי אלא להביא את דברי מבקר המדינה ונציב תלונות הציבור, כבוד השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג, בדוח שנתי 49, מיום 8.4.1999 בציינו: "הדוח האמור להתפרסם בעיצומה של מערכת הבחירות לכנסת החמש-עשרה, שבסיומה יגיע לשיאו התהליך הדמוקרטי, בקיומן של הבחירות. אולם ראוי הוא לזכור ולהזכיר כי גם כשרועמים קולותיה של תעמולת הבחירות, לא שותקת הביקורת, וכי גם בהגישו את דוחותיו לעת הזאת אין מבקר המדינה יורד לזירה הפוליטית ואינו נוטל חלק בה. על מבקר המדינה להמשיך ולמלא את תפקידו כ'עין ציבורית' אשר פקוחה בכל עת על המינהל הציבורי, ואינה נעצמת בשל אירועים פוליטיים כלשהם...".

לפני נעילה

צוות הביקורת שעסק בדוח זה בדק אלפי עמודי מסמכים, האזין לעשרות שעות של הקלטות, ערך למעלה מ-300 פגישות ונכנס לעומקם של דברים ביסודיות ראויה לשבח, ובהתחשב באחריות הכבדה שרבצה על כתפיו, רוחב היריעה, וכל זאת תוך התחשבות ברגישות הנושאים ותוך שיקולי "בלמים ואיזונים" הראויים, ועל כך יבואו על הברכה, ובתוך אלה, כמובן, השופט (בדימוס) מיכה לינדנשטראוס.

תודה מיוחדת לאלוף (מיל') יעקב (מנדי) אור, שהנהיג את הצוות במשך כל התקופה, כאשר החל מחודש פברואר 2012 עבד בהתנדבות.

יוסף חיים שפירא, שופט (בדימוס)
מבקר המדינה
ונציב תלונות הציבור

ירושלים, י"ט כסלו התשע"ג
3 בדצמבר 2012

פתח דבר

א. ביום 6 באוגוסט 2010 נחשף בתקשורת המסמך שהעלה לסדר היום הציבורי את העיסוק בפרשה שנודעה מאוחר יותר כ"פרשת הרפז". בסוף אוקטובר 2010 החליט מבקר המדינה דאז, השופט (בדימ') מיכה לינדנשטראוס, בעקבות פניות שקיבל והבנת הצורך החיוני בכך, על ביצוע ביקורת מערכתית בעניין זה. צורך זה קיבל חשיבות רבה במיוחד נוכח סימני שאלה עובדתיים, נורמטיביים ואתיים שנותרו גם אחרי שהחקירה המשטרתית הממוקדת בנושא זיוף "מסמך הרפז" הסתיימה, והציקו עד מאוד לציבור בכלל ולצה"ל בפרט; המצב הוגדר אז על ידי אלוף (דאז), הרמטכ"ל דהיום, רא"ל בנימין (בני) גנץ, כ"פגר מסריח" אשר נשאר בחדר ללא טיפול יסודי. למותר לציין, כי חיוניותה הקיומית של מערכת הביטחון במדינת ישראל וחשיבותו של אמון הציבור בהתנהלות ראשיה הם מאבני היסוד לחוסנה של החברה הישראלית.

הביקורת שערכו עובדי משרד מבקר המדינה נסמכה, בין השאר, על עיון באלפי עמודים של מסמכים, על האזנה לעשרות שעות של הקלטות ועל למעלה מ-300 פגישות בחתך רחב מאוד עם אישים שונים, וביניהם בכירי מערכת הביטחון, אנשי ציבור, אנשי תקשורת ועוד.

הביקורת צללה לעומק הנתונים, ובדקה ביסודיות את מעורבות סא"ל (בדימ') בועז הרפז במערכת הביטחון, את הטיפול ב"מסמך הרפז" ואת איסוף המידע הקשור בעיקרו לפעילות של הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ועוזרו דאז, אל"ם וינר, ששיתף פעולה עם סא"ל (בדימ') הרפז; הביקורת בדקה היבטים רחבים של מערכת היחסים בין הרמטכ"ל דאז ושר הביטחון, ח"כ אהוד ברק, והתנהלות לשכותיהם; וכן את תהליכי המינוי של הרמטכ"ל. במהלך הביקורת איפשר צוות הביקורת למבוקרים להביע את אשר ביקשו, בין בעל פה ובין בכתב, לרבות באמצעות באי כוח מטעמם; כל טיעוניהם, לרבות השגותיהם ודבריהם שהכילו מאות עמודים של תגובות מפורטות, נבדקו בתשומת לב דקדקנית, בלב פתוח ובשוויוניות.

אחריות כבדה רבצה על כתפי צוות הביקורת, הן בשל מורכבות הנושא, הן בשל רוחב היריעה והן בשל רגישותם הרבה של הנושאים הנבדקים ומערכת היחסים הטעונה ששררה בין המעורבים. לכך נוספה אווירה ציבורית טעונה, שבה היו מעורבים בעלי עניין שיצרו או ניסו ליצור סדר יום ציבורי המושפע לא פעם מהטיות מכוונות, והכול מתוך ניסיון או תקווה להשפיע על תוצאות הבדיקה. ביקורת המדינה, כידוע, נטולת פניות, ויושרתה שזכתה על פי כל מדד לאמון הציבור, משמשת אבן יסוד לפעולתה.

ב. במהלך הביקורת והפרשה כולה נטענו טענות הדדיות על ידי שר הביטחון ברק והרמטכ"ל לשעבר, רא"ל (מיל') אשכנזי, בדבר קיומה של "תכנית" כוללת

של האחד נגד השני. טענות אלה, כפי שהוברר, נשענו בחלקן על בסיס מידע חלקי, שמועות והערכות, ולא על בסיס עובדתי אובייקטיבי מוצק, שניתן להסיק ממנו מסקנות ממשיות וחד-משמעיות. מצער שלמרות ההסתמכות הבלתי מבוססת על "עובדות" לקיומה של "תכנית" שכזו, האמינו המעורבים השונים באמונה שלמה (ולפחות כפי שטענו) בקיומה של "תכנית" כוללת שכזאת, שאותה הציגו, ולעתים עד כדי עיוות המציאות והעצמת אירועים - לרבות שוליים - הרבה מעבר לממדיהם האמיתיים. יצוין, כי בביקורת לא נמצא שהשר ברק או הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, שלשניהם זכויות רבות בתרומתם הרבה והמוערכת לביטחון ישראל, התנהלו על בסיס "תכנית" פעולה שכזאת.

ככלל, תכליתה העיקרית של הביקורת היא להפיק לקחים לעתיד, ולמנוע חזרה על כשלים ומחדלים. אסור שבמדינת ישראל, שבה המערכת הביטחונית היא גם מהות קיומית וגם אתוס, יתערער האמון בראשי מערכת הביטחון בשל מסכת יחסים בלתי נסבלת עד כדי איבה וחוסר אמון ביניהם, ושהאחריות האישית והשכל הישר לא יגברו על מכשלה זו.

ג. בעיקר, הדעת לא סובלת את איסוף המידע והטיפול ב"מסמך הרפז" כפי שתוארו בדוח. מערכת היחסים ששררה בין השר ברק לבין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ובין לשכותיהם, עכורה ומורכבת ככל שתהיה, לא יכולה לשמש צידוק להתנהלות הפסולה של איסוף המידע אודות השר ברק וסביבתו על ידי עוזר הרמטכ"ל דאז, אל"ם וינר, בידיעה - ולו חלקית - של הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, וכן להתנהלותם של הרמטכ"ל דאז ועוזרו בקשר למסמך הרפז כפי שתוארו בדוח זה. גם העובדה שנמצאו פגמים בהתנהלות השר ברק כלפי הרמטכ"ל דאז, לא היה בה כדי להוות עילה ולהצדיק התנהלות כאמור של הדרג הצבאי כלפי הדרג המדיני הנבחר.

ד. במאי 2012, במהלך העבודה, לאחר הכנת הטיוטה הראשונה, פנה משרד מבקר המדינה אל היועץ המשפטי לממשלה, על פי סעיף 14(ג) לחוק מבקר המדינה, התשי"ח-1958 [נוסח משולב], לבדיקת חשש למעשים פליליים שעלו מן החומר, נושא שלדעת משרד מבקר המדינה עדיין תקף וחיוני. עד כה טרם התקבלה תגובתו הסופית של היועמ"ש לממשלה, למרות הזמן הרב שחלף ולמרות החשיבות שבמיצוי החקירה, במקום שהדבר נדרש. יש לקוות שדוח זה יתרום את תרומתו גם בעניין זה.

ה. תשומת לב מיוחדת מפנה משרד מבקר המדינה לתהליך מינוי הרמטכ"ל, כמופיע בדוח. מרכזיותו של תפקיד זה במדינת ישראל והסוגיות בעניין הליך מינוי הרמטכ"ל כעולה בדוח זה, מחייבים לדעת משרד מבקר המדינה תיקונים בתהליך המינוי. ראוי כי תהליך בחירת הרמטכ"ל יהיה מובנה, מוגדר ומעוגן בכתובים, ובעיקר שייבחן משך כהונת הרמטכ"ל ויעוגן בחקיקה, בדומה למשך הכהונה של מספר בעלי תפקידים בכירים בארגונים שונים שנקבעו בחקיקה,

וכן שהממשלה תקבע את פרק הזמן הרצוי למועד תחילת תהליך הבחירה של הרמטכ"ל. ראוי שתהליך זה יושלם בהקדם, טרם ההחלטה על מינוי הרמטכ"ל הבא.

ו. עוד יצוין, כי לצד עצמאותה, השפעתה וחשיבותה של התקשורת האלקטרונית והכתובה, נחשף צוות הביקורת לא אחת לפעילות עיתונאית יזומה, שבה בלטה ההזדהות עם צד זה או אחר, תמיכה שהפכה למחנאות של ממש. זו תופעה לא בריאה שלא נמצאה כמותה בעבר בממדים כאלה. יש לקוות, כי הדברים לא יחזרו על עצמם בעתיד והלקחים הראויים יופקו.

ז. מבקר המדינה לשעבר, השופט (בדימ') מיכה לינדנשטראוס, ציין בדברי הפתיחה לדוח ה"כמעט סופי" ששיגר לנוגעים בדבר בחתימתו בספטמבר 2012: "אין זה דוח קל, ולבי כבד על ממצאיו, אבל תקוותי ואמונתי שבכך אנחנו מסייעים מהותית לצה"ל, למערכת הביטחון, לאזרחי המדינה ולחיזוק חוסנה של החברה הישראלית". משרד מבקר המדינה מציין, כי הדברים נכונים גם לדוח הסופי.

תוכן העניינים

15 מבוא
20 פעולות הביקורת
29 ריכוז הערות ביקורת מרכזיות שהובאו בדוח זה

חלק א' - מסמך הרפז ואיסוף המידע

49 1. רקע
 2. קשריהם של בכירים במערכת הביטחון עם סא"ל (בדימ') הרפז לאחר פרישתו
51 א. קשרים של קצינים באמ"ן עם סא"ל (בדימ') הרפז
51 ב. קשרים של בעלי תפקידים במשרד הביטחון עם סא"ל (בדימ') הרפז
55 ג. קשרים בין רא"ל (מיל') אשכנזי לבין סא"ל (בדימ') הרפז
56 3. איסוף מידע באמצעות סא"ל (בדימ') הרפז על התנהלות השר ברק וסביבתו והרמ"ט שלו, מר קורן
65 א. מעורבות עוזר הרמטכ"ל דאז, אל"ם וינר
66 ב. מעורבות הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי
112 4. הטיפול במסמך הרפז בלשכת הרמטכ"ל ובצה"ל עד לפרסומו בתקשורת
124 א. טיפולו של הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, במסמך הרפז
124 ב. טיפולו של אל"ם וינר במסמך הרפז
129 ג. טיפולו של אלוף איזנקוט במסמך הרפז
133 5. פרסום מסמך הרפז בתקשורת
137 6. הטיפול במסמך הרפז בלשכת הרמטכ"ל ובצה"ל לאחר פרסומו בתקשורת
143

7.	טענות אל"ם וינר לפיהן מר קורן עמד מאחורי	
150	מסמך הרפז

חלק ב' - היבטים במערכת היחסים בין השר ברק ובין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ובין לשכותיהם

1.	מערכת היחסים בין בעלי תפקידים בכירים בלשכות	165
	א. חלוקת התפקידים בין בעלי תפקידים בלשכת השר ברק ובלשכת הרמטכ"ל	165
	ב. מערכת היחסים שבין הרמ"ט של השר ברק, מר קורן, ובין עוזר הרמטכ"ל דאז, אל"ם וינר	168
	ג. מערכת היחסים בין הרמ"ט של השר ברק ויועץ התקשורת של השר ברק ובין דובר צה"ל דאז	173
2.	אירועים מרכזיים במערכת היחסים בין השר ברק ובין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ולשכותיהם	182
	א. מינוי סגן הרמטכ"ל בשנת 2009 ומינוי מתאם הפעולות בשטחים	182
	ב. סוגיית הארכת כהונתו של הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, בשנה נוספת (חמישית)	190
	ג. הטיפול באישור הוראות הפיקוד העליון על ידי השר ברק	200
	ד. תהליך בחירת מבקר מערכת הביטחון	211
	ה. תהליך בחירת אלוף יואב גלנט לתפקיד הרמטכ"ל	213
	ו. תהליכי המינויים של קצינים בכירים	213
	ז. תהליך מתן אישורים של השר ברק לביקורים בצה"ל	224
	ח. הניסיונות להסדיר את מערכת היחסים בין השר ברק ובין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי	232
	ט. טענות הדדיות של השר ברק ושל הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, בדבר תכנית פעולה של כל אחד מהם נגד השני	243

חלק ג' - תהליך בחירת הרמטכ"ל ומינויו

1. מבוא 255
2. תהליך המלצת המועמד לתפקיד הרמטכ"ל
על ידי שר הביטחון ואופן התנהלותו 257
 - א. התנהלות תהליך בחירת המועמד לתפקיד הרמטכ"ל
על ידי שר הביטחון 257
 - ב. קביעת מספר המועמדים לתפקיד הרמטכ"ל 259
 - ג. טענות בדבר תהליך בחירתו של אלוף (מיל') גלנט לרמטכ"ל 260
 - ד. התייחסות האישים השונים להתנהלות תהליך בחירת
המועמד לתפקיד הרמטכ"ל על ידי שר הביטחון 263
3. מעורבות ראה"ם בתהליך בחירת הרמטכ"ל 267
4. משך כהונת הרמטכ"ל 269
5. המועד לפתיחת התהליך לבחירת הרמטכ"ל 273

חלק ד' - ביטחון מידע

1. אבטחת מידע 279
2. תיקוף הכשר ביטחוני 281
3. מסירת מידע מסווג שלא כדין 281

נספחים

- נספח א' - צילום מסמך הרפז 287
- נספח ב' - ועדת מעיין 289

פרשת "מסמך הרפז"

מבוא

1. ב-6.8.10 פרסמו העיתונאים אמנון אברמוביץ' ורוני דניאל, בתכנית "אולפן שישי" בערוץ 2, מסמך שלגביו נאמר בתכנית, כי הוא מהווה דרך פעולה מוצעת כדי שאלוף (מיל') יואב גלנט (להלן - אלוף (מיל')) גלנט ימונה לתפקיד הרמטכ"ל הבא של צה"ל. על גבי המסמך - שכונה ב"אולפן שישי" ובתחילה גם על ידי אמצעי תקשורת נוספים "מסמך גלנט", וכונה בהמשך על ידי אמצעי התקשורת "מסמך הרפז" (להלן - מסמך הרפז או המסמך) - הודפס לוגו של חברה בשם EURO RSCG ISRAEL, העוסקת בתחום הייעוץ התקשורתי. בתגובה של מר אייל ארד, אחד מבעלי החברה, שנמסרה ב"אולפן שישי", נאמר, בין השאר, כי המסמך המדובר הוא זיוף ברור; שאין בעיה להוריד את הלוגו של החברה מאתר האינטרנט שלה ולהדביקו; שמהמשרד של החברה לא יצא מסמך כזה; וכי בכוונת החברה להגיש על כך תלונה במשטרה. בעקבות הפרסום האמור פנה ראש הממשלה (להלן - ראה"ס), מר בנימין נתניהו, במוצאי שבת, ה-7.8.10, ליועץ המשפטי (להלן - היועמ"ש) לממשלה, עו"ד יהודה וינשטיין, וביקש ממנו לבחון את הנושא בהקדם; היועמ"ש לממשלה הודיע (8.8.10), כי בדיקת פרשת המסמך תחל ללא דיחוי. במקביל, הגיש מר אייל ארד תלונה במשטרה (8.8.10) על זיוף המסמך. חקירת המשטרה החלה ב-8.8.10, ובמהלכה מסר הרמטכ"ל לשעבר, רב-אלוף (מיל') גבי אשכנזי (להלן - הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי), ב-11.8.10, בעת עדותו הראשונה בפני חוקרי המשטרה בנושא מסמך הרפז, את המסמך למשטרה (בנושא זה ראו בהמשך; העתק צילומי של "מסמך הרפז" נכלל כנספח א' לדוח זה).

מסמך הרפז¹ כולל שני עמודים: בעמוד הראשון מתחת לכותרת, שבה נכתב: "נקודות ל- תדמית/אסטרטגיה ל-_____", מופיעים המשפטים הבאים²:

א. "הערכה כי פרסום 'אי-הארכה' הסב נזק תדמייתי מוגבל בהיקף ומוגבל בזמן (24 שעות). פרסום בסמוך ל'הולילנד' היה תזמון מדויק ואפשר שליטה מיטבית בתגובות".

ב. "גזירה לאחור של ההכרזה, ממועד תחילת ראיונות המועמדים. טיפול במשבר".

1 ראו צילום של מסמך הרפז בנספח א'.

2 במקור סומן כל משפט בנקודה מודגשת בתחילתו ולא באותיות.

- ג. "הכרזה/החלטת ממשלה על מחליף ביוני - בניית אסטרטגיה פנימית וחינונית לאירוע".
- ד. "דרכים להתמודדות בהתנגדות רוח"מ/שרים נוספים למהלך. יצירת נקודת לחץ/ משבר פוליטי/ קואליציוני (הקפאת בניה)".
- ה. "יצירת משבר בפרופיל תקשורתי נמוך מול הרמטכ"ל שיהיה בסיס למהלך".
- ו. "דחיית אישור בקשות (יצירת משבר עם אלוף מכהן)".
- ז. "דחיית העלבות ע"י זימון של אלופים נוספים (מעבר לשלושה) לראיונות חתך/ התייעצות וזימון לשעברים. קמפיין בחינה יסודית".
- ח. "תחילת התהליך/ההכרזה תיצור אפקט העלבות - יש לפתח את התדמית (דויד לוי) - לטפל בקמפיין מתאים".
- ט. "התפטרות עד ספטמבר 2010 ושחרור - מאפשרת סיום הצינון והתמודדות בבחירות הבאות (ביבי-איוס) - הפסד כלכלי - בחינת מסוגלות".
- י. "קמפיין הרמטכ"ל הנכנס מחליט על הצוות/אלופים - רציפות (גבי - יוצא למלחמה עם האלופים שהוא בוחר' - פיתוח הנושא)".
- יא. "חידוד המתח/חילוקי דעות בין גלנט לרמטכ"ל סביב אירועי עופרת יצוקה".
- יב. "בניית פרופיל תקשורתי חיובי לגלנט (אנושיות, בגרות, ניסיון, פיקוד) - מול איומים".
- יג. "יצירת פרופיל+קמפיין שלילי בני או הצעה למועמדות יובל/ מאיר".
- יד. "גדי ס. רמטכ"ל 'ראשון' או ר. אמ"ן וס. רמטכ"ל שני - יוריד התנגדות!".
- טו. "רוסו- יחליף את גלנט (קידום תא"ל במקום רוסו - מהרשימה)".
- טז. "דחיית סבב הגדול לקיץ 2011 - קמפיין/רוח"מ - (יציבות)".
- יז. "אלופים/תא"ל משתתפים - הורדת התנגדות לתהליך (דנגוט, זמיר)".
- יח. "טיפול בקידום מגזרי (נשים, מיעוטים) הצטרפות של מגזרים לתמיכה בתהליך".
- יט. "דובר צה"ל - לחץ נושאי".

בעמוד השני של המסמך מופיעה רשימת שמות, כלהלן:

- בניהו/ - עם שלם
- איזנברג - עמרי
- אביב כוכבי - עמרי
- יוסי בכר -
- רוני נומה - עמרי/חלוץ
- יואב הר אבן - מופז
- אלון פרידמן - גבי/גדי
- אגאי -
- אייל זמיר -
- יואל סטריק - גבי
- הראל כנפו -
- גיא צור -
- אבי אשכנזי - אח
- אילן פרץ -
- משה שלי
- דויד סוויסה
- יגאל סלוביק -
- הרצי לוי - ביבי
- ניצן אלון -
- אורנה ברביבאי
- חסון חסון - פרס

ב-19.8.10 הודיעה המשטרה על ממצאי ביניים, ולפיהם, בין היתר, "אין תשתית לחשד שמי מעובדי הלשכות של שר הביטחון [אהוד ברק] ושל הרמטכ"ל [רב-אלוף גבי אשכנזי] מעורב בהכנת המסמך"; וכי "הוברר כי אין תשתית לחשד שהרמטכ"ל [רב-אלוף גבי אשכנזי] ומי מקציני פורום המטה הכללי מעורב בהכנת המסמך". ב-29.8.10 הודיעה המשטרה, כי נמצאה תשתית ראייתית נגד סגן אלוף (להלן - סא"ל) (בדימי) בועז הרפז (להלן - סא"ל (בדימי) הרפז) בעברות של זיוף בנסיבות מחמירות וקשירת קשר לביצוע פשע. בהודעה צוין, בין השאר, כי ממצאי החקירה העלו, כי יוצר המסמך ומחברו הוא סא"ל (בדימי) הרפז, אשר על פי החשד עשה שימוש בפרטים שאותם אסף במשך חודשים בשיחות ובפגישות עם גורמים שונים, מתוך הצבא ומחוצה לו. ב-21.10.10 העבירה המשטרה ליועמ"ש לממשלה ולפרקליט המדינה את תיק החקירה, ובסיכומו כתבה, בין היתר, כי סא"ל (בדימי) הרפז "הודה כי זייף את המסמך ואף שיחזר כיצד עשה זאת, דבריו נתמכו בבדיקות המחשב האישי [שלו] שהובא מאיטליה, כמו כן סיפק החשוד [סא"ל (בדימי) הרפז] הסבר לכל סעיף במסמך וזיהה את המסמך כשהוצג לו בחקירתו, ככזה שערך והעביר לאל"ם וינר [עוזר הרמטכ"ל דאז]... לאור חומרי החקירה הרבים שנאספו

בתיק, ולאחר הודאתו של החשוד בביצוע העבירה והמניע לה, נתגבשה תשתית ראייתית, לכאורה, כנגד החשוד בועז הרפז, בגין זיוף מסמך בנסיבות מחמירות... ושיבוש מהלכי משפט". ב-16.11.11 הודיעה פרקליטות המדינה לעורכי דינו של סא"ל (בדימי) הרפז, כי לאחר עיון בחומר הראיות שהמטרה העבירה אליה שוקלת הפרקליטות להעמיד את סא"ל (בדימי) הרפז לדין בגין האירועים הקשורים לזיוף מסמך ולשימוש בו בכוונה להשפיע על תהליך מינוי ראש המטה הכללי של צה"ל, שבעניינם נחקר במשטרה, וזאת בכפוף לשימוע. עד סיום העבודה על דוח הביקורת, בנובמבר 2012, טרם הסתיים בפרקליטות המדינה הליך לגיבוש עמדת הפרקליטות בנוגע להגשת כתב אישום נגד סא"ל (בדימי) הרפז.

פרסום מסמך הרפז גרם לסערה גדולה במערכת הביטחון (להלן - מעהב"ט) ובציבור הישראלי, אשר לא שככה גם אחרי פרסום ההודעות האמורות של המשטרה. בדיון בפורום מטכ"ל מ-10.8.10 ציין סגן הרמטכ"ל דאז (הרמטכ"ל הנוכחי), אלוף (בדרגתו אז) בנימין (בני) גנץ, כי החקירה בנוגע למסמך הרפז לא צריכה לחקור רק "את המסמך עד הסוף, אלא לנסות להבין באיזו אווירה המסמך הזה מצא את עצמו... מה המקורות שלו, על איזה בסיס הוא נכתב, על איזו תשתית ארגונית שלמטכ"ל הזה, למטכ"לים הקודמים ולמטכ"לים העתידיים אסור שתהיה. זה הדבר האמיתי. אחרת יהיה פגר בחדר שימשך להסריח... המסמך הזה מצא את עצמו באווירה שהוא חשב שהוא יכול להיכתב בה, לא משנה מי כתב אותו, ולכן אני חושב שאת זה צריך לחקור עד תום, לפתוח את הדלתות ולאוויר את הסיפור הזה".

2. חוק יסוד: הצבא, קובע, כי "הצבא נתון למרות הממשלה", וכי "השר הממונה מטעם הממשלה על הצבא הוא שר הביטחון". אשר לרמטכ"ל קובע חוק יסוד: הצבא, כי "הדרג הפיקודי העליון בצבא הוא ראש המטה הכללי", וכי "ראש המטה הכללי נתון למרות הממשלה וכפוף לשר הביטחון". חוק יסוד: הממשלה, קובע, כי "הממשלה אחראית בפני הכנסת אחריות משותפת; שר אחראי בפני ראש הממשלה לתפקידים שעליהם ממונה השר".

מסמך "רוח צה"ל" וכללי הפעולה הנגזרים ממנו הם הקוד האתי של צה"ל, ומצופה מכול מפקדיו וחייליו לנהוג על פיהם. נאמר בו, כי "רוח צה"ל" ישמש את צה"ל על חייליו, מפקדיו, יחידותיו וחילותיו בעיצוב דפוסי הפעולה שלהם. על פי "רוח צה"ל" ינהגו, יחנכו, ויבקרו את עצמם ואת זולתם. במסמך "רוח צה"ל" נאמר, בין השאר, כי "חיילי צה"ל יפעלו על פי ערכי צה"ל ופקודותיו, תוך שמירה על חוקי המדינה וכבוד האדם, וכיבוד ערכיה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית".

העולה ממארג הדינים ומהאמור לעיל הוא כפיפות הדרג הצבאי לדרג המדיני הנבחר הממונה עליו, וכפיפות הרמטכ"ל לשר הביטחון (להלן - שהב"ט); לפיכך, מערכת היחסים בין שהב"ט לרמטכ"ל אינה סימטרית במהותה.

מושכלות יסוד שקיבלו ביטוי נרחב בפסיקה קובעות, כי הרשות הציבורית היא נאמן הציבור. הרשות מופקדת מטעם הציבור על עניין מסוים ואין לה משלה ולא כלום. מחובת נאמנות זו נגזרת החובה לפעול לטובת העניין שעליו מופקדת הרשות, בהגיינות, בסבירות, בתום לב, ללא שרירות, ללא שיקולים זרים וכיו"ב. פעולה כזו נדרשת, כדי להבטיח את אמון הציבור ברשויות ובכך שהן ממלאות את חובתן כנדרש. חובה זאת רלוונטית הן לתפקידים אותם ממלאים שהב"ט והרמטכ"ל והן ביחס לתפקידים שממלאים כל הכפופים להם.

שהב"ט, אהוד ברק (להלן - השר ברק) מכהן בתפקידו מאז 18.6.07. הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, כיהן בתפקיד הרמטכ"ל בתקופה שבין 14.2.07 ל-14.2.11. ממלאי התפקידים המרכזיים בלשכת השר ברק בתקופה שבה נערכה ביקורת זאת (נובמבר 2010 ועד פברואר 2012) כללו וכוללים את האישים הבאים: ראש המטה (להלן - רמ"ט) של השר ברק, מר יון (יוני) יוסף קורן (להלן - מר קורן), כאזרח במינוי אישי של השר ברק, שמונה בנובמבר 2009; המזכיר הצבאי (להלן - המזכ"ץ) של השר ברק, תת-אלוף (להלן - תא"ל) מישל בן-ברוך, שמילא את תפקידו מנובמבר 2009 ועד לסוף ינואר 2012; ויועץ התקשורת של השר ברק, מר ברק סרי (להלן - מר סרי), המכהן בתפקידו מאז אוגוסט 2009. ממלאי התפקידים המרכזיים בלשכת הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ובסביבתו הקרובה, בתקופה שבה נערכה ביקורת זאת, היו עוזר הרמטכ"ל דאז, אל"ם ארו וינר (להלן - אל"ם וינר), אשר כיהן בתפקידו מספטמבר 2008 ועד למרץ 2011; ראש לשכת (להלן - רל"ש) הרמטכ"ל, סא"ל עמוס הכהן, אשר כיהן בתפקיד ממאי 2009 ועד פברואר 2011; ודובר צה"ל דאז, תא"ל (מיל') אבי בניהו (להלן - תא"ל בניהו), שכהן בתפקידו מאוגוסט 2007 ועד אפריל 2011. בעלי תפקידים בכירים אחרים בצה"ל, שיש להם קשר בולט לביקורת זאת הם: אלוף (מיל') יואב גלנט - שהיה מפקד פיקוד הדרום בשנים 2005 עד 2010, ואשר הממשלה אישרה את מינויו לרמטכ"ל ה-20 של צה"ל בספטמבר 2010 וביטלה מינוי זה בפברואר 2011; ואלוף גדי איזנקוט, שהיה מפקד פיקוד הצפון (להלן - פצ"ן) משנת 2006 ועד יולי 2011.

משרד מבקר המדינה מציין, כי שהב"ט, רא"ל (מיל') אהוד ברק, והרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') גבי אשכנזי, הם אישים עתירי זכויות, ופעלו מרבית חייהם הבוגרים למען ביטחון המדינה, והם ראויים לכול שבח על תרומתם ועשייתם רבת-השנים. מחומר הביקורת עולה, כי בשנתיים הראשונות לשירותם המשותף של השר ברק ושל הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, שררה ביניהם מערכת יחסי עבודה סבירה. מערכת יחסים זאת הלכה והורעה במהלך שנת 2009 ואילך. מאותה תקופה שררה בין השר ברק לבין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ובין בעלי תפקידים בכירים בסביבתו הקרובה של כל אחד מהם (בעיקר בין הרמ"ט של השר ברק, מר קורן, מהצד האחד, לבין עוזר הרמטכ"ל דאז, אל"ם וינר, ודובר צה"ל דאז, תא"ל (מיל') בניהו, מהצד השני) מערכת יחסים קשה ביותר, אשר נתפסה הן על ידיהם והן על ידי גורמים בכירים

בצה"ל ובמשרד הביטחון (להלן - משהב"ט) כבעייתית במיוחד. פרסום מסמך הרפז והעיסוק בו הקצינו את מערכת היחסים הקשה ששררה בין השר ברק לבין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ובין לשכותיהם, והביאה לכדי שבר ביחסים.

פעולות הביקורת

1. ב-24.10.10 פנה השר ברק למבקר המדינה דאז, השופט (בדימ') מיכה לינדנשטראוס, בבקשה ש"ישקול את האפשרות לפתוח בבדיקת הפרשה החמורה על כל היבטיה, פרשה שפגעה באופן חמור בערכי היסוד ובאמינות מערכת הביטחון וצה"ל". ב-25.10.10 כתב מבקר המדינה דאז לשר ברק, עם העתקים לראה"ם, מר בנימין נתניהו, לרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, וליועמ"ש לממשלה, כי משרד מבקר המדינה כבר אוסף זה זמן מידע על מכלול הנושאים הקשורים ל"פרשת הרפז" ולתהליכי בחירת הרמטכ"ל הבא, כדי לגבש דעה בנוגע לביקורת אפשרית, היקפה ותכולתה. מבקר המדינה דאז הוסיף, כי בעקבות המידע שנאסף ולאחר שהמטרה העבירה את תיק החקירה לפרקליטות המדינה, החליט מבקר המדינה דאז לפתוח בביקורת אשר תעסוק בנושאים הבאים: א. מכלול פעילויותיו ועיסוקיו של סא"ל (בדימ') הרפז במעלה"ט בתחומים שונים, כגון סחר ורכש וקשרי גומלין עם גורמים שונים במעלה"ט ומשמעויותיהם; ב. מכלול הפעולות במעלה"ט הקשורות לעיסוק במסמך הרפז, לרבות תהליכי בחירת הרמטכ"ל, למעט נושאים שהיו או שמצויים בחקירה פלילית או בתהליכים משפטיים; ג. נושאים נוספים, אם יעלו כאלה, במהלך עבודת הביקורת. בפגישה שקיימו מבקר המדינה דאז ונציגי משרדו ב-31.10.10 עם הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, הוא ציין, בין השאר, כי הוא מברך על הביקורת בשל היבטיה הציבוריים של הפרשה, וכי הוא סבור שטוב יהיה אם משרד מבקר המדינה יבדוק את כל היבטי הפרשה.

חשיפת מסמך הרפז בתקשורת העלתה על סדר היום הציבורי סוגיות שונות שלא היו קשורות במישרין למסמך הרפז, אך נגעו לנושאים בעלי חשיבות למעלה"ט בכלל ולצה"ל בפרט. בתקופה שבין נובמבר 2010 לפברואר 2012 בדק משרד מבקר המדינה מספר נושאים הקשורים ל"פרשת הרפז", או שעלו כתוצאה ממנה. טיוטה של דוח הביקורת (או חלקים רלוונטיים ממנה) נמסרה לאישים ולגופים הרלוונטיים במרץ 2012. בדיקות השלמה נערכו בחודשים מאי ועד ספטמבר 2012. דוח "כמעט סופי" (או חלקים רלוונטיים ממנו) נמסר לאישים ולגופים הרלוונטיים בספטמבר 2012.

החלק הראשון של הדוח עוסק במסמך הרפז, שהיה הגורם המניע לדוח זה. במסגרתו נבדקו מעורבותו של סא"ל (בדימ') הרפז במעלה"ט לאחר ששוחרר מצה"ל; הרקע להגעתו של מסמך הרפז ללשכת הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, לרבות קשריו של הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, עם סא"ל (בדימ') הרפז; הגעת מסמך הרפז ללשכת הרמטכ"ל דאז, והטיפול בו עד לפרסומו בתקשורת ולאחר פרסומו בתקשורת. כמו כן, נבדק בהרחבה נושא הקשרים בין עוזר הרמטכ"ל

דאז, אל"ם וינר, ובין סא"ל (בדימ') הרפז מתחילת שנת 2010 ועד לפרסום "מסמך הרפז" בתקשורת. משרד מבקר המדינה מייחס חשיבות מרכזית למערכת קשרים זאת ולמשמעויותיה, כפי שיפורט בהמשך הדוח.

חלקו השני של דוח זה עוסק במערכת היחסים בין השר ברק ובין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ובין לשכותיהם. משרד מבקר המדינה בדק את מערכת היחסים בין בעלי תפקידים בכירים בלשכות ומספר אירועים מרכזיים במערכת היחסים בין שני האישים, כפי שהועלו על ידיהם, כדי ללמוד מהם או להצביע דרכם על תהליך הידרדרות מערכת היחסים בין השר ברק ובין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ובין לשכותיהם. כמו כן, נבדקו העמידה בהוראות הצבא הרלוונטיות לאירועים שנבדקו, עמידה בכללי מינהל תקין, והטענות ההדדיות ביחס לאירועים השונים. יצוין, כי מערכת היחסים בין שהב"ט לרמטכ"ל אינה סימטרית במהותה, שכן הדרג הצבאי כפוף לדרג המדיני הנבחר. עם זאת, כולם מחויבים בהתנהלות שתואמת את הנורמות החלות על כל אחד מהם במערכת הביטחון.

בבואו לבדוק את האירועים המרכזיים במערכת היחסים בין השר ברק לבין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, התייחס משרד מבקר המדינה לשלוש תקופות זמן עיקריות, שבמהלכה הידרדרה מערכת היחסים בין הצדדים:

א. מסוף 2008 ועד ינואר 2010 - בתקופה זאת התרחשו, בין השאר, האירועים הבאים: באוקטובר 2008 סיים את תפקידו מתאם הפעולות בשטחים (להלן - מתפ"ש) ובמשך כשנה לא מונה לו מחליף; בחודשים דצמבר 2008 וינואר 2009 נערך מבצע "עופרת יצוקה"; בקיץ 2009 נוצרה מחלוקת בעניין מינוי סגן הרמטכ"ל; באוגוסט ובנובמבר 2009 התחלפו יועץ התקשורת של השר ברק וראש מטה השר ברק (בהתאמה).

ב. מפברואר 2010 עד יולי 2010 - בתקופה זאת התרחשו, בין השאר, האירועים הבאים: בראשית 2010 הפנה הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, את סא"ל (בדימ') הרפז אל אל"ם וינר ומתחילת פברואר 2010 התחיל הקשר בין אל"ם וינר לסא"ל (בדימ') הרפז; בפברואר 2010 נוצר משבר חריף ביחסים בין השר ברק והרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ובין לשכותיהם בעקבות פרסומה בתקשורת של ידיעה בנוגע לשנת כהונה נוספת - חמישית - של הרמטכ"ל דאז ותגובת השר ברק לידיעה; באפריל 2010 הודיע השר ברק לרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, וכן (בהודעה מטעמו) לציבור, כי הרמטכ"ל לא ימשיך לכהן בתפקידו שנה חמישית; באפריל 2010 מונה מבקר חדש למעלהב"ט; בתחילת מאי 2010 הביא סא"ל (בדימ') הרפז את המסמך המזויף - מסמך הרפז - ללשכת הרמטכ"ל; ומאמצע 2010 הפסיק השר ברק לאשר את המינויים של הקצונה הבכירה בצה"ל. תקופה זאת התאפיינה בהידרדרות ביחסים שבין השר ברק והרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי.

ג. מאוגוסט 2010 ועד פברואר 2011 - בתחילת אוגוסט 2010 החל השר ברק לראיין מועמדים לתפקיד הרמטכ"ל ה-20 של צה"ל; ב-6.8.10 פורסם בתקשורת מסמך הרפז; בתחילת ספטמבר 2010 מינתה הממשלה את אלוף גלנט לתפקיד הרמטכ"ל ה-20 של צה"ל; באוקטובר 2010 מונה אלוף יאיר נווה לתפקיד סגן הרמטכ"ל; בינואר 2011 הודיעה לשכת השר ברק על מינוי דובר צה"ל חדש, לפי המלצתו של הרמטכ"ל המיועד, אלוף גלנט; בתחילת פברואר 2011 ביטלה הממשלה את מינוי

אלוף גלנט לתפקיד הרמטכ"ל, והשר ברק התבטא בתקשורת בחריפות נגד הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי. בתקופה זאת, מפרסום המסמך ועד לסיום תפקידו של הרמטכ"ל דאז, בפברואר 2011, הגיעה מערכת היחסים בין השר ברק ובין הרמטכ"ל דאז לכדי שבר של אי-אמון ביחסי העבודה שביניהם שבא לידי ביטוי במקרים רבים, כגון: פגישות עבודה, תהליך המינויים של הקצונה הבכירה, מחלוקות סביב אישורי ביקורים ואישור הוראות הפיקוד העליון.

משרד מבקר המדינה ער לכך שמערכת יחסים בין-אישית אינה נמדדת רק באירועים נקודתיים מסוימים ואינה מושפעת אך ורק מהם. היחסים בין בני אדם מושפעים, בין השאר, מטבע האדם, ממערך רגשות ותחושות שלעתים אינו מדיד ואינו גלוי לעין; ממאפייני הממשקים הקיימים בין האנשים ומהמגע המתקיים ביניהם בפועל; מתפיסת המציאות ומשמועות בקשר אליה. מעבר לכך, מערכת יחסים החשופה לכיסוי תקשורתי מושפעת גם מהמעורבות התקשורתית ומהכיסוי התקשורתי ביחס אליה. ביקורת זאת אינה עוסקת בניתוח פסיכולוגי, וככל שהיא עוסקת במערכת היחסים בין השר ברק ובין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ובין לשכותיהם היא מתמקדת כאמור בניתוח אירועים מספר, אשר כפי שעלה בביקורת מדברי המבוקרים הראשיים ומפי גורמים בכירים נוספים במעלה"ט, השפיעו על מערכת היחסים ביניהם, או היו תוצאה של מערכת יחסים זאת.

בחלק שלי של דוח ביקורת זה בדק משרד מבקר המדינה סוגיות הקשורות בתהליך הבחירה והמינוי של הרמטכ"ל. זאת, נוכח סוגיות הנוגעות לתהליך בחירת הרמטכ"ל בכלל, וכפי שעלו בתהליכי הבחירה והמינוי של אלוף גלנט ושל אלוף (בדרגתו אז) גנץ לתפקיד הרמטכ"ל ה-20 של צה"ל, ובהמשך לדוח ביקורת שעשה משרד מבקר המדינה על תהליכי המינוי של הקצונה הבכירה בצה"ל³.

חלקו הרביעי של דוח זה עוסק בסוגיות הנוגעות לביטחון מידע, אשר עלו גם הן במהלך הביקורת. במסגרת זאת נדקו, בין השאר, היבטים הנוגעים לאבטחת מידע, לבדיקות ביטחוניות לבעלי תפקידים בכירים ולממלאי תפקידים רגישים בצה"ל, ולהיבטים הנוגעים למסירת מידע מסווג שלא כדין.

בכל אחד מחלקי הדוח נעשה ניתוח עצמאי של האירועים וחולצו התובנות הנובעות מהם בזיקה לעניינים המרכזיים שבמכלול הדוח. פירוט יתר או קיצור בהיקף הדברים נובע מן הצורך הענייני לתאר את הדברים ולנתחם באופן מדויק ואין בהיקף כשלעצמו כדי להצביע על מדרג של חשיבות.

2. הביקורת נערכה בלשכת ראה"ם; במשהב"ט: בלשכת השר ברק, באגף היועץ המשפטי למעלה"ט ואצל הממונה על הביטחון במעלה"ט; בצה"ל: בלשכת הרמטכ"ל, באגף המודיעין, במפקדת הפרקליט הצבאי הראשי (להלן - מפצ"ר) ובמחלקת הסגל שבאגף כוח אדם שבמטה הכללי (להלן - אכ"א).

משרד מבקר המדינה פעל בביקורת זאת, כמו בכל הביקורות שאותן הוא מבצע, בהתאם לסמכויות ולכלים שהוקנו לו בחוק יסוד: מבקר המדינה ובחוק מבקר

3 מבקר המדינה, תהליכי המינוי של הקצונה הבכירה בצה"ל (2010) (להלן - הרוח בנושא מינוי הקצונה הבכירה).

המדינה, התשי"ח-1958 [נוסח משולב] (להלן - חוק מבקר המדינה). סמכויות וכלים אלה מאפשרים למשרד מבקר המדינה לקבל לידי ידועות, מסמכים, הסברים וכל חומר אחר, שלדעת המשרד דרושים לו לצורכי הביקורת. ביקורת זאת נגעה לגופים ולאנשים הנתונים לביקורת לפי חוק מבקר המדינה, אולם גם לאנשים נוספים שאינם נתונים לביקורת לפי חוק מבקר המדינה, כיוון שאינם שייכים לגופים מבוקרים, ועל כן אזכורם וההתייחסות אליהם היא בהתאם לכך. במספר מקרים הציגו אישים שונים גרסאות שונות, לעתים אף סותרות, בקשר לאירוע זה. במקרים מסוימים של מחלוקת עובדתית הביא משרד מבקר המדינה גרסאות שונות שהיו בפניו, בלי לקבוע איזו מהן נכונה, זאת נוכח חשיבות הדברים להבנת התמונה הכוללת של הפרשה שנבדקה. אשר לנסיבות עצם הכנת מסמך הרפז, משרד מבקר המדינה מתבסס על הודעת המשטרה האמורה מ-29.8.10, שלפיה נמצאה תשתית ראייתית נגד סא"ל (בדימ') הרפז בעברות של זיוף בנסיבות מחמירות וקשירת קשר לביצוע פשע; וכי ממצאי החקירה העלו, שיוצר המסמך ומחברו הוא הרפז, אשר על פי החשד עשה שימוש בפרטי מידע שאסף במשך חודשים בשיחות ובפגישות עם גורמים שונים, מתוך הצבא ומחוצה לו.

במהלך הביקורת קיימו מבקר המדינה דאז ונציגי משרדו למעלה מ-300 פגישות עם אישים רבים, ובהם אנשי צבא, אנשי משהב"ט ויוצאי מעהב"ט, אנשי תקשורת ואחרים. בנושא תהליך בחירת הרמטכ"ל ומינויו ביקש משרד מבקר המדינה, בין השאר, לשמוע את עמדתם של שרי הביטחון בעבר על דרך פעולתם בתקופת כהונתם בעת שמינו רמטכ"לים ואת דעתם על תהליך מינוי זה. במסגרת זאת נשאלו האישים הבאים (המוצגים לפי סדר כרונולוגי - מהקרוב לרחוק - שבו מילאו תפקיד זה): השר ברק, ח"כ עמיר פרץ, ח"כ שאול מופז, ח"כ בנימין (פואד) בן אליעזר, אלוף (מיל') יצחק מרדכי ומר משה ארנס. שאלות דומות ביחס לתהליך מינוי הרמטכ"ל הציג משרד מבקר המדינה גם לרמטכ"לים בעבר: המשנה לראה"ם והשר לעניינים אסטרטגיים רא"ל (מיל') משה (בוגי) יעלון (להלן - השר יעלון); ורא"ל (מיל') אמנון ליפקין-שחק ז"ל. גם ראה"ם, מר בנימין נתניהו, נשאל בסוגיה זאת.

3. במהלך הביקורת עיינו נציגי משרד מבקר המדינה במסמכים רבים בלשכת שהב"ט, בלשכת הרמטכ"ל, בארכיון צה"ל ומעהב"ט וביחידות שונות במשהב"ט ובצה"ל. בנוסף לזאת, עיינו נציגי משרד מבקר המדינה בחומרי החקירה שהעבירו המשטרה ופרקליטות המדינה למשרד מבקר המדינה, ובכלל זה ההודעות שנגבו במהלך החקירה של סא"ל (בדימ') הרפז והודעות שמסרו אחרים שזומנו להעיד בפרשה. חומרי החקירה שהועברו מפרקליטות המדינה למשרד מבקר המדינה כוללים, בין השאר, ממצאים וסיכומים אודות הקשר הטלפוני שהתקיים בין סא"ל (בדימ') הרפז ובין אחרים בתקופה שבין 1.3.10 ל-16.8.10, וכן רשימות מפורטות של ההתקשרויות הטלפוניות שנערכו בין הטלפון הנייד והטלפונים הקוויים בביתו של סא"ל (בדימ') הרפז לבין טלפונים אחרים בתקופה זו. במסגרת זאת נכללו התקשרויות בין סא"ל (בדימ') הרפז לבין אל"ם וינר ובין סא"ל (בדימ') הרפז לבין רעייתו של רא"ל (מיל') אשכנזי, הגב' רונית אשכנזי (פירוט ראו בהמשך דוח זה).

4 במונח "התקשרויות טלפוניות" מתייחס משרד מבקר המדינה הן לניסיונות חיג, והן לשיחות טלפון שנעשו.

עוד נמצאו ברשימות אלה שיחות שהתנהלו מהטלפונים של סא"ל (בדימ') הרפז לבית משפחת אשכנזי. ברשימות לא נמצאו התקשרויות בין הטלפונים של סא"ל (בדימ') הרפז לבין הטלפון הנייד של הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ובין הטלפונים של סא"ל (בדימ') הרפז ובין הטלפונים של השר ברק ואנשי לשכתו. אגף התקשוב בצה"ל מסר למשרד מבקר המדינה נתונים על התקשרויות טלפוניות שהתקיימו מטלפונים קוויים של צה"ל במחנה מטכ"ל לסא"ל (בדימ') הרפז בתקופה שבין נובמבר 2009 לבין אוגוסט 2010, לרבות התקשרויות מלשכת הרמטכ"ל.

פרקליטות המדינה העבירה למשרד מבקר המדינה את חומרי החקירה בינואר 2011. ב-11.9.11 הודיעה פרקליטות המדינה למשרד מבקר המדינה, כי "קיים במשטרה דיסק הכולל מחקרי תקשורת"^[5] שבוצעו לשיחות שניהל סא"ל (בדימ') הרפז בתקופה הרלוונטית (1.3.10-30.8.10) הכוללת גם את התקופה בה בוצעה האזנת הסתר וגם מידע זה יכול לסייע לכם". הדיסק הכולל את מחקרי התקשורת (אך לא הקלטות או תמלילים של השיחות) הועבר למשרד מבקר המדינה ב-14.9.11. משרד מבקר המדינה לא קיבל הקלטות או תמלילי הקלטות או פרטים משיחות טלפוניות שהמשטרה האזינה להן במהלך חקירתה.

במהלך הביקורת עלה, כי גם ברשות שב"כ עשויים להימצא נתוני תקשורת, אשר עשויים לשפוך אור על הקשר בין בעלי תפקידים במעבה"ט ובין סא"ל (בדימ') הרפז. המשנה למנכ"ל משרד מבקר המדינה ומנהל החטיבה לביקורת מעבה"ט לשעבר, אלוף (מיל') יעקב (מנדי) אור, ביקש מראש שב"כ הקודם, יובל דיסקין, (פברואר ומרץ 2011) לקבל נתוני תקשורת אלה "על מנת לאושש או להזים חשד לניסיון לפגוע בערכים בסיסיים של סדרי משפט וממשל". ראש שב"כ הקודם השיב (23.3.11), כי הוא מתנגד לכך ששב"כ יבצע מחקרי תקשורת מהסיבות שצוינו בבקשתו של אלוף (מיל') אור, שכן הוא "רואה בכך שימוש לא ראוי בסמכויות ובאמצעים שניתנו בידי שירות הביטחון הכללי לביצוע תפקידיו". מבקר המדינה דאז העלה נושא זה פעם נוספת בפני ראש שב"כ הנוכחי, יורם כהן (18.7.11). ראש שב"כ השיב, כי לא ראוי ששב"כ יערב את יכולותיו למען עניינים שלדעתו אינם נוגעים ישירות בתחומי האחריות והסמכות של שב"כ. הנושא הועלה בפני היועמ"ש לממשלה, וזה הודיע למבקר המדינה דאז (11.9.11), כי עמדת ראש שב"כ מקובלת עליו.

בהתייחסות לטיטות הביקורת (מרץ 2012), מסר שב"כ, כי "השירות מעולם לא ביצע את מחקרי התקשורת שהתבקשו על ידי המבקר, כך שמהות בקשת המבקר לא הייתה העברת אך ורק מידע שכבר מצוי בשירות אלא בקשה לביצוע מחקרי תקשורת אך ורק לצרכי ביקורת המדינה בעניין שאין לו נגיעה ליעוד השירות ותפקידיו על פי החוק".

משרד מבקר המדינה ביקש בתחילת יולי 2012 משב"כ לקבל נתוני תקשורת של סא"ל (בדימ') הרפז (ממנו ואליו) החיוניים להשלמת הביקורת ושלהבנת משרד

5 מחקרי תקשורת - הפקת מודיעין מתוך בדיקת התקשרויות של מנוי טלפון נייד/נייד/פקס/דואר אלקטרוני בחתכים שונים, לצורך זיהוי מנויים, מיפוי קשרים, אפיון מדפסי פעילות וכו'.

מבקר המדינה אינם מחייבים ביצוע עבודה מצד שב"כ עבור משרד מבקר המדינה. שב"כ השיב (16.7.12), כי "השירות עומד על עמדתו... שלפיה אין מקום להעברת נתונים אלה" וכי בהתאם לעמדת השירות, אשר אושרה גם על ידי היועמ"ש לממשלה, "במצב שבו לשירות קיימת נגישות בלבד לנתוני תקשורת שהוזרמו למערכותיו בהתאם לסעיף 11 (ב) לחוק שירות הביטחון הכללי, התשס"ב-2002, הרי שאיסוף אותם נתוני תקשורת יכול להיעשות אך ורק 'לצרכי מילוי תפקידי השירות' בהתאם לסעיף 11(ג) בחוק שב"כ".

בנסיבות אלה קיימת אפשרות שמשרד מבקר המדינה לא נחשף, מהנימוקים שפורטו, למידע חשוב שייתכן שהיה בו לסייע לו בעבודתו.

4. בלשכת הרמטכ"ל קיימת מערכת הקלטה אוטומטית לשיחות טלפון נכנסות ויוצאות. המערכת נבנתה בשנים הראשונות של העשור הקודם, והוחל בהפעלתה בסוף בשנת 2005 ובתחילת 2006 - עוד לפני כניסתו של הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, לתפקידו - בסמוך למועד שבו עברה לשכת הרמטכ"ל למבנה החדש במחנה מטכ"ל. במסגרת ביקורת זאת קיבל משרד מבקר המדינה לבקשתו מלשכת הרמטכ"ל הקלטות של שיחות טלפוניות שנעשו בלשכת הרמטכ"ל בתקופה מינואר ועד אוגוסט 2010. כדי להימנע מפגיעה לא מידתית בפרטיות ומתוך מגמה להתרכז בנושאי הביקורת מיקד משרד מבקר המדינה את תמלול השיחות בעיקר לנושאים ולמועדים הקשורים למסמך הרפז, להתנהלות הקשורה לאיסוף מידע בקשר עם סא"ל (בדימ') הרפז, בדגש לשיחות של אל"ם וינר עם סא"ל (בדימ') הרפז ולשיחות שקיימו בינם לבין עצמם הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, אל"ם וינר, ותא"ל (מיל') בניהו (לא נמצאו בלשכת הרמטכ"ל הקלטות של שיחות בין הרמטכ"ל דאז, לבין סא"ל (בדימ') הרפז).

5. בלשכת שהב"ט קיימת מערכת הקלטה לשיחות טלפון נכנסות ויוצאות בחדרים של שהב"ט, של המזכיר הצבאי לשהב"ט ולקווי טלפון נייחים רגילים של רמ"ט שהב"ט. ההקלטה במערכת זו אינה אוטומטית והיא מופעלת לפי החלטת המשוחח, או מי מטעמו. שיחות מוקלטות נשמרות בדיסקים קשיחים.

בין ספטמבר 2011 לינואר 2012 בדק משרד מבקר המדינה רשימות של שיחות טלפון מתומללות ולא מתומללות שהתקיימו בלשכת שהב"ט, כדי לבדוק אם יש בהן כאלה הנוגעות לנושאי הביקורת בפרשת הרפז וכדי להאזין להן לפי הצורך. בנתונים שהופיעו ברשימות הללו לא נמצאו שיחות כאלה. כמו כן, בנתוני התקשורת שהעבירו פרקליטות המדינה ומשהב"ט (בספטמבר 2011 ובינואר 2012 בהתאמה) למשרד מבקר המדינה, ובהם פירוט ההתקשרויות הטלפוניות שביצע סא"ל (בדימ') הרפז ממכשירי הטלפון שברשותו, לא נמצאו התקשרויות בינו לבין לשכת שהב"ט בחודשים שקדמו לפרסום מסמך הרפז.

בדצמבר 2011 מסר משהב"ט למשרד מבקר המדינה, כי בדיסקים הקשיחים שבהם נשמרו השיחות המוקלטות אירעו תקלות שבעטיין לא ניתן היה לאחזר את השיחות המוקלטות ולהאזין להן. נוכח זאת מינה מנכ"ל משהב"ט, אלוף (מיל') אודי שני,

בדצמבר 2011 ועדת בירור בראשות עוזרו, מר שלומי מעיין (להלן - ועדת מעיין), לבדיקת נושא היפגעות הדיסקים⁶.

ועדת מעיין הגישה את מסקנותיה בפברואר 2012 וקבעה בהן, בין השאר, כי "אף גורם במשהב"ט או מחוצה לו, לא היה מעורב בשיבוש הדיסקים, המידע שעליהם או בחבלה בהם", והצביעה על ליקויים רבים ב"תחום הפיקוח, הבקרה, הדיווח, האחריות, הגיבויים, אבטחת ושימור המידע ותחזוקת המערכת".

בהתייחסות לטיטת הביקורת מסר מנכ"ל משהב"ט באפריל 2012, כי הדיסקים הקשיחים שבהם התגלו התקלות הועברו לשתי חברות המתמחות בפענוח דיסקים בניסיון לפענחם. הממונה על הביטחון במשהב"ט מסר למשרד מבקר המדינה בפברואר וביוני 2012 דוחות של שתי חברות אחריות, ולפיהם הניסיונות לשחזר את המידע משני הדיסקים הקשיחים התקולים לא צלחו.

במהלך הביקורת, ובתגובות של חלק מהמבוקרים לטיטת דוח הביקורת, הועלו טענות שהטילו ספק באמינות הבירור שערכה ועדת מעיין. ב-10.7.12 החליט מבקר המדינה דאז לבדוק את תהליך הבדיקה של ועדת מעיין, במסגרת פעולות להשלמת הביקורת בפרשת הרפז. הבדיקה נערכה על ידי משרד מבקר המדינה במהלך יולי ואוגוסט 2012.

מבדיקת תהליך עבודת ועדת מעיין עולה, כי עבודת הוועדה הייתה תקינה, הציבה את הנושאים הראויים לבדיקה ובחנה בקפידה את האפשרות למעורבות מכוונת של גורם כלשהו (פנימי או חיצוני למשהב"ט) בפגיעה מכוונת בדיסקים. עם זאת, עולה כי בהקמתה הייתה סטייה מהוראת משהב"ט שמכוחה הוקמה ופעלה, וזאת על דעת מנכ"ל משהב"ט, המשנה ליועמ"ש למעהב"ט וראש הוועדה. לסטייה זו ניתנו על ידי אותם הגורמים הסברים להצדקתה בנסיבות העניין.

מכל מקום, לדעת משרד מבקר המדינה, בקיומה של אותה סטייה נהלית מהוראת משהב"ט לא היה כדי להצביע על בעיה כלשהי בטיב עבודתה של ועדת מעיין או כדי להשפיע על ממצאיה ומסקנותיה. לא נמצא, כי עבודת הוועדה ומסקנותיה הושפעו ממגמה מוקדמת מסוימת או מהשפעה זרה (פירוט על עבודת הבדיקה בנושא ועדת מעיין, ראו בנספח ב' לדוח זה).

6. בהתאם לסעיף 14(ג) לחוק מבקר המדינה, אם "העלתה הביקורת חשש למעשה פלילי, יביא המבקר את העניין לידיעת היועץ המשפטי לממשלה". במהלך הביקורת וכן לאחר הוצאת טיוטת דוח הביקורת העביר מבקר המדינה דאז סוגיות מספר לידיעת היועץ המשפטי לממשלה, כלהלן:

א. מבקר המדינה דאז הביא לידיעת היועמ"ש לממשלה ב-24.1.11, כי בביקורת עלה ש"סוגיות [מסוימות] ואחרות מעלות גם חשש למעשיים פליליים", וכי "בירור העניין מחייב חקירה מקצועית... הנושא מועבר, אפוא, ליועץ המשפטי לממשלה". במקביל, עדכן מבקר המדינה דאז את שהב"ט ב-24.1.11, כי במהלך הביקורת עלה

6 פירוט על ועדת מעיין ראו בנספח ב'.

חשש, כי "לכאורה, סוגיות המצויות בליבת הפעילות הייעודית של [גוף מסווג] אינן מטופלות כראוי במשך שנים רבות ולכאורה פוגעות בפעילות הרגישה והחשובה. בהן, היעדר פיקוח ובקרה בתחומים ארגוניים וכספיים; ותחום ביטחון המידע. סוגיות אלה ואחרות מעלות צורך בטיפול מיידי בפן המבצעי ובהיבטים נוספים וכן מעלות חשש למעשים פליליים". מבקר המדינה דאז הוסיף, כי "אנו מקפידים בשלב זה את פעילות הביקורת [בגוף המסווג], כדי לא לשבש חקירה אפשרית ולאפשר טיפול מיידי לתיקון הליקויים". עותק ממכתב זה נשלח לראה"ם.

בהמשך למכתבו האמור של מבקר המדינה דאז וכן בעקבות פניות שונות שהגיעו לאגף החקירות והמודיעין במשטרה, הורה היועמ"ש לממשלה על קיום בדיקה כדי לבחון האם קיימת תשתית ראייתית לפתיחה בחקירה פלילית בנוגע לחשדות למעשים פליליים לכאורה על ידי סא"ל (בדימ') הרפז ואחרים (להלן - בדיקה ב'), שאינם קשורים לחקירה בעניין זיוף מסמך הרפז. ב-3.8.11 הודיע היועמ"ש לממשלה למבקר המדינה דאז, כי בדיקה ב' נעשתה על ידי צוות משולב של המשטרה ושב"כ, בהובלת המשטרה, ובמסגרתה נגבו הודעות מאנשים רבים ונערכו בדיקות מקיפות ויסודיות של כלל הטענות, שהתבססו הן על החומר שהעביר משרד מבקר המדינה והן על חומר שאספו גורמי החקירה. עוד הודיע היועמ"ש לממשלה למבקר המדינה דאז ב-3.8.11, כי לאחר בחינת הדברים וקבלת התייחסות גורמי הפרקליטות לדברים, הגיע היועמ"ש לממשלה לכלל מסקנה, כי לא קיימת תשתית ראייתית המצדיקה פתיחה בחקירה פלילית בעניין בדיקה ב'. הוא הוסיף, כי בדיקה ב' העלתה צורך בבדיקת היבטים שונים בתחומים אחרים, ולכן הורה להעביר למבקר המדינה דאז חומר הרלוונטי להמשך בדיקת הדברים על ידי משרד מבקר המדינה. חומר זה הועבר למשרד מבקר המדינה ב-14.9.11. בסמוך לאותו מועד ולבקשת משרד מבקר המדינה, העבירה המשטרה (ב-6.9.11 ו-8.9.11) למשרד מבקר המדינה חומרים מחקירה שהיא ניהלה בשנת 2007 נגד סא"ל (בדימ') הרפז ואחרים בחשד לעברות שונות. החקירה הסתיימה בסגירת תיקי החקירה (ראו בהמשך).

ב. בסוף ינואר 2012 התפרסמה כתבה בתקשורת⁷, ולפיה "ניסו מקורבי [השר ברק] לאסוף חומר על אנשי [רא"ל (מיל')] אשכנזי... ישנו אדם שאינו צד מעוניין בפרשה, שיכול לספר כמה סיפורים מעניינים בתחום הזה. הוא אוסף חומרים על קצינים כמו תא"ל (מיל') אבי בניהו בשליחות אותם מקורבים". בהמשך התקבל במשרד מבקר המדינה מידע ולפיו אותו אדם שלכאורה התבקש "לאסוף חומר" על תא"ל (מיל') בניהו הוא מר דני בורוביץ' (להלן - מר בורוביץ'). מיד לאחר שהתקבל המידע בעניינו, נפגשו נציגי משרד מבקר המדינה עם מר בורוביץ' ושמעו את גרסתו. בסוף פברואר 2012 החליט משרד מבקר המדינה להעביר לידעת היועמ"ש לממשלה, בהתאם לסמכותו לפי סעיף 14(ג) לחוק מבקר המדינה, את הפרטים שמסר לו מר בורוביץ' עד אותו מועד. ב-23.4.12 העבירה פרקליטות המדינה את הנושא לבחינת משטרת ישראל. לאחר הוצאת טיוטת דוח זה, ובתיאום עם נציגי היועמ"ש לממשלה סוכם, כי משרד מבקר המדינה יבדוק היבטים מספר בסוגיה זאת (בעניין זה ראו בהמשך הדוח). עד להוצאת דוח זה לא נתקבלה במשרד מבקר המדינה החלטה סופית של היועמ"ש לממשלה.

7 כתבתו של בן כספית מ-28.1.12 שפורסמה באתר האינטרנט "nrg".

ג. ב-2.5.12 הודיע מבקר המדינה דאז ליועמ"ש לממשלה על החלטתו להעביר אליו (ליועמ"ש לממשלה) מכלול עניינים הנובעים מהחומר שנאסף במהלך הביקורת בנוגע לפרשת הרפז, המעלים חשש למעשה פלילי. זאת בהתאם לסעיף 14(ג) לחוק מבקר המדינה. ברקע לכך עמדו, בין השאר, פניות של מבוקרים שונים אל מבקר המדינה דאז - כל אחד מנימוקיו הוא - בבקשה להעביר את חומר הביקורת אל היועמ"ש לממשלה לצורך קיום חקירה פלילית בפרשה: השר ברק ביקש את העברת החומר ליועמ"ש לממשלה, לטענתו, בגין ביצוע לכאורה של עברות פליליות מצד קצינים בכירים בראשות הרמטכ"ל לשעבר; רא"ל (מיל') אשכנזי, העלה תהיות בנוגע למקורות המידע של סא"ל (בדימ') הרפז והאפשרות שהוא הופעל על ידי גורם כלשהו; אל"ם וינר טען, כי ראוי להעביר לטיפולו של היועמ"ש לממשלה את החשדות ביחס להיבטים פליליים הנוגעים לפעילותו של סא"ל (בדימ') הרפז ולעניין ההקלטות מלשכת השר ברק; וסא"ל (בדימ') הרפז עצמו העלה בהתייחסותו שלו לטיטות דוח הביקורת טענות משמעותיות, שבחלקן חדשות ובחלקן סותרות לדברים שאמר בעבר בפני נציגי משרד מבקר המדינה, אשר לדעת מבקר המדינה דאז היה מקום לבררן.

היועמ"ש לממשלה כתב למבקר המדינה דאז ב-6.5.12, בין השאר, כי לאור מכתבו האמור של מבקר המדינה דאז, ייבחן החומר שאסף משרד מבקר המדינה בכללותו, ויישקל אם יש מקום לפתוח בחקירה פלילית נוספת. היועמ"ש לממשלה הוסיף, כי בדיקה זאת תיעשה בכובד ראש וביסודיות המתבקשים לנוכח המשקל הרב שהוא מייחס לפניות של מבקר המדינה לפי סעיף 14(ג) לחוק מבקר המדינה. ב-1.11.12 כתב היועמ"ש לממשלה למבקר המדינה, כי: "ביום 6.5.12 הועבר חומר הביקורת למשרדי, בהתאם להוראת סעיף 14(ג) לחוק מבקר המדינה. במועדים אחרים בהמשך, הגיעו חומרים אחרים הנוגעים לפרשה. החומר רב ומטופל על ידינו בכובד ראש וביסודיות המתבקשים נוכח המשקל הרב שאנו מייחסים לפניות מאת מבקר המדינה בהתאם להוראת חוק זו, ונוכח רגישות הנושא וחשיבותו. משכך אבקש לעדכנכם כי העניין מצוי עדיין בטיפול, ולכשיסתיים הטיפול נעדכנכם".

יצוין, כי ב-19.4.12 פנתה העוזרת ליועמ"ש לממשלה למנהל החטיבה לביקורת מערכת הביטחון במשרד מבקר המדינה וציינה, בין השאר, כי הפרקליט הצבאי הראשי (להלן - הפצ"ר), תא"ל (בדרגתו דאז) דני עפרוני, בוחן את ממצאי משרד מבקר המדינה בפרשת הרפז, וכי לשם השלמת הבחינה האמורה פנה הפצ"ר ליועמ"ש לממשלה בבקשה לקבל לעיונו חומרים הנוגעים לבדיקת משרד מבקר המדינה בפרשה. היא הוסיפה, כי היועמ"ש לממשלה הגיע לכלל מסקנה, שהחומרים האמורים אכן דרושים לפצ"ר לצורך מילוי תפקידו, ומשכך ניתן להעביר אותם לעיונו. משרד מבקר המדינה העביר אפוא לפצ"ר, לפי בקשתו של האחרון, חומרים מסוימים הנוגעים לביקורת זאת.

טיטות דוח הביקורת והנוסח ה"כמעט סופי" שלו הועברו גם לעיון היועמ"ש לממשלה וכך נעשה גם ביחס לדוח זה.

7. בעקבות הפצת טיטות דוח הביקורת, העבירו מבוקרים ואחרים את תגובותיהם בכתב למשרד מבקר המדינה. נוסף לכך, שבו ונפגשו מבקר המדינה דאז ונציגי משרדו עם מבוקרים מרכזיים בפרשה ועם אחרים, לפי בקשתם של האחרונים

(חלקם עם באי כוחם) ובכלל זה עם השר ברק; הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') גבי אשכנזי; אלוף איזנקוט; מר קורן; אל"ם וינר; סא"ל (בדימ') הרפז; ומפקדי יחידות וקצינים בכירים בעבר ובהווה באמ"ן. גם בעקבות הפצת הנוסח ה"כמעט הסופי" של הדוח העבירו מבוקרים ואחרים את תגובותיהם בכתב ומבקר המדינה דאז ונציגי משרדו נפגשו שוב עם מבוקרים מרכזיים בפרשה ובאי כוחם. משרד מבקר המדינה נתן את דעתו לתגובות של הגורמים השונים ולדברים שהשמיעו אלו שנפגשו עימו, ובכלל זה להבהרות ולהרחבות שמסרו כהמשך לתגובותיהם בכתב לטיוטת דוח הביקורת, והביא את דבריהם בחשבון בעת גיבוש דוח הביקורת, ובכלל זה בגיבוש מסקנות והערות של משרד מבקר המדינה. בעקבות התגובות לטיוטת דוח הביקורת החליט מבקר המדינה דאז לערוך בדיקות השלמה במספר נושאים, ותוצאותיהן הובאו בדוח זה.

8. ועדת המשנה של הוועדה לענייני ביקורת המדינה של הכנסת החליטה שלא להניח על שולחן הכנסת ולא לפרסם נתונים מדוח זה לשם שמירה על ביטחון המדינה, בהתאם לסעיף 17 לחוק מבקר המדינה, התשי"ח-1958 [נוסח משולב]. חיסיון נתונים אלה אינו מונע את הבנת מהות הביקורת.

ריכוז הערות ביקורת מרכזיות שהובאו בדוח זה

נוכח היקפו הרחב של דוח זה, מובא להלן ריכוז הערות הסיכום של חלקיו השונים:

חלק א' - מסמך הרפז ואיסוף המידע

1. משרד מבקר המדינה פעל בביקורת זאת כמו בכל הביקורות שאותן הוא מבצע, בהתאם לסמכויות ולכלים שהוקנו לו בחוק יסוד: מבקר המדינה ובחוק מבקר המדינה. על כן, הביקורת כסדרה לא נעשתה על גופים או אזרחים שאינם עומדים לביקורת של מבקר המדינה בהתאם לחוקים אלה. בנושא עצם הכנת מסמך הרפז מתבסס משרד מבקר המדינה על הודעת המשטרה האמורה מ-29.8.10, שלפיה נמצאה תשתית ראייתית נגד סא"ל (בדימ') הרפז בעברות של זיוף בנסיבות מחמירות וקשירת קשר לביצוע פשע; וכי ממצאי החקירה העלו, כי יוצר המסמך ומחברו הוא סא"ל (בדימ') הרפז, אשר על פי החשד עשה שימוש בפרטים שאותם אסף במשך חודשים בשיחות ובפגישות עם גורמים שונים, מתוך הצבא ומחוצה לו.

2. משרד מבקר המדינה מציין, כי ממצאי שתי ועדות באמ"ן ודברים שמסרו מפקדים במערך מסווג באמ"ן בהווה ובעבר לנציגי משרד מבקר המדינה ממחישים, כי המגעים המקצועיים שהם קיימו עם סא"ל (בדימ') הרפז לאחר פרישתו מצה"ל נתפסו על ידיהם כלגיטימיים בהיותם מושתתים על בסיס נורמה מושרשת של שיתוף פורשי מערך מסווג באמ"ן (בכינויים הרווח: "לשעברים") בהתנהלות של יחידות מסווגות ושל יחידות שמפקדיהן באו מיחידות מסווגות אלה, כולל התנהלות מבצעית-ייעודית. זאת, בלי לבדוק תחילה את הכשרם הביטחוני.

משרד מבקר המדינה מעיר, כי באי-בדיקת ההכשר הביטחוני של סא"ל (בדימ') הרפז, טרם שיתופו בהתייעצויות כמפורט לעיל, היה משום חשש לסיכון מערך מסווג זה באמ"ן.

משרד מבקר המדינה מציין, כי בשיתוף פורשי צה"ל ומערכת הביטחון בהתייעצויות ביטחוניות גלומים יתרונות מהותיים. ברם, משרד מבקר המדינה מבקש להדגיש את ההכרח לבצע בדיקה של הכשר ביטחוני תקף לפורש בטרם קיום השיתוף או ההתייעצות עימו בנושאים מסווגים.

משרד מבקר המדינה מוסיף, כי במקרה שבו בשיתוף הפורש בהתייעצויות ביטחוניות עשויה לצמוח לכאורה תועלת לפורש, ראוי כי צה"ל יבדוק מבעוד מועד גם את החשש לניגוד עניינים.

3. לגורמים בכירים בצה"ל היו קשרים מקצועיים בלתי ממוסדים עם סא"ל (בדימ') הרפז ברמות שונות של אינטנסיביות. במסגרת קשרים אלה נחשף סא"ל (בדימ') הרפז גם למידע עדכני הקשור למעשהב"ט; כמו כן, גורמים שונים במשהב"ט קיימו קשרים עם סא"ל (בדימ') הרפז, חלקם קשרי עבודה ממוסדים.

4. מסוף שנות התשעים התקיימו קשרים בין רא"ל (מיל') אשכנזי ובין סא"ל (בדימ') הרפז, אשר החלו כקשרי עבודה, שהתקיימו ביניהם על רקע תפקידיהם הצבאיים. קשרי העבודה הללו התקיימו עד שסא"ל (בדימ') הרפז סיים את שירותו כקצין אג"ם במחלקה מסווגת באמ"ן בסוף שנת 2002. הקשרים ביניהם נמשכו לסירוגין ובהיקף מצומצם יותר לאחר מכן. במסגרת קשרים אלה מסר רא"ל (מיל') אשכנזי, באפריל 2005 לבקשתו של סא"ל (בדימ') הרפז, עדות בוועדת ההשגה וכן חוות דעת בדצמבר 2006 בבדיקת נציב קבילות החיילים (להלן - נקח"ל) בעניינו של סא"ל (בדימ') הרפז. הקשרים המצומצמים בין השניים נמשכו עד סוף שנת 2009 - ראשית שנת 2010 (ובכלל זה גם בתקופה שבה כיהן רא"ל (מיל') אשכנזי כמנכ"ל משהב"ט⁸), והתרחבו לאחר מועד זה על רקע מערכת היחסים בין השר ברק והרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ולאחר שסא"ל (בדימ') הרפז הציג בפני הרמטכ"ל דאז, כי בידו מידע בקשר להתנהלות השר ברק וסביבתו אל מול הרמטכ"ל דאז, וסביבתו. קשרים אלה התקיימו הן במישרין בין רא"ל (מיל') אשכנזי וסא"ל (בדימ') הרפז, הן בעקיפין באמצעות אל"ם וינר והן באמצעות רעייתו של רא"ל (מיל') אשכנזי. במסגרת הקשרים ביניהם שוחח הרמטכ"ל דאז, עם סא"ל (בדימ') הרפז גם על סוגיות שהיו במחלוקת בינו לבין השר ברק, כגון הליך מינוי הרמטכ"ל המיועד להחליפו ועמדת ראה"ם בנושא, ומינוי מבקר חדש למערכת הביטחון בניגוד לדעתו (של הרמטכ"ל דאז). כן, עלו בשיחות ביניהם נושאים הנוגעים לקצינים בצבא.

5. מממצאי הביקורת עולה, כי בתחילת פברואר 2010, לאחר שסא"ל (בדימ') הרפז מסר לרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, כי ישנה תכנית של אנשים הקשורים לסביבת השר ברק לפגוע בו (ברמטכ"ל דאז), וכי הדבר מעוגן גם בכתב,

8 רא"ל (מיל') אשכנזי כיהן כמנכ"ל משהב"ט מאמצע שנת 2006 ועד ראשית שנת 2007. הוא נכנס לתפקידו כרמטכ"ל בפברואר 2007.

הפנה הרמטכ"ל דאז את סא"ל (בדימ') הרפז אל אל"ם וינר. מאותו מועד ועד תחילת אוגוסט 2010 שיתף אל"ם וינר פעולה באורח פעיל, שוטף ומשמעותי עם סא"ל (בדימ') הרפז באיסוף מידע בנוגע להתנהלות השר ברק וסביבתו והרמטכ"ל שלו, מר קורן, בהקשרים שונים של תהליכי עבודה של השר ברק ולשכתו. בנוסף לזאת עולה מהממצאים, כי אל"ם וינר שיתף פעולה עם סא"ל (בדימ') הרפז באיסוף מידע בעל אופי מכפיש שסא"ל (בדימ') הרפז אסף על השר ברק וסביבתו. שיתוף פעולה הדוק זה ומעורבותו העמוקה של אל"ם וינר באיסוף המידע האמור לבשו פנים שונות, כלהלן:

א. שיתוף פעולה בין אל"ם וינר ובין סא"ל (בדימ') הרפז בקבלת מידע על מהלכים מתוכננים לכאורה של השר ברק או של מר קורן המכוונים נגד הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי - על פי המידע שהביא סא"ל (בדימ') הרפז ועל פי הפרשנות שנתן אל"ם וינר למהלכים. במסגרת זאת העביר סא"ל (בדימ') הרפז לידיו של אל"ם וינר גם את מסמך הרפז (שנוצר כאמור על פי חקירת המשטרה על ידי סא"ל (בדימ') הרפז עצמו), עבור הרמטכ"ל דאז כהוכחה ניצחת (כתובה) לתכנית לכאורה המתנהלת בלשכת השר ברק וכהוכחה ליכולותיו, קשריו ואמינותו של סא"ל (בדימ') הרפז; אל"ם וינר - הן לקראת פגישה של הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, עם ראש הממשלה ב-20.5.10, והן לאחר מכן - ביקש מסא"ל (בדימ') הרפז להביא לו מסמכים הדומים למסמך הרפז, שסא"ל (בדימ') הרפז הצביע על קיומם.

ב. בחלק משיחות הטלפון שהתקיימו בין סא"ל (בדימ') הרפז לאל"ם וינר העלה סא"ל (בדימ') הרפז גם נושאים הנוגעים למידע בעל אופי מכפיש שהוא (הרפז) אסף נגד השר ברק וסביבתו, ולעתים גם על כוונתו לעשות שימוש במידע כזה כדי לפגוע בשר. אמנם סא"ל (בדימ') הרפז היה ה"יזם" העיקרי באיסוף מידע זה - הוא זה שהעלה את נושאי השיחה - אולם אל"ם וינר שיתף עימו פעולה, ובכך עודד אותו להמשיך ולפעול בדרך זו.

ג. אל"ם וינר קיבל מסא"ל (בדימ') הרפז מידע והעביר לו מידע ביחס לאלוף גלנט וביחס לקצינים בכירים בצה"ל, וכן מידע הנוגע לאמ"ן, לרבות על מינויים צפויים של קצינים בכירים, בפרט במערך מסווג באמ"ן.

ד. אל"ם וינר חשף בפני סא"ל (בדימ') הרפז לוחות זמנים, פעולות ומפגשים הנוגעים לפעילות של ראש הממשלה, השר ברק, בכירים במשהב"ט וקצינים בכירים בצה"ל.

מתמלילי השיחות (שיחות הטלפון בין אל"ם וינר לסא"ל (בדימ') הרפז) עולה, כי סא"ל (בדימ') הרפז אמנם היה, כאמור, ה"יזם" העיקרי באיסוף מידע זה - לרוב הוא זה שהעלה את נושאי השיחה - אולם לא היה מדובר בקשר חד-צדדי במהותו שבו אל"ם וינר היה אך שותף פאסיבי. אל"ם וינר שיתף פעולה עם סא"ל (בדימ') הרפז באופן שיטתי, הוא קיבל את המידע, לא דרש מסא"ל (בדימ') הרפז להפסיק את הבאת המידע ואף להפך, כעולה משיחות הטלפון אל"ם וינר לעתים אף העביר מידע, עודד את המשך איסוף המידע ויזם קבלת מידע נוסף מסא"ל (בדימ') הרפז. משרד מבקר המדינה מציון, כי מעשיו האמורים של אל"ם וינר התנהלו על פני תקופה של כחצי שנה, ואין מדובר בכשל נקודתי או בטעות חד-פעמית בשיקול הדעת.

אל"ם וינר ציין בפני משרד מבקר המדינה את הנסיבות המורכבות שבהן נאלץ לפעול באותה תקופה, תיאר את האווירה ששררה בין השר ברק והרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ובין לשכותיהם כ"אווירה של מלחמה", ובראייתו, פעולותיו נעשו "במטרה למלא את תפקידו כעוזר הרמטכ"ל, להגן על הרמטכ"ל ועל יכולתו לפקד כראוי על צה"ל", כאשר "לשכת שר הביטחון פעלה לפגוע ברמטכ"ל ויכולתו לתפקד".

אין הגדרות כתובות וברורות לתפקיד עוזר הרמטכ"ל; המדובר בתפקיד שמעצם מהותו מקנה לבעליו שיקול דעת נרחב למדי. גם בהיעדר הגדרה פורמלית ברור כי עוזר הרמטכ"ל, ככל חייל, רשאי לפעול אך במסגרת התשתית הנורמטיבית המסדירה את יחסי הדרג הצבאי והדרג המדיני שמעליו. בבסיסה של תשתית זו מצוי עיקרון הכפיפות של הראשון לאחרון. פעולות פסולות - גם אם הן ממניעים של מחויבות יתר לתפקיד או נאמנות רבה למפקד, וגם מתוך הבנה סובייקטיבית - נכונה או שגויה - של הנסיבות, אינן יכולות להיחשב כתואמות את ערכי השליחות והמקצועיות. אף האחריות לסייע ולאפשר לרמטכ"ל יכולת לתפקד תקין, שהיא חלק מתפקידו של עוזר הרמטכ"ל, אין בה משום הצדקה לחריגה מעקרונות היסוד של כפיפות הדרג הצבאי לדרג המדיני שמעליו.

משרד מבקר המדינה מעיר בחומרה לאל"ם וינר על כי שיתף פעולה עם סא"ל (בדימ') הרפז באיסוף מידע בנוגע להתנהלות שר הביטחון ברק וסביבתו והרמטכ"ל שלו, מר קורן, בקשר שלהם עם צה"ל והרמטכ"ל דאז, וכן בנושאים הנוגעים למידע בעל אופי מכפיש שסא"ל (בדימ') הרפז אסף נגד השר ברק וסביבתו. לדעת משרד מבקר המדינה, גם לאחר שבחן את התייחסותו של אל"ם וינר לטיטות דוח הביקורת על כל האמור בה, התנהגותו של אל"ם וינר כפי שהיא באה לידי ביטוי בקשר עם הרפז כמפורט לעיל, הייתה פסולה, לא עלתה בקנה אחד עם חוק יסוד: צה"ל, ועם רוח צה"ל, והיא לא הלמה את היותו קצין בכיר בצה"ל ואת מעמדו כעוזר הרמטכ"ל.

לדעת משרד מבקר המדינה, פעילות זאת של אל"ם וינר - בין אם נעשתה בידיעת הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי (ולו חלקית); בין אם נעשתה, באופן עצמאי וביזמה עצמאית של אל"ם וינר בשל נאמנותו לרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, והתייחסותו למערכת היחסים העכורה בין השר ברק ולשכתו ובין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ולשכתו כאל "מלחמה"; ובין אם "נגרר" לכך על ידי המידע שהעביר אליו סא"ל (בדימ') הרפז - מהווה הבנה שגויה מצדו את גבולות המותר והאסור, והיא ראויה לבדיקה מקיפה ויסודית של המופקדים על כך בצה"ל.

6. בביקורת עלה, כי אל"ם וינר העביר לרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, לפחות חלק מהמידע שקיבל, לרבות בעל האופי המכפיש שנמסר לו על השר ברק ועל לשכתו, וכי הוא שימש בעבור אחרים אמצעי להעברת מידע אליו. כאמור לעיל, הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, היה זה שהפנה את סא"ל (בדימ') הרפז לאל"ם וינר כדי שסא"ל (בדימ') הרפז ימסור לו מסמך או מידע אחר אשר לטענת סא"ל (בדימ') הרפז היה בידינו בנוגע לתכנית של אנשים בסביבת השר ברק לפגוע ברמטכ"ל דאז. הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, אמנם ציין, כי המדיניות שלו הייתה שלא לעסוק במידע מכפיש על השר ברק וסביבתו, ובביקורת עלה, כי כאשר אל"ם וינר הציג לו את מסמך הרפז הוא הנחה אותו שלא לעסוק בו, ובמקרה אחר

הורה לו שלא לעסוק בטענות שעלו בנוגע למעורבותם לכאורה של השר ברק ומר קורן בפעילות עמותה א', אך עם זאת, בביקורת עלה, כי אל"ם וינר עדכן מפעם לפעם את הרמטכ"ל דאז במידע שמסר לו סא"ל (בדימ') הרפז, והרמטכ"ל דאז היה מודע - ולו חלקית - לפעילותו המתמשכת של אל"ם וינר מול סא"ל (בדימ') הרפז בעניין זה. הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, לא הפסיק פעילות זאת, וגילה נכונות להמשיך ולקבל את המידע האמור.

משרד מבקר המדינה מעיר, כי בכך נתן הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, יד להמשך פעילות זו של אל"ם וינר. הדבר חמור במיוחד נוכח העובדה שהשר ברק הוא הדרג המדיני, שאליו כפוף הרמטכ"ל ישירות. משרד מבקר המדינה מעיר, כי אי-הפסקת איסוף מידע זה, הנכונות לקבלו וקבלתו בפועל מהווים התנהגות בלתי ראויה, וזאת גם אם הרמטכ"ל דאז וסביבתו חשו במצוקה נוכח מערכת היחסים עם השר ברק וסביבתו ונוכח תפיסתם על קיומה של תכנית לכאורה לפגוע ברמטכ"ל דאז. לדעת משרד מבקר המדינה, משהמשיך אל"ם וינר למסור לרמטכ"ל דאז מידע שקיבל מסא"ל (בדימ') הרפז על השר ברק וסביבתו, מן הראוי היה שהרמטכ"ל דאז היה מורה לאל"ם וינר לחדול מפעילותו האמורה. היה זה בראש ובראשונה מחובתו של הרמטכ"ל דאז למנוע את פעילותו של אל"ם וינר עם סא"ל (בדימ') הרפז לאיסוף המידע האמור לעיל כבר בנקודת הייזום של פעילות זאת ובתחילת הדרך, לבטלה חד-משמעית, ולהימנע בעצמו מקבלת מידע כאמור. מעבר לכך, היה על אל"ם וינר, לכשעצמו, להימנע מכל פעילות לאיסוף מידע כאמור בכלל ובעזרת סא"ל (בדימ') הרפז בפרט. בכל מקרה, היה חייב הרמטכ"ל דאז משהגיע מסמך הרפז לידי להביא את המסמך לבירור מלא של מהותו ומקורו, ובמיוחד על רקע מערכת היחסים הקשה ששררה בין השר ברק והרמטכ"ל דאז אשכנזי ובין לשכותיהם, ונוכח העובדה שבאותה עת התנהל גם ההליך לבחירת הרמטכ"ל.

משרד מבקר המדינה מעיר עוד, כי מכוח היותו מפקדו הישיר של אל"ם וינר, על רקע העובדה שהוא זה שהורה לאל"ם וינר לעמוד בקשר עם סא"ל (בדימ') הרפז ומכוח קבלת מידע שהעביר לו אל"ם וינר, הייתה לרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, אחריות גם על פעילותו האמורה לעיל של אל"ם וינר עם סא"ל (בדימ') הרפז - גם אם לא היה מודע באופן מלא לכלל מאפייניה.

7. הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, נמנע מלהביא את מסמך הרפז לידיעת הגורמים המתאימים הן בתוך צה"ל והן מחוצה לו כדי לברר את מהותו. משרד מבקר המדינה מעיר, כי משקיבל הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, את המסמך ועסק בו, היה עליו לקיים - הן מהבחינה האתית והן מהבחינה הפיקודית - נוכח תוכנו של המסמך והמשמעויות הבעייתיות שעלו ממנו, ונוכח היותו של הרמטכ"ל דאז מפקדם של הקצינים שהוזכרו במסמך, בירור יסודי בעניינו של המסמך. בירור כזה יכול היה להיעשות על ידי הצגת המסמך לפני אחד או יותר מהגורמים המתאימים לכך: הפצ"ר, ובמידת הצורך, בעקבות התייעצות עימו, בפני היועמ"ש לממשלה; להציג את המסמך לאלוף גלנט ולקבל את תגובתו; להציג את המסמך לשר ברק, נוכח היותו השר הממונה, זאת גם אם סבר שהשר ברק לא יטפל בכך על רקע היחסים בינו לבין השר; ובמידת הצורך להציגו גם בפני ראש הממשלה, נוכח היות הצבא נתון למרות הממשלה.

משרד מבקר המדינה מעיר, כי בכך שנמנע מלהביא את המסמך לבירור יסודי, תרם הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, לכך שמהותו של המסמך לא בוררה בהקדם האפשרי, ושלקצינים בכירים ולאחרים הגיע מידע בלתי מבוסס, שלפיו מסמך הרפז והמשתמע ממנו הוא כביכול תוצר של סביבת השר ברק כדי לפגוע ברמטכ"ל המכהן ולקדם באופן לא ראוי את אלוף גלנט לתפקיד הרמטכ"ל ה-20 של צה"ל.

8. אל"ם וינר פעל בניגוד להנחיה של הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, בכך שמסר העתקים ממסמך הרפז בתוך צה"ל ומחוץ לצה"ל. בכך תרם אל"ם וינר לכך שלקצינים בכירים ולאחרים הגיע מידע בלתי מבוסס, שלפיו מסמך הרפז והמשתמע ממנו הוא כביכול תוצר של סביבת השר ברק כדי לפגוע ברמטכ"ל המכהן ולקדם באופן לא ראוי את אלוף גלנט לתפקיד הרמטכ"ל ה-20 של צה"ל.

9. משרד מבקר המדינה מצוין, כי אלוף איזנקוט סבר, שיש מקום להביא את המסמך ותוכנו לידיעת השר ברק או משרד מבקר המדינה, דבר שאכן היה ראוי לעשותו, ואף העלה צורך זה בפני הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ובפני אל"ם וינר. עם זאת, אלוף איזנקוט פעל, בכך ששיתף נוספים במסמך, בניגוד להנחיה של הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, שלפיה מסמך הרפז הוא לעיניו בלבד "ושלא יעשה איתו כלום" בכך, הביא אלוף איזנקוט להרחבת מעגל השותפים למסמך, ותרם לכך שלקצינים בכירים ולאחרים הגיע מידע בלתי מבוסס, שלפיו מסמך הרפז והמשתמע ממנו הוא כביכול תוצר של סביבת השר ברק כדי לפגוע ברמטכ"ל המכהן ולקדם באופן לא ראוי את אלוף גלנט לתפקיד הרמטכ"ל ה-20 של צה"ל.

10. מסמך הרפז פורסם בתקשורת ב-6.8.10 בסיומו של שבוע (2.8.10-6.8.10), שבו ראיין השר ברק את המועמדים לתפקיד הרמטכ"ל. משרד מבקר המדינה מצוין, כי בביקורת לא נמצאה כל מעורבות של הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי (או של רעייתו רונית אשכנזי), או של תא"ל (מיל') בניהו בפרסום מסמך הרפז בתקשורת, לרבות בעיתוי הפרסום, סמוך לתחילת הראיונות של השר ברק את המועמדים לתפקיד הרמטכ"ל; לא נמצא בביקורת, כי אל"ם וינר ידע שאל"ם (מיל') סיבוני מתעתד להעביר את מסמך הרפז לתקשורת.

הפרסום בתקשורת של מסמך הרפז והעיסוק התקשורתי הרב בנושא החריו במידה רבה מאוד את המתרחש שהייתה קיימת בין השר ברק ובין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ובין לשכותיהם. משרד מבקר המדינה מצוין, כי החקירה והבירור בקשר למסמך, שהיו כאמור צריכים להתקיים מלכתחילה ביזמת הרמטכ"ל דאז בתוך צה"ל או על ידי גורם חיצוני המוסמך לכך לא התקיימו והנושאים הקשורים לפרשה נשארו לכאורה במחשכים וללא טיפול ממסדי על היבטיהם הנורמטיביים והערכיים. החשיפה הפומבית, למצער, יצרה תהודה רחבה, שהביאה בסופו של דבר לחקירות ולבדיקות ביחס לפרשת הרפז, שהיו חשובות ביותר כשלעצמן, ולטובת הטיפול בליקויים החמורים שהתגלו ומתוקף חיוניותו של אמון הציבור במעבה"ט.

11. כעולה בביקורת, רא"ל (מיל') אשכנזי, עדכן ב-10.8.10 את היועמ"ש לממשלה, כי המסמך (מסמך הרפז) מצוי ברשותו ולמחרת היום, ב-11.8.10, במהלך עדותו במשטרה הוא מסר למשטרה את המסמך שהיה ברשותו. משרד מבקר המדינה מעיר לרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, כי היה ראוי, נוכח פתיחתה של חקירת המשטרה בנושא מסמך הרפז - שהרמטכ"ל דאז היה מודע לה היטב כבר ב-8.8.10

בערב - לפנות ללא דיחוי לפצ"ר וליועמ"ש לממשלה, להודיע להם שהמסמך בידי ולמסור אותו למשטרה. השתהותו של הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, הייתה שלא במקומה, ומצופה ממנו היה להעביר את המסמך לידי המשטרה עם היוודע לו על פתיחת החקירה במשטרה בנושא, או למצער להודיע לה על הימצאות המסמך בידי; ולמסור מוקדם ככל האפשר על מקורו של המסמך, על נסיבות הגעתו ללשכתו, כפי שידע באותה עת ועל סא"ל (בדימ') הרפז כמסר המסמך.

12. משרד מבקר המדינה מציין, כי כפי שעולה מהביקורת, לסא"ל (בדימ') הרפז היה תפקיד משמעותי ביותר באיסוף מידע על התנהלות השר ברק וסביבתו ועל מר קורן וביזום איסוף מידע בעל אופי מכפיש עליהם, באיסוף עצמו, בהעברתו, ובקשריו עם אל"ם וינר ועם הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי. כמו כן, גם רא"ל (מיל') אשכנזי וגם אל"ם וינר העלו את האפשרות שסא"ל (בדימ') הרפז שיטה בהם.

מחומר הביקורת עלו סתירות מהותיות בהתייחסויותיו של סא"ל (בדימ') הרפז בנוגע לסוגיות מהותיות הנוגעות בביקורת זאת. נוכח זאת, נוכח היותו של סא"ל (בדימ') הרפז גורם בלתי מבוקר, וכיוון שההליך הפלילי בעניינו טרם הסתיים, מציין משרד מבקר המדינה, כי אינו נשען בקביעת ממצאי הביקורת ובהערותיו בנוגע לסוגיית איסוף המידע על דברים שמסר סא"ל (בדימ') הרפז. משרד מבקר המדינה מציין עוד, כי במכתבו מ-2.5.12 אל היועמ"ש לממשלה הוא הצביע על כך שהביקורת בפרשת הרפז העלתה חשש למעשה פלילי בנושאים מספר, והחליט להביא את הדברים לידיעת היועמ"ש לממשלה בהתאם לסעיף 14(ג) לחוק מבקר המדינה. במסגרת זאת, הועברו אל היועמ"ש לממשלה גם כלל הדברים שמסר סא"ל (בדימ') הרפז בכתב ובעל פה למשרד מבקר המדינה.

חלק ב' - היבטים במערכת היחסים בין השר ברק ובין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ובין לשכותיהם

1. משרד מבקר המדינה בדק את מערכת היחסים בין בעלי תפקידים בכירים בלשכות השר ברק והרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ומספר אירועים מרכזיים במערכת היחסים בין שני האישים, כפי שהועלו על ידיהם, כדי ללמוד מהם או להצביע דרכם על תהליך הידרדרות מערכת היחסים בין השר ברק ובין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ובין לשכותיהם. כמו כן, נבדקו העמידה בהוראות הצבא הרלוונטיות לאירועים שנבדקו, עמידה בכללי מינהל תקין, והטענות ההדדיות ביחס לאירועים השונים. יצוין, כי מערכת היחסים בין שהב"ט לרמטכ"ל אינה סימטרית במהותה, שכן הדרג הצבאי כפוף לדרג המדיני הנבחר. עם זאת, כולם מחויבים בהתנהלות שתואמת את הנורמות החלות על כל אחד מהם במערכת הביטחון.

אין ביקורת המדינה, כאמור, מנתחת את כל שורשי ונבכי היחסים בין השר ברק והרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי. אולם, מצב היחסים כפי שהיה בפועל ביניהם, אף בהתעלם מפעילות הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ואל"ם וינר עם סא"ל (בדימ') הרפז וממסמך הרפז, הוא נושא הטומן בחובו לכשעצמו היבטים

בעייתיים ומדאיגים ביותר. בין תפקיד שר הביטחון לתפקיד הרמטכ"ל קיים מתח מובנה, ומתח זה ידע גם בעבר עליות ומורדות. אולם, מערכת היחסים העכורה, כפי שהייתה בין שני האישים המרכזיים הללו הנושאים על כתפיהם את ביטחון המדינה - תהינה סיבותיה אשר תהינה - היא, לדעת משרד מבקר המדינה, מצב מדאיג, אשר יש בו כדי לערער את אמון הציבור במערכת, בראשיה, ובשליחותם החשובה לעמוד יחד במצבי המבחן הביטחוניים העומדים בפני מדינת ישראל באופן קבוע.

2. משרד מבקר המדינה ער לכך שמערכת יחסים בין-אישית אינה נמדדת רק באירועים מסוימים. היחסים בין בני אדם קשורים למערך רגשות, פעולות ותפיסות, שאינם מדידים, ולעתים קרובות אינם ידועים ואינם גלויים לעין. כל אלה הושפעו גם משמועות בלתי מבוססות ומהעיסוק התקשורתי הנרחב בנושא. ביקורת זאת אינה עוסקת בניתוח פסיכולוגי, אלא כאמור בניתוח אירועים אשר הועלו על ידי אישים שונים, הקשורים לשר ברק ולרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, אירועים שהשפיעו על מערכת היחסים ביניהם או היו תוצאה של מערכת יחסים זאת. כמו כן, כאמור לעיל, מערכת היחסים בין שר הביטחון לרמטכ"ל אינה סימטרית במהותה, שכן הדרג הצבאי כפוף לדרג המדיני הנבחר.

3. התקשורת עסקה רבות בסוגיות אשר נגעו למערכות היחסים שבין השר ברק והרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ובין לשכותיהם ומקורביהם, ובסוגיות שעמדו במחלוקת ושתוארו לעיל. הן מר קורן והן אל"ם וינר מסרו לנציגי משרד מבקר המדינה העתקים מכתבות רבות בתקשורת בניסיון לבסס טענותיהם וגם השר ברק והרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, הפנו לדיווחים שונים בתקשורת התומכים, לכאורה, בטענותיהם השונות. הכיסוי התקשורתי הנרחב לפני פרסום מסמך הרפז ועל אחת כמה וכמה לאחר מכן, הישאבות הלשכות לפרסומים התקשורתיים בנדון והפרשנויות השונות שלהם לדיווחים העצימו והעמיקו את הקרע בין הלשכות ואת העוינות ההדדית.

4. להלן הנושאים המרכזיים שנבדקו וההערות המרכזיות של משרד מבקר המדינה בעניינם:

א. בביקורת נמצא, כי מערכת היחסים בין בעלי תפקידים מרכזיים בלשכת השר ברק ובלשכת הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, הייתה גרועה ביותר: מערכת היחסים בין הרמטכ"ל של השר ברק, מר קורן, ובין עוזר הרמטכ"ל דאז, אל"ם וינר עלתה על שרטון והם לא שוחחו ביניהם מאז ינואר 2010, וגם מערכת היחסים בין יועץ התקשורת של השר ברק, מר סרי ומר קורן מצד אחד, לבין דובר צה"ל דאז, תא"ל (מיל') בניהו, הייתה רוויית מתחים ורגשות שליליים, וגם היא הגיעה עד כדי כך שהראשונים והאחרון לא דיברו ביניהם. מערכות יחסים אלו הגבירו והעצימו את המתחים והחשדנות בין הלשכות, הושפעו מהם, והקשו על שיפור היחסים ביניהן. מערכת היחסים בין עוזריהם הקרובים של השר ברק ושל הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, שיקפה במידה רבה את האווירה הקשה עד כדי "אווירת מלחמה", כטענת אל"ם וינר, שבה התנהלה מערכת יחסי הגומלין שבין השר ברק והרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ובין לשכותיהם. העוזרים פעלו אמנם בראייתם במטרה לשרת את הממונים עליהם, אך בפועל בהתנהגותם במקום להוות גשר, הם העמיקו

את השבר במערכת היחסים בין השר ברק לבין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, גררו אותם לעימותים, והעמיקו את חוסר האמון ביניהם ואת החשדנות ההדדית.

משרד מבקר המדינה מעיר, כי במצב עניינים זה של מערכת היחסים העכורה ששררה בין עוזריהם הקרובים של השר ברק ושל הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, היה על השר ועל הרמטכ"ל דאז להיות ערים ומודעים לנזק הרב שנגרם, ולהביא להפסקת מצב זה. זאת, כדי למנוע פגיעה כה חמורה בשיתוף הפעולה בין שתי הלשכות, שהוא חיוני לתפקודה התקין של מעהב"ט. ראוי היה, כי השר ברק והרמטכ"ל היו פועלים להרגעת הרוחות בקרב העוזרים הקרובים להם, עוד טרם התגלגל העניין לכדי שבר ביחסים.

בסוף ינואר 2012 התפרסמה כתבה בתקשורת, ולפיה "ניסו מקורבי [השר ברק] לאסוף חומר על אנשי [רא"ל (מיל')] אשכנזי...". בעקבות כך התקבל במשרד מבקר המדינה מידע ולפיו אותו אדם שלכאורה התבקש "לאסוף חומר" על תא"ל (מיל') בניהו הוא מר בורוביץ'. בביקורת נמצא, כי מר בורוביץ' פנה מיזמתו למר קורן לראשונה עם מידע מכפיש בנוגע לתא"ל (מיל') בניהו, ולאחר מכן הציג מידע כזה, כאמור, למר קורן וגם למר סרי במספר הזדמנויות נוספות. בביקורת עלה, כי אף שהמידע המכפיש התייחס לקצין בכיר בצה"ל ולמרות רגישות מידע שכזה, מר סרי ומר קורן לא העבירו את המידע לגורמי הבירור המתאימים, בין אם המשפטיים או הפיקודיים, לשם טיפול בעניין, ומר סרי אף תיווך תחת זאת בין מר בורוביץ' לעיתונאי כדי שמר בורוביץ' ימסור לאחרון את המידע האמור. משרד מבקר המדינה מעיר, כי התנהגותם בעניין זה של מר סרי ומר קורן כעובדי ציבור בדרג גבוה בלשכת שהב"ט, הייתה בלתי ראויה, וכי לא היה מקום לתת יד, אפילו במשתמע, לאיסוף מידע מכפיש על קצין בכיר בצה"ל. זאת, גם נוכח האווירה ששררה בין לשכת השר ברק ולשכת הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, לאחר פרסום מסמך הרפז. משרד מבקר המדינה מוסיף ומעיר למר סרי על שנתן יד בנסיבות שתוארו להעברת המידע המכפיש כאמור לתקשורת. לדעת משרד מבקר המדינה, היה על מר סרי ומר קורן ליזום העברת מידע כאמור לגורמי הבירור המתאימים, בין אם המשפטיים או הפיקודיים, כדי שהטיפול בנושא יעשה בכלים המוסדיים ובזהירות וברגישות הנדרשת. בסוף פברואר 2012 החליט משרד מבקר המדינה להעביר לידיעת היועמ"ש לממשלה, בהתאם לסמכותו לפי סעיף 14(ג) לחוק מבקר המדינה, את הפרטים שמסר לו מר בורוביץ' עד אותו מועד⁹.

ב. לפי פקודות הצבא, הרמטכ"ל הוא זה שממנה קצינים לתפקידים בדרגת אלוף, לרבות לתפקיד סגן הרמטכ"ל, ושר הביטחון הוא המאשר מינויים אלה. בין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, כגורם הממנה, ובין השר ברק, כגורם המאשר, התגלעה בקיץ 2009 מחלוקת בסוגיית מינוי סגן הרמטכ"ל, כיוון שהרמטכ"ל דאז לא הסכים, במסגרת סמכותו, למנות את אלוף גלנט לסגן הרמטכ"ל. בסופו של דבר הגיעו השר ברק והרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, להסכמה בעניין, ומינו

9 הנושא הועבר על ידי משרד מבקר המדינה על פי סעיף 14(ג) לחוק מבקר המדינה, לידיעת היועמ"ש לממשלה נוכח העובדה שהמידע שמסר בורוביץ' כלל פרטים שמהם עלה חשש לכאורה לביצוע מעשים פליליים. חשש זה לא נגע לפעילותם בעניין של מר סרי ומר קורן שהם מקורבי השר ברק שעמם היה בורוביץ' בקשר בעניין.

לתפקיד זה את אלוף (כתוארו אז) גנץ. נושא זה היה אחד מהגורמים המהותיים הראשונים לתחילת הידרדרות היחסים בין השר ברק והרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי.

לדעת משרד מבקר המדינה, לאחר שהשר ברק ראה באלוף גלנט מועמד בעתיד לתפקיד הרמטכ"ל, היה מקום שאלוף גלנט ימלא תפקיד מרכזי במטה הכללי אשר יעניק לו ניסיון וידע מהותיים לקראת ההתמודדות על תפקיד הרמטכ"ל בעתיד. בפועל, אלוף גלנט נכלל בהמשך ברשימת המועמדים לתפקיד הרמטכ"ל ומונה לתפקיד זה בלי שיהיה כסגן רמטכ"ל, ובלי שביצע תפקיד מרכזי במטה הכללי.

באוקטובר 2008 סיים אלוף יוסף מישלב את תפקיד מתפ"ש. השר ברק ביקש בתחילה למנות לתפקיד זה את ראש המטה שלו דאז, תא"ל (מיל') הרצוג, ובהמשך ביקש למנות לתפקיד זה את המזכ"ץ שלו דאז, תא"ל (כדרגתו אז) איתן דנגוט. הרמטכ"ל דאז ביקש למנות לתפקיד קצין אחר. בסופו של דבר, הסכימו השר ברק והרמטכ"ל דאז על מספר מועמדים לתפקיד, ומתוכם אישר השר ברק לתפקיד מתפ"ש את תא"ל (כדרגתו אז) דנגוט, שעם מינויו בנובמבר 2009 הועלה לדרגת אלוף.

גם במקרה זה התגלעה מחלוקת קשה בין השר ברק ובין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, בנושא מינוי קצינים בדרגת אלוף, אשר גרמה לכך שבמשך כשנה, באופן חריג ביותר, לא מונה מתפ"ש ואת התפקיד מילא ממלא מקום, אלוף (מיל') עמוס גלעד, שנאלץ לעשות זאת בכפל תפקידים עם תפקידו כראש האגף הביטחוני-מדיני במשהב"ט, לרבות במהלך מבצע "עופרת יצוקה". משרד מבקר המדינה מצייין, כי מתפ"ש כפוף לשר הביטחון והוא מבצע את תפקידו בזיקה ישירה לשר הביטחון, אולם על פי המסד הנורמטיבי הקיים, כאשר לתפקיד מתמנה אלוף בשירות פעיל - הממנה הוא הרמטכ"ל והמאשר הוא השר. במצב דברים זה פעלו השר ברק והרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, כל אחד על פי סמכותו. עם זאת, משרד מבקר המדינה מעיר, כי להתנהלות שהביאה לכך שרק לאחר כשנה מונה קצין לתפקיד מתפ"ש מן המניין, לא היה מקום, והיא יצרה מצב בלתי סביר, שצריך וניתן היה למונעו.

מעבר לוויכוח הממושך שבין השר ברק ובין הרמטכ"ל דאז על מינוי מתפ"ש, עמדה ביניהם מחלוקת גם בנוגע לרצונו של השר ברק לקדם לדרגת אלוף גם את תא"ל (מיל') הרצוג. זאת על רקע מכתב שמסר בספטמבר 2006 שהב"ט דאז, ח"כ עמיר פרץ, לתא"ל (מיל') הרצוג, שלפיו הוא יועלה לדרגת אלוף וימונה לתפקיד מתפ"ש. השר ברק ראה במכתב זה התחייבות שלטונית שראוי לקיימה, ולפיכך ביקש לקדם את תא"ל (מיל') הרצוג לדרגת אלוף. השר ברק ביקש למנותו לראש האגף הביטחוני-מדיני במשהב"ט ו"למנותו לאלוף למשך זמן קצר במקביל למינוי הנ"ל", ואילו הרמטכ"ל דאז, סבר שמדובר במינוי פיקטיבי שאין לעשותו.

משרד מבקר המדינה ער לטענת השר ברק, שההבטחה שנתן קודמו לתפקיד לתא"ל (מיל') הרצוג, ולפיה ימונה למתפ"ש ויועלה לדרגת אלוף, הייתה בראייתו התחייבות שראוי לקיימה. עם זאת, מעיר משרד מבקר המדינה, כי הדרך שבה ניסה השר ברק למנות את תא"ל (מיל') הרצוג לתפקיד בדרגת אלוף, ועל אחת כמה וכמה לפרק זמן

קצר (ושלאחריו יפרוש מצה"ל וישמש כאלוף במילואים) לא הייתה ראויה, גם נוכח טענת השר ברק האמורה לעיל.

כבר בדוח בנושא מינוי הקצונה הבכירה שפורסם באוגוסט 2010, המליץ משרד מבקר המדינה, כי ראוי ששר הביטחון והרמטכ"ל יגיעו במשותף לסיכום מעוגן בכתובים ביחס למידת המעורבות של השר בתהליך המינוי של בעלי תפקידים מסוימים בדרגת אלוף, כדוגמת סגן הרמטכ"ל, ובעיקר תפקידים בעלי זיקה ישירה לשר הביטחון, כדוגמת מתפ"ש¹⁰. לדעת משרד מבקר המדינה, האירועים המתוארים לעיל בכל הנוגע למינוי סגן הרמטכ"ל ולמינוי מתפ"ש ממחיש את הצורך הדחוף להגיע לסיכום בנושא מעורבות שר הביטחון בתהליך המינוי לתפקידים מסוימים בדרגת אלוף, כדי למנוע בעתיד תוצאה בעייתית בתחום חיוני ורגיש זה, כפי שקרתה. במיוחד אמור הדבר בכל הנוגע למינוי סגן הרמטכ"ל, נוכח מרכזיות התפקיד וחשיבותו.

ג. משרד מבקר המדינה מעיר, כי הודעת השר ברק (ההודעה לתקשורת ב-9.2.10 שבה נאמר, כי פרסום הידיעה של מר לימור אודות הארכת כהונת הרמטכ"ל דאז, יוצרה מ"בית מדרשו" של תא"ל אבי בניהו) החריפה את המתח שהיה קיים ביחסים בין שני האישים. סערה זאת הייתה נמנעת לו השר ברק היה נמנע מלכלול בהודעה המכחישה את הידיעה האמורה מ-9.2.10, גם האשמה שגויה כלפי קצין בכיר בצה"ל, דובר צה"ל דאז, תא"ל (מיל') בניהו. לדעת משרד מבקר המדינה, היה על השר ברק, כדרג המדיני הממונה, להימנע מלתקוף פומבית קצין בצבא, ולאחר מעשה ראוי היה שימצא את הדרך לתקן את המעוות, ולסיים פרשה זו באופן שלא יעצים את המתיחות במערכת היחסים בין שני האישים ושתי הלשכות.

החלטת הממשלה מ-8.2.07 קבעה לראשונה את משך כהונת הרמטכ"ל (ומועד סיומה) והעמידה אותה על ארבע שנים עם אפשרות להארכתה "בנסיבות חירום בלבד". כיוון שכך, תקופת כהונת הרמטכ"ל - ארבע שנים - הייתה ברורה ומועד סיומה היה ידוע. מועד פתיחת הליך מינוי הרמטכ"ל אינו מעוגן במסד נורמטיבי. השר ברק לא חרג מסמכותו בהודעתו האמורה מאפריל 2010, אך לדעת משרד מבקר המדינה ספק אם היה צורך בהודעה שכזאת כעשרה חודשים קודם לסיום כהונת הרמטכ"ל דאז, עניין שהחריף את המתח בין הרמטכ"ל דאז לשר ברק.

נושא הארכת הכהונה של הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, הופיע שוב בתקשורת בתחילת פברואר 2011, כאשר ראה"ם והשר ברק הודיעו לאלוף (מיל') גלנט על כוונתם לפעול לביטול מינויו, ולהתניע מחדש את הליך בחירת הרמטכ"ל. בראיונות לתקשורת אמר השר ברק, כי ההחלטה שלא להאריך את כהונתו של הרמטכ"ל דאז עד שימונה הרמטכ"ל הבא התקבלה לאחר שיקול דעת מעמיק ובשל "עניינים אתיים, נורמטיביים ומקצועיים" המיוחסים לרמטכ"ל דאז, ולא פירט במה מדובר. לדעת משרד מבקר המדינה, לא היה מקום לאמירה כאמור מפי שר ביטחון נגד רמטכ"ל מכהן טרם שהייתה מבוררת ביסודיות ומעוגנת עובדתית. מצופה היה מהשר ברק, כמי שהרמטכ"ל פועל בכפיפות ישירה אליו, כי קודם כל יברר לעומק את הדברים, יציג אותם במישרין לרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי,

10 ראו הערת שוליים 2.

וידרוש ממנו את התייחסותו לדברים; זאת, טרם שהעלה את טענותיו בפומבי, ועל אחת כמה וכמה לפני שהסתיימו הבדיקות בפרשת הרפז.

ד. הוראת פיקוד עליון (להלן - הפ"ע) המפקדה הכללית גובשה לאחר עבודת מטה ארוכה של צה"ל. לאחר שהשר ברק חתם על ההפ"ע והיא פורסמה, עלתה מחלוקת ביחס לביטויים הנכללים בה. טענות שהשר ברק העלה, שלפיהן אישר את ההפ"ע בהיסח הדעת או שחתם עליה בשגגה, מצביעות על מצב בלתי תקין המחייב בחינה של עבודת המטה הנעשית בלשכת שהב"ט לאישור הוראות הפיקוד העליון. לא ניתן לבטל הפ"ע, שהיא בגדר דין, על ידי הודעה של אחד הגורמים החתומים עליה. עם זאת, בכפוף לתהליך המעוגן בהפ"ע עדכון פקודות, כאשר הנחה השר ברק במרץ 2010 לבטל את הפ"ע המפקדה הכללית ולהביא לאישורו נוסח מתוקן, היה על הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, להורות את הגורמים המתאימים בצה"ל להתניע מהלך להחלפתה בנוסח מתוקן ורלוונטי.

נושא הפ"ע המפקדה הכללית הוצג למשרד מבקר המדינה כאחד מסלעי המחלוקת הקשים בין השר ברק ובין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ולשכותיהם. למרות זאת, משעלתה מחלוקת ביחס לביטויים הנכללים בהפ"ע המפקדה הכללית הנוגעים לנושאים עקרוניים של כפיפות הרמטכ"ל וכפיפות צה"ל, לא נפגשו השר ברק והרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, בנושא זה במשך כ-10 חודשים כדי לפתור מחלוקת זאת. לדעת משרד מבקר המדינה, היה מקום שהשר ברק ידרש לנושא זה כשהתגלעה המחלוקת, ויוביל אותה במטרה לפתרה בהקדם.

משרד מבקר המדינה מציין, כי למרות טענותיהם הקשות של השר ברק ושל מר קורן, כי ביטויים מסוימים בהפ"ע המפקדה הכללית הם בניגוד לחוק יסוד: הצבא, מאז פרישתו של רא"ל (מיל') אשכנזי מתפקידו בפברואר 2011 ועד לסוף שנת 2011, לא נעשה דבר כדי לשנות את ההפ"ע, ובפועל, רק בסוף שנת 2011 הותנעה מחדש הפעילות לעדכון ההפ"ע, ובאמצע שנת 2012 חתם השר ברק על גרסתה העדכנית.

השר ברק נמנע מאישור חלק מהוראות הפיקוד העליון שהועברו לאישורו במשך כשנה כאמצעי להפעלת לחץ על הרמטכ"ל שיתקן את הפ"ע המפקדה הכללית. משרד מבקר המדינה מעיר, שדרך זאת איננה תקינה מבחינה ציבורית ומנהלית. באי-אישורן של הוראות פיקוד עליון חשובות העוסקות בייעודם ובתפקידיהם של מספר אגפים במטה הכללי, יש כדי לשבש את מהלך העבודה התקין בצה"ל. על השר ברק לפעול לכך שהוראות פיקוד עליון אלה יאושרו מוקדם ככל הניתן.

ה. במרץ 2010 הודיע השר ברק לרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, כי החליט למנות מבקר חדש למעלהב"ט. הרמטכ"ל דאז טען בפני השר, כי יש לו דעה שונה בעניין המינוי שתיכנן השר, והוא ביקש מהשר ברק להמתין עם המינוי עד חזרתו מנסיעת עבודה לחו"ל, כדי שיוכל לגבש את עמדת צה"ל בנושא. משרד מבקר המדינה מדגיש, כי סמכות המינוי של מבקר מעלהב"ט מוגדרת חד-משמעית, ושר הביטחון הוא הממנה אותו לתפקידו באישור הממשלה. בהוראת משרד הביטחון (המ"ב) מבקר מעלהב"ט והפ"ע מבקר מעלהב"ט לא נכללת חובת התייעצות עם הרמטכ"ל, ובדברי ההסבר להחלטת הממשלה משנת 1984 על מינוי למשרת מבקר מעלהב"ט אף צוינה חשיבות השמירה על עצמאותו ואי-תלותו בגורמים שאותם הוא מבקר. כלומר לא הייתה מוטלת כל חובה על השר ברק להתייעץ עם הרמטכ"ל

בעניין מינוי מבקר מעהב"ט, וכעולה מדברי ההסבר להחלטת הממשלה האמורה גם לא היה מקום לכך. לפיכך, משרד מבקר המדינה מציין, כי לא נדרשה עמדת צה"ל בעניין כפי שביקש הרמטכ"ל להביא. עם זאת, לדעת משרד מבקר המדינה, הואיל ומבקר מעהב"ט מבקר במסגרת תפקידו גם את צה"ל (באותה עת טרם תוקנו ומונה המבקר הפנימי של צה"ל), והרמטכ"ל הסתייג מהמינוי וביקש להביא גם את השגותיו על המינוי המתוכנן עם שובו מחו"ל, טוב היה עושה השר ברק אילו איפשר לרמטכ"ל דאז להעלות את השגותיו בפניו.

ו. ב-22.8.10 הודיע השר ברק, כי ימליץ בפני הממשלה למנות את אלוף גלנט למחליפו של רב-אלוף אשכנזי, וב-5.9.10 אישרה הממשלה את מינויו של אלוף יואב גלנט לרמטכ"ל ה-20 של צה"ל. לפי נתונים של מחלקת הסגל באכ"א, מיוני 2010 ועד לסיום תפקידו של הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ב-14.2.11, הוא מינה 170 קצינים לתפקידים בתקני אל"ם ותא"ל לעונת האיוש 2011. השר ברק לא אישר עד לסיום כהונתו של הרמטכ"ל היוצא 157 (92%) מתוך 170 המינויים האמורים. משרד מבקר המדינה מעיר, כי השר ברק נקט צעד חריג ולא שגרתי בכך שבאופן גורף לא אישר את המינויים לתפקידים בתקני אל"ם ותא"ל לעונת האיוש 2011, שסיכם הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, מיוני 2010 ועד לסיום תפקידו בפברואר 2011, קרי במשך שמונה חודשים. לדעת משרד מבקר המדינה, עצירת תהליך המינויים של הקצונה הבכירה בצה"ל למשך תקופה ארוכה שכזאת יוצרת קושי ממשי וגורמת לפגיעה משמעותית ושלא לצורך בתהליכי העבודה התקינים בנושא המינויים בצה"ל, ויש בה כדי לפגוע בקצינים שנכללו ברשימות המינויים באותה תקופה ובמעמדו של הרמטכ"ל. כמו כן, היא הסלימה את האווירה הקשה ששררה ממילא בין שני האישים.

בעקבות החלטת הממשלה על מינוי כרמטכ"ל, סיים אלוף (מיל') גלנט באוקטובר 2010 את תפקידו כמפקד פיקוד הדרום, והחל בהכנות לתפקיד הרמטכ"ל. בתקופה שבה עשה אלוף (מיל') גלנט הכנות לתפקידו החדש מונה סגן רמטכ"ל והוכרז על ידי לשכת השר ברק על מינוי צפוי של דובר צה"ל. משרד מבקר המדינה מעיר לשר ברק, כי פעל בניגוד להפ"ע עקרונות הקידום בכל הנוגע למינויו של אלוף יאיר נווה לתפקיד סגן הרמטכ"ל, בכך שהתעלם מהרמטכ"ל המכהן באותה עת, רא"ל (מיל') אשכנזי, שהיה הרשות הממנה בתהליך המינוי לתפקידים בדרגת אלוף, ובכלל זה גם לתפקיד סגן הרמטכ"ל. זאת במיוחד כאשר מדובר במינוי לתפקיד בעל חשיבות כמו סגן רמטכ"ל, וגם אם אלוף נווה אמור היה לעבוד במשך תקופה לא ארוכה תחת הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי. בנוסף לזאת, מעיר משרד מבקר המדינה, כי השר ברק ואלוף גלנט כרמטכ"ל המיועד נהגו שלא על פי המסד הנורמטיבי כאשר הודיעו פומבית על מינויו המתוכנן של אל"ם (מיל') ליאור לוטן לתפקיד דובר צה"ל, תוך התעלמות מהרמטכ"ל המכהן, רא"ל (מיל') אשכנזי, שהיה באותה עת הסמכות הממנה היחידה לתפקידי הקצונה הבכירה ובכלל זה לתפקיד דובר צה"ל. גם במצב הדברים הטעון שבין השר ברק לרמטכ"ל דאז לא הייתה הצדקה לדרך הפעולה המתוארת. משרד מבקר המדינה מדגיש, כי אין בהערות דלעיל משום הבעת ביקורת על עצם הבחירה והמינוי של אלוף יאיר נווה לתפקיד סגן הרמטכ"ל ועל הבחירה של אל"ם (מיל') ליאור לוטן לתפקיד דובר צה"ל, אלא על הדרך שבה נעשו הדברים.

ז. תהליך אישור הביקורים בצה"ל, המחייב תיאום בין לשכת שהב"ט ובין לשכת הרמטכ"ל, עמד גם הוא לא אחת, במהלך התקופה שנבדקה בביקורת זאת, במרכז של עימותים בין לשכת השר ברק ובין לשכת הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי. רא"ל (מיל') אשכנזי ואל"ם וינר הציגו בפגישותיהם עם נציגי משרד מבקר המדינה דוגמאות הממחישות לדעתם כי השר ברק ולשכתו לא אישרו לאישי ציבור שונים לבקר בצה"ל ולהיפגש עם הרמטכ"ל. מהעבר השני העלתה לשכת השר ברק טענות בנוגע לכך שביקורים התקיימו בצה"ל ללא התיאום הנדרש מול לשכת השר ברק.

בביקורת עלה, כי רוב רובן של הבקשות (כ-300 בקשות) - למעט בודדות - לאישור ביקורים בצה"ל בשנת 2010, אושרו על ידי לשכת השר ברק. בבדיקה של בקשות מספר לאישור ביקורים, שהוצגו בפני משרד מבקר המדינה כשנויות במחלוקת, כפי שתואר לעיל, לא נמצא כי השר ברק מנע ביקורים אלה, כדי להתנגח ברמטכ"ל, כפי שנטען. משרד מבקר המדינה מציין, כי שעה שהתהליך לאישור ביקורים בצה"ל של גורמים רשמיים ישראלים, ולפיו שהב"ט הוא המוסמך לאשר ביקורים אלה, מעוגן בפקודות, הרי שהנוהג שלפיו לשכת שהב"ט נדרשת לאשר פגישות של חיילים עם גורמים רשמיים - ככל שפגישות אלה מתקיימות מחוץ לצה"ל - אינו מעוגן. לדעת משרד מבקר המדינה, ראוי לעגן בפקודות צה"ל את הנוהג האמור.

ח. במהלך הביקורת, ובתגובות של חלק מהמבוקרים לטיוטת דוח הביקורת, הועלו טענות שהטילו ספק באמינות הבירור שערכה ועדת הבירור שהקים משהב"ט לעניין החלפת דיסקים קשיחים במחשבים בלשכת שהב"ט - ועדת מעיין. ב-10.7.12 החליט מבקר המדינה לבדוק את תהליך הבדיקה של ועדת מעיין. מבדיקת תהליך עבודת ועדת מעיין עולה, כי עבודת הוועדה הייתה תקינה, הציבה את הנושאים הראויים לבדיקה ובחנה בקפידה את האפשרות למעורבות מכוונת של גורם כלשהו (פנימי או חיצוני למשהב"ט) בפגיעה מכוונת בדיסקים. עם זאת, עולה כי בהקמתה הייתה סטייה מהוראת משהב"ט שמכוחה הוקמה ופעלה, וזאת על דעת מנכ"ל משהב"ט, המשנה ליועמ"ש למעהב"ט וראש הוועדה. לסטייה זו ניתנו על ידי אותם הגורמים הסברים להצדקתה בנסיבות העניין.

מכל מקום, לדעת מבקר המדינה, בקיומה של אותה סטייה נהלית מהוראת משהב"ט לא היה כדי להצביע על בעיה כלשהי בטיב עבודתה של ועדת מעיין או כדי להשפיע על ממצאיה ומסקנותיה. לא נמצא, כי עבודת הוועדה ומסקנותיה הושפעו ממגמה מוקדמת מסוימת או מהשפעה זרה.

ט. לדעת משרד מבקר המדינה, נוכח מודעותו של ראש הממשלה למערכת היחסים העכורה בין השר ברק ובין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ונוכח החשש לפגיעה בתפקודה התקין של מעהב"ט, והפגיעה האפשרית של מערכת היחסים הקשה הזאת באמון הציבור במעהב"ט, ראוי היה, כי ראש הממשלה ילבן עם שני האישים כבר באפריל ובמאי 2010 את טיב היחסים ביניהם ואת טענותיהם. ככל שהלך המשבר והחריף, תוך שעניין זה תפס גם ממד ציבורי רחב בתקשורת, מצופה היה מראה"ם להתערב במשבר לפתרונו ללא שיהוי נוסף, בייחוד נוכח האתגרים הביטחוניים שעמדו ועדיין עומדים לפתחה של מדינת ישראל.

5. מצופה משני בעלי תפקידים מרכזיים אלה, שר ביטחון ורמטכ"ל, שיתעלו מעל החיכוכים האישיים וימצאו את הדרך הנאותה לעבודה משותפת, כדי שהעיקר

בעיסוקם הציבורי יהיה בבעיות הביטחוניות ולא ביחסים מוחצנים שיהפכו לכאורה לעיסוק מרכזי על סדר היום הלאומי. ראוי היה שמצב היחסים הטעון, הקשה והמתמשך בין השר ברק והרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, היה מוצא פתרונו בין שני האישים, ובמידה גוברת של יזמה מצד השר ברק ואף במעורבות מצד ראש הממשלה.

משרד מבקר המדינה מציין, כי הן השר ברק והן הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, טענו כל אחד, כי בבסיס התנהלותו של השני עמדה תכנית פעולה אשר מסמך הרפז היה חלק ממנה או שיקף אותה. לדעת השר ברק, המסמך "הומצא בסביבת הרמטכ"ל דאז" כחלק מתכנית רחבה יותר אשר נועדה להביא לכך שהרמטכ"ל דאז ימשיך לשנת כהונה חמישית, למנוע את בחירת אלוף יואב גלנט לתפקיד הרמטכ"ל ולפגוע בשר ברק ובמר קורן. לדעת הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, מאחורי המסמך עומד מישהו מסביבת השר ברק, והמסמך שיקף תכנית פעולה לפגוע ברמטכ"ל דאז, במעמדו ובתפקודו ולגרום לו לסיים את תפקידו מוקדם מהמתוכנן.

משרד מבקר המדינה מציין, כי בביקורת לא נמצא שהשר ברק או הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, התנהלו על בסיס תכנית פעולה שמטרתה הייתה לפגוע בצד השני, כפי שכל אחד תיאר. בביקורת לא נמצא, כי השר ברק גיבש תכנית פעולה לפגוע ברמטכ"ל דאז ולגרום לו לסיים את תפקידו לפני תום התקופה או לסיימו "חבוט וחבול" כטענת רא"ל (מיל') אשכנזי. בביקורת לא נמצא, כי הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, גיבש תכנית פעולה אשר נועדה להביא לכך שימשיך לשנת כהונה חמישית, ולמנוע בצורה בלתי חוקית, או על ידי "פוטש" כטענתו של השר ברק, את בחירת אלוף יואב גלנט לתפקיד הרמטכ"ל.

משרד מבקר המדינה מעיר, כי הטענות ההדדיות בדבר קיומה של תכנית פעולה נטענו על ידי שני הצדדים בעיקר על בסיס מידע חלקי, שמועות והערכות, אך ללא בסיס עובדתי מוצק שניתן להסיק ממנו ממצאים ממשיים, ברורים וחד-משמעיים. מצער שלמרות האחיזה הבלתי מבוססת בעובדות לקיומה של תכנית פעולה, שני הצדדים מאמינים (לפחות כפי שהם מציגים זאת) באמונה שלמה בקיומה של תכנית כוללת שכזו, עד כדי סכנה של עיוות מציאות והעצמת אירועים, לרבות שוליים, מעבר לממדים האמיתיים שלהם.

משרד מבקר המדינה מדגיש, כי מערכת היחסים ששררה בין השר ברק לבין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ובין לשכותיהם, עכורה ומורכבת ככל שתהיה, לא הייתה יכולה לשמש צידוק להתנהלות הפסולה של איסוף המידע אודות השר ברק וסביבתו על ידי עוזר הרמטכ"ל דאז, אל"ם וינר, בידיעה - ולו חלקית - של הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ולהתנהלותם של הרמטכ"ל דאז ועוזרו בקשר למסמך הרפז כפי שתוארו בדוח זה. גם העובדה שנמצאו פגמים בהתנהלות השר

ברק כלפי הרמטכ"ל דאז, כפי שפורטו לעיל, לא היה בה כדי להוות עילה כלשהי ולהצדיק התנהלות כאמור של הדרג הצבאי כלפי הדרג המדיני הנבחר.

חלק ג' - תהליך בחירת רמטכ"ל ומינויו

1. תפקיד הרמטכ"ל הוא תפקיד בעל חשיבות מהותית מהמעלה הראשונה מבחינה לאומית וציבורית. נוכח החשיבות הרבה הגלומה בתפקיד עצמו, יש גם חשיבות מיוחדת לתהליך בחירת הרמטכ"ל, ובכלל זה לדרך התנהלותו וליכולתו להבטיח בחירה ראויה.

2. משרד מבקר המדינה מעיר, כי תהליך בחירת רמטכ"ל צריך להיות מובנה, מוגדר ומעוגן בכתובים, יחד עם שמירה על מידת גמישות ושיקול דעת למופקדים עליו. במסגרת זאת ראוי לקבוע את הנושאים העיקריים הבאים:

א. להגדיר את תהליך בחירת המועמד המומלץ לתפקיד הרמטכ"ל על ידי שר הביטחון. במסגרת זאת ראוי שתהליך בחירת המועמדים לתפקיד הרמטכ"ל יעוגן בכתובים וישען על אמות מידה ודרישות כשירות רלוונטיות וקווים מנחים לתפקיד, כגון: רקע מקצועי, ניסיון מבצעי ומאפיינים אחרים, אשר מן הראוי שיהיו למועמדים לתפקיד; על מסד נתונים רלוונטי שיוכן לשר הביטחון מבעוד מועד; ועל קיום התייעצויות מקדימות של שר הביטחון עם גורמים רלוונטיים, כגון שרי ביטחון בעבר, הרמטכ"ל המכהן ורמטכ"לים לשעבר.

ב. לדעת משרד מבקר המדינה, נראה כי חשוב לשמוע את עמדת ראה"ם בתהליך גיבוש ההמלצה של שהב"ט קודם למינוי הרמטכ"ל בידי הממשלה. ראוי שראה"ם ושהב"ט יבררו סוגיה זאת, או יטילו על מי מטעמם לערוך בירור זה, וישקלו אם להביא הצעה מתואמת בעניין זה לאישור הממשלה.

ג. סוגיית משך כהונתו של הרמטכ"ל היא סוגיה מרכזית המשפיעה ישירות על צה"ל, על בניין הכוח שלו, על יכולתו של הרמטכ"ל לממש תכניות ארוכות טווח ועל הכנת הצבא למלחמה. נוכח שיקולים כבדי משקל אלה, ראוי שהממשלה תבחן את משך התפקיד הרצוי של הרמטכ"ל, תוך שהיא מביאה בחשבון את הגורמים המשפיעים השונים, לרבות היעילות המיטבית של משך הכהונה והשפעתה על יציבות התכניות לבניין הכוח ולהפעלתו. כן ראוי לבחון אם משך כהונת הרמטכ"ל ייקבע לתקופה קצובה אחת או שהוא יהיה עם אופציה להארכה, ומהי עילת ההארכה ("נסיבות מיוחדות" או "מצב חירום"). ראוי גם שמשך התפקיד שייקבע, לרבות מודל משך הכהונה (עם או בלי אופציה להארכתה) - יעוגן בחקיקה, בדומה למשך הכהונה של מספר בעלי תפקידים בכירים שנקבע בחקיקה.

ד. מן הראוי שראה"ם ושהב"ט, בשיתוף הרמטכ"ל, יגבשו הצעה למועד הבחירה הרצוי של הרמטכ"ל, בהביאם בחשבון את הגורמים השונים המשפיעים על קביעת מועד זה, ויביאו אותה לאישור הממשלה. משרד מבקר המדינה מצוין, כי על בסיס הגורמים השונים המשפיעים ועל סמך ניסיון העבר עולה, כי המועד לתחילת תהליך

הבחירה של הרמטכ"ל, לרבות הודעה על כך לציבור, רצוי שיהיה לא יותר מארבעה חודשים לפני תום כהונת הרמטכ"ל המכהן.

3. בדוח הביקורת של מבקר המדינה על תהליכי המינוי של הקצונה הבכירה בצה"ל, שפורסם באוגוסט 2010, העיר מבקר המדינה ביחס למינוי קצינים לתפקידים בדרגת אלוף, והביא גם המלצות פרטניות בנוגע למינוים. פרק ביקורת זה על בחירת הרמטכ"ל ומינויו הוא נדבך נוסף לדוח הביקורת של מבקר המדינה על תהליכי המינוי של הקצונה הבכירה בצה"ל. משרד מבקר המדינה סבור, שעל ראה"ם להביא ללא דיחוי בפני הממשלה את ההמלצות של דוח זה בנוגע לבחירת הרמטכ"ל ומינויו, כדי לוודא שיתקיים דיון ויתקבלו החלטות בנושא זה, וחשוב שהחלטות אלה יתקבלו עוד לפני בחירת ומינוי הרמטכ"ל ה-21 של צה"ל.

חלק ד' - ביטחון מידע

1. במהלך הביקורת בפרשת הרפז עלה, כי קיימים ליקויים ופרצות בתחומי השמירה על ביטחון מבצעים ואבטחת מידע במעב"ב"ט. נושאים אלה נבדקו באופן חלקי בלבד, אולם נוכח חשיבותם, מוצא משרד מבקר המדינה לנחוץ לשפוך אור על ליקויים אלה.

2. משרד מבקר המדינה חוזר ומדגיש, כי מסירת מידע שלא כדין בנושאים ביטחוניים רגישים הייתה לתופעה חוזרת ונשנית. הדלפת סודות רגישים מתחומים מסווגים באמ"ן, שחשיפתם עלולה לסכן את ביטחון המדינה, כמפורט בדוח הביקורת, היא ליקוי ערכי ומעשי ברמה הלאומית הכוללת. ראוי לכן כי ראש הממשלה, שר הביטחון והמופקדים על חקירה ואכיפת חוק, כל אחד על פי אחריותו, יפעלו נמרצות כדי לשרש תופעה נפסדת זאת, תוך הפעלת כל הכלים שבידי גופי הביטחון במסגרת קהילת המודיעין ואחרים למניעה ולסיכול של זליגת סודות.

חלק א'

מסמך הרפז ואיסוף המידע

1. רקע

בנושא הכנת מסמך הרפז מתבסס משרד מבקר המדינה, כאמור, על הודעת המשטרה האמורה מ-29.8.10, שלפיה נמצאה תשתית ראייתית נגד סא"ל (בדימ') הרפז בעברות של זיוף בנסיבות מחמירות וקשירת קשר לביצוע פשע; וכי ממצאי חקירת המשטרה העלו, כי יוצר המסמך ומחברו הוא סא"ל (בדימ') הרפז, אשר על פי החשד עשה שימוש בפרטי מידע שאותם אסף במשך חודשים בשיחות ובפגישות עם גורמים שונים, מתוך הצבא ומחוצה לו. כאמור לעיל, במהלך תקופת הביקורת ועד לסיום העבודה על דוח ביקורת זה (נובמבר 2012) מתנהל בפרקליטות המדינה הליך לגיבוש עמדתה בנוגע להגשת כתב אישום נגד סא"ל (בדימ') הרפז, שטרם הסתיים.

לפי חוק מבקר המדינה, סא"ל (בדימ') הרפז כאדם פרטי אינו עומד לביקורת של מבקר המדינה, ודוח זה אינו מתייחס אליו כגורם מבוקר. עם זאת, נוכח התפקיד המכריע שמילא סא"ל (בדימ') הרפז בסוגיות מרכזיות המצויות בליבת דוח זה, מוצגים בדוח גם פרטים הרלוונטיים לביקורת הנוגעים אליו, לרבות מערכת קשריו עם גורמים בכירים במעב"ט.

סא"ל (בדימ') הרפז שירת בצה"ל בין השנים 1990-2002 בתפקידים שונים ביחידה מסווגת באמ"ן ובתפקיד קצין אג"ם במחלקה מסווגת באמ"ן. מתוקף תפקידיו הוא הפך להיות דמות מוכרת בקרב קצינים ופקידים בכירים באמ"ן, בצה"ל ובמשהב"ט, וזכה להערכה רבה מצד רבים ממפקדיו.

מאז נובמבר 2002 ועד דצמבר 2003 היה סא"ל (בדימ') הרפז בחופשה ללא תשלום. בסוף שנת 2003 נתגלה מסמך מסווג, שמקורו היה באחד המחשבים של סא"ל (בדימ') הרפז. נוכח זאת, החליט ראש אמ"ן דאז, אלוף (מיל') אהרון זאבי (פרקש) (להלן - אלוף (מיל') זאבי), בינואר 2004 להרחיק את סא"ל (בדימ') הרפז ממערך מסווג באמ"ן. בצה"ל הוחלט (ספטמבר 2004), כי סא"ל (בדימ') הרפז ישוחרר מצה"ל בנוהל המקובל לשחרור משרתי הקבע בגילאי הביניים¹¹. סא"ל (בדימ') הרפז פרש מצה"ל ב-10.6.05.

שב"כ נדרש לנושא גילוי המסמך, וערך בדיקה שנועדה לקבוע את התאמתו הביטחונית של סא"ל (בדימ') הרפז לתפקידים מסווגים בצה"ל.

מאוחר יותר (מרץ 2006), לבקשת סא"ל (בדימ') הרפז, הורה הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') דני חלוץ, לבחון מחדש את ההחלטה על שחרור סא"ל (בדימ') הרפז מצה"ל. בהמלצת הפצ"ר דאז, תא"ל (בדרגתו דאז) אביחי מנדלבלייט, (מאי 2006) הוטלה הבדיקה על נציב קבילות החיילים (להלן - נקח"ל) דאז, תא"ל (מיל') אבנר ברזאני ז"ל. הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') חלוץ, אימץ את המלצת הפצ"ר, ואף הסכים (יוני 2006) לדרישת פרקליטו של סא"ל (בדימ') הרפז, כי בצד ההתחייבות של סא"ל (בדימ') הרפז לקבל את מסקנות הביורו, יתחייב גם צה"ל לפעול בהתאם להמלצות נקח"ל.

נקח"ל דאז ערך את הבדיקה, והמליץ (פברואר 2007) לבטל את שחרורו של סא"ל (בדימ') הרפז לפי הנוהל המקובל לשחרור משרתי הקבע בגילאי הביניים, ולהכיר בו "כמי ששהה בחל"ת [חופשה ללא תשלום] ברצף החל מתאריך 9 באוגוסט 2004, עם סיום לימודיו ועד למועד הראשון

11 "נוהל לשחרור משרתי הקבע" (בשמו המקובל - "נוהל גילאי הביניים") - עניינו שחרור משירות קבע בצה"ל של קצינים ונגדים המשרתים בשירות קבע שטרם מלאו להם 38 ושהשלימו לפחות שנה אחת בשירות קבע, או שגילם עולה על 38 אך טרם השלימו שמונה שנים בשירות קבע. הנוהל שהיה תקף בצה"ל במועד שבו הוחלט על שחרור סא"ל (בדימ') הרפז, הובא בחוזר מזכירות הפיקוד העליון (מפ"ע) 43-2003, שהוחלף בחוזר מפ"ע 47-2004 מיום 2.12.04.

שבו ניתן, על פי דין, להוציאו לפרישה לגמלאות או לחילופין, להחזירו לשירות קבע. בעקבות המלצת נקח"ל, בחן אמ"ן את האפשרות לשבח את סא"ל (בדימ') הרפז בתפקיד באמ"ן עד לפרישתו מהצבא, ובתחילת מאי 2007 שלח סא"ל (בדימ') הרפז מכתב לראש אמ"ן, לראש אגף משאבי אנוש (להלן - אמ"ש) במטכ"ל (היום אכ"א) ולנקח"ל ולידיעת הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ובו התלונן על העיכוב בקבלת החלטה בעניינו ברוח המלצת נקח"ל. בסמוך למועד שבו שלח סא"ל (בדימ') הרפז את המכתב דלעיל, עדכן הפצ"ר את עוזר הרמטכ"ל דאז, אל"ם (כיום תא"ל) רוני נומה (להלן - תא"ל נומה), כי נגד סא"ל (בדימ') הרפז עלה חשד לעברות¹². הפצ"ר דאז, אלוף (מיל') מנדלבלטי, מסר לנציגי משרד מבקר המדינה (דצמבר 2010), כי לפני שהסוגיה בעניינו של סא"ל (בדימ') הרפז סוכמה, הוא עדכן בעל פה את הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, שמתקיימת בדיקת משטרה צבאית חוקרת בעניינים הקשורים לסא"ל (בדימ') הרפז, וכי "מצא לנחוץ להעלות בפני הרמטכ"ל אשכנזי את הנושא מחדש, למרות סיכום הרמטכ"ל חלוף".

תא"ל נומה מסר לנציגי משרד מבקר המדינה (ינואר 2011), כי בתאריך בלתי ידוע, אך ככל הנראה בסביבות יוני 2007, מסר לו הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, כי תא"ל במילואים, שהיה בעבר ראש מחלקה מסווגת באמ"ן, התקשר אליו בעניינו של סא"ל (בדימ') הרפז וביקש, כי ייבדק דבר העוול שנגרם לסא"ל (בדימ') הרפז, כטענת סא"ל (בדימ') הרפז. על פי דברי תא"ל נומה, כעבור יומיים שב הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, והתעניין בעניין סא"ל (בדימ') הרפז אצל תא"ל נומה, ואז שוחח תא"ל נומה בעניין עם ראש אמ"ן דאז; עם ראש אגף משאבי אנוש במטכ"ל דאז, אלוף (מיל') אלעזר שטרן; עם נקח"ל דאז; ועם פצ"ר דאז, ועל פי מה ששמע מהם המליץ לרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, שלא לטפל בנושא. לדברי תא"ל נומה, הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ביקשו לבדוק אישית את הסוגיה לעומק, ואז זימן תא"ל נומה אליו את סא"ל (בדימ') הרפז, ולאחר ששמע את טענותיו, פנה תא"ל נומה להביא את הנושא לסגן הרמטכ"ל דאז, אלוף (מיל') משה קפלינסקי. האחרון מסר לו שהוא לוקח על עצמו להביא את הנושא לכלל סיכום. סא"ל (בדימ') הרפז מסר לנציגי משרד מבקר המדינה (יוני 2011), כי הוא פנה טלפונית לרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, בנושא מימוש החלטות נקח"ל, והרמטכ"ל דאז השיב, כי בשל ידידותם הוא יימנע מלעסוק בסוגיה ויעבירה לטיפול אלוף (מיל') קפלינסקי. גם הפצ"ר דאז, אלוף (מיל') מנדלבלטי, מסר לנציגי משרד מבקר המדינה, כי כאשר עדכן את הרמטכ"ל דאז בדבר קיום חקירת המשטרה בעניינו של סא"ל (בדימ') הרפז כאמור לעיל, הפנה אותו רא"ל (מיל') אשכנזי לסגן הרמטכ"ל.

סגן הרמטכ"ל דאז קיים דיון בנושא סא"ל (בדימ') הרפז ב-3.7.07, בהשתתפות ראש אמ"ש דאז, אלוף (מיל') אלעזר שטרן, ראש אמ"ן דאז ידלין, נקח"ל דאז, ברזאני ז"ל והתובע הצבאי הראשי דאז, אל"ם (מיל') לירון ליבמן. מהמסמכים עולה, כי כל משתתפי הדיון שללו את החלופה להחזיר את סא"ל (בדימ') הרפז לשירות פעיל. בתום דיון, שכעולה מחומר הביקורת, היה מקיף ומעמיק, ושכמהלכו נדונו חלופות שונות נוספות ומשמעויות אפשריות מהחקירה המתנהלת נגד סא"ל (בדימ') הרפז, החליט סגן הרמטכ"ל קפלינסקי על הכרה בסא"ל (בדימ') הרפז כמי שמצוי בחל"ת מאז אוגוסט 2004 ועד לסמוך למועד המוקדם ביותר המאפשר פרישתו לגמלאות וקבלת זכויות פנסיוניות (יוני 2008). אלוף (מיל') קפלינסקי מסר לנציגי משרד מבקר המדינה (2.1.11), כי אינו זוכר כלל את הדיון ונסיבותיו, למעט העובדה שנקח"ל הציג בפניו את המלצותיו והוא קיבלן. תא"ל נומה מסר לנציגי משרד מבקר המדינה (ינואר 2011 ואוגוסט 2012), כי לאחר הדיון

12 מדובר בבדיקה שנפתחה בדצמבר 2006 במצ"ח נגד סא"ל (בדימ') הרפז בעקבות חשד לעברות שונות בעת היותו בשירות צבאי. ממצאיה הועברו לחקירת משטרת ישראל באפריל 2007. התיק המשטרה נסגר במרץ 2009, שכן, לדעת פרקליטות המדינה, הנסיבות לא הצדיקו העמדה לדין.

ערכן סגן הרמטכ"ל דאז את הרמטכ"ל דאז בסיכומו של הדיון במסגרת פגישת עבודה שסוכמה בכתב. משרד מבקר המדינה לא מצא סיכום כתוב של פגישת עבודה בין הרמטכ"ל דאז לבין סגנו, שבו הופיע נושא זה.

הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, מסר לנציגי משרד מבקר המדינה (דצמבר 2011), כי לא ידע כלל על החקירות החדשות נגד סא"ל (בדימ') הרפז, כי אינו זוכר שהפצ"ר דאז שוחח עמו בנושא או שהוא (הרמטכ"ל דאז) שוחח בנושא זה עם סגנו. בהתייחסותו בעל פה לטיטוט הביקורת, מסר רא"ל (מיל') אשכנזי למשרד מבקר המדינה (יולי 2012), כי לא היה מעורב בהליך שבסופו קיבל סא"ל (בדימ') הרפז זכויות פנסיוניות וכי השמועות שלפיהן נטל, לכאורה, חלק בהסדרת פנסיה צבאית לסא"ל (בדימ') הרפז, משוללות יסוד.

ב-30.6.08 פרש סא"ל (בדימ') הרפז מצה"ל וקיבל פטור משירות מילואים. על פי נוהלי צה"ל, בחלוף שנה ממועד מתן הפטור התבטל מאליו ההכשר הביטחוני אותו נשא במועד מתן הפטור.

2. קשריהם של בכירים במערכת הביטחון עם סא"ל (בדימ') הרפז לאחר פרישתו

א. קשרים של קצינים באמ"ן עם סא"ל (בדימ') הרפז

ממכלול הדברים שהובאו בפני נציגי משרד מבקר המדינה עולה, כי קצינים בשירות סדיר בתפקידי מפתח באמ"ן בכלל ובמערך מסווג באמ"ן בפרט ראו בסא"ל (בדימ') הרפז גם לאחר שחרורו מצה"ל ובהיותו אזרח, כמי שנותר מקושר היטב לבכירים במעב"ט. רושם זה גבר מאז מינויו של רא"ל אשכנזי לרמטכ"ל בפברואר 2007 (על קשריו של סא"ל (בדימ') הרפז עם הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ראו בהמשך).

בביקורת נמצא, כי מפקדי יחידות וקצינים בכירים באמ"ן נועצו בסא"ל (בדימ') הרפז במחצית השנייה של העשור הקודם (אחד מהם מאז שנת 2007 ועד 2010) בהקשר להיבטים ארגוניים ביחידות שעליהן הם מפקדים, ובהם לשינויים שביקשו לערוך בהן ולאופן הצגה אפקטיבית של נושאים בפני הרמה הממונה. זאת, לדבריהם, נוכח ההכרה ביכולותיו של סא"ל (בדימ') הרפז ובקשת היכרותו הנרחבת בצה"ל וכן נוכח ההבנה שנוצרה אצלם לגבי קשריו עם הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי. התייעצויות אלה נעשו ככלל ביזמות ובתהליכים פורמליים, ללא בקשת היתר וללא אישור והסדרה רשמיים של ראשות אמ"ן. זאת, למרות הוראת ראש אמ"ן דאז, אלוף (מיל') זאבי, משנת 2004 להרחיק את סא"ל (בדימ') הרפז מפעילות במערך מסווג באמ"ן (ללא קשר לרמת הכשרו הביטחוני הפורמאלי); על אף שהכשרו הביטחוני מאז יוני 2005 לא איפשר לו להיות שותף לתחומים רגישים באמ"ן; על אף שגם הכשרו ביטחוני זה התבטל מאליו ביוני 2009, כאמור לעיל; ועל אף שבאפריל 2009 ובמרץ 2010 התרה ראש אמ"ן דאז, אלוף (מיל') עמוס ידלין (להלן - אלוף (מיל') ידלין) במפורש במפקדי מערך מסווג באמ"ן להימנע מלשתף את פורשי המערך בסודות עדכניים, ולהקפיד על מידור מחמיר מול מפקדים וחיילים מהעבר.

עוד נמצא, כי יחידה מסווגת הסתייעה בסא"ל (בדימ') הרפז, לאחר שחרורו מצה"ל. הסתייעות זו נעשתה ללא בדיקת ההכשר הביטחוני של סא"ל (בדימ') הרפז וללא בדיקת חשש מפני ניגוד עניינים אפשרי.

להלן פירוט הקשרים המקצועיים שהתקיימו בין קצינים בכירים באמ"ן לבין סא"ל (בדימ') הרפז:

1) מפקד בכיר, תא"ל א' - ברוח ועדת החקירה לבדיקת מעורבותו של סא"ל (בדימ') בועז הרפז במערכים מסווגים באמ"ן, שמינה ראש אמ"ן בספטמבר 2010, בראשות ראש מחלקת ביטחון מידע בצה"ל (להלן - מחב"ם), אל"ם מרדכי מרדיקס (להלן - ועדת מרדיקס), צוין, כי לדברי תא"ל א' בפני חברי הוועדה, מאז שהתמנה לתפקידו הנוכחי הוא זימן את סא"ל (בדימ') הרפז ל-14 מפגשים בלשכתו, שמהם התקיימו בפועל שבעה, ושנסכו על תהליכי השינוי שתא"ל א' ביקש להנהיג ביחידה. תא"ל א' מסר לנציגי משרד מבקר המדינה (נובמבר 2010), כי הוא נעזר בייעוץ של סא"ל (בדימ') הרפז לעניין הצגות למנהלים, בכלל זה לרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, וזאת, לדבריו, משום שהעריך מאוד את יכולותיו של סא"ל (בדימ') הרפז, ומשום שהייתה לו "יכולת לבחון נושאים מורכבים... יודע לשווק... ויש לו קשת היכרות נרחבת בצה"ל".

בהתייחסותו לטיטת הביקורת מסר תא"ל א' (מרץ 2012), כי התייעץ עם סא"ל (בדימ') הרפז בדומה להתייעצויות שערך עם אחרים, וכי "לא היה כרוך בכך [בהתייעצויות עם סא"ל (בדימ') הרפז] חשיפת מידע מסווג ורגיש בפניו, ולבטח לא מידע אחר שלא היה בידיעתו קודם עקב היכרותו עם המערכת". לכן לא בדק מהו הכשרו הביטחוני. כמו כן, הוראות ראש אמ"ן המורות על מידור מפקדים וחיילים מהעבר לא מוענו אליו ולא הובאו לידיעתו.

2) ראש מחלקה, אל"ם ב' - אל"ם ב' מסר לנציגי משרד מבקר המדינה (נובמבר 2010 ומרץ 2012), כי נפגש עם סא"ל (בדימ') הרפז טרם כניסתו לתפקידו כראש המחלקה, כדי ללמוד על המצב במערך מסווג באמ"ן, וכי לא נדונו בפגישה נושאים מסווגים.

3) מפקד בכיר, אל"ם ג' - עם מינויו של אל"ם ג' לתפקיד מפקד יחידה, הוא קיים מפגשי עבודה עם סא"ל (בדימ') הרפז במטה היחידה. לדברי אל"ם ג' בפני ועדת מרדיקס ובמשרד מבקר המדינה (פברואר 2011), נוכח יכולותיו וניסיונו של סא"ל (בדימ') הרפז, והדעה (כך סבר), כי יש לו הכשר ביטחוני מתאים, הוא נועץ בו בתחומים של תהליכים ארגוניים, תהליכי עבודת מטה והובלת שינוי ארגוני. עוד מסר אל"ם ג' למשרד מבקר המדינה, כי נוכח ההבנה שנוצרה אצלו, כי סא"ל (בדימ') הרפז מקיים קשר טוב עם הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, הוא ביקש לשמוע ממנו עצה כיצד להציג דברים בפני הרמטכ"ל.

בהתייחסות לטיטת הביקורת מסר אל"ם ג' (מרץ 2012), כי ההתייעצויות עם סא"ל (בדימ') הרפז נבעו מנורמה להתייעץ ולהסתייע במפקדים לשעבר במערך מסווג באמ"ן, כמו גם בשל ניסיונו של סא"ל (בדימ') הרפז בתחום הארגוני שהשתלבו בצורך שעלה ביחידתו של אל"ם ג'. אל"ם ג' הוסיף, כי לא התייעץ עם סא"ל (בדימ') הרפז בנושאים מבצעיים.

4) מפקד בכיר, סא"ל ד' - לפי מסמך של סא"ל ד', הוא הכיר את סא"ל (בדימ') הרפז בעבר במסגרת שירותם במערך מסווג באמ"ן. הוא לא היה בקשר עמו מאז שחרורו של סא"ל (בדימ') הרפז מצה"ל ועד לכניסתו של סא"ל ד' לתפקידו. מאז ועד למועד חשיפת חלקו של סא"ל (בדימ') הרפז במסמך הרפז, הוא נפגש עמו שעה שהזמינו למטה היחידה להתייעצות כיצד להציג למפקדיו את הצורך של היחידה לעבור למתקן חדש. בהתייחסות לטיטת הביקורת מסר סא"ל ד' (מרץ 2012), כי פגישתו עם סא"ל (בדימ') הרפז הייתה בלתי מתוכננת וארכה רבע שעה לאחר פגישה ביחידה בין סא"ל (בדימ') הרפז לסגן מפקד היחידה לארגון, וכי הוא לא ידע שהכשרו הביטחוני של סא"ל (בדימ') הרפז אינו תקף. עוד הוסיף סא"ל ד', כי הוא לא חשף בפני סא"ל (בדימ') הרפז, מאז שחרורו, מידע מעודכן ומסווג ולא שיתף אותו בפעילות מסווגת.

5) מפקד מערך לשעבר, אל"ם (מיל') ה' - אל"ם (מיל') ה' מסר לנציגי משרד מבקר המדינה (נובמבר 2010 ובהתייחסות לטיטת הביקורת, מרץ 2012) כי בתקופת היותו מפקד המערך ומאז שסא"ל (בדימ') הרפז שוחרר מצה"ל הוא נועץ עמו פעם אחת בלבד בנוגע לאופן ייזום פעילות

מבצעית במהלך מלחמת לבנון השנייה, וכי זו הייתה שיחה תיאורטית ברמה הכללית, ולאחריה הוא לא שיתף את סא"ל (בדימ') הרפז שעה שהרעיון קרם עור וגידים, ולא סיפר לו על התוצאות.

ממציאים שעלו בצוות בדיקה של אמ"ן בראשות קצין בכיר (מיל') במערך מסווג באמ"ן (להלן - ועדה ב') ומנתוני המשטרה עולה, כי סא"ל (בדימ') הרפז עמד בקשר טלפוני הדוק עם אנשים מהיחידה, ובהם בקשר הדוק עם אל"ם (מיל') ה', וכי לקשר זה היה פוטנציאל לנוק ביטחוני חמור.

בהתייחסות לטיטת הביקורת ממרץ 2012, מסר אל"ם (מיל') ה', כי ביחידה שבה שירת היה מקובל שקצינים ששירתו במערך מסווג באמ"ן לא נותקו לחלוטין מהמערך עם פרישתם, והם הוזמנו לדיונים - שרלוונטיים לידיעותיהם ולניסיונם - באופן פורמלי. לדבריו, הנושא נבדק, נחקר ומוצה ברוח שהכינה ועדה ב'.

בין כך ובין כך מעיר משרד מבקר המדינה, כי ראוי שצה"ל ומעלהב"ט יתנו דעתם לעומק לממצאי ועדה ב' שהובאו לעיל.

אל"ם (מיל') ה' מסר לנציגי משרד מבקר המדינה (אוקטובר 2011), כי הסתייע בסא"ל (בדימ') הרפז כדי ללמוד כיצד ניתן לקדם מפגש בין אדם הקשור ליחידה בה שירת לבין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי. בביקורת עלה, כי במרץ 2010 הסתייע אל"ם (מיל') ה' בסא"ל (בדימ') הרפז ביצירת קשר עם לשכת הרמטכ"ל, כדי שהרמטכ"ל דאז יברך אדם זה לרגל אירוע כלשהו.

6) מפקד בכיר, סא"ל ו' - מסר לנציגי משרד מבקר המדינה (2011, 2012), כי בתפקידו הקודם במחלקה מסווגת באמ"ן (2007-2010) ובתפקידו בתקופת הביקורת, הוא הזמין את סא"ל (בדימ') הרפז פעמים אחדות כדי להתייעץ עמו בתהליכי עבודת מטה, גיבוש תכנית עבודה, אופן דרישת משאבים מול גורמים חיצוניים, התנהלות מול לשכות, ובעיקר לשכת הרמטכ"ל. ביזמת סא"ל ו' זומן סא"ל (בדימ') הרפז לפגישות עם בעלי תפקידים אחרים ביחידתו בנושאים שלעיל. סא"ל ו' מסר לנציגי משרד מבקר המדינה (1.2.11), כי ייעוץ זה סייע לו מאוד בכניסה לתפקיד.

בהתייחסות לטיטת הביקורת ולרוח ה"כמעט סופי" (מרץ וספטמבר 2012, בהתאמה), מסר סא"ל ו', כי התייעצות עם מפקדים לשעבר נתפסה בעיניו ובעיני אחרים כנורמה ארגונית מקובלת; כי "גישה זו של התייעצות עם מפקדים לשעבר זכתה לגיבוי ותמיכה מצד מפקדי דאז אלוף ידלין"; וכי לא הוא "המציא" את סא"ל (בדימ') הרפז, את עיסוקיו ואת מעורבותו בקהילה הביטחונית, וכשפגש בו "מצאתי עובדה נתונה של איש מילואים של המערך, דמות מוכרת, מוערכת, מעורבנת ומייעצת באמ"ן ובלשכת הרמטכ"ל, דמות שנמצאת בבסיסים ובטקסים של בכירי אמ"ן והמערך". סא"ל ו' מסר עוד, כי לא חשף את סא"ל (בדימ') הרפז מעולם למידע מהותי שזה לא הכיר קודם, וכי "בכל הנוגע למפגשי עם [סא"ל (בדימ')] הרפז, לא נגרם ולא יכול היה להיגרם שום נזק בהקשרי ביטחון מידע לנוכח התכנים שנידונו במספר המפגשים המצומצם שלנו".

בהקשר זה, בעלי תפקידים, מפקדי יחידות וקצינים בכירים בעבר ובהווה באמ"ן, ובעיקר במערך מסווג באמ"ן, מסרו לנציגי משרד מבקר המדינה ולמשטרה, כי בהשפעת דברים ששמעו מסא"ל (בדימ') הרפז או מעמיתיהם נוצר אצלם דימוי של קיום קשר חברי הדוק בין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, לבין סא"ל (בדימ') הרפז, ושל היות סא"ל (בדימ') הרפז מעורבן בהתרחשויות ובתהליכים מסוימים במערך מסווג באמ"ן, ובמשתמע שהוא "חלק מהמערכת". מפקדים במערך מסווג באמ"ן מסרו לנציגי משרד מבקר המדינה את הדברים הבאים: מפקד בכיר מסר (פברואר 2010), כי סא"ל (בדימ') הרפז שלח לו מסרונים ובהם נכתב "אני אצלו", ומפקד היחידה סבור היה שסא"ל (בדימ') הרפז מתכוון לרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי; קצין נוסף מסר (אפריל

2011) כי יום לאחר שהוא השתתף בהצגת פעילות מסוגת בפני הרמטכ"ל דאז, מסר לו סא"ל (בדימ') הרפז כי רא"ל (מיל') אשכנזי אינו מרוצה מאופן ההצגה. הקצין הוסיף, כי התרשם שסא"ל (בדימ') הרפז "נמצא בקשר אמת" עם רא"ל (מיל') אשכנזי; מפקד מערך ביחידה [מסווגת] המקורב לסא"ל (בדימ') הרפז מסר (נובמבר 2010 ואוקטובר 2011, בהתאמה), כי "כולם ידעו שגבי חבר של בועז ומתייעץ עם בועז", וכי "התייחסתי אליו [אל סא"ל (בדימ') הרפז] כאל עוזר הרמטכ"ל"; מפקד בכיר לשעבר מסר (דצמבר 2010), כי לאחר שרא"ל (מיל') אשכנזי מונה לתפקיד הרמטכ"ל, סא"ל (בדימ') הרפז דיבר על קשריו עמו ו"למפקדי יחידות היה ברור שהוא יודע הרבה דברים". בחלק מהמקרים גרם דימוי זה למפקדים באמ"ן להיוועץ בו בנושאים ארגוניים ואישיים, בעיקר מאז שרא"ל (מיל') אשכנזי מונה לרמטכ"ל, בהעריכם, כי בכך יש כדי לשפר ולייעל את האופן שבו הם מציגים את מסריהם לרמטכ"ל.

כך מצא משרד מבקר המדינה, כי קצינים באמ"ן העריכו, כי חלק מהאמירות של סא"ל (בדימ') הרפז משקפות מציאות שהייתה מוכרת להם, אולם לא הייתה אמורה להיות ידועה לסא"ל (בדימ') הרפז (דוגמת אמירות שהתייחסו לנאמר בדיונים שהשומעים - אך לא סא"ל (בדימ') הרפז - נכחו בהם). מצב עניינים זה הביא מפקדים באמ"ן, ובעיקר מפקדים במערך מסווג באמ"ן, הנמנים עם קבוצת קצונה איכותית באמ"ן, ועם מפקדי היחידות החשובות ביותר באמ"ן ובצה"ל, להאמין, כי סא"ל (בדימ') הרפז מקושר לרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ולבכירים נוספים בצה"ל, ובכך הגביר את האמינות שייחסו לו רוב מיודעיו במעבה"ט. כך, מפקדים אלה, שממילא הוקירו את כישוריו הארגוניים והשיווקיים של סא"ל (בדימ') הרפז, ואף הניחו כמובן מאליו, כי יש לו הכשר ביטחוני מתאים וראו בו "אחד משלנו", התייעצו עמו בסוגיות ארגוניות העומדות על הפרק גם לאחר שיצא לגמלאות ובלו שבדקו מהו הכשרו הביטחוני.

עם זאת, בביקורת עלה, כי כל אימת שגורמי אמ"ן ביקשו לשלב את סא"ל (בדימ') הרפז בפעילות ביחידתם כאיש מילואים ועשו כן במסלולי ההעסקה הסדורים, נבלמה הכוונה מיד כשהבקשה הגיעה לגורמי מחב"ם בצה"ל בהליך התקין של עבודת המטה.

משרד מבקר המדינה מציין, כי ממצאי ועדת מרדיקס וממצאי ועדה ב' ודברים שמסרו מפקדים במערך מסווג באמ"ן בהווה ובעבר לנציגי משרד מבקר המדינה ממחשיים, כי המגעים המקצועיים שהם קיימו עם סא"ל (בדימ') הרפז לאחר פרישתו מצה"ל נתפסו על ידיהם כלגיטימיים, בהיותם מושתתים על בסיס נורמה מושרשת של שיתוף פורשי מערך מסווג באמ"ן (בכינויים הרווח: "לשעברים") בהתנהלות של יחידות מסווגות ושל יחידות שמפקדיהן באו מיחידות מסווגות אלה, כולל התנהלות מבצעית-ייעודית. זאת, בלי לבדוק תחילה את הכשרם הביטחוני.

משרד מבקר המדינה מעיר, כי באי-בדיקת הכשר הביטחוני של סא"ל (בדימ') הרפז, טרם שיתופו בהתייעצויות כמפורט לעיל, היה משום חשש לסיכון מערך מסווג זה באמ"ן.

משרד מבקר המדינה מציין, כי בשיתוף פורשי צה"ל ומערכת הביטחון בהתייעצויות ביטחוניות גלומים יתרונות מהותיים. ברם, משרד מבקר המדינה מבקש להדגיש את ההכרח לבצע בדיקה של הכשר ביטחוני תקף לפורש בטרם קיום השיתוף או ההתייעצות עימו בנושאים מסווגים.

משרד מבקר המדינה מוסיף, כי במקרה שבו בשיתוף הפורש בהתייעצויות ביטחוניות עשויה לצמוח לכאורה תועלת לפורש, ראוי כי צה"ל יבדוק מבעוד מועד גם את החשש לניגוד עניינים.

ב. קשרים של בעלי תפקידים במשרד הביטחון עם סא"ל (בדימ') הרפז

מאז שחרורו מצה"ל קיים סא"ל (בדימ') הרפז קשרים עם בעלי תפקידים במשהב"ט במסגרת פעילותו העסקית בייצוא ובשיווק ביטחוניים, בין השאר, עם בעלי תפקידים באגף הפיקוח על היצוא (להלן - אפ"י), במינהל הרכש (להלן - מנה"ר), במשרד קצין הביטחון של משהב"ט, באגף משאבי אנוש, באגף הכספים (להלן - אכ"ס) ובמשלחת הקניות (מש"ן) בארה"ב.

ב-9.12.10 מינה מנכ"ל משהב"ט, אלוף (מיל') אודי שני, ועדת בדיקה מנהלתית לבחינת התנהלות גורמי משהב"ט מול סא"ל (בדימ') הרפז, בראשות תא"ל (מיל') שמואל צוקר (להלן - ועדת צוקר). הוועדה הגישה את ממצאיה למנכ"ל משהב"ט ב-27.12.10 וקבעה, בין השאר, כי "בועז הרפז, שהוגדר כ'איש לשכות', מקבל במשהב"ט יחס מועדף, עם דלתות פתוחות לכל ראשי האגפים וללשכת המנהל הכללי. התנהלות משהב"ט מול סא"ל במיל' בועז הרפז הינה בעייתית, תמוהה ומוזרה לאור העובדה שבכל אגפי המשרד בהם היה פעיל... זכה לחיסיון ולקיצור תהליכים". עוד קבעה ועדת צוקר, כי "ההילה סביב [סא"ל] (מיל') בועז הרפז, יוצא מערך מסווג באמ"ן, והיכרותו עם גורמי משרד [הביטחון] בכירים תרמו לעיוורון של המעורבים ולנטרול מנגנוני הבקרה הקיימים במערכת".

בהתייחסות לטיוטת הביקורת, מסר מנכ"ל משהב"ט (אפריל 2012), כי נוכח ממצאי הוועדה ש"היו קשים וחמורים", הוא הנחה בדבר הפעולות המתחייבות לתיקון הליקויים בגופים הנוגעים במשהב"ט, ובהם שינוי סדרי עבודה, שינוי סמכויות ותהליכי רכש, הגדרה מחודשת של בקרות כניסה ואישורי כניסה למתקני משהב"ט, הידוק בקרה כספית על פעילויות מסוימות בתחום רכש וכספים, תגבור חשבות משהב"ט בחשבים ייעודיים ותיקון ליקויים באפ"י. עוד מסר מנכ"ל משהב"ט, כי מתקיימים דיוני בקרת סטאטוס בראשותו לצורך מעקב אחר ביצוע ההנחיות. בהתייחסות לדוח ה"כמעט סופי" מסר מנכ"ל משהב"ט (ספטמבר 2012), כי במסגרת הפעולות דלעיל וכחלק ממימוש לקחי ועדות צוקר ומעיין, מבצע משהב"ט פרויקט "אכיפה הרמטית", שנועד "להידוק הבקורות הפיזיות והממוחשבות על קומת השר והמנכ"ל, לרבות מענה טכנולוגי הולם... לסוגיית הקלטות חוזי ושמע, כולל הגנות אלקטרוניות".

ועדת צוקר מצאה ליקויים בהתנהלות אל מול סא"ל (בדימ') הרפז של אפ"י בתקופת כהונתו של מר אלי פינקו כראש אפ"י (אוגוסט 2006 - יולי 2010), ושל יחידת הביטחון של משהב"ט ומנהלה דאז מר דב לוטם, בשנים 2006-2010. מנכ"ל משהב"ט כתב למשרד מבקר המדינה (ביוני 2011 ובאפריל ובספטמבר 2012), כי לאור נסיבות אלו וכחלק מתהליך של רענון שורות במשהב"ט, מונה מר לוטם לתפקיד אחר בחו"ל, וכי נוכח מסקנות ועדת הבדיקה המנהלתית שלעיל ומסיבות אישיות ביקש מר פינקו לפרוש לגמלאות בתהליך של פרישה מוקדמת, וכי בקשתו התקבלה. הממונה על הביטחון במערכת הביטחון (להלן - מלמ"ב) ראש מלמ"ב, מר אמיר קין, מסר למשרד מבקר המדינה בינואר 2012, כי מר פינקו פרש לגמלאות ב-1.1.12.

בהתייחסותו לטיוטת הביקורת (מרץ 2012), מסר מר פינקו, כי "כל שנעשה היה על פי הוראות בלבד. לא פעלתי כל פעולה שהיא מנוגדת להוראות או לחוק". מר לוטם מסר, כי "ההתייחסות [שלן] כלפי האיש [סא"ל] (בדימ') הרפז הייתה עניינית, בהתאם לנוהלים, וזהה להתייחסות ליתר ספקי המשרד ובעלי היתר [יצוא] רבים אחרים", וכי מינויו לתפקיד החדש נעשה על פי בקשתו לאחר שהתפקיד התפנה.

ג. קשרים בין רא"ל (מיל') אשכנזי לבין סא"ל (בדימ') הרפז

ההיכרות בין רא"ל (מיל') אשכנזי ובין סא"ל (בדימ') הרפז החלה במחצית הראשונה של שנות התשעים, ומקורה במגעים מקצועיים שהתחייבו לסירוגין מתפקידיהם הצבאיים אשר נמשכו בשנים 1992-2002. זאת, שעה שרא"ל (מיל') אשכנזי (אז בדרגת תא"ל) כיהן כמפקד יחידת הקישור ללבנון (יק"ל) (1992-1994) וכראש חטיבת (להלן - רח"ט) המבצעים (1994-1996), ובדרגת אלוף כעוזר ראש אג"ם (1996-1998), כמפקד פיקוד הצפון (יולי 1998 - יולי 2002) וכסגן הרמטכ"ל (יולי 2002 - יולי 2004), וסא"ל (בדימ') הרפז מילא תפקידים אחדים ביחידה מסווגת באמ"ן (מאי 1990 - אפריל 1998) ותפקיד קצין אג"ם של מחלקה מסווגת באמ"ן (אוגוסט 1998 - ספטמבר 2002). הקשר הממסדי לאותה עת הסתיים שעה שסא"ל (בדימ') הרפז יצא לשנת חל"ת בנובמבר 2002.

מאז נפגשו דרכיהם של רא"ל (מיל') אשכנזי וסא"ל (בדימ') הרפז בשלוש נקודות מפגש ממסדיות, כלהלן:

א) עדותו של אלוף (מיל') בדרגתו (דאז) אשכנזי, לאחר סיום כהונתו כסגן הרמטכ"ל, בפני ועדת השגה שדנה בערעור סא"ל (בדימ') הרפז. אלוף (מיל') דאז אשכנזי, היה אחד העדים שזימן סא"ל (בדימ') הרפז.

ב) בדיקת הנקח"ל דאז - במהלך בדיקת הנקח"ל דאז, שנעשתה כאמור בתקופה מיולי 2006 ועד פברואר 2007, הופיעו בפניו 26 בעלי תפקידים, ובהם קצינים בדרגות אלוף ותא"ל, ביניהם אלוף (מיל') דאז אשכנזי, שכיהן אז כמנכ"ל משהב"ט. על פי התרשומת שערך נקח"ל דאז (דצמבר 2006), העיד אלוף (מיל') דאז אשכנזי, כי "התרשם מן סא"ל (בדימ') הרפז בצורה יוצאת מהכלל", וכי שחרורו מהצבא היה עונש בלתי מידתי. הוא המליץ שסא"ל (בדימ') הרפז יוחזר לשירות בצה"ל על מנת להבטיח את זכויותיו הכלכליות.

ג) כאמור, בין מאי ליוני 2007 טיפלה לשכת הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, בנושא מימוש המלצות הנקח"ל דאז בעניין סא"ל (בדימ') הרפז, והעבירה את הנושא לטיפולו של סגן הרמטכ"ל, אלוף (מיל') קפלינסקי, אשר קיבל את ההחלטות בעניינו של סא"ל (בדימ') הרפז.

דברי סא"ל (בדימ') הרפז לעניין קשריו עם רא"ל (מיל') אשכנזי

סא"ל (בדימ') הרפז טען בחקירתו במשטרה, כי בשנים 1990-1994 הוזמן לביתו של רא"ל (מיל') אשכנזי פעמים אחדות ואז גם הכיר את בני משפחתו¹³. לנציגי משרד מבקר המדינה מסר סא"ל (בדימ') הרפז (יולי 2011), כי בתקופה שבה כיהן רא"ל (מיל') אשכנזי כרח"ט מבצעים, כמפקד פיקוד הצפון וכסגן הרמטכ"ל, הוא ביקר בביתו של רא"ל (מיל') אשכנזי "אני מניח שסביב ה-10-15 [פעמים]". סא"ל (בדימ') הרפז הגדיר בחקירתו במשטרה (אוגוסט 2010) את מהות קשריו עם הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, כלהלן: "לשאלתך האם אני חבר של אשכנזי אני משיב לא. אני ידד המשפחה".

13 משרד מבקר המדינה מציין, כי תיארוך השנים 1990-1994 אינו מתיישב עם הנתון, שלפיו בשנים הללו היה עדיין סא"ל (בדימ') הרפז קצין חימוש ביחידה מסווגת באמ"ן, ולא הכיר את רא"ל (מיל') אשכנזי, שבאותן השנים היה מפקד אוגדה (1990-1992) ומפקד יחידת הקישור ללבנון (1992-1994).

לדברי סא"ל (בדימ') הרפז במכתביו לפצ"ר דאז, תא"ל מנדלבלית (אוקטובר 2005), ולרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') דני חלוץ (ינואר 2006), הקשר בינו לבין רא"ל (מיל') אשכנזי נמשך גם לאחר שסא"ל (בדימ') הרפז יצא לחל"ת (נובמבר 2002), וכי בכל התקופה שבה התנהלו נגדו בדיקות וחקירות (2004-2005), היה רא"ל (מיל') אשכנזי מעורב ומעודכן בפרטי המקרים ובאופן ההתנהלות כלפיו. הקשרים בין השניים נמשכו גם לאחר שרא"ל (מיל') אשכנזי (אז בדרגת אלוף) פרש מצה"ל (אמצע שנת 2005). סא"ל (בדימ') הרפז אמר בחקירתו במשטרה (מרץ 2011), כי בתקופת היותו של רא"ל (מיל') אשכנזי אזרח פרטי "נפגשנו מספר פעמים בבתי קפה ובביתו בלי המשפחות". לדברי סא"ל (בדימ') הרפז בחקירתו במשטרה (אוגוסט 2010), הקשרים ביניהם הצטמצמו בתקופה שבה כיהן אלוף (מיל') אשכנזי כמנכ"ל משהב"ט (יולי 2006 עד פברואר 2007): "עיקר הקשר היה דרך רונית [גב' רונית אשכנזי], תמיד הייתה אומרת שתקשר אלינו הביתה, הוא יהיה בערב".

גב' רונית אשכנזי, רעייתו של רא"ל (מיל') אשכנזי, מסרה בפגישה עם מבקר המדינה דאז ונציגי משרדו (7.9.11), כי בעלה שוחח בטלפון עם סא"ל (בדימ') הרפז, בין השאר, שעה ש"רצה לדעת על מישוהו, על איזה קצין"; ועוד, "הוא [הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי] רצה לדעת על כל אחד לפני שהוא [מחליט על] מינוי, חוות דעת. אז הוא שאל הרבה אנשים. אני אומרת לך [למבקר המדינה דאז] שבדברים מסוימים גם שאל אותו [את סא"ל (בדימ') הרפז]".

בהתייחסותו לטיטוט הביקורת מסר רא"ל (מיל') אשכנזי, כי לא היה מעורב ומעודכן בבדיקות ובחקירות שהתקיימו נגד סא"ל (בדימ') הרפז. עוד הוא מסר, כי אין ממש בדברי סא"ל (בדימ') הרפז, שלפיהם הקשר בין סא"ל (בדימ') הרפז לבין בתקופת כהונתו שלו כמנכ"ל משהב"ט התנהל באמצעות גב' אשכנזי, שכן בתקופה זו טרם נוצר קשר כלשהו בין סא"ל (בדימ') הרפז לגב' אשכנזי.

בפגישה מ-19.6.11 עם נציגי משרד מבקר המדינה ציין סא"ל (בדימ') הרפז, כי הקשר בינו לבין רא"ל (מיל') אשכנזי "די התנתק עד נובמבר 2009", והסביר כי הקשר חודש ביזמתו (הרפז) לאחר שסא"ל (בדימ') הרפז התקשר לרא"ל (מיל') אשכנזי. לעומת זאת, בהתייחסותו מ-1.5.12 לטיטוט דוח הביקורת ציין סא"ל (בדימ') הרפז, כי היה זה רא"ל (מיל') אשכנזי שיצר עימו ב-22.10.09 קשר וביקש ממנו להיות בקשר עם עוזרו, אל"ם וינר. יצוין, כי בפגישה נוספת מ-1.8.12 עם נציגי משרד מבקר המדינה התבקש סא"ל (בדימ') הרפז להסביר את הסתירה העולה מדבריו האמורים, ואז טען, כי ההתקשרות האמורה מנובמבר 2009 ביוזמת סא"ל (בדימ') הרפז, התקיימה עם גב' רונית אשכנזי ולא עם רא"ל (מיל') אשכנזי כפי שטען תחילה.

סא"ל (בדימ') הרפז אישר במשטרה (אוגוסט 2010) את דברי הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, כי לא קיים עמו פגישות פרטיות מאז מונה רא"ל (מיל') אשכנזי לתפקיד הרמטכ"ל, אלא פגש בו בסביבה פומבית - בשלושה אירועים צבאיים סגורים ובקבלת פנים שנערכה לרמטכ"ל דאז בביקור שקיים באיטליה ביולי 2010. עם זאת, סא"ל (בדימ') הרפז מסר בחקירתו במשטרה (אוגוסט 2010 ומרץ 2011) ובפגישותיו עם נציגי משרד מבקר המדינה (יוני ויולי 2011), כי מאז שרא"ל (מיל') אשכנזי מונה לרמטכ"ל, הוא שוחח עמו תכופות באמצעות הטלפון, בעיקר בסופי שבוע, בעת שרא"ל (מיל') אשכנזי שהה בביתו, הן בנושאים אישיים שלו או של אחרים, והן בנושאים צבאיים-מקצועיים. לדברי סא"ל (בדימ') הרפז, היזמה לשיחות הייתה הדדית. כך, העיד סא"ל (בדימ') הרפז במשטרה (אוגוסט 2010), "דיברנו הרבה שיחות ידידותיות. בשנה האחרונה היו שיחות יותר קרובות שנסבו סביב עבודתו הקשה של גבי. אני שלחתי לו כמה המלצות לשינויים באמ"ן וטיפול בנושאים. הוא אמר טוב, אז תשלח אלי מכתב דרך עוזריי, "גבי סיפר לי כל מיני דברים על מינויים... והשר מעכב לו את זה", "מדברים על המון שיחות סביב נושא המשט (המשט הטורקי)... דיברנו הרבה על אירוע [מבצעי מסוים] עם גבי [אשכנזי], ... וניהלנו הרבה

מאד שיחות. אני מנסה להשפיע עליו על מינויים מסוימים, בעיקר דרגות ייצוג, כמו אל"ם [שם הקצין] שפונה אלי לא פעם וגם מספר לי רכילות על מפגשים שמבצע בשבת בבוקר בנמל ת"א". בעדות נוספת במשטרה (מרץ 2011 מסר סא"ל (בדימ') הרפז, כי "היינו בקשר טלפוני מעת לעת והוא [הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי] גם התייעץ איתי בנושא סוגיות ספציפיות. כשחשבת שיש רעיון טוב בנושא הצבא הייתי משתף אותו והיינו משוחחים".

להלן דוגמאות, שמסר סא"ל (בדימ') הרפז בפגישותיו עם נציגי משרד מבקר המדינה ובחקירותיו במשטרה:

א) שיחה, שהתנהלה במהלך אירוע שאת מהותו סא"ל (בדימ') הרפז לא זכר, ושבה מסר לו הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, על תוצאות של פעילות חשאית כלשהי.

ב) שיחה שהתנהלה כשלושה שבועות לפני האירוע של עצירת המשט הטורקי (שהתרחש, כזכור, ב-31.5.10), שבה העלה סא"ל (בדימ') הרפז את האפשרות להשתמש בשלושה אמצעי "אל-הרג", שפותחו בעבר.

ג) שיחה, שבה מסר לו הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, כי ביקור שהוא קיים ביחידת מודיעין מסוימת, היה מוצלח.

ד) שיחות בעניין יישור הדורים בין קצינים בכירים באמ"ן לבין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ושיחות שבהן הציג סא"ל (בדימ') הרפז בפני הרמטכ"ל דאז בעיות שעליהן דנו עמו בכירים במערך מסווג באמ"ן. בעניין זה מסר סא"ל (בדימ') הרפז לנציגי משרד מבקר המדינה (יוני 2011), כלהלן: "חד-משמעית [שהעליתי בעיות מודיעיניות בפני אשכנזי]. אני אומר לך [לנציגי משרד מבקר המדינה]: חד-משמעית".

ה) שיחות שבהן שוחח סא"ל (בדימ') הרפז עם הרמטכ"ל דאז אודות מועמדים אפשריים לפיקוד על יחידות באמ"ן ועל מועמדות של קצין בכיר מאמ"ן לתפקיד מחוז לאמ"ן, תוך שסא"ל (בדימ') הרפז ממליץ או מחווה דעה שלילית על מועמדים מסוימים.

בהקשר זה מסר סא"ל (בדימ') הרפז בעדות במשטרה (מרץ 2011), כי שוחח עם הרמטכ"ל דאז הן בטלפון והן בעת שנפגשו בטקס חילופי מפקדים באחת מיחידות חמ"ן על הצורך במתן דרגה לאל"ם מסוים על מנת למנוע את פרישתו מאמ"ן. לדברי סא"ל (בדימ') הרפז, הרמטכ"ל דאז העריך שהמהלך יתקל בקשיים רבים, וביקש מסא"ל (בדימ') הרפז לכתוב לו מכתב בנושא. סא"ל (בדימ') הרפז הוסיף, כי קצין בכיר היה עד לשיחה זו. הקצין הבכיר הכחיש בפני נציגי משרד מבקר המדינה (ספטמבר 2011), כי היה עד שמיעה לשיחה. בהקשר זה התברר בביקורת, כי ב-3.8.10 שלח סא"ל (בדימ') הרפז לרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, מכתב, ובו המלצה חמה להעלות את אותו אל"ם לדרגת תא"ל ייצוג, וב-5.8.10 שוחח טלפונית עם אל"ם וינר על האפשרות להעניק דרגה זו לקצין, ועודכן על ידי עוזר הרמטכ"ל בקשיים הקיימים לממשה. לדברי אל"ם וינר לנציגי משרד מבקר המדינה (ינואר 2011), המכתב נמסר לידי, אך הוא לא הביאו לידיעת הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי.

בחקירתו במשטרה ובדבריו במשרד מבקר המדינה (19.6.11 ו-19.7.11) אמר סא"ל (בדימ') הרפז, כי שוחח בנושא המתחות והעוינות ששררו בין השר ברק ובין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ובין לשכותיהם. להלן דוגמאות מדברי סא"ל (בדימ') הרפז בנושא זה, בחקירתו במשטרה ובדבריו במשרד מבקר המדינה (19.6.11 ו-19.7.11):

א) סא"ל (בדימ') הרפז ציין, כי היו לו שיחה או שיחות עם הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, שבהן העריך סא"ל (בדימ') הרפז, כי הרמטכ"ל לא יוכל לצאת מהמאבק עם השר ברק

כשידו על העליונה, וכי גם אם יזכה בשנת כהונה נוספת (שנה חמישית), זאת תהיה שנת ריב, ולכן טוב יעשה הרמטכ"ל אם יפרוש בשיאו. סא"ל (בדימ') הרפז ציין, כי שאל את הרמטכ"ל דאז במה הוא מעוניין, והרמטכ"ל דאז השיב: "אני לא רוצה לגמור את תפקידי כמושפל, ואני לא רוצה שתפקידי יזכר כריב בין שתי הלשכות"; וכי אינו מעוניין להמשיך בתפקידו שנה נוספת.

ב) בשיחה ביניהם סיפר לו הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, על הניסיון שעשה העיתונאי איתן הבר לאיחוי הקרע בין מר קורן ובין תא"ל (מיל') בניהו בעקבות פרסום ידיעה בתקשורת מפברואר 2010 על האפשרות שרא"ל (מיל') אשכנזי יכהן שנה חמישית בתפקידו כרמטכ"ל, ועל תגובת השר ברק על ידיעה זאת (בנושא זה ראו בהמשך).

ג) סא"ל (בדימ') הרפז העיד במשטרה (23.8.10), כי מסר לאל"ם וינר שכדאי להיפגש עם אדם מסוים, כמישהו שהיה מקורב בעבר לשר ברק, בהיותו ראה"ם, שאפשר ויוכל לספק מידע שיפגע במר קורן. לדבריו, חזר אליו אל"ם וינר לאחר ימים אחדים ומסר לו שהרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, אינו בטוח אם פגישה כזו רצויה, שכן אינו יודע מה מידת הקרבה של אותו אדם לשר ברק. לעומת זאת, בדבריו במשרד מבקר המדינה מסר סא"ל (בדימ') הרפז (19.6.11 ו-19.7.11), כי דיבר על כך ישירות עם הרמטכ"ל דאז בשיחת טלפון.

סא"ל (בדימ') הרפז מסר לנציגי משרד מבקר המדינה (19.6.11), כי נהג לעדכן את הרמטכ"ל דאז בכך שפנו אליו אנשים שונים שמסרו, או ביקשו למסור, מידע רכילותי או "מלכלך", כלשונו, על השר ברק וסביבתו ועל אישים אחרים במערכת הצבאית. סא"ל (בדימ') הרפז ציין, לדוגמה, מקרים שבהם שמע על עסקים פרטיים של השר ברק, על תצלום מביך של קצין בכיר שלדעת סא"ל (בדימ') הרפז היה מסוכסך עם הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ועל אדם שביקש למסור לידי מסמכים רבים, מפלילים לדבריו, על אלוף (מיל') יואב גלנט, שאותם הביא עמו לפגישה עם סא"ל (בדימ') הרפז. על כל אלה סיפר סא"ל (בדימ') הרפז, לדבריו, לרמטכ"ל דאז אשכנזי, וביקש ממנו הנחיות כיצד לנהוג במידע ואם להעבירו לעיתונאים. לדבריו, הרמטכ"ל דאז נהג לענות, כי אינו מעוניין לעסוק בכך, וכי עליו (על הרפז) להפנות את הפונים למשרד מבקר המדינה, כל עוד אין הדבר קשור למערכת הצבאית. כך גם נהג הרמטכ"ל דאז במקרה הנוגע לאלוף (מיל') גלנט, שעה שהורה לסא"ל (בדימ') הרפז שלא לקבל את המסמכים הנוגעים לענייני (בנושא איסוף מידע על השר ברק ולשכתו ראו בהמשך).

דברי הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, לעניין קשריו עם סא"ל (בדימ') הרפז

הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, מסר דברים בנוגע לקשריו עם סא"ל (בדימ') הרפז בכמה הזדמנויות. להלן עיקרי דבריו:

א) בעדויות במשטרה: הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, העיד בפני חוקרי המשטרה שלוש פעמים: לראשונה ב-11.8.10 כאשר הוא מסר למשטרה את מסמך הרפז. בעדות זאת לא נשאל הרמטכ"ל דאז שאלות על קשריו עם סא"ל (בדימ') הרפז והוא גם לא התייחס לנושא זה. (בעניין נסיבות הגעת המסמך ללשכת הרמטכ"ל ובנוגע לפרטים שמסר הרמטכ"ל דאז בעדותו הראשונה במשטרה ראו הרחבה בהמשך דוח זה).

בעדותו השנייה בפני חוקרי המשטרה (18.8.10) נשאל הרמטכ"ל דאז על דרך קבלת מסמך הרפז, והזכיר, בין השאר, את בועז [הרפז]. בהמשך העדות הוא נשאל מי זה בועז, והתבקש לספר עליו. הוא השיב, בין השאר: "אני מכיר אותו כבר די הרבה זמן מהצבא שהייתי אלוף הוא [סא"ל (בדימ') הרפז] היה קצין מטה במודיעין. שהשתחררתי לא היה לנו קשר... הייתי שנה וחצי בחוץ,

לא נפגשנו. אולי דיברנו פעם, פעמיים. אני אפילו לא יודע איפה הוא גר. הוא לא היה אצלי בבית". באותה עדות הוסיף הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, כי בתקופת כהונתו כרמטכ"ל הוא דיבר עם הרפז כמה פעמים, כי "הוא העביר משהו; אני מקבל עשרות פניות בדר"כ. אנשים כותבים ואומרים... בדר"כ אני מפנה לארוז [וינר]. [סא"ל (בדימ')] הרפז נראה לי אדם בסדר, סביר. רונית [אשכנזי] הכירה אותו בכל מיני נסיבות: 'אמץ לוחם'¹⁴ וכאלה דברים". בהמשך עדותו ציין הרמטכ"ל דאז, כי ראה את סא"ל (בדימ') הרפז בשנתיים האחרונות, וכי ראה אותו בסיוור שקיים באיטליה בעת קבלת פנים אצל שגריר ישראל באיטליה, לאחר שהשגריר כלל את סא"ל (בדימ') הרפז ברשימת המוזמנים.

בעדותו השלישית במשטרה (28.8.10) התבקש הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, לספר שוב על קשריו עם סא"ל (בדימ') הרפז. הוא אמר, בין השאר, כי בתפקידו עד שהשתחרר מצה"ל לאחר תפקיד סגן הרמטכ"ל לא היה לו קשר מיוחד עם סא"ל (בדימ') הרפז; וכי לאחר שהשתחרר מצה"ל נתן עדות אופי לטובת סא"ל (בדימ') הרפז בוועדה בראשות שופט (מדובר כנראה בוועדת ההשגה, שהוזכרה לעיל), כיוון שהכיר את סא"ל (בדימ') הרפז ו"הוא [הרפז] פנה אליי ולא ראיתי בזה דבר חריג וזה לא פעם ראשונה שאני עושה זאת". בהמשך עדות זאת נשאל הרמטכ"ל דאז שאלות נוספות על קשריו עם סא"ל (בדימ') הרפז, בעיקר בעקבות דברים שאמר סא"ל (בדימ') הרפז בעניין זה בחקירותיו במשטרה. הוא השיב ואמר, בין היתר, כי למיטב זיכרונו, סא"ל (בדימ') הרפז לא ביקש ממנו לפעול למענו במקומות שונים; בתחילת כהונתו כרמטכ"ל, סא"ל (בדימ') הרפז, כמו אנשים אחרים, העביר לו וללשכתו הצעות שונות; סא"ל (בדימ') הרפז דיבר איתו או עם עוזרו כמה פעמים על מינויים של קצינים, אך זה לא היה חריג ולא יוצא דופן.

להלן קטעים מהמשך עדותו של הרמטכ"ל דאז ב-28.8.10:

"שאלה: בועז אומר כי ביקש ממך לתת עליו מילה טובה בביקורך באיטליה לרמטכ"ל ולאנשי צבא איטלקים איתם נפגשת. האם עשית זאת?

תשובה: בועז אמר לי משהו כזה. אני חושב שאמר: תזרוק איזה מילה. אבל אני לא עשיתי זאת בפגישותיי עם הרמטכ"ל האיטלקי. הייתה שיחה עם הרמטכ"ל על עיסקת רכישת מטוס, נושא שקיים על הפרק זמן רב בין משהב"ט והאיטלקים".

"שאלה: "בועז אומר שהתייעץ אתך על מינוי מבקר מערכת הביטחון, למה?

תשובה: כן, על זה דיברתי איתו, כי התהליך נראה לא בסדר. החליפו את יוסי [ביינהורן] בתהליך לא נכון... ואני דיברתי עם שר הביטחון על כך... ואהוד [ברק] אמר שכבר החליט וזה היה מגוי, חלוט וגמור. ויכול להיות שדיברנו אבל הוא לא היחיד... שוב, גם הנושא הזה היה סיפור ידוע וגלוי... במסדרונות. אני לא היחיד שדיבר על כך".

"שאלה: מה סיפר לך בועז הרפז בעניין מה ששמע על עיר הבה"דים (אדם א' - [כספ]?)

14 "אמץ לוחם" - מיזם שהקימה האגודה למען החייל, שמטרתו "לתמוך ולעזור למערך הסדיר של צה"ל" באמצעות קישור "בין חברות עסקיות ותורמים מחו"ל לגדודי לוחמים".

תשובה: כן אני זוכר שדיברנו ובוועד אמר: תשים לב שלא יהיה עניין עם יוני [קורן] ונאדם א' כי החבורה יכולה לעשות עניינים ושמע על פגישה שעשו. אני אמרתי שלפי דעתי יש מכרז במשרד הביטחון ויש B.O.T וזהו"¹⁵.

"שאלה: בועז טוען שבשיחה אתך מסרת לו שלאחר שיחה עם ראש הממשלה הובטח לך שלא יעסקו במינוי [הרמטכ"ל הבא] עד אוקטובר. האם זה נכון?

תשובה: אני זוכר שהייתה שיחה על הנושא מה קורה עם ההכרזה או... אני חושב שאמרתי לו שראש הממשלה לא יכריז עד אוקטובר. הייתה כזאת שיחה".

שאלה: מתי הייתה הפעם האחרונה בה נוצר קשר בינך ובין בועז הרפז, הכוונה מפגש או קשר טלפוני?

תשובה: מפגש היה ברומא [מפגש] אחרון, אני דיברתי עם בועז בטלפון אחרי התפוצצות הפרשה, ביום ראשון [8.8.10] דיברתי איתו שהבנתי שיש חקירה רציתי להעביר מסר וגם לארז [אל"ם וינר שגם איתו דיבר הרמטכ"ל דאז באותו היום. הרחבה בעניין ראו בהמשך] שאני אמר את כל האמת ורציתי להגיד גם לבועז את הדברים".

ב) דברי הרמטכ"ל דאז בפורום מטכ"ל: בישיבת פורום מטכ"ל מ-30.8.10 אמר הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, לגבי מסמך הרפז, בין השאר: "הדבר הבא הוא לגבי המסמך. החלטתי שנכון שאדבר על זה. אומר לכם את השתלשלות הדברים, לפחות בכל מה שאפשר לומר, כי בסך הכל עוד יש חקירה"¹⁶. התייעצתי עם המפק"ל [רב-ניצב דודי כהן] איך אפשר להציג את הדבר ואני מתואם איתו". בהמשך דבריו תיאר הרמטכ"ל דאז את השתלשלות העניינים, ובין השאר: "פונים אליי כל מיני אנשים, פונים גם ללשכה, זה לא דבר חדש, עם כל מיני סיפורים ואמירות... וביניהם גם בועז הרפז... דיברתי איתו איזה כמה פעמים בטלפון, ובאיזה שהוא שלב אמרתי לו שידבר עם ארז [וינר] כמו שאני עושה עם אנשים, ואז הוא מדבר, פחות או יותר עם ארז".

בשלב זה של דבריו אמר הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, "אני עושה פה עצירה: לגבי בועז - אני מכיר את בועז מאז שהייתי רח"ט המבצעים באמצע שנת 94... אני חושב שבועז היה אז ב[מערך מסווג באמ"ן], דרך הצגת המבצעים... אחרי זה עוזר ראש אג"ם הכרתי אותו; כסגן רמטכ"ל הכרתי אותו היכרות שאתה מכיר עם קצין... אחרי כשכבר סיימתי להיות סגן רמטכ"ל... לבועז הייתה איזו פרשייה עם ראש אמ"ן על עניינים של ביטחון שדה... כיוון שהכרתי את בועז נתתי לו עדות אופיי... אני אפילו לא זוכר את הפרטים. מאז לא היה לי איתו איזה קשר מיוחד. כמוכן שלא עשיתי איתו שום עסקים... אחרי זה באתי להיות מנכ"ל, לא פגשתי אותו; ובתור רמטכ"ל, כשהתחלתי בתפקיד, הייתה לו איזה שיחה, כמו עוד הרבה אנשי מילואים. יש לו כל מיני רעיונות, הצעות וכו'. נדמה לי שאפילו הוא כתב איזה נייר או שניים והפנה את זה לארז".

15 בהתייחסותו מ-17.4.12 לטיוטת דוח הביקורת מסר מר קורן, כי לו עצמו לא הייתה כל מעורבות במכרזי עיר הבה"דים (במסגרת פרויקט מעבר צה"ל לנגב); ובמהלך התייחסותו בעל פה מ-28.10.12 לדוח ה"כמעט סופי" הוא אף צירף הצהרות של ראש מינהלת פרויקט מעבר צה"ל לנגב - פרויקט "עיר הבה"דים", ושל ראש אגף התקציבים במשהב"ט, שבהן הם מסרו כי לא הייתה אליהם כל פנייה ממר קורן בנוגע לפרויקט, וכי הוא לא היה מעורב כלל בנושא (התייחסות לנושא ראו גם בהמשך).

16 ב-19.8.10 הודיעה המשטרה על ממצאי ביניים ולפיהם, בין היתר, כי אין תשתית לחשד שמי מעובדי הלשכות של השר ברק ושל הרמטכ"ל דאז, רא"ל אשכנזי, מעורב בהכנת מסמך הרפז; וב-29.8.10 הודיעה המשטרה, כי נמצאה תשתית ראייתית נגד סא"ל (בדימ') הרפז בעברות של זיוף בנסיונות מחמירות וקשירת קשר לביצוע פשע. בהודעה צוין, בין השאר, כי ממצאי החקירה העלו, כי יוצר המסמך ומחברו הוא סא"ל (בדימ') הרפז, אשר על פי החשד עשה שימוש בפרטים שאותם אסף במשך חודשים בשיחות ובפגישות עם גורמים שונים, מתוך הצבא ומחוצה לו.

הרמטכ"ל דאז הוסיף ואמר: "היה איזה סיפור של מפגש ברומא... אני בסיוור מתוכנן ברומא ומציגים לי את תכנית הביקור. בועז לא מופיע שם. באיזה שהוא שלב שמו עלה דרך שגריר ישראל באיטליה לדובר צה"ל... [שהשגריר] רוצה שהוא יבוא לקבלת הפנים שנערכה בביתו של השגריר... אפילו לא הייתי מעורב בזה. בועז היה בפגישה הזאת... מעבר לזה לא פגשתי את בועז. הוא לא היה בביתי, אני אפילו לא יודע איפה הוא גר, הוא לא היה אצלי באירועים, אנחנו לא ממש... כמו שבחלק מהמקומות מנסים להציג את המצג הזה. הוא כן הכיר את אשתי, כמו שהוא הכיר אותי וכמו שפורסם בעיתון גם אשתי נחקרה על הנושא הזה ולא נמצאה קשורה בשום אופן לנושא המסמך". בשלב זה של דבריו המשיך הרמטכ"ל דאז לתאר את השתלשלות העניינים בנוגע למסמך הרפז (העברת המסמך מהרפז לאל"ם ויגור וההתפתחויות בקצרה מאז).

בהקשר זה, משרד מבקר המדינה מציין, כי בעת ביקורו הרשמי של הרמטכ"ל דאז באיטליה (יולי 2010), סא"ל (בדימ') הרפז לא השתתף בפגישה שנערכה בין רא"ל (מיל') אשכנזי לבין הרמטכ"ל האיטלקי דאז. רא"ל (מיל') אשכנזי מסר למשרד מבקר המדינה (2011, 2012), כי הוא לא פעל להפגיש את סא"ל (בדימ') הרפז עם עמיתו האיטלקי.

בהתייחסותו מ-25.6.12 לטיוטת דוח הביקורת הבהיר רא"ל (מיל') אשכנזי, כי דבריו בפרוור מטכ"ל נאמרו במהלכה של חקירה משטרתית ותחת המגבלה שלא לשוחח בנושא החקירה, וכי הוא התייעץ עם מפכ"ל המשטרה טרם הצגת הדברים ונאמר לו, כי הוא רשאי להציג את הנושא בצורה תמציתית ביותר וללא כניסה לפרטים. הוא סבור, כי דבריו בפני פרוור מטכ"ל משקפים את העובדות המהותיות "בשים לב להקשר הדברים, מועדם והידוע לרמטכ"ל באותו מועד"; וכי עיקר דבריו נוגעים למסמך הרפז - כגון: נסיבות קבלתו, מה הרמטכ"ל דאז עשה עם המסמך ומדוע הוא הציג את המסמך לשני אלופים במטה. רא"ל (מיל') אשכנזי, הוסיף וציין בהתייחסותו הנ"ל, כי "במכלול דברים זה, הרמטכ"ל דאז התייחס בקצרה גם להיכרותו וקשריו עם סא"ל (מיל') הרפז, לא בנושא יחיד או נושא מרכזי, אלא כאחד מנושאי המשנה בשאלת המסמך. בהקשר זה, הדברים שמסר הרמטכ"ל הינם דברי אמת, נכונים ומשקפים את הדברים כהווייתם".

ג) דבריו של רא"ל (מיל') אשכנזי במשרד מבקר המדינה: להלן עיקרי דבריו של רא"ל (מיל') אשכנזי בעניין זה בפגישותיו עם מבקר המדינה דאז ונציגי משרדו. ב-16.2.12 מסר רא"ל (מיל') אשכנזי, בין השאר: "אני מכיר את בועז מאמצע שנות התשעים פחות או יותר... בועז הרפז קצין אג"ם של יחידה מסווגת באמ"ן. אני רח"ט מבצעים... אחרי זה אני מכיר אותו, ממשך את ההיכרות שלי אתו גם במהלך היותי סגן הרמטכ"ל, על הדרך כמו שאני מכיר את שאר האנשים... באמת הרבה מאד פגישות, מתכניות העבודה שלהם, דרך כל מבצע... אני אם עכשיו אני צריך לצאת מפה ולנסוע לבית של בועז הרפז, אני לא יודע לקחת אתכם. אני לא הייתי בבית שלו, לדעתי הוא היה בבית שלי פעם אחת, אני חושב שהייתי אזרח או מנכ"ל [משהב"ט] לקראת איזו עדות או משהו כזה, שהוא והעו"ד שלו היו... אבל לא בשמחות אצלי, לא בשמחות אצלו, לא בצער אצלי, לא בצער אצלו... אני משתחרר והיה לי עם בועז איזה אינטראקציה או שתיים בזמן שאני משתחרר. אני נפגש עם עוד אנשים... אני נפגש עם עשרות אנשים... ובין היתר הוא נותן לי הצעה מאד טובה... אני אזרח, אף אחד לא יכול לחשוך מיד שאני הולך להיות רמטכ"ל... לא יצא מזה שום עסק".

בהמשך דבריו אמר רא"ל (מיל') אשכנזי: "אחרי זה אני חוזר להיות מנכ"ל [משהב"ט] ורמטכ"ל. אני לא זוכר שהייתה לי שום אינטראקציה עם בועז כשהייתי מנכ"ל... וכשאני מתחיל להיות רמטכ"ל... יש הצעות מכל מיני אנשים, אני יודע שכל הדברים האלה מופנים לרמטכ"ל, נדמה לי שגם בועז שלח אז כמה ניירות, חלק ראיתי וחלק לא ראיתי. אפשר לבדוק את זה מה דיברנו ומה לא דיברנו... לקראת סוף השנה, לקראת תחילת שנת 2010 ליתר דיוק, בועז מדבר אתי בטלפון, אין לו את המספר שלי... מדבר אתי גם כן, והוא מספר לי כל מיני שמועות שהוא שומע על דברים

שרוצים לעשות וכו'... ובאחת השיחות, בסוף שבוע, ממש לא דיברתי אתו הרבה שיחות, הוא אומר לי שיש איזה נייר, או איזה תכנית, אני לא זוכר את הניסוח המדויק, שמשתרלים לפגוע בי או משהו כזה, שיש תכנית לפגוע בי. אז אני מודה שאמרת לי, שאם יש נייר כזה שיביא אותו".

בפגישתו במשרד מבקר המדינה מ-22.9.11 מסר הרמטכ"ל דאז, בין השאר, כי "הקשר שלי עם [סא"ל (בדימ')] הרפז הוא לא יום יומי. אני אמרתי את המילה 'באי ביתך'. באותו זמן מציגים את הרפז כמי שמבקר אצלי כל הזמן, 'חברו הטוב'. אני אומר שהוא לא מבאי ביתי, ואני מתכוון שהוא לא מבאי ביתי... אני חולק איתו עכשיו את בעיותי? אני לא יודע מאיפה הדברים האלה"; "אני לא יודע מה הוא אמר"; "[סא"ל (בדימ')] הרפז התקשר אלי ביזמתו, אני לא התקשרתי להרפז. הרפז סיפר לי סיפורים, כתב על הצבא וסיפר סיפורים שנוגעים בעיקר לעניין שר הביטחון. זה מה שהוא סיפר לי". רא"ל (מיל') אשכנזי הוסיף, כי סא"ל (בדימ') הרפז "הוא אורח ולכן לא עסקתי עמו בנושאים צבאיים חד וחלק". עם זאת, ציין, כי ייתכן שסא"ל (בדימ') הרפז העלה בפניו נושאים הקשורים למערך מסוג באמ"ן ולקצינים בצבא, אך הוא (אשכנזי) לא דיבר עמו על כך. רא"ל (מיל') אשכנזי שלל מכול וכול את דברי סא"ל (בדימ') הרפז למשרד מבקר המדינה, כי הוא עצמו (אשכנזי) שוחח עם סא"ל (בדימ') הרפז בעניין "אירוע [מבצעי מסוים]", ובנושאים הקשורים למוסד למודיעין ולתפקידים מיוחדים ולשיטות השתלטות על אניות במסגרת "המשט הטורקי".

כאמור לעיל, העיד הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, במשטרה (28.8.10), כי שוחח עם סא"ל (בדימ') הרפז על עיתוי ההכרזה על מחליפו (לדבריו: "ואני חושב שאמרת לי שראש הממשלה לא יכריז עד אוקטובר"). בפגישתו במשרד מבקר המדינה מ-22.9.11 נשאל רא"ל (מיל') אשכנזי על עניין זה. תשובתו הייתה שאכן שוחח עם סא"ל (בדימ') הרפז, אך הוא (אשכנזי) לא יזם את השיחה. גם סא"ל (בדימ') הרפז מסר בחקירתו במשטרה (23.8.10) ובדבריו במשרד מבקר המדינה (19.6.11), כי שוחח עם רא"ל (מיל') אשכנזי, בנושא זה. הגרסאות חלוקות על תוכן השיחה. שעה שלדברי סא"ל (בדימ') הרפז, רא"ל (מיל') אשכנזי היה זה שעדכנו בתוכן שיחתו עם ראה"ם. רא"ל (מיל') אשכנזי מסר למבקר המדינה דאז (22.9.11), כי היה "המום מזה שסא"ל (בדימ') הרפז יודע", ולדברי רא"ל (מיל') אשכנזי כששאל את סא"ל (בדימ') הרפז מהיכן נודע לו על כך, הוא השיב לו, כי הדברים נודעו לו "מהצד של ת"א", וכי "יש לו משהו שם שמספר לו מה קורה". לדברי רא"ל (מיל') אשכנזי למיטב זכרונו, השיחה בינו ובין סא"ל (בדימ') הרפז התקיימה כבר בערב של אותו היום שבו שוחח עם ראה"ם (21.5.10). אל"ם וינר מסר בעדותו במשטרה (11.8.10) ובדבריו לנציגי משרד מבקר המדינה (26.1.11 ו-2.3.11), כי סא"ל (בדימ') הרפז עדכנו בתוכן הפגישה בין ראה"ם לרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, יום לאחר שזו התקיימה, ובבדיקה שערך אל"ם וינר באותו יום עם הרמטכ"ל דאז אישר האחרון את דבר קיום הפגישה ותוכנה, כפי שמסר סא"ל (בדימ') הרפז לאל"ם וינר. אולם לדברי אל"ם וינר, בתשובה לשאלה מפורשת שלו לרמטכ"ל דאז הכחיש האחרון באוזניו שדיבר עם סא"ל (בדימ') הרפז על השיחה לאחר הפגישה, ואף תמה מהיכן יודע סא"ל (בדימ') הרפז על הדברים, והעריך שהמידע הגיע לאוזני סא"ל (בדימ') הרפז מחוגי השר ברק.

הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, מסר למבקר המדינה דאז ולנציגי משרדו (22.9.11), כי סא"ל (בדימ') הרפז נהג למסור לו, כפי שנהגו אחרים, מידע אודות השר ברק וסביבתו ("סיפר סיפורים שנוגעים בעיקר לשר הביטחון"). כך, בין השאר, סיפר לו סא"ל (בדימ') הרפז על חבורה

שמתכנסת בבית קפה או במשרדו של אייל ארד¹⁷, בכלל זה מר קורן, "ששם אנשים יושבים ומתכננים את הדברים בשביל לפגוע ב...". לדברי רא"ל (מיל') אשכנזי, חלק מהמידע שמסר סא"ל (בדימ') הרפז על הכוונה של סביבת השר ברק לפגוע בו ועל אירועים צפויים בהקשר זה עלה בקנה אחד עם ההתרחשויות בפועל, שעה שהרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, היה מצוי "בתוך מאבק עם שר הביטחון" (בנושא איסוף מידע על השר ברק, ראו בהמשך; בנושא מערכת היחסים בין השר ברק ובין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ובין לשכותיהם, ראו בחלק ב' של דוח זה).

בהתייחסותו מ-25.6.12 לטיוטת דוח הביקורת חזר רא"ל (מיל') אשכנזי על דבריו לנציגי משרד מבקר המדינה וציין, בין היתר, כי לאורך כל השנים, ובכלל זה גם במהלך כהונתו כרמטכ"ל, סא"ל (בדימ') הרפז "לא היה חבר... לא היה מבאי ביתו, לא השתתף באירועים חברתיים או משפחתיים, לא ביקר בביתו של רא"ל (מיל') אשכנזי בתקופת היותו רמטכ"ל וספק אם ביקר בביתו אי פעם", ולסא"ל (בדימ') הרפז אין את מספר הטלפון הנייד שלו, ולרמטכ"ל דאז אין את מספר הטלפון של סא"ל (בדימ') הרפז. הוא הוסיף, כי מעולם לא התקיימו עסקים משותפים ביניהם, והוא לא סידר לסא"ל (בדימ') הרפז פנסיה, אישורי ייצוא ביטחוני או אישורי כניסה למחנה הקריה. הרמטכ"ל דאז, ציין, כי לא היה ידוע לו בזמן אמת היקף הקשרים בין סא"ל (בדימ') הרפז ובין גב' רונית אשכנזי, רעייתו.

הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי הוסיף וציין בהתייחסותו, כי "על רקע היחסים הטעונים עם שר הביטחון, גורמים שונים פנו" אליו ו"ביקשו להזהירו מפני השר ומפני יוני קורן וחלקו עמו את דעתם אלה. אחד מהם היה סא"ל (מיל') בועז הרפז". כמו אחרים גם סא"ל (בדימ') הרפז הופנה על ידי אל אל"ם וינר. הרמטכ"ל דאז קיים מספר מועט של שיחות טלפון עם סא"ל (בדימ') הרפז בסופי שבוע או בערבים, בפרט כאשר הוא (הרפז) דיבר עם רעייתו של הרמטכ"ל דאז, גב' רונית אשכנזי. ככלל הדברים שמסר סא"ל (בדימ') הרפז, בין בשיחותיו עם אל"ם וינר ובין בשיחותיו הישירות עמו, לא היו רבי-משמעות בעיניו של הרמטכ"ל דאז. על פי רוב הוא הורה לאל"ם וינר "לא להתעסק בדברים ולא לעשות עמם דבר". חריג לכך הוא המידע בדבר קיומו של מסמך המעלה על הכתב את אותה תכנית שהרמטכ"ל דאז "הכיר מחיי היומיום - התכנית לפגוע ברמטכ"ל המכהן, כולל באמצעות הליך מינוי רמטכ"ל". מידע זה "עורר סקרנות טבעית ורצון טבעי לראות את המסמך אשר נטען שקיים".

מהמובא לעיל עולה, כי לגורמים בכירים בצה"ל היו קשרים מקצועיים בלתי ממוסדים עם סא"ל (בדימ') הרפז ברמות שונות של אינטנסיביות. במסגרת קשרים אלה נחשף סא"ל (בדימ') הרפז גם למידע עדכני הקשור למעשהב"ט; כמו כן, גורמים שונים במשהב"ט קיימו קשרים עם סא"ל (בדימ') הרפז, חלקם קשרי עבודה ממוסדים.

17 בפגישה שקיימו נציגי משרד מבקר המדינה עם מר אייל ארד בנובמבר 2012 הוא הבהיר, כי הוא (ארד) או עובדיו לא היו מעורבים בכל עניין הנוגע למסמך הרפז; הוא לא היה מעורב בניסיון כלשהו לפגוע ברמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי; ולא היה מעורב בנושא מינוי אלוף (מיל') גלנט לרמטכ"ל.

מסוף שנות התשעים התקיימו קשרים בין רא"ל (מיל') אשכנזי ובין סא"ל (בדימ') הרפז, אשר החלו כקשרי עבודה, שהתקיימו ביניהם על רקע תפקידיהם הצבאיים. קשרי העבודה הללו התקיימו עד שסא"ל (בדימ') הרפז סיים את שירותו כקצין אג"ם של מחלקה מסווגת באמ"ן בסוף שנת 2002. הקשרים ביניהם נמשכו לסירוגין ובהיקף מצומצם יותר לאחר מכן. במסגרת קשרים אלה מסר רא"ל (מיל') אשכנזי, באפריל 2005 לבקשתו של סא"ל (בדימ') הרפז, עדות בוועדת ההשגה וכן הוות דעת בדצמבר 2006 בבדיקת נקח"ל בעניינו של סא"ל (בדימ') הרפז. הקשרים המצומצמים בין השניים נמשכו עד סוף שנת 2009 - ראשית שנת 2010 (ובכלל זה גם בתקופה שבה כיהן רא"ל (מיל') אשכנזי כמנכ"ל משהב"ט¹⁸), והתרחבו לאחר מועד זה על רקע מערכת היחסים בין השר ברק והרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ולאחר שסא"ל (בדימ') הרפז הציג בפני הרמטכ"ל דאז, כי בידו מידע בקשר להתנהלות השר ברק וסביבתו אל מול הרמטכ"ל דאז, וסביבתו. קשרים אלה התקיימו הן במישרין בין רא"ל (מיל') אשכנזי וסא"ל (בדימ') הרפז, הן בעקיפין באמצעות אל"ם וינר והן באמצעות רעייתו של רא"ל (מיל') אשכנזי (להרחבות בנושאים אלה ראו בהמשך). במסגרת הקשרים ביניהם שוחח הרמטכ"ל דאז, עם סא"ל (בדימ') הרפז גם על סוגיות שהיו במחלוקת בינו לבין השר ברק, כגון הליך מינוי הרמטכ"ל המיועד להחליפו ועמדת ראה"ם בנושא, ומינוי מבקר חדש למערכת הביטחון בניגוד לדעתו (של הרמטכ"ל דאז). כן, עלו בשיחות ביניהם נושאים הנוגעים לקצינים בצבא.

3. איסוף מידע באמצעות סא"ל (בדימ') הרפז על התנהלות השר ברק וסביבתו והרמ"ט שלו, מר קורן

האירועים, שיובאו בתתי-הפרקים הבאים, בנוגע לאיסוף מידע על התנהלות השר ברק וסביבתו ועל הרמ"ט שלו, מר קורן, באמצעות סא"ל (בדימ') הרפז ובנוגע למסמך הרפז ולנסיבות הבאתו על ידי סא"ל (בדימ') הרפז ללשכת הרמטכ"ל, התרחשו מתחילת שנת 2010 ועד למחצית הראשונה של אוגוסט 2010. עם זאת, ניתוח והבנה של מסמך הרפז עצמו, נסיבות הבאתו על ידי סא"ל (בדימ') הרפז ללשכת הרמטכ"ל, הנסיבות שבהן התפתח הקשר בלשכת הרמטכ"ל עם סא"ל (בדימ') הרפז, ובדיקה של האופן בו טופל המסמך בלשכת הרמטכ"ל והרקע לכך הצריכו, לדעת משרד מבקר המדינה, בחינה רחבה יותר של היבטים בהתפתחות מערכת היחסים בין השר ברק והרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ובין אנשי לשכותיהם. כאמור, בעלי תפקידים שונים, ובהם קצינים בכירים במטכ"ל, בעלי תפקידים בכירים במשהב"ט וכן בעלי תפקידים בלשכות השר ברק והרמטכ"ל דאז הציגו במהלך הביקורת לנציגי משרד מבקר המדינה שורת אירועים אשר התרחשו כבר מסוף שנת 2008 - ושלדעתם השפיעו על התפתחות מערכת היחסים בין השר ברק והרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ובין לשכותיהם, או התרחשו כתוצאה ממערכת יחסים זו.

משרד מבקר המדינה בדק מספר אירועים מרכזיים - מתוך כלל האירועים שהוצגו בפניו על ידי הגורמים השונים - כדי ללמוד מהם או להצביע דרכם על נקודות ציון משמעותיות בהידרדרות מערכת היחסים בין השר ברק ובין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ובין לשכותיהם, אשר

18 רא"ל (מיל') אשכנזי כיהן כמנכ"ל משהב"ט מאמצע שנת 2006 ועד ראשית שנת 2007. הוא נכנס לתפקידו כרמטכ"ל בפברואר 2007.

הגיעה עד כדי חוסר אמון ושבר קשה. אירועים אלה יפורטו בחלק ב' בדוח זה. חלק מאותם אירועים התרחשו מתחילת שנת 2010 ועד למחצית הראשונה של אוגוסט 2010, במקביל להתרחשויות הקשורות למסמך הרפז, המובאות בפרק זה.

משרד מבקר המדינה נדרש לבדיקה זו לא רק לצורך הבנת המצב לאשורו והקשרו לפרשת הרפז, אלא גם מתוך ראיית פני העתיד, שהרי מערכת היחסים בין שני האישים המרכזיים ביותר במעשהב"ט, טבעי שתשפיע על התנהלות המערכת. שעה שמערכת יחסים זו נמצאת במצב של אי-אמון מובהק ובתהליכי שבר עמוקים, ראוי ללמוד את הלקחים הנדרשים כדי שהדברים לא יישנו בעתיד.

א. מעורבות עוזר הרמטכ"ל דאז, אל"ם וינר

דבריו בפני פורום מטכ"ל מ-30.8.10 התייחס הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, בין היתר, גם לנסיבות הגעת מסמך הרפז ללשכתו ולטיפול בו ואמר, כי: "האירוע הזה מתחיל בתחילת השנה [שנת 2010], פחות או יותר. מתחילות להגיע אלי ללשכה, גם מאזרחים ומאחרים, כל מיני שמועות על כל מיני כוונות וכל מיני עניינים שרוצים לעשות ככה ואחרת". הרמטכ"ל דאז הוסיף, כי בין הפונים אליו היה גם סא"ל (בדימ') הרפז והוא דיבר עם סא"ל (בדימ') הרפז "כמה פעמים בטלפון, ובאיזה שהוא שלב, אמרתי לו שידבר עם ארז [אל"ם וינר], כמו שאני עושה עם אנשים אחרים, ופחות או יותר מאז הוא מדבר עם ארז [אל"ם וינר]".

בפגישותיו עם מבקר המדינה דאז ונציגי משרדו מפברואר 2011 מסר רא"ל (מיל') אשכנזי בעניין זה, כי עם כניסתו לתפקיד הרמטכ"ל (כאמור בפברואר 2007), הוא קיבל ללשכתו הצעות מאנשים שונים, "ונדמה לו" שגם סא"ל (בדימ') הרפז שלח אז "כמה ניירות. חלק ראיתי וחלק לא ראיתי". הרמטכ"ל דאז הוסיף, כי לקראת תחילת שנת 2010 סא"ל (בדימ') הרפז שוחח איתו בטלפון וסיפר לו על שמועות שהוא (הרפז) שמע על "דברים שרוצים לעשות". עוד הוסיף הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, כי באחת השיחות אמר לו סא"ל (בדימ') הרפז "שיש איזה נייר, או איזה תכנית, אני לא זוכר את הניסוח המדויק, שמשתדלים לפגוע בי או משהו כזה... אז אני מודה שאמרתי לו, שאם יש נייר כזה שיביא אותו... הוא אומר לי למי להביא אותו, או משהו כזה, ואמרתי תביא אותו לארז [אל"ם וינר], כמו דברים אחרים. אני אומר אח"כ לארז שהייתה לי שיחה כזאת, ואם בועז [הרפז] דיבר איתו על הנייר, שייקח ממנו את הנייר, חד וחלק".

אל"ם וינר, עוזר הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, מילא שורה של תפקידי פיקוד במערך הלוחם, בהם זכה להערכה רבה, וביניהם מפקד גדוד (מג"ד), קצין אג"ם של אוגדה ומפקד חטיבת חי"ר במילואים. במהלך הקריירה הצבאית שלו מילא אל"ם וינר כמה פעמים תפקידים בלשכות של קצינים בכירים. לראשונה, שימש כראש לשכה (להלן - רל"ש) של סגן הרמטכ"ל דאז, שאול מופז. לאחר מכן שימש כרל"ש של אלוף דאז, גבי אשכנזי, בתפקידו כמפקד פיקוד הצפון. אל"ם וינר מילא את תפקיד העוזר של הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, מספטמבר 2008 ועד מועד סיום כהונתו של הרמטכ"ל בפברואר 2011.

בפגישתו מ-2.3.11 עם נציגי משרד מבקר המדינה התייחס אל"ם וינר לתפקידו כעוזר הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, וציין, בין היתר: "חלק גדול מאוד מהדברים שאני עושה ביום יום הם ללא ידיעת הרמטכ"ל. הם להבנתי ברוח הרמטכ"ל ומתוך כוונה לשרת את האינטרס המשותף של לשכת הרמטכ"ל... הוא לא יודע מה אני עושה ביום יום, אני לא מגיש לו דוח שעות... ואני לא מגיש לו דוח פגישות... אם אני נפגש עם X או עם Y, או מתייעץ עם X או Y לגבי מינויים, שיבוצים, ניירות - זה התפקיד. לכן נבנה התפקיד הזה ולכן שמים בו בן אדם בעל דרגה בכירה

ובוגר ואחראי עד כמה שניתן". בפגישה נוספת עם נציגי משרד מבקר המדינה (24.1.12) תיאר אל"ם וינר את תפקידו כעוזר הרמטכ"ל: "אני שומר הסף, שומר החומות. התפקיד שלי, אני רואה אותו... בסוף לנהל את המעטפת של לשכת הרמטכ"ל". אל"ם וינר נשאל האם הוא רואה את תפקידו כמשרת אמון של הרמטכ"ל, והשיב: "אני רואה את זה: א. כמשרת האמון של הרמטכ"ל; ב. משרת אמון של צה"ל".

1) בדבריו לנציגי משרד מבקר המדינה (10.11.10) בנוגע לתחילת הקשר שנוצר בינו ובין סא"ל (בדימ') הרפז, מסר אל"ם וינר, כי ללשכת הרמטכ"ל פנו "אזרחים ואנשי צבא במילואים", אשר ביקשו לספר על כך ש"שהב"ט מנסה לעשות כך או אחרת". לדבריו, על רקע דברים אלה מגיע גם סא"ל (בדימ') הרפז, וכי היה זה הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, שהפנה בהקשר זה את סא"ל (בדימ') הרפז אליו. דברים דומים אמר אל"ם וינר גם במסגרת הדיון האמור בפורום מטכ"ל (30.8.10): "אני מהווה צינור להרבה מסרים, אני מניח שזה לא חדש לאף אחד מהאנשים. בשנה האחרונה פונים אליי כל מיני אנשים שרוצים להעביר מסרים לרמטכ"ל שקשורים להתנהלות כזאת או אחרת נגדו או התנהלות שהם רואים אותה כהתנהלות בעייתית". כך לדוגמה תיאר אל"ם וינר לנציגי משרד מבקר המדינה במרץ 2011: "היה בן אדם שהתקשר ואמר לי ששר הביטחון ויוני קורן עושים קשר עם חברה כזאת וכזאת למכור כך וכך וזה, אמרתי, תגיד אם יש לך עובדות אם יש לך הוכחות אז לך למטרה או לך למבקר [המדינה], אם אין לך מה אתה רוצה שאני אעשה עם זה...? זה מסוג הדברים שאני אפילו לא אומר [לרמטכ"ל]... כי מה זה יעזור, זה יעזור לי, זה יעזור לו?"; וכך למשל, מסר אל"ם וינר, כי סא"ל (בדימ') הרפז סיפר לו "על סוגיה של שר הביטחון והחברות שהיו שלו והוא העביר לבנותיו, עשה איזה תהליך כזה או אחר, אחרי שזה פורסם בעיתונות אז חלק אני מכיר בכלל מהעיתון, אז זה מסוג הדברים שלא דנתי לא הרחבתי... הקשבתי ולא האזנתי".

בהתאם לדברים שמסר אל"ם וינר לנציגי משרד מבקר המדינה (10.11.10 ; 15.11.10), סא"ל (בדימ') הרפז יצר עמו קשר טלפוני בפברואר 2010, וב-1.3.10 הם אף נפגשו במשרדו של אל"ם וינר בלשכת הרמטכ"ל. לדבריו, במהלך התקופה מאז שנוצר ביניהם הקשר, מראשית שנת 2010 ועד אוגוסט 2010, התנהלו ביניהם העברות של מסרונים; בעדותו במשטרה מ-12.8.10 אמר אל"ם וינר, כי הקשר עם סא"ל (בדימ') הרפז היה על בסיס שבועי; מדובר בקשר הדדי, אם כי בדרך כלל היה זה סא"ל (בדימ') הרפז שיצר את הקשר, ואל"ם וינר חזר אליו; וכי סא"ל (בדימ') הרפז עדכן בשיחותיו על דברים הקשורים בלשכת השר ברק.

בפגישתו מ-2.3.11 עם נציגי משרד מבקר המדינה תיאר אל"ם וינר את מהות הקשר בעניין זה, בין היתר: "זה מתחיל... איפה שהוא סביב פברואר [2010]. אל תתפסו אותי על היום ועל השעה אבל זה פחות או יותר... זאת אומרת... סדר גודל של שישה, שבעה חודשים במצטבר עד שהתהליך הזה מתפוצץ; 130 אס. אס. אסים [מסרונים]¹⁹ לשישה, שבעה חודשים - יש אנשים ששולחים לי את זה בשבוע. וטלפונים? לא יודע להגיד אפילו כמה היו, אבל בממוצע הייתה שיחת טלפון, שיחה אמיתית - לא: 'אני אחזור אליך תחזור אלי תדבר איתי אני אחזור אליך מחר'. אם הוא היה מדבר איתי פעם בשבוע פחות או יותר פלוס מינוס, בדרך כלל פחות... זה לא משרה מלאה ואפילו לא משרה חלקית, שיחת טלפון בשבוע או איזה עוד שני אס אס אסים זה לא משרה מלאה. אני אמרתי שוב הוא [הרפז] לצד עוד אנשים אחרים".

19 בהתייחסותו מ-25.6.12 לטיוטת דוח הביקורת ציין אל"ם וינר, כי הוא נקב במספר 130, כיוון שזה המספר שהוא קיבל מחוקרי המשטרה.

לדבריו של אל"ם וינר לנציגי משרד מבקר המדינה, בראשית אפריל 2010 מסר לו סא"ל (בדימ') הרפז, כי "מכנינים לרמטכ"ל הפתעה", בלי שציין מה היא אותה "הפתעה". אל"ם וינר הוסיף, כי ב-7.4.10, יום לאחר הפגישה בין השר ברק ובין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, שבה הודיע השר ברק לרמטכ"ל שהוא יסיים את תפקידו כרמטכ"ל בפברואר 2011, כמתוכנן (בנושא זה ראו בהמשך) - יצר עמו סא"ל (בדימ') הרפז קשר טלפוני וציין בפניו, כי ההודעה של השר ברק לרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, היא "הפתעה" שעליה הצביע מבעוד מועד.

אל"ם וינר הוסיף בדבריו בפני נציגי משרד מבקר המדינה, כי דבריו המוקדמים של סא"ל (בדימ') הרפז בקשר ל"הפתעה" המתוכננת וההקשר שנעשה בעניין זה בין ה"הפתעה" להודעה האמורה של השר ברק לרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, יצרו תחושה אצל אל"ם וינר, כי בידי סא"ל (בדימ') הרפז מצוי מידע אמין. אל"ם וינר התייחס לרמת האמינות שהוא ייחס לדברי סא"ל (בדימ') הרפז בדברים שאמר בדיון בפורום מטכ"ל ב-30.8.10: "הוא [סא"ל (בדימ') הרפז] מספר לי כל מיני סיפורים לכל אורך הדרך, חלקם תואמים או זהים לדברים אחרים שאני שומע... הבקאות שלו בדברים שעוד לא קרו היא מדיאגה. זאת אומרת, יותר מפעם אחת שהוא מספר לי משהו שיקרה, והמשהו הזה קורה". בפגישתו מ-2.3.11 עם נציגי משרד מבקר המדינה ציין אל"ם וינר בהקשר זה: "בועז הרפז, לא עשיתי לו קליינס [זיכרון] ביטחוני ולא קליינס אישיותי. יש אנשים שהקשר נוצר על בסיס ההיכרות האישית... במקרה של בועז - על בסיס ההפניה של הרמטכ"ל. מבחינתי, שהרמטכ"ל אומר לי: ידבר איתך בועז הוא אוטומטית קיבל קליינס שווה".

בנוגע למידע שהעביר אל"ם וינר לרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, הוא אמר: "בועז מדבר איתי, אני לוקח את הדברים שלו בעירבון מוגבל כמו שמדבר איתי יעקב, ואיציק, ומשה וכל אחד מהאחרים - אני שומע. דברים שנראה לי שיש בהם טעם, שיש צורך שרמטכ"ל יכיר, אני מסב את תשומת לבו לפרט זה או אחר. אני לא עושה שום פעולה פיזית אקטיבית-יוזמת בעקבות צעד כזה או אחר של מי מהאנשים... אני אומר לו: אם יש לך הוכחות... לך לתחום המשפטי ואם אין לך הוכחות אז שמעתי. ביקשת לדבר איתי - דיברת. רשמתי, תודה רבה, ניפרד כידידים. ולכן אני לא יודע להגיד אם בועז [הרפז] ישר או לא ישר. אני לא מתעסק בזה". בהתייחסותו מ-25.6.12 לטיוטת הביקורת חזר אל"ם וינר על הדברים שמסר למשרד מבקר המדינה בפגישות שהתקיימו עימו, ובכלל זה, כי מצד לשכת הרמטכ"ל לא נעשתה "כל פעולה אקטיבית בעקבות המידע שהועבר ולכן אין בעצם קיום השיחות [בינו לבין סא"ל (בדימ') הרפז] כל פגם וזאת בהתחשב בתקופה המדוברת ובהתקפות של לשכת השר [ברק] על לשכת הרמטכ"ל ועל הרמטכ"ל דאז".

אל"ם וינר הוסיף: "הוא [סא"ל (בדימ') הרפז] לא עורר בי איזה אמון גדול, הוא לא עורר בי איזה אהבה גדולה, ושמעתי והקשבתי... כמו על דברים אחרים כמו לגבי אנשים אחרים... תוך כדי התהליך מה שמטריד אותי מאוד גם את הרמטכ"ל הוא... מאיפה הבן אדם מביא את המידע שהוא מביא, כי או. קיי. עוד אנשים אומרים לנו עוד דברים שחלקם נכונים יותר או פחות חלקם סתם שמועות חלקם סתם רכילויות, אבל בן אדם שם פה מידע, שפעם אחר פעם הסתבר כנכון. החל מזה שהוא יודע להגיד על ההפתעה שמכנינים לנו. אז נכון הוא לא אומר מה בדיוק ההפתעה, אבל מאיפה לעזאזל - שבוע, עשרה ימים קודם - הוא יודע לבוא ולהגיד: חבר'ה מכנינים לכם הפתעה גדולה. הוא יודע לחבר ולהסביר ולקשור... ובמהלך הדרך עלו לי ואפילו לרמטכ"ל ספקות לגבי בועז בגלל סוג המידע. אמרנו: רגע מאיפה הוא יודע את זה? אולי מפעילים אותו נגדנו, אולי הוא משטה בנו. אפילו דיברנו על זה ואני אמרתי לרמטכ"ל: ואם כן אז מה? אז מה יגידו שבוע דיבר איתך... דיבר איתי... אז בועז דיבר ומשהו יעקב דיבר. אז אם זה נכון - זה נכון, אם זה לא נכון - זה לא נכון". עוד ציין, בהקשר זה, כי בתגובה בכתב שהעביר (24.1.12) אל"ם וינר למשרד מבקר המדינה (לאחר שנציגי משרד מבקר המדינה השמיעו לו הקלטות של שיחות טלפון שהתקיימו בינו לבין סא"ל (בדימ') הרפז) נכתב, בין השאר, ביחס לסא"ל (בדימ') הרפז, כי הוא היה שונה

ונבדל - בשונה מאחרים שגם הם לפי דברי אל"ם וינר מסרו לו (לאל"ם וינר) מידע, ב"מידע המדויק והאמין שהיה ברשותו בדבר אירועים העתידיים להתרחש קודם להתרחשותם! מה שאכן הקנה לדבריו אמינות יתרה, לאחר שהמציאות הוכיחה שדבריו מתממשים".

בהתייחסותו מ-25.6.12 לטיטת הביקורת חזר אל"ם וינר על הדברים שמסר למשרד מבקר המדינה בפגישות שהתקיימו עימו, ובכלל זה, כי סא"ל (בדימ') הרפז פנה ביזמתו האישית כדי להתריע בפני הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, על התכנית הנרקמת לטענתו נגדו מצד גורמים בסביבת השר ברק; כי היה ברשותו של סא"ל (בדימ') הרפז מידע מדויק ואמין, ובכלל זה על אירועים העתידיים להתרחש קודם להתרחשותם; כי מעיון במסמך הרפז עם קבלתו מסא"ל (בדימ') הרפז, נוכח אל"ם וינר כי הופיעו בו דברים הגיוניים שהתאימו להתנהלות שהתרחשה באותם ימים הלכה למעשה, ודברים שהיו בתחילה תעלומה בעיניו של אל"ם וינר הלכו והתממשו בהמשך. אל"ם וינר הוסיף וציין, כי על רקע התממשות דיווחיו של סא"ל (בדימ') הרפז באותה עת - "עליהם לא יכול היה ללמוד אלא ממקורות בסביבתו הקרובה של שר הביטחון - התחזקה אמינותו בלשכת הרמטכ"ל. בהמשך, עם התממשות תוכן המסמך הלכה למעשה, לא היה דבר שגרם או שצריך היה לגרום לפקפוק באמינות ובאותנטיות של המסמך". אל"ם וינר הוסיף וציין, כי "הוברר שלרפז יש אכן גישה למידע רלוונטי שיכול לסייע בידי לשכת הרמטכ"ל, כדי להימנע מהפתעות ולצמצם את הפגיעה ביכולת הרמטכ"ל לפעול ולממש את אחריותו כלפי צה"ל והציבור".

2) ממצאי משרד מבקר המדינה, המתבססים כאמור על נתוני תקשורת של המשטרה שהתקבלו מפרקליטות המדינה, על נתונים שהתקבלו מאגף התקשוב בצה"ל ועל שיחות טלפון שהוקלטו בלשכת הרמטכ"ל, מצביעים על כך שבתקופה מ-2.2.10 ועד 16.8.10 קיימו אל"ם וינר וסא"ל (בדימ') הרפז 130 התקשרויות בטלפון שנעשו בין הטלפונים של אל"ם וינר (בלשכת הרמטכ"ל, בבית ובנייד) ובין הטלפונים של סא"ל (בדימ') הרפז.²⁰ חלק משיחות הטלפון שעשה אל"ם וינר ממשרדו לסא"ל (בדימ') הרפז היו ארוכות ונמשכו בין חמש ל-25 דקות. מבין 60 שיחות הטלפון של אל"ם וינר שנעשו ממשרדו עם סא"ל (בדימ') הרפז, תמלל משרד מבקר המדינה 51 שיחות טלפון. בנוסף לכך, לפי ממצאי משרד מבקר המדינה, המבוססים על נתוני התקשורת של המשטרה, בתקופה מ-16.3.10 עד 16.8.10 החליפו אל"ם וינר וסא"ל (בדימ') הרפז ביניהם 381 התקשרויות טקסט.²¹ בחומר שקיבל משרד מבקר המדינה מפרקליטות המדינה יש גם תכנים של 78 מסרונים ששלח סא"ל (בדימ') הרפז לאל"ם וינר מאפריל עד אוגוסט 2010, שאותם הצליחה המשטרה להוציא ממחשבו של סא"ל (בדימ') הרפז.

בהתייחסותו מ-25.6.12 לטיטת דוח הביקורת הצביע אל"ם וינר על כך שחלקן היחסי של השיחות שהוא קיים עם סא"ל (בדימ') הרפז עמד על כ-0.88 אחוז מכלל השיחות שהוא קיים מלשכת הרמטכ"ל בתקופה האמורה לעיל; כי מדובר בקשר טלפוני ש"לא חרג מן המקובל במיוחד כאשר בוחנים את הדברים לאור שגרת היום העמוסה שעמה התמודד אל"ם וינר ונפח התקשורת בו השתמש בתקופת היותו עוזר הרמטכ"ל".

20 אין ברשות משרד מבקר המדינה נתונים אודות ההתקשרויות הטלפוניות, אם היו, בין הטלפונים של אל"ם וינר (הנייד ובביתו) לבין הטלפונים של סא"ל (בדימ') הרפז בתקופה שלפני 16.3.10.

21 התקשרות טקסט - שורת ההתחשבות (billing) לחיוב עבור העברת הודעת טקסט (מסרון). הודעת טקסט אחת יכולה להתחלק למספר שורות התחשבות.

משרד מבקר המדינה מציין בנוגע להתייחסותו האמורה מ-25.6.12 של אל"ם וינר, כי מניתוח נתוני שיחות הטלפון שנעשו מקו הטלפון שבמשרדו של עוזר הרמטכ"ל עצמו בתקופה מ-2.2.10 ועד 14.8.10 עולה שמתוך כ-95.5 שעות שיחה שהתקיימו מקו זה, כ-6.5 שעות (כ-7%) היו עם סא"ל (בדימ') הרפז.

בכמה פגישות עם נציגי משרד מבקר המדינה אמר אל"ם וינר, כי במקביל לסא"ל (בדימ') הרפז היו אנשים נוספים שביקשו למסור לרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, פרטים ביחס להתנהלות השר ברק וסביבתו נגד הרמטכ"ל. כך לדוגמה, כאמור לעיל, בדבריו לנציגי משרד מבקר המדינה (10.11.10) בנוגע לתחילת הקשר שנוצר בינו ובין סא"ל (בדימ') הרפז, מסר אל"ם וינר, כי ללשכת הרמטכ"ל פנו "אזרחים ואנשי צבא במילואים", אשר ביקשו לספר על כך ש"שהב"ט מנסה לעשות כך או אחרת"; בפגישה מ-22.9.11 עם מבקר המדינה דאז ונציגי משרדו אמר אל"ם וינר, כי כמו סא"ל (בדימ') הרפז "היו לא מעט אנשים" שפנו אליו; ובהתייחסותו בעל פה מ-12.7.12 לטיטת דוח הביקורת ציין אל"ם וינר, כי סא"ל (בדימ') הרפז "כמו הרבה אחרים" הביא מידע הנוגע להתנהלות השר ברק וסביבתו. יצוין, כי למרות דבריו אלה של אל"ם וינר, הוא עצמו לא הציג בפני משרד מבקר המדינה דאז שמות של אנשים נוספים שמסרו מידע דומה למידע שמסר סא"ל (בדימ') הרפז או כאלה שאל"ם וינר היה עימם בקשר בהיקף דומה בהיבטים אלה.

3) מתמלילי שיחות הטלפון שקיים אל"ם וינר עם סא"ל (בדימ') הרפז מ-2.2.10 ועד 5.8.10 (יום לפני פרסום מסמך הרפז בתקשורת), מהאינטנסיביות של שיחות אלה, ומדברים שמסר אל"ם וינר למשרד מבקר המדינה עולה, כי היה ביניהם דו-שיח טלפוני שוטף ומשמעותי במשך למעלה מחצי שנה. אל"ם וינר קיים עם סא"ל (בדימ') הרפז קשר זה בעיקר לצורך איסוף מידע על התנהלות השר ברק וסביבתו, ועל הרמטכ"ל שלו, מר קורן בקשר שלהם עם צה"ל והרמטכ"ל דאז. בנוסף לזאת, שיתף אל"ם וינר פעולה עם סא"ל (בדימ') הרפז באיסוף מידע בעל אופי מכפיש שסא"ל (בדימ') הרפז אסף על השר ברק וסביבתו. מתמלילי השיחות עולה, כי סא"ל (בדימ') הרפז אמנם היה ה"יזם" העיקרי באיסוף מידע זה - לרוב הוא זה שהעלה את נושאי השיחה - אולם אל"ם וינר שיתף עימו פעולה: הוא קיבל מידע ולא דרש מסא"ל (בדימ') הרפז להפסיק את הבאת המידע, ולעתים אף להפך: כעולה משיחות הטלפון, אל"ם וינר אף העביר מידע, עודד את המשך איסוף המידע ויזם קבלת מידע נוסף. מכלול מאפייניו של הקשר הרחב בין אל"ם וינר לסא"ל (בדימ') הרפז התברר למשרד מבקר המדינה בעיקר משיחות הטלפון האמורות. להלן יובאו פרטים ודוגמאות בנוגע לקשר בין אל"ם וינר לסא"ל (בדימ') הרפז:

א) אל"ם וינר ראה בסא"ל (בדימ') הרפז מקור למידע אמין לנעשה בסביבת השר ברק; הוא אסף באמצעותו מידע בדבר תהליכי עבודה של השר ברק ולשכתו עם הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי. להלן דוגמאות:

(1) בשיחה ביניהם מ-3.2.10, החל מ-18:48, שוחח אל"ם וינר עם סא"ל (בדימ') הרפז במשך כשש דקות. בשיחה זאת הם דיברו, בין השאר, על השר ברק; על כוונות של לשכת השר ברק לפגוע בתא"ל (מיל') בניהו כדי לפגוע ברמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי; וכן על אמצעים להתקשרות ביניהם בעתיד. להלן קטעים משיחה זאת, כפי שתמלל משרד מבקר המדינה:

סא"ל (בדימ') הרפז: טוב. הייתה פגישה היום?

אל"ם וינר: לא, הוא היה חולה.

פרשת "מסמך הרפז"

סא"ל (בדימ') הרפז: אה, או קיי, אז אנחנו... רצייתי לעשות סגירת מעגל על זה. במקרה הייתי בבית הנשיא, אז פגשתי את המיניסטר, ראיתי שהוא בלחץ לפגישה. בסדר... טוב, אנחנו נתחיל עם איזה שהוא תהליך נוסף, אני אדבר עם הבוס היום, רק לשתול שם מישור פנימה ולסגור מעגל...

אל"ם וינר: או קיי.

סא"ל (בדימ') הרפז: זהו, אין מה לעשות, צריך לעבוד לשלב האקטיבי, למה...

אל"ם וינר: כן, תשמע, אני מבין שהוא עושה שם כל מיני פגישות בארה"ב...

סא"ל (בדימ') הרפז: כן, כן, הוא עושה הרבה פגישות והרבה טלפונים.

אל"ם וינר: לא, אני אומר, גם כל מיני דברים שקשורים לכל מיני פרויקטים וכל מיני עניינים. היום יירטחי להם פה מתחת לאף איזה מהלך, כל מיני רשימת דרישות שרצו להעביר לקונגרס, שכנראה בא לטפל גם בכל מיני אינטרסים.

...

סא"ל (בדימ') הרפז: כן, תשמע, זה לא יאומן, זה... בסדר. מופיעים גם שיחות ל... אני מבין, שלומי שם? מי שם?

אל"ם וינר: לא, המנכ"ל היה שם והוא חזר היום.

סא"ל (בדימ') הרפז: טוב, הבנתי שעד אתמול היו שיחות... טוב. בסדר. זהו, צריך לסגור עוד שני מעגלים וגמרנו... להתחיל להפעיל כבר...

אל"ם וינר: או קיי.

סא"ל (בדימ') הרפז: ... אין ברירה. טוב, בסדר, נראה רק זה... הם בונים על... הם בטוחים שברגע שאבי, ברגע שמתמוטט כל הבינה הארגונית סביב הבוס הולכת, כמו שהגדיר את זה הושר היום בצורה כלתי אמצעית.

...

סא"ל (בדימ') הרפז: אז, אנחנו... מחר אסגור לך את המעגלים האחרונים וזהו... אתה עברת לעוד מכשיר? רק אל תיבש את שלך, אני...

אל"ם וינר: לא, לא, לא, עוד לא עברתי. יהיה לי כנראה ממחר עוד אחד, אבל אשמור אותו רק ב-STAND BY, לא...

סא"ל (בדימ') הרפז: בסדר, צריך לייצר איזה פלטפורמה^[22] אלטרנטיבית, כדי לדאות שאין...

אל"ם וינר: כן, מחר, כנראה, אקבל עוד איזה אחד.

סא"ל (בדימ') הרפז: בסדר... פלטפורמה, פלטפורמה נקייה, נורמאלית.

אל"ם וינר: בסדר גמור.

בהתייחסותו של אל"ם וינר מ-25.6.12 לטיוטת דוח הביקורת הוא ציין בנוגע לשיחה זאת, כי השיח המתנהל הוא חד-צדדי במהותו, מרבית השיחה מתבצעת על ידי סא"ל (בדימ') הרפז, שעה שאל"ם וינר עונה בעיקר בתשובות בנות הברה אחת. כמו כן ציין, כי שיחה זאת, כמו שיחות אחרות, התנהלה בתוך לוח זמנים "צפוף של דיונים ופגישות במשך רוב שעות היממה", תוך שהוא עושה פעולות נוספות. אל"ם וינר הוסיף, כי סא"ל (בדימ') הרפז עדכן אותו בשיחה על תכנית שמקורה בלשכת השר ברק לפגוע בדובר צה"ל דאז, תא"ל (מיל') בניהו, דבר שקרה כשבוע מאוחר יותר עם פרסום הודעת השר ברק ב-9.2.10, אך מרבית השיחה עסקה ברכילות, וכי התכנון בנוגע לאמצעי תקשורת עתידיים לא יצא לפועל בסופו של יום. בהתייחסותו בעל פה מ-30.7.12 לטיוטת דוח הביקורת ציין בא כוחו של אל"ם וינר, כי "בשיחה זאת אין מידע מכפיש... המידע שהתקבל [הוא] ביחס לכוונה של לשכת השר לפגוע בדובר צה"ל כדי לפגוע ברמטכ"ל... לשיטתנו זה מימוש תפקידו או מימוש אחריותו של עוזר הרמטכ"ל לקבל את המידע הזה". אל"ם וינר הוסיף לכך, כי "מדובר במידע [הנוגע לתא"ל (מיל') בניהו] שהתממש".

משרד מבקר המדינה מעיר, כי בשיחה זו השיח לא היה חד-צדדי ו"רכילאי", אל"ם וינר עדכן את סא"ל (בדימ') הרפז במידע ש"יירט" על פעילות לשכת השר ברק, וכסא"ל (בדימ') הרפז אמר לו שיש לעשות פעולות נוספות - "לשתול שם משהו פנימה ולסגור מעגל", "צריך לעבור לשלב האקטיבי", "צריך לייצר איזה פלטפורמה אלטרנטיבית... פלטפורמה נקייה" - אל"ם וינר לא הסתייג מהדברים ואף הביע את הסכמתו להם.

(2) בשיחת טלפון מ-3.3.10 (10:35) ניסה אל"ם וינר להיעזר בסא"ל (בדימ') הרפז לצורך קבלת מידע על טיסות במחלקת עסקים של אנשי לשכת השר ברק. ברקע לכך עמדה, לטענת אל"ם וינר, העובדה שמהב"ט לא אישר לקצין בכיר במטכ"ל המקורב לרמטכ"ל דאז,²³ לטוס בתפקיד במחלקת עסקים לחו"ל עם הרמטכ"ל²⁴. סא"ל (בדימ') הרפז עדכן בשיחה כי הוא יודע על כך שלבעלי תפקידים בלשכת השר ברק אושר לטוס במחלקת עסקים. אל"ם וינר ביקש לברר אם הדברים נכונים, ושאל את סא"ל (בדימ') הרפז אם ביכולתו להשיג לו אסמכתאות לכך. להלן קטע מהשיחה כפי שתומלל על ידי משרד מבקר המדינה:

אל"ם וינר: הוא [הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי] טס ביום ראשון לארצות הברית, [הקצין הבכיר] מלווה אותו, יש שם את הדינר וכל מיני פגישות... עכשיו, [הקצין הבכיר]... היה לו אישור בעבר לטוס במחלקת עסקים, ולא במחלקה רגילה... [נוכח] אישור רפואי. פג תוקפו של האישור והוא חידש אותו. מפני שהוא ידע שזה רגיש, הוא ביקש שיעשו את כל הבדיקות מחדש... קצין רפואה ראשי נתן לו אישית אישור... חשב משרד הביטחון הודיע שהבקשה לא מאושרת, ואם הוא לא יכול לטוס במחלקה רגילה, שלא יטוס...

...

סא"ל (בדימ') הרפז: טוב, אבל הטיסה, צריכים לעשות את זה... [הקצין הבכיר] יבקש... אישור מהעניין הזה. משלומי עם שלם [אל"ם שלומי עם שלום סגן מזכ"ץ שהב"ט דאז] הם גם ביקשו אישור?

אל"ם וינר: אתה יודע בוודאות שהוא טס בעסקים?

23 שם הקצין הושמט מטעמים של צנעת הפרט.
24 הדבר אושר בעבר לאותו קצין מסיבות רפואיות.

פרשת "מסמך הרפז"

סא"ל (בדימ') הרפז: חד-משמעית אני יודע שהוא טס בעסקים, כולל הדייל ששירת אותו.

אל"ם וינר: איך אני יכול...

סא"ל (בדימ') הרפז: אני אגיד לו להוציא את זה מ"אל-על", אני אעשה...

אל"ם וינר: אתה יכול לארגן לי את זה?

...

אל"ם וינר: תגיד, ויוני טס בעסקים?

סא"ל (בדימ') הרפז: יוני כן.

אל"ם וינר: למה? הוא לא קיבל מעמד של מנכ"ל.

סא"ל (בדימ') הרפז: אני לא יודע, את זה אני לא יודע...

אל"ם וינר: לא, זה גם... אם הוא טס בעסקים, זאת גם חריגה מפרוטוקול, זה מה שאני בא ואומר.

סא"ל (בדימ') הרפז: את זה אני לא יודע.

אל"ם וינר: לא, עזוב, זה לא משנה, את זה אני יודע, השאלה היא אם אתה יודע להגיד לי בוודאות שהוא טס בעסקים.

סא"ל (בדימ') הרפז: אני אומר לך שכן, שלומי,

אל"ם וינר: שניהם טסו,

סא"ל (בדימ') הרפז: שניהם טסו עסקים.

אל"ם וינר: טוב.

...

סא"ל (בדימ') הרפז: איך נגיד לאמיר [קין, ראש מלמ"ב] בשקט שאני חופר את המחשב של "אל-על"... אני לא רוצה לדבר איתו בטלפון, והוא לא יבין למה אני רוצה להיפגש איתו. אתה רואה אותו, את אמיר? הוא מסתובב אצלך? או שהוא לא... הוא מחוצי הכבישים?

אל"ם וינר: הוא לא מחוצי הכבישים, אבל כרגע גם לא יהיה חכם בשבילו...

סא"ל (בדימ') הרפז: להסתובב באזור.

אל"ם וינר: כן - - .

סא"ל (בדימ') הרפז: תשמע, בוא נעשה הכי פשוט... תשלח לו פתק, סגור עם מישהו שייתן לו פתק ביד, שאני אתקשר אליו בעוד שעה, נגיד, או בעוד שעתיים.

אל"ם וינר: או קיי.

סא"ל (בדימ') הרפז: אתה מבין? שלא יחשוב שאני מחפש אותו לאיזו סוגיית עבודה, אני רק רוצה להגיד לו, שלא ייכנס בי אחר כך על החפירה בכרטיסי "אל על" מהמחשב של "אל על".

אל"ם וינר : אוקיי. בסדר גמור .

סא"ל (בדימ') הרפז : מישהי אמרה לי ... בחזרה, הייתה ביחידה, אחיין שלה היה ביחידה, [שם מסוים], אתה מן הסתם מכיר,

אל"ם וינר : כן.

סא"ל (בדימ') הרפז : אז, היא המקור. אני סומך עליה באלף אחוז.

...

סא"ל (בדימ') הרפז : אנסה להוציא את מה שיש להם, להוציא את זה מהיד שלהם.

אל"ם וינר : טוב. מאה אחוז.

בפגישתו עם נציגי משרד מבקר המדינה מ-1.2.12 התייחס אל"ם וינר לדברים שנאמרו בשיחה מ-3.3.10. לדבריו, ברקע לשיחה שלו עם סא"ל (בדימ') הרפז עמדה העובדה שמנכ"ל משהב"ט לא אישר לקצין הבכיר טיסה במחלקת עסקים, זאת למרות שאותו קצין היה זכאי לכך בעבר מסיבות רפואיות. כפועל יוצא מכך, אותו קצין שקל שלא לטוס לטיסה חשובה לחו"ל. לדברי אל"ם וינר, נמסר לו, כי אין חריגים בכללים החדשים, ולפיכך הוא ביקש לברר בשיחתו עם סא"ל (בדימ') הרפז אם הכללים לא נשמרו ביחס למר קורן, על מנת לאפשר את טיסתו החשובה של הקצין הבכיר האמור לחו"ל. בהתייחסותו מ-25.6.12 של אל"ם וינר לטיטת דוח הביקורת הוא חזר על הדברים האמורים, וציין כי השיחה בכללותה עסקה בדאגה לטיסה של הרמטכ"ל לארה"ב, ובחשש שהקצין הבכיר, שאמור היה לקחת בה חלק משמעותי, לא יצטרף אליה. בפועל, סא"ל (בדימ') הרפז לא הביא כל מידע רלוונטי, מעבר לשיחת רכילות זאת, ובסופו של יום ולאחר שיחה של הרמטכ"ל דאז עם מנכ"ל משהב"ט, אושרה לקצין הבכיר הטיסה במחלקת עסקים.

יצוין, כי באגף הכספים במשהב"ט קיימת עמדת כרטוס כרטיסים של חברת "אל-על". בפגישות עם נציגי משרד מבקר המדינה מ-10.1.11 ומ-15.7.12 עם ראש מלמ"ב, ציין ראש מלמ"ב, כי ב-3.3.10 הגיע סא"ל (בדימ') הרפז אל משרדו. סא"ל (בדימ') הרפז התלונן על שני עובדי משהב"ט (ואף נקב בשמותיהם) אשר לטענת סא"ל (בדימ') הרפז נסעו לחו"ל כביכול שלא לפי כללי משהב"ט. סא"ל (בדימ') הרפז לא אמר מהיכן הגיע אליו המידע. ראש מלמ"ב מסר לנציגי משרד מבקר המדינה, כי באותה תקופה הכיר את הנושא שדיבר עליו סא"ל (בדימ') הרפז, ולכן גם ידע שהמידע שסא"ל (בדימ') הרפז מסר לו אינו נכון, וכך גם ציין בפני סא"ל (בדימ') הרפז. ראש מלמ"ב הוסיף, כי אמר לסא"ל (בדימ') הרפז שאם הוא מעוניין להגיש תלונה פורמלית או שיעשה זאת, אך סא"ל (בדימ') הרפז בחר שלא להגיש תלונה בעניין, וראש מלמ"ב סיים את פגישתם. ראש מלמ"ב הדגיש כי זאת הייתה הפעם היחידה שבה נפגש עם סא"ל (בדימ') הרפז. בתשובה לשאלת נציגי משרד מבקר המדינה, ציין ראש מלמ"ב, כי אל"ם וינר לא פנה אליו בכל בקשה או שאלה בנוגע לכרטיסי טיסה של אנשי משהב"ט.

משרד מבקר המדינה מעיר לאל"ם וינר על כך שביקש להיעזר בסא"ל (בדימ') הרפז בקבלת מידע הנוגע לטיסות של בעלי תפקידים בלשכת השר ברק. זאת, נוכח העובדה שסא"ל (בדימ') הרפז היה אזרח שאין לו כל נגיעה לעניין, ובמיוחד נוכח דבריו של סא"ל (בדימ') הרפז על הדרך שבה הוא מתכוון להשיג מידע קונקרטי בעניין. זאת, גם אם הדבר נעשה לדבריו, כדי לאפשר לקצין הבכיר להצטרף לטיסת הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי.

פרשת "מסמך הרפז"

(3) ב-6.4.10 זימן השר ברק את הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, לפגישה אישית ובה הודיע לו שלא ימשיך לכהן בתפקידו כרמטכ"ל בשנה חמישית. הרמטכ"ל דאז הגיב, שאינו מבין מדוע צריך להודיע על כך, שכן לא ביקש לכהן בתפקיד בשנה חמישית. יועץ התקשורת של השר ברק ודובר צה"ל דאז הוציאו שתי הודעות נפרדות בעקבות הודעת השר ברק (בעניין אירוע זה ראו בהמשך). כאמור לעיל, ציין אל"ם וינר בפני נציגי משרד מבקר המדינה, כי בראשית אפריל 2010 מסר לו סא"ל (בדימ') הרפז, כי "מכינים לרמטכ"ל הפתעה", בלי שציין מה היא אותה "הפתעה"; וב-7.4.10, יום לאחר הפגישה האמורה בין השר ברק ובין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, יצר עמו סא"ל (בדימ') הרפז קשר טלפוני וציין בפניו, כי ההודעה של השר ברק לרמטכ"ל היא "הפתעה" שעליה הוא הצביע מבעוד מועד בעניין זה. להלן קטעים משתי שיחות טלפון בין אל"ם וינר ובין סא"ל (בדימ') הרפז הנוגעות לאירוע ב-6.4.10:

(א) בשיחה שקיימו ב-7.4.10, החל מ-15:12 דיברו אל"ם וינר וסא"ל (בדימ') הרפז במשך כ-4:30 דקות. להלן קטע מהשיחה, כפי שתומלל על ידי משרד מבקר המדינה:

סא"ל (בדימ') הרפז: מה קורה?

אל"ם וינר: משהו משהו.

סא"ל (בדימ') הרפז: כן, כן, נפלא.

אל"ם וינר: יצא המרצע?

סא"ל (בדימ') הרפז: כן, כן, כן. מה זה היה ברור.

...

אל"ם וינר: הוא [הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי] אמר לכולם... כלומר הוא הרגיע את כולנו.

סא"ל (בדימ') הרפז: הרגיע את כולם, טוב, טוב.

אל"ם וינר: אתם לא יודעים איך לנהל מלחמה... אני... [מספר מילים לא ברורות].

...

סא"ל (בדימ') הרפז: הוא החליט מה הוא רוצה, או שהוא...

אל"ם וינר: לא.

סא"ל (בדימ') הרפז: טוב. בסדר.

אל"ם וינר: אני אעדכן אותך אם יהיה משהו חדש.

סא"ל (בדימ') הרפז: טוב. אני אנסה לתפוס אותו בערב, להבין מה... כי אנשים משתוללים, אני לא יודע כמה אני אשלוט בהם עד הרגע האחרון, אתה יודע, יש אהה...

אל"ם וינר: [מהמהם].

סא"ל (בדימ') הרפז: אנשים הכינו תחמושת, אומרים: רגע זה הרגע האחרון, בוא נזרוק אותה.

אל"ם וינר: נכון.

סא"ל (בדימ') הרפז: אתה מבין, אנשים... מלאים עד למעלה, אומרים: יאללה, בוא נזרוק אותה עכשיו. אתה יודע, אני גם לא יכול לשלוט על האנשים יותר מדי. טוב, צריך לראות מה הוא... מה הוא רוצה... אני לא יודע, אפשר להחזיק אותם עוד אהה... עוד יומיים, עוד שלושה, אבל אחר כך זה יהיה...

אל"ם וינר: כן.

אל"ם וינר: כן.

סא"ל (בדימ') הרפז: יהיה בלתי נשלט. עדיף לתת להם הוראות ברורות, אחרת אהה... טוב.

אל"ם וינר: בסדר גמור. נדבר...

בהתייחסותו מ-25.6.12 של אל"ם וינר לטיטוט דוח הביקורת הוא ציין בקשר לשיחה זאת, כי ניתן ללמוד ממנה שהוא "אינו מתעניין בשיחה ובוודאי שאינו מנסה להשיג מידע מכפיש על אדם כלשהו, אלא רק מאפשר לבועז הרפז 'לשחרר קיטור' ולהפליג בסיפוריו, מתוך נימוס. והשיחה מסתיימת ללא כל סיכום או פעולה יזומה מצד אל"ם וינר. בהתייחסותו בעל פה מ-30.7.12 לטיטוט הדוח ציין בא כוחו של אל"ם וינר, כי בנוגע לשיחה זאת "אין פה כלום, אין פה איסוף... [סא"ל (מיל')] הרפז דורש כביכול את טובתו של הרמטכ"ל ומנהל שיחת רכילות מרתקת, במרכאות כפולות ומכופלות, עם עוזר הרמטכ"ל המופתע גם הוא".

לדעת משרד מבקר המדינה, נוכח הדברים שהשמיע סא"ל (בדימ') הרפז ואמירותיו שמהם משתמע כאילו יש לו אנשים ש"הכינו תחמושת" (כדימוי) ומתכוונים לעשות בה שימוש נגד השר ברק, לא היה זה ראוי, כי אל"ם וינר בתפקידו כעוזר הרמטכ"ל ייתן את הסכמתו - בין במפורש ובין בשתיקה - לפעילות השלילית המכוונת נגד השר ברק. לדעת משרד מבקר המדינה, חייב היה אל"ם וינר לעמוד על פשר הדברים, ולהביע את התנגדותו להם.

(ב) ב-13.4.10, החל מ-10:57, שוחח אל"ם וינר עם סא"ל (בדימ') הרפז במשך כ-18 דקות. נושא השיחה העיקרי נסב על פגישת עבודה מתוכננת של הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, עם ראה"ם, מר נתניהו, ב-14.4.10, שבה אמור היה הרמטכ"ל דאז להעלות גם טענה בנוגע לעיתוי של בחירת מחליפו, זאת בעקבות הודעת השר ברק האמורה לרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, מ-6.4.10. להלן קטעים משיחה זאת כפי שתומללו על ידי משרד מבקר המדינה:

סא"ל (בדימ') הרפז: הבנתי. טוב, בסדר, בסדר. תשמע קצת תוכנות על הכיוון מחר: בגדול יוני [קורן] העביר לנתן אשל [ראש הלשכה דאז של ראה"ם] מכתב. בגדול, מבחינתם שלושה דברים: ... הוא [השר ברק] בגדול לא רוצה שהבוס ייצא עם איזה שהיא

פרשת "מסמך הרפז"

התחייבות מהירושלים^[25] לא לגבי המועד, לא לגבי מועד ההודעה; בגדול, תיעשה לו שיחת 'סלאח שבת'... זה היעד המרכזי, זה מה שמטריד את התל-אביבי^[26] בעניין הזה...

...

סא"ל (בדימ') הרפז: זהו ועל זה צריך... עכשיו לפי נתן, הירושלים לא מאוד רוצה עכשיו מריבות עם גבי. זהו. וזה צריך לקחת בחשבון.

אל"ם וינר: תראה גם לנו אין אינטרס לריב איתו, האינטרס המשמעותי...

...

אל"ם וינר: כן. אז קודם כול, זאת אומרת, המטרה העיקרית של הפגישה זה להבהיר לו [לראה"ם] את העניין הזה. להגיד לו: תשמע, אני לא מתנגד לזה. גם לא ביקשתי משהו אחר, עסק זה איך זה מתבצע, ודרך זה גם להגיד מה לא... נעבור לסדר היום אם יימשך.

סא"ל (בדימ') הרפז: בסדר, זה בגדול. התל אביבי לוחץ עליו לא להתחייב שזה לא יימשך כדי לא לגרום למחויבות מפורשת שלו שלא יקרו הדברים. הוא לא רוצה מצב שהוא ייתן התחייבות מפורשת על... בגדול, מה שנתן אשל מבין שזה לא בהכרח שזה זה, אבל בגדול הוא היה רוצה לפרסם ביוני, התל אביבי, והוא לא היה מתנגד שהוא היה נעלב, שגבי היה נעלב, ובאוגוסט הולך, אוגוסט, ספטמבר, ולא היה מתאבל על זה.

אל"ם וינר: טוב.

סא"ל (בדימ') הרפז: אז היעד שלו [של השר ברק]... שתצאו בלי שום דבר ביד. כאילו ברמה שאני מתחייב וכך יהיה; ועכשיו צריך לשנות את כל השיחה שכן צריך להתחייב, מועד הפרסום של המחליף...

...

סא"ל (בדימ') הרפז: כן, זה כל הדברים שהוא [הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל) אשכנזי] צריך להיות מוכן להם. עכשיו, אני מעריך שהוא ינסה לשחק איתו בהתחלה את משחק 'סאלח שבת'...

אל"ם וינר: אנחנו מכירים את דוד לוי.

סא"ל (בדימ') הרפז: כן, כן, כן, בוא אנחנו נעשה לך, טוב זהו, זה...

אל"ם וינר: טוב, מה הם עוד מכינים לנו על הפרק?

סא"ל (בדימ') הרפז: לא, זה כל התכנית. אמרתי לך הוא רוצה להעליב אותו מאוד, שידאג. באיזהו שלב הוא יוציא לו את המפתחות, שיהיה קרוב לאוגוסט בינתיים עושים PROMOTION - גלנט בכל אירוע אפשרי: איפה שהשר נמצא, איפה שראה"ם נמצא גלנט יהיה. היה איזה אירוע שהוא היה איתו עם השר?

25 יצוין, כי סא"ל (בדימ') הרפז, בחקירתו במשטרה (29.8.10) מסר שהכינוי "הירושלים" שבו הוא השתמש במסרונים שכתב לאל"ם וינר מתייחס לראה"ם. בהמשך אותה חקירה ציין סא"ל (בדימ') הרפז, כי כינוי הכולל את המילה "ירושלים" מתייחס גם למבקר המדינה. מהקשר השיחה לעיל נראה שהכוונה לראה"ם.

26 יצוין, כי סא"ל (בדימ') הרפז, בחקירתו במשטרה (29.8.10) מסר שהכינוי "התל אביבי" שבו הוא השתמש במסרונים שכתב לאל"ם וינר מתייחס לשר ברק.

אל"ם וינר : אתמול כן, ביד מרדכי.

סא"ל (בדימ') הרפז : נו, כן.

בשיחת טלפון זאת מסר כאמור סא"ל (בדימ') הרפז לאל"ם וינר, כי לפי הבנתו של ראש הלשכה דאז של ראה"ם, מר נתן אשל, השר ברק רוצה לפרסם ביוני 2010 את זהות מחליפו של הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, וכי השר ברק לא היה מתנגד אילו רא"ל (מיל') אשכנזי היה נעלב ומתפטר באוגוסט או בספטמבר 2010. כמו כן אמר סא"ל (בדימ') הרפז באותה שיחת טלפון, כי מר קורן, הרמטכ"ל של השר ברק, העביר לנתן אשל מכתב ובו כוונות השר ברק לגבי הפגישה של ראה"ם עם הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי. בהתייחס לדבריו אלה של סא"ל (בדימ') הרפז יצוין, כי בפגישה של נציגי משרד מבקר המדינה מ-15.12.11 עם מר נתן אשל הוא ציין, כי לא פגש מעולם בסא"ל (בדימ') הרפז, אינו מכיר אותו ואין לו מושג מי זה, וכי אינו יודע על אנשים אחרים במשרד ראה"ם שיכלו למסור מידע כזה. הוא הוסיף, כי אינו מכיר מכתב של מר קורן שהועבר אליו בנוגע לאותה פגישה. בבדיקה שעשה משרד מבקר המדינה בלשכת השר ברק לא נמצא שנשלח מכתב של מר קורן ללשכת ראה"ם הנוגע לאותה פגישה בין ראה"ם ובין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי.

בהתייחסותו מ-25.6.12 של אל"ם וינר לטיוטת דוח הביקורת הוא ציין בקשר לשיחה זאת, כי היא דוגמה נוספת לדברים שסא"ל (בדימ') הרפז ידע; מהדברים ניתן ללמוד, שהשיחה לא נעשתה מתוך האזנה מלאה וקשובה שלו לדברי סא"ל (בדימ') הרפז או מתוך ניסיון לדלות מסא"ל (בדימ') הרפז מידע כלשהו; אין בשיחה כל זכר לניסיון של אל"ם וינר לאסוף מידע מכפיש, וכי לפני כל פגישה של הרמטכ"ל שנמצאת בתחום אחריותו מכין עוזר הרמטכ"ל את הקרקע לקראתה במסגרת מילוי תפקיד אלמנטרי של עוזר הרמטכ"ל. בנוסף לזאת ציין אל"ם וינר, כי "יש לזכור בנוסף שסא"ל (מיל') הרפז קנה לאורך הדרך את אמון הרמטכ"ל ועוזרו בכך שנתונים קודמים שהעביר להם הוכחו כמדויקים". בהתייחסותו בעל פה מ-30.7.12 לטיוטת דוח הביקורת הבהיר בא כוחו של אל"ם וינר ביחס לשיחה האמורה, כי "סא"ל (בדימ') הרפז אמר למעשה - "תשמע אני רוצה ליעץ לך מה ליעץ לבוס שלך שכדאי שיגיד או לא יגיד" וכו'. איזה איסוף מידע יש פה? יש פה קצין מודיעין במילואים [צ"ל בדימוס] שכבר נוצרו ביניהם יחסים של שיח שאומר לו - תשמע, לקראת הפגישה הזאת כדאי שככה וככה"; וכי השיח עם [סא"ל (בדימ')] הרפז היה על שאלת עיתוי מינוי הרמטכ"ל. "עניין מאוד מאוד חשוב לרמטכ"ל... לכל רמטכ"ל שרוצה להיות מסוגל להמשיך ולפעול כמה שיותר מתוך הקדנציה שלו, ולא להיות מוגדר בסוף כ'ברווז צולע' שאין לו מילה בתוך צה"ל, כפי שניסו לעשות... אין פה איסוף של מידע... יש פה קבלת נתון ביחס לכוונה מתי למנות כבר את הרמטכ"ל הבא". אל"ם וינר הוסיף, כי לקראת הפגישה האמורה עם ראה"ם הוא שוחח עם אנשים נוספים כדי להכין את הרמטכ"ל טוב יותר לפגישה זאת.

(4) כפי שיפורט בהמשך, אמר אל"ם וינר לנציגי משרד מבקר המדינה, כי באפריל 2010 עדכן אותו סא"ל (בדימ') הרפז שיש ברשותו גם "נייר", וסא"ל (בדימ') הרפז העביר נייר זה, שהוא מסמך הרפז, ללשכת הרמטכ"ל. בשלוש שיחות הטלפון הבאות בין אל"ם וינר ובין סא"ל (בדימ') הרפז עולה נושא מסמך הרפז:

(א) ב-18.4.10 שוחח אל"ם וינר עם סא"ל (בדימ') הרפז במשך כ-14 דקות, החל מ-15:51. בשיחה דיווח סא"ל (בדימ') הרפז לאל"ם וינר על מינויים בצמרת צה"ל, המתוכננים בלשכת השר ברק, שלפיהם אלוף יואב גלנט יסיים את תפקידו כמפקד פיקוד הדרום לקראת מינויו לרמטכ"ל,

פרשת "מסמך הרפז"

ומינוי אלוף טל רוסו למפקד פיקוד הדרום²⁷. בשיחה זאת מזכיר סא"ל (בדימ') הרפז את המסמך לראשונה. להלן קטעים מהשיחה כפי שתמלל משרד מבקר המדינה:

...

סא"ל (בדימ') הרפז: ... בגדול, הם מכינים איזה שהוא נייר, כנראה ביניהם, גם איך להרגיע... הם קוראים לו להרגיע את הבוס...

...

אל"ם וינר: יש מצב שאתה שם יד על הדיון שיבוצים הזה שלהם?

סא"ל (בדימ') הרפז: אני רוצה להוציא את דיון השיבוצים הזה, רק הדילמה האמיתית היא איך משתמשים בה. אסור שאצל הבוס יהיה נייר שלא הושג בדרכים לגיטימיות. אני רוצה להגיד לילד שלי לשלוף את זה, אבל אתה יודע, אם מחר יחברו שאצלו היה משהו לא בדרכים לגיטימיות...

...

אל"ם וינר: לא, הוא לא צריך להיות בתמונה, אם אתה מצליח לשים על זה את היד, תעביר את זה אליו, ואני אומר לו: תשמע, אנונימי, שלחו לי את זה, אתה לא יודע ממי זה.

סא"ל (בדימ') הרפז: אז, זה מה שאני מנסה לעשות זה... הוא, אסור לו רק לדעת שזה... הוא היה ב...

אל"ם וינר: לא, הוא לא... הוא מקבל נייר. אני אומר לו: תשמע, אל תשאל מה שלחו לי בפקס, שמו לי על דלת הבית או לא משנה מה.

סא"ל (בדימ') הרפז: טוב, נראה איך זה... אני לא רוצה שהוא ייגע בניירות שהם לא בערוץ הסופר סטנדרטי.

...

סא"ל (בדימ') הרפז: בסדר. אז, אנחנו... אני אמרתי לילד שכשהוא רואה שיש כבר איזו שהיא... לא ניירות שעובדים אצלם שם ב-"EURO ISRAEL"^[28], אלא משהו ככה יותר מגובש... לשים יד... גם אחת הטיוטות האחרונות, אבל שניקח אותה. זהו.

אל"ם וינר: ברור. או קיי.

אל"ם וינר בהתייחסותו מ-25.6.12 לטיוטת דוח הביקורת ציין בנוגע לשיחה זאת, כי היא מתייחסת אל מסמך הרפז (וכך גם שתי השיחות הבאות המפורטות להלן). לדבריו, סא"ל (בדימ') הרפז החל לדווח על מינויים בצה"ל, ומזכיר שבלשכת השר ברק "עובדים על מסמך כלשהו". אל"ם וינר התייחס למסמך זה כאל "דיון שיבוצים" שמבוצע בלשכת השר ברק בניגוד לסמכותם;

27 יצוין, כי במסמך הרפז, שהעביר סא"ל (בדימ') הרפז ללשכת הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, בתחילת מאי 2010 (ראו להלן) מופיע גם המשפט הבא: "טל רוסו יחליף את גלנט (קידום תא"ל במקום רוסו מהרשימה)".

28 במסמך הרפז שפורסם בתקשורת הודפס כאמור לוגו של חברה בשם EURO RSCG ISREAL, העוסקת בתחום הייעוץ התקשורתית. בחקירת המשטרה לא נמצא כל קשר של מנהלי חברה זאת או של מי מעובדיה עם סא"ל (בדימ') הרפז או עם מסמך הרפז, וכאמור קבעה המשטרה שמסמך הרפז הוא מסמך מזויף.

לדבריו, לשיחה זאת קדמה שיחה מיום שישי (16.4.10) שנערכה ככל הנראה בשעה שאל"ם וינר שהה בביתו, ובה הזכיר סא"ל (בדימ') הרפז את קיומו של מסמך המפרט תכנית פעולה נגד הרמטכ"ל המתגבשת בסביבת השר ברק. אל"ם וינר ביקש לפיכך מסמך זה. לדעת אל"ם וינר "לאור התנהלות לשכת שר הביטחון באותה עת נגד הרמטכ"ל ולשכתו", התנהלותו שלו הייתה "לגיטימית ואף מחויבת מצדו של עוזר הרמטכ"ל. כל מענה אחר מצדו בנסיבות הנתונות היה בבחינת אי מילוי תפקידו וחובתו, הן כלפי הרמטכ"ל והן כלפי צה"ל".

אל"ם וינר בהתייחסותו מ-30.9.12 לדוח ה"כמעט סופי" ציין עוד, כי מהפרטים שמסר סא"ל (בדימ') הרפז עלה שלא מדובר במסמך צבאי מסווג או רגיש אלא בתכתובת אזרחית שתכניה עסקו בפעולה כנגד רא"ל (מיל') אשכנזי. הרצון של אל"ם וינר לקבל את המסמך נגזר, הן מהנחיית מפקדו, והן מצורך בסיסי ומוכן למלא תפקידו כעוזר הרמטכ"ל.

בשיחה האמורה מציין סא"ל (בדימ') הרפז מפורשות באוזניו של אל"ם וינר, כי ככל שהוא ישיג את המסמך, הרי מדובר במסמך שלא הושג בדרכים לגיטימיות, ולמרות זאת אל"ם וינר מעודד אותו להשיג את המסמך.

(ב) ב-27.4.10, בשעה 20:51, שוחח אל"ם וינר עם סא"ל (בדימ') הרפז במשך כ-16 דקות. גם בשיחה זאת מוזכר מסמך כלשהו, "נייר" בלשונם של המשוחחים. להלן קטע משיחה זאת, כפי שתמלל משרד מבקר המדינה:

אל"ם וינר: ... תשמע לגבי הנייר הזה, ביום חמישי הוא [הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי] הולך לירושלמי^[29] מתוך מטרה לתחזק את הפגישה הקודמת. סא"ל (בדימ') הרפז: תראה, אני רק צריך לראות שאנחנו לא מפילים אותו עם...

אל"ם וינר: לא, לא, לא כשביל להראות לו, חס וחלילה, אלא כשביל להראות את זה לבוס לפני זה. לסדר הכול את הדברים בראש.

סא"ל (בדימ') הרפז: כן, כן, אני רק רוצה לראות אם משהו מתפתח... אומרים איך יצא המסמך הזה שהוא החזיק אצלו...

אל"ם וינר בהתייחסותו מ-25.6.12 לטיטוט דוח הביקורת ציין בנוגע לשיחה זאת, כי מתוכן השיחה עצמה ניתן ללמוד, כי המטרה של אל"ם וינר בקבלת המסמך הייתה "קבלת מידע על מנת לנסות ולשמור את תפקודו התקין של הצבא", וכי "תכלית עשייתו היא לאפשר לרמטכ"ל לסדר לעצמו דברים בראש, דהיינו: להתמודד כראוי עם האיומים שלשכת שר הביטחון מציבה לפתחו חדשות לבקרים".

(ג) ב-6.5.10, בשעה 21:44, שוחח אל"ם וינר עם סא"ל (בדימ') הרפז בטלפון במשך כ-10 דקות ואמר לסא"ל (בדימ') הרפז, בין השאר, כי הראה את מסמך הרפז לרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי. להלן קטעים מהשיחה כפי שתמלל משרד מבקר המדינה:

אל"ם וינר: טוב, הקראתי לו כמה שורות נבחרות.

סא"ל (בדימ') הרפז: (מהמהם)

אל"ם וינר: לא נתתי לו לקחת את זה, אמרתי לו שלא כדאי שזה, נפלה לו הלסת.

29 מההקשר נראה, כי הכוונה היא לרא"ם.

...

סא"ל (בדימ') הרפז: טלפונית, הוא קיבל?

...

אל"ם וינר: לא, לא, מה פתאום, הכנסתי לו אחרי שהוא סיים.

סא"ל (בדימ') הרפז: אה.

אל"ם וינר: אמרתי לו: יש פה איזשהו חומר נפץ אסור שהוא יהיה אצלך, שתקרא בו ותראה מה זה. אמר לי: מה? מה? זה מה שהם כותבים על זה? זה מה שהם אומרים על זה? תראה הם הכניסו גם את זה.

בהמשך אותה שיחת טלפון, שוחחו אל"ם וינר וסא"ל (בדימ') הרפז על הצעדים שיש לעשות לאחר שהרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ראה את מסמך הרפז. להלן קטעים רלוונטיים נוספים מהשיחה:

אל"ם וינר: אמר לי [הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי]: אני לא מאמין, אתה מאמין? אתה מאמין? שמע, אם היית שואל אותי לפני כמה חודשים לא הייתי מאמין לך בכלום. אבל לצערי מה צריך לעשות? אמרתי לו: אתה צריך לתת GO AHEAD. להגיד מה המטרה. בקיצור, אומר לי: חייבים לעשות משהו, אי אפשר...

סא"ל (בדימ') הרפז: נו, וזה אני מדבר איתו עם כבר שלושה חודשים, ארבעה חודשים.

אל"ם וינר: לדעתי הוא הפנים.

...

אל"ם וינר: נמשיך לאסוף, נסגור את הקורים והוא מבחינתו ייתן לזה את האו. קיי.

סא"ל (בדימ') הרפז: בסדר, בסדר גמור.

אל"ם וינר: אבל הוא אמר לי 'מה? מה יקרה? מי יעשה ומה', אמרתי לו 'אתה לא צריך'...

...

סא"ל (בדימ') הרפז: הוא כל הזמן אומר לי: מי יסתער קדימה?

אל"ם וינר: הוא 30 שנה בשליטה ריכוזית, אתה רוצה שהוא...

סא"ל (בדימ') הרפז: כן אז הוא אומר לי: זה לא ברור לי אם זה רב"ט בטיטו או סמל מועלם, לא יודע, לא יודע. מישהו יסתער קדימה. אמרתי לו: למה חשוב לך לדעת?

אל"ם וינר: נכון

סא"ל (בדימ') הרפז: ... אמרתי לו: אני בכוונה לא רוצה להגיד לך. לא שזה טוב, אז תגיד לי. אני אומר לו: לא רוצה להגיד לך.

אל"ם וינר: הוא היה המום לגמרי ואומר לי 'שמע חייבים לעשות עם זה משהו' אמרתי לו 'אוקיי הגיע הזמן'

סא"ל (בדימ') הרפז: בסדר לעשות עם זה, אין מה לעשות עם זה. צריך לעשות את הדברים האחרים. זה GOSSIP, ועם GOSSIP אתה לא מתעסק.

ובהמשך השיחה:

סא"ל (בדימ') הרפז: הוא צריך להשלים את המטרה. הוא צריך להגיד זה המטרה שלי
חבר'ה זה מה שאני רוצה, אח"כ איך עושים את זה אני לא יודע.

אל"ם וינר: המטרה שלו [של הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי], המטרה שלו לפחות
כפי שהוא אמר אותה עכשיו לוודא, שמי שהם רוצים לא יהיה שם [אלוף יואב גלנט]. לא
משנה מי מהאחרים כן, למרות שיש לו העדפה אישית, אבל הוא לא. למה, לא צריך
להסביר. הוא [הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי] אומר: זה גם ברמה שאם צריך להיכנס
לישיבת ממשלה ולשים את זה על השולחן. אמרתי לו: אני לא חושב שזה צעד חכם.

סא"ל (בדימ') הרפז: לא, זה צעד התאבדות.

אל"ם וינר: נכון, אמרתי לו בדיוק. זה לא צעד חכם יש דברים יותר חכמים שאפשר
לעשות הוא אומר: לא יכול להיות שהוא יהיה. [שאלתי] אם אני צריך להראות את זה
למישהו. אמר לי: עזוב אתה אל תתעסק עם זה.

סא"ל (בדימ') הרפז: מה פתאום, זה לא יכול לעזור לו. הוא יכול לגעת בדבר כזה? דבר
כזה זה עף לו לראש ובהפוכה. בחייך, ממש מחכים לזה לשטויות כאלה. מה פתאום...

אל"ם וינר: (מהמהם)

סא"ל (בדימ') הרפז: הוא לא, זה בטוח.

אל"ם וינר: כן, כן אמרתי לו, חזרתי על זה שש פעמים שיהיה ברור.

...

סא"ל (בדימ') הרפז: החייל הכי מאומן, אבל הוא אומר לי: אבל תגיד לי מי. אני אומר לו:
החייל הכי מאומן. אנחנו עושים בוחר פלוגה שבוע הבא - בוא נראה.

אל"ם וינר: זה היעד מספר אחד שלו בקיצור.

סא"ל (בדימ') הרפז: כן.

אל"ם וינר: היעד השני שהם יחטפו סטירה.

סא"ל (בדימ') הרפז: ... נו נניח שהם יחטפו סטירה, ומה התוצאות? סטירה אין לה
תוצאות, הוא לא מבין שבכללי משחק האלה סטירה זה לא תוצאות.

אל"ם וינר: כן.

סא"ל (בדימ') הרפז: צריך לבוא לחדד איתו את הראש, זה לא יעזור.

אל"ם וינר: כן אין בעיה. תביא את השאלות, נחדד את הראש, אין בעיה.

סא"ל (בדימ') הרפז: צריך להשחזר אותו עד הסוף, סטירה זה כלום, זה כמו בעיטה בקיר,
בעטת בקיר דקה נהנית, אחר כך כואבת הרגל.

אל"ם וינר: תגיד מה ההישגים האפשריים נחדד איתו, אין בעיה.

סא"ל (בדימ') הרפז: ההישגים האפשריים אתה צריך להגיד אתה רוצה טכני או אתה רוצה
ללכת לסדר לך מסלול ל...

פרשת "מסמך הרפז"

אל"ם וינר : לא, לא הוא [הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי] ממש לא רוצה. הוא רוצה. אמרתי לך... הוא לא רוצה, הוא מיצה את העניין הזה, טוב לו ללכת בשקט.

סא"ל (בדימ') הרפז : בסדר.

אל"ם וינר : הוא לא רוצה ללכת בכלל, כמו שהם מתכננים לו.

סא"ל (בדימ') הרפז : אבל הוא לא שולט בתהליך, נו הוא לא מבין שאם משחקים איתו...

אל"ם וינר : לא, בסדר.

...

סא"ל (בדימ') הרפז : נו ומה : תגיד מה אתה רוצה. אתה רוצה להתייש אותו דרך מיכה, אתה רוצה... תגיד מה אתה רוצה.

אל"ם וינר : טוב

סא"ל (בדימ') הרפז : אתה רוצה שמישהו ייגש ויגישו שתי תלונות במשטרה? יגישו שתי תלונות במשטרה. רק תגיד מה אתה רוצה. תגיד איפה אתה רוצה לשים את הקו : להפחיד את ההוא, להטריד את ההוא, להציק לו. תראה, אתה תראה זה מילה של יהיה בסדר. זה החברה נתנו סטירה, ניתן עוד צ'פחה.

...

סא"ל (בדימ') הרפז : מורידים הנד-ברקס ונוסעים, וגם אין עצירות אחר כך. אין עצירות ביניים. זה לא שאתה...

אל"ם וינר : לא לא, זה ברור.

...

סא"ל (בדימ') הרפז : אין עצירות, אין התחרטנו, אין נחמדים, אין פה רגע שנייה. יש פה חג השבועות אחר כך סיפורים אחרים. אין, מורידים הנד-ברקס, מסתערים קדימה, תודה רבה, להתראות.

אל"ם וינר : או קיי.

סא"ל (בדימ') הרפז : ונפגעים פה ושם, מה לעשות. בסדר.

אל"ם וינר : על הכיפאק.

בפגישתו עם נציגי משרד המדינה מ-4.12.11 הושמעה לאל"ם וינר גם שיחת הטלפון האמורה עם סא"ל (בדימ') הרפז מ-6.5.10 והתבקשה התייחסותו אליה. לדבריו: "מה שממש מפריע לי הוא שאני לא זוכר את השיחה הזאת בכלל, מה שנקרא, לא מהקצה ולא מההוא... לכן, אני מנסה ככה, באמת בזהירות, מתוך הבנה שאני לא זוכר כרגע את השיחה, לנסות להיכנס לראש שלי אז או לזה. עכשיו, להגיד לך משיחה שאני לא זוכר מה אני אמרתי, מה הרמטכ"ל אמר, מה אני הבנתי מדברי הרמטכ"ל וזה, על פניו, כשראיתי את הנייר, אני חושב שגם השתמשתי באותו הביטוי, אני לא יודע אם המילה המדויקת היא - נפלה לי הלסת, אבל מבחינתי, כשראיתי את הנייר, ראיתי פה... מה שנקרא - יש אש בעשן".

אל"ם וינר, בפגישתו האמורה עם נציגי משרד מבקר המדינה, הוסיף ואמר בין השאר: "תראה, אני לא חושב שהיה איזה שלב שהרמטכ"ל בא ואמר לי מה שנקרא - הכוחות והמשימות, תוודא, אני משתמש פה בלשון של בועז: א. עלייך לוודא שגלנט לא יהיה הרמטכ"ל; ב. עלייך לוודא... אני לא יודע מה ואיך. לכן, וקצת קשה לי פה להסביר לך את הדברים שהיו לי... בועז מנסה מאוד למשוך אותי בלשון עם מטרות, מטרות, מטרות, ואני מניח שאני לא עונה לו, כי אני גם לא יודע מה לענות לו... עכשיו, אפרופו חכמת הבדיעבד, אם אני מסתכל על השיחה הזאת עכשיו בראייה קונספירטיבית, הוא ממש מנסה לחלוב ממני אמירה, אם אתה שואל אותי, שמטרתנו היא להעיף את שר הביטחון או מטרתנו היא להעיף את יוני קורן. זאת אומרת, ממש מנסה לחלוב ממני לכל אורך השיחה הזאת איזה משפט כזה, שאני לא אומר". תגובת הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי על דברי אל"ם וינר ביחס למטרות שקבע הרמטכ"ל דאז יובאו להלן בתת-הפרק הבא העוסק בהגעת מסמך הרפז ללשכת הרמטכ"ל דאז.

אל"ם וינר בהתייחסותו מ-25.6.12 לטיטת דוח הביקורת, ציין, כי מהשיחות עולה, כי המטרה בהשגת מסמך הרפז "לא הייתה כהכנה לתקוף את לשכת שר הביטחון, אלא להיפך, לצורכי מגננה נגד המשך המתקפה של לשכת השר נגד הרמטכ"ל ולשכתו, זאת כדי להבטיח המשך תפקוד תקין של הצבא. השיחה מבטאת את תסכולו של אל"ם וינר מהמצב שבו לשכת שר הביטחון וסביבתו של השר פועלת נגד הרמטכ"ל. גם אם נקבל את הגרסה שלפיה מבנה המסמך במתכונת שהועברה ללשכת הרמטכ"ל אכן זויפה, על ידי [סא"ל (בדימ'')] הרפז ו/או אחרים, הרי שתכנית הפעולה המפורטת בו הינה האוטנטית והיא מומשה במלואה עד לסעיף האחרון. מתוך תסכול זה, התפתח השיח בין אל"ם וינר לבין [סא"ל (בדימ'')] הרפז, שאולי במציאות אחרת לא היה במקומו". לדברי אל"ם וינר ניתן ללמוד מהשיחה גם את "הניסיון של [סא"ל (בדימ'')] הרפז למשוך את אל"ם וינר בלשונו ו'לחלוב' ממנו אמירות שליליות כלפי שר הביטחון וקורן, ניסיון שלא צלח בידו". בהתייחסותו בעל פה מ-30.7.12 לטיטת דוח הביקורת ציין בא כוחו של אל"ם וינר, כי מדובר בשיחת רכילות על העדפותיו של הרמטכ"ל דאז בנוגע למחליפו בתפקיד; וכי בשיחה עצמה אל"ם וינר מנסה להניא את [סא"ל (בדימ'')] הרפז מלעשות "איוו פעולה"; אל"ם וינר הוסיף, כי השר ברק המליץ על אלוף (מיל') גלנט לתפקיד הרמטכ"ל ה-20 של צה"ל, ובסופו של דבר אלוף (מיל') גלנט לא מונה לתפקיד בעקבות חוות הדעת של מבקר המדינה דאז בעניינו; לעניין הביטוי "יחספו סטירה" מדובר ב"שפת דיבור זולה".

(ד) משמיעת ההקלטות של שיחות הטלפון של לשכת הרמטכ"ל התברר, כי ב-6.5.10, בשעה 22:15, כחצי שעה לאחר שאל"ם וינר שוחח בטלפון עם סא"ל (בדימ'') הרפז ודיווח לו שהראה את מסמך הרפז לרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ולמרות הנחיית הרמטכ"ל דאז לאל"ם וינר שלא לעסוק במסמך הרפז, אותה ציין אל"ם וינר בשיחת הטלפון עם סא"ל (בדימ'') הרפז, דיבר אל"ם וינר עם אלוף גדי איזנקוט, מפקד פיקוד הצפון דאז, בנושאים שונים במשך כ-17 דקות, ובמהלך השיחה עדכן אותו גם על מסמך הרפז. להלן הקטע הרלוונטי משיחת טלפון זאת, כפי שתומללה על ידי משרד מבקר המדינה:

אל"ם וינר: דבר נוסף... בהמשך לשיחתנו הקודמת, אה... יש לי איזה נייר שלפני הפגישה עם השר^[30] אני אראה לך אותו. בהקשר של העניינים האלה שדיברנו עליהם.

אלוף איזנקוט: מה, שמישל כבר הכין תכנית כתובה?

30 אלוף איזנקוט ביקש להיפגש עם השר ברק נוכח טענות שהיו לו בנוגע לאווירה בצה"ל סביב מינוי הרמטכ"ל הבא ומעורבות אנשי לשכת השר ברק בעניין זה. הפגישה התקיימה ב-13.5.10 - ראו בהמשך.

פרשת "מסמך הרפז"

אל"ם וינר : אה... חלוקת התפקידים והמשימות. אתה משוכן... עם אופציות אפילו נתנו לך.

אלוף איזנקוט : אהה נתנו לי אופציות?

אל"ם וינר : כן כן, אתה יכול לבחור בין ידלין לבני^[31].

אלוף איזנקוט : ... הבנתי.

...

אלוף איזנקוט : תגיד לי אפרופו הנייר הזה, מי חתום עליו?

אל"ם וינר : אף אחד לא חתום עליו, אני יכול להגיד לך מי היה מעורב ב... שלו.

אל"ם וינר נשאל על ידי נציגי משרד מבקר המדינה גם על שיחתו בנוגע למסמך עם אלוף איזנקוט זמן קצר לאחר שיחתו עם סא"ל (בדימ') הרפז, למרות הנחייתו האמורה של הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, שלא לעסוק במסמך. אל"ם וינר השיב: "לא, הרמטכ"ל אמר לי אל תתעסק עם זה, בהיבט של אל תעשה מזה פרסום חיצוני. אל תתעסק עם זה, זה אל תראה את זה ל[תא"ל (מיל')] אבי בניהו. אל תתעסק עם זה, זה אל תפרסם את זה. זה אל תתעסק עם זה... עם מי אני מדבר, איך אני מדבר, על מה אני מדבר, הרמטכ"ל לא אמר לי מעולם, אני לא חושב שזה תפקידו. לא חייכתי מעולם שהוא יגיד לי, לפחות אם נשים את הפרשייה הזאת בצד, כי אפשר להתווכח עליה, לא היו לו טענות בשלוש שנים או שנתיים וחצי שעבדנו ביחד על מי דיברתי או על מה דיברתי. סוג מערכת היחסים לא הייתה אישור לדבר עם X, Y או Z על... זה לא". בהתייחסותו לטיטת דוח הביקורת מ-25.6.12 ציין אל"ם וינר, כי הוא שוחח עם אלוף איזנקוט במסגרת תפקידו כעוזר רמטכ"ל, "כמתבקש וכמתחייב מהתפקיד"; וכי "לצורך גיבוש המלצותיו לרמטכ"ל [דאז] התייעץ... עם מי שנתפסו בעיניו כאנשי אמון... השיחה עם אלוף איזנקוט לא התקיימה במסגרת תפקידו [של האחרון] כאלוף פיקוד הצפון, אלא כמי שהיה בעבר מפקדו של אל"ם וינר ומתוקף היכרותם המשותפת ורבת השנים".

בפגישותיו עם נציגי משרד מבקר המדינה מ-22.11.11 ומ-27.11.11 אמר אלוף איזנקוט בהתייחסו לדברים האמורים בשיחת טלפון זאת, כי די ברור לו בדיעבד שאל"ם וינר דיבר על מסמך הרפז, אולם הוא (איזנקוט) לא ידע אז שמדובר במסמך הרפז; וכי ממילא, וללא קשר למסמך הרפז, דובר בו (באיזנקוט) כמועמד לתפקיד סגן הרמטכ"ל או לתפקיד ראש אמ"ן. אלוף איזנקוט אמר, כי התוודע לראשונה למסמך הרפז בלשכת הרמטכ"ל דאז (הרחבה בעניין זה - ראו בהמשך) באמצע חודש מאי או בתחילת יוני 2010. משמיעת ההקלטות של שיחות הטלפון של לשכת הרמטכ"ל התברר, כי אלוף איזנקוט ראה ככל הנראה את מסמך הרפז ב-10.5.10, שכן ב-10.5.10 בשעה 9:09 דיבר אל"ם וינר בטלפון עם אלוף איזנקוט בנושאים שונים. בסיומה של השיחה אמר אל"ם וינר לאלוף איזנקוט שאם הוא יגיע לדיון בפורום מטכ"ל מוקדם יותר וירצה לעבור בחדרו (של אל"ם וינר) הוא יראה לאלוף איזנקוט "את הנייר שדיברנו [עליו]", ואלוף איזנקוט אמר שיעשה כך (על מעורבות אלוף איזנקוט בטיפול במסמך הרפז - ראו בהמשך).

(5) אל"ם וינר בעדותו במשטרה מ-11.8.10 אמר, כי לסא"ל (בדימ') הרפז "היו לו עוד כל מיני ניירות שהיו שם. הוא פשוט לא הצליח לשים עליהם יד, שיותר חמורים מזה [ממסמך הרפז]". בשתי שיחות טלפון בין אל"ם וינר ובין סא"ל (בדימ') הרפז מ-17.5.10 ומ-24.5.10 ביקש אל"ם

31 ראו סעיף י"ד במסמך הרפז דלעיל: "גדי ס. רמטכ"ל 'ראשון' או ר. אמ"ן וס. רמטכ"ל שני - יוריד התנגדות!".

וינר לקבל מסא"ל (בדימ') הרפז מסמכים נוספים בהמשך למסמך הרפז. להלן יובאו קטעים משיחות אלה, כפי שתמלל משרד מבקר המדינה:

(א) שיחה מ-17.5.10 בשעה 16:37. נמשכה כ-14 דקות:

אל"ם וינר: ... כשתבוא בהזדמנות יש לי גם משהו. אני יכול להראות לך בהקשר הזה. משהו מחזק, לא משהו שמפיל מה-... אני אראה לך.

סא"ל (בדימ') הרפז: בסדר.

אל"ם וינר: זהו, עכשיו הוא, אמרתי לך, בהתלבטות. הוא נהרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי רצה לדבר עם ראש הממשלה³². השאלה אם יש עוד משהו שיכול להראות לו, להביא לו.

סא"ל (בדימ') הרפז: אפשר. צריך לקבל החלטה. אפשר למשוך את הכול עכשיו, אבל השאלה אם זה העיתוי, אם אתה רוצה אני אמשוך את הכול.

אל"ם וינר: לא, אני מדבר על עוד נייר בסגנון של מה שהבאת לי.

סא"ל (בדימ') הרפז: כן, אתה רוצה למשוך עוד ניירות, נמשוך עוד ניירות.

אל"ם וינר: טוב.

סא"ל (בדימ') הרפז: אני יכול לנסות לעשות משהו יותר הרואי ולקחת את הנייר שיוני שלח אליהם...

אל"ם וינר: אז זה בכלל טוב.

סא"ל (בדימ') הרפז: זה נייר עם לוגו שלהם, וזה כאילו, זה יכול להיות יותר הרואי. אני חושב, אני לא יודע, אני חושב בקול רם...

אל"ם וינר: בטח.

סא"ל (בדימ') הרפז: ואז אתה אומר: "זה הצד האחד, זה הצד המוסר, זה הצד המקבל"...

אל"ם וינר: בטח.

סא"ל (בדימ') הרפז: "הנה ההנחיות של הצד המקבל".

אל"ם וינר: ... אם יש מיילים... לשים יד על דבר כזה, זה מעולה.

סא"ל (בדימ') הרפז: ואז אפשר, רגע, בוא נחשוב רגע, איך אנחנו יכולים ל..., זה הגיע מהלשכה, פקידה שצילמה את זה השאירה את זה במכונת צילום שם, אפשר לעשות את זה, לא?

...

אל"ם וינר: הוא נהרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי ביום חמישי אחר הצהריים הולך לראש הממשלה.

32 ב-20.5.10 נקבעה לרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, פגישת עבודה עם רא"ם. אל"ם וינר מסר לנציגי משרד מבקר המדינה, כי בחומר שהכין לרמטכ"ל דאז היה גם מסמך הרפז; וכי בסופו של דבר הרמטכ"ל דאז לא הראה את המסמך לרא"ם. בנושא זה ראו להלן.

פרשת "מסמך הרפז"

סא"ל (בדימ') הרפז: אה, אחד על אחד ?

אל"ם וינר: כן.

סא"ל (בדימ') הרפז: אה, יש לנו חג באמצע [חג השבועות שחל כעבור יומיים] מחר ערב חג.

אל"ם וינר: מחר ערב חג, אני יודע.

סא"ל (בדימ') הרפז: אה, טוב, אני אנסה מחר אחר הצהריים לעשות שם איזשהו... נעביר את ה... הנייר שהגיע אלינו; ואז חמישי, או שמקסימום בחמישי, בטח בחמישי אתם עולים בבוקר? לא?

אל"ם וינר: לא, לא, אנחנו מתחילים פה בתל-אביב, עולים בצהריים: אחת וחצי - שתיים.

סא"ל (בדימ') הרפז: טוב, ננסה, היום כבר לא יצא לי להגיע לשם, עם החג הזה, טוב ננסה או מחר. טוב ננסה מחר או ביום חמישי מוקדם בבוקר. טוב. בסדר אני אעדכן אותך - אנחנו נעשה מאמץ משולב על העניין.

(ב) שיחת טלפון מ-24.5.10, בשעה 15:42. נמשכה כ-16 דקות:

סא"ל (בדימ') הרפז: אני מבין שהתחילה...

אל"ם וינר: תראה רשמי הוא עוד לא הודיע שום דבר, הוא עוד לא זימן אף אחד, אבל יש שם כתבה בגלובס שאומרת לרמטכ"ל...

סא"ל (בדימ') הרפז: אתה צולע, לך הביתה.

אל"ם וינר: כן, ברווז צולע לך הביתה.

סא"ל (בדימ') הרפז: או. קיי.

אל"ם וינר: ומבשלים מחר ב"דיעות" כתבה, אם אני מבין ברווז דומה ואפילו יותר בוטה.

סא"ל (בדימ') הרפז: כן, כן, זה אני יודע, לכן אמרתי שאני מבין שזה רשמי למה הוא שלח לי SMS שהם קיבלו אור ירוק.

אל"ם וינר: נחרץ על דעתו ולא מתכוון למצמץ.

סא"ל (בדימ') הרפז: טוב, אני שחררתי את הסוסים שלי הבוקר.

אל"ם וינר: על מי? על מי מהם?

סא"ל (בדימ') הרפז: על הגדול.

אל"ם וינר: כן?

סא"ל (בדימ') הרפז: כן, להבנתו נגמר הזמן.

אל"ם וינר: כן, כן הזמן נגמר. אני מבין שמחר זה אפילו יוזכר בכתבה ששעון החול התהפך.

סא"ל (בדימ') הרפז: כן, כן, כן, אני הבוקר כבר שחררתי. אני כברלין כרגע^[33] אבל שחררתי כבר את ה... ברגע שקיבלתי את ה-SMS הבנתי שאנחנו כבר בזמן פציעות, אז אחד אני מקווה שיספיק כבר היום ואחד מחר, או שניהם מחר.

...

אל"ם וינר: מה רציתי להגיד לך? בקיצור מה הסיכוי שאתה מביא משם עוד ...

סא"ל (בדימ') הרפז: מי אמר שאני ...

אל"ם וינר: נייר אחד או שניים.

סא"ל (בדימ') הרפז: אני, נראה לי שאני מוציא אותו כבר זהו ...

אל"ם וינר: כן?

סא"ל (בדימ') הרפז: כן.

אל"ם וינר: אם צריך סיוע בסידור אחר ...

סא"ל (בדימ') הרפז: כן, אני חושב שאנחנו ... אני מקווה שנסתדר.

אל"ם וינר: אני מבין שזה אפשרי.

סא"ל (בדימ') הרפז: בסדר, רציתי לראות רק באיזה מקום שם, מישהו יכול להיות שדפקו אותו הרבה זמן כנראה, אבל, בסדר. אני מחר ...

משרד מבקר המדינה מציין ביחס לשתי שיחות טלפון אלה, כי כאמור, בהודעת המשטרה מ-29.8.10 צוין, כי ממצאי החקירה העלו, כי יוצר המסמך ומחברו הוא סא"ל (בדימ') הרפז, אשר על פי החשד עשה שימוש בפרטים שאותם אסף במשך חודשים בשיחות ובפגישות עם גורמים שונים, מתוך הצבא ומחוצה לו. לדברי אל"ם וינר לנציגי משרד מבקר המדינה, הוא לא קיבל מסא"ל (בדימ') הרפז מסמך נוסף על מסמך הרפז. אל"ם וינר בהתייחסותו מ-25.6.12 לטיוטת דוח הביקורת ציין בעניין זה, כי "עלתה שאלה ביחס לאמיתות התוכן של 'מסמך הרפז' ולכן רצה לאמת את הדברים הרשומים במסמך כדי להתגונן ולהתכונן לבאות", וכי הוא "עדכן את הרמטכ"ל בכך שסא"ל (בדימ') הרפז טוען שיש עוד הרבה מסמכים ויתכן ויביא עוד". בראייתו של אל"ם וינר "אין בכך משום איסוף מידע על השר או על אנשיו ואין בכך פסול". בהתייחסותו בעל פה מ-30.7.12 לטיוטת דוח הביקורת ציין בא כוחו של אל"ם וינר, כי "ליבת תפקידו... של ארו וינר היא להגן על מוסד הרמטכ"ל מפני הדבר הזה [ההתנהלות המגולמת במסמך הרפז]", לפיכך אל"ם וינר ביקש עוד מסמכים בעניין זה "לא רוצה רכילות, רוצה עובדות... אין פה לא איסוף מידע מכפיש ולא שום דבר שהוא בעייתי".

משרד מבקר המדינה מעיר, כי בקשתו של אל"ם וינר מסא"ל (בדימ') הרפז להשיג מסמכים נוספים, כדוגמת מסמך הרפז על התנהלות סביבת השר ברק, ועידודו של סא"ל (בדימ') הרפז להביא מסמכים נוספים מהווה פעולה אקטיבית לאיסוף מידע על התנהלות סביבת השר ברק באמצעות סא"ל (בדימ') הרפז.

33 מנתוני משטרת הגבולות שבידי משרד מבקר המדינה עולה, כי בתאריך השיחה סא"ל (בדימ') הרפז לא היה בחו"ל.

ב) בשיחות הטלפון שהתקיימו בין סא"ל (בדימי) הרפז לאל"ם וינר העלה סא"ל (בדימי) הרפז גם נושאים הנוגעים למידע בעל אופי מכפיש, שהוא (הרפז) אוסף נגד השר ברק וסכיבתו, ולעתים גם על כוונתו לעשות שימוש במידע כדי לפגוע בשר ברק. אמנם סא"ל (בדימי) הרפז היה ה"יזם" העיקרי באיסוף מידע זה - הוא זה שהעלה את נושאי השיחה - אולם אל"ם וינר שיתף עימו פעולה בכך, ועודד אותו להמשיך ולפעול בדרך זו. להלן דוגמאות:

(1) בשיחה שהתקיימה ב-14.4.10 (10:37), סיפר סא"ל (בדימי) הרפז לאל"ם וינר כי מבקר המדינה דאז מבקש לבדוק היבטים הנוגעים לטקס קבלת הפנים במשהב"ט לרגל יום העצמאות³⁴ (להלן - מסיבת יום העצמאות) שעומד לקיים השר ברק, כי עלה חשד אצל מבקר המדינה דאז לפיו התנהלותו של השר בעניין זה אינה תקינה וכי המבקר ביקש מסא"ל (בדימי) הרפז שיסייע לו בהשגת חומר בנושא³⁵. ב-15.4.10 שוחח אל"ם וינר עם סא"ל (בדימי) הרפז שלוש שיחות, בהפרש של מספר שעות זו מזו: שיחה אחת ב-12:42 שנמשכה כתשע דקות; השיחה השנייה החלה ב-18:28 ונמשכה כשלוש דקות; והשיחה השלישית החלה ב-21:49 ונמשכה כשש דקות. בשלוש השיחות עלה גם הנושא של מסיבת יום העצמאות שעמד לקיים השר ברק. שלוש השיחות עוסקות ב"מטלות" שבהן אל"ם וינר מברר בעבור סא"ל (בדימי) הרפז נתונים לפי בקשת סא"ל (בדימי) הרפז לצורך איסוף מידע על השר ברק ולשכתו בכל הנוגע לטקס קבלת הפנים האמור ונתונים נוספים, לרבות בנוגע לתכנית ביקורים ולוח זמנים של אנשים ממשלה ב"ט בביקור בארה"ב. אל"ם וינר חיפש אחר הנתונים והעביר אותם לסא"ל (בדימי) הרפז. להלן קטעים משלוש שיחות אלה, כפי שתמלל משרד מבקר המדינה:

(א) קטע מהשיחה ב-12:42:

סא"ל (בדימי) הרפז: ... דבר אחרון, אתה יכול רק... פשוט סוגרים עכשיו את הלוח הסגור. אתה יכול רק לוודא עם... באיזה שהיא דרך... אחד לא נתת לי תשובה לירושלמי^[36] ועל כמות הכניסות והמוזמנים.

אל"ם וינר: תשמע, יש אלף הזמנות שיצאו לתעשיות. זה מה שאנחנו הצלחנו לגלות מהמספרים שהם העבירו לנו. אין לי שמץ של יכולת להגיד לך איך זה מתחלק פנימית, כי הם כאילו העבירו את זה לתעשיות עכשיו. האם יכול להיות ש...
סא"ל (בדימי) הרפז: וזה לא יכול להיות אלפיים, כי אם זה היה אלפיים היית יודע.

ארז: אה, לא, לא חד-חד ערכי, כי הם מדפיסים אותם.

סא"ל (בדימי) הרפז: אה... כי הוא חושד. הוא אומר שלדעתו יש אלף מוזמנים ואלף שהם קיבלו התעשיות כדי להזמין עבורם.

34 יצוין, כי במרץ 2010 פרסם משרד מבקר המדינה ממצאי ביקורת בנושא "קבלת פנים במשרד הביטחון לרגל יום העצמאות". משרד מבקר המדינה מתח ברוח זה ביקורת על היבטים שונים הנוגעים לקביעת רשימת המוזמנים לאירוע זה. יודגש, כי באפריל 2010 מועד השיחה האמורה משרד מבקר המדינה לא עסק בביקורת המשך בנושא זה.

35 לאמירותיו של סא"ל (בדימי) הרפז בנוגע לקשריו עם מבקר המדינה או אנשי משרדו אין כל אחיזה במציאות - לעניין זה ראו התייחסות בהמשך.

36 על פי ההקשר בשיחה זאת ובשיחות המפורטות להלן העוסקות באיסוף מידע בנוגע למסיבת יום העצמאות נראה, כי הכוונה בכינוי "הירושלמי" בשיחות אלה היא למבקר המדינה.

אל"ם וינר : אם זה קורה זה מחוץ למניין.

...

אל"ם וינר : נתנו לתעשיות מה שהם... מה שאנחנו יודעים, אלף הזמנות לחלק. למי, כמה, למה - אין לי מושג.

סא"ל (בדימ') הרפז : הבנתי. וזה לא יכול להיות, כלומר אלפיים זה לא משהו שאתה יכול ל...

אל"ם וינר : לא, כי הזמנות מפיצים אצלם.

...

סא"ל (בדימ') הרפז : טוב, בוא נראה. ניקח עוד קצת זה, נראה איך סוגרים את המעגל עליהם. אסור להקטין לחץ מהם, אבל...

אל"ם וינר : טוב.

סא"ל (בדימ') הרפז : ... אה, מה שרצייתי לשאול אותך עוד, אם תוכל לבדוק. הבטיחו לזה שיוני מגיע בתשיעי למאי לארצות הברית. למשלחת. אתה זוכר שהיה לו"ז סגור והכל ?

...

אל"ם וינר : תשיעי למאי - נבדוק.

סא"ל (בדימ') הרפז : כן, אם אתה מסוגל לסגור לנו מעגל על העניין הזה, אז אנחנו בסדר.

...

סא"ל (בדימ') הרפז : עכשיו אם אתה מצליח, איכשהו לנעול עוד משהו על ההזמנות. לראות איך משהו שמה, למה זה. אם אני נתתי לו את החומר הזה, אז מה שנקרא, הוא כבר ירגיש מחויב לנו. הירושלמי...

אל"ם וינר : כן, כן.

סא"ל (בדימ') הרפז : ואם איכשהו אנחנו מצליחים איכשהו, אפילו להפנות אותו, למראה מקום אולי...

(ב) בשיחה באותו יום ב-28:18, כשש שעות לאחר השיחה הקודמת, מסר אל"ם וינר לסא"ל (בדימ') הרפז חלק מהמידע שביקש סא"ל (בדימ') הרפז:

סא"ל (בדימ') הרפז : תגיד, הצלחת לסגור על התשיעי ?

אל"ם וינר : אה ... תראה ... מ ... המנכ"ל נמצא שם.

סא"ל (בדימ') הרפז : או. קיי.

אל"ם וינר : כרגע מה שאנחנו הצלחנו לבדוק במשרד - המנכ"ל שם עם שלומי.

סא"ל (בדימ') הרפז : מצוין, או קיי, זה מה שאני צריך.

אל"ם וינר : זה ודאי סגור, יש לי את האישור הגעה שלהם לשבוע שלהם.

פרשת "מסמך הרפז"

סא"ל (בדימ') הרפז: או קיי, זה מצוין, זה מצוין, או קיי, אז זה סגרנו על זה מעגל. מעולה. טוב, יופי.

אל"ם וינר: לגבי ההזמנות, תהיה לי תשובה אולי יותר מאוחר.

(ג) בשיחה שהתקיימה באותו יום, ב-21:49, דיבר אל"ם וינר עם סא"ל (בדימ') הרפז בטלפון והקריא לו נתונים בנוגע למוזמנים לטקס קבלת הפנים במשהב"ט לרגל יום העצמאות שעורך השר ברק. אל"ם וינר הציע להעביר לסא"ל (בדימ') הרפז את הנתונים, וסא"ל (בדימ') הרפז מסר לו מספר פקס. להלן קטע מהשיחה:

אל"ם וינר: על פניו, התעשיות הביטחוניות 980 איש, שזה לא נראה משהו חריג... משפחות שר, מנכ"ל וכל זה: 76. זה גם לא משהו ש... עכשיו, הם ניפחו את המספר מאוד כדי לאזן אותו. בגלל זה אמרתי לך שהם הוציאו לכל המ"פים במילואים... זה יוצא 2,800 איש, ש-99.9 אחוז מהם לא יבואו, אבל...

סא"ל (בדימ') הרפז: אבל זה לא... אי-אפשר לדעת או שהכול רשום שמי?

אל"ם וינר: לא, תראה שמית, לכול אנשי הצבא אנחנו הפצנו באמצעות מערכת ממוכנת שלנו, אז זה הלך אליהם. עכשיו יכול להיות שיש עוד הזמנות שהוצאו, אתה יודע...

סא"ל (בדימ') הרפז: ריקות כאלה.

...

אל"ם וינר: אבל על זה אני לא יודע לשים את היד בלי לחטט להם במחשבים או אני לא יודע מה...

...

אל"ם וינר: הגיוני, כי פה הקפיצה המשמעותית היחידה. חוץ מהמ"פים במילואים זה בתעשיות שקיבלו 120 הזמנות זוגיות ב-2009 ו-500 הזמנות זוגיות ב-2010. אז זו הקפיצה המשמעותית. אם תרצה את הדף הזה, אני יכול לשלוח לך אותו.

סא"ל (בדימ') הרפז: אתן לך פקס [סא"ל (בדימ') הרפז מוסר מספר פקס].

בהתייחסותו בעל פה מ-30.7.12 לטיוטת דוח הביקורת ציין בא כוחו של אל"ם וינר, כי בשיחה האמורה אמר אל"ם וינר לסא"ל (בדימ') הרפז שבנתונים המספריים ביחס למספר המוזמנים "אין פה שום דבר חריג", כי אין בכוונתו של אל"ם וינר "להיכנס למעגלים שאסור לי להיכנס ואני לא הולך לעשות את זה", וכי תכלית השיחה הייתה "לשמר את האיש"; "יש פה פעולה נכונה של גם להמשיך לקבל מידע מהאיש וגם להוריד אותו מהסיפור".

משרד מבקר המדינה מצוין, כי במספר שיחות טלפון ציין סא"ל (בדימ') הרפז את הקשר שלו, כביכול, למבקר המדינה דאז, השופט (בדימ') מיכה לינדנשטראוס, ולנציגים של משרד מבקר המדינה. כך למשל, בשיחת הטלפון מ-14.4.10 תיאר סא"ל (בדימ') הרפז באוזני אל"ם וינר שיחות שניהל כביכול עם מבקר המדינה דאז ומסר על מידע שביקש ממנו המבקר בנוגע למסיבת יום העצמאות: "אני רגע בירושלים... למבקר עולה חשד משמעותי מאוד, אני לא יודע אם

אפשר... איך אנחנו יכולים לעזור לו"; בשיחה מ-15.4.10 (12:42), שקטעים ממנה הובאו לעיל, נימק סא"ל (בדימ') הרפז לאל"ם וינר את הצורך במידע על ההזמנות לטקס קבלת הפנים האמור של השר ברק: "אני נתתי לו את החומר הזה, אז מה שנקרא, הוא כבר ירגיש מחויב לנו. הירושלמי [מבקר המדינה דאז]; בשיחת הטלפון מ-24.5.10 אמר סא"ל (בדימ') הרפז לאל"ם וינר שהוא נמצא בברלין, וציין את מטרת נסיעתו לשם: "נסעתי רק להביא, להביא עוד איזה חתיכה לירושלמי [מבקר המדינה דאז] שביקש, בכל מקרה אם בפגישה אני עם בחור שלו, ולכן לא רציתי לדבר איתך". גם בשיחות טלפון נוספות עם אל"ם וינר ציין סא"ל (בדימ') הרפז שהעביר חומר למבקר המדינה דאז או לאנשי משרדו.

משרד מבקר המדינה מציין, כי לא התקיים כנטען כל קשר בין מבקר המדינה דאז או אנשי משרדו ובין סא"ל (בדימ') הרפז, וכי סא"ל (בדימ') הרפז לא העביר אליהם כל חומר.

סא"ל (בדימ') הרפז בהתייחסותו מ-1.5.12 לקטעים מטיוטת דוח הביקורת שהועברו לעיונו (להלן - התייחסות הרפז) ציין, כי הטענה האמורה שלפיה הוא לא נפגש עם מבקר המדינה דאז היא "טענה נכונה אכן אני אישית לא נפגשתי בהקשר זה עם נציגי מבקר המדינה", וכי לדבריו הוא העביר מסמכים למבקר המדינה דאז דרך צד שלישי שאת זהותו ביקש שלא לחשוף.

משרד מבקר המדינה מדגיש, כי לא ידוע למשרד מבקר המדינה על חומרים שהגיעו למשרד מאת סא"ל (בדימ') הרפז באמצעות אחרים. מעבר לכך, דבריו של סא"ל (בדימ') הרפז בעניין זה אינם מתיישבים עם תוכן שיחותיו עם אל"ם וינר, שבהן הוא מציג בפני אל"ם וינר שיש לו קשר אישי ישיר וקרוב עם מבקר המדינה ואנשיו.

בהתייחסותו מ-25.6.12 של אל"ם וינר לטיוטת דוח הביקורת הוא ציין בקשר לשיחה זאת, כי בשיחות מ-15.4.10 נמשך השיח בינו לבין סא"ל (בדימ') הרפז בנוגע למספר ההזמנות למסיבת יום העצמאות, דובר על ביקורו של מר קורן בארה"ב ועל ניסיונו של אל"ם וינר לאתר בארכיון צה"ל מסמך ששלח השר ברק בזמן שניהן כרמטכ"ל שלפיו אין למנות לו מחליף או להודיע על כך אלא שלושה חודשים לפני תום כהונתו. אל"ם וינר מציין, כי הוא לא פעל בעניין זה בצורה חשאית. הוא הוסיף והסביר, כי היה לו חשוב לשמור על הקשר עם סא"ל (בדימ') הרפז לא כדי להתנגח עם לשכת השר ברק, אלא "על מנת להימנע ממלכודות שהם טמנו לרמטכ"ל ולאפשר לרמטכ"ל להמשיך לתפקד ולפקד על הצבא בצורה מיטבית. מסיבה זו, כאשר [סא"ל (בדימ')] הרפז שב וביקש את אותם נתונים מספר פעמים, נעתר לו. בראייה לאחור ובחוכמת הבדיעבד ייתכן ונכון היה שלא לשתף את סא"ל (בדימ') הרפז באותם נתונים, הגם שלא היה מדובר בנתונים סודיים". אל"ם וינר מציין, כי ספק אם מדובר אפילו בטעות בשיקול דעת, וכי בתקופה בה אירע המקרה הוא היה בעומס פעילות, וכי בכל מקרה הנתונים לא שימשו לניגוח השר ברק או מי מאנשיו.

דלת משרד מבקר המדינה פתוחה, כפי שמתקיים באופן קבוע, גם לצורך קבלת מידע על גופים מבוקרים ולחושפי שחיתויות. אל"ם וינר, כעוזר הרמטכ"ל, עמד בקשר ישיר ורצוף במסגרת תפקידו עם משרד מבקר המדינה והיה מודע היטב לדרכים הרשמיות להעברת מידע למשרד מבקר המדינה. משרד מבקר המדינה מעיר, כי העברת הנתונים של אל"ם וינר לסא"ל (בדימ') הרפז - שהציג עצמו כמי שאוסף חומר בעל אופי מכפיש על השר ברק וסביבתו - וההסתייעות בו כ"מתווך" או כשליח להעברת מידע למשרד מבקר המדינה, לא הייתה ראויה.

(2) בשיחה שאוזכרה לעיל מ-27.4.10 (20:51) עדכן סא"ל (בדימ') הרפז את אל"ם וינר בדבר מידע בעל אופי מכפיש שמצא כביכול ביחד עם עובד של משרד מבקר המדינה אודות השר ברק. בהתייחסותו לטיוטת דוח הביקורת מ-25.6.12, הפנה אל"ם וינר לשיחה וציין, כי מקטע זה (המפורט להלן) ניתן ללמוד שהוא לא גילה עניין במידע המכפיש שסיפר לו סא"ל (בדימ') הרפז. לטענתו הראיה לכך, היא העובדה שבתחילת השיחה סיפר לו סא"ל (בדימ') הרפז על "מידע מרעיש שהוא מעביר למבקר המדינה [דאז]", והנוגע לכאורה למקורות ששימשו לרכישת דירתו של השר ברק, אולם למשמע דבריו של סא"ל (בדימ') הרפז הוא (אל"ם וינר) "אינו דורש בפרטי אותה שחיתות לכאורה של שר הביטחון". להלן קטעים משיחה זאת, כפי שתמלל משרד מבקר המדינה:

סא"ל (בדימ') הרפז: פשוט חרפה... לא, זאת חרפה רצינית - זה כלום... זה כלום, תאמין לי. הייתי עם הכחור של הירושלמי בז'נבה, לתת לו קצת את הדברים שהוא ביקש. הוא יצא בהלם מוחלט. מה שקורה עכשיו לא שונה כהוא זה ממה שקורה פה... מה שקורה שם.

אל"ם וינר: בהקשרים של מי? שלנו?

סא"ל (בדימ') הרפז: בהקשרים של ההוא^[37] לידך שם, בצד השני של הגשר.

אל"ם וינר: באמת?

סא"ל (בדימ') הרפז: וואי וואי, ההוא היה בהלם. האמת היא שאני גם קצת הייתי... הבאתי אותו רק כי הוא רצה שאני אחבר אותו למקור. אז, הבאתי אותו, הייתי בארוחת ערב, חיברתי אותו למקור, למחרת ב-6:00 הוא מצלצל לי בדלת במלון ואמר לי - בוא הנה, אתה חייב להישאר איתי, אתה לא מאמין מה שהבאתי. זהו, מפה הוא הביא לי שם ערימות של ערימות, זה... בוא נגיד שאל חבנה על הפנסיה לקנות את הדירה שלך במגדלים, כי זה לא משם.

אל"ם וינר: איזה באסה.

סא"ל (בדימ') הרפז: תגיד לרעייתך שכרגע מתעכבים, זה לא על כספי הפנסיה.

אל"ם וינר: איזה באסה.

סא"ל (בדימ') הרפז: לא יאומן. זהו.

אל"ם וינר: יפה.

(3) שתי שיחות טלפון נוספות של אל"ם וינר עם סא"ל (בדימ') הרפז, ב-11.7.10 וב-5.8.10, עוסקות, בין השאר, במידע בעל אופי מכפיש על השר ברק. בשיחה הראשונה ביניהם העביר סא"ל (בדימ') הרפז לכתובת הדואר האלקטרוני של אל"ם וינר מצגת³⁸ המכילה מידע בעל אופי מכפיש על השר ברק. אל"ם וינר הבין מסא"ל (בדימ') הרפז כאילו הוא (הרפז) היה מעורב ביצירת מצגת זאת ובהפצתה ברשת האינטרנט. בשיחה השנייה עלה נושא הנוגע לניצול נקודות טיסה של גב' נילי פריאל, אשת השר ברק, כאשר היא מתלווה לשר בטיסות רשמיות של השר לחו"ל. להלן יובאו קטעים משיחות אלה, כפי שתמלל משרד מבקר המדינה:

37 הכוונה לשר ברק.

38 המצגת נקראת: "מר ביטחון - ורב אלון נוק. מי אתה אהוד ברק?". במהלך חקירתו של סא"ל (בדימ') הרפז במשטרה, הוציאה המשטרה מצגת זאת ממחשבו של סא"ל (בדימ') הרפז.

- (א) שיחה מ-11.7.10 בשעה 21:23. נמשכה כ-21 דקות -
- סא"ל (בדימ') הרפז: כן, תן לי כתובת, וזה יגיע אליך מיד.
- אל"ם וינר: (מעביר לסא"ל (בדימ') הרפז את כתובת הדואר האלקטרוני שלו).
- ...
- סא"ל (בדימ') הרפז: טוב, זה יצא. "מר ביטחון ורב-אלוף נזק" [שם המצגת].
- אל"ם וינר: מה זה רץ ברשת?
- סא"ל (בדימ') הרפז: מה זה רץ? מריצים. מה זה רץ? מה זה רץ? מריצים את זה.
- אל"ם וינר: טוב, מי זה האנשים?
- סא"ל (בדימ') הרפז: אה?
- אל"ם וינר: סתם אנשים טובים?
- סא"ל (בדימ') הרפז: לא, לא, תהיה רציני, נו. השקיעו הרבה עבודה, תפרגן קצת לעבודה.
- אל"ם וינר: מה זה, אני אומר את זה בחיוב, לא בשלילה.
- סא"ל (בדימ') הרפז: 4 מטה, תפרגן לעבודה. קיבלת את זה?
- ...
- סא"ל (בדימ') הרפז: ... איך לא קיבלת את זה? זה ממש מפתיע אותי, זה שיחת היום.
- ...
- אל"ם וינר: טוב, אני רואה שבאמת השקעת פה.
- סא"ל (בדימ') הרפז: מה?
- אל"ם וינר: אני אומר שבאמת השקעת.
- סא"ל (בדימ') הרפז: לא, אל ת...?
- אל"ם וינר: או הו, רק שהצנזורית לא תראה אותך.
- סא"ל (בדימ') הרפז: מה?
- אל"ם וינר: שהצנזורית לא תתפוס אותך... שנותנות את המכה.
- סא"ל (בדימ') הרפז: מה?
- ...
- אל"ם וינר: כן. מה פתאום אתם מוציאים את זה לתקשורת?
- סא"ל (בדימ') הרפז: כן, כן, זה בסדר. הבנו שאנחנו אם אנחנו לא מערבבים היום את כל העיסה... תשמע, אבל זה הצלחה עצומה אתה לא מאמין איזה פריסה יש לזה.
- אל"ם וינר: אבל יש לכם הגנה על ה...?

פרשת "מסמך הרפז"

סא"ל (בדימ') הרפז: כן. כן. כן. כן. זה יצא מבחוץ יפה. זה הגיע אפילו מבחוץ יפה. אבל תשמע, היום זה כבר בפריסה של ... של ... מוצלחות מאוד, זה כבר עכשיו עבר את ה-300 אלף.

אל"ם וינר: יפה.

סא"ל (בדימ') הרפז: כן. אבל אם רוצים לערוב או תערבבו.

אל"ם וינר: רונית [אשכנזי] התקשרה לעשות לי וידוא מצווה (או ביצוע).

סא"ל (בדימ') הרפז: אה, לא, כי אני אמרתי לה. אז היא אומרת לי: מה זה, זה, זה הוא לא יודע מכלום. אמרתי לה: תשמעי, תשמעי, אני לא עכשיו זה מתאם עם זה. אמרתי לה: תשמעי אני לא עובד ב... לא, המצגת. אמרתי: המצגת בסדר. המצגת, אנחנו עובדים יום ולילה את אמרת לי המצגת עכשיו.

...

סא"ל (בדימ') הרפז: כן. בסדר. טוב, חמשיך מה שנקרא. אתה יכול להמשיך להפיץ את המצגת. תרגיש חופשי.

אל"ם וינר: או קיי.

סא"ל (בדימ') הרפז: זה לא מוגבל.

אל"ם וינר: זה לא מוגבל.

סא"ל (בדימ') הרפז: אתה אזרח מהגוון הפוליטי.

אל"ם וינר: או קיי.

אל"ם וינר, בהתייחסותו מ-25.6.12 לטיטת דוח הביקורת ציין, כי "לא ברור כיצד מצגת 'ויראלית' שעברה בתפוצה רחבה מאוד יכולה להיחשב לאיסוף מידע מכפיש על השר ברק", וכי "למרות טענתו של הרפז שהוא שעומד מאחורי המצגת, הרי שמדובר במצגת שרצה ברשת בתפוצה רחבה... שיחה זו חונה תחת הכותרת של 'שיחת רכילות', שאולי אינה עומדת במבחן נימוסין והליכות וודאי שאין בה משום איסוף מידע מכפיש".

(ב) בשיחת טלפון של אל"ם וינר עם סא"ל (בדימ') הרפז מ-5.8.10, בשעה 10:35, שנמשכה כ-13 דקות, שוחחו השניים, בין השאר, על צבירה וניצול של נקודות טיסה של גב' נילי פריאל, אשת השר ברק, כאשר היא מתלווה לשר בטיסות רשמיות של השר לחו"ל. להלן קטעים מהשיחה כפי שתומללו על ידי משרד מבקר המדינה:

סא"ל (בדימ') הרפז: אנחנו מחכים לאיזו תשובה ממנו [בעל תפקיד במשהב"ט] לגבי הנסיעה שלו [של השר ברק] לחו"ל. הוא טוען שלאשתו [של השר ברק] מותר לצבור נקודות.

אל"ם וינר: אשתו של מי?

סא"ל (בדימ') הרפז: של השר. לנלווה מותר כאילו, לנלווה שהוא אזרח.

...

סא"ל (בדימ') הרפז: עכשיו, אם יש לו פלטינום, אז הוא אומר שהיא העבירה לו נקודות. נילי פריאל העבירה לו נקודות. עכשיו, הטיסות שלה, כמעט כל הטיסות שלה הן משרד הביטחון. הם טוענים שמותר לה לטוס ב... כנלווה, מותר לה לטוס בנקודות. השאלה אם בטופס החותמים בצבא באמת מופיע שגם הנלווה אסור לו.

אל"ם וינר: מה, אני בודק לך את זה עכשיו [אל"ם וינר התקשר למזכירת הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, וערך בירור בעניין הנהלה לגבי שימוש בנקודות הנצברות בטיסות הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ואשתו].

סא"ל (בדימ') הרפז: כן, אה, תענוג אה? חלום חייך אתה אומר.

אל"ם וינר: כן, אין ספק שאני אהיה מאוד מחונך בסוף. אני לא יודע אם אני אהיה קצין חינוך אם זה תלוי בו.

סא"ל (בדימ') הרפז: כן.

...

אל"ם וינר [לאחר שקיבל תשובה ממזכירת הרמטכ"ל דאז]: בקיצור - זה לא לא-חוקי אבל מסריח.

סא"ל (בדימ') הרפז: חוקי אבל מסריח. הבנתי, טוב. פינקו אותו עם פלטינום - על...

אל"ם וינר בהתייחסותו מ-25.6.12 לטיוט דוח הביקורת ציין בנוגע לשיחה האמורה, כי מדובר בשיחה ארוכה שנגעה בהרבה מאוד נושאים, וכי "מדובר בניסיון של [סא"ל (בדימ')] הרפז לעורר עניין, ניסיון אשר נגדע באיכו ע"י אל"ם וינר"; וכי לא ניתן ללמוד מהשיחות "על כוונה של אל"ם וינר לאסוף מידע מכפיש על השר ברק או על עובדי לשכתו ובוודאי שלא הייתה כל כוונה לעשות שימוש במידע זה בצורה פומבית"; הוא מציין, כי לשאלתו של סא"ל (בדימ') הרפז לעניין חוקיות העניין, הוא ציין לתומו שכל הנראה לא ניתן לצבור את הנקודות, ובהמשך אף בירר את הנושא עם אחת מקצינות הלשכה. לדעתו של אל"ם וינר, גם שיחה זאת "חונה בתחום שיחות רכילות ותו לא... וגם במקרה זה כמו באחרים לא נעשה דבר עם הנתון שעלה בשיחה, מעבר לשיח משותף". אל"ם וינר בהתייחסותו בעל פה מ-12.7.12 לטיוט דוח הביקורת ציין, כי "במסגרת אותן שיחות עלו דברים שלא ראוי לאמרם. אני מתייחס ספציפית לסוגיית נקודות הנוסע המתמיד של הגברת פריאל, לסוגיית אותן שיחות שעוסקות בכמות המוזמנים לטקס יום העצמאות. כאן אני אומר שגם... אם אין כל איסוף מידע מכפיש בדברים האלה, אלה דברים... אמרתי את זה ועכשיו אני אומר, שמפורסמים וידועים ממילא. בחוכמת הבריעבד, לא היה נכון להגיד אותם. אם אני מתייחס לטעות הזאת בהקשר בו היא נעשתה, אני חושב שהיא חונה במקרה החמור בתחום טעות בשיקול הדעת". בהתייחסותו בעל פה מ-30.7.12 לטיוט דוח הביקורת הוסיף בא כוחו של אל"ם וינר, כי "בעניין נקודות הנוסע המתמיד של אשת השר הוא אמר לו [להרפז], זה לא בלתי חוקי. אל תעשה עם זה כלום".

הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, בהתייחסותו מ-25.6.12 לטיוט דוח הביקורת ציין בקשר לשיחה האמורה, כי הגיעו אליו שמועות בעניין השימוש בנקודות טיסה על ידי אשת השר ברק, אולם לא היה ידוע לו "בזמן אמת" כי אל"ם וינר שוחח עם סא"ל (בדימ') הרפז בנושא זה.

באותה שיחת טלפון מ-5.8.10 אמר אל"ם וינר לסא"ל (בדימ') הרפז, כי דיבר עם אדם מסוים שסיפר על חבר שלו שישב בבית קפה ברמת השרון והיה עד לתדרוך של יוני קורן לעיתונאי מסוים. סא"ל (בדימ') הרפז אישר דברים אלה ואמר שאדם מסוים ישב עם הגב אליהם שמע חלק גדול מהדברים, הקליט אותם בהאזנת סתר, וכי הוא (הרפז) העביר למר שעה סגל "גם את

הקלטת, גם את הדיסק כאילו וגם את התמונה וגם את המלל וזה לדעתי בעוד דקה אצל ביבי". במהלך השיחה דיברו אל"ם וינר וסא"ל (בדימ') הרפז גם על מסמך הרפז, ואל"ם וינר אמר לסא"ל (בדימ') הרפז, כי ייתכן שהמסמך נמצא גם אצל אנשים אחרים, אם כי הוא אינו בטוח שזה אותו מסמך שסא"ל (בדימ') הרפז הראה לו. סא"ל (בדימ') הרפז השיב כי: "המכתב יש רק לארבעה אנשים כרגע" (נקב בשמות שני אנשים שבהמשך הכחישו בעדותם במשטרה, כי המסמך היה ברשותם). בפגישה שקיימו נציגי משרד מבקר המדינה עם מר שיעה סגל ב-26.10.11 בנוגע לכך, הוא אמר שאינו מכיר כלל את סא"ל (בדימ') הרפז; מעולם לא קיבל ממנו דבר, וממילא לא העביר דבר לראה"ם.

ג) במספר שיחות טלפון עסקו אל"ם וינר וסא"ל (בדימ') הרפז במידע הנוגע לקצינים בכירים בצה"ל. בכלל זה סא"ל (בדימ') הרפז עדיין את אל"ם וינר גם במידע שהיה לו בנוגע לאלוף גלנט. כך, וכאמור לעיל, ב-13.4.10 עדיין סא"ל (בדימ') הרפז את אל"ם וינר, כי במסגרת הפעילויות לכאורה הנעשות לקידום מועמדותו של אלוף (מיל') גלנט לתפקיד הרמטכ"ל ננקטת פעילות על מנת לגרום לכך ש"בכל אירוע אפשרי איפה שהשר נמצא איפה שראה"ם נמצא [אלוף] גלנט יהיה" ואל"ם וינר אמר לסא"ל (בדימ') הרפז, כי יום קודם לכן אכן אלוף גלנט השתתף באירוע בו השתתף גם השר ברק; וב-13.5.10 עדיין סא"ל (בדימ') הרפז את אל"ם וינר בנוגע לפרטים שיש בידינו בנוגע למינויים בכירים המצויים על סדר היום ביחידות מסווגות באמ"ן.

אל"ם וינר בהתייחסותו מ-25.6.12 לטיוטת דוח הביקורת ציין, כי "עצם קיום השיח וקבלת המידע, אינם בבחינת איסוף במובן השלילי שמייחס לו המבקר, כי אם חלק מובנה מתפקידו של עוזר הרמטכ"ל".

ד) במספר שיחות טלפון שהתקיימו בין אל"ם וינר וסא"ל (בדימ') הרפז עלה נושא הנוגע ל"בידול", קרי הרחקת הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, מפרטי הפעילות שלו ושל סא"ל (בדימ') הרפז לאיסוף המידע על השר ברק, לרבות דרך הגעת מסמך הרפז ללשכת הרמטכ"ל. בשיחת הטלפון מ-27.4.10, דלעיל, העלה אל"ם וינר גם את נושא "הבידול". להלן קטעים משיחה זאת, כפי שתמלל משרד מבקר המדינה:

אל"ם וינר : זה מעניין. תשמע, לגבי הנייר הזה, ביום חמישי הוא הולך לירושלמי^[39], מתוך מטרה לתחזק את הפגישה הקודמת.

סא"ל (בדימ') הרפז : תראה, אני רק צריך לראות שאנחנו לא מפילים אותו עם,

אל"ם וינר : לא בשביל להראות לו את זה, חס וחלילה, אלא בשביל להראות את זה לבוס לפני זה, אתה יודע, לסדר לעצמו את הדברים בראש, שיידע,

סא"ל (בדימ') הרפז : כן, אני רק רוצה לראות שאם משהו מתפתח... המסמך הזה, שהוא לא יחזיק אצלו... אתה יודע, אני לא רוצה שהוא בכלל,

אל"ם וינר : לא, הוא לא צריך בכלל... הוא לא צריך גם לראות את הנייר, אבל אני יכול להכין אותו, לפי, אתה יודע...

סא"ל (בדימ') הרפז : לא, אני רוצה שמה שיעשו זה הוא שיביאו את זה לאיזה שהוא מקום שבו יראו לך... אני לא רוצה שהוא... אתה יודע, משהו יגיד - רגע, איך הוא... הוא נוגע בעסק שאסור לו לגעת.

אל"ם וינר : אין בעיה.

סא"ל (בדימ') הרפז: ברגע שתתחיל איזו שטות מישהו יפתח את הפה ויגיד - רגע, זה הגיע אליו ליד.

אל"ם וינר : אני מסכים, צריך לעשות פה בידול.

סא"ל (בדימ') הרפז: כן, אמרתי - - ,

אל"ם וינר : כמו שסיכמנו, הוא מחוץ לעסק, הוא לא יודע, הוא לא...

סא"ל (בדימ') הרפז: כן. אתה יודע, אני גם לא נוגע ביד, זה גם לא אצלי ביד, זה אצל מי ש... אני קצת מחזיק אותו לכל מצב, שאם זה...

נושא ה"בידול" עלה גם בשיחת טלפון בין אל"ם וינר ובין סא"ל (בדימ') הרפז מ-21.3.10. (16:36). בשיחה זאת, אמר סא"ל (בדימ') הרפז לאל"ם וינר: "הוא חייב להתחיל להבין שהוא עובד רק עם שליחים. הוא לא יכול לגעת בזה [במידע שהרפז מביא], כי כשהם יגיבו, הם יגיבו חזק. תשמע, הם לא פראיירים, הם לא ילדות, אתה יודע, זה טעות להעריך את הכוח וההתנהלות שלהם... הם עובדים חזק, הם מרושתיים. הם עובדים לא מוגבל באמצעים ולא מוגבל באתיקה... אתה מבין? הוא מדבר ישירות. בחיים לא, מה פתאום. מקסימום הוא יכול לשלוח מישהו. ישלח את מי שהוא רוצה, אבל בשום פנים ואופן לא הוא".

בפגישתו של אל"ם וינר עם נציגי משרד מבקר המדינה מ-1.2.12 הוא התייחס לשאלתם אם ניסה ליצור בידול בין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, לבין המידע שהגיע מסא"ל (בדימ') הרפז. לדבריו, "הבידול שנוצר, אם נוצר, הוא בידול שאני יצרתי במסגרת תפקידי" (לסנן בעבור הרמטכ"ל מידע ופניות). אל"ם וינר בהתייחסותו מ-25.6.12 לטיוטת הביקורת הוסיף וציין לעניין זה, כי תפקידו של עוזר הרמטכ"ל הוא "להפריד את המוץ מן התבן - לסנן עבור הרמטכ"ל את הדברים בהם נדרשת התערבותו והשפעתו ולהרחיק ממנו דברים שוליים שאין בהם צורך לגזול מזמנו היקר עבורם". אין מדובר "בבידול במונחו השלילי, כפי שמנסה לצייר המבקר בטיוטת הדוח".

בנוגע להתייחסותו של אל"ם וינר לעניין ה"בידול", מעיר משרד מבקר המדינה, כי במסגרת מילוי תפקידו אכן נדרש עוזר הרמטכ"ל לסנן עבור הרמטכ"ל את הדברים שבהם נדרשת התערבותו, ובכלל זה כדי לחסוך "מזמנו היקר". עם זאת, מתוכן השיחות האמורות עולה מפורשות, כי לא שיקולים של חיסכון בזמן עמדו לנגד עיני הדוברים. במוקד העניין עמד ניסיון למנוע מהרמטכ"ל דאז לגעת "בעסק שאסור לו לגעת".

הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי בהתייחסותו מ-25.6.12 לטיוטת דוח הביקורת ובאת כוחו של רא"ל (מיל') אשכנזי בהתייחסותה בעל פה מ-23.7.12 לטיוטת דוח הביקורת ציינו בעניין זה, כי הוא לא ביקש ולא הורה לעשות "בידול", כי לא ידע שמתקיים "בידול" ולא חושב שהתקיים "בידול", וכי עוזרו, אל"ם וינר הפעיל שיקול דעת עצמאי בשאלה איזה מידע להעביר אליו, וזאת בכלל הנושאים השונים שבהם עסק ולא רק בנושאי שיחותיו עם סא"ל (בדימ') הרפז, ומכל מקום "לא הייתה כל החלטה או הנחיה של רא"ל (מיל') אשכנזי בדבר 'בידול' בקשר למידע שהועבר על ידי סא"ל (מיל') הרפז".

4) ב-4.12.11 נפגשו נציגי משרד מבקר המדינה עם אל"ם וינר והשמיעו לו הקלטות של שיחות טלפון שקיים עם סא"ל (בדימ') הרפז, וביקשו לקבל את התייחסותו אליהן (אל"ם וינר האזין

להקלטות אלה שוב, לבקשתו, במשרד מבקר המדינה ב-3.1.12. בעקבות פגישות אלה, העביר אל"ם וינר למשרד מבקר המדינה ב-21.12.11, ב-4.1.12, וב-24.1.12, תגובות בכתב, בנוסף לדברים שהשמיע במהלך הפגישות האמורות. להלן עיקרי הדברים של אל"ם וינר בעניין זה:

א) לדבריו, הוא פעל במערכת יחסים קשה מאוד בין השר ברק ובין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי: "בשנתיים האחרונות לכהונתו, היה נתון רא"ל אשכנזי להתקפה מתמשכת ומרוכזת מצד לשכת שהב"ט. רא"ל אשכנזי, באופן מודע ומתוך רצון להגן על כושר ההרתעה של צה"ל ועל אמון הציבור בו, בחר להכיל ולספוג את ההתקפות השונות והחליט שלא להגיב". "האווירה היא אווירה של מלחמה. כשאתה קם בבוקר ורץ ללקט הזה של דובר צה"ל, כדי לראות איפה התקיפו אותך היום, וזה אם לא קיבלת את השאילתה בלילה, ואתה כל היום מתעסק ממש בסכטאז'ים: פה לא נותנים לך ללכת לדיון, פה לא מאשרים לך את ההפ"ע [הוראת פיקוד עליון], פה לא מאשרים לך את הביקור וכו'... אם אני מכניס את עצמי לסיטואציה של לפני שנה וחצי, שמבחינתי, שוב, כאיש צבא, כקצין שיש לו עולם תוכן בקיא ומוכר ונמצא במקום שהוא קצת לא בדיוק בעולם התוכן שלו, פתאום השמים נופלים עליו, פתאום מצטטים אותו, פתאום אומרים לי - כן אמרת ולא אמרת, אמרת ולא התכוונת, אתה אישרת ולא אישרת וכו'. זאת איזושהי תקופה שמבחינתי - ועברתי לא מעט ב-25, עוד מעט 26 שנה בצבא, כולל דברים, כנראה, קצת יותר מסוכנים פיזית - זאת תקופה שמבחינתי היא תקופת הכאוס הכי גדולה, כי מתרחשים פה דברים שאתה אומר - בוא הנה, אם עם ישראל היה יודע איך מתנהלים ראשי ומנהליו, כנראה שהוא היה מזדעזע. הדלפות, עיתונאים, ניירות שיוצאים לכל מיני מקומות, ובדיוק סביב התאריכים הם כל העסק הזה, המסמכים שלנו שמגיעים פתאום לידי הכתב הזה והכתב ההוא ואנחנו מקבלים כל מיני שאילתות, הולכים לפ"ע [פגישת עבודה] פה, כן, לא מאושר, לא מאושר, תבוא, לא תבוא, ופתאום... אתה נמצא במציאות מאוד כאוטית".

אל"ם וינר הוסיף: "במסגרת תפקידי כעוזר הרמטכ"ל, מצאתי עצמי במרכז ההגנה על מוסד הרמטכ"ל ועל הרמטכ"ל גופו. תפקיד לא מוגדר ולא ברור, אליו אין קורס מכשיר או השתלמות, אלא ניסיון שנצבר תוך כדי עשייה ובעזרת עצתם של אנשים מנוסים ונאמנים על הרמטכ"ל ועליו".

ב) אל"ם וינר ציין, כי הוא הבין שסא"ל (בדימי) הרפז חשב, במסגרת רצונו הרב לעזור לרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, שהוא (הרפז) צריך לאסוף גם מידע, בין השאר, על לשכת שהב"ט ועל התנהלותה. הוא ציין כי: "עכשיו, אני עושה את הערכת המצב שלי בזמן אמת של מה אני יכול, לצורך העניין, להרוויח מלקיים את השיח הזה איתו, כשלהרוויח זה בשביל המפקד שלי, בשביל בסוף לדעת להביא בפניו את הדברים, שוב בראייה מצטברת... אני מניח שאפשר גם לראות את זה לאורך הדרך, שבהתחלה אני מדבר איתו בצורה מאוד קורקטית וזה, אבל בסדר, במעלה הדרך הבן אדם בא ושם עוד קלף על השולחן, עוד קלף ועוד קלף. אני אומר - תשמע, יש לו יד טובה, בוא נראה מה... מהצד השני, אני מזהיר את עצמי כל הזמן שלא להיסחף. אני חושב שפה, בחכמת הבדיעבד, קצת נסחפתי... עכשיו הרגשתי שככה אני, תקרא לזה מאכיל את האריה, כדי שישאר שבע. אני לא יודע אם זה דימוי טוב, אבל מחזיק אותו רגוע, זאת הייתה התחושה שלי. כשאני שומע עכשיו את השיחות האלה בדיעבד, נראה לי - תקשיב, בוא הנה, היית צריך לחתוך את זה ולהגיד לו תקשיב זה לא... אבל, אם אני מחזיר את עצמי לאז, אם הייתי אומר לו משהו כמו - תקשיב, זה לא עניינך, אל תדבר יותר על העניינים האלה, רוצה זה... תחתוך וכו'. אז, אני הנחתי אז שזה כנראה היה קוטע איך שהוא, בצורה כזו או אחרת, את השיח, שאז היה לי אינטרס שיימשך". בהתייחסותו בעל פה מ-12.7.12 לטיוטת דוח הביקורת ציין אל"ם וינר, כי "אני מדבר עם סגן אלוף במילואים בועז הרפז, איש... [המערך המסווג באמ"ן], שנמצא בקשר עם בכירים רבים וטובים, כולל אפילו מכתב המלצה אישי מרב-אלוף במיל' אהוד ברק, שלא הרבה

וכו לקבל מכתב כתוב כזה בכתב ידו. איתו אני עומד בקשר, אז, לא היום, אז, כשאני לא יודע את כל הסיפורים והפרשיות ואני לא יודע שמדובר בשקרן מדופלם שהצליח להפיל אותי".

לדברי אל"ם וינר, האינטרס שלו סא"ל (בדימ') הרפז ימשיך ויעביר אליו מידע נבע מכך שחלק מהמידע שקיבל מסא"ל (בדימ') הרפז היה אמיתי. יתר על כן, לדבריו, סא"ל (בדימ') הרפז הפגין לאורך כל התקופה שבה היו בקשר, בכמה הזדמנויות, ידיעה ברורה בדבר אירועים העתידים להתרחש ושלאכאורה היו אמורים להיות נחלתם של מספר מצומצם של גורמים בלשכת השר ברק וסביבתה הקרובה בלבד. לדבריו: "אמנם לא אחת פקפקתי בנכונות של הפרטים שמסר [הרפז], לרבות התרברבויות אודות פועלו, אולם בסופו של יום לא ניתן היה להתעלם מהבקיאות שגילה באשר לאירועים שעמדו להתרחש קודם להתרחשותם". אל"ם וינר מנה מספר דוגמאות לדבריו אלה וציין, כי הדוגמאות הובאו כדי להבהיר שתי נקודות: "האחת, יכולתו של בועז הרפז לספק מידע אמין על אודות אירועים, פגישות ותהליכים, העומדים להתרחש... אכן נטעה בליבי את התחושה שבועז מהווה מקור להעברת מידע מהימן, מידע רלוונטי וחשוב בעבורנו, בכדי לאפשר ללשכת הרמטכ"ל להתמודד עם הבאות ולמלא את תפקידה. על רקע זה, נכון היה וכדאי מבחינתי להשקיע ולשמר את הקשר עמו... השנייה, המידע האמור אותו העביר בועז הרפז לידיעתי, שהוכח בחלקו הבלתי מבוטל כנכון בדיעבד, עסק כאמור בפרטים שלאכאורה אמורים היו להיות נחלתם של מתי מעט בלשכת שר הביטחון וסביבתו. משכך, כיצד יכול היה בועז הרפז לדעת עליהם מראש? ! מהיכן שאב את הידע שהפגין? ! וחשוב לא פחות: מה באמת הניע את בועז הרפז לפנות לרא"ל אשכנזי ולספק לנו את המידע הזה? !".

בהתייחסותו מ-25.6.12 לטיוטת דוח הביקורת חזר אל"ם וינר על הדברים שמסר למשרד מבקר המדינה, ובהם הבקיאות שגילה סא"ל (בדימ') הרפז בנושאים מסביבתו הקרובה והאינטימית של השר ברק, כמו גם לבקיאותו באירועים העומדים להתרחש טרם התרחשותם. בהתייחסותו טען אל"ם וינר, כי בלי שניתן מענה לשאלות האמורות לעיל הנוגעות ל"בקיאות" שלטענת אל"ם וינר גילה סא"ל (בדימ') הרפז במידע כאמור, "לא ניתן לחוות דעה באשר לטיב הקשר עם [סא"ל (בדימ')] הרפז ולאחריות לליבוי העימות כפי שנטען על ידי המבקר בטיטת הדוח כלפי הרמטכ"ל רא"ל (מיל') אשכנזי ועוזרו אל"ם וינר".

ג) אל"ם וינר ציין, כי אנשי לשכת הרמטכ"ל, והוא בכלל זה, לא עסקו באיסוף חומר על שהב"ט: "ניהלתי את שיחותיי עם בועז הרפז בגלוי ובאופן חופשי (בידיעה שאני מדבר במערכת טלפונים מוקלטת - וללא ניסיון למחוק או להעלים עדויות). גם אם נסחפתי בחלק מהשיחות לרכילות או לדיבורים מיותרים בדיעבד, הרי זה טיבן של שיחות טלפון פנימיות בין אנשים הנמצאים בקשר שוטף, הרי שאין בכך משום איסוף חומר, או פעולה אקטיבית בעלת משמעות מעשית".

אל"ם וינר הוסיף ביחס לסא"ל (בדימ') הרפז, כי התנהלותו לאחר פרסום הפרשה מעידה, כי "להבנתי כיום, [סא"ל (בדימ')] הרפז הופעל בפרשה זאת כנגד רא"ל אשכנזי, אם במודע ואם בשיטוי". בהקשר זה יצוין, כי אל"ם וינר בפגישתו (24.1.12) עם נציגי משרד מבקר המדינה, אמר, בין השאר, כי "במיקרו הוא [הרפז] סיפר דברים נכונים לא מעט פעמים [ש]עזרו לנו כדי לדעת, להכין ולהתכונן", אך "אם - שהוא שיטה בי, אז כן, היה שיטוי, חד משמעית... אם אני מצר על משהו זה באמת שככה הוא הצליח, בדיעבד, להוליך אותי שולל במאקרו, לא במיקרו".

יצוין, כי מנגד השר ברק בפגישותיו עם מבקר המדינה דאז ועם נציגי משרד מבקר המדינה מ-25.9.11, מ-20.12.11, ומ-24.7.12 ציין, כי לפי מידע שהגיע לידיעתו, מר הרפז נמנה על צוות שפעל בסביבת הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, אשר "לקח על עצמו את הפרויקט של שנה חמישית ל [רא"ל (מיל')] אשכנזי"; וכן, פעל לאסוף חומר מכפיש על השר ברק "כחיפוש שיטתי

של דברים" (הרחבה בעניין טענות הדדיות של השר ברק ושל הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, בדבר תכנית פעולה של כל אחד מהם כנגד השני ראו בהמשך).

5) התייחסויות הרפז - סא"ל (בדימ') הרפז קיבל לידיו להתייחסות ממשרד מבקר המדינה קטעים רלוונטיים אליו מטיט דוח הביקורת וכן העתקים מתמלילי שיחות טלפון מלשכת הרמטכ"ל שבהן הוא היה צד לשיחה. את התייחסותו לטיט דוח הביקורת הוא כאמור, העביר במסמך מ-1.5.12. יצוין, כי סא"ל (בדימ') הרפז התייחס לנושאים אשר נכללו בהמשך בטיט דוח הביקורת גם במהלך פגישותיו עם נציגי משרד מבקר המדינה.

בפגישה⁴⁰ עם נציגי משרד מבקר המדינה מ-19.6.11 מסר סא"ל (בדימ') הרפז, כי "תהליך של דיבורים" בינו לבין הרמטכ"ל דאז התחיל בנובמבר 2009 ביזמתו לאחר שהיה עד באופן אקראי לשיחה בין מספר אנשים בבית קפה (כאשר בדיעבד הוא למד לדעת שאחד מהאנשים היה יועץ התקשורת של השר ברק, מר סרי), בה אמרו הדוברים באותה שיחה, כי "תא"ל (מיל') אבי בניהו [הוא] הבעיה... צריך להעיף לו את הראש... אבי [בניהו] הוא השכל הארגוני של גבי [אשכנזי]"; ובעקבות אותה שיחה הוא התקשר לרמטכ"ל דאז וסיפר לו עליה⁴¹. סא"ל (בדימ') הרפז ציין עוד, כי בבתי קפה שונים ניתן "לנהל את כל המידע של כל המדינה... אתה לא צריך לעשות איזה איסוף ריגול, כמו שנכתב, מרגל בלשכת שר הביטחון, אז יש לי חדשות: לא הייתי בלשכת שר הביטחון". סא"ל (בדימ') הרפז הוסיף ואמר בפגישה זאת, כי "הוא [הרמטכ"ל דאז] לאורך כל הדרך לא רצה לקבל שום חומר בשום מקרה ובשום עניין... [ואמר] אני לא מעניין אותי להתעסק ברכילות הזאת. אבל המוטו היה: מה שיש לאנשים תעבירו למבקר המדינה... אני לא רוצה, אל תראה לי את זה. אל תראה לי את הדברים האלה. אני לא זוכר שהיה לו איזשהו אירוע שהוא אמר לי בוא נעשה משהו עם זה... [הרמטכ"ל דאז אמר לי] עזוב אותי מהשטרות האלה".

לעומת דברים אלה, בהתייחסותו מ-1.5.12 לטיט דוח הביקורת, לאחר שקיבל לידיו גם תמלילי שיחות מלשכת הרמטכ"ל, כאמור לעיל, כתב סא"ל (בדימ') הרפז דברים שונים לחלוטין: "אספתי מידע על שר הביטחון, יוני קורן ועל אלוף גלנט, שיתפתי בקביעות את הרמטכ"ל אשכנזי, רעייתו ועוזרו אל"ם וינר. הם, באופן ישיר או באמצעות דובר צה"ל, דאגו להעבירו לתקשורת"; "רצף האירועים המצוינים לעיל מוכיחים, כי הרמטכ"ל גבי אשכנזי, רעייתו רוג'יט ואל"ם ארו וינר הם שהפעילו, יזמו, היו מודעים באופן מלא לכל אחד מהנושאים והשליבים והיו מעורבים לעומק בביצוע, בניגוד מוחלט להיתממות שלהם כפי שמצוטטת בטיט דוח הביקורת, הרמטכ"ל דאז לחלוטין. במקרה שמעו דברים"; לפי גרסתו בהתייחסותו לטיט דוח הביקורת, הרמטכ"ל דאז סיפר לו אישית בשיחת טלפון ביניהם, כי "את הרעיון לאסוף חומרים" נגד השר ברק, אנשיו ואלוף גלנט ולהפיצם בתקשורת הגה דובר צה"ל דאז, תא"ל (מיל') אבי בניהו⁴². סא"ל (בדימ') הרפז הוסיף וציין, כי "איסוף המידע אינו ראוי והיום בדיעבד אינני גאה בכך. אולם עדיין לא עשיתי שימוש כול שהוא במידע למעט מאשר להעבירו לרא"ל אשכנזי, אל רעייתו ואל עוזרו אל"ם וינר"; כמו כן הוסיף סא"ל (בדימ') הרפז וציין בהתייחסותו, כי מי שחיבר אותו אל

40 יצוין כי פגישה זאת התקיימה לפני שסא"ל (בדימ') הרפז קיבל ממשרד מבקר המדינה את תמלילי השיחות המוקלטות מלשכת הרמטכ"ל, בינו לבין אל"ם וינר.

41 יצוין, כי בפגישה מ-1.8.12 של נציגי משרד מבקר המדינה עם סא"ל (בדימ') הרפז, לאחר שעומת עם סתירות שונות שעלו בדבריו, הוא טען כי לא שוחח עם הרמטכ"ל דאז בנושא, אלא עם רעייתו, גבי רוג'יט אשכנזי. בנוסף יצוין, כי יועץ התקשורת של השר ברק, מר סרי, בהתייחסותו מ-30.9.12 לטיט דוח ה"כמעט סופי" הכחיש מכול וכול את דבריו של סא"ל (בדימ') הרפז בנוגע לשיחה המוזכרת.

42 בהתייחסותו של תא"ל (מיל') בניהו מ-24.9.12 לדוח ה"כמעט סופי", הוא הכחיש מכול וכול את דבריו של סא"ל (בדימ') הרפז.

אל"ם וינר היה הרמטכ"ל דאז רא"ל (מיל') אשכנזי, וזאת תוך שהוא ציין, כי הדבר התרחש ב-22.10.09. סא"ל (בדימ') הרפז ציין עוד, כי הרמטכ"ל דאז "נהג למדר... פעל בקביעות באופן ממודר וממדר בכל המישורים", וכי כל השיחות בין הרמטכ"ל דאז לסא"ל (בדימ') הרפז נערכו באמצעות מכשירי הטלפון של רעיית הרמטכ"ל דאז, מזכירתו ונהגו.

מחומר הביקורת עלו סתירות מהותיות בהתייחסויותיו של סא"ל (בדימ') הרפז בנוגע לסוגיות מהותיות הנוגעות בביקורת זאת. נוכח זאת, נוכח היותו של סא"ל (בדימ') הרפז גורם בלתי מבוקר, וכיוון שההליך הפלילי בעניינו טרם הסתיים, מציין משרד מבקר המדינה, כי אינו נשען בקביעת ממצאי הביקורת ובהערותיו בנוגע לסוגיית איסוף המידע על דברים שמסר סא"ל (בדימ') הרפז. משרד מבקר המדינה מציין עוד, כי במכתבו מ-2.5.12 אל היועמ"ש לממשלה הוא הצביע על כך שהביקורת בפרשת הרפז העלתה חשש למעשה פלילי בנושאים מספר, והחליט להביא את הדברים לידיעת היועמ"ש לממשלה בהתאם לסעיף 14(ג) לחוק מבקר המדינה. במסגרת זאת, הועברו אל היועמ"ש לממשלה גם כלל הדברים שמסר סא"ל (בדימ') הרפז בכתב ובעל פה למשרד מבקר המדינה.

כאמור, בראשית 2010 הפנה הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, את סא"ל (בדימ') הרפז אל עוזרו אל"ם וינר לאחר שסא"ל (בדימ') הרפז מסר לרמטכ"ל דאז כי ישנה תכנית של אנשים הקשורים לסביבת השר ברק לפגוע בו (ברמטכ"ל דאז), וכי הדבר מעוגן גם בכתב. משרד מבקר המדינה מדגיש, כי מתמלילי שיחות הטלפון שקיים אל"ם וינר עם סא"ל (בדימ') הרפז מתחילת פברואר 2010 ועד תחילת אוגוסט 2010, ובכלל זה מהיקפן ומתוכנן של השיחות, ומדברים שמסר אל"ם וינר למשרד מבקר המדינה, עולה, כי אל"ם וינר שיתף פעולה באורח אקטיבי, שוטף ומשמעותי עם סא"ל (בדימ') הרפז באיסוף מידע בנוגע להתנהלות השר ברק וסביבתו והרמ"ט שלו, מר קורן, בהקשרים שונים של תהליכי עבודה של השר ברק ולשכתו, ובנוסף לכך שיתף אל"ם וינר פעולה עם סא"ל (בדימ') הרפז באיסוף מידע בעל אופי מכפיש שסא"ל (בדימ') הרפז אסף על השר ברק וסביבתו. מתמלילי השיחות עולה, כי סא"ל (בדימ') הרפז אמנם היה ה"יזם" העיקרי באיסוף מידע זה - לרוב הוא זה שהעלה את נושאי השיחה - אולם לא היה מדובר בקשר חד-צדדי במהותו שבו אל"ם וינר היה אך שותף פאסיבי. אל"ם וינר שיתף פעולה עם סא"ל (בדימ') הרפז באופן שיטתי - הוא קיבל את המידע, לא דרש מסא"ל (בדימ') הרפז להפסיק את הבאת המידע ואף להפך, כעולה משיחות הטלפון, אל"ם וינר לעתים אף העביר מידע, עודד את המשך איסוף המידע ויזם קבלת מידע נוסף מסא"ל (בדימ') הרפז. שיתוף פעולה הדוק זה ומעורבותו העמוקה של אל"ם וינר באיסוף המידע האמור לבשו פנים שונות, כלהלן:

א. שיתוף פעולה בין אל"ם וינר ובין סא"ל (בדימ') הרפז בקבלת מידע על מהלכים מתוכננים לכאורה של השר ברק או של מר קורן המכוונים נגד הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי - על פי המידע שהביא סא"ל (בדימ') הרפז ועל פי הפרשנות שנתן אל"ם וינר למהלכים. במסגרת זאת העביר סא"ל (בדימ') הרפז לידיו של אל"ם וינר גם את מסמך הרפז (שנוצר כאמור על פי חקירת המשטרה על ידי סא"ל (בדימ') הרפז עצמו), עבור הרמטכ"ל דאז כהוכחה ניצחת (כתובה) לתכנית לכאורה המתנהלת בלשכת השר ברק וכהוכחה ליכולותיו, קשריו ואמינותו של סא"ל (בדימ') הרפז; אל"ם וינר - הן לקראת פגישה של הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, עם ראש הממשלה ב-20.5.10, והן לאחר מכן - ביקש מסא"ל (בדימ') הרפז להביא לו מסמכים הדומים למסמך הרפז, שסא"ל (בדימ') הרפז הצביע על קיומם.

ב. בחלק משיחות הטלפון שהתקיימו בין סא"ל (בדימ') הרפז לאל"ם וינר העלה סא"ל (בדימ') הרפז גם נושאים הנוגעים למידע בעל אופי מכפיש שהוא (הרפז) אסף נגד השר ברק וסביבתו, ולעתים גם על כוונתו לעשות שימוש במידע כזה כדי לפגוע בשר. אמנם סא"ל (בדימ') הרפז היה ה"יוזם" העיקרי באיסוף מידע זה - הוא זה שהעלה את נושאי השיחה אולם אל"ם וינר שיתף עימו פעולה, ובכך עודד אותו להמשיך ולפעול בדרך זו.

ג. אל"ם וינר קיבל מסא"ל (בדימ') הרפז מידע והעביר לו מידע ביחס לאלוף גלנט וביחס לקצינים בכירים בצה"ל, וכן מידע הנוגע לאמ"ן, לרבות על מינויים צפויים של קצינים בכירים, בפרט במערך מסווג באמ"ן.

ד. אל"ם וינר חשף בפני סא"ל (בדימ') הרפז לוחות זמנים, פעולות ומפגשים הנוגעים לפעילות של ראש הממשלה, השר ברק, בכירים במשהב"ט וקצינים בכירים בצה"ל.

כאמור, בחוק יסוד הצבא: "הצבא נתון למרות הממשלה", ו"השר הממונה מטעם הממשלה על הצבא הוא שר הביטחון"; ובמסמך רוח צה"ל נכתב כי "צה"ל פועל בכפיפות לרשויות השלטון האזרחי הדמוקרטי ובכפוף לחוקי המדינה"; וכן: "חיילי צה"ל יפעלו על פי ערכי צה"ל ופקודותיו, תוך שמירה על חוקי המדינה וכבוד האדם וכבוד ערכיה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית". כעוזר הרמטכ"ל, אל"ם וינר נשא תפקיד צבאי בכיר בעמדה מרכזית ביותר בצה"ל. בתפקיד זה אל"ם וינר לא ייצג את עצמו בלבד, אלא פעילותו נתפשה כנעשית מטעם הרמטכ"ל וכמייצגת את הרמטכ"ל ואת צה"ל. משרד מבקר המדינה מציין, כי המעמד והכוח שבתפקיד עוזר הרמטכ"ל הוענקו לאל"ם וינר כדי לבצע את תפקידו על פי הפקודות ובהתאם לרוח צה"ל⁴³.

משרד מבקר המדינה מעיר בחומרה לאל"ם וינר על כי שיתף פעולה עם סא"ל (בדימ') הרפז באיסוף מידע בנוגע להתנהלות שר הביטחון ברק וסביבתו והרמ"ט שלו מר קורן, בקשר שלהם עם צה"ל והרמטכ"ל דאז, וכן בנושאים הנוגעים למידע בעל אופי מכפיש שהוא (הרפז) אסף על פי טענתו נגד השר ברק וסביבתו, ולעתים אף מסר לו מידע בהקשר זה. לדעת משרד מבקר המדינה, אין בטענתו של אל"ם וינר שלפיה הוא לא עשה כל שימוש במידע המכפיש, כדי להפחית מחומרת התנהגותו.

43 במסמך "רוח צה"ל" נאמר, בין השאר, כי "רוח צה"ל" יונק מארבעה מקורות, וביניהם: "מסורת מדינת ישראל על עקרונותיה הדמוקרטיים, חוקיה ומוסדותיה".

עוד מעיר משרד מבקר המדינה, כי בהתנהגותו, כפי שהיא באה לידי ביטוי באיסוף המידע עם סא"ל (בדימ') הרפז, סטה אל"ם וינר מהמתחייב ממנו כדרג הצבאי הכפוף לדרג המדיני; וכי התנהגותו זאת לא הלמה את היותו קצין בכיר בצה"ל ואת מעמדו כעוזר הרמטכ"ל. זאת, גם נוכח הנסיבות המורכבות שאותן תיאר אל"ם וינר כנסיבות שבהן פעל באותה תקופה; גם נוכח העובדה שהרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, הפנה את סא"ל (בדימ') הרפז אל אל"ם וינר מתוך מטרה שאל"ם וינר יקבל ממנו מידע אודות תכנית לכאורה שהתנהלה בלשכת השר ברק נגד הרמטכ"ל דאז, והאחרון היה מודע - ולו חלקית - לפעילותו של אל"ם וינר; וגם נוכח תפישתו של אל"ם וינר שלפיה המידע שהעביר סא"ל (בדימ') הרפז היה חיוני להתנהלות הרמטכ"ל ולשכתו בעימות עם השר ברק ולשכתו.

לדעת משרד מבקר המדינה, איסוף המידע כעולה מהדוח, על הדרג המדיני הנבחר וכן שינוף הפעולה השיטתי של אל"ם וינר עם סא"ל (בדימ') הרפז באיסוף מידע בעל אופי מכפיש שסא"ל (בדימ') הרפז אסף על השר ברק וסביבתו - הם מעשים חמורים ביותר, שאינם עולים בקנה אחד עם חוק יסוד: הצבא, ועם רוח צה"ל. פעילות זאת של אל"ם וינר - בין אם נעשתה בידיעת הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי (ולו חלקית), בין אם נעשתה באופן עצמאי וביזמה עצמאית של אל"ם וינר, בשל נאמנותו לרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, והתייחסותו של אל"ם וינר למערכת היחסים העכורה בין השר ברק ולשכתו לבין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ולשכתו כאל "מלחמה", ובין אם "נגרר" לכך על ידי המידע שהעביר אליו סא"ל (בדימ') הרפז - ראוייה לבדיקה מקיפה יסודית על ידי המופקדים על כך בצה"ל.

בהתייחסותו מ-25.6.12 לטיטת דוח הביקורת הסביר אל"ם וינר, כי השיח שלו עם סא"ל (בדימ') הרפז התפתח נוכח מה שהוא ראה כחובתו במסגרת תפקידו כעוזר הרמטכ"ל, ועל רקע רצונו לקבל מידע כדי להתמודד עם הצעדים שנקט לדעתו השר ברק לפגוע בתפקודו של הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, וכתוצאה מכך גם בצה"ל, ובמסגרת זאת להתגונן בפני צעדים אלה ולהתכונן לבאות.

אל"ם וינר הדגיש את הנסיבות המורכבות והחריגות שבהן הוא נאלץ לפעול באותה תקופה, כאשר בראייתו השר ברק וסביבתו הפעילו תכנית לפגוע ברמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ובמעמדו. אל"ם וינר תיאר את מערכת היחסים בין השר ברק ולשכתו לבין הרמטכ"ל דאז ולשכתו מפברואר 2010 ואילך, כ"מערכה גלויה" ואת האווירה כ"אווירה של מלחמה". במערכת יחסים זאת הוא מצא את עצמו, לדבריו, "במרכז ההגנה על מוסד הרמטכ"ל ועל הרמטכ"ל גופו" מפני מה שהיה בראייתו "התקפה מתמשכת ומרוכזת מצד לשכת שר הביטחון". לעניין השיחות שלו עם סא"ל (בדימ') הרפז, שבהן עלה מידע בעל אופי מכפיש, ציין אל"ם וינר בהתייחסותו, כי שיחות אלה היו בעיקרן שיחות רכילות אשר בדיעבד מוטב שהיה נמנע מהן, וכי הוא עצמו לא עשה כל שימוש במידע המכפיש. אל"ם וינר הוסיף וציין, כי קיים שיחות אלה עם סא"ל (בדימ') הרפז כדי שסא"ל (בדימ') הרפז ימשיך להעביר אליו את המידע הנוגע להתנהלות השר ברק וסביבתו כנגד הרמטכ"ל דאז, כאמור לעיל.

בהתייחסותו בעל פה מ-12.7.12 לטיטת דוח הביקורת ציין אל"ם וינר, כי "אני חושב שהכנסת אותן שיחות להקשר ולעיתוי בו התנהלו מכניס את הדברים לפרופורציה הנכונה. שוב אומר - אין בדברים האלה כל שמץ של איסוף מידע ואין בדברים האלה או בדברים שקרו או לא קרו בעקבותיהם, כדי להראות שהיה פה איזה שהוא הליך, בטח לא תהליך שאפשר לקרוא לו תהליך שיטתי". אל"ם וינר הוסיף, כי "[סא"ל (מיל')] הרפז הוא זה שבא ומספר את הסיפור, ואני זה שמקשיב... יש פה צד אחד שיוזם וצד אחד שמאזין. זה עולה מכל השיחות... הוא מדבר ואני

מקשיב. לכן, אין פה הפעלה, אין פה הבאה ואין פה איסוף. כשהוא, כמו הרבה אחרים, ואמרת את זה ואני אומר את זה שוב, בא ומספר לי דברים, שאני נוכח פעם אחר פעם שהדברים שהוא אומר נכונים והם: א) מהמעגל האינטימי של לשכת שר הביטחון. ב) הם צופי פני עתיד, הוא אמר אותם לפני שהם קרו. אני מקשיב לדברים שיש לו לומר, לא מפרסם אותם בתקשורת... לא מפרץ אותם בעיתונים, במקרה, כשיש דברים משמעותיים, כי הרבה זה סתם רכילות ושטויות, אמרתי לרמטכ"ל - 'תשמע, תשים לב', 'תיזהר', 'תדע', בוא נראה איך אנחנו, מה שנקרא, מרככים פה את המכה. כי, ברגע שהחליט... כשמישהו מנהל נגדך מלחמה, אז אנחנו למדנו בקורס, לדעתי בשיעור א' בהגנה, שההגנה הכי טובה היא התקפה. פה יש מגבלה. אומר מי שהוא המפקד והוא העומד בראש, ואני תפקידי לעזור לו, אומר - 'אני לא תוקף. אני, מה שנקרא, מגן בגזרתי'. למה? ככה. הוא מסביר את השיקולים שלו באריכות... לכן, תפקידי כעוזרו, כדי לאפשר לו ולצבא לתפקד, הוא לראות איך אפשר לצמצם את הפגיעות. אם תפקידי הוא שנסיעה תצא לארצות הברית בזמן, במועדה ובצורה תקינה וטובה, אז אני עושה כל מה שנדרש, כל מה שחוקי, כל מה שמותר, כל מה שלגיטימי".

בהתייחסותו בעל פה של אל"ם וינר מ-12.7.12 לטיטת דוח הביקורת ציין בא כוחו, כי "אלוף-משנה ארו וינר, נתון בתפקיד קשה ותובעני. כשאני אומר, אני לוקח אחריות, שאני אומר, נפתחת נגדו אש דו-צדדית, מכוחותינו, והוא מתגונן, הוא לא יורה חזרה. הוא מתגונן, כי יש לו את הרמטכ"ל, עליו הוא צריך לגונן. לקחת עכשיו ולפרוט פרוטה לפרוטה את הדברים שהוא אומר במסגרת ההתגוננות, לקחת שני דברים מיותרים שהוא אומר, ולהגיד - בכך הוא חרג באופן מהותי מתפקידו כעוזר הרמטכ"ל, נעו אמות הסיפין? וכו' וכו' בעיניי, זאת הוצאה מפרופורציה באופן קיצוני של הדברים, וזה להתמקד דרך העדשה הכול כך ממוקדת, במקום לראות את הדברים ב-ZOOM OUT, ולראות קצין ישר דרך שעושה כמיטב יכולתו וכמיטב שיפוטו על מנת לממש את שליחותו שלו, שהיא שליחות עבור עם ישראל. זה מה שהוא היה צריך לעשות וכך הוא פעל". אל"ם וינר הוסיף, "זאת מלחמה חד-צדדית. היא חד-צדדית, כי רב-אלוף אשכנזי, כמו שכתבנו וכמו שאני מניח, בלי לבדוק, שהוא אמר בלשון כזאת או אחרת, בוחר שלא לקחת חלק במלחמה הזאת. הוא בחר להבליג. ההתלבטות אם ללכת הביתה עמדה על הפרק. לא מעט מאנשי אמונו הקרובים יעצו לו לעשות את זה. אחרים, כולל אני, יעצנו לו לא לעשות את זה. הוא מונה על ידי ממשלת ישראל לארבע שנים, הרמטכ"ל הראשון שמונה מתאריך נקוב... אמרתי לו - 'תשמע, זאת אחריותך, אתה צריך לממש אותה'. לכן, אנחנו לא עושים מתקפות נגד, לא איגופים אנכיים ולא מארבים, הדבר היחיד שאנחנו ובעיקר אני מנסים לעשות הוא למנוע ממנו ליפול לבורות שכורים לו. לנסות לזהות את הבורות האלה, אם אפשר קצת קודם, ולנסות לעקוף אותם. כי, ברגע שהוא מחליט שהוא לא מגיב, אז זה סוג מאוד מוגבל של השימוש במונח מלחמה".

בהתייחסותו בעל פה מ-30.7.12 לטיטת דוח הביקורת ציין בא כוחו של אל"ם וינר, כי "גם העיסוק סביב המסמך [הרפז] נועד לקבל באמת את מרשם הקרב של היריב. מה לעשות פה יש יריב. הגדרתי את תפיסתנו... ביחס למה שהתנהל פה כתפיסה של דו"ץ [דו-צדדי], אבל שרק צד אחד יורה אל הצד השני... זה כוח שלנו שיוורה עלינו. במצב כזה אנחנו נאלצים להתגונן... לא התגוננות שכרוכה בירי חזרה, היא התגוננות שכרוכה בלהגן על עצמנו... [אל"ם] וינר פעל... במינימום האפשרי... [ו] אלמלא הוא פעל במינימום הזה הוא ממש היה מועל בתפקידו... [פעולותיו של אל"ם וינר] נועדו להבין יותר טוב מה מתוכנן בצד של היריב כדי... [ש]הרמטכ"ל שלנו יוכל לנווט את דרכו בהצלחה מבלי ליפול לתוך הבורות". כן הוסיף בא כוחו של אל"ם וינר, כי הביטויים בהם הוא השתמש הם "מטאפורות שאנחנו [כאנשי צבא] משתמשים בהם... [אך] למרבה הצער... באמת התנהלה פה מערכה שיטתית מתוכננת וממומשת מצד לשכת שר הביטחון נגד הרמטכ"ל ולשכתו". כמו כן ציין בא כוחו של אל"ם וינר, כי פעילותו של אל"ם וינר נמצאת "עמוק בתוך המתחם של התפקיד המהותי שלו... והחובה שלו, שאלמלא פעל על פי חובתו היה

מועל בתפקידו... בסוף אנחנו מדברים על קצין שכולנו מבינים שגם אם יש לנו ביקורת... לו עצמו, קודם כל... על האסתטיקה של הדברים, הכוונות שלו היו טובות וטהורות לטובת ביטחון מדינת ישראל, לטובת הרמטכ"ל, הצבא, ולא דווקא לפי הסדר הזה".

הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, בהתייחסותו מ-25.6.12 לטיט דוח הביקורת בנוגע לשיחות שהתקיימו בין אל"ם וינר לסא"ל (בדימ') הרפז ציין, כי תמלילי שיחות אלה נודעו לו רק בדיעבד, מבדיקת מבקר המדינה. לדבריו, כאשר בוחנים שיחות אלה ניתן לראות, כי יש בהן "שלושה סוגים של אמירות": (א) סוג אחד - המשקף את הרוב המכריע של האמירות בשיחות: אמירות שבהן אל"ם וינר וסא"ל (בדימ') הרפז משוחחים על השר ברק או על מר קורן, מותחים עליהם ביקורת ומתייחסים לנושאים הנוגעים לטוהר המידות שלהם. המדובר באמירות הנשענות על פרסומים בתקשורת ועל שמועות. "אמירות אלה אינן אלגנטיות, על פני הדברים אינן במקומן ומוטב היה להימנע מהן. יחד עם זאת, אמירות אלה הן בבחינת רכילות, הן בוודאי לא מהוות 'איסוף מידע מכפיש'" והן פועל יוצא של המצוקה אליה נקלע אל"ם וינר בעקבות מערכת היחסים עם לשכת שהב"ט; (ב) סוג שני: אמירות בנוגע למסמך הרפז. לאחר שסא"ל (בדימ') הרפז טען לקיומה של תכנית מסודרת בכתב מצד גורמים הקשורים בלשכת שר הביטחון לפגיעה ברמטכ"ל, אל"ם וינר ביקש לספק לו מסמכים לביסוס טענות אלה. גם כאן אין מדובר ב"איסוף מידע מכפיש"; (ג) הסוג השלישי: אמירות שהן בקשות של סא"ל (בדימ') הרפז מאל"ם וינר לספק לו "אינפורמציה בנושאים ספציפיים הנוגעים לסביבת שר הביטחון - עניין ההזמנות למסיבת יום העצמאות ועניין השימוש בנקודות של אשת השר. בשני המקרים היה מדובר בעניינים שפורסמו בהרחבה בתקשורת, והיה ידוע, כי מבקר המדינה עוסק בעניינים". שיתוף הפעולה של אל"ם וינר עם סא"ל (בדימ') הרפז בעניין זה היה בלתי ראוי, אך גם הוא אינו עולה לדרגת "איסוף חומר מכפיש" על שר הביטחון ויוני קורן. בעניין זה הוסיף וציין הרמטכ"ל דאז, כי סא"ל (בדימ') הרפז הציג עצמו כמי שמעביר מידע בעניין למבקר המדינה דאז, ולפיכך "גם אם היה מדובר בהעברת מידע לצורך מסירתו למבקר המדינה [דאז] הנכבד, אין בכך פסול".

הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, הוסיף וציין בהתייחסותו, כי "מבחינה מהותית השיחות שהתקיימו בין אל"ם וינר לבין סא"ל [בדימ'] הרפז "אינן משקפות תכנית שיטתית לאיסוף מידע מכפיש, אלא במידה רבה שיחות רכילות בין שני אנשים שהתפתח ביניהם קשר עם הזמן. הנושאים הנדונים בשיחות הם בעיקרם נושאים פומביים גם אם לחלקם לא היה מקום"; "בשיחות יש היבט משמעותי של חד צדדיות - צד אחד שמדבר ומדבר, עושה שימוש בביטויים צבעוניים מתחומי המודיעין ולחילופין מסיפורי חסמב"ה... לעומת הצד האחר לרוב מקשיב, מהנהן, מבצע פעולות נוספות במקביל... לעתים נסחף למקומות שהיה רצוי לוותר עליהם". הרמטכ"ל דאז, אשכנזי הוסיף וכתב, כי בעניין זה, כי "מסקנות הביקורת בדבר 'איסוף מידע' על ידי אל"ם וינר הביטוי 'איסוף מידע' מניח בחובו תכנית פעולה להשגת מטרה קונקרטית, הוא מניח, כי הקשר היה מיועד לשם קבלה מאורגנת ושיטתית של מידע, והוא מניח בחובו עיסוק ממושך, מאורגן ומתוכנן לקבלת מידע. לטענת הרמטכ"ל דאז, אשכנזי, הוא, לשכתו ועוזרו לא עסקו באיסוף מידע, לא פעלו לפי תכנית עבודה להשגת מידע, לא תכננו כיצד להשיג מידע ולא ביצעו פעולות שתכליתן השגת מידע. יתר על כן לא היה שימוש כלשהו ב"מידע" שנאסף, לא הייתה תכנית פעולה לשימוש במידע ולא הייתה פעילות כלשהי בקשר למידע הנטען. שיחותיהם של סא"ל (בדימ') הרפז ואל"ם וינר עסקו בעיקר בנושא ההתנהלות בין הלשכות, "בבחינת קיטורים מצדו של אל"ם וינר ושמועות חסרות קונקרטיזציה מצדו של סא"ל (מיל') [צ"ל - (בדימ')] הרפז"; גם השיחות בנושאים אישיים על השר או יוני קורן, "נשארו בעיקרן אופי רכילותי ולא 'איסוף מידע' מתוך כוונה לעשות בו שימוש או לבצע פעילות כלשהי; במרבית נושאי השיחה, המצג שהציג [סא"ל (מיל')] הרפז היה, כי מדובר בעניינים המצויים בבדיקת מבקר המדינה דאז; ובמרבית

השיחות חלקן של אל"ם וינר הוא פאסיבי ביותר. אכן השיחות שהתקיימו עם סא"ל (בדימ') הרפז היו לא ראויות אך טיוטת הביקורת "מתעלמת מן המציאות שבתוכה התקיימו השיחות ואף מהטבע האנושי... בחיים האמיתיים מתקיימות שיחות רכילות, יש קנאות ושנאות, יש אינטריגות ותככים, כולל במערכות הנקיות ביותר". במצב דברים זה טען הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי בהתייחסותו, כי "אין מידע מכפיש שנאסף, אין חומרים שנאספו, אין חומרים שהודלפו, אין שימוש כלשהו במידע שנאסף, אין תכנית פעולה ואין פעולות מבצעיות להוצאה לפועל של תכנית נגד שר הביטחון". הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, הוסיף וציין, כי קיום השיחות עם סא"ל (בדימ') הרפז ותוכנן היו "טעות בשיקול דעת", עם זאת הוא סבור, כי הביקורת החריפה הייתה בלתי מוצדקת.

השר ברק בהתייחסותו מ-18.10.12 לדוח ה"כמעט סופי" ציין, כי טיעוני רא"ל (מיל') אשכנזי וטיעוני אל"ם וינר במשרד מבקר המדינה "התאפיינו בהשתלחות נמשכת בשר הביטחון, תוך שאלה שעסקו בזמן אמת באיסוף חומר מכפיש על שר הביטחון לצורך פרסומו בתקשורת, המשיכו להכפיש את שר הביטחון גם באזני מבקר המדינה הקודם וצוותו"; למקרא הממצאים העולים מדוח הביקורת "ברור שלשכת הרמטכ"ל לא התנהלה כלפי לשכת שר הביטחון כימהלך עסקים רגילי, אלא ניהלה נגד שר הביטחון ולשכתו 'מלחמה'". מר קורן, בהתייחסותו מ-18.10.12 לדוח ה"כמעט סופי" ציין, כי "היו אלה אל"ם וינר, רא"ל (מיל') אשכנזי ומקורביהם אשר התנהלו כנגד לשכת שר הביטחון כ'מלחמה'", וכי מצידו ומצד השר ברק לא היתה "כל 'מלחמה'".

בהתייחסותו מ-25.6.12 לטיטת דוח הביקורת צירף אל"ם וינר התייחסות של השר יעלון הנוגעת לתפקיד עוזר הרמטכ"ל; הפנה לדברים שמסר לצוות הביקורת הרמטכ"ל לשעבר, רא"ל (מיל') אמנון ליפקין-שחק ז"ל לאחר שבחן תמליל של שיחת טלפון שהתקיימה בין אל"ם וינר למר הרפז; צירף תצהירים של אלוף עמי שפרן⁴⁴ ותא"ל (בדרגתו דאז) יואב הר אבן⁴⁵ בנוגע לתכני תפקיד עוזר הרמטכ"ל; וצירף חוות דעת של פרופ' אבי שגיא⁴⁶ כהתייחסות "להתנהלות האתית" של אל"ם וינר. בהתייחסותו לטיטת דוח הביקורת טען אל"ם וינר, כי על בסיס האמור בחוות הדעת, התצהירים ובדברים של האישים הנ"ל לכל היותר ניתן לייחס לו בשיחותיו עם סא"ל (בדימ') הרפז - שהקשר איתו נוצר בהנחיית הרמטכ"ל - התבטאויות בלשון חופשית ביחס לגורמים המתנכלים לרמטכ"ל; לרוב נמנע אל"ם וינר מלהשיב לבקשותיו ושאלותיו, למעט מקרים בודדים שבהם עשה כן; הכול נעשה במטרה למלא את תפקידו כעוזר הרמטכ"ל, להגן על הרמטכ"ל ועל יכולתו לפקד כראוי על צה"ל; וכל זאת נוכח מציאות חריגה ועגומה שבה לשכת שר הביטחון פעלה לפגוע ברמטכ"ל וביכולתו לתפקד. להלן עיקרי הדברים בהקשר זה:

אל"ם וינר ובא כוחו ראינו את הרמטכ"ל לשעבר, השר יעלון. לפי האמור בהתייחסותו הנ"ל מ-25.6.12 של אל"ם וינר לטיטת דוח הביקורת "במהלך הראיון הביע בפנינו רא"ל (מיל') יעלון את עמדתו ביחס לתפקיד עוזר הרמטכ"ל". אל"ם וינר הביא בהתייחסותו לטיטת דוח הביקורת "בקצרה את רוח הדברים" שאמר השר יעלון וציין, כי השר יעלון "הביע נכונות להביא את הדברים ישירות בפני המבקר, באם יתבקש לעשות כן".

בהתייחסותו הנ"ל של אל"ם וינר לטיטת דוח הביקורת נכתב, כי בהתאם ל"רוח הדברים" של השר יעלון "אם הרמטכ"ל הנחה את אל"ם וינר, כי יעמוד בקשר עם [סא"ל (בדימ')] הרפז, אשר

44 כיהן כעוזר הרמטכ"ל וכרמ"ט שהב"ט בעת כהונתו של שאול מופז בתפקידים אלה.
 45 כיהן כעוזר כרל"ש הרמטכ"ל לשעבר, שאול מופז, וכעוזרו של הרמטכ"ל לשעבר, השר יעלון.
 46 לפי האמור בחוות דעתו של פרופ' שגיא מ-11.6.12 שצורפה להתייחסותו של אל"ם וינר, הוא "מלמד פילוסופיה באוניברסיטת בר-אילן וראש התכנית ללימודי פרשנות ותרבות", וכיהן כאחד מחברי הוועדה המצומצמת שניסחה את מסמך "רוח צה"ל".

יעביר לו מידע בקשר להתנהלות נגדו בלשכת השר הרי שאל"ם וינר מימש את תפקידו בכך שפעל בהתאם להוראת הרמטכ"ל. לא לעזור לשפוט את איכות וזהות הגורם שעמו מבקש ממנו הרמטכ"ל לעמוד בקשר, אלא אם גילה דבר-מה המחייבו להזהיר הרמטכ"ל מפני האיש. אם אכן הקשר עם הרפז הוביל לקבלת מידע שנתפס כמהימן וחיוני להתגוננות מפני מה שנראה היה כהתנכלות לשכת השר לרמטכ"ל הרי שהמשך הקשר של אל"ם וינר עם הרפז, שימורו של הקשר והעברת המידע לרמטכ"ל, היוו מימוש של תפקידו כעוזר הרמטכ"ל. אילו היה אל"ם וינר מנתק את הקשר עם גורם המספק לו מידע, הנחזה כאמין, ביחס לפעילות שמטרתה הכשלת הרמטכ"ל או צה"ל, הרי שבכך הוא היה נמנע ממימוש אחריותו כלפי הרמטכ"ל וכלפי צה"ל... התייעצויות שקיים אל"ם וינר... עם גורמים צבאיים ועם גורמי אמון מחוץ לצבא, ביחס למידע שקיבל מהרפז, ובכלל זה ביחס למסמך המכונה 'מסמך הרפז' מהווים חלק אינטגרלי מתפקידו. אם אל"ם וינר נקט בלשון חופשית ובלתי דיפלומטית בשיחותיו עם בועז הרפז ביחס לבעלי תפקידים במערכת הצבאית ומחוץ לה יש בכך פגם. אם אל"ם וינר ניסה להיענות לבקשתו של הרפז ופעל כדי להעביר לו מידע ביחס למספר המוזמנים של שר הביטחון לטקס יום העצמאות וביחס לשימוש בנקודות נוסע מתמיד של אשת השר, כדי להעביר מידע זה למבקר המדינה הוא שגה בנושא זה בשיקול דעתו".

ב-2.8.12 נפגשו נציגי משרד מבקר המדינה עם השר יעלון במטרה לשמוע את התייחסותו ל"רוח הדברים" שהובאו בשמו בהתייחסותו של אל"ם וינר לטיוטת דוח הביקורת. השר יעלון מסר, כי נפגש עם אל"ם וינר ובה כוחו וכי הוא "לא ראה את טיוטת הדוח ודבריו [לאל"ם וינר] הם על רקע מה שקרא אודות הפרשה וכן ממה ששמע מאל"ם וינר" ומבא כוחו כשנפגשו עימו. "בהמשך שלחו לו את הכתוב" אולם הוא "לא רצה לחתום על הדברים", כיוון שחלקים מהדברים האמורים לא משקפים את התייחסותו.

השר יעלון, בפגישתו מ-2.8.12 עם נציגי משרד מבקר המדינה ציין, כי "אם [אל"ם וינר] מקבל מידע ממאן שהוא וכפי ש[אל"ם] וינר תאר לו, [הוא] מקבל מידע שנתפס כאמין לפיו זוממים לפגוע ברמטכ"ל מצד לשכת שהב"ט, ודברים נראים כמתממשים, אז על הבסיס הזה צריך לעזור לרמטכ"ל מפני מסע של דה-לגיטימציה נגדו וזה עשוי להיות לגיטימי". גם כך ציין, השר יעלון, כי "אם קיים חשד שדברים מתנהלים נגד הרמטכ"ל מצד שהב"ט וסביבתו, הרי שהרמטכ"ל יכול ללכת לשהב"ט או לראה"ם. אם [אל"ם] וינר מפעיל את בועז הרפז זה לא לגיטימי. זו חציית קו".

במסגרת הפגישה הוצגו לשר יעלון, בין השאר, תמלילי שיחות טלפון - מתוך התמלילים שתוארו לעיל - שהתקיימו בין אל"ם וינר וסא"ל (בדימ) הרפז בתאריכים 2.2.10, 3.2.10 ו-5.8.10. בתגובה לקריאת תמלילי שיחות אלה ציין השר יעלון, כי "זו חציית גבולות קיצונית. דברים חמורים מאוד. יש כאן חציית קווים קיצונית ביותר של עוזר הרמטכ"ל. זו לא קצינות. אין בכך ספק".

אל"ם וינר הפנה את נציגי משרד מבקר המדינה לדברים שמסר לצוות הביקורת הרמטכ"ל לשעבר, רא"ל (מיל) אמנון ליפקין-שחק ז"ל, בפגישה שהתקיימה עימו ב-1.11.11. בפגישה זו אמר רא"ל (מיל) ליפקין-שחק ז"ל - לאחר שקרא את תמליל השיחה בין אל"ם וינר לסא"ל (בדימ) הרפז מ-5.8.10 - בין היתר, "אם ארוז וינר הוא רל"ש נאמן למפקדו ומבין שבצד השני יושב מישהו שמנסה להעיף את מפקדו, אזי הוא פועל כדי לסכל מזימה זאת... רל"ש רמטכ"ל לא צריך להגיע לשיחות כאלה במצב נורמאלי, אבל זה היה מצב לא נורמאלי". משרד מבקר המדינה מציין, כי באותה פגישה אמר גם רא"ל ליפקין-שחק ז"ל בהתייחס לתמליל האמור גם את הדברים הבאים: "הקשר בין שניהם הוא הדוק ו[אל"ם] וינר בתוך התמונה. הדבר שצד את עיניי הוא העיסוק בנקודות של אשת שהב"ט. עיסוק זה הוא זוהמה; יש פה משהו רע, וזה בוודאי לא עניין לעיסוק של וינר. עם זאת, השיחה האמורה אינה עומדת בפני עצמה, אלא היא חלק ממהו יותר שלם שאיני יודע היכן התחלתו. אני צריך לומר לצד של הקולא, שאם יש מערכת של יחסים בין אנשים

שעוסקת ברכילות - וזאת כנראה לא השיחה הראשונה - אני מבין איך זה יכול לקרות. ברור לגמרי שזה מתחיל הרבה קודם וארו וינר יודע ש[סא"ל (בדימ')] הרפז הוא מקור המסמך. יש לו ולהרפז בסיס קונספירטיבי רחב; הם כבר בתוך המלחמה; "מדובר בשתי לשכות שאיבדו את האיוון. הכול נופל במסגרת בית המשוגעים שהיה שם; היו שם אנשים שאיבדו את הצפון; זה היה טירוף מערכות".

בהתייחסותו לטיוטת דוח הביקורת צירף אל"ם וינר כאמור גם תצהירים של אלוף עמי שפרן ותא"ל (בדרגתו דאז) יואב הר אבן בנוגע לתוכני תפקיד עוזר הרמטכ"ל.

אלוף שפרן ציין בתצהירו, ביחס לתפקיד עוזר הרמטכ"ל, כי "מדובר בתפקיד ייחודי בצה"ל השונה מכל תפקיד אחר. מטבעו זהו תפקיד המבוסס על מערכת יחסי אמון בין הרמטכ"ל לעוזרו... התפקיד כרוך בעיסוק יומיומי בממשקים פנימה והחוצה מהצבא. למיטב ידיעתך, אין בצה"ל תפקידי אמון אחרים הדומים לתפקיד זה, ואשר דורשים אינטראקציה שכזו עם המערכת האזרחית". "תפקידו של עוזר הרמטכ"ל הוא להוריד עומס מהרמטכ"ל... לצורך כך עליו להבין היטב את רוח הרמטכ"ל ולדעת לתרגמה למעשים ולהחלטות... לפעול לאורה [של רוח הרמטכ"ל], גם בלי הכוונה קונקרטית... עוזר הרמטכ"ל הוא הגורם הצבאי העיקרי והמשמעותי ביותר המצוי בקשר עם לשכת שר הביטחון... בניגוד לתפקידים בכירים אחרים, לעוזר הרמטכ"ל אין מסלול הכשרה כלשהו... המערכת התוחמת את עיסוקו של עוזר הרמטכ"ל נטולת גבולות מוגדרים". אלוף שפרן הוסיף וציין בתצהירו, כי הוא כיהן כעוזר רמטכ"ל וכרמ"ט השר, וכי עד כמה שצבר ניסיון בתפקידים אלה "ברור לי שהמציאות אותה ראיתי מהצד כחבר במטה הכללי בתקופת כהונתם של הרמטכ"ל רא"ל (מיל') גבי אשכנזי ועוזרו אל"ם ארו וינר העמידה בפני עוזר הרמטכ"ל אתגרים מורכבים במיוחד שבכמותם לא התנסיתי בכל שנותיי בתפקיד, ושברדיעבד התבררו אף כמורכבים הרבה יותר, עם היחשפותם של פרטים נוספים בפרשה".

ב-4.9.12 נפגשו נציגי משרד מבקר המדינה עם אלוף שפרן. בפגישה זאת ציין אלוף שפרן, כי "אין לו הכרה אפילו קרובה לסבירה של הפרשה [פרשת הרפז]"; הוא "לא מתייחס [בתצהירו] בדבר וחצי דבר לאירוע הספציפי"; כי תצהירו הוא "גנרי" בהתייחס לתפקיד עוזר הרמטכ"ל; הוא הציג במסגרתו "כיצד לדעתו עובד עוזר רמטכ"ל". בהתייחס לשאלת נציג משרד מבקר המדינה אמר אלוף שפרן, כי באופן עקרוני אם הרמטכ"ל מנחה בעניין מסוים "אל תגע בזה" אזי "אתה לא נוגע בזה".

תא"ל (בדרגתו דאז) יואב הר אבן ציין בתצהירו, כי בתפקידו בלשכת הרמטכ"ל הוא נדרש להיפגש עם גורמים אזרחיים, ביזמתם או לבקשת הרמטכ"ל, שמצאו בו כתובת להעברת מסרים לרמטכ"ל; "סביבת העבודה המורכבת של הרמטכ"ל דורשת, כי בעל תפקיד כעוזר הרמטכ"ל, יסייע בידו על מנת לממש את תפקידו ולצלוח 'מכשולים' שעשויים להיקרא בדרכו"; "אם הרמטכ"ל הנחה את אל"ם ארו וינר לעמוד בקשר עם בועז הרפז ולקבל ממנו מידע הרי שפעולה זו הינה בדיוק במסגרת תפקידו כעוזר הרמטכ"ל"; ובסיכום דבריו ציין, כי "כמי שכיהן כעוזר הרמטכ"ל אך בלי שנחשף לעובדות כתובות או מסמכים כלשהם נראה לו כי ככלל אל"ם ארו וינר פעל כמצופה מעוזר הרמטכ"ל".

ב-15.8.12 נפגשו נציגי משרד מבקר המדינה עם תא"ל (דאז) יואב הר אבן במטרה לשמוע את התייחסותו, על רקע הדברים האמורים. בפגישה זאת ציין תא"ל (דאז) הר אבן, כי כתב את תצהירו על בסיס דברים שמסר לו בא כוחו של אל"ם וינר, וכי הוא עצמו לא נחשף לטיוטת דוח הביקורת, וכי אינו מכיר את פרטי הקשר בין אל"ם וינר לסא"ל (בדימ') הרפז. בנוסף לזאת, ציין תא"ל (דאז) הר אבן, על בסיס ניסיונו שלו בתפקידי רל"ש ועוזר הרמטכ"ל, כי תפקיד עוזר הרמטכ"ל אינו תפקיד מוגדר בפקודת ארגון בצה"ל, ולדעתו אין מקום להגדירו; את התפקיד מגדיר כל רמטכ"ל

לעוזרו; "מרגע שהרמטכ"ל מנחה את עוזרו לעמוד בקשר עם אדם מסוים - אין לעזור שיקול דעת". "לכן, כשהרמטכ"ל אומר לוינר שיפנה אליו X ויעביר אליו מידע, זה נראה לי סביר שהוא יהיה איתו בקשר". על העוזר להיות בקשר עם האדם ולעדכן את הרמטכ"ל על המידע שהאדם מוסר. עוד ציין תא"ל (דאז) הר אבן, כי עוזר הרמטכ"ל יכול להתייעץ עם אנשים שונים ובהם אזרחים, כדי לגבש המלצה לרמטכ"ל מה עליו לעשות בנושא מסוים. עם זאת, "אם הרמטכ"ל אמר לעוזר לא לעסוק בנושא, על העוזר לא לעסוק בו". בהתייחס לשאלה האם היה על אל"ם וינר להיות בקשר עם סא"ל (בדימ) הרפז גם אם מדובר במידע על השר, השיב תא"ל (בדרגתו דאז) הר אבן, כי "כשהשר והרמטכ"ל רבים... האדם שאיתו הרמטכ"ל מנהל את השיח הכי אינטימי אחרי אשתו הוא עוזר הרמטכ"ל... אני לא יודע מה בועז הרפז אמר לארז וינר על השר. אבל מה מצופה מעוזר הרמטכ"ל שיעשה במקרה כזה - שיתפטר? אני לא חושב. אין פה משהו בלתי חוקי בעליל. להבנתי הם לא תכננו הפיכה צבאית. על בסיס זה כתבתי את מה שכתבתי בתצהיר".

בהתייחסותו מ-25.6.12 לטיוטת דוח הביקורת צירף אל"ם וינר חוות-דעת של פרופ' אבי שגיא, ולפיה, אל"ם וינר פעל בצורה מוסרית ומקצועית ובהתאם למצופה מחייל וקציין ובהתאם לערכי צה"ל. פרופ' שגיא בחן לדבריו את התנהלותו של אל"ם וינר על בסיס המפורט במכתב מ-5.1.12. שאותו שלח אל"ם וינר למבקר המדינה דאז⁴⁷, וכן על בסיס קטעים מטיוטת דוח הביקורת שעוסקים באל"ם וינר, שהעביר אליו בא כוחו של אל"ם וינר. בחוות דעתו ציין פרופ' שגיא, כי "רוח צה"ל, הוא מסמך ערכי חינוכי, שנועד להציג את הבסיס הערכי והמוסרי לפעילות הצבא... [ה] מדגיש את ההתנהגות החיובית הרצויה המתבקשת מהחייל... [וה]מסמן את הרמה הערכית המצופה מכלל המשרתים בצה"ל", וכי הוא (פרופ' שגיא) בחן את התנהלותו של אל"ם וינר לאור "ערך המקצועיות וערך השליחות". פרופ' שגיא ציין, כי תפקידו של העוזר האישי לרמטכ"ל אינו מוגדר על ידי מסמך כלשהו ואינו יכול להיות מוגדר על ידי מסמך כלשהו; "אחריותו של העוזר האישי אינה כלפי האיש הפרטי - גבי אשכנזי שלו הוא אמור לעזור, אלא כלפי האיש בתפקידו"; "תכליתו של התפקיד ידועה אבל הוא מחייב שיקול דעת, אכפתיות ודאגה בהתאם לתכלית התפקיד עצמו"; "ככלל הנאמנות של מפקדי צה"ל וחייליו אינה לאישים פרטיים אלא למדינה, למוסדותיה ונציגיה לפיכך ברור שהנאמנות של העוזר האישי לא יכולה להיות מופנית גם כלפי שר הביטחון כאיש פרטי, אלא כממלא תפקיד שלטוני. במקום שהוא או מי מטעמו חורג מתפקידו חובת הנאמנות הזאת לא יכולה לחול"; "משמעותה של הנאמנות המקצועית היא אחת: מילוי החובות בדרך המקסימאלית המיטבית תוך מסירות נפש ואחריות"; "מעוזר אישי בכלל ומעוזר אישי לרמטכ"ל נתבעת אפוא נאמנות, הוא נתבע ליותר, הוא נתבע לפעול במסירות בהתאם לתכלית תפקידו ומתוך שיקול דעת ואחריות".

פרופ' שגיא הוסיף וכתב, כי ממכתבו הנ"ל מ-5.1.12 של אל"ם וינר עולה, כי אל"ם וינר הבין, כי בפעילות לשכת שר הביטחון יש סכנה גדולה ליכולתו של רא"ל (מיל') אשכנזי למלא את תפקידו כראוי; מפעילותו המתוארת עולה בברור, כי אל"ם וינר פעל בהתאם לערך שליחות; הוא סבר, כי לשכת שר הביטחון פוגעת בתפקודו המקצועי של הרמטכ"ל; לנגד עיניו לא עמדה הבעיה של תחשורתו האישיות של הרמטכ"ל ולא הפגיעה האישית בו, אלא הפגיעה בו כמפקד הצבא. הפעולות המתוארות במסמך שכתב אל"ם וינר למבקר, היוו לדעתו "פגיעה ברורה בתפקוד הצבא ומתוך ערך השליחות הוא פעל ככל שביכולתו כדי לסכל פגיעה זו". לדעתו של פרופ' שגיא, פעילותו "המתמשכת של אל"ם וינר ביטאה את רמת מקצועיותו הגבוהה. לנגד עיניו עמדה התכלית המקצועית של תפקידו כעוזר אישי לרמטכ"ל ולמקרא המסמך אי-אפשר שלא להתמלא בהערכה על מידת האחריות והנכונות להסתכן כדי לממש אחריות זו". לדעתו, אל"ם וינר "פעל

47 כותרת המכתב: "התנהלות לשכת שר הביטחון לפגיעה ברמטכ"ל, רב-אלוף אשכנזי - סיפור המעשה".

תוך אחריות, מקצועיות ומתוך תחושת שליחות. הוא פעל בנאמנות למדינה ולנציגיה הרשמיים. הוא פעל תוך כדי סיכון עצמי ועל אף איומים אישיים שהופנו נגדו, הוא פעל בהתאם למצופה מקצין ומפקד בצבא"; "יתר על כן, פעילותו לא חרגה ממתחם שיקול הדעת הסביר... במקרה של עוזר אישי לרמטכ"ל, שיקול הדעת הוא יסוד פעילותו של העוזר...הכרעתו [של אל"ם וינר] אינה משקפת הפרה של חובת הנאמנות כלפי הממונים האזרחיים; אדרבה הוא פעל למען המדינה מתוך נאמנות לה... דרך הפעולה בה נקט אל"ם וינר בהנחייתו של מפקדו, גילמה את הכרתו כי מי שפעל שלא כהוגן ולא מתוך נאמנות לתפקיד היו שר הביטחון או מי מטעמו"; "אפילו הייתה אמת בטענה שאל"ם וינר אסף באופן שיטתי מידע על התכנון בלשכת שר הביטחון נגד הרמטכ"ל... הרי שבכך מימש את חובתו כעוזר הרמטכ"ל מכוח המקצועיות והשליחות. אפילו הייתה אמת בטענה שאל"ם וינר אסף באופן שיטתי מידע מכפיש נגד השר אין בכך טעות" בעניין "ברור ומוכן לכל שלא ניתן לחלוק עליו" אלא "לכל היותר טעות בשיקול דעת, אם בכלל"; "על כל אלה לא ראוי אל"ם ארז [וינר] לספוג ביקורת אלא שבח והוקרה". בהתייחסות מ-11.10.12 לדוח ה"כמעט סופי" ציין פרופ' שגיא, כי מסקנתו נשענת על טענותיו הכלליות "שהמעשים [שעשה אל"ם וינר] נעשו לתכלית ראויה הנגזרת מהאחריות שהוטלה על אל"ם וינר", והם "עומדים במסגרת האחריות המקצועית שלו". בפגישה שקיימו נציגי משרד מבקר המדינה ב-28.8.12 עם פרופ' שגיא הוא חזר על דברים דומים.

משרד מבקר המדינה בחן את התייחסותו של אל"ם וינר לטיטת דוח הביקורת ולדוח ה"כמעט סופי" וכן שקל בכובד ראש את חוות הדעת והתצהירים שצירף אל"ם וינר להתייחסותו, וכן את כלל חומר הביקורת בעניין.

אכן, אין הגדרות כתובות וברורות לתפקיד עוזר הרמטכ"ל; המדובר בתפקיד שמעצם מהותו מקנה לבעליו שיקול דעת נרחב למדי. גם בהיעדר הגדרה פורמלית ברור כי עוזר הרמטכ"ל, ככל חייל, רשאי לפעול אך במסגרת התשתית הנורמטיבית המסדירה את יחסי הדרג הצבאי והדרג המדיני שמעליו. בבסיסה של תשתית זו מצוי עיקרון הכפיפות של הראשון לאחרון. פעולות פסולות - גם אם הן ממניעים של מחויבות יתר לתפקיד או נאמנות רבה למפקד, וגם מתוך הבנה סובייקטיבית - נכונה או שגויה - של הנסיבות, אינן יכולות להיחשב כתואמות את ערכי השליחות והמקצועיות. אף האחריות לסייע ולאפשר לרמטכ"ל יכולת לתפקוד תקין, שהיא חלק מתפקידו של עוזר הרמטכ"ל, אין בה משום הצדקה להריגה מעקרונות היסוד של כפיפות הדרג הצבאי לדרג המדיני שמעליו.

משרד מבקר המדינה חוזר וקובע, כי אל"ם וינר שיתף פעולה באופן שיטתי ובאורח פעיל, שוטף ומשמעותי עם סא"ל (בדימ') הרפז באיסוף מידע בנוגע להתנהלות הדרג המדיני הנבחר - השר ברק, וסביבתו והרמ"ט שלו, מר קורן, בהקשרים שונים של תהליכי עבודה של השר ברק ולשכתו; בנוסף לזאת שיתף אל"ם וינר פעולה עם סא"ל (בדימ') הרפז באיסוף מידע בעל אופי מכפיש שסא"ל (בדימ') הרפז אסף על השר ברק וסביבתו. משרד מבקר המדינה מציין, כי גם לאחר שבחן את התייחסותו של אל"ם וינר לטיטת דוח הביקורת על כל האמור בה, התנהגותו של אל"ם וינר כפי שהיא באה לידי ביטוי בקשר עם סא"ל (בדימ') הרפז - גם נוכח הנסיבות המורכבות שבהן התרחש קשר זה כמפורט לעיל - הייתה פסולה, ולא הלמה את היותו קצין בכיר בצה"ל ואת מעמדו כעוזר הרמטכ"ל. משרד מבקר המדינה מעיר בחומרה, כי מעשיו האמורים של אל"ם וינר התנהלו על פני תקופה ארוכה של כחצי שנה, ואין מדובר בכשל נקודתי או בטעות חד-פעמית בשיקול הדעת. לדעת משרד מבקר המדינה, התנהלותו של אל"ם וינר בפרשה זאת מהווה הבנה שגויה מצדו את גבולות המותר והאסור, וראויה לבדיקה מקיפה ויסודית על ידי המופקדים על כך בצה"ל.

ב. מעורבות הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי

1) הגעת מסמך הרפז ללשכת הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי. בפגישה מ-10.11.10 עם נציגי משרד מבקר המדינה ציין אל"ם וינר, כי באפריל 2010 עדכן אותו סא"ל (בדימ') הרפז שיש ברשותו גם "נייר", וסא"ל (בדימ') הרפז מסר לו את המסמך מאוחר יותר. בהודעתה מ-29.8.10 על סיום החקירה בחשדות לדיוף מסמך הרפז מסרה המשטרה, כי סא"ל (בדימ') הרפז מסר את המסמך לאל"ם וינר ב-2.5.10. אל"ם וינר מסר לנציגי משרד מבקר המדינה, כי המועד של פגישתו עם סא"ל (בדימ') הרפז בלשכת הרמטכ"ל, שבה מסר לו סא"ל (בדימ') הרפז את המסמך, לא נרשם ביומנו, והוא מסר את מועד הגעת המסמך לרמטכ"ל דאז לפי זיכרונו, עוד בטרם בדק את העניין לעומק, ולמעשה טעה והטעה בדבריו את הרמטכ"ל ביחס למועד המדויק, ועל כן מסר הרמטכ"ל דאז לפורום מטכ"ל באוגוסט 2010, כי המסמך הגיע ללשכה לקראת סוף אפריל 2010. בהתייחסותו מ-25.6.12 לטיטת דוח הביקורת מסר אל"ם וינר, כי סא"ל (בדימ') הרפז הגיע למשרדו (של אל"ם וינר) באחד הערבים שבין 3.5.10 ל-5.5.10, וכי אל"ם וינר לא הצליח לאשש את המועד המדויק. כאמור ב-6.5.10, בשעה 21:44, שוחח אל"ם וינר בטלפון עם סא"ל (בדימ') הרפז. משיחה זאת עולה, כי מסמך הרפז היה בלשכת הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, לפחות מאותו היום (על פרטי השיחה ראו לעיל ולהלן).

אל"ם וינר ציין בפני נציגי משרד מבקר המדינה (10.11.10), כי סא"ל (בדימ') הרפז מסר לו שהמסמך הגיע לידי (של הרפז) מעובדת במשרדו של מר אייל ארד, אשר שירתה בעבר כחיילת ביחידה שבה שירת סא"ל (בדימ') הרפז, והוא אף הצביע בפניו (בפני אל"ם וינר) באתר האינטרנט של החברה של אייל ארד על העובדת האמורה⁴⁸. עוד ציין אל"ם וינר, כי הוא קרא את המסמך וסבר שתוכן הדברים שנכללים בו "עושים שכל". לדבריו, הוא צילם לעצמו העתק מהמסמך, מסר את המקור בחזרה לסא"ל (בדימ') הרפז, ויום או יומיים לאחר מכן הוא הציג אותו לרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי.

הרמטכ"ל דאז ציין בפורום מטכ"ל מאוגוסט 2010, כי אל"ם וינר העביר אליו את המסמך; וכי לאחר שקרא אותו הוא הגיע למסקנה, כי היו בו גם נושאים מטרידים ולא הכול הפתיע אותו. הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, הוסיף ואמר בפורום מטכ"ל, כי התלבט ביחס לטיפולו במסמך (ראו להלן), ו"בשורה התחתונה אמרתי לארו [אל"ם וינר] - קח את הנייר, אנחנו לא עוסקים בזה". בפגישותיו עם נציגי משרד מבקר המדינה אמר הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, כי אכן לא הופתע מכל מה שכתוב במסמך, זאת על רקע תופעות שכבר חווה מקודם, וכי אמר לאל"ם וינר שהוא (אשכנזי) "לא מתעסק איתו, שישים אותו במגירה". עוד הוסיף רא"ל (מיל') אשכנזי, כי הוא חושב שטעה בכך שלא גרס את המסמך מיד עם הגעתו ללשכת הרמטכ"ל.

2) עדכון רא"ל (מיל') אשכנזי בשיחות של אל"ם וינר עם סא"ל (בדימ') הרפז. מהשיחות המפורטות להלן עולה, כי אל"ם וינר עדכן את הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, לפחות בחלק מהמידע שמסר לו סא"ל (בדימ') הרפז. כאמור, ב-6.5.10, בשעה 21:44, שוחח אל"ם וינר עם סא"ל (בדימ') הרפז בטלפון במשך כ-10 דקות. כאמור, בשיחה זאת אמר אל"ם וינר לסא"ל (בדימ') הרפז, כי הראה את מסמך הרפז לרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ודיווח לסא"ל (בדימ') הרפז על תגובת הרמטכ"ל דאז למסמך. כאמור, לדברי אל"ם וינר לסא"ל (בדימ') הרפז, הרמטכ"ל דאז נדהם מתוכן המסמך. ברובה של שיחת הטלפון האמורה נדונה כאמור בין אל"ם וינר ובין סא"ל (בדימ') הרפז השאלה כיצד לנהוג בעקבות קבלת המסמך. כאמור לעיל אמר אל"ם

48 בחקירתו במשטרה הכחיש סא"ל (בדימ') הרפז דברים אלה. בכל מקרה, בחקירת המשטרה לא נמצא כל קשר בין משרדו של אייל ארד או של מי מעובדיו עם סא"ל (בדימ') הרפז או המסמך.

וינר בשיחה זאת, כי לאחר שהראה לרמטכ"ל דאז את המסמך אמר הרמטכ"ל דאז "אני לא מאמין..."; כי "המטרה שלו [של הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי], המטרה שלו לפחות כפי שהוא אמר אותה עכשיו [היא] לוודא, שמי שהם רוצים [אלוף יואב גלנט] לא יהיה שם. לא משנה מי מהאחרים כן, למרות שיש לו העדפה אישית, אבל הוא לא. למה, לא צריך להסביר. הוא [הרמטכ"ל דאז אשכנזי] אומר: זה גם ברמה שאם צריך להיכנס לשיבת ממשלה ולשים את זה על השולחן"; כי אל"ם וינר שאל "אם אני צריך להראות את זה למישהו. אמר לי [הרמטכ"ל דאז]: עוזב אתה אל תתעסק עם זה"; כי "היעד השני שהם יחטפו סטירה"; כי "הוא [הרמטכ"ל דאז] מיצה את העניין הזה, טוב לו ללכת בשקט"; וכי "הוא לא רוצה ללכת בכלוך, כמו שהם מתכננים לך".

בפגישה של רא"ל (מיל') אשכנזי עם מבקר המדינה דאז ונציגי משרדו ב-18.12.11 הושמעו לרא"ל (מיל') אשכנזי הקלטות של שיחות הטלפון שקיים אל"ם וינר עם סא"ל (בדימ') הרפז ומספר הקלטות של שיחות טלפון נוספות. בין השאר, התבקש הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, להתייחס לשיחת הטלפון האמורה מ-6.5.10 בין אל"ם וינר ובין סא"ל (בדימ') הרפז. בהתייחסו למטרה שהוא עצמו קבע, לדברי אל"ם וינר, כאמור לעיל, אמר רא"ל (מיל') אשכנזי: "תראה, שאני קורא מסמך [מסמך הרפז], שאני רואה איך מנסים לבחוש במטה הכללי, להזיז את זה, לעשות דה-לגיטימציה לאחר, להביא מועמדים, זה נראה לי כמו תכנית למנות רמטכ"ל באופן לא ראוי... זה נראה לי דבר לא ראוי, חד וחלק. לכן, אני אומר שהדבר הזה לא צריך לקרות".

רא"ל (מיל') אשכנזי הוסיף: "המסמך הזה הוא פגיעה בי, קודם כל. תכנית בה הולכים לעשות לי כך וכך, לגרום לי לצאת לפני הזמן, ולהתערב במינוי הרמטכ"ל. במקרה הזה, זה [אלוף גלנט, אבל מבחינתי, הדבר שאני מופתע ממנו באמת... אני די מזועזע מהדבר הזה, כי זה לא נראה לי איזה דבר מופרך. אני חי בתוך המציאות הזאת... אני לא יודע אם הלסת נפלה לי. זה תיאור ציורי. אבל באמת הופתעתי מהדבר הזה. אבל, אני מתחבר למה שכתוב שם, ומה שכתוב שם הוא שיש תכנית, דבר דבור על אופניו, לפגוע בי, מתי עושים את זה; איך לגרום לי לא לסיים את התקופה; ולמנות באופן לא ראוי מינוי שהם רוצים לעשות. אני מתכוון לזה שאסור לתהליך הזה להתרחש. לזה אני מתכוון, חד וחלק. אני חושב שזו תגובה טבעית מאוד למה שאתה רואה. מה, אני צריך להסכים עם הדבר הזה? עכשיו, מצד שני, אני עוד לא ממש מגובש עד הסוף, רק קיבלתי את המסמך, זה באותו יום, הרי, נכון? אמרתי לארו שזה נשאר במגירה, שאנחנו לא מתעסקים איתו... אני מתכוון לזה שהמסמך נשאר במגירה. זה מה שאני מתכוון. מה אני אעשה? אשוב וכי, אבל מבחינתי, המסמך נשאר במגירה. אני לא מתכוון להתעסק עם המסמך הזה... שמבחינתי, המסמך הזה היה צריך להישאר במגירה. הוא לא היה צריך לצאת משם... קבעתי שהוא יישאר שם. לדעתי, אם המסמך היה נשאר שם, הרבה מהבעיות שנוצרו אחרי זה היו נחסכות".

רא"ל (מיל') אשכנזי הכחיש את הדברים שאמר סא"ל (בדימ') הרפז בשיחת טלפון זאת, שלפיהם הוא שוחח עימו בשלושת החודשים לפני שהתקבל מסמך הרפז בלשכת הרמטכ"ל על נושאים שונים שתיאר סא"ל (בדימ') הרפז בשיחת הטלפון האמורה. רא"ל (מיל') אשכנזי ציין: "נשמע מאוד מעניין וטוב, אבל אני לא שוחחתי עם [סא"ל (מיל')] הרפז על 'מי במא"ג', אני לא זוכר שום דבר כזה. לא 'מי במא"ג', לא 'מי חייל טוב'... זה חלק מהכישרון המיוחד שהאיש הזה [הרפז] מפגין פעם אחר פעם. הוא נראה לי מאוד מתוחכם. הוא יוצר את התחושה אצל ארו [אל"ם וינר] מהדבר הזה. אני לא מניח שהייתי מדבר עם הרפז על דברים שלא דיברתי עם ארו. ארו הוא האיש הכי קרוב אליי, לא הרפז. הפערים של הידע של ארו, אני חושב, מלמדים על העובדה שלא דיברתי עם הרפז. אני בכלל לא מדבר עם הרפז יותר מדי, כל מה שביקשתי מהרפז הוא שיביא את המסמך, זהו. אני לא מכיר שיחות שלי איתו על מא"גים ועל כוחות ומשימות. זה נראה לי פשוט קשקוש מארץ הקשקושים". כן הוסיף, כי "אם אתה שואל אותי עכשיו, כשאני חושב על הדברים האלה,

אין לי ספק בחוכמה שבדיעבד, אין לי ספק שבועז שיטה בארו [אל"ם וינר] בחלק מהדברים, שיטה בו הלכה למעשה, פשוט".

הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, בהתייחסותו מ-25.6.12 לטיוטת דוח הביקורת ציין בנוגע לשיחה האמורה, כי הוא לא שם לעצמו "מטרה" למנוע את מינויו של אלוף גלנט לתפקיד הרמטכ"ל, וכי לא "הוצבה" לעניין זה "תכנית פעולה". הדברים של אל"ם וינר מבטאים את תגובת הרמטכ"ל דאז נוכח מסמך הרפז "ואת רצונו למנוע את מימוש התכנית הגלומה במסמך הרפז למנות רמטכ"ל באופן בלתי ראוי ולבצע מניפולציות שונות במטה הכללי". המטרה היא "סיכול התכנית הגלומה במסמך הרפז ולא פעולה המכוונת כנגד [אלוף] גלנט". בפועל, כך נכתב בהתייחסות, הרמטכ"ל דאז "לא נקט פעולה כלשהי שנועדה להשיג 'מטרה' שאלוף גלנט לא ימונה לרמטכ"ל (ואף ההדלפה של מסמך הרפז נעשתה ללא כל מעורבות או ידיעה מצדו ובניגוד להנחיה שלא להתעסק במסמך)". הרמטכ"ל דאז, הוסיף וציין, כי אין זה סוד כי הוא לא היה מעוניין שאלוף גלנט יתמנה לתפקיד הרמטכ"ל, אך כאשר השר ברק החליט על כך, הוא כיבד את ההחלטה, לא עשה דבר למנוע את המינוי, ולביטול המינוי אין דבר וחצי דבר עם רא"ל (מיל') אשכנזי. בנוסף לכך נכתב בהתייחסות, כי המדיניות שקבע הרמטכ"ל (בנוגע להתנהלות מול שהב"ט ולשכתו) הייתה הפוכה ל"סטירה" - הייתה זו מדיניות של "הבלגה והימנעות מעימותים". בהתייחסותה בעל פה מ-23.7.12 לטיוטת דוח הביקורת ציינה באת כוחו של רא"ל (מיל') אשכנזי, כי רא"ל (מיל') אשכנזי "לא שם לעצמו בשום שלב מטרה למנוע את המינוי של גלנט לתפקיד הרמטכ"ל. לא הייתה מטרה ולא הייתה תכנית פעולה... בעיניי, השיחה הזאת מבטאת את ההבנה של [אל"ם] וינר לתגובה... זה ביטוי, זה שיקוף, של התגובה של [רא"ל (מיל')] אשכנזי למסמך הרפז, כשהוא רואה את מסמך הרפז, ואת הרצון המאוד טבעי שלו למנוע את מימוש התכנית שמשקפת ממסמך הרפז למנות רמטכ"ל באופן לא ראוי". לעניין השימוש בביטוי "היעד השני שהם יחטפו סטירה", ציינו רא"ל (מיל') אשכנזי ובאת כוחו, כי אין מדובר בביטוי שאמר רא"ל (מיל') אשכנזי, "זה תרגום מיד שנייה של [אל"ם] וינר... האמירה הזאת, יותר מהכול, משקפת את האווירה הקשה שהייתה בלשכת הרמטכ"ל ואת תחושת הכעס והתסכול כשרואים את מסמך הרפז, אבל בבירור זה לא משקף... אין פה איזה תכנית פעולה".

בשיחת טלפון מ-14.5.10 (00:21), עדכן אל"ם וינר את הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, בנוגע לדברים שמסר לו סא"ל (בדימ') הרפז. להלן חלק זה מהשיחה כפי שתמלל משרד מבקר המדינה:

אל"ם וינר : ... אמר לי בועז, שהיום היה שם איזה היסטריה רבתי .

הרמטכ"ל : על מה ?

אל"ם וינר : סביב איזה נייר או משהו שאתה הוצאת, או יכול להיות משהו שאמרת ולא נייר, אני לא יודע.

הרמטכ"ל : אמרתי, מה ?

אל"ם וינר : לא יודע, הוא אמר לי, 'שמע, שלחתם היום איזה נייר ? אמרתם איזה משהו ? היסטריית טלפונים, התעסקויות, התפלפלויות'.

הרמטכ"ל : לא, לא, לא אמרתי כלום.

אל"ם וינר : אמרתי 'שמע, אני לא מכיר משהו דרמטי, שהיה איזשהו שיח', חשבתי הנייר היחיד שהוצאת היום היה על המשט, לא נראה לי ש...

הרמטכ"ל : לא, לא, מה פתאום.

אל"ם וינר : שצריך לעורר אה...

הרמטכ"ל : כן, לא אמרתי כלום.

אל"ם וינר : הוא אמר שמע, יש שיח, ההתעסקות...

הרמטכ"ל : עכשיו אני נזכר אל תגיד את זה, אל תגיד את זה לבועז שלא יתעצבן..., אמרתי לו, אומר לי 'שמע, מה זה מניפולציות אני רואה פה' אמרתי לו 'איזה מניפולציות?' 'המניפולציות היחידות' אמרתי לו, 'איזה מניפולציות, הרי אתה יודע שעל אבי בניהו זו לא מניפולציה' אמרתי לו 'יש מניפולציות אחרות'. אמר לי 'מה?' אמרתי לו 'אה יש פורום שעוסק באיוש המטה הכללי... פורום עם אנשים אזרחיים, חלקן דמויות מן העבר, מוכרות בעיסוק הזה'.

אל"ם וינר : או הו, אז אולי זה ההיסטוריה?

הרמטכ"ל : יכול להיות. אומר לי 'מה, מה אתה מדבר?' אמרתי לו 'כן, זה מה שאני אומר'. הוא אומר לי אה, 'שמע אני לא מכיר' אמרתי לו 'לא אמרתי שאתה מכיר אני מקווה שאתה לא מכיר. חוץ מזה אני מבין שאתה לא יודע. אני מקווה שזה גם נכון. אבל זה באמת, אה, זה באמת זה ככה. זה שמועות שמסתובבות פה אצל כולם'.

בפגישה האמורה מ-18.12.11 במשרד מבקר המדינה, הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, התייחס גם לדברים שנאמרו בשיחת טלפון זאת, באמרו: "אין לי מושג על מה מדובר. אני לא יודע מה המניפולציה, אני לא יודע מה היה, איזה נייר, מה נייר... אני לא זוכר את זה".

יצוין, כי במהלך שיחת הטלפון האמורה מ-14.5.10, עדכן אל"ם וינר את הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, גם במידע בנוגע לקשר אפשרי של השר ברק ומר קורן לפעילותה של עמותה שהייתה נתונה באותה עת בפולמוס ציבורי (להלן - עמותה א'). להלן חלק מהשיחה כפי שתמלל משרד מבקר המדינה:

אל"ם וינר : ... שמו לי פה היום בערב נייר, שקשור לכל הסיפור של [עמותה א].

הרמטכ"ל אשכנזי : נו ?

אל"ם וינר : החלק המטריד..., שמהחקירות שהם עשו על - [עמותה א], מחברות גם את אדון יוני, גם את הבוס שלו.

הרמטכ"ל אשכנזי : טוב מאוד, שיתחילו לפרסם את זה.

אל"ם וינר : שאלתי אותו "מה אתם עושים עם זה"? אז הוא אמר שנפגשו עם שר המשפטים.

הרמטכ"ל אשכנזי : נו ?

אל"ם וינר : אני לא יודע מה יקרה עם זה הלאה, אבל הוא אמר שהם הציגו את כל החומר הזה לנאמן.

הרמטכ"ל אשכנזי : נו ?

אל"ם וינר : ושהם יודעים שיש קשרים. אמנם לא הכיוון שלהם, כי הם יותר מחפשים לעצור את [עמותה א]... ואת הנספחים שלה. אבל, טוב.

הרמטכ"ל אשכנזי : זה כתוב שמה? יש דברים שקושרים אותם?

אל"ם וינר : לא, בדברים שהוא שם פה לא, כי הם עשו עבודה ממוקדת.

הרמטכ"ל אשכנזי : נו ?

אל"ם וינר : חוברת מעניינת, הם עשו עבודה ממוקדת על הקביעות, כאילו על כל הארגונים, ארגוני-בת ונספחים, איך הם מגישים תביעות נגד זה, הם שמים שמות כמו השם שלך, מכניסים אתכם לאינטרנט מכניסים אתכם לכול ה...
...

הרמטכ"ל אשכנזי : איך, אבל יוני קשור אליה ?

אל"ם וינר : יוני לפני שהוא בא לשר... החברה הזו שהייתה לו - עבדה איתם.

הרמטכ"ל אשכנזי : מאיפה אתה מדבר ? מהפלאפון שלך ?

אל"ם וינר : לא מה פתאום, מהמשרד.

הרמטכ"ל אשכנזי : כן, נו, החברה של מי, של יוני ?

אל"ם וינר : כן.

הרמטכ"ל אשכנזי : איזה חברה ?

אל"ם וינר : לא יודע. הוא אמר לי אבל אני לא זוכר... הוא אמר שהוא עבד איתם, הוא נתן להם ייעוץ, נתן להם שירותים.

הרמטכ"ל אשכנזי : עם מי זה איתם ?

אל"ם וינר : עם [עמותה א'].

הרמטכ"ל אשכנזי : כן ? נו, ואיך קראו לחברה שלו הקודמת ? אתה לא יודע ?

אל"ם וינר : אני לא יודע, אני יכול לחקור אותו, ולא, לא רציתי להרחיב בזה.

הרמטכ"ל אשכנזי : הבנתי.

אל"ם וינר : אז הוא אמר לי שהם ממשיכים לעסוק בכיורדים ובדיקות, הם התעסקו כבר שנתיים בעסק הזה.

הרמטכ"ל אשכנזי : כן.

אל"ם וינר : וש... אמרתי : טוב, אם יש משהו מעניין, אם אתה שומע מנאמן, אתה שומע מזה, תספר ככה שנדע, שנהיה בתמונה, שלא נופתע.

הרמטכ"ל אשכנזי : טוב.

אל"ם וינר : אז הוא בטח יעדכן אותי אם יהיה משהו, אני יכול קצת לחשוב אם יש ניירות ש...
ש...

הרמטכ"ל אשכנזי : או קיי.

אל"ם וינר : אפשר לתרום גם כן למאמץ המלחמתי הזה.

הרמטכ"ל אשכנזי : טוב.

אל"ם וינר : או קיי.

הרמטכ"ל אשכנזי : אתה לא עוסק בזה יותר.

אל"ם וינר : אני יושב פה ועושה דואר.

הרמטכ"ל אשכנזי : טוב.

משרד מבקר המדינה מציין, כי בתחילתה של שיחה זאת עדכן אל"ם וינר את הרמטכ"ל דאז בנוגע לדברים שמסר סא"ל (בדימ') הרפז. בהמשכה הוא עדכן את הרמטכ"ל דאז במידע מכפיש לכאורה (שלא התקבל מהרפז) הקושר את השר ברק ואת הרמ"ט שלו, מר קורן, לעמותה א'. בתחילה אמר הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, "טוב מאוד, שיתחילו לפרסם את זה". את השיחה סיים הרמטכ"ל דאז בהנחיה לאל"ם וינר שלא לעסוק בזה יותר.

הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, התייחס לשיחת טלפון זאת בפגישה האמורה מ-18.12.11 במשרד מבקר המדינה, באמרו: "תראו, אני זוכר ש[עמותה א'] העסיקה הרבה מאוד... גם דיברו איתנו... מה שקרה זה שב[עמותה א']... גם פרסמו שמות של קצינים של צה"ל, זה עלה אפילו באיזה כנס... נדמה לי שגם היה על זה בתקשורת, זה לא היה איזה דבר, זה היה הרבה בתקשורת, ומבחינתי, אם עושים על זה בדיקה ומוצאים שמישהו קשור לזה, בסדר. אני לא מתכוון - תפרסמו עם [את] זה. אני מתכוון שיפרסמו את הממצאים האלה, שיפסיקו עם התופעה הזאת. זהו, אני גם שם לב שבסוף, אחרי שארז אמר לי את זה, אמרתי לו - ארו, שמעתי, אתה לא מתעסק עם זה יותר".

הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, בהתייחסותו מ-25.6.12 לטיוטת דוח הביקורת ציין בהקשר זה, כי העניין שהוא גילה בשאלת מעורבותו האפשרית של מר קורן בפעילותה של עמותה א' הוא "יותר מאשר מובן, לא רק בשל מערכת היחסים העכורה עם לשכת שר הביטחון אלא גם בשל הנושא עצמו - מעורבות אפשרית של בכיר במשרד הביטחון בפעילות שפוגעת בקציני צה"ל"; וכי לאחר שאל"ם וינר אמר לו כי הנושא מצוי בבדיקה ובהמשך בירורים, הוא נתן לאל"ם וינר הנחיה ברורה - לא לעסוק בזה יותר.

אל"ם וינר בהתייחסותו מ-25.6.12 לטיוטת דוח הביקורת ציין, כי קטע השיחה בנוגע ל[עמותה א'] לא עמד "בלב השיחה". "אין בעניין זה משום מידע מכפיש". הקשר לשר ברק ולמר קורן הוא "על רקע פעילות של השר למנוע חקיקה בנושא פעילות [העמותה], עדכון שנמסר תוך כדי הצגת הנושא. עניינו של צה"ל בפרשה הוא "פעילות ארגונים המסונפים ל[עמותה] לפגיעה בחיילי צה"ל".

3) מעורבותה של גב' רונית אשכנזי. משרד מבקר המדינה מציין, כי לפי חוק מבקר המדינה גב' אשכנזי אינה עומדת לביקורת של מבקר המדינה, ואולם לדברים שמסרה יש חשיבות להבנת התמונה הכוללת.

לפי דוח של המשטרה מ-22.8.10, התנהלו בין הטלפון הנייד של גב' רונית אשכנזי לבין הטלפון הנייד שבשימוש סא"ל (בדימ') הרפז 984 התקשרויות בתקופה שבין 1.4.10 ל-14.8.10, רובן כמסרונים, וכי "הקשר החזק ביותר של מגויה זו הוא עם מגויה [מספר המנוי] המשמש את בועז הרפז".

גב' רונית אשכנזי מסרה עדות במשטרה ב-17.8.10. בין השאר היא התבקשה לספר על היכרותה עם סא"ל (בדימ') הרפז ואמרה, כי היא מכירה אותו כמה שנים; הקשר הוא ידידותי "וגם הביא לי תורמים וקישר אותי לנכס בירושלים, שלא יצא מזה כלום". היא הוסיפה, כי "השיחות עם בועז הן כלליות ולפעמים רכילות גם על מה שקורה בין השר לרמטכ"ל, כמו למשל שהשר לא מאשר מינויים"; וכי "הוא לא ידיד נפש שלי ולא פתחתי את ליבי בפניו. הוא סיפר לי על רכילות ששמע על היחסים בין אהוד [השר ברק] לגבי [הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי], אבל אני לא זוכרת מה". גב' רונית אשכנזי נשאלה אם ביקשה את עזרתו של סא"ל (בדימ') הרפז בנוגע לבעלה, והכחישה זאת. היא התבקשה גם להגיב על הטענה שלפיה, היא פעלה ביחד עם אחרים במטרה לאסוף חומר שמצביע על התנהגות לא נאותה של מר קורן, וזאת על רקע טענות שלפיהן ההחלטה שלא להאריך את כהונתו של הרמטכ"ל פגעה בו, שהשר ברק השפיל אותו, ושמר קורן "בישל את הסכסוך" בין הלשכות. תגובתה של גב' רונית אשכנזי לטענה זאת הייתה: "ממש לא. מעולם לא ביקשתי ממישהו לעשות כך ומעולם לא עשיתי כך... וגם לא ידעתי שמישהו עשה כך. לא אני ולא גבי ביקשנו בשום נושא שיעשו משהו".

בפגישה עם מבקר המדינה דאז ונציגי משרדו מ-7.9.11 אמרה גב' רונית אשכנזי, בין השאר, כי היא מכירה את בועז הרפז כמה שנים, וכי הקשר האינטנסיבי ביניהם היה מאמצע שנת 2009 על רקע עיסוקה בפרויקט "אמץ לוחם". לדבריה, הם נפגשו חמש או שש פעמים בכל התקופה הזאת, והקשר ביניהם היה יותר בטלפון, באמצעות מסרונים. היא הוסיפה, כי בתקופה שחלה הידרדרות ביחסים בין השר ברק ובין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, סא"ל (בדימ') הרפז התחיל לספר לה "את כל הדברים שהוא שומע, שהוא יודע". בהתייחסה לתוכן הדברים ששמעה מסא"ל (בדימ') הרפז אמרה גב' אשכנזי: "הוא סיפר לי על כל מיני שחיתויות שהוא שומע על אהוד ברק; שהוא יודע כל מיני דברים. הרבה אנשים סיפרו לי, אני טיפוס כזה. גבי [אשכנזי] עסוק בצבא. אני לא יודעת כמה מכס היו בתפקידים כאלה, אבל זה לא יום ולא לילה... ויש לי הרבה חברים ואני נפגשת עם אנשים ומספרים לי, והוא היה אחד מהם".

גב' רונית אשכנזי נשאלה על ידי נציגי משרד מבקר המדינה אם ביקשה מסא"ל (בדימ') הרפז לעשות משהו עם המידע שהעביר לה. תשובתה הייתה: "כשהוא סיפר לי על כל הדברים המזעזעים ששמעתי, על שחיתויות ועל שוחד ועל כסף מזומן, אמרתי לו: תשמע, אני לא חוקרת, אני לא עיתונאית... אמרתי לו שאם הוא פונה אלי אני לא מטפלת בדברים האלה. לא מתעסקת בזה, לא מבינה בזה, שילך למי שצריך. הוא אמר לי שהוא רוצה ללכת למבקר המדינה. אמרתי לו שילך לעיתונות. אני לא עסקתי בזה ולא ביקשתי ממנו שיביא לי אינפורמציה. כל הסיפורים שהוא סיפר לי הוא סיפר לי מיזמתו". גב' אשכנזי מסרה עוד, כי ייתכן שהפנתה את סא"ל (בדימ') הרפז לעיתונאים מסוימים, כדי שיעניין אותם במידע שבידיו. בתשובה לשאלת נציגי משרד מבקר אם הפנתה את סא"ל (בדימ') הרפז לאנשים כדי לקבל מהם מידע ענתה גב' אשכנזי: "אני מבינה היום שהוא עבד עלי, יכול להיות, אני לא יודעת, אני כבר לא יודעת מה לחשוב. אני באמת לא יודעת מה לחשוב. אני לא טיפוס של נוקמת, מעולם לא חיפשתי חומר על מישהו. אני לא אוהבת דבר כזה... אולי נגררתי, אבל אני אשלח מישהו לאסוף חומר על מישהו? ! זה לא אני. זה פשוט לא היה ולא נברא".

עם זאת, אישרה גב' אשכנזי בדבריה במשרד מבקר המדינה שני פריטי מידע שאותם הזכיר סא"ל (בדימ') הרפז בחקירותיו. ראשית, היא ציינה שהיא זוכרת את המכתב שהיה אצל הרמטכ"ל לשעבר, רא"ל (מיל') אמנון ליפקין-שחק ז"ל, וכי רעייתו טלי סיפרה לה על המכתב הזה והראתה

לה אותו⁴⁹. כמו כן, אישרה גב' רונית אשכנזי כי הפנתה את סא"ל (בדימ') הרפז למר בני בן מובחר: "בני בן מובחר הוא מבאי ביתנו... ובני סיפר לי גם כל מיני דברים שהוא יודע על... ברק. אז הוא סיפר לי דברים ובוועד הרפז סיפר לי דברים. אמרתי להם: זה לא מענייני, תפגשו ביניכם, תדברו... אני נתתי לו את הטלפון של בני". גב' רונית אשכנזי הכחישה שבשיחותיה עם מר בני בן מובחר דובר גם על ארגון עם מסמכים שיש בידיו בנושא פרשת הקרקעות של אלוף גלנט במושב עמיקם: "לא, בני בן מובחר דיבר דברים על שר הביטחון, את כל הדברים שהוא שמע. לא על יואב גלנט".

בתשובה לשאלת נציג משרד מבקר המדינה אמרה גב' אשכנזי, כי היא מניחה שהמידע שהעבירו אליה סא"ל (בדימ') הרפז ואחרים ניתן לה כדי שתעביר לרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי. כך לשאלה: "מתוך איזו הנחה הם מעבירים את האינפורמציה הזאת?" השיבה גב' אשכנזי: "שאוילי הם מקווים שאני אעביר אותה הלאה. אני מתארת לעצמי. אבל אני לא עשיתי עם זה שום דבר, אני מיזמתי לא עשיתי". גב' רונית אשכנזי מסרה עוד בפגישה עם מבקר המדינה דאז ונציגי משרדו, כי העבירה לבעלה חלק מהמידע ששמעה: "יש להניח שבאמת שיתפתי אותו... חלק מהדברים סיפרתי לו וחלק מהדברים הוא סיפר לי, אבל הרבה דברים הוא לא סיפר לי. הוא לא רצה שיכאב לי".

יצוין, כי בפגישה שקיימו נציגי משרד מבקר המדינה עם מר בני בן מובחר⁵⁰ ב-14.9.11 הוא ציין שאינו מכיר את סא"ל (בדימ') הרפז ולא ידע עליו כלל. מר בן מובחר הוסיף, כי סא"ל (בדימ') הרפז טלפן אליו ב-25.4.10, שעה שהיה מאושפז בבית חולים, הציג עצמו כחבר של הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, וביקש להיפגש. לדברי מר בן מובחר, פגישתו של סא"ל (בדימ') הרפז עימו נמשכה כ-15-20 דקות, ובמהלכה דיבר סא"ל (בדימ') הרפז על כך שהשר ברק יורד לחיי הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ושאל מה עושים; בזה הסתיימה הפגישה. מר בן מובחר ציין, כי בירר על סא"ל (בדימ') הרפז וקיבל חוות דעת שלילית, ולא היה כל קשר נוסף בינו ובין סא"ל (בדימ') הרפז. מר בן מובחר הכחיש כל קשר למסמכים בפרשת הקרקעות של אלוף גלנט במושב עמיקם. לדבריו, הוא אינו מכיר אף אדם במושב עמיקם ולא ביקר שם מעודו.

הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, התייחס לקשר בין סא"ל (בדימ') הרפז ובין אשתו, גב' רונית אשכנזי, בדבריו בפני פורום מטכ"ל מ-30.8.10. הוא אמר שם, בין השאר, כי "הוא [הרפז] כן הכיר את אשתי, כמו שהוא הכיר אותי, וכמו שפורסם בעיתון גם אשתי נחקרה על הנושא הזה והיא לא נמצאה קשורה למסמך [הרפז] בשום אופן". בעדותו במשטרה (18.8.10) מסר רא"ל (מיל') אשכנזי בעניין זה, כי "רונית הכירה אותו [את הרפז] בכל מיני נסיבות, 'אמץ לוחם' וכאלה

49 בחקירתו במשטרה מ-23.8.10 מסר סא"ל (בדימ') הרפז, כי גב' אשכנזי אמרה לו, כי הרמטכ"ל לשעבר, רא"ל (מיל') אמנון ליפקין-שחק ז"ל, מחזיק מכתב של אהוד ברק כשהיה הרמטכ"ל, ובו ביקש ברק משהב"ט דאז, יצחק רבין ז"ל, שלא להודיע על מינוי של ליפקין-שחק ז"ל לרמטכ"ל לפני שלושה חודשים לסיום כהונתו, וכי תנסה להשיג מכתב זה מאשתו של ליפקין-שחק; זאת כדי שגב' רונית אשכנזי תוכל להשוות בין המצב אז לבין המצב בעת כהונת בעלה. בפגישה שקיימו נציגי משרד מבקר המדינה עם רא"ל (מיל') אמנון ליפקין-שחק ז"ל ב-1.11.11 אמר ליפקין-שחק, בין השאר, כי אינו יודע על מכתב שבו הרמטכ"ל דאז, אהוד ברק, מבקש משהו משהב"ט בנוגע למינוי כרמטכ"ל. לדבריו, לאחר שהממשלה אישרה את מינויו לרמטכ"ל, שלח אליו מזכיר הממשלה דאז את החלטת הממשלה כשהיא במסגרת זכוכית, והחלטה זאת תלויה אצל ליפקין-שחק בבית. על החלטה מופיע התאריך שלה וכן המועד שבו ליפקין-שחק אמור להתחיל את תפקידו כרמטכ"ל, והוא פחות משלושה חודשים מתום כהונתו של אהוד ברק כרמטכ"ל.

50 מר בני בן מובחר משמש בתפקיד ראש המועצה האזורית מבואות החרמון. לדבריו, זה שנים שהוא חבר טוב של רא"ל (מיל') אשכנזי.

דברים". בעדות נוספת במשטרה (28.8.10) מסר רא"ל (מיל') אשכנזי, כי "בועז היה מדבר עם ארו או רונית; כן הוא דיבר על דברים ששומע... אני לא יודע שהיו הרבה שיחות עם רונית וארו. רונית עוסקת בפעילות ציבורית והיא דיברה עם בועז אני חושב על דברים שקשורים לצבא, כמו 'אמץ לוחם' וכאלה דברים. אני חושב שבועז אמר לרונית על דברים שהוא שומע".

בפגישתו עם מבקר המדינה דאז ונציגי משרדו (16.2.11) מסר הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, כי "רונית מכירה את בועז, בועז התקשר אליה והיא עמדה אתו בקשר... היא ריכלה איתו. באמת אתה שואל אותי? רונית ריכלה איתו... אני לא מכיר את בועז, אני לא יודע מה יש שם, אני לא יודע אם יש 800, 1,000 או 200-300 [מסרונים]. אני לא יודע, גם אני כבר לא זוכר, אבל הוא מספר לה כל מיני שמועות, חלק דרך אגב היא אמרה לי, וחלק היא לא אמרה לי. אנחנו לא עוסקים בזה, צריך להבין, אני חוזר מאוחר בלילה, חלק מהזמן אני לא בבית... אז רונית עומדת איתו בקשר אני לא יכול להגיד שלא ובקשר של SMS פחות מדברים. היא שומעת ממנו כל מיני דברים". בפגישה נוספת של רא"ל (מיל') אשכנזי עם מבקר המדינה דאז ונציגי משרדו (22.9.11) הוא אמר בעניין זה: "אני לא גאה בזה, רונית לא גאה בזה. היא בכלל הייתה פגועה, היא ראתה מה עובר עלי... אני ראיתי באיזה מצב היא הייתה. רונית הייתה פגועה, יכול להיות שהיא הלכה שבי אחרי הסיפורים שלו. שמעה דרך אגב גם סיפורים מאנשים אחרים. אני לא יודע. אני גם לא ידעתי שהיא פגשה אותו בכל מיני מקומות, רק בדיעבד. אני לא יודע אם יש 1,500 SMS אני לא יודע כמה יש. אני לא ראיתי אף SMS. תקשיבו, עד לרגע זה, תקשיבו, עד לרגע זה אולי לכם יש, אני לא ראיתי SMS אחד. צר לי על הביטויים האלה שהשתמשו, אני גם ראיתי SMS בתקשורת, אני לא יודע אם הם נכונים. אני לא יודע אם הם לא נכונים".

מדבריהם של הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, של אל"ם וינר ושל גב' רונית אשכנזי שהובאו לעיל עולה, כי הם העבירו לרמטכ"ל דאז לפחות חלק מהמידע שקיבלו, לרבות בעל אופי מכפיש שנמסר להם על השר ברק ועל לשכתו, וכי הם שימשו בעבור אחרים אמצעי להעברת מידע אליו.

גב' רונית אשכנזי בהתייחסותה מ-25.6.12 אל משרד מבקר המדינה ציינה, כי היא "מצטרפת לאמור בתגובתו של רא"ל (מיל') אשכנזי, באשר לקטעים בטיטת דוח הביקורת שהועברו להתייחסותה". בנוגע לעניין האמור לעיל נכתב, בין השאר, בתגובתו של רא"ל (מיל') אשכנזי, כי רונית אשכנזי לא הייתה מודעת לקיומו של מסמך הרפז קודם לפרסומו, היא עברה בדיקת פוליגרף במשטרה ונמצאה דוברת אמת כאשר הכחישה כי "היא או מישוהו בשליחותה כתב את מסמך הרפז", וכן כשהכחישה כי "היה לה עיסוק של ממש במסמך זה עד לפרסומו"; היא מתארת את שיחותיה עם סא"ל (בדימ') הרפז כ"שיחות רכילות לא ראויות" שהיזמה להן באה מצדו של סא"ל (בדימ') הרפז; ושהיא "נגררה לשמוע את דברי הרכילות, אשר כמותם שמעה גם מאנשים רבים אחרים". בהתייחסות נכתב עוד, כי "אין מחלוקת, כי רונית אשכנזי עמדה בקשר עם סא"ל (מיל') [צ"ל-בדימ'] בועז הרפז, ובמסגרתו שמעה ממנו שמועות שונות אודות שר הביטחון ואודות יוני קורן. רונית אשכנזי העידה, כי הייתה פגועה בשל המהלכים לפגיעה בבעלה, ועל רקע זה נגררה והתפתחה לקיים שיחות רכילות" עם סא"ל (בדימ') הרפז "וכן עם אנשים רבים אחרים שעסקו בשמועות שונות אודות שר הביטחון ויוני קורן". אולם, כך נכתב בהתייחסות בניגוד למשתמע מטיטת הדוח, השיחות האמורות עם סא"ל (בדימ') הרפז לא היו "חלק מתכנית לאיסוף מידע מכפיש"; וכי, "רונית אשכנזי לא עסקה באיסוף מידע מכפיש ולא הפעילה את סא"ל (מיל') [צ"ל-בדימ'] הרפז או אחרים שיביאו מידע מכפיש. בהתאם, רונית אשכנזי גם לא שימשה... להעברת מידע מכפיש על בעלה".

4) תגובת רא"ל (מיל') אשכנזי לטענה כי היה מודע ולו חלקית למידע שנאסף על השר ברק ולשכתו. בפגישתו עם מבקר המדינה דאז ועם נציגי משרדו מ-22.9.11 התייחס רא"ל (מיל') אשכנזי לטענה, כי קיבל מידע בעל אופי מכפיש לכאורה על השר ברק מאל"ם וינר ומרעייתו, הגב' רונית אשכנזי, ואמר, בין השאר: "אני לא קיבלתי זרם שוטף וקבוע של מידעים לא מרונית ולא מארז. לא קיבלתי. אני אומר, לא קיבלתי את זה... באמת שלא היה לי דבר כזה. לא היה לי, אז מעת לעת אמרו לי ככה, ואמרו לי ככה, זה מה שהיה. אני לא יודע אם רונית אמרה לכם, אני לא שאלתי אותה מה היא הביאה לי, מה לא הביאה לי. חלק מהדברים העבירה לי. העבירה לי על הכלה, העבירה לי על החתן, העבירה לי על העמותות, היא העבירה לי על הדברים האלה, העבירה לי. בסדר, אז העבירה לי. אז מה אני יכול לעשות עם זה? יכול להיות שגם ארז קיבל חלק מהדברים האלה, שברק עשה ככה וברק עשה אחרת... ואם ארז אומר שחלק מהדברים הוא העביר לי, אז בסדר, אז ארז בחור אמין, חלק מהדברים האלה הוא העביר."

רא"ל (מיל') אשכנזי הוסיף בעניין זה בפגישתו במשרד מבקר המדינה: "אבל אין פה איזה זרם קבוע של ידיעות. זה קורה כל הזמן. תשמעו, אני עוסק בדברים אחרים, אני לא עוסק בדברים האלה. חוץ מזה, דברים מתרחשים לנגד עיני. לנגד עיני. מה, אני רואה את הדברים מתרחשים. אני צריך את [סא"ל (בדימ')] הרפז? אני לא מדבר על ענייניו האחרים של ברק. ובאיזשהו שלב אני אומר לכולם: חברים, אני לא רוצה לעסוק בזה. לדעתי אפילו יש את זה פה, עזבו אותי, לא רוצה, אני מבליג, לא מעניין אותי, דרך אגב, זאת אחת הסיבות שאני מתנהג כך למסמך [בעניין זה ראו בהמשך]. אני לא יכול למנוע את ההתנהלות של השר [השר ברק], אני אעשה את מה שאני יודע לעשות וזה לשמור על הצבא ולחיות עם האמת שלי, וזהו. וזה מה שאני עושה, ואני גם אומר את זה לסביבה... אני אומר את זה באיזשהו שלב. חברים, אני לא רוצה את כל הדברים האלה. גם לא ביקשתי אותם קודם. אל תביאו לי את זה. אני לא ביקשתי את זה. אני רוצה שהדבר הזה יהיה מאד מובן. לא ביקשתי, לא נתתי צי"חים [ציוני ידיעות חיוניות], לא נתתי הפעלות ולא נתתי כוחות משימות; ולא אמרתי תלכו לפה ולא שלחתי אף אחד לשום מקום... אמרו לי, דיווחו לי, זה מערכת צבאית, סיפרו לי, כן... וזה לא איזה זרם יומי שאני מקבל את זה כל הזמן. מה זה הדבר הזה? איפה זה? שיראו לי את זה. אם זה נאמר, אז שיראו לי את הדבר הזה. שיבנו תרשים. יש מספיק אנשים שיבנו את הדבר הזה. אני בכלל צריך את הדבר הזה? אני בתוך אירועים בלשכת שר הביטחון ממילא. אני צריך שמישהו יספר לי מה קורה שם? אני רואה מה קורה שם". הוא הוסיף: "לא גייסתי את [סא"ל (בדימ')] הרפז", "לא הפעלתי אותו" ו"לא שאלתי [את] הרפז על שום דבר ועניין".

בפגישה עם מבקר המדינה דאז ונציגי משרדו מ-18.12.11 נשאל רא"ל (מיל') אשכנזי, בעקבות ההקלטות של שיחות טלפון שהושמעו לו, האם הוא מודע לקשרי הגומלין בין אל"ם וינר לבין סא"ל (בדימ') הרפז בכל הנוגע למידע המועבר ביניהם ולטיבו של מידע זה. רא"ל (מיל') אשכנזי חזר על דברים שאמר לעיל, ואמר בין השאר, "בועז [הרפז] פונה, באמת מדבר איתי... משהו כמו תחילת השנה, ינואר-פברואר, יש כל מיני התארגנויות, ואז אני אומר לו באופן הכי טבעי - תפנה לארז [אל"ם וינר]. זה נראה לי בסדר גמור. אני לא מתעסק איתו, אני לא מדבר איתו, הוא לא אצלי בטלפונים, לא אצלי ב-SMS ולא... הוא מדבר עם ארז. אני יודע שארז מדבר איתו. היו מקרים שארז אמר לי דברים שבועז אמר לו, שלא הבנתי מאיפה הוא יודע".

בהתייחסו לפעילותו של אל"ם וינר אמר רא"ל (מיל') אשכנזי: "בעיניי, ארז בחור ישר, בחור ערכי, במובן הזה אני אומר לך... אני חושב שבמקרה הזה הוא נאיבי. אני חושב שבמובן הזה, ארז פה הוא נאיבי. אבל, אני גם לא... תראו, הוא נמצא בתוך מציאות, אי אפשר... קל מאוד במציאות הזאת, במיוחד שאומרים לו דברים שמתרחשים. יש דברים שאני לא ידעתי, גם ארז לא יודע להסביר אותם, אז הוא... לדבר איתו... מה שאני רואה כאן זה בעיקר שארז נגרר אחרי ההפעלה..."

אני לא יודע אם להגיד הפעלה, התפלול, הערוב הזה של מר הרפז. זה מה שאני רואה כאן. הייתי שמח שהוא לא היה אומר את חלק מהדברים, אבל אני מבין את הסיטואציה בה הוא נמצא. אין פה שום... אני לא מבין מהדברים האלה שלארו יש איזה צי"חיים [ציון ידיעות חיוניות] והוא מפעיל את [סא"ל (בדימ'')] הרפז. להיפך, ברוב המקרים הרפז מספר את הדברים שהוא עושה. הוא כל הזמן חוזר ומבסס את התמונה הזאת שהוא פועל, עושה ככה ועושה אחרת... אני בוודאי לא הוצאתי צי"ח, שיהיה ברור, אני לא... אגב, אני גם לא חושב שארו הפעיל אותו. אני לא רואה מדברים האלה שארו הפעיל אותו... אני גם לא חושב שארו טוען שנתתי לו איזו הנחיה... אני אומר לכם, כל טענה שהייתה לי הלכתי ואמרתי לשר הביטחון. אני לא מכיר דבר... יש פה גם הרבה רכילות. היום, בדיעבד, ברור לי שיש פה המון שקרים. מי ידע שזה שקרים? אז אף אחד לא ידע שזה שקרים. מי ידע. אתם יודעים היום, אני בטוח לגמרי, כי הוא לא בא אליכם".

בהמשך דבריו טען רא"ל (מיל') אשכנזי, שלא מדובר באיסוף מידע על השר ברק: "אני לא ראיתי פה איסוף מידע על שר הביטחון. לא ראיתי מילה אחת ולא ראיתי דבר אחד. גם בשיחה על [עמותה א']... לא ראיתי איזה איסוף מידע על זה. בא ומספר לו משהו, היא הנותנת, מה, הוא הפעיל... איך קוראים לקצין הזה? מה, הוא הפעיל אותו? לפי מה שעולה מהשיחה. לא ידעתי על השיחה הזאת. הוא בא ומספר לו מה קורה עם [עמותה א']. מה, הוא גם הפעיל אותו? הוא בא ומספר לו. הוא מספר לו מי מעורב וכו'. אז, הוא מספר לו, איפה יש פה איסוף? חוץ מזה, מה ארו יעשה עם האיסוף הזה? לאן הוא ייקח אותו? לא, תגידו לאן? הרי, הדברים מתרחשים לנו מול העיניים, מה יש פה לאסוף? מה יש לנו באמת לאסוף? באמת, תסבירו, מה? הדברים מתרחשים לנו מול העיניים ואנחנו מדברים עליהם אחד לאחד".

בהתייחסותו מ-25.6.12 לטיטת דוח הביקורת ציין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, כי המדיניות העקבית והשיטתית שלו "הייתה לא לעסוק במידע המכפיש על שר הביטחון ועל יוני קורן (ואף על אלוף גלנט)". לטענתו הדבר אף בא לידי ביטוי בכך שהוא הורה לעוזרו שלא לעסוק במסמך הרפז, וגם כאשר הנחה את עוזרו ואת דובר צה"ל דאז לא להתראיין ולא להגיב בעניינים נוספים (כגון הליך מינוי הרמטכ"ל וההדלפות).

בהתייחסותו האמורה, המשיך הרמטכ"ל דאז אשכנזי וציין, כי אין מקום להתייחס לדברים כאל "איסוף מידע מכפיש", ואין לייחס לו אחריות לעניין זה; הוא לא היה מודע לכל אחת ואחת מהשיחות שהתקיימו בין אל"ם וינר וסא"ל (בדימ') הרפז ולתוכנו ולעומק הקשר בין רעייתו וסא"ל (בדימ') הרפז ולכן הניסיון לייחס לו מודעות ולו חלקית לכך שמתקיים איסוף מידע כאמור הוא חסר שחר וחסר בסיס ראיתי; גם כך, יש לדעתו לראות את הדברים בהקשרם הכולל "מתוך הכרת המצוקה שבה פעלה סביבתו". מעבר לכך הוא ביקש לציין, כי הוא אף קבע "מדיניות הפוכה" - להרגיע, לא לחרחר ריב ולא להעמיק מחלוקת.

עוד ציין באותה התייחסות, כי אף שהשיחות עם סא"ל (בדימ') הרפז נוהלו על ידי אל"ם וינר, וככלל תוכנו לא היה ידוע לו בזמן אמת "ובוודאי לא היה ידוע לו כי אל"ם וינר התבקש למסור מידע לסא"ל (מיל') [צ"ל- (בדימ')] הרפז בנושא ההזמנות והנקודות - רא"ל (מיל') אשכנזי מכיר באחריותו לקשר של אל"ם וינר עם סא"ל (מיל') [צ"ל- (בדימ')] הרפז". הוא הפנה את סא"ל (בדימ') הרפז לאל"ם וינר "כשם שהפנה אחרים", וממילא הוא (אשכנזי) נושא באחריות להתנהלות לשכתו. הרמטכ"ל דאז, אשכנזי הוסיף וציין, כי הוא "לא היה מודע בזמן אמת להיקף הקשר" בין רעייתו לסא"ל (בדימ') הרפז או "לכמות השיחות" שבין אל"ם וינר וסא"ל (בדימ') הרפז "ולתכני השיחות המלאים", וכי הוא לא רואה את עצמו כמי שנתן יד להמשך פעילות של "איסוף מידע" או כמי שמגלה נכונות לקבל מידע מכפיש כאמור.

בהתייחסותה בעל פה מ-23.7.12 לטיטת דוח הביקורת ציינה באת כוחו של רא"ל (מיל') אשכנזי, כי "לתאר את השיחות של [אל"ם] וינר ונסא"ל (בדימ') הרפז בשם 'איסוף מידע', זה תיאור מופרז ומוגזם... כי באיסוף מידע יש איזה רעיון של תכנית פעולה עם הצגת מטרה קונקרטית, עם קבלה מאורגנת ושיטתית של חומר, משהו ממושך, מאורגן, מתוכנן, כשבפועל, זה לא המצב, בוודאי לא הרמטכ"ל וגם לא עוזרו... עסקן באיסוף מידע, פעלו לפי איזה תכנית, תכננו תכניות כיצד להשיג מידע, לא ביצעו פעולות וגם לא... יותר מזה, לא היה שימוש, אך יש לראות אותן על רקע ה"מצב הלא נורמלי" וה"נסיבות" שבהן "אנשים הגיעו למצב שהם עם גב לקיר"; וכי "בניגוד לתפיסה שהאחריות כולה מוטלת על הדרג הכפוף, האחריות פה צריכה להיות על הדרג הממונה".

מהמקובץ עולה, כי אל"ם וינר קיים קשר עם סא"ל (בדימ') הרפז לצורך איסוף מידע על התנהלות השר ברק וסביבתו ועל הרמ"ט שלו, מר קורן, בקשר שלהם עם צה"ל והרמטכ"ל דאז. בנוסף לזאת שיתף אל"ם וינר פעולה עם סא"ל (בדימ') הרפז באיסוף מידע בעל אופי מכפיש שסא"ל (בדימ') הרפז אסף על השר ברק וסביבתו. כאמור, הרמטכ"ל דאז ציין, כי המדיניות שלו הייתה שלא לעסוק במידע מכפיש על השר ברק וסביבתו. בשיחת הטלפון שבין הרמטכ"ל דאז ובין אל"ם וינר מ-14.5.10 בנושא מעורבותם לכאורה של השר ברק ומר קורן בפעילות הקשורה לעמותה א', הנחה הרמטכ"ל דאז את אל"ם וינר, שלא לעסוק בנושא זה. בנוסף לכך, בשיחת הטלפון בין אל"ם וינר ובין סא"ל (בדימ') הרפז מ-6.5.10, שבה עדכן אל"ם וינר את סא"ל (בדימ') הרפז על תגובת הרמטכ"ל דאז כשראה לראשונה את מסמך הרפז, ציין אל"ם וינר, כי הרמטכ"ל דאז הורה לו שלא לעסוק במסמך. עם זאת, מעיר משרד מבקר המדינה כי למרות המדיניות של הרמטכ"ל דאז, כפי שהצהיר עליה והנחיותיו בפועל, הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, היה זה שהפנה את סא"ל (בדימ') הרפז לאל"ם וינר כדי שסא"ל (בדימ') הרפז ימסור לו מסמך או מידע אחר אשר לטענת סא"ל (בדימ') הרפז היה בידיו בנוגע לתכנית לכאורה של אנשים בסביבת השר ברק לפגוע ברמטכ"ל דאז; על פי תמלילי שיחות טלפון מלשכת הרמטכ"ל, ועל פי דבריהם של רא"ל (מיל') אשכנזי ואל"ם וינר, אל"ם וינר עדכן מפעם לפעם את הרמטכ"ל דאז במידע בהקשר זה שמסר לו סא"ל (בדימ') הרפז, והרמטכ"ל דאז היה מודע - ולו חלקית - לפעילותו המתמשכת של אל"ם וינר לאיסוף מידע. יתר על כן, הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, לא הפסיק פעילות זאת, וגילה נכונות להמשיך ולקבל את המידע האמור, ובכך, נתן ידו להמשך פעילות זו של אל"ם וינר. הדבר חמור במיוחד נוכח העובדה שהשר ברק הוא הדרג המדיני, שאליו כפוף הרמטכ"ל ישירות. משרד מבקר המדינה מעיר, כי אי-הפסקת איסוף מידע זה, הנכונות לקבלו וקבלתו בפועל מהווים התנהגות בלתי ראויה, וזאת גם אם הרמטכ"ל דאז וסביבתו חשו במצוקה נוכח מערכת היחסים עם השר ברק וסביבתו, ונוכח תפיסתם על קיומה של תכנית לכאורה לפגוע בו (ברמטכ"ל דאז). לדעת משרד מבקר המדינה, משהמשיך אל"ם וינר למסור לרמטכ"ל דאז מידע שקיבל מסא"ל (בדימ') הרפז על השר ברק וסביבתו, מן הראוי היה שהרמטכ"ל דאז היה מורה לאל"ם וינר לחדול מפעילותו האמורה.

משרד מבקר המדינה כבר ציין, כי אל"ם וינר בתפקידו כעוזר הרמטכ"ל נשא תפקיד צבאי בכיר ביותר בעמדה מרכזית בצה"ל, וכי בתפקיד זה אל"ם וינר לא ייצג את עצמו בלבד, ופעילותו נתפסה כמייצגת את הרמטכ"ל ואת צה"ל. משרד מבקר המדינה מעיר, כי מכוח היותו מפקדו הישיר של אל"ם וינר, על רקע העובדה שהוא זה שהורה לאל"ם וינר לעמוד בקשר עם סא"ל (בדימ') הרפז ומודעותו לקשר הרציף שביניהם, ומכוח קבלת המידע שהעביר לו אל"ם וינר מסא"ל (בדימ') הרפז, הייתה לרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, אחריות על פעילותו האמורה לעיל של אל"ם וינר עם סא"ל (בדימ') הרפז - גם אם לא היה מודע באופן מלא לכלל פרטיה.

4. הטיפול במסמך הרפז בלשכת הרמטכ"ל ובצה"ל עד לפרסומו בתקשורת

א. טיפולו של הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, במסמך הרפז

בפגישותיו של רא"ל (מיל') אשכנזי עם מבקר המדינה דאז ונציגי משרדו מנובמבר 2010 הוא ציין, כי כאשר קרא את המסמך לראשונה הוא לא ידע שהוא מזויף, ובעיניו הוא תיאר מציאות; הדברים שנכללו במסמך התממשו. לדבריו (7.11.10): "אי-אפשר להסביר איך המסמך מתבצע סעיף אחר סעיף"; ו"הייתה לו [לסא"ל (בדימ') הרפז] נבואה? איך הוא [הרפז] ידע את זה?". רא"ל (מיל') אשכנזי אמר גם, כי הוא לא ידע מהיכן הגיע המסמך; הוא חשד מהיכן זה בא, אך לא יכול היה לומר בדיוק מי כתב אותו. בעדותו האחרונה במשטרה מ-28.8.10 אמר רא"ל (מיל') אשכנזי בתשובה לשאלה: "האם כשקיבלת את המסמך ידעת שהמסמך מזויף?", כי חשב שיש במסמך תכנית פעולה "שמתממשת אחד לאחד". הוא ציין בהקשר לכך דוגמאות, ובין השאר, כי לא ידע על זימון שני מועמדים נוספים לראיונות אצל השר ברק לתפקיד הרמטכ"ל, ונודע לו על כך מפי אלוף אבי מזרחי (סעיף ז' במסמך הרפז שמתייחס לזימון אלופים לראיונות); וגם הסעיף הנוגע לאלוף (בדרגתו דאז) בני גנץ (סעיף יג' במסמך הרפז - שמתייחס ל"יצירת פרופיל+קמפיין שלילי [ל]בני"), התממש כחודש אחרי העברת המסמך ללשכת הרמטכ"ל, ואז הראה לאלוף דאז, גנץ, את המסמך.

בדבריו לפורום מטכ"ל מ-30.8.10 בנוגע לטיפולו במסמך הרפז, אמר הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, בעניין זה, כי "חשבתי ביני לבין עצמי מה אני עושה עם המסמך הזה ובסוף החלטתי ואמרתי לארו [אל"ם וינר] שאנחנו לא עוסקים בזה. החלטתי שאין טעם לעסוק בזה בנסיבות שהיו, במציאות שבה נמצאתי אז. זה היה אחרי ההודעה על אי ההארכה שלי⁵¹, והחלטתי שממילא אני מסיים תפקיד בזמן, אז אני מעדיף לא לעסוק בזה ואין לי שום עניין לערב בזה את הצבא". הוא הוסיף בדבריו לפורום מטכ"ל, כי לא שיתף במסמך הרפז את האלופים גלנט, מזרחי ושמני⁵², וגם לא את דובר צה"ל דאז, תא"ל (מיל') בניהו, כיוון שהוא רצה "לחסוך מכולם את העיסוק הזה". כאמור, בשיחת הטלפון מ-6.5.10 בין אל"ם וינר ובין סא"ל (בדימ') הרפז, שקטעים ממנה הובאו לעיל, אמר אל"ם וינר לסא"ל (בדימ') הרפז, כי שאל את הרמטכ"ל אם הוא (אל"ם וינר) צריך להראות את המסמך למישהו, ותשובת הרמטכ"ל הייתה: "עזוב אתה אל תתעסק עם

51 הודעת השר ברק מ-6.4.10, שהוזכרה לעיל. פירוט הדברים ראו בהמשך.

52 שהיו מועמדים לתפקיד הרמטכ"ל, יחד עם אלוף דאז, בני גנץ, ואלוף גדי איזנקוט.

זה". יצוין, כי מהדברים שמסר הרמטכ"ל דאז בהודעתו הראשונה במשטרה מ-11.8.10 עולה כי באותה עת הוא היה בטוח כי המסמך לא יצא מלשכתו "לאף אחד", וכי "אף אחד [בצה"ל] לא יודע מזה" חוץ מהאלופים גנץ ואיזנקוט.

בפגישתו עם נציגי משרד מבקר המדינה (10.11.10) אמר אל"ם וינר, כי לאחר שהראה את המסמך לרמטכ"ל דאז, שקל האחרון את האפשרות להציג אותו לשר ברק, אך בסופו של דבר שלל אפשרות זאת "על רקע היחסים העכורים וחוסר האמון [בין השר ברק והרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל) אשכנזי]". בפגישתו עם נציגי משרד מבקר המדינה מ-2.3.11 אמר אל"ם וינר, כי יעץ לרמטכ"ל דאז להעביר את המסמך לשר ברק ולראה"ם. לדבריו: "אני חשבתי שהוא צריך ללכת עם הנייר לשים אותו לשר הביטחון ולראש הממשלה..., להגיד לו: שר ביטחון תשמע זה הנייר, יכול להיות שהוא ככה, יכול להיות שהוא אחרת אבל בוא נבדוק מה הוא מסמל".

בפגישה מ-16.2.11 עם מבקר המדינה דאז ונציגי משרדו אמר רא"ל (מיל) אשכנזי, כי כאשר מפקד פיקוד הצפון דאז, אלוף איזנקוט הגיע אליו והתלונן על תהליך מינוי הרמטכ"ל, הוא ביקש מאל"ם וינר להראות לו את מסמך הרפז; כי כאשר סגן הרמטכ"ל דאז, אלוף (בדרגתו דאז), בני גנץ הגיע אליו "בנסיבות דומות" הוא הראה גם לו את המסמך. בנוסף לזאת, אמר הרמטכ"ל דאז, כי ייתכן שדיבר עם רא"ל (מיל) אמנון ליפקין-שחק ז"ל⁵³ על דברים שהופיעו במסמך הרפז, בלי להראות לו את המסמך, וכי התייעץ עימו על "הסיטואציה"; וכן כי התייעץ בנוגע למסמך גם עם אלוף (מיל) אורי שגיא. לדבריו "דיברתי על כל מה שקורה לי, גם עם אמנון [ליפקין-שחק ז"ל] וגם עם אורי [שגיא]. הם היו בצוות שלי, מבחינה מקצועית, עוד מ-2007, כלקח של מינוי הרמטכ"ל. שאלתי את עצתם, מה עושים וכו', שיתפתי אותם בכל מה שאני הולך, עוד לפני הגעת המסמך. מה עושים במציאות בה אני עובד. אני חושב שזה טבעי וסביר".

מחומר הביקורת עולה, כי ב-6.5.10, זמן קצר לאחר שאל"ם וינר דיבר עם סא"ל (בדימ) הרפז בטלפון ועדכן אותו שהראה לרמטכ"ל את מסמך הרפז, דיבר אל"ם וינר עם אלוף איזנקוט וסיפר לו על קיומו של מסמך הרפז. אלוף איזנקוט מסר לנציגי משרד מבקר המדינה בפגישותיו עימם, כי באמצע חודש מאי התקשר אליו אל"ם וינר ומסר לו שהרמטכ"ל מבקש שיבוא ויקרא מסמך כלשהו. משמיעת ההקלטות של שיחות הטלפון של לשכת הרמטכ"ל התברר, כי אלוף איזנקוט ראה ככל הנראה את מסמך הרפז ב-10.5.10. עוד מסר אלוף איזנקוט, כי הוא הגיע לדיון בפורום המטה הכללי ומספר דקות לפני הדיון הראה לו אל"ם וינר את המסמך. אלוף איזנקוט קרא בעיון את הדף הראשון של מסמך הרפז, הספיק לעיין בחופזה בדף השני והחזיר את המסמך לאל"ם וינר, והאחרון אמר לו שהרמטכ"ל ידבר איתו (עם איזנקוט) על המסמך. לדברי אלוף איזנקוט לנציגי משרד מבקר המדינה, ימים מספר לאחר מכן שאל אותו הרמטכ"ל דאז מה דעתו על המסמך, והוא השיב, כי "זה חמור מאוד ושצריך לנקוט עמדה וליזום שיחה עם אלוף יואב גלנט ואלוף בני גנץ"; לדבריו, השיב לו הרמטכ"ל דאז, כי הוא (הרמטכ"ל דאז) לא יכול לעשות זאת וכי המסמך הוא לעיניו בלבד; ו"ביקש מאלוף איזנקוט שלא יעשה איתו כלום".

53 רא"ל (מיל) אשכנזי אמר לנציגי משרד מבקר המדינה, כי כאשר נכנס לתפקיד הרמטכ"ל קיבל החלטה עקרונית שלפיה כל קצין בדרגת תא"ל ומעלה יקבע לעצמו בעל תפקיד באותה דרגה במילואים שישמש כיועץ שלו ("מספר 2"). רא"ל (מיל) אשכנזי, ברצותו לתת דוגמה אישית, מינה לעצמו צוות יועצים שכלל את: רא"ל (מיל) אמנון ליפקין-שחק ז"ל, אלוף (מיל) דוד עברי, אלוף (מיל) אורי שגיא ואלוף (מיל) עמוס ירון. לדברי אלוף (מיל) אורי שגיא לנציגי משרד מבקר המדינה, ביוני או ביולי 2010 הורה השר ברק להפסיק את פעילות צוות יועצים זה. רא"ל (מיל) ליפקין-שחק ז"ל ציין בהתייחסותו לקטעים מטיטת דוח הביקורת, כי הצוות לא כונס לאחר אפריל 2010.

עוד מסר אלוף איזנקוט לנציגי משרד מבקר המדינה, כי בפגישה נוספת שהייתה לו עם הרמטכ"ל דאז הוא הציע לו (לרמטכ"ל דאז) ללכת לשר ברק ולהראות לו את המסמך ולטפל בו בתוך הצבא. לדברי אלוף איזנקוט, מאוחר יותר הוא הציע לרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, להעביר את המסמך לראה"ם, לשר ברק, ולהביאו לידיעת מבקר המדינה דאז. הוא הוסיף, כי הרמטכ"ל דאז, השיב לו, כי לדעתו מישהו מסביבת השר ברק כתב את המסמך, ולפיכך אין טעם להעביר את המסמך לשר ברק. בתגובה הציע אלוף איזנקוט להעביר את המסמך למבקר המדינה דאז, והרמטכ"ל השיב לו, כי הוא יחשוב על כך.

סגן הרמטכ"ל דאז, אלוף בני גנץ, ציין בפני נציגי משרד מבקר המדינה (7.11.10), כי שבועות מספר לפני פרסום מסמך הרפז בתקשורת התקיימה פגישת עבודה בין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי ובנינו, שבה העלה טענות על הדברים שמתרחשים סביב ההתמודדות על תפקיד הרמטכ"ל, ואז ביקש הרמטכ"ל מאל"ם וינר להביא את מסמך הרפז, וסגן הרמטכ"ל דאז ראה אותו במשך "שתי דקות". לדבריו, הרמטכ"ל דאז ביקש ממנו לא לספר על המסמך לאיש, ולפיכך בפגישה שנערכה שבועות מספר לאחר מכן בין השר ברק ובין סגן הרמטכ"ל דאז הוא לא דיבר עם השר ברק על מסמך הרפז, אך דיבר איתו על מערכת היחסים הבעייתית בין לשכת השר ברק ובין לשכת הרמטכ"ל, ועל ההכפשות שהיו לטענתו נגדו בתקשורת (הוא ציין בפני השר ברק, כי דבריו אלה הוא נשען על "ידיעות, תחושות ושמועות").

אלוף (מיל') אורי שגיא מסר לנציגי משרד מבקר המדינה (7.11.11), כי קצת לפני פרסום המסמך בתקשורת אמר לו הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, שהוא מחזיק אצלו דבר נורא. לדברי שגיא, הקריא לו הרמטכ"ל דאז קטעים מהמסמך, ואחר כך שאל אם שגיא רוצה אותו, ושגיא השיב בשלילה. ואז אמר לו הרמטכ"ל דאז, שרוב הדברים הכתובים במסמך התממשו והוא לא יודע מה לעשות. אלוף (מיל') שגיא השיב לו, שגם הוא לא יודע מה לעשות. שגיא הוסיף, כי אמר לרמטכ"ל דאז שאולי כדאי ללכת לשר ברק, והוא השיב שאם מערכת היחסים הייתה רגילה הוא היה עושה זאת, אולם הוא חושד שהמסמך נוצר בסביבת השר ברק. לדברי שגיא, הוא שאל את הרמטכ"ל דאז לגבי ראה"ם, והוא (הרמטכ"ל דאז) ענה לו שראה"ם מתואם עם השר ברק. אלוף (מיל') שגיא הציע לרמטכ"ל דאז, שיראה את המסמך לפצ"ר, והוסיף, כי הוא (שגיא) הבין מדברי הרמטכ"ל דאז, שהוא לא עשה זאת.

רא"ל (מיל') ליפקין-שחק ז"ל, בהתייחסותו מ-14.3.12 לקטעים מטיטוט דוח הביקורת שהועברו לעיונו, ציין, כי הרמטכ"ל דאז, אשכנזי, לא דיבר איתו על תוכני מסמך הרפז טרם פרסומו, ולא הראה לו את המסמך - לא לפני הפרסום ולא לאחריו.

השר ברק אמר לנציגי משרד מבקר המדינה (18.1.11) בעניין מסמך הרפז, כי "מסמך כזה [מסמך הרפז] היה צריך לזרוק מיד לפח, או להראות לגלנט [אלוף יואב גלנט] ולקבל את תגובתו, או להביאו לשר הביטחון, או להביאו לראש הממשלה, או להעבירו למבקר המדינה. במקום לעשות אחת מאלה, שומרים את המסמך במשך חודשים כדי להפעילו כ'מטען צד' לטרפד את מינוי הרמטכ"ל החדש".

בפגישה שקיימו מבקר המדינה דאז ונציגי משרדו עם ראה"ם ב-4.4.11 ציין ראה"ם, כי לדעתו הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, היה צריך לבוא אליו מיד ולהראות לו את המסמך; אם הרמטכ"ל דאז האמין שהמסמך אותנטי, בוודאי שהיה צריך להגיע אליו (לראה"ם) עם המסמך. ראה"ם הוסיף, שברגע ששמע על פרסום מסמך הרפז בתקשורת הוא פנה ליועמ"ש לממשלה וביקשו לבדוק את הנושא, כי ראה בו דבר חמור מאין כמוהו; ולדבריו הדבר מעיד שאם הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, היה פונה אליו עם המסמך הוא היה מטפל בנושא.

רא"ל (מיל') אשכנזי הסביר בפגישותיו עם מבקר המדינה דאז ונציגי משרדו, כי בפגישותיו עם השר ברק ועם ראה"ם הוא לא הציג להם אמנם את מסמך הרפז, אך העלה סוגיות בנוגע למערכת היחסים בין השר ברק ובין, הקשורות לתכנים של מסמך הרפז, אולם לא קרה דבר (יצוין, כי לדברי אל"ם וינר לנציגי משרד מבקר המדינה, הוא נתן כאמור לרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי את המסמך לקראת פגישתו עם ראה"ם ב-20.5.10, אך הרמטכ"ל דאז לא הציג בפני ראה"ם בסופו של דבר). רא"ל (מיל') אשכנזי הוסיף (16.2.11): "אני אמרתי לגדי [איזנקוט] שאני כבר חשבתי על זה. אני דיברתי עם ראש הממשלה, אני דיברתי עם שר הביטחון... אני לא מוצא צורך, אני החלטתי כבר קודם, אני לא מתעסק עם זה. אין לי מישהו שאני יכול לעשות עם זה משהו, וזה סתם ילבה את הדברים"; רא"ל (מיל') אשכנזי גם לא סבר, כי היה מקום להביא את המסמך לידיעת היועמ"ש לממשלה, כיוון שלא מדובר במסמך ביטחוני והוא לא יוכל לעשות עם זה כלום. רא"ל (מיל') אשכנזי הוסיף וציין, כאמור, בפני מבקר המדינה דאז ונציגי משרדו, כי הוא חושב שטעה בכך שלא גרס את המסמך מיד עם הגעתו ללשכת הרמטכ"ל.

מהאמור לעיל עולה, כי הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ראה במסמך הרפז, כבר עם הגעתו ללשכתו, מסמך הכולל תכנים הנוגעים למערכת היחסים בינו לבין השר ברק; שהמסמך חובר ב"סביבת השר ברק" או בהשראת סביבתו, ומהווה "הוכחה" כתובה לתכנית שנועדה לפגוע בו ובמעמדו; והוא סבר שהמסמך תיאר מציאות, ודברים שנכללו במסמך התממשו. הרמטכ"ל דאז קיים בנושא המסמך מספר שיחות עם מפקד פיקוד הצפון דאז, אלוף איזנקוט, ועם סגנו, אלוף בני גנץ - שהיו שניים מבין המועמדים לתפקיד הרמטכ"ל; והקריא קטעים מתוכו לאלוף (מיל') אורי שגיא. הרמטכ"ל דאז גם לקח את המסמך איתו לפגישה עם ראה"ם, אך לא הציג בפניו. כמו כן, הוא דן במסמך הרפז פעמים מספר עם עוזרו, אל"ם וינר.

רא"ל (מיל') אשכנזי, בהתייחסותו מ-25.6.12 לטיטת דוח הביקורת ציין, כי "לאחר שהוצג מסמך הרפז ולאחר התייחסות לא קלה כיצד לנהוג בו", ההחלטה שלו הייתה "להניח למסמך ולא לעשות איתו דבר. בהתחלה שקל להציג את המסמך לראש הממשלה ולשר הביטחון" ואף לקח איתו את המסמך לפגישה עם ראה"ם למטרה זו, אך בסופו של דבר נוכח היעדר המעורבות, התמיכה והגיבוי של ראה"ם והתנהלות שהב"ט, הוא "לא ראה טעם בהצגת המסמך לראש הממשלה ולא לשר הביטחון והסתפק בהצגת ההתנהלות שעמדה מאחורי המסמך".

הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, נמנע מלהביא את מסמך הרפז לידיעת הגורמים המתאימים הן בתוך צה"ל והן מחוצה לו כדי לברר את מהותו. משרד מבקר המדינה מעיר, כי משקיבל הרמטכ"ל דאז את המסמך ועסק בו, היה עליו לקיים, הן מהבחינה האתית והן מהבחינה הפיקודית, נוכח תוכנו של המסמך והמשמעויות הבעייתיות שעלו ממנו, ונוכח היותו של הרמטכ"ל דאז מפקדם של הקצינים שהוזכרו במסמך, בירור יסודי בעניינו של המסמך. בירור שכזה יכול היה להיעשות על ידי הצגת המסמך לפני אחד או יותר מהגורמים המתאימים לכך: להציג לפצ"ר, ובמידת הצורך, בעקבות התייעצות עימו, בפני היועמ"ש לממשלה; להציג את המסמך לאלוף גלנט ולקבל את תגובתו, נוכח החלקים שבמסמך שעסקו כביכול בפעולות לשיפור תדמיתו של אלוף גלנט, ופגיעה בתדמיתם של אלופים אחרים במסגרת ההתמודדות על תפקיד הרמטכ"ל; להציג את המסמך לשר ברק, נוכח היותו השר הממונה, זאת גם אם סבר שהשר ברק לא יטפל בכך על רקע היחסים בינו לבין השר; ובמידת הצורך להציג גם בפני ראש הממשלה, נוכח היות הצבא נתון למרות הממשלה.

לדעת משרד מבקר המדינה, בכך שנמנע מלהביא את המסמך לבירור יסודי, תרם הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, לכך שמהותו של המסמך לא בוררה בהקדם האפשרי, ולכך שלקצינים בכירים ולאחרים הגיע מידע בלתי מבוסס, שלפיו מסמך הרפז והמשתמע ממנו הוא כביכול תוצר של סביבת השר ברק, כדי לפגוע ברמטכ"ל המכהן, ולקדם באופן לא ראוי את אלוף גלנט לתפקיד הרמטכ"ל ה-20 של צה"ל. במצב דברים זה בתקופה שממאי ועד תחילת אוגוסט 2010 נוצר מצב שבו הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, דיבר עם השר ברק כאשר הוא (הרמטכ"ל דאז) ידע על קיום המסמך ועל תכניו, המשקפים להבנתו תכנית קיימת לפגיעה בו של לשכת השר, שעה שהשר ברק, כעולה מהביקורת, לא ידע על קיומו.

רא"ל (מיל') אשכנזי, מסר בהתייחסותו מ-25.6.12 לטיוטת דוח הביקורת, כי מקובלת עליו "האחריות המיוחסת לו בגין הטיפול במסמך, בכך שלא ערך בירור יסודי ביחס למסמך באמצעות העברתו לפצ"ר, ליועץ המשפטי לממשלה או למבקר המדינה"; וכי "אי העברת המסמך למי מגורמים אלה הייתה טעות בשיקול דעת ורא"ל (מיל') אשכנזי מכיר באחריותו לטעות זו". לדבריו "בבסיס טעות זו בשיקול הדעת עמדו הרצון שלא להעצים המחלוקת, ולהחריף את מערכת היחסים המעוררת עם שר הביטחון והרצון לסיים את התפקיד ללא חרפת המצב הקיים". כמו כן הוא ציין, כי "גם אם הביקורת על אי הצגת המסמך לראש הממשלה ולשר הביטחון מוצדקת - מדובר בטעות בשיקול דעת שהיא תולדה של המציאות שנכפתה על רא"ל (מיל') אשכנזי באחריות מלאה של שר הביטחון". רא"ל (מיל') אשכנזי לא רואה פסול בכך שהראה את המסמך לאלופים בכירים שהתלוננו על תופעות שנוכרו במסמך עצמו, ולטענתו לא היה מקום להציג את המסמך לאלוף גלנט שכן הוא (רא"ל (מיל') אשכנזי) לא סבר שאלוף גלנט הכין אותו והוא סבר שהמסמך מכווון נגדו אישית ולא נגד אלוף גלנט. בהתייחסותה בעל פה מ-23.7.12 לטיוטת דוח הביקורת ציינה באת כוחו של רא"ל (מיל') אשכנזי, כי מתמלילי השיחות מלשכת הרמטכ"ל שהובאו לעיל ממה שיש בהן, ובעיקר ממה שאין בהן, עולה כי הרמטכ"ל דאז לא רצה לעסוק במסמך ורצה לסיים את תפקידו בשקט וללא מריבות; "ההחלטה לשים את המסמך במגירה היא חלק מהדבר הזה... היה כנראה יותר נכון לא לשים אותו במגירה. כנראה היה יותר נכון ללכת איתו לפצ"ר, ללכת איתו ליועץ המשפטי לממשלה, לבוא איתו לכתובת הזו [למבקר המדינה]... החלטה שבסוף, היא אולי טעות בשיקול דעת, אבל היא טעות בתום לב והיא טעות שבסיסה יש כוונה טובה, אין כוונה רעה ומניפולטיבית, עד כדי טענת הפוטש"⁵⁴... בסוף זה יותר ממקום, בעיניי, של חולשה, של... רק נלך הביתה בשלום". באת כוחו של רא"ל (מיל') אשכנזי הוסיפה וציינה, כי רא"ל (מיל') אשכנזי הלך אמנם עם המסמך לראה"ם ולשר ברק ושוחח איתם על נושאים שעלו ממנו בלי להציגו, וכי לא הציג את המסמך לראה"ם, כיוון שראה"ם "לא היה מעורב ולא רצה להיות מעורב. הוא נתן גיבוי לשר, וזאת המציאות איתה התמודד הרמטכ"ל"; וכי "בוודאי שלא היה טעם לשים את המסמך על השולחן [של השר ברק], כי... הוא מתמודד עם שר שפועל באופן שפוגע בו ובכוונה כדי לפגוע בו. אז, לשים לו את המסמך על השולחן שזה להתעמת איתו. להתעמת איתו, כבר הסברתי, המחשבה הייתה להימנע מעימותים, לסיים בשקט, ללכת הביתה ולא לעורר מהומות, זה אקט של להשלים עם המציאות כפי שהיא". בנוסף לכך, מנקודת מבטו של הרמטכ"ל דאז, המהלכים לפגיעה ברמטכ"ל מכהן כפי שעולים ממסמך הרפז אכן התרחשו בפועל והיו ידועים היטב לשר הביטחון, שבחר במכוון לפגוע ברמטכ"ל דאז.

54 בעניין טענת ה"פוטש" - ראו בהמשך.

משרד מבקר המדינה שב ומעיר, כי משעה שקיבל הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, את מסמך הרפז, אשר נתפס בעיניו כמסמך המשקף תכנית פעולה של השר ברק לפגוע בו ובמעמדו, וכאשר באותו שלב, וכעולה מהביקורת, השר ברק לא ידע על קיומו, היה חייב הרמטכ"ל דאז לערוך, הן מהבחינה האתית והן מהבחינה הפיקודית, בירור יסודי בעניינו של המסמך. בירור שכזה יכול היה להיעשות על ידי הצגת המסמך לפני אחד או יותר מהגורמים המתאימים לכך: הפצ"ר, ובמידת הצורך, בעקבות התייעצות עימו, בפני היועמ"ש לממשלה; אלוף גלנט, לקבלת תגובתו; השר ברק, נוכח היותו השר הממונה; ולפי הצורך להציג את המסמך גם בפני ראש הממשלה, נוכח היות הצבא נתון למרות הממשלה.

ב. טיפולו של אל"ם וינר במסמך הרפז

כאמור, לאחר קבלת מסמך הרפז בלשכת הרמטכ"ל, הנחה הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי את אל"ם וינר שלא לעסוק בו. מחומר הביקורת עולה, כי למרות הנחיה זאת, העביר אל"ם וינר העתקים ממסמך הרפז או מסר על תוכנו למספר גורמים, כלהלן:

1) אל"ם וינר מסר העתק מהמסמך לאלוף איזנקוט. אלוף איזנקוט ציין, כאמור, בפגישותיו עם נציגי משרד מבקר המדינה (22.11.11 ו-27.11.11), כי שלושה שבועות עד חודש מאז שראה את מסמך הרפז לראשונה (כאמור, ככל הנראה ב-10.5.10), שבהם לא דיבר על המסמך עם אף אחד, נתן לו אל"ם וינר להבין "שהסיפור הזה הוא סיפור בתפוצות... וזה סיפור בחוץ, ולא מעט עיתונאים יודעים עליו". אלוף איזנקוט ביקש מאל"ם וינר לראות את שמות הקצינים שהופיעו בדף השני של מסמך הרפז, כיוון שכאשר העיף בו מבט בפעם הראשונה ראה שם שלושה שמות של קצינים שנתונים לפיקודו הישיר ורצה לדבר איתם ולהזהיר אותם, "שאם מדברים איתם שיהיו מחוץ לסיפור". לדבריו, "הוא [אל"ם וינר] אמר לי בסדר, ובאותו יום לדעתי... בשעות הצהריים הוא עובר אצלי במשרד ואומר לי: תשמע לגבי השאלות קח המסמך... בלאו הכי הוא נמצא כבר בתפוצה או משהו כזה, שם לי את המסמך על השולחן". לדברי אלוף איזנקוט הוא התייעץ בנושא המסמך עם שני חברים שלו, ובמסגרת זאת הראה להם את המסמך (ראו בהמשך). כאמור, כבר ב-6.5.10, כחצי שעה לאחר שאל"ם וינר שוחח בטלפון עם סא"ל (בדימ') הרפז ודיווח לו שהראה את מסמך הרפז לרמטכ"ל, ולמרות הנחיית הרמטכ"ל לאל"ם וינר שלא לעסוק במסמך הרפז, דיבר אל"ם וינר בטלפון עם אלוף איזנקוט, ובמהלך השיחה עדכן אותו גם על מסמך הרפז.

2) בדבריו בפני נציגי משרד מבקר המדינה ציין אל"ם וינר, כי הוא הציג את מסמך הרפז לראש אגף התקשוב דאז, אלוף עמי שפרן, כיוון שלדבריו אלוף שפרן כיהן בעבר הן כעוזר הרמטכ"ל והן כראש המטה של שהב"ט, וביקש להתייעץ בנוגע למסמך ולדרך הטיפול הראויה בו. לדברי אל"ם וינר, סבר אלוף שפרן שדרך הפעולה של הרמטכ"ל דאז בקשר לטיפול במסמך הרפז היא הדרך הנכונה. אלוף שפרן בהתייחסותו מ-20.3.12 לקטעים מטיוטת דוח הביקורת שהועברו לעיונו, אישר אמנם, כי אל"ם וינר הראה לו את מסמך הרפז (במהלך פגישה שעסקה בעניינים שהיו על סדר היום), אך עם זאת הוא ציין, כי אל"ם וינר לא שאל את דעתו ביחס לדרך הפעולה של הרמטכ"ל דאז,

אודותיה אף לא ידע, ו"על אחת כמה וכמה שלא אמרתי לו כי אני סבור שדרך הפעולה של הרמטכ"ל דאז, בקשר לטיפול במסמך הרפז היא הדרך הנכונה".

בפגישתו מ-2.3.11 עם נציגי משרד מבקר המדינה ציין אל"ם וינר: "לא שאלתי את הרמטכ"ל אם אני יכול לתת עותק לגדי [איזנקוט]. זה שיקול דעת שאני מפעיל שנראה לי אז וגם עכשיו שיקול דעת הגיוני ביותר, מול העובדה של מי האיש שיושב מולי, מול העובדה שהרמטכ"ל הראה לו את המסמך והוא מכיר אותו, והעובדה שאני יודע בוודאות מה הבן אדם ומיהו ומהו, אני לא חושב שהוא יעשה בו איזה שימוש לא נכון ולא ראוי, מה שבדיעבד גם במקרה הזה הסתבר שכן זה שיקול דעת נכון. שאני הולך להתייעץ עם עמי שפרן זה לא סביב המכתב, כי זה איזה חודש או חודשיים אחרי. זה סביב רצף של אירועים שממשיך אחרי המכתב וכל מיני דברים, ובתור רצף של פגישות או התייעצות שאני עושה עם עמי [שפרן] לכל אורך התפקיד והתקופה. ובתור בן אדם שהוא מבחינתי... איש עצה... חכם... מכיר את המערכת לפני ופנים מכל הכיוונים מלמטה ולמעלה גם כעוזר הרמטכ"ל וגם כרמ"ט, גם חבר... וזה מבחינתי התייעצות לגיטימית שאני עושה כחלק מהתפקיד, לא משתף את הרמטכ"ל באתו זמן בזה... לא מתוך כוונה להסתיר".

3) לדברי אל"ם וינר, הוא מסר העתק של מסמך הרפז גם לאל"ם (מיל') ילון פרחי כדי להתייעץ עמו לגבי דרך הטיפול במסמך. אל"ם וינר ציין, כי אל"ם (מיל') פרחי היה פקודו בצבא, מצוי עמו בקשרי ידידות ואל"ם וינר מעריך מאוד את עצותיו. לדברי אל"ם וינר, אל"ם (מיל') פרחי הגיע אליו לפגישה ללשכת הרמטכ"ל בנושא אחר, ובסיומה שאל אותו אל"ם וינר לדעתו על מסמך הרפז ונתן לו העתק ממנו. בפגישה עם נציגי משרד מבקר המדינה מ-2.3.11 אמר אל"ם וינר: "ילון [פרחי] יכול לתרום לי בעניין הזה כמו שהוא יכול לתרום לי בהרבה מאוד דברים אחרים, ושכל ישר, ודיסקרטיות, והבנה בוגרת של מציאות ושל עולם, והוא עשה את זה בלא מעט נושאים אחרים". אל"ם וינר הוסיף, כי לאחר שהסתיימה חקירת המשטרה אמר לו אל"ם (מיל') פרחי, כי המסמך היה אצלו בערך שבוע; הוא כתב בנושא המסמך הזה נייר תובנות שלו ושלה אותו לאל"ם וינר, ולאחר מכן גרס את המסמך.

בפגישה עם נציגי משרד מבקר המדינה מ-22.3.11 מסר אל"ם (מיל') פרחי את עיקרי הדברים הבאים: הוא ביקש להיפגש עם הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, במטרה להציג לו חומר בעל היבטים משפטיים הנוגע לקציני צה"ל. אל"ם וינר הציע שהפגישה תתקיים איתו (עם אל"ם וינר), והוא יעדכן בפרטיה את הרמטכ"ל דאז. השניים נפגשו⁵⁵, ובסיום הפגישה, ובלי קשר לנושא שלשמו אל"ם (מיל') פרחי נפגש עם אל"ם וינר, הראה לו אל"ם וינר את מסמך הרפז וביקש את עצתו בנוגע לשאלה מה לעשות במסמך, זאת נוכח הקשרים והאמון ההדדי ביניהם; אל"ם וינר נתן לו העתק מהמסמך, וביקש שלא יראה אותו לאחרים, ואל"ם (מיל') פרחי אמר לאל"ם וינר שכדאי שיתיעץ עם אנשים רציניים. אל"ם (מיל') פרחי הוסיף, כי נפגש עם ראש אגף בשב"כ, בנושא המשפטי האמור, ובסוף הפגישה הראה לו את מסמך הרפז, ושאל אותו מה לדעתו צריך לעשות במסמך; [ראש האגף בשב"כ] עיין במסמך והמליץ לו שהאדם שהביא את המסמך ללשכת הרמטכ"ל יפנה למבקר המדינה או לפרקליט המדינה. נוסף לכך, התייעץ אל"ם (מיל') פרחי לגבי המסמך עם חבר שלו, שהוא מנכ"ל של חברה העוסקת במחקר, בלי שנתן לו העתק מהמסמך. אותו חבר ייעץ לו (לפרחי) בדומה לעצה של [ראש האגף בשב"כ], ואף ציין, כי לדעתו המסמך אינו אמיתי. לאחר מכן גרס אל"ם (מיל') פרחי את העתק המסמך שקיבל. בעקבות התייעצויות אלה, מסר אל"ם (מיל') פרחי לאל"ם וינר, כי לדעתו ראוי לתת למקור המסמך חיסיון, כדי שימסור את כל הפרטים על המסמך לפרקליטות המדינה. לדברי אל"ם (מיל') פרחי, הוא לא מסר לאל"ם וינר שהתייעץ עם אנשים אחרים בנוגע למסמך. בפגישתו עם נציגי משרד מבקר המדינה ציין אל"ם וינר, כי אינו יודע אם אל"ם (מיל') פרחי העביר את המסמך לאחרים.

55 יצוין, כי הפגישה התקיימה באמצע מאי 2010.

לדברי אל"ם (מיל') ילון פרחי לנציגי משרד מבקר המדינה, הוא נהג כך למרות בקשתו של אל"ם וינר שלא להראות את המסמך לאחרים, כיוון שחש שאל"ם וינר מנסה לעזור למפקדו, הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, והוא (פרחי) פעל לעזור לאל"ם וינר מאותו טעם. לדבריו, מדובר בפעילות מתוך רעות ונאמנות "שיכולה במקרה זה לחצות את הוראת המפקד".

4) אל"ם (מיל') ד"ר גבי סיבוני (להלן - אל"ם (מיל') סיבוני) פעל להעברת מסמך הרפז לערוץ 2. בעדותו במשטרה ובדבריו לנציגי משרד מבקר המדינה (16.6.11) הוא אמר, כי הגיע ב-5.8.10 למשרדו של אל"ם וינר בלשכת הרמטכ"ל לצורך פגישה בנושא אחר, ובאותה הזדמנות הוא קיבל - לפי בקשתו - מידיו של אל"ם וינר העתק ממסמך הרפז. לדברי אל"ם (מיל') סיבוני לנציגי משרד מבקר המדינה (15.9.10), שאל אותו אל"ם וינר מה בכוונתו לעשות במסמך, והוא השיב, כי אין זה מעניינו של אל"ם וינר (פירוט בנושא מעורבותו של אל"ם (מיל') סיבוני בעניין מסמך הרפז ראו בהמשך).

בהתייחס לפגישה זאת, מסר אל"ם וינר לנציגי משרד מבקר המדינה (26.1.11), כי נפגש עם אל"ם (מיל') סיבוני על רקע פרויקט שעשה איתו בנושא מלחמת לבנון השנייה. אל"ם וינר ציין, כי הוא ואל"ם (מיל') סיבוני חולקים נושאים משותפים שונים; הוא אל"ם במילואים, הנמנה עם חבריו ויועציו של אל"ם וינר. לדברי אל"ם וינר, במהלך הפגישה הם דיברו גם על המסמך, והוא (אל"ם וינר) ידע שאל"ם (מיל') סיבוני כבר הכיר את המסמך וראה אותו לאחר שאלוף איזנקוט הראה לו את המסמך (ראו להלן). בסיומה של הפגישה שאל אל"ם (מיל') סיבוני אם אל"ם וינר יכול להשאיר אצלו עותק מהמסמך. אל"ם וינר ציין, כי הוא לא שאל את אל"ם (מיל') סיבוני מה הוא מתכוון לעשות עם המסמך, אל"ם (מיל') סיבוני לא אמר לאל"ם וינר שבכוונתו להעביר את המסמך לתקשורת, ולטענת אל"ם וינר הוא לא העלה על דעתו אפשרות שכזו.

בפגישותיו עם נציגי משרד מבקר המדינה אמר אל"ם וינר, כי הוא עשה פעולות אלה בלי שהרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ידע על כך, וכי עדכן את הרמטכ"ל דאז לראשונה עליהן רק לאחר סיום החקירה של המשטרה, כאשר ניתן היה לשוחח ביניהם על הפרשה. לדבריו: "אני מבין את רוח הרמטכ"ל בצורה הכי פשוטית, שרוח הרמטכ"ל אומרת: אנחנו את המסמך הזה, בסדר, אם ניקח את זה להקצנה, לא מפרסמים בעיתון ולא שמים אותו לשר הביטחון על השולחן"; וכי: "אני מבהיר: אני לא חשבתי שהרמטכ"ל רומז לי שתעצום עיניים ותיתן את המסמך ל-X או Y. אני לא חשבתי שהרמטכ"ל רומז לי שאם תלך במדרגות ויפול המסמך ומאן דהו ימצא אותו ואיך שהוא ימצא את עצמו לידי זה אני אשמח. ממש לא. אני מביא את הדברים כפשוטם: לא [תא"ל (מיל')] אבי בניהו, לא תקשורת, לא שר ביטחון וראש ממשלה".

אל"ם וינר הסביר לנציגי משרד מבקר המדינה, כי מסר העתקים של המסמך כאמור לעיל, כיוון שכעוזר הרמטכ"ל היה חייב לחשוב על אפשרויות פעולה בנוגע למסמך הרפז למקרה שהרמטכ"ל דאז ירצה לדון בכך, ולא העלה על דעתו להציג בפני הרמטכ"ל דאז את התשובה שאינו יודע מה לעשות. לכן, הוא התייעץ עם גורמים שונים לגבי דרכי הפעולה האפשריות. לדבריו: "במעלה הדרך הוא [הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי] שואל אותי יותר מפעם אחת מה לעזאזל עושים. עכשיו אני צריך לספק לו את התשובה בתור עוזרו ויועצו מה לעזאזל עושים. אז יש תשובה ראשונית שאני נותן לו מהבטן ביום שאני בא אליו עם המסמך; יש תשובה שאני נותן לו אחרי מספר ימים שאני חושב יותר; יש התייעצות, שזה לא התייעצות [רשמית], לא כתוב בלוח". אל"ם וינר ציין כי המליץ לרמטכ"ל לשוחח על המסמך עם השר ועם ראה"ם, ואף צייד אותו במסמך כשהרמטכ"ל הלך להיפגש איתם. כמו כן, מסר אל"ם וינר לנציגי משרד מבקר המדינה, כי פעל מתוך סערת רגשות נוכח מערכת היחסים הקשה בין השר ברק ובין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, שהוא הכיר מקרוב, ונוכח מסמך הרפז שבראייתו נועד לפגוע ברמטכ"ל דאז.

יצוין, כי בפגישתו עם מבקר המדינה דאז ונציגי משרדו מ-16.2.11 התייחס רא"ל (מיל') אשכנזי לחלקו של אל"ם וינר בהפצת המסמך ואמר, כי בדיעבד הסתבר לו שאל"ם וינר נתן את המסמך לאל"ם (מיל') סיבוני ולאחרים. רא"ל (מיל') אשכנזי ציין בעניין זה: "הבאתי את ארז. אני יודע שהוא בחור ישר. אני מכיר אותו בתור רל"ש ישר, קר רוח, והוא אמר שנתן את המסמך לאל"ם (מיל') סיבוני בתום לב. אני שמעתי את הגרסה שלו, והוא אמר את זה לי, [נ]אמר את זה במטה הכללי".

רא"ל (מיל') אשכנזי ציין בעניין זה בהתייחסותו מ-25.6.12 לטיוטת דוח הביקורת, כי "הוא לא היה מודע לכך שעוזרו הראה את מסמך הרפז לגורם כלשהו, וכי הדבר לא תאם את ההנחייה שניתנה על ידו לאל"ם וינר". יצוין, כי מהדברים שמסר הרמטכ"ל דאז בהודעתו הראשונה במשטרה מ-11.8.10 עולה, כי באותה עת הוא היה בטוח כי המסמך לא יצא מלשכתו "לאף אחד", וכי "אף אחד [בצה"ל] לא יודע מזה" חוץ מאלופים גנץ ואיזנקוט. בהתייחסותו הנ"ל לטיוטת דוח הביקורת הוסיף וציין רא"ל (מיל') אשכנזי, כי הוא מקבל את עמדת עוזרו, ולפיה הוא (אל"ם וינר) נהנה משיקול דעת רחב בביצוע תפקידו, אך סבור, כי במקרה זה הצגת מסמך הרפז למספר אנשים שונים לא תאמה את ההנחייה שניתנה, ומכל מקום הייתה טעות בשיקול דעת. עם זאת, הרמטכ"ל דאז ביקש להבהיר, כי הוא "ער למצוקה שבה היה שרוי עוזרו בשל היחסים המעוררים עם לשכת שר הביטחון".

בהתייחסותו מ-25.6.12 לטיוטת דוח הביקורת ציין אל"ם וינר, כי הנחיית הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, הייתה "שלא לפרסם את המסמך", ולא הנחיה "שלא לעסוק במסמך". עוד ציין, כי ההיוועצות שהוא ערך עם גורמים אחרים ביחס למסמך היא בלב לבו של עיסוקו וחובתו של עוזר הרמטכ"ל, וממילא לא הייתה זאת התנהלות ש"לא הביאה בחשבון את תוצאות פעילותו". בהתייחסותו בעל פה מ-12.7.12 לטיוטת דוח הביקורת ציין אל"ם וינר, כי "בהסתמך על הגדרת תפקיד עוזר הרמטכ"ל, אני חושב שהאופן בו טיפלתי במסמך היא בדיוק המחויבות שלי והעברת האחריות. אם מצופה ממני לבוא לרמטכ"ל עם ההמלצה הנכונה ועם העמדה הנכונה כיצד לפעול, אי אפשר לעשות את זה רק מ'רוח הקודש', ולכן אני, כמו גם מה שלמדתי מטיוטת הדוח, כל אחד מהאנשים האחרים שראה את אותו המסמך, התייעצנו כל אחד עם שניים-שלושה אנשי אמון שלו. אני חושב שאין דבר יותר טבעי מזה, אני חושב שכל אחד מאיתנו כבן אדם עושה את זה. לצערי, אחד מאותם אנשי אמון שאני ואלוף איזנקוט התייעצנו איתם... עשה מה שעשה. הצטערתי על זה אז ואני מצטער על זה היום. אני עדיין חושב שגם אם מחר נידרש לסוגיה דומה, אני [אתייעץ עם] אותם שניים-שלושה אנשים אמון ו... אלה אותם אנשים". בהתייחסותו בעל פה מ-30.8.12 לטיוטת דוח הביקורת ציין אל"ם וינר, בנוגע להתנהלותו עם מסמך הרפז, כי "אני פעלתי כפי שהבנתי את דבריו, בצורה ברורה, ולא חרגתי מרוח הדברים, כפי שנאמרו על ידו. גם אם בדיעבד, הוא סבור שהייתי צריך לנהוג אחרת במקרה כזה או אחר, אזי זה באמת מסוג חוכמת הבדיעבד, כי בזמן אמת אל מול חופש הפעולה ואל מול הגדרת התפקיד, כפי שאני מימשתי אותה, פעלתי באופן הנדרש".

רא"ל (מיל') אשכנזי, בהתייחסותו מ-30.9.12 לדוח ה"כמעט סופי", ציין, כי יש לו אמון רב ביושרו ובהגינותו של אל"ם וינר, וכי הוא מאמין לדברי אל"ם וינר, ולפיהם הבין את הנחייתו באופן שונה וסבר, כי הכוונה היא אך ורק למנוע את פרסום המסמך ולא להציגו לדובר צה"ל דאז. במכתב נוסף שהעביר (30.9.12) רא"ל (מיל') אשכנזי למבקר המדינה לשעבר, הוא כתב, כי "אל"ם וינר מעולם לא פעל במכוון להפר הנחיה שלי ובמשך כל תפקידו שם לנגד עיניו רק את טובת הצבא".

משרד מבקר המדינה מצייין, כי כאמור לעיל, ככל שהדברים נוגעים לטיפול של אל"ם וינר במסמך הרפז, הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, בהתייחסותו לטיטת דוח הביקורת מסר, כי העובדה שאל"ם וינר הראה את המסמך לגורמים נוספים לא תאמה את הנחייתו.

משרד מבקר המדינה מעיר, כי אל"ם וינר פעל בניגוד להנחיה של הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, בכך שמסר העתקים ממסמך הרפז בתוך צה"ל ומחוץ לצה"ל. בכך פעל אל"ם וינר בלי שהביא בחשבון את התוצאות האפשריות של פעולותיו, ובכלל זה הפצה רחבה של המסמך ללא יכולת שליטה עליו. אל"ם וינר היה צריך להיות ער לכך נוכח מעמדו, תפקידו וניסיונו. במיוחד מעיר משרד מבקר המדינה על התנהגותו הבלתי אחראית של אל"ם וינר בכך שמסר את המסמך לאל"ם (מיל') סיבוני ב-10.5.8, בלי שביירר מה בכוונתו של זה לעשות במסמך, אף שאל"ם (מיל') סיבוני היה זה שזיז את הבקשה לקבל את המסמך⁵⁶. יתרה מכך, בהעברתו של המסמך לידיעת בכירים נוספים תרם אל"ם וינר לכך שלקצינים בכירים ולאחרים הגיע מידע בלתי מבוסס, שלפיו מסמך הרפז והמשתמע ממנו הוא כביכול תוצר של סביבת השר ברק, כדי לפגוע ברמטכ"ל המכהן, ולקדם באופן לא ראוי את אלוף גלנט לתפקיד הרמטכ"ל ה-20 של צה"ל.

ג. טיפולו של אלוף איזנקוט במסמך הרפז

כאמור, דיווח אל"ם וינר בטלפון לאלוף איזנקוט על קיומו של מסמך הרפז כבר ב-6.5.10, ולדברי אלוף איזנקוט הוא לא ידע בשלב זה שמדובר במסמך הרפז. לאלוף איזנקוט נודע לראשונה על קיומו של מסמך הרפז כאשר ראה אותו בחדרו של אל"ם וינר ב-10.5.10, ומאוחר יותר נתן לו אל"ם וינר כאמור העתק מהמסמך. מחומר הביקורת עולה, כי אלוף איזנקוט התייעץ בנוגע למסמך עם אלוף (מיל') ישי בר ועם שניים מחבריו, מר תמיר דין פרדו⁵⁷ ואל"ם (מיל') סיבוני (על מעורבותו של סיבוני ראו בהמשך). בפגישתו במשרד מבקר המדינה מ-17.3.11 אמר אלוף איזנקוט, כי כשבוע לאחר שהמסמך כבר היה ברשותו (במהלך יולי 2010) הוא הראה אותו לחבריו, מר תמיר דין פרדו ואל"ם (מיל') סיבוני, ועשה זאת רק אחרי שהבין מאל"ם וינר שאנשים רבים, כולל עיתונאים, כבר יודעים על המסמך. לדבריו, קיים עם שני חבריו אלה פגישות מספר בנושא המסמך, והשניים סברו שתוכן המסמך חמור מאוד, והם הציעו לו להמליץ לרמטכ"ל דאז לפנות בנושא לשר ברק או למבקר המדינה דאז, ואכן כך הוא המליץ לרמטכ"ל דאז. אלוף איזנקוט הוסיף, כי הרמטכ"ל דאז נתן לו תחושה שהוא מטפל בנושא, וכי הוא (אשכנזי) אף נפגש בעניין זה עם השר ברק, וכי בפגישות שקיים (אלוף איזנקוט) עם השר ברק לא ציין בפניו את קיומו של מסמך הרפז, אלא שוחח על תופעות שעליהן הצביע המסמך, ויצא מנקודת הנחה שהשר ברק מכיר את המסמך. דברים דומים מסר אלוף איזנקוט גם בפגישה שקיים ביום 22.11.11 עם מבקר המדינה דאז ונציגי משרדו.

גם ב-8.8.10, יומיים לאחר פרסום המסמך בתקשורת, שוחחו ביניהם אלוף איזנקוט ואל"ם וינר, בין השאר, בנוגע למסמך הרפז ולטיפול שנעשה בו. מעיון בפרטי השיחה, כפי שתמלל משרד מבקר המדינה עולה, כי אלוף איזנקוט סבר, כי הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, שוחח על המסמך עם השר ברק וראה"ם, גם אם לא הראה להם את המסמך עצמו. כאמור לעיל, בפגישותיו

56 אל"ם (מיל') סיבוני פעל להעברת המסמך לתקשורת והמסמך פורסם ב-6.8.10 (פירוט ראו בהמשך).
57 מר תמיר דין פרדו שימש עד יוני 2009 בתפקיד סגן ראש המוסד למודיעין ולתפקידים מיוחדים (להלן - המוסד). הוא מונה בנובמבר 2010 לתפקיד ראש המוסד, ובינואר 2011 החל לכהן בתפקיד זה.

עם נציגי משרד מבקר המדינה אמר אלוף איזנקוט, כי כשלושה שבועות עד חודש מאז ראה את המסמך לראשונה הוא הבין מאל"ם וינר, כי אנשים רבים ובהם עיתונאים כבר יודעים על המסמך. אלוף איזנקוט, בהתייחסותו מ-18.3.12 לטיטת דוח הביקורת, ציין בהקשר זה, כי אכן סבר בזמן אמת, כי הרמטכ"ל דאז שוחח על המסמך עם השר ברק; וכי סברה זאת התבססה על שיחות שהיו לו עם הרמטכ"ל ובהתאם למצג העובדתי שהוצג לו.

יצוין, כי בהתייחסותו מ-25.6.12 לטיטת דוח הביקורת בעניין זה ציין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, כי הוא לא אמר לאלוף איזנקוט שהציג את המסמך בפני ראה"ם או בפני השר ברק, אלא כי הוא דיבר איתם על התופעות הגלומות במסמך, וההבנה של אלוף איזנקוט שהמסמך מוכר לראה"ם ולשר "מקורה בטעות".

אלוף (מיל') ישי בר אמר בפגישתו (2.12.10) עם נציגי משרד מבקר המדינה, כי שמע מאלוף איזנקוט על המסמך בסוף מאי 2010. לדבריו, בסוף יולי 2010 אף עדכן אותו אלוף איזנקוט, כי סעיפי המסמך הולכים ומתממשים. בהתייחסותו מ-18.3.12 לקטעים מטיטת דוח הביקורת שהועברו לעיונו ציין אלוף (מיל') ישי בר, כי אלוף איזנקוט התייעץ איתו "בקשר להיבטים החוקיים-אתיים של המסמך" לאחר שסבר, כי לוביסטיים ואנשי "הון-שלטון" מניעים ומשבשים "מתוך שיקולים זרים את תהליך בחירת הרמטכ"ל".

מר תמיר דין פרדו אמר בפגישתו עם נציגי משרד מבקר המדינה (20.12.10), בין השאר, כי מספר חודשים לפני פרסום מסמך הרפז בתקשורת, תיאר בפניו אלוף איזנקוט את תוכן המסמך, ובשלב מסוים אף הציג לו את המסמך עצמו; הוא הבין מדבריו של אלוף איזנקוט - אף על פי שאלוף איזנקוט לא אמר זאת, וגם לא היה לו כל מידע בנושא - כי בלשכת הרמטכ"ל נשקלת האפשרות להוציא את המסמך לתקשורת; לדבריו של מר פרדו, הרושם היה שאנשים רבים יודעים על המסמך, ובכלל זה אלוף (מיל') אורי שגיא והעיתונאי אמנון אברמוביץ'. מר פרדו, בהתייחסותו מ-15.4.12 לקטעים מטיטת דוח הביקורת שהועברו לעיונו, מסר, כי כששמע על קיומו של המסמך מפיו של אלוף איזנקוט הוא יעץ לו, כי ימליץ לרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, לפנות בנושא אל השר ברק, אל היועמ"ש לממשלה או אל ראה"ם. למיטב ידיעתו, אלוף איזנקוט עשה כן, ואף הבין, כי הרמטכ"ל דאז פנה לפחות אל השר ברק.

בפגישות שקיים מר פרדו עם אלוף איזנקוט לקח חלק גם אל"ם (מיל') סיבוני, שפעל כאמור להעברת מסמך הרפז לתקשורת. אל"ם (מיל') סיבוני קיבל כאמור העתק מהמסמך מאל"ם וינר ב-5.8.10, העבירו בערב, ביחד עם מר פרדו, למר אבי גוט⁵⁸, שהעביר את המסמך, לבקשתו של אל"ם (מיל') סיבוני, לעיתונאי אמנון אברמוביץ' למחרת, ביום ו', 6.8.10, בשעה 11:00.

בפגישתו עם נציגי משרד מבקר המדינה מ-17.3.11 עשה אלוף איזנקוט הבחנה בין שני האנשים שלהם הראה את המסמך ואיתם התייעץ בקשר אליו, כאמור לעיל, לבין קצינים בכירים נוספים, בסדר ובמילואים, שאיתם שוחח על "תופעות" שיש להם קשר למסמך הרפז, בלי להזכיר את המסמך, והנוגעות למעורבות של אנשי יחסי ציבור בקידום מועמדותו של אלוף גלנט לתפקיד הרמטכ"ל. לדבריו שוחח על תופעות אלה, בין השאר, עם אלוף טל רוטו, מפקד פיקוד הדרום (ראש אמ"ץ עד אוקטובר 2010); עם אלוף אבי מזרחי, מפקד פיקוד המרכז לשעבר; עם ראש אמ"ץ דאז, אלוף (מיל') עמוס ירלין; ועם סגן הרמטכ"ל בעבר, אלוף (מיל') משה קפלינסקי. אלוף איזנקוט אמר לנציגי משרד מבקר המדינה, כי הוא השמיד את העתק המסמך שהיה בידו זמן מה לאחר שהחזיר לו אותו אל"ם (מיל') סיבוני (ראו גם בהמשך).

58 מר אבי גוט הוא יועץ תקשורת וממנהלי חברה לייעוץ תקשורת. לפי עדותו במשטרה מ-29.8.10, הוא מכיר את מר תמיר דין פרדו ואת העיתונאי אמנון אברמוביץ'.

אלוף טל רוסו אמר בפגישה עם נציגי משרד מבקר המדינה ב-17.2.11, כי הוא שמע לראשונה על מסמך הרפז כשלושה שבועות לפני שהוא פורסם בתקשורת, כאשר אלוף איזנקוט אמר לו שיש מסמך כזה, וביקש שהוא ידבר עם אלוף גלנט נוכח העובדה שהם חברים טובים. לדבריו, הוא השיב לאלוף איזנקוט, כי "אני לא מתעסק עם השטויות האלה", וכי יש בזה חומר נפץ. בהתייחסו לדבריו דלעיל של אלוף טל רוסו, ציין אלוף איזנקוט, כי ביקש מאלוף רוסו, שיאמר לאלוף גלנט שיפסיק להשתמש בפרסומאים ובעיתונאים לקידום מועמדותו, וכי לאחר פרסום מסמך הרפז הוא (איזנקוט) שמע מאלוף רוסו, שלא דיבר עם אלוף גלנט בעניין זה. אלוף אבי מזרחי ציין בפגישה (6.12.10) עם נציגי משרד מבקר המדינה, כי אלוף איזנקוט וגם סגן הרמטכ"ל דאז, אלוף בני גנץ, טענו בפניו, כי יש מסמך הקובע כיצד אלוף גלנט "ישתלט על הרמטכ"ל לות"; וכי הוא (איזנקוט) הציג בפני הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, מה לדעתו יש לעשות עם המסמך. לדבריו, נחשף למסמך הרפז רק לאחר פרסומו בתקשורת. אלוף (מיל') ידלין ציין בפגישתו (27.1.11) עם נציגי משרד מבקר המדינה, כי אלוף איזנקוט אמר לו שיש מסע של יחצ"נים למינוי גלנט לרמטכ"ל, בלי שדיבר על המסמך עצמו. אלוף (מיל') משה קפלינסקי מסר (2.1.11) לנציגי משרד מבקר המדינה, כי עוד לפני פרסום מסמך הרפז בתקשורת הוא שמע מפי אלוף איזנקוט, בלי שזה הראה לו את המסמך, כי יועצי תקשורת, ובהם אייל ארד, מעורבים בהליך למינויו של אלוף גלנט לרמטכ"ל.

אלוף איזנקוט, בהתייחסותו מ-18.3.12 לטיוטת דוח הביקורת, ביקש להבהיר לעניין זה, כי: את הנחיית הרמטכ"ל דאז שלא לעשות שימוש במסמך הוא קיים באופן מחמיר במשך שבועות מספר. רק לאחר שהבין - על בסיס שיחותיו הן עם הרמטכ"ל והן עם אל"ם וינר, שמהן הצטיירה בעיניו מצגת עובדתית ולפיה המסמך הוצג לשר ברק - כי תפוצת המסמך רחבה, הוא החליט לשתף חברים קרובים, שהם מפקדים בכירים במעב"ט, בדילמה הערכית עמה הוא התמודד. גם אז "השימוש" שנעשה במסמך היה ממוקד ורק סביב השאלות הערכיות הנובעות ממנו. לדעתו, בכך הוא לא חרג מרוח בקשת הרמטכ"ל דאז.

אלוף איזנקוט הוסיף וציין בהתייחסותו, כי למיטב שיפוטו או ולמיטב הבנתו עתה, המידע העולה ממסמך הרפז משקף מציאות נכונה, וכי העובדות נשוא מסמך הרפז התקיימו במלואן, גם אם לא ככתבן, והוא עצמו יכול להעיד על כך מכלי ראשון, כמי שחווה את המציאות העולה מהעובדות המצוינות במסמך. לדבריו, הבנתו את המסמך "בזמן אמת" הייתה, כי קבוצת אזרחים "מקורבים" שמה לה למטרה לבחוש במינוי הרמטכ"ל.

בנוסף לכך, בסיום התייחסותו לטיוטת דוח הביקורת כתב אלוף איזנקוט את הדברים הבאים: "לכל אורך הדרך בפרשה עגומה זו ראיתי לנגד עיני את טובת המדינה וצה"ל וכך פעלתי בפועל בכל נקודת זמן. בשום מקום ודרך לא פעלתי לקידום מטרות אישיות כל שהן... לא פעלתי על מנת לקבל תפקידים או קידום מכל סוג. העובדות מוכיחות, כאמור ההיפך. כל שפעלתי ועשיתי היה למען צה"ל וביטחונה של מדינת ישראל".

משרד מבקר המדינה מציין, כי אלוף איזנקוט סבר, שיש מקום להביא את המסמך ותוכנו לידיעת השר ברק או משרד מבקר המדינה, דבר שאכן היה ראוי לעשותו, ואף העלה צורך זה בפני הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ובפני אל"ם וינר. על בסיס מה שאמרו לו הרמטכ"ל דאז ואל"ם וינר בנושא, כאמור לעיל, הגיע אלוף איזנקוט למסקנה, שלפיה הרמטכ"ל דאז, כבר הציג את המסמך לשר ברק ואף לראש הממשלה ושוחח עימם בנושא, דבר שהוביל את אלוף איזנקוט שלא להזכיר את המסמך עצמו בשיחותיו עם השר ברק המוזכרות לעיל.

משרד מבקר המדינה מעיר, כי גם אם סבר אלוף איזנקוט, כי מסמך הרפז הופץ כבר בתפוצה רחבה, הרי שנוכח ההנחיה של הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, שלפיה מסמך הרפז הוא לעיניו בלבד "ושלא יעשה איתו כלום", היה עליו להימנע מלחשוף עותק מהמסמך לאנשים נוספים (שני אנשים), או לשוחח על תוכנו עם נוספים. בכך, הביא אלוף איזנקוט להרחבת מעגל השותפים למסמך, ותרם לכך שלקצינים בכירים ולאחרים הגיע מידע בלתי מבוסס, שלפיו מסמך הרפז והמשתמע ממנו הוא כביכול תוצר של סביבת השר ברק, כדי לפגוע ברמטכ"ל המכהן, ולקדם באופן לא ראוי את אלוף גלנט לתפקיד הרמטכ"ל ה-20 של צה"ל.

לסיכום פרק זה, להלן בטבלה שמות אנשים שנחשפו למסמך הרפז ולהימצאותו בלשכת הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי בטרם התפרסם בתקשורת, על פי המידע שאסף משרד מבקר המדינה:

מס'	האישיות	המקור להצגת המסמך
1	עוזר הרמטכ"ל דאז, אל"ם וינר	סא"ל (בדימ') הרפז
2	הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי	אל"ם וינר
3	סגן הרמטכ"ל דאז, אלוף בני גנץ	רא"ל (מיל') אשכנזי
4	מפקד פיקוד הצפון דאז, אלוף גדי איזנקוט	אל"ם וינר
5	ראש אגף התקשוב דאז, אלוף עמי שפרן	אל"ם וינר
6	אלוף (מיל') אורי שגיא*	רא"ל (מיל') אשכנזי
7	אלוף (מיל') ישי בר*	אלוף איזנקוט
8	אל"ם גבי סיבוני	אלוף איזנקוט; אל"ם וינר
9	מר תמיר דין פרדו	אלוף איזנקוט
10	מר אבי גוט	מר תמיר דין פרדו ואל"ם (מיל') סיבוני
11	אל"ם (מיל') ילון פרחי	אל"ם וינר
12	ראש אגף בשב"כ	אל"ם (מיל') ילון פרחי
13	אדם נוסף (אזרח)	אל"ם (מיל') ילון פרחי

* שמעו על המסמך ועל תכניו.

מנתוני הטבלה עולה, כי למרות הנחייתו של הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי לעוזרו, אל"ם וינר, ולאוף איזנקוט, שלא לעסוק במסמך, נחשף המסמך בסופו של דבר לאנשים נוספים. לעומת זאת, הגורמים הרלוונטיים שהיו מתאימים לטפל בו, וביניהם: הפצ"ר והיועמ"ש לממשלה, השר ברק וראש הממשלה - לא נחשפו למסמך ולא ידעו על קיומו. יצוין, כי חלק מהאנשים שאיתם נפגשו נציגי משרד מבקר המדינה ציינו, כי למיטב ידיעתם אנשים נוספים בצה"ל ומחוצה לו ידעו על קיום המסמך.

משרד מבקר המדינה מעיר, כי העיסוק במסמך כמתואר לעיל, בלי שנעשה בירור יסודי עליו, על רקע טענות שהיו לקצינים בכירים בצה"ל על תהליך בחירת הרמטכ"ל ה-20 של צה"ל, תרם לכך שלקצינים בכירים ולאחרים הגיע מידע בלתי מבוסס, שלפיו מסמך הרפז והמשתמע ממנו הוא כביכול תוצר של סביבת השר ברק, שבא לפגוע ברמטכ"ל המכהן ולקדם באופן לא ראוי את אלוף גלנט לתפקיד הרמטכ"ל ה-20 של צה"ל. בהפצת מידע בלתי בדוק ובלי לבררו בסמכויות המתאימות, היה כדי לפגוע באמון הקצונה הבכירה בדרג המדיני שמעליה ובאמון הציבור בתהליך מינוי הרמטכ"ל.

5. פרסום מסמך הרפז בתקשורת

להלן השתלשלות האירועים שהביאה לפרסום מסמך הרפז ביום ו' בערב, 6.8.10, בתכנית "אולפן שישי" בערוץ 2, תוך שימת דגש על יום ה', 5.8.10, ועל יום ו', 6.8.10.

א. יום ה', 5.8.10

1) אל"ם (מיל') סיבוני מסר בעדותו במשטרה (15.8.10), כי בתחילת יוני 2010 הוא שמע על תוכן מסמך הרפז - יחד עם קציני מטה נוספים מפקוד הצפון - במהלך שירות מילואים שעשה בפיקוד הצפון; כי הוא שוחח על המסמך באחת מהפגישות שהיו לו עם מפקד פיקוד הצפון דאז, אלוף גדי איזנקוט; וכי בפגישה נוספת שהייתה לו עם אלוף איזנקוט, כשלושה שבועות לפני מתן עדותו במשטרה, הוא לקח לידי את המסמך, תוך התחייבות שמסר לאלוף איזנקוט שלא יעשה בו דבר, והחזיק בו למשך כשבוע ימים, שלאחריו החזיר את המסמך.

בפגישתו עם נציגי משרד מבקר המדינה (15.9.10) אמר אל"ם (מיל') סיבוני, כי לאחר שהוא נחשף למסמך הרפז בפגישה עם אלוף איזנקוט הוא ניסה לבדוק בכלים שעמדו לרשותו מה יש במסמך הזה: למשל, מה זה הלוגו שמופיע עליו ומי האנשים העומדים מאחוריו. לדבריו, הוא עצמו לא הטיל ספק בתוכן המסמך וכך גם כל מי שנחשף אליו. עוד מסר, כי שמע מאלוף איזנקוט שביקש מהרמטכ"ל להעביר את המסמך לשר ברק, לראה"ם ולמבקר המדינה דאז, וכי שמע מפי אל"ם וינר, כי הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, דיבר על המסמך עם השר ברק ועם ראה"ם. בד בבד, הוא סבר, שאף שמדובר במסמך בעייתי מבחינה ערכית ונורמטיבית, "המערכת הצבאית אינה מסוגלת לטפל בו", ולפיכך הוא הגיע למסקנה ש"הדרך היחידה לטפל בנושא בדחיפות היא לפרסמו בציבור". אל"ם (מיל') סיבוני ציין, כי אף אחד לא הוביל אותו לעשות זאת, והאחריות למעשה היא שלו ושלו בלבד. לדבריו מר פרדו (20.12.10), אל"ם (מיל') סיבוני בירר עימו אם הוא מכיר את העיתונאי אמנון אברמוביץ', ומר פרדו השיב לו, כי הוא מכיר את מר אבי גוט. בפגישה עם נציגי משרד מבקר המדינה (16.6.11) אמר אל"ם (מיל') סיבוני, כי הוא ניסה לתאם פגישה עם אל"ם וינר כבר מהשבוע הקודם למועד הפגישה בפועל (5.8.10), אולם הדבר לא צלח; מועד

הפגישה (5.8.10) תואם ביניהם יום קודם; היא לא נקבעה לעניין המסמך; במהלך הפגישה הוא ביקש מאל"ם וינר את המסמך, וזה נתן לו אותו; באותה עת הוא - סיבוני - סבר שהמסמך הוא כבר נחלתם של רבים. עוד מסר אל"ם (מיל') סיבוני, כי "אף אחד לא הוביל אותו לעשות זאת והמועד היה מקרי. זה לא היה חלק מקונספירציה ולא כלום"; הוא (סיבוני) פשוט חשב "שהמצב חמור ושזה מצב שלא יכול להימשך". בהתייחסותו מ-25.3.12 לקטעים מטיוטת דוח הביקורת שהועברו לעיונו ציין אל"ם (מיל') סיבוני, כי בעניין זה לא פעל בשליחותו של איש ולא פעל לצורך "טובתו של איש, אלא רק למען ביטחון המדינה".

בשבת, 31.7.10, הגיעו אל"ם (מיל') סיבוני ומר פרדו עם המסמך (שקיבל אל"ם (מיל') סיבוני מאלוף איזנקוט) למר אבי גוט. מר גוט מסר בעדותו במשטרה⁵⁹ (29.8.10), כי מר פרדו (שאותו הוא מכיר שנים אחדות) ואל"ם (מיל') סיבוני (שאותו לא הכיר כלל), הראו לו העתק מהמסמך, וכי אל"ם (מיל') סיבוני ביקש ממנו סיוע בהעברת המסמך לעיתונאי אמנון אברמוביץ'. בהתייחסותו מ-15.4.12 לטיטת דוח הביקורת ציין מר פרדו לעניין זה, כי תוכנו האזרחי של המסמך, העובדה, כי הבין שהמסמך הועבר לדרג המדיני, וכי מקור המסמך (בראייתו) היה משרד פרסום - היו הגורמים היחידים בבסיס היענותו לסייע בהעברת המסמך.

לדברי מר גוט בעדותו במשטרה, אל"ם (מיל') סיבוני לא השאיר בידי את המסמך באותה פגישה. מר פרדו מסר בעדותו במשטרה (18.8.10), כי מר גוט ביקש להשאיר אצלו עותק מהמסמך, אך אל"ם (מיל') סיבוני סירב לכך, ולקח איתו את המסמך. הוא הוסיף בעדותו במשטרה, כי אל"ם (מיל') סיבוני אמר לו שהחזיר את המסמך לאלוף איזנקוט. אל"ם (מיל') סיבוני מסר בעדותו האמורה במשטרה, כי נוכח התחייבותו בפני אלוף איזנקוט שלא לעשות שימוש במסמך שנתן לו, הוא (סיבוני) פנה לאל"ם וינר וביקש להיפגש איתו. הוא הגיע כאמור ב-5.8.10 למשרדו של אל"ם וינר בלשכת הרמטכ"ל לפגישה שנקבעה בנושא מסוים ובאותה הזדמנות ביקש מאל"ם וינר העתק מהמסמך וקיבל אותו. אל"ם (מיל') סיבוני עשה העתק מהמסמך ושמר אותו אצלו. עוד באותו היום⁶⁰ העבירו מר פרדו ואל"ם (מיל') סיבוני את המסמך למר גוט. מר פרדו בעדותו במשטרה (18.8.10) ציין, כי הוא הניח, אף שהדבר לא נאמר לו במפורש על ידי אל"ם (מיל') סיבוני, שהמסמך נמסר לאל"ם (מיל') סיבוני מתוך כוונה לעשות שימוש במסמך, ושהרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, אישר להעביר את המסמך ולפרסמו. לדברי מר גוט בעדותו במשטרה, נמסר לו המסמך ב-5.8.10 בסביבות השעה 17:00. הוא הוסיף, כי אל"ם (מיל') סיבוני ומר פרדו לא מסרו לו כל הנחיות בנוגע לעיתוי הפרסום של המסמך, ואל"ם (מיל') סיבוני רק ביקש שימסור את המסמך לעיתונאי אמנון אברמוביץ'. עוד באותו היום (יום ה', 5.8.10) יידע מר גוט את מר אברמוביץ' שהמסמך בידי (בלי שציין את המקור למסמך), והעבירו למר אברמוביץ' למחרת בסביבות השעה 11:00.

2) מר קורן העיד במשטרה באוגוסט 2010 ומסר לנציגי משרד מבקר המדינה (15.11.10), 26.9.11), כי ביום ה', 5.8.10, בשעה 15:00, קיבל מסרון מהעיתונאי אמנון אברמוביץ': "האם אדוני אכן שוקל להתפטר?". לדבריו, ענה: "מי האידיוט שמפיץ את זה? שלילי נמרץ"; מר אברמוביץ' השיב: "רעיון שלי. רעיון נבון וצופה פני עתיד". מר אברמוביץ' מסר לנציגי משרד מבקר המדינה בדצמבר 2010, כי אכן העביר למר קורן מסרון כזה, אולם המסרון לא קשור למסמך הרפז, אלא למידע שהיה למר אברמוביץ' בעניין אחר, ובעת העברת המסרון עוד לא היה בידי מסמך הרפז.

59 מר גוט, שאיננו גורם מבוקר, בחר שלא למסור את גרסתו למשרד מבקר המדינה.

60 בהתאם לעדויות במשטרה של אבי גוט ושל תמיר דין פרדו.

בפגישותיו עם נציגי משרד מבקר המדינה מדצמבר 2010, ממרץ 2011 ומדצמבר 2011 אמר תא"ל (מיל') בניהו, כי לא ידע על מסמך הרפז, אלא רק בסמוך לפני פרסומו בתקשורת. לדברי תא"ל (מיל') בניהו, העיתונאי אמנון אברמוביץ' פנה אליו ב-5.8.10 וביקש שייתן לו את ה"מסמך": "אמנון אברמוביץ' פנה אליי יום לפני, נדמה לי ביום חמישי [5.8.10]. אמר לי: שמע, תן לנו את המסמך. אמרתי לו: אמנון, איזה מסמך? אמר לי: אל תעשה צחוק, תן לי את המסמך. אמרתי לו: אין לי את המסמך, אין לי שום מסמך. אמר לי: אנחנו יודעים שיש מסמך... תן לי את המסמך. אמרתי לו: אמנון, חי נפשי שאין לי שום מסמך".

3) כאמור, ראיין השר ברק את המועמדים לתפקיד הרמטכ"ל ה-20 של צה"ל ב-2.8.10, ב-5.8.10 וב-6.8.10. בפגישתו עם נציגי משרד מבקר המדינה מ-13.2.11 התייחס העיתונאי רוני דניאל לעיתוי של פרסום הידיעה על המסמך ב-6.8.10. לדבריו, הוא עמד על כך שלא יהיה פרסום בנושא עד שלא יראה את המסמך. לדבריו, ב-5.8.10 בערב הוא ומר אברמוביץ' לא היו בטוחים שיקבלו את מסמך הרפז, והוא (מר דניאל) ראה לראשונה את מסמך הרפז ב-6.8.10 בשעה 18:00. בפתח מהדורת החדשות של 5.8.10 (יום לפני פרסום המסמך) הוא תכנן לומר, לדבריו, על בסיס ידע קודם שהיה ברשותו, שיש טענה, כי קצינים (בלשון רבים) מקדמים את מועמדותם לתפקיד הרמטכ"ל באמצעות אנשי יחסי ציבור. באותו יום אירעה תאונת דרכים קשה, והדיווח עליה פתח את מהדורת החדשות; הידיעה האמורה בנושא הקצינים שודרה רק לאחר כחצי שעה. יצוין, כי ב-5.8.10 בשעות הערב שוחח הרמטכ"ל עם מר דניאל. מעיון בתמליל השיחה, כפי שנעשה על ידי משרד מבקר המדינה, עולה, כי העיתונאי דניאל אמר כי הידיעה על מסמך הרפז תוכננה להיות משודרת ביום שישי, 6.8.10, או במוצאי שבת, ב-7.8.10. בסיומה של שיחת הטלפון עם הרמטכ"ל דאז, אמר העיתונאי רוני דניאל, בין השאר: "אמנון [אברמוביץ'] ידירי עלה על כמה דברים מעניינים, לרבות איזה מסמך, והם יהיו במבוכה קשה. עוד לא החלטנו אם נעשה את המבוכה הזו ביום שישי או במוצאי שבת, אבל זה לא יעבור בשקט". יצוין, כי בפגישה עם מבקר המדינה דאז ונציגי משרדו מיום 18.12.11 מסר רא"ל (מיל') אשכנזי בהקשר לכך, כי לא ידע כלל באותה עת שהעיתונאי רוני דניאל מדבר על מסמך הרפז.

בפגישה שקיימו נציגי משרד מבקר המדינה ב-16.6.11 עם אל"ם (מיל') סיבוני הוא אמר, בין השאר, כי המועד של העברת המסמך לעיתונאי אמנון אברמוביץ' היה מקרי, ונעשה לאחר שקיבל העתק מהמסמך מאל"ם וינר ב-5.8.10. ביחס לקיום פגישה זאת עם אל"ם וינר אמר אל"ם (מיל') סיבוני, כאמור, כי הוא ניסה לתאם את הפגישה כבר מסוף השבוע הקודם, הצליח לקבוע אותה יום קודם, והיא לא נקבעה לעניין המסמך.

ב. יום ו', 6.8.10

1) כאמור, לדברי מר אבי גוט בעדותו במשטרה, הוא העביר את מסמך הרפז לעיתונאי אמנון אברמוביץ' ביום ו', 6.8.10, בסביבות השעה 11:00.

2) ביום ו', 6.8.10, פרסמו העיתונאים יוסי יהושע וצביקה ברוט בעיתון "ידיעות אחרונות" כתבה שכותרתה: "אשכנזי: בז לניסיון לעשות אותי דוד לוי"⁶¹. במסמך הרפז שפורסם ב-6.8.10 בשעות הערב צוין באחד הסעיפים: "תחילת התהליך/ההכרזה תיצור אפקט העלבות - יש לפתח את התדמית (דויד לוי) - לטפל בקמפיין מתאים". העיתונאי יוסי יהושע אמר בעדותו במשטרה

61 בידיעה נכתב, בין היתר, כי הרמטכ"ל דאז, אמר בשיחה סגורה עם אחד מחבריו: "אני ער למאמצים להדביק לי תווית של דוד לוי, שאליו אני חש הערכה אישית רבה. אני בז למאמצים הללו. כבר מזה זמן אני הוא המחליט היחיד ממה וממי אני נעלב ולכן המאמצים הללו מיותרים".

(29.8.10), בין השאר, כי לא הכיר את מסמך הרפז, לא ראה אותו ולא שמע אודותיו עד לפרסומו באותו יום שישי בערב ב"ערוץ 2". בעת מסירת עדותו במשטרה הוצג מסמך הרפז ליוסי יהושע, והוא נשאל אם יש נושאים במסמך שידע עליהם טרם פרסומו. הוא השיב, כי באותו יום שישי שבו פורסם המסמך הוא כתב את הידיעה האמורה כציטוט מפי מקורב לרמטכ"ל דאז. אל"ם וינר מסר לנציגי משרד מבקר המדינה, כי הדברים על "תדמית הנעלב של דוד לוי" נאמרו לעיתונאים על ידי דובר צה"ל דאז, תא"ל (מיל') בניהו. לדברי אל"ם וינר, תא"ל (מיל') בניהו לא ראה את מסמך הרפז עד לפרסומו ברבים, כיוון שהרמטכ"ל דאז הורה את אל"ם וינר שלא להראות לו, וכך נעשה. בפגישה עם נציגי משרד מבקר המדינה מ-16.3.11 אמר תא"ל (מיל') בניהו ששמע כנראה את הדברים, שאותם מסר לעיתונאי יוסי יהושע, מהרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי עצמו.

משמיעת הקלטות של שיחות הטלפון מלשכת הרמטכ"ל התברר, כי השימוש בתדמית "הנעלב" של מר דוד לוי נעשה גם בשיחת הטלפון בין אל"ם וינר ובין סא"ל (בדימ') הרפז מ-13.4.10, שקטעים ממנה הובאו לעיל.

כמו כן, בשיחת טלפון בין אל"ם וינר ובין תא"ל (מיל') בניהו מ-5.8.10 (19:59) עלה נושא הכתבה של העיתונאים יוסי יהושע וצביקה ברוט, שהייתה צפויה להתפרסם למחרת היום. תא"ל (מיל') בניהו ציין באוזני אל"ם וינר, כי הכתבה אמורה לכלול ציטוט מדברים שאמר כביכול הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי לאחד מחבריו, ולפיהם, הוא (אשכנזי) "עד למאמצים להפוך אותי לדוד לוי. למרות שאני מעריך את דוד לוי, אני בז למאמצים האלה"; וכי הוא - תא"ל (מיל') בניהו - מסר לכתב את הדברים.

3) גב' רונית אשכנזי מסרה בעדותה במשטרה (17.8.10), בין השאר, כי העיתונאי רוני דניאל דיבר איתה לפני פרסום המסמך, ואמר לה "שיפרסם פצצה בחדשות הערב ואמר לי שאקשיב". בפגישה עם מבקר המדינה דאז ונציגי משרדו (7.9.11) אמרה גב' אשכנזי, כי השיחה התקיימה ביום שישי בצהריים, וכי לא ידעה במה מדובר. היא ציינה, בדומה לדבריה בעדותה במשטרה, כי ידעה על מסמך הרפז רק אחרי פרסומו בתקשורת. העיתונאי רוני דניאל מסר לנציגי משרד מבקר המדינה ב-19.9.11, כי אינו זוכר שיחה עם גב' אשכנזי ביום שישי בצהריים, אולם אינו שולל אפשרות שהייתה שיחה כזאת. הוא ציין עוד, כי ביום שישי בצהריים טרם ראה את מסמך הרפז.

4) בפגישתו מ-2.12.10 עם נציגי משרד מבקר המדינה ובהתייחסותו מ-8.4.12 לטיוטת דוח הביקורת מסר העיתונאי אמנון אברמוביץ' כי ביום שישי (6.8.10) בסמוך לשעה 17:35 "קיבלתי טלפון מוזר ותמוה, חשוד ומחשיד ממר יוני קורן, אשר ביזמתו העלה והדגיש שתי סוגיות: 1. אייל ארד לא מעורב הפעם בעניין. סתם משרבכים את שמו לעניין. 2. אני [מר קורן] עובד בשביל גלנט חבר שלי מהצופים ברמת גן מגיל אפס". בעדותו של מר קורן במשטרה מ-12.8.10 ובדברים שמסר לנציגי משרד מבקר המדינה בפגישתו מ-26.9.11 אישר מר קורן, כי שוחח עם מר אברמוביץ' באותו היום בשעות אחר הצהריים, וכי בשיחתם הוא אישר את דבר היכרותו רבת-השנים עם אלוף גלנט. מר קורן ציין שבשיחתם הוא לא נשאל על אייל ארד. מר קורן הוסיף ומסר, כי ביום חמישי (5.8.10) שקדם לאותה שיחה פנו עיתונאים ללשכת השר ברק ושאלו שאלות בנוגע לפגישה שקיימו כביכול מר קורן, אייל ארד ואלוף גלנט - והדבר הוכחש על ידי מר קורן. בעדותו במשטרה הסביר מר קורן, כי ביום שישי בבוקר התקשר אליו אייל ארד ואמר לו שגם אליו הגיעה שאילתא דומה מעיתונאי, ומר ארד הכחיש זאת גם כן. מר ארד בעדותו במשטרה מיום 8.8.10 אישר את דבריו של מר קורן ביחס אליו, וציין כי עוד לפני פרסום מסמך הרפז בתקשורת היו פניות של עיתונאים אליו ואל שותפו ליאור חורב בנוגע למעורבות שלהם בקידום אלוף גלנט לתפקיד הרמטכ"ל, ובדבר פגישה משותפת שלהם עם אלוף גלנט ומר קורן, דבר שלדבריו "לא היה ולא נברא". מר ארד גם אישר כי שוחח עם מר קורן ביום שישי בבוקר בנוגע לשמועות אלה,

וביקש ממנו שאם פונים אל משהב"ט בנושא שיפנה אותם אליו, או שיעדכן אותו כדי שיוכל להכחיש זאת.

5) תא"ל (מיל') בניהו מסר לנציגי משרד מבקר המדינה בדצמבר 2010 ובדצמבר 2011, כי כשעה לפני פרסום המסמך התקשר אליו העיתונאי רוני דניאל ואמר לו שבכוונת "ערוץ 2" לשדר מסמך בנוגע לאלוף גלנט; כי אלוף גלנט לא עונה לו כבר שעתים וכי הוא חייב תגובה. תא"ל (מיל') בניהו ציין לנציגי משרד מבקר המדינה, כי דיבר עם אלוף גלנט בטלפון והוא ענה לו: "אני מכיר. מי שחפר את הבור ייפול לתוכו; אני לא מעוניין להגיב". אלוף גלנט מסר לנציגי משרד מבקר המדינה (5.12.10), כי ביום ו', 6.8.10, בשעה 19:50, התקשר אליו תא"ל (מיל') בניהו ואמר לו שעומד להתפרסם בחדשות של ערוץ 2 נושא שקשור במסמך הנקשר אליו (לגלנט) ולאיייל ארד, וביקש את תגובתו. לדברי אלוף גלנט הוא ענה: "לא נולדתי אתמול; לשקר יש מחיר", וטרק את הטלפון. תא"ל (מיל') בניהו מסר לנציגי משרד מבקר המדינה, כי התקשר גם לרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, כחצי שעה לפני פרסום המסמך בתקשורת, ועדכן אותו על השיחה שלו (של תא"ל (מיל') בניהו) עם העיתונאי רוני דניאל.

לדברי מר דניאל לנציגי משרד מבקר המדינה (13.2.11), הוא התקשר לרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, כרבע שעה לפני פרסום המסמך וביקש את תגובתו. לדבריו, הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, כעס על כך שהוא (מר דניאל) ומר אברמוביץ' יודעים על המסמך ועומדים לפרסם אותו. לדבריו של מר דניאל, הרמטכ"ל דאז, אמר לו שזה חמור מאוד שנתנו להם את המסמך, שפרסומו יגרום נזק לצבא ושהוא מבקש לא לפרסמו. הרמטכ"ל דאז, אמר בעניין זה למבקר המדינה דאז ולנציגי משרדו (22.9.11), כי ביום שישי בערב נסע עם רעייתו לאירוע חברתי ושמע לראשונה על פרסום המסמך מתא"ל (מיל') בניהו ש"אמר שהולך להתפרסם משהו שקשור למסמך גלנט, נדמה לי שהוא אמר שהוא כבר דיבר עם יואב [אלוף גלנט] לקבל איזו תגובה, או משהו כזה. אני לא זוכר את כל הדברים". לדברי רא"ל (מיל') אשכנזי: "אבי [תא"ל (מיל') בניהו] לא יודע על מה מדובר. אמרתי לו: עזוב, אני אדבר, ישיגו לי את רוני דניאל או יחברו לי אותו, אפשר לבדוק, אני חושב שמישיגים לי את רוני... רוני... אומר לי שהם הולכים לפרסם את הנייר, ואני ממש מפציר בו שלא, בכל לשון של בקשה, שלא יעלה את הדבר הזה".

כאמור, מסמך הרפז פורסם ב-6.8.10 בערב בתכנית "אולפן שישי" בערוץ 2, וכונה על ידי העיתונאים אמנון אברמוביץ' ורוני דניאל בשם "מסמך גלנט". מר דניאל אמר לנציגי משרד מבקר המדינה בספטמבר 2011, כי השם "מסמך גלנט" נולד בישיבת מערכת החדשות כאשר האנשים שם קראו את המסמך ביחד, והתרשמו שהמסמך עוסק בעיקרו בקידומו של אלוף גלנט לתפקיד הרמטכ"ל. מר דניאל ציין, כי הוא יודע שהכינוי "מסמך גלנט" נקבע מחוסר דעת אז ועשה עוול לאלוף גלנט. עוד במהלך השידור נמסרה, כאמור לעיל, תגובתו של מר אייל ארד (אחד מבעלי החברה אשר הלוגו שלה הודפס על המסמך) לפיה המסמך המדובר הוא זיוף ברור; שאין בעיה להוריד את הלוגו של החברה מאתר האינטרנט שלה ולהדביקו; שמהמשרד של החברה לא יצא מסמך כזה; וכי בכוונת החברה להגיש על כך תלונה במשטרה.

יצוין, כי השר ברק החל לראיין את המועמדים לתפקיד הרמטכ"ל ב-2.8.10: ב-2.8.10 הוא ראיין את אלוף, בדרגתו אז, בני גנץ; ב-5.8.10 - את אלוף אבי מזרחי; וב-6.8.10 הוא ראיין את אלוף גדי איזנקוט ואת אלוף יואב גלנט. בפגישה של השר ברק עם מבקר המדינה דאז ונציגי משרדו מ-20.12.11 טען השר ברק, בין השאר, כי מסמך הרפז פורסם בתקשורת במועד שבו הוא פורסם לאחר שהסתבר, כי הוא (השר ברק) החל לראיין את המועמדים לתפקיד הרמטכ"ל.

מהממצאים בתת-פרק זה עולה, כי כשבוע קודם לפרסום המסמך, ב-31.7.10, הגיעו מר פרדו ואל"ם (מיל') סיבוני לכיתו של מר גוט, הראו לו העתק של מסמך הרפז, ואל"ם (מיל') סיבוני ביקש ממר גוט להעביר את מסמך הרפז לעיתונאי אמנון אברמוביץ'. הדבר לא נעשה באותו מעמד, כיוון שהמסמך שהיה ברשות אל"ם (מיל') סיבוני ניתן לו על ידי אלוף איזנקוט, ולדברי אל"ם (מיל') סיבוני הוא התחייב בפניו שלא לעשות בו שימוש. אל"ם (מיל') סיבוני ניסה לתאם פגישה עם אל"ם וינר במהלך השבוע שקדם ל-5.8.10, אולם, הדבר צלח רק ב-5.8.10. רק כאשר קיבל אל"ם (מיל') סיבוני העתק של המסמך מאל"ם וינר ב-5.8.10, הוא העבירו למר גוט באותו היום בשעה 17:00, והאחרון יידע את אברמוביץ' על קיומו של המסמך, אשר לפי דבריו של גוט בהודעתו במשטרה, מסר אותו למר אברמוביץ' למחרת היום.

כאמור, משרד מבקר המדינה פעל בביקורת זאת כמו בכל הביקורות שאותן הוא מבצע, בהתאם לסמכויות ולכלים שהוקנו לו בחוק יסוד: מבקר המדינה ובחוק מבקר המדינה. על כן, הביקורת כסדרה לא נעשתה על גופים או אזרחים שאינם עומדים לביקורת של משרד מבקר המדינה בהתאם לחוקים אלה. נוכח זאת, משרד מבקר המדינה מביא בחלק זה את השתלשלות האירועים הקשורים להעברת מסמך הרפז לתקשורת ולפרסומו על ידי ב-6.8.10, כפי שמסרו למשרד מבקר המדינה האנשים המעורבים.

מסמך הרפז פורסם בתקשורת ב-6.8.10 בסיומו של שבוע (2.8.10-6.8.10), שבו ראיין השר ברק את המועמדים לתפקיד הרמטכ"ל. בביקורת לא נמצאה כל מעורבות של הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי (או של רעייתו רונית אשכנזי), או של תא"ל (מיל') בניהו בפרסום מסמך הרפז בתקשורת - לרבות בעיתוי הפרסום; כמו כן, לא נמצא בביקורת, כי אל"ם וינר ידע שאל"ם (מיל') סיבוני מתעתד להעביר את מסמך הרפז לתקשורת.

הפרסום בתקשורת של מסמך הרפז והעיסוק התקשורתי הרב בנושא החריפו במידה רבה מאוד את המתיחות שהייתה קיימת בין השר ברק ובין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ובין לשכותיהם. משרד מבקר המדינה מצייץ, כי החקירה והבירור בקשר למסמך, שהיו כאמור צריכים להתקיים מלכתחילה ביזמת הרמטכ"ל דאז בתוך צה"ל או על ידי גורם חיצוני המוסמך לכך, לא התקיימו והנושאים הקשורים לפרשה נשארו לכאורה במחשכים וללא טיפול ממסדי על היבטיהם הנורמטיביים והערכיים. החשיפה הפומבית למצער, יצרה, תהודה רחבה, שהביאה בסופו של דבר לחקירות ולבדיקות ביחס לפרשת הרפז, שהיו חשובות ביותר כשלעצמן, ולטובת הטיפול בליקויים החמורים שהתגלו ומתוקף חיוניותו של אמוץ הציבור במעבה"ט.

6. הטיפול במסמך הרפז בלשכת הרמטכ"ל ובצה"ל לאחר פרסומו בתקשורת

ביום ראשון, ה-8.8.10, פתחה כאמור המשטרה, בהוראת היועמ"ש לממשלה, בחקירה בנושא חשד לזיוף מסמך הרפז. עם תחילת החקירה פנתה המשטרה לבית המשפט בבקשה להורות לערוץ 2 למסור לידיה את המסמך אשר שימש את הערוץ בעת פרסום הפרשה; וב-9.8.10, ב-21:00, הוציא שופט בית המשפט השלום בפתח תקווה צו המורה לחברת החדשות הישראלית בע"מ (להלן - חברת החדשות) להעביר לידי המשטרה את המסמך שברשות ערוץ 2. ב-10.8.10 הגישה חברת החדשות לבית משפט השלום בפתח תקווה בקשה לביטול הצו האמור, בנימוק שהמסמך המבוקש "חוסה תחת חיסיון עיתונאי וככזה אין להורות על חשיפתו בנסיבות העניין". בקשה זאת נדחתה, וב-11.8.10 הגישה חברת החדשות ערעור על החלטת בית משפט השלום לבית המשפט המחוזי מרכז, אשר החליט ב-12.8.10, בין השאר, כי המסמך שבידי ערוץ 2 יופקד בידי בית המשפט, והמשטרה נדרשה להשיב, בהתאם להתקדמות החקירה, אם המסמך שהופקד עדיין נדרש לצורכי החקירה. ב-19.8.10 הודיעה פרקליטות המדינה לבית המשפט, כי לידי חוקרי המשטרה הגיעו מספר גרסאות של מסמך הרפז, לרבות העותק שממנו צולם המסמך שפורסם בערוץ 2, ולכן המשטרה אינה זקוקה עוד למסמך זה. התברר, כי הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, מסר את המסמך למשטרה ביום רביעי, 11.8.10, כאשר העיד לראשונה בפניה. אל"ם (מיל') סיבוני מסר למשטרה העתק של המסמך שהיה ברשותו בעת שהעיד בפניה ב-15.8.10. יצוין, כי כבר מיום א', 8.8.10, נושא החקירה המשטרית בכלל, ובקשת המשטרה לקבל את מסמך הרפז לידיה בפרט, זכו לכיסוי תקשורתי נרחב.

בדבריו בפני פורום מטכ"ל (30.8.10) אמר הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, בהקשר זה: "כשאני רואה את זה בתקשורת... אני חושב שתיעשה חקירה... באותו זמן בדיוק אנחנו נמצאים בשבוע של 'טירקל', הפעם של המשט, ואני פונה ליועץ המשפטי... אחרי זה שאני רואה שהתחילה חקירה ומחפשים את המסמך הזה, אני מודיע לו שיש לי את המסמך ומבקש ממנו שיידע, שייקחו את הדבר הזה... [ו]בנוסף להיפגש אחרי המופע שלי [עדותו בוועדת טירקל] שקורה יום או יומיים אחרי זה".

בפגישתו עם מבקר המדינה דאז ונציגי משרדו מ-16.2.11 אמר רא"ל (מיל') אשכנזי בעניין זה, כי הבין ביום ראשון (8.8.10) שראה"ם ביקש מהיועמ"ש לממשלה לברוק את נושא המסמך; הוא (הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי) היה עסוק בהכנות לעדותו בפני ועדת החקירה הציבורית בראשות השופט העליון (בדימ') יעקב טירקל, שהקימה ממשלת ישראל לחקירת אירועי המשט לעזה במאי 2010 (להלן - ועדת טירקל). וכן היה בביקור ניחומים אצל משפחתו של מפקד גדוד במילואים, שנהרג בתקרית ירי בגבול לבנון, שממנו חזר רק בערב. הוא הוסיף: "ביום שני [9.8.10] מפרסמים את המסמך או רוצים לפרסם את המסמך, משהו כזה, וביום שלישי [10.8.10] בבוקר דיברתי עם הפצ"ר, הרמתי טלפון ליועץ המשפטי [לממשלה] ואמרתי לו: יש לי את המסמך הזה. אני רוצה שתדעו שיש לי את המסמך הזה. יש לי רק בקשה אחת: אני מחר בבוקר, ביום רביעי [11.8.10] נמצא אצל טירקל [ועדת טירקל]. אני מבקש, תנו לי לסיים את טירקל, אם זה אפשרי. אמרו לי: אין שום בעיה. דיברו איתי מהמשטרה, תיאמו איתי פגישה ואני אחרי שסיימתי עם טירקל, נסעתי לירושלים לפרקליטות".

להלן השתלשלות האירועים בנוגע למסמך הרפז בלשכת הרמטכ"ל מהיום שלאחר פרסום המסמך, 7.8.10, ועד למסירת המסמך למשטרה ב-11.8.10, כפי שעלתה בבדיקת הנושא על ידי משרד מבקר המדינה:

א. יום שבת 7.8.10 - בדבריו לנציגי משרד מבקר המדינה מסר אל"ם וינר, כי בצאת השבת נודע לו על הפרסומים בתקשורת בנוגע למסמך הרפז, ובעקבות כך הוא התקשר לסא"ל (בדימ') הרפז. בפגישתו מ-10.11.10 עם נציגי משרד מבקר המדינה הוא מסר, כי הוא התקשר⁶² לסא"ל (בדימ') הרפז כדי לבדוק עמו האם הוא היה זה שיוזם את פרסום המסמך, וסא"ל (בדימ') הרפז אמר לו שזה לא דלף "מאצלנו".

ב. יום ראשון, 8.8.10 - 1) הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, מסר בפגישותיו במשרד מבקר המדינה כאמור, כי ביום ראשון, ה-8.8.10, לא היה במשרדו, כיוון שהתכוון לעדותו בפני ועדת טירקל. לדבריו, בערב של אותו יום, לאחר שהבין שנפתחה חקירת משטרה בעניין המסמך, כששב מביקור לניחום אבליים אצל משפחתו של קצין מילואים שנהרג, הוא שוחח בטלפון עם אל"ם וינר ועם אנשי לשכתו והנחה אותם לומר במשטרה את כל האמת ולסייע לה ככל שיידרש.

2) בבדיקה שעשו נציגי משרד מבקר המדינה בלשכת הרמטכ"ל התברר, כי ביום ראשון, ה-8.8.10, הוקלטו בלשכת הרמטכ"ל חמש שיחות טלפון שבהן דיברו ביניהם הרמטכ"ל דאז ואל"ם וינר, בין השאר, על מסמך הרפז. כמו כן, התקיימו חמש שיחות טלפון בין אל"ם וינר ובין תא"ל (מיל') בניהו שהתייחסו גם למסמך; והתקיימה שיחת טלפון בין אל"ם וינר ובין אלוף איזנקוט שעסקה גם בעניין זה. להלן דוגמאות בהקשר זה שעלו בשיחות אלה, כפי שתמלל משרד מבקר המדינה:

א) שיחה משעה 10:17 בין הרמטכ"ל ובין אל"ם וינר: בשיחה זאת עדיין אל"ם וינר את הרמטכ"ל, בין השאר, כי מקורבים של אלוף גלנט דיברו בסוף השבוע בנושא המסמך "ואומרים שזה חמור מאוד". הוא אמר לרמטכ"ל דאז, שלדעתו צריכה להיות אמירה שלו (של אשכנזי) בעניין זה "ברמת הצבא". כמו כן, הציע לרמטכ"ל לזמן את אלוף גלנט לשיחה שבה יבהיר אלוף גלנט אם הוא (גלנט) יודע על מישהו שעשה נגדו "קונספירציה"; או, שיבהיר, כי אין לו קשר למסמך. להלן תמליל של המשך השיחה שהתנהלה ביניהם:

הרמטכ"ל אשכנזי: תראה, החולשה שלנו שיש לנו את הנייר... זו הבעיה שלנו...

אל"ם וינר: טוב, אבל אתה לא הוצאת אותו.

הרמטכ"ל אשכנזי: אני לא הוצאתי את הנייר.

אל"ם וינר: בסדר. אני יודע שיש אותו כנראה לעוד כל מיני אנשים, גם אמרתי לבועז, גם בני וגם זה כבר שמעו עליו מכל מיני מקורות נוספים, אבי בעצמו הרי שמע את זה מכל מיני מקורות נוספים.

הרמטכ"ל אשכנזי: נו, אבל בני ויואב [כנראה חלה טעות בדבריו והכוונה לאלוף גדי איזנקוט] יודעים את זה מאיתנו.

אל"ם וינר: לא, לא, לא, בועז אמר לי שיש...

הרמטכ"ל אשכנזי: אבל גדי ויואב [כנראה חלה טעות בדבריו והכוונה כאן לאלוף בדרגתו דאז בני גנץ] יודעים את זה מאיתנו.

אל"ם וינר: בועז אמר לי שיש את הנייר הזה בעוד שלושה ארבעה מקורות, שזה לא רק אצלנו חונה.

62 בהודעתו במשטרה ב-12.8.10 מסר וינר, כי במוצאי שבת הוא השאיר לסא"ל (בדימ') הרפז הודעה, וכי השיחה הטלפונית הראשונה ביניהם התקיימה רק ביום ראשון - 8.8.10.

פרשת "מסמך הרפז"

הרמטכ"ל אשכנזי: אבל אם תהיה חקירה, אנחנו נצטרך להגיע. אני לא מתכוון לשקר. נצטרך להגיד איך הגיע המכתב.

אל"ם וינר: לא, אם תהיה חקירה נגיד שהגיע ו...

הרמטכ"ל אשכנזי: נגיד גם ממי הגיע.

אל"ם וינר: כן, ושהתלבטנו ולא עשינו עם זה כלום. חשבנו שזה לא נכון.

הרמטכ"ל אשכנזי: לא, אבל הוא צריך להבין בועז [הרפז], שלא תהיה ברירה עם זה ולא נשקר. הוא מבין את זה?

אל"ם וינר: אני חושב שכן, אני יכול לחדד את זה איתו.

הרמטכ"ל אשכנזי: תגיד לו שאנחנו, אנחנו לא בטוחים, אך אם זה יגיע לידי זה, יכול להיות שנצטרך להגיד את זה, שידע, כי לא נשקר. יותר מדי אנשים מעורבים בזה.

(ב) שיחה משעה 14:24 בין הרמטכ"ל דאז ובין אל"ם וינר: אל"ם וינר ערכן את הרמטכ"ל דאז, כי היועמ"ש לממשלה שוחח עם הפצ"ר דאז, אלוף (מיל') מנדלבלית, והוסיף:

אל"ם וינר: הכיוון שלו זו חקירת משטרה... פצ"ר אמר לו שאנחנו נשתף פעולה בכל מה שצריך...

הרמטכ"ל אשכנזי: אנחנו נאמר את האמת... בסדר גמור, נאמר את האמת וזהו... תהיה חקירה - תהיה חקירה, מה יש להגיד...

בהמשך השיחה דנו הרמטכ"ל דאז ואל"ם וינר באפשרות להתייחס לפרשת המסמך בפתח דיון איוש שהיה צפוי ליום המחרת:

אל"ם וינר: כן אבל צריך להגיד על ההתנהלות, על האירוע, על מה זה עושה לנו ברמה הזאת. אני לא חושב שמישהו יפתחו מזה שיחה, אבל זה ברקע דיברו איתי מספיק אנשים... זה מפריע לאנשים.

הרמטכ"ל אשכנזי: מה הפצ"ר אומר?

אל"ם וינר: פצ"ר אומר שלצערנו הרב מכל מה שנחשף בתקופה האחרונה הוא היה מעדיף לחשוב שלא, אבל הוא יודע שיש דברים בגו. ספציפית, נראה לו שהמכתב הזה הוא לא מכתב אמיתי, אבל הוא אומר שהוא יודע שיש דברים בגו. הוא יודע שאנשים מדברים...

...

אשכנזי: אנחנו נצטרך להתמודד עם מה שידענו...

אל"ם וינר: כן.

אשכנזי: בסדר אני לא מתכוון... אני מתכוון לומר את האמת וזהו. אנחנו לא עשינו בזה איזשהו [המשך לא ברור].

(ג) שיחה משעה 16:44 בין אל"ם וינר ובין אלוף איזנקוט (משך השיחה כשמונה דקות):

אלוף איזנקוט: עכשיו, לגבי המורסה. איך הוא ⁶³ מרגיש עם זה?

אל"ם וינר: הוא מרגיש עם זה... אלף - זה התפוצץ. בית - מה שמטריד אותו, אתה יודע, שאם מחר בבוקר מתחילה חקירה, יבואו יגידו: רגע, ידעת? לא ידעת?; הוא לא ישקר. הוא יגיד: ידעתי. גלנט כבר התחיל להדליף שזה הכול בישול והוצאה של בניהו, ושהרמטכ"ל ידע מזה כבר...

אלוף איזנקוט: אבל זה לא הגיוני. מה, למה שהוא יבשל מסמך כזה? אתה מטיל [אי] אמינות במסמך?

אל"ם וינר: אני לא מטיל [אי] אמינות במסמך. אני גם לא חושב שהמסמך... קשור לבניהו... [מתקן]... קשור לגלנט. גלנט הרי לא כתב את המסמך.

בהמשך שיחת טלפון זאת שוחחו אלוף איזנקוט ואל"ם וינר על המקור של העיתונאי אמנון אברמוביץ':

אל"ם וינר: תראה, אמרו לי... שאברמוביץ' דיבר על...

אלוף איזנקוט: על עוד מסמכים?

אל"ם וינר: לא. אמר מקור אמין ששלושה עשורים ו...

אלוף איזנקוט: (מהמהם)

אל"ם וינר: לא יודע למי הוא מתכוון. אבל אני מניח שהוא יודע על מה הוא...

אלוף איזנקוט: ממני לא יצא כלום. בני [גנץ] אני מניח שגם [ממנו] לא יצא כלום.

אל"ם וינר: לא. גם לבני [גנץ] אין את הנייר, בטח הוא לא יכול לתת אותו. בניהו, האמת היה מחוץ לתמונה, יכול להתראיין בכיף ולהגיד בלי למצמץ.

...

אל"ם וינר: השאלה אם מחר, כפורום מטכ"ל, מה הוא צריך להגיד?

...

אלוף איזנקוט: הוא צריך לדבר על התופעה. הוא צריך להגיד שיש נייר כזה. הנייר הוא נייר לא ראוי. הוא יצטרך לדבר על התוכן שלו. הוא צריך להגיד שהאמינות שלו תיבדק. הוא צריך להגיד שזו מורסה שהוא יכל [כך במקור] לבחור ולהתעלם ממנה, והוא בחר, הוא בחר לנקוט עמדה. הצבא יהיה פתוח לחקירה והוא ישמח לראות שהנייר הזה קונספירציה... ולהגיד שהטענה היא לא ליואב [גלנט], הטענה היא לאזרחים שבוחשים בתוך הצבא וקובעים תהליך וחורצים גורלות במניפולציות...

ד) שיחה משעה 19:35 בין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ובין אל"ם וינר: אל"ם וינר עדיין לא ראו את הרמטכ"ל, בין השאר, כי היועמ"ש לממשלה התקשר לפצ"ר דאז ואמר לו, כי הנחה על חקירה של המשטרה. הוא הוסיף, כי היועמ"ש לממשלה אישר לשר ברק להמשיך לראיין מועמדים לתפקיד הרמטכ"ל ה-20 של צה"ל, אבל הוא לא יכול להכריז על המינוי לפני סיום חקירת המשטרה.

63 הכוונה לרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי.

3) מדבריהם של הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ושל אל"ם וינר לנציגי משרד מבקר המדינה, ומהודעתו של אל"ם וינר במשטרה עולה, כי הרמטכ"ל דאז ואל"ם וינר דיברו עם סא"ל (בדימ') הרפז ביום ראשון, 8.8.10, כמפורט להלן:

רא"ל (מיל') אשכנזי אמר למבקר המדינה דאז ולנציגי משרדו בפברואר 2011, כי ביום ראשון בערב הוא יום שיחת טלפון עם סא"ל (בדימ') הרפז, שבה אמר לסא"ל (בדימ') הרפז, כי בכוונתו למסור בחקירה את כל האמת, וכי למיטב זכרונו סא"ל (בדימ') הרפז "לא רצה שאני אגיד זאת", "בועז למיטב זכרוני, לא אוהב את העובדה שאני רוצה להגיד". בחקירתו במשטרה מ-23.8.10, התייחס סא"ל (בדימ') הרפז לשיחה זאת וציין, כי ביום ראשון בערב שוחח איתו הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ואמר לו, בין השאר, שיש החלטה של היועמ"ש לממשלה לפתוח בחקירת משטרה, ושהוא (אשכנזי) יצטרך לספר על הקשר ביניהם "וגבי [אשכנזי] אמר: אני אצטרך להגיד שראיתי את המסמך אצל ארו [אל"ם וינר] וארו ראה את המסמך אצלך. אמרתי לו [לאשכנזי] תגיד את כל מה שאתה צריך להגיד".

בפגישתו מ-2.3.11 עם נציגי משרד מבקר המדינה ציין אל"ם וינר, כי ביום ראשון בערב טלפן אליו סא"ל (בדימ') הרפז "ובצורה כזאת או אחרת מנסה לשכנע אותי לבדוק: א) מה אנחנו מתכננים לעשות; ו-ב) להגיד תשמע אולי אני לא צריך לספר הכול אולי אני לא צריך לספר ככה, אולי משהו בסגנון של בוא נעשה... אני אומר לו תשמע אין מה לדבר". בעדותו במשטרה ב-12.8.11 מסר אל"ם וינר, כי "ביום ראשון לאחר הפרסום שוחחנו. אמרתי לו [להרפז] 'שמעת? והוא אמר 'כן מהומת אלוהים', ואמרתי לו, מה אתה חושב זו הזדמנות שלו לספר מה באמת היה. בועז [היה] אני רוצה לציין אחרי הפרסום מהוסס ואמר למה צריך לצאת עם זה. אני אמרתי לו שאנחנו הצבא הולך לרשויות לספר מה היה, ובוועז אמר לי בסדר אפשר לספר את האמת אבל לא צריך את כל האמת". יצוין, כי לפי נתוני תקשורת המצויים בידי משרד מבקר המדינה אל"ם וינר קיים עם סא"ל (בדימ') הרפז ביום ראשון בערב - מיד לאחר השיחה הנ"ל שהתקיימה בין הרמטכ"ל דאז לבין סא"ל (בדימ') הרפז - שתי שיחות טלפון ברצף עם סא"ל (בדימ') הרפז. השיחה הראשונה בשעה 20:14 והשנייה בשעה 20:29, ושתייהן ביחד נמשכו כ-25 דקות. עוד יצוין, כי את השיחות יום אל"ם וינר (לאחר מסרון שהוא קיבל מסא"ל (בדימ') הרפז), וכי שתי השיחות התקיימו מקו של משהב"ט המצוי בלשכת עוזר הרמטכ"ל - קו שאיננו מחובר למערכת ההקלטה האוטומטית המצויה בלשכת הרמטכ"ל, ולפיכך תוכן השיחות אינו מצוי בידי משרד מבקר המדינה.

באותו היום, בשעות הערב, הודיע היועמ"ש לממשלה כי הורה למשטרה לפתוח בחקירה בפרשת המסמך והתלונה על זיופו.

ג. יום שני, 9.8.10 - אל"ם וינר מסר לנציגי משרד מבקר המדינה במרץ 2011, כי למיטב זיכרונו ביום שני בבוקר (9.8.10) דיבר איתו הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ואמר לו שלא ידבר איתו על שום דבר הקשור בחקירה, כי כנראה הם יצטרכו להעיד במסגרתה. אלוף איזנקוט בעדותו במשטרה (11.8.10) אמר, כי ביום שני, 9.8.10, הוא אמר לרמטכ"ל דאז, כי מאחר שהוגשה תלונה בנושא המסמך "העניין הפך להיות פלילי"; הרמטכ"ל דאז, השיב, כי כיוון שיכול ויתהיה חקירה הוא אינו יכול לדבר בנושא. אלוף איזנקוט אמר בעדותו, כי "בכל זאת אמרתי שאני לא מרגיש בנוח שאנחנו יודעים שכולם מחפשים אותו [את מסמך הרפז] בעוד הוא מונח במשרד. המלצתי לו להעביר את המסמך לפצ"ר או למשטרה". בפגישותיו עם נציגי משרד מבקר המדינה מ-17.3.11 ומ-22.11.11 אמר אלוף איזנקוט בנושא זה, כי ב-9.8.10, בשעות הבוקר, דיבר עם אל"ם וינר ואמר לו שמתחולל "מחול שדים" סביב מסמך הרפז, וצריך להעבירו למשטרה. לדבריו, אמר לו אל"ם וינר שהוא (איזנקוט) יהיה באותו יום בדיון של פורום מטכ"ל ובהזדמנות זאת יאמר זאת לרמטכ"ל; ואכן אלוף איזנקוט אמר באותו יום לרמטכ"ל, כי הוא ממליץ לו לפנות

לפצ"ר, כי בזמנו הוא (איזנקוט) והרמטכ"ל דאז התייחסו למסמך הרפז כמסמך שכתבה קבוצה של אזרחים, אולם "היום זה כבר נראה לי משמעות אחרת... ואין לי שמץ של מושג על הסיפור, אבל אני אומר לו: תשמע, אתה לא יכול להחזיק את המסמך אצלך כשיש תלונה במשטרה". לדברי אלוף איזנקוט, אמר לו הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, כי יעשה את זה, וכי הוא לא יכול להמשיך לדבר איתו בנושא זה, וכי "בטח תהיה חקירה".

בדיון איזש בהשתתפות מרבית קציני פורום מטכ"ל שהתקיים באותו יום התייחס הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, גם לנושא פרשת הרפז, וציין: "הדבר הזה חמור מאוד, וזה דורש גם בירור וגם חקירה מעמיקה. הודעתי שצה"ל... שנדרוש את החקירה הזאת ושנשתף פעולה עם כל חקירה שיחליטו עליה... אתמול בבוקר⁶⁴ הוחלט על חקירה כזאת, היועץ המשפטי הורה על חקירה ותהיה חקירה. ככל שאני מבין את זה אלה המשטרה, היחב"ל, ואני מקווה שזה באמת יפתר מהר מאוד".

הפצ"ר דאז, אלוף (מיל') מנדלבלית, אמר לנציגי משרד מבקר המדינה (15.12.10 ו-16.12.10) בעניין זה, כי ביום שני, 9.8.10, בשעות הערב, נפגש עם הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, בעניין עדותו בוועדת טירקל. במהלך הפגישה עדיין אותו הרמטכ"ל דאז, כי מסמך הרפז ברשותו. לדברי הפצ"ר דאז, הוא היה מופתע מאוד כששמע זאת, ואמר לרמטכ"ל דאז, כי עליהם לחשוב על כך בלילה. בהתייחסותו מ-18.10.12 הוסיף רא"ל (מיל') אשכנזי וציין, בין השאר, כי הפצ"ר דאז עצמו (לאחר שרא"ל (מיל') אשכנזי שוחח איתו בעניין) ביקש "לשקול את הדברים ולא אמר לרמטכ"ל דאז כי עליו לפנות ללא דיחוי ליועמ"ש לממשלה".

ד. יום שלישי, 10.8.10 - הפצ"ר דאז מסר לנציגי משרד מבקר המדינה, כי ביום שלישי, 10.8.10, הוא ייעץ לרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, להעביר את מסמך הרפז ליועמ"ש לממשלה. בהתייחסותו בעל פה מ-11.7.12 לטיטת דוח הביקורת ציין רא"ל (מיל') אשכנזי, כי למיטב זכרונו היה זה הוא (הרמטכ"ל דאז) שהציע לפנות ליועמ"ש לממשלה. שיחת הטלפון בין הרמטכ"ל דאז (בנוכחות הפצ"ר) עם היועמ"ש לממשלה התקיימה בשעה 10:31. מעיון בתמליל שיחת הטלפון האמורה עולה, כי הרמטכ"ל דאז אמר ליועמ"ש לממשלה, כי הוא ראה ש"אתם מחפשים את המסמך"; המסמך מצוי ברשותו "חודשיים-שלושה או יותר"; כי הוא מבקש "להשיע את דבריו בפרשה במשטרה"; וכי יכולים להגיע ולקחת את המסמך כבר עכשיו, אלא שהוא מבקש להשיע גם את דבריו בפני המשטרה, והוא מבקש לעשות זאת רק לאחר שיסיים את עדותו בפני ועדת טירקל (בעניין המשט הטורקי) שאמורה להיות למחרת.

אל"ם וינר מסר לנציגי משרד המדינה ביולי 2011, כי ביום שלישי, לאחר השיחה של הרמטכ"ל דאז עם היועמ"ש לממשלה, הוא תיאם שיחה של הרמטכ"ל דאז עם המפכ"ל דאז, רב-ניצב (בדימ') דודי כהן. השיחה התקיימה בזמן נסיעה של הרמטכ"ל דאז, ובה הוא (אשכנזי) אמר למפכ"ל דאז, כי הוא (אשכנזי) שוחח עם היועמ"ש לממשלה, והמפכ"ל דאז אמר לו שהוא יודע על כך. אל"ם וינר הוסיף, כי בשיחה זאת סוכם שהרמטכ"ל יפגוש את חוקרי המשטרה למחרת, אחרי עדותו בפני ועדת טירקל בעניין המשט הטורקי. בעקבות השיחה, אל"ם וינר ועוזר המפכ"ל דאז קבעו שהרמטכ"ל דאז יפגוש עם חוקרי המשטרה בבית החייל בירושלים.

ה. יום רביעי, 11.8.10 - הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, מסר את עדותו הראשונה במשטרה ב-15:16, לאחר שסיים להעיד בפני ועדת טירקל. במהלך עדותו הוא מסר למשטרה את העותק ממסמך הרפז שהיה בלשכתו. בתחילתה של עדות זאת שנמשכה כ-15 דקות הציג נציג המשטרה את מטרתה: "רוצים לשמוע מכם פחות או יותר את הסיפור ואיך הגיע [מסמך הרפז

64 כאמור, היועמ"ש לממשלה הודיע על פתיחת החקירה בשעות הערב.

ללשכת הרמטכ"ל], מה הגיע, כמה שפחות שאלות מבחינתי... [ה]סיפור כפי שאתה מכיר אותו" הרמטכ"ל דאז נשאל, בין השאר: "אתה יודע איך הוא [מסמך הרפז] הגיע ל...?" והשיב⁶⁵: "הנייר הזה הגיע לארז [אל"ם וינר]... ארז הביא לי אותו הנייר הזה הגיע דרך בחור... שאני מכיר אותו". הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, לא נשאל שאלות נוספות על קשריו עם סא"ל (בדימ') הרפז, והוא לא ציין את שמו של סא"ל (בדימ') הרפז, כמי שהביא את המסמך ללשכתו. כאמור, רא"ל (מיל') אשכנזי מסר שתי עדויות נוספות במשטרה (ב-18.8.10 וב-28.8.10), ובהן הוא מסר פרטים נוספים בנוגע לדרך קבלת מסמך הרפז ובנוגע לקשריו עם סא"ל (בדימ') הרפז.

בסמוך לאחר סיום עדותו של הרמטכ"ל דאז, העיד בשעה 16:50 אל"ם וינר במשטרה לראשונה. בעדות זאת אמר אל"ם וינר בהתייחס לשאלת נציגי המשטרה, כי סא"ל (בדימ') הרפז היה זה שעדכן אותו בדבר קיומו של המסמך ומי שהביא אותו אליו ללשכת הרמטכ"ל. לאחר חקירה זאת התקשר אל"ם וינר לסא"ל (בדימ') הרפז. בפגישתו מ-2.3.11 עם נציגי משרד מבקר המדינה ציין אל"ם וינר, כי אמר לסא"ל (בדימ') הרפז בשיחתם זו: "אנחנו הלכנו למשטרה... מרגע זה אני מבקש לא לדבר איתי אני לא מדבר איתך אנחנו לא מדברים". בעדותו במשטרה מ-12.8.10 ציין אל"ם וינר, כי באותה שיחה הוא סיפר לסא"ל (בדימ') הרפז, כי נפגש עם המשטרה וכי סא"ל (בדימ') הרפז לא הגיב לדבריו. יצוין, כי בעדות שמסר אל"ם וינר במשטרה ב-14.8.10, הוא סיפר על השיחה האמורה שאותה קיים עם סא"ל (בדימ') הרפז. הוא נשאל: "מדוע התקשרת לכוזו [הרפז] מיד בסיום חקירתך על ידי ניצב דוד מנצור [11.8.10]?", וענה: "אני לא יודע איך לקרוא לזה, נקיפות מצפון, נשמע לי משהו רע. יכול להיות שזה מתוך חוסר נעימות כלפיו. הסיטואציה הייתה שונה מעכשיו. הייתה לי שיחה פתוחה איתם ולא החתימו אותי על כלום. ולא חשבתי על זה כעל משהו לא בסדר". בעקבות כך הבהיר חוקר המשטרה לאל"ם וינר, כי אסור לו לעדכן אף אחד לגבי תוכן החקירה או כל פרט הקשור בה.

משרד מבקר המדינה מעיר לרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, כי נוכח פתיחת חקירת המשטרה בנושא, שהיה מודע לה כבר ביום א', 8.8.10, בערב, כמפורט לעיל, ועל רקע העובדה שדווח ברבים, כי המשטרה פועלת לאתר את המסמך; וכן לנוכח שיחות הטלפון שקיימו בנושא הרמטכ"ל דאז ואל"ם וינר מאז מוצאי שבת, 7.8.10, ועד ליום ב', 9.8.10 - היה ראוי שיפנה ללא דיחוי לפצ"ר וליועמ"ש לממשלה, יודיע להם שהמסמך בידי וימסור אותו למשטרה. השתהותו של הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, הייתה שלא במקומה, ומצופה היה ממנו להעביר את המסמך לידי המשטרה מיד עם היוודע לו על פתיחת החקירה במשטרה בנושא, או למצער להודיע לה על הימצאות המסמך בידי וימסור מוקדם ככל האפשר מידע על מקורו של המסמך, על נסיבות הגעתו ללשכתו, כפי שידע באותה עת, ועל סא"ל (בדימ') הרפז כמוסר המסמך.

הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, בהתייחסותו מ-25.6.12 לטיוטת הביקורת כתב, כי "מקבל, כי היה ראוי להעביר את המסמך לידי היועץ המשפטי לממשלה מיד עם הפתיחה בחקירה"; אך הוא ציין, כי יש לקחת בחשבון, כי באותם ימים היה עסוק באופן חריג ומיוחד בהכנת עדותו בפני ועדת טירקל, וזאת במושגי זמן, קשב ותשומת לב, כי הוא התכוון לעדותו בפני הוועדה, לא הגיע ללשכתו במהלך יום א', והוא הגיע לראשונה ללשכתו במהלך יום ב' בשעות הערב, ורק אז פגש בפצ"ר וביקש המלצתו בעניין.

65 יצוין, כי רא"ל (מיל') אשכנזי לא התבקש לחתום על טופס עדותו, וממילא לא חתם עליה. תוכן הדברים נלמד מתמליל העדות.

רא"ל (מיל') אשכנזי, הוסיף וציין בהתייחסותו הנ"ל, כי עדותו הראשונה במשטרה נועדה בעיקרה למסירת מסמך הרפז שהיה ברשותו, וכי ההתייחסות לפגישה עם חוקרי המשטרה לא הייתה כאל חקירה אלא כ"שיחה של כרבע שעה עד עשרים דקות עם הרמטכ"ל", וכי הרמטכ"ל דאז סיפר הדברים רק "בראשי פרקים" וחוקרי המשטרה שאלו כמה שאלות בסיסיות כמו בעיקר מי נתן לך את המסמך, מאיפה הוא הגיע, מה הגיע...". רא"ל (מיל') אשכנזי הוסיף וציין, כי בעדותו השנייה במשטרה הוא מסר "תמונת מצב נכונה וראויה של קשריו" עם סא"ל (בדימ') הרפז; הוא מסר על קשריו בעבר עם סא"ל (בדימ') הרפז; הוא הבחין בין התקופה ששירת בצבא (לפני מינויו לרמטכ"ל) לבין התקופה באזרחות; הוא אמר שלא ביקר בביתו וההפך; הוא התייחס לתקופת היותו רמטכ"ל ואמר שדיברו כמה פעמים; הוא מסר שאשתו עמדה בקשר עם סא"ל (בדימ') הרפז (הרמטכ"ל דאז לא תיאר את עומק הקשר משום שבזמן העדות לא היה מודע להיקפו) ועוד.

7. טענות אל"ם וינר לפיהן מר קורן עמד מאחורי מסמך הרפז

בהתייחסותו מ-25.6.12 לטיוטת דוח הביקורת טען אל"ם וינר, כי "תכני המסמך [הרפז] אוטנטיים ומומשו במלואם, חלקם טרם הפצת המסמך וחלקם גם לאחר מכן"; כי "התכנית המגולמת בו מומשה במלואה"; כי מקור תוכני המסמך "הוא יוני קורן"; והוא מגיע למסקנה שמר קורן הוא "יוצר המסמך". לדברי אל"ם וינר "משקבענו שהמסמך הוא העתק מדויק של הדברים שאמר קורן לאברמוביץ", הרי שחזקה על קורן שהוא יוצר המסמך. לביסוס טענתו הסתמך אל"ם וינר בעיקר על הדברים הבאים: א) התייחסותו מ-8.4.12 של העיתונאי מר אמנון אברמוביץ' לטיוטת דוח הביקורת⁶⁶; ב) בדיקות פוליגרף שאותן עבר מר קורן ב-12.8.10 וב-15.8.10; ג) דבריו של אלוף (מיל') אורי שגיא בפגישתו מ-7.11.11 עם משרד מבקר המדינה; ד) שיחת טלפון שקיים מר קורן עם מר אברמוביץ' ב-6.8.10, שעות ספורות לפני פרסום המסמך (העניין נדון לעיל).

א. אל"ם וינר ייחס חשיבות רבה מאוד לדברים שעלו לדעתו מהתייחסותו מ-8.4.12 של מר אברמוביץ' לטיוטת הביקורת, ועל בסיסם קבע "שחזקה על קורן שהוא יוצר המסמך". לטענת אל"ם וינר הדברים העולים בהתייחסות מר אברמוביץ' מהווים "עדות ישירה, דרמטית, שאינה מותירה עוד מקום לאיזה שהן ספקולציות ביחס למקור תכני המסמך - המקור הוא יוני קורן!".

העיתונאי מר אמנון אברמוביץ' בהתייחסותו מ-8.4.12 לטיוטת דוח הביקורת כתב, בין השאר, כי הוא פגש את מר קורן ב-11.1.10 (כלומר כשבעה חודשים לפני שפורסם מסמך הרפז בתקשורת), וכי אילו היה "כותב זיכרון דברים או מסכם ומעלה על הכתב שיחה ארוכה" שהוא קיים עם מר קורן באותה פגישה "היה מתקבל מסמך דומה להפליא למסמך הנדון. אותה גברת בשינוי אדרת: מסמך קורן ולא מסמך הרפז. כולל הסבר והנמקות איך אשכנזי מפריע לנו לעשות את אהוד 'מר ביטחון', שואב את האהדה הביטחונית/ציבורית מותר את אהוד מיותם מפופולאריות ולכן יש להילחם בו".

בפגישה שקיימו נציגי משרד מבקר המדינה עם מר אמנון אברמוביץ' ב-19.7.12 התבקש מר אברמוביץ' להבהיר את דבריו האמורים, ולפיהם מהשיחה שלו עם מר קורן היה מתקבל "מסמך דומה להפליא" למסמך הרפז, ואת טענתו ולפיה הדברים שאמר מר קורן הם "אותה גברת בשינוי

66 התייחסות זאת הייתה גם ברשותו של אל"ם וינר. היא הועברה אליו לאחר הפצת טיוטת דוח הביקורת, שלא על ידי משרד מבקר המדינה.

פרשת "מסמך הרפז"

אדרת" ביחס למסמך הרפז. במסגרת זאת התבקש מר אברמוביץ' להתייחס לסעיפים השונים של מסמך הרפז, ולהשיב אם מר קורן בפגישתו האמורה עם מר אברמוביץ' דיבר על האמור בסעיפי המסמך השונים. מר אברמוביץ' השיב ביחס למרבית סעיפי מסמך הרפז כי תוכנם לא נאמר לו על ידי מר קורן. מר אברמוביץ' הוסיף, כי מר קורן דיבר על הנושא התדמיתי, ועל כך שאלוף (מיל') גלנט צריך להתמנות לרמטכ"ל.

בהמשך דבריו ביקש מר אברמוביץ' להבהיר, כי הדברים שאמר לו מר קורן בפגישתם האמורה "הם הפילוסופיה ובה נחה האסטרטגיה... מהדברים שאמר קורן אי אפשר לבנות את המסמך. במונח 'מסמך דומה להפליא' התכוונתי דומה פילוסופית. דומה באוריינטציה. במכתבי מ-8.4.12 גם פירטתי: 'איך אשכנזי מפריע לנו לעשות את אהוד מר ביטחון' - שואב את האהדה הביטחונית-ציבורית. את העובדה שגלנט צריך להיות הרמטכ"ל הבא לעומת האחרים. לא הייתה כוונה ששמעתי מינוי קורן פירוט סעיפים כפי שמופיע במסמך המכונה מסמך הרפז".

במכתב נוסף שהעביר מר אברמוביץ' ב-25.7.12 למשרד מבקר המדינה הוא ביקש "לחדד ולדייק נקודות אחדות. במסגרת זאת הוא ציין, בין השאר, כי בפגישה האמורה עם מר קורן "לא דובר עמי על מסמך, לא הוקרא בפני מסמך, ממילא לא הסתעפו בשיחה ההיא סעיפים או תת סעיפים כלשהם. במפגש ההוא עם קורן שמעתי את קולות הכרות המלחמה שאסרה לשכת שהב"ט על לשכת הרמטכ"ל, חלוקה לטובים ורעים, עילת המלחמה, הפילוסופיה, האסטרטגיה והטקטיקה".

בפגישתו מ-22.7.12 עם נציגי משרד מבקר המדינה הכחיש מר קורן שאמר למר אברמוביץ' דברים הכלולים במסמך הרפז. מר קורן ציין, כי הפגישה התקיימה זמן קצר לאחר שנכנס לתפקידו, וכי למיטב זכרונו הפגישה האמורה עסקה בשינוי שחל בהתייחסותו של מר אברמוביץ' לשר ברק. מר קורן הכחיש כי אמר למר אברמוביץ' שיש לטפל בנושא תדמיתו של השר ברק, או, כי תדמיתו החיובית של הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, פוגעת בפופולאריות של השר. מר קורן ציין כי שוחח אמנם עם עיתונאים על תדמיתו הביטחונית של השר ברק, אך לדבר אין קשר לרא"ל (מיל') אשכנזי או לאחרים.

מר אברמוביץ', בהתייחסותו מ-24.9.12 לדוח ה"כמעט סופי", שב וחזר על הדברים שמסר למשרד מבקר המדינה. הוא טען, כי מר קורן נפגש איתו "כדי לשאוב רעיונות ולקבל עצות להשתלבותו שלו [של מר קורן] במשרד הביטחון, לשיקום מעמד השר ברק (לעשותו מר ביטחון), לשכלול מלחמתו ברמטכ"ל אשכנזי ולקידום מינויו של אלוף גלנט לתפקיד הרמטכ"ל. מר אברמוביץ' הוסיף וציין, כי טענתו של מר קורן לפיה מטרת הפגישה ביניהם נועדה לבדוק את השינוי שחל בהתייחסותו של מר אברמוביץ' לשר ברק, "הינה אבסורדית [נ]מופרכת", שכן המאמר הראשון שבו הוא נתן ביטוי לביקורת על השר ברק היה כשלושה חודשים לאחר הפגישה האמורה.

אל"ם וינר בהתייחסותו מ-30.9.12 לדוח ה"כמעט סופי" ציין, כי הוא לא טען כי "בפגישה האמורה הוקרא 'מסמך הרפז' ככתבו וכלשונו". לדברי אל"ם וינר בפגישה "הוצגה התפיסה שמאוחר יותר הפכה לתוכנית מגולמת בתכני המסמך הידוע".

משרד מבקר המדינה מציין, כי על פי העולה לעיל, אין אחיזה במציאות לטענות שלפיהן, על בסיס הדברים שאמר מר קורן למר אברמוביץ' בפגישה האמורה, ניתן לקבוע, כי מקור תוכני המסמך "הוא יוני קורן", וכי מהדברים שאמר מר קורן למר אברמוביץ' בפגישה האמורה עולה, כי "המסמך הוא העתק מדויק של הדברים שאמר קורן".

ב. אל"ם וינר הפנה בהתייחסותו מ-25.6.12 לטיטות דוח הביקורת גם לתוצאות בדיקות הפוליגרף שעבר מר קורן ב-12.8.10 במשטרת ישראל וב-15.8.10 באופן פרטי, וטען כי תוצאות הבדיקות הללו קושרות את מר קורן "בקשרי עבותות לא רק לתוכן המסמך אלא גם לכתיבתו ולהפצתו".

ב-14.2.11 הובא לידיעת משרד מבקר המדינה מידע, ולפיו מר קורן פנה מיזמתו (לאחר בדיקת הפוליגרף המשטרית) גם לבדיקת פוליגרף פרטית. משרד מבקר המדינה העביר (15.2.11) את הפרטים בעניין זה לידיעת נציג היועמ"ש לממשלה. בעקבות כך ערכה המשטרה חקירה בנושא. מסיכום חקירת המשטרה בעניין זה (8.3.11) עולה, כי מר קורן אכן פנה מיזמתו ב-15.8.10 לבצע בדיקת פוליגרף אצל בודק פוליגרף פרטי (להלן - בודק א'). בבדיקה נשאל מר קורן שתי שאלות: (1) "האם אתה קשור באיזה צורה למסמך המכונה מסמך גלנט"; (2) "האם אתה קשור בצורה כלשהיא להפצתו של המסמך המכונה מסמך גלנט". מסקנתו של בודק א' הייתה כי מר קורן "יצא דובר שקר בשתי השאלות" (להלן - ממצאי בודק א'). המשטרה בחנה את ממצאי בודק א' והגיעה למסקנה, כי "לא ניתן להגיע [מהם] לממצא". בנוסף לזאת הועברו ממצאי בודק א' גם לקבלת חוות דעת נוספת של מומחה לפוליגרף מהשב"כ. מסקנת השב"כ הייתה, כי "לא ניתן להגיע לממצא".

משרד מבקר המדינה מציין, כי כאמור לעיל, ב-19.8.10 הודיעה המשטרה על ממצאי ביניים, ולפיהם, בין היתר, "אין תשתית לחשד שמי מעובדי הלשכות של שר הביטחון [השר ברק ושל הרמטכ"ל [דאז, רא"ל (מיל') גבי אשכנזי] מעורב בהכנת המסמך [מסמך הרפז]". עמדה זאת של המשטרה כבר הביאה בחשבון את בדיקת הפוליגרף שנערכה למר קורן ב-12.8.10, והיא לא השתנתה גם לאחר החקירה שעשתה המשטרה על בסיס ממצאי בודק א'.

ג. אל"ם וינר מפנה לדבריהם של אישים שונים, שבפגישותיהם במשרד מבקר המדינה או בעדויותיהם במשטרה העריכו שמר קורן קשור לכתיבת מסמך הרפז. דברי האישים נשענו על הערכותיהם האישיות, בלי שהביאו אסמכתאות מוצקות וממשיות לבסס הערכות אלה. במסגרת זאת הפנה אל"ם וינר גם לדברים שמסר אלוף (מיל') אורי שגיא בפגישה מ-7.11.11 עם נציגי משרד מבקר המדינה, ולפיהם, "כשנה וחצי לפני תום הכהונה של [רא"ל (מיל') אשכנזי נפגשתי עם ראובן אדלר לארוחת צהריים... אדלר אמר לי: נפל דבר, [אלוף] גלנט יהיה הרמטכ"ל הבא. אמרתי לו שאיני מכיר עניין זה. אמר לי: אבל אתה תגיד לקליינט שלך שיישב בשקט. אמרתי: מי זה הקליינט שלי? אמר לי: [רא"ל (מיל') אשכנזי]; אומרים שאתה המוח שלו; תגיד לו שיישב בשקט אחרת הוא יגמור כמו דוד לוי; הוא ייעלב ויבקש לפרוש מוקדם".

משרד מבקר המדינה מציין, כי בשיחה שקיים נציג המשרד ב-24.7.12 עם מר ראובן אדלר התבקש מר אדלר להתייחס לדברים האמורים. מר אדלר ציין, כי אינו זוכר שאמר לאלוף (מיל') שגיא את הדברים האמורים, והוא לא השתמש בביטוי שרא"ל (מיל') אשכנזי "יגמור כמו דוד לוי"; וכי הוא מכיר טוב את אלוף (מיל') גלנט מהתקופה שבה האחרון עבד עם ראה"ם לשעבר אריאל שרון, אך הוא "לא שוחח מעולם" עם השר ברק על נושא מינויו של אלוף (מיל') גלנט לרמטכ"ל, וממילא לא יכול היה לשמוע ממנו שהדבר "סגור". בתגובתו מ-23.9.12 של אלוף (מיל') שגיא ובהתייחסותו של מר אדלר מ-11.10.12 לקטעים האמורים מהדוח ה"כמעט סופי" שהועברו לעיונם חזר כל אחד מהם ואישר את גרסתו. הוא.

כאמור לעיל, ב-19.8.10 הודיעה המשטרה על ממצאי ביניים ולפיהם, בין היתר, "אין תשתית לחשד שמי מעובדי הלשכות של שר הביטחון [השר ברק] ושל הרמטכ"ל [דאז, רא"ל (מיל') גבי אשכנזי] מעורב בהכנת המסמך [מסמך הרפז]". בנוסף לכך בבדיקת הטענות האמורות, כפי שהעלה אל"ם וינר, לא מצא משרד מבקר המדינה, ביסוס לכך שמקור תכני המסמך "הוא יוני קורן" או שמר קורן הוא "יוצר המסמך".

לסיכום חלק א', מעיר משרד מבקר המדינה, כלהלן:

א. כאמור, משרד מבקר המדינה פעל בביקורת זאת כמו בכל הביקורות שאותן הוא מבצע, בהתאם לסמכויות ולכלים שהוקנו לו בחוק יסוד: מבקר המדינה ובחוק מבקר המדינה. על כן, הביקורת כסדרה לא נעשתה על גופים או אזרחים שאינם עומדים לביקורת של מבקר המדינה בהתאם לחוקים אלה. בנושא עצם הכנת מסמך הרפז מתבסס משרד מבקר המדינה על הודעת המשטרה האמורה מ-29.8.10, שלפיה נמצאה תשתית ראייתית נגד סא"ל (בדימ') הרפז בעברות של זיוף בנסיבות מחמירות וקשירת קשר לביצוע פשע; וכי ממצאי החקירה העלו, כי יוצר המסמך ומחברו הוא סא"ל (בדימ') הרפז, אשר על פי החשד עשה שימוש בפרטים שאותם אסף במשך חודשים בשיחות ובפגישות עם גורמים שונים, מתוך הצבא ומחוצה לו.

ב. מהביקורת עולה, כי לגורמים בכירים בצה"ל היו קשרים מקצועיים בלתי ממוסדים עם סא"ל (בדימ') הרפז ברמות שונות של אינטנסיביות. במסגרת קשרים אלה נחשף סא"ל (בדימ') הרפז גם למידע עדכני בקשר למעשהב"ט; כמו כן, גורמים שונים במשהב"ט קיימו קשרים עם סא"ל (בדימ') הרפז, חלקם קשרי עבודה ממוסדים.

משרד מבקר המדינה מצוין, כי ממצאי ועדת מרדיקס וועדה ב' ודברים שמסרו מפקדים במערך מסווג באמ"ן בהווה ובעבר לנציגי משרד מבקר המדינה ממחישים, כי המגעים המקצועיים שהם קיימו עם סא"ל (בדימ') הרפז לאחר פרישתו מצה"ל נתפסו על ידיהם כלגיטימיים בהיותם מושתתים על בסיס נורמה מושרשת של שיתוף פורשי מערך מסווג באמ"ן (בכינויים הרווח: "לשעברים") בהתנהלות של יחידות המערך ושל יחידות שמפקדיהן באו ממערך זה, כולל התנהלות מבצעית-ייעודית. זאת, בלי לבדוק תחילה את הכשרם הביטחוני.

משרד מבקר המדינה מעיר, כי באי-בדיקת ההכשר הביטחוני של סא"ל (בדימ') הרפז, טרם שיתופו בהתייעצויות כמפורט לעיל, היה משום חשש לסיכון מערך מסווג זה באמ"ן.

משרד מבקר המדינה מצוין, כי בשיתוף פורשי צה"ל ומערכת הביטחון בהתייעצויות ביטחוניות גלומים יתרונות מהותיים. ברם, משרד מבקר המדינה מבקש להדגיש את ההכרח לבצע בדיקה של הכשר ביטחוני תקף לפורש בטרם קיום השיתוף או ההתייעצות עימו בנושאים מסווגים.

משרד מבקר המדינה מוסיף, כי במקרה שבו בשיתוף הפורש בהתייעצויות ביטחוניות עשויה לצמוח לכאורה תועלת לפורש, ראוי כי צה"ל יבדוק מבעוד מועד גם את החשש לניגוד עניינים.

ג. לגורמים בכירים בצה"ל היו קשרים מקצועיים בלתי ממוסדים עם סא"ל (בדימ') הרפז ברמות שונות של אינטנסיביות. במסגרת קשרים אלה נחשף סא"ל (בדימ') הרפז גם למידע עדכני הקשור למעשהב"ט; כמו כן, גורמים שונים במשהב"ט קיימו קשרים עם סא"ל (בדימ') הרפז, חלקם קשרי עבודה ממוסדים.

ד. מסוף שנות התשעים התקיימו קשרים בין רא"ל (מיל') אשכנזי ובין סא"ל (בדימ') הרפז, אשר החלו כקשרי עבודה, שהתקיימו ביניהם על רקע תפקידיהם הצבאיים. קשרי העבודה הללו התקיימו עד שסא"ל (בדימ') הרפז סיים את שירותו כקצין אג"ם של מחלקה מסווגת באמ"ן בסוף שנת 2002. הקשרים ביניהם נמשכו לסירוגין ובהיקף מצומצם יותר לאחר מכן. במסגרת קשרים אלה מסר רא"ל (מיל') אשכנזי, באפריל 2005 לבקשתו של סא"ל (בדימ') הרפז, עדות בוועדת ההשגה וכן חוות דעת בדצמבר 2006 בבדיקת נקח"ל בעניינו של סא"ל (בדימ') הרפז. הקשרים המצומצמים בין השניים נמשכו עד סוף שנת 2009 - ראשית שנת 2010 (ובכלל זה גם בתקופה שבה כיהן רא"ל (מיל') אשכנזי כמנכ"ל משהב"ט⁶⁷), והתרחבו לאחר מועד זה על רקע מערכת היחסים בין השר ברק והרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ולאחר שסא"ל (בדימ') הרפז הציג בפני הרמטכ"ל דאז, כי בידו מידע בקשר להתנהלות השר ברק וסביבתו אל מול הרמטכ"ל דאז, וסביבתו. קשרים אלה התקיימו הן במישורין בין רא"ל (מיל') אשכנזי וסא"ל (בדימ') הרפז, הן בעקיפין באמצעות אל"ם וינר והן באמצעות רעייתו של רא"ל (מיל') אשכנזי (להרחבות בנושאים אלה ראו בהמשך). במסגרת הקשרים ביניהם שוחח הרמטכ"ל דאז, עם סא"ל (בדימ') הרפז גם על סוגיות שהיו במחלוקת בינו לבין השר ברק, כגון הליך מינוי הרמטכ"ל המיועד להחליפו ועמדת ראה"ם בנושא, ומינוי מבקר חדש למערכת הביטחון בניגוד לדעתו (של הרמטכ"ל דאז). כן, עלו בשיחות ביניהם נושאים הנוגעים לקצינים בצבא.

ה. מהממצאים עולה, כי בתחילת פברואר 2010 לאחר שסא"ל (בדימ') הרפז מסר לרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, כי ישנה תכנית של אנשים הקשורים לסביבת השר ברק לפגוע בו (ברמטכ"ל דאז), וכי הדבר מעוגן גם בכתב, הפנה הרמטכ"ל דאז את סא"ל (בדימ') הרפז אל אל"ם וינר. מאותו מועד ועד תחילת אוגוסט 2010 שיתף אל"ם וינר פעולה באורח פעיל, שוטף ומשמעותי עם סא"ל (בדימ') הרפז באיסוף מידע בנוגע להתנהלות השר ברק וסביבתו והרמ"ט שלו, מר קורן, בהקשרים שונים של תהליכי עבודה של השר ברק ולשכתו. בנוסף עולה מהממצאים, כי אל"ם וינר שיתף פעולה עם סא"ל (בדימ') הרפז באיסוף מידע בעל אופי מכפיש שסא"ל (בדימ') הרפז אסף על השר ברק וסביבתו. שיתוף פעולה הדוק זה ומעורבותו העמוקה של אל"ם וינר באיסוף המידע האמור לבשו פנים שונות, כלהלן:

67 רא"ל (מיל') אשכנזי כיהן כמנכ"ל משהב"ט מאמצע שנת 2006 ועד ראשית שנת 2007. הוא נכנס לתפקידו כרמטכ"ל בפברואר 2007.

1) שיתוף פעולה בין אל"ם וינר ובין סא"ל (בדימ') הרפז בקבלת מידע על מהלכים מתוכננים לכאורה של השר ברק או של מר קורן המכוונים נגד הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי - על פי המידע שהביא סא"ל (בדימ') הרפז ועל פי הפרשנות שנתן אל"ם וינר למהלכים. במסגרת זאת העביר סא"ל (בדימ') הרפז לידיו של אל"ם וינר גם את מסמך הרפז (שנוצר כאמור על פי חקירת המשטרה על ידי סא"ל (בדימ') הרפז עצמו), עבור הרמטכ"ל דאז כהוכחה ניצחת (כתובה) לתכנית לכאורה המתנהלת בלשכת השר ברק וכהוכחה ליכולותיו, קשריו ואמינותו של סא"ל (בדימ') הרפז; אל"ם וינר - הן לקראת פגישה של הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, עם ראש הממשלה ב-20.5.10, והן לאחר מכן - ביקש מסא"ל (בדימ') הרפז להביא לו מסמכים הדומים למסמך הרפז, שסא"ל (בדימ') הרפז הצביע על קיומם.

2) בחלק משיחות הטלפון שהתקיימו בין סא"ל (בדימ') הרפז לאל"ם וינר העלה סא"ל (בדימ') הרפז גם נושאים הנוגעים למידע בעל אופי מכפיש שהוא (הרפז) אסף נגד השר ברק וסביבתו, ולעתים גם על כוונתו לעשות שימוש במידע כזה כדי לפגוע בשר. אמנם סא"ל (בדימ') הרפז היה ה"יזם" העיקרי באיסוף מידע זה - הוא זה שהעלה את נושאי השיחה - אולם אל"ם וינר שיתף עימו פעולה, ובכך עודד אותו להמשיך ולפעול בדרך זו.

3) אל"ם וינר קיבל מסא"ל (בדימ') הרפז מידע והעביר לו מידע ביחס לאלוף גלנט וביחס לקצינים בכירים בצה"ל, וכן מידע הנוגע לאמ"ן, לרבות על מינויים צפויים של קצינים בכירים, בפרט במערך מסווג באמ"ן.

4) אל"ם וינר חשף בפני סא"ל (בדימ') הרפז לוחות זמנים, פעולות ומפגשים הנוגעים לפעילות של ראש הממשלה, השר ברק, בכירים במשהב"ט וקצינים בכירים בצה"ל.

מתמלילי השיחות (שיחות הטלפון בין אל"ם וינר למר הרפז) עולה, כי סא"ל (בדימ') הרפז אמנם היה, כאמור, ה"יזם" העיקרי באיסוף מידע זה - לרוב הוא זה שהעלה את נושאי השיחה - אולם לא היה מדובר בקשר חד-צדדי במהותו שבו אל"ם וינר היה אך שותף פאסיבי. אל"ם וינר שיתף פעולה עם סא"ל (בדימ') הרפז באופן שיטתי, הוא קיבל את המידע, לא דרש מסא"ל (בדימ') הרפז להפסיק את הבאת המידע ואף להפך, כעולה משיחות הטלפון אל"ם וינר לעתים אף העביר מידע, עודד את המשך איסוף המידע ויזם קבלת מידע נוסף מסא"ל (בדימ') הרפז. משרד מבקר המדינה מצייין, כי מעשיו האמורים של אל"ם וינר התנהלו על פני תקופה של כחצי שנה, ואין מדובר בכשל נקודתי או בטעות חד-פעמית בשיקול הדעת.

אל"ם וינר ציין בפני משרד מבקר המדינה את הנסיבות המורכבות שבהן נאלץ לפעול באותה תקופה, תיאר את האווירה ששררה בין השר ברק והרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ובין לשכותיהם כ"אווירה של מלחמה", ובראיתו, פעולותיו נעשו "במטרה למלא את תפקידו כעוזר הרמטכ"ל, להגן על הרמטכ"ל ועל יכולתו לפקד כראוי על צה"ל", כאשר "לשכת שר הביטחון פעלה לפגוע ברמטכ"ל ויכולתו לתפקד".

אכן, אין הגדרות כתובות וברורות לתפקיד עוזר הרמטכ"ל; המדובר בתפקיד שמעצם מהותו מקנה לבעליו שיקול דעת נרחב למדי. גם בהיעדר הגדרה פורמלית ברורה, כי עוזר הרמטכ"ל ככל חייל, רשאי לפעול אך במסגרת התשתית הנורמטיבית המסדירה את יחסי הדרג הצבאי והדרג המדיני שמעליו. בבסיסה של תשתית זו מצוי עיקרון הכפיפות של הראשון לאחרון. פעולות פסולות - גם אם הן ממניעים של מחויבות יתר לתפקיד או נאמנות רבה למפקד, וגם מתוך הבנה סובייקטיבית - נכונה או שגויה - של הנסיבות, אינן יכולות להיחשב כתואמות את ערך השליחות והמקצועיות. אף האחריות לסייע ולאפשר לרמטכ"ל יכולת לתפקוד תקין, שהיא חלק מתפקידו של עוזר הרמטכ"ל, אין בה משום הצדקה להריגה מעקרונות היסוד של כפיפות הדרג הצבאי לדרג המדיני שמעליו.

משרד מבקר המדינה מעיר בחומרה לאל"ם וינר על כי שיתף פעולה עם סא"ל (בדימ') הרפז באיסוף מידע בנוגע להתנהלות שר הביטחון ברק וסביבתו והרמטכ"ל שלו, מר קורן, בקשר שלהם עם צה"ל והרמטכ"ל דאז, וכן בנושאים הנוגעים למידע בעל אופי מכפיש שסא"ל (בדימ') הרפז אסף נגד השר ברק וסביבתו. לדעת משרד מבקר המדינה, גם לאחר שבחן את התייחסותו של אל"ם וינר לטיטוט דוח הביקורת על כל האמור בה, התנהגותו של אל"ם וינר כפי שהיא באה לידי ביטוי בקשר עם הרפז כמפורט לעיל, הייתה פסולה, לא עלתה בקנה אחד עם חוק יסוד: צה"ל, ועם רוח צה"ל, והיא לא הלמה את היותו קצין בכיר בצה"ל ואת מעמדו כעוזר הרמטכ"ל.

לדעת משרד מבקר המדינה, פעילות זאת של אל"ם וינר - בין אם נעשתה בידיעת הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי (ולו חלקית), בין אם נעשתה, באופן עצמאי וביזמה עצמאית של אל"ם וינר בשל נאמנותו לרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, והתייחסותו למערכת היחסים העבודה בין השר ברק ולשכתו ובין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ולשכתו כאל "מלחמה", ובין אם "נגרר" לכך על ידי המידע שהעביר אליו סא"ל (בדימ') הרפז - מהווה הבנה שגויה מצדו את גבולות המותר והאסור, והיא ראויה לבדיקה מקיפה ויסודית של המופקדים על כך בצה"ל.

1. בביקורת עלה, כי אל"ם וינר העביר לרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, לפחות חלק מהמידע שקיבל, לרבות בעל האופי המכפיש שנמסר לו על השר ברק ועל לשכתו, וכי הוא שימש בעבור אחרים אמצעי להעברת מידע אליו. כאמור לעיל, הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, היה זה שהפנה את סא"ל (בדימ') הרפז לאל"ם וינר כדי שסא"ל (בדימ') הרפז ימסור לו מסמך או מידע אחר אשר לטענת סא"ל (בדימ') הרפז היה בידיו בנוגע לתכנית של אנשים בסביבת השר ברק לפגוע ברמטכ"ל דאז. הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, אמנם ציין, כי המדיניות שלו הייתה שלא לעסוק במידע מכפיש על השר ברק וסביבתו, ובביקורת עלה, כי כאשר אל"ם וינר הציג לו את מסמך הרפז הוא הנחה אותו שלא לעסוק בו, ובמקרה אחר הורה לו שלא לעסוק בטענות שעלו בנוגע למעורבותם לכאורה של השר ברק ומר קורן בפעילות עמותה א', אך עם זאת, בביקורת עלה, כי אל"ם וינר עדכן מפעם לפעם את הרמטכ"ל דאז במידע שמסר לו סא"ל (בדימ') הרפז, והרמטכ"ל דאז היה מודע - ולו חלקית - לפעילותו המתמשכת של אל"ם וינר מול סא"ל (בדימ') הרפז בעניין זה. הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, לא הפסיק פעילות זאת, וגילה נכונות להמשיך ולקבל את המידע האמור.

משרד מבקר המדינה מעיר, כי בכך נתן הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, יד להמשך פעילות זו של אל"ם וינר. הדבר חמור במיוחד נוכח העובדה שהשר ברק הוא הדרג המדיני, שאליו כפוף הרמטכ"ל ישירות. משרד מבקר המדינה מעיר, כי אי-הפסקת איסוף מידע זה, הנכונות לקבלו וקבלתו בפועל מהווים התנהגות בלתי ראויה, וזאת גם אם הרמטכ"ל דאז וסביבתו חשו במצוקה נוכח מערכת היחסים עם השר ברק וסביבתו ונוכח תפיסתם על קיומה של תכנית לכאורה לפגוע ברמטכ"ל דאז. לדעת משרד מבקר המדינה, משהמשיך אל"ם וינר למסור לרמטכ"ל דאז מידע שקיבל מסא"ל (בדימ') הרפז על השר ברק וסביבתו, מן הראוי היה שהרמטכ"ל דאז היה מורה לאל"ם וינר לחדול מפעילותו האמורה. היה זה בראש ובראשונה מחובתו של הרמטכ"ל דאז למנוע את פעילותו של אל"ם וינר עם סא"ל (בדימ') הרפז לאיסוף המידע האמור לעיל כבר בנקודת הייזום של פעילות זאת ובתחילת הדרך, לבטלה חד-משמעית, ולהימנע בעצמו מקבלת מידע כאמור. מעבר לכך, היה על אל"ם וינר, לכשעצמו, להימנע מכל פעילות לאיסוף מידע כאמור בכלל ובעזרת סא"ל (בדימ') הרפז בפרט. בכל מקרה, היה חייב הרמטכ"ל דאז משהגיע מסמך הרפז לידי להביא את המסמך לביורר מלא של מהותו ומקורו, ובמיוחד על רקע מערכת היחסים הקשה ששררה בין השר ברק והרמטכ"ל דאז אשכנזי ובין לשכותיהם, ונוכח העובדה שבאותה עת התנהל גם ההליך לבחירת הרמטכ"ל.

משרד מבקר המדינה מעיר עוד, כי מכוח היותו מפקדו הישיר של אל"ם וינר, על רקע העובדה שהוא זה שהורה לאל"ם וינר לעמוד בקשר עם סא"ל (בדימ') הרפז ומכוח קבלת מידע שהעביר לו אל"ם וינר, הייתה לרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, אחריות גם על פעילותו האמורה לעיל של אל"ם וינר עם סא"ל (בדימ') הרפז - גם אם לא היה מודע באופן מלא לכלל מאפייניה.

ז. הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, נמנע מלהביא את מסמך הרפז לידיעת הגורמים המתאימים הן בתוך צה"ל והן מחוצה לו כדי לברר את מהותו. משרד מבקר המדינה מעיר, כי משקיבל הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, את המסמך ועסק בו, היה עליו לקיים - הן מהבחינה האתית והן מהבחינה הפיקודית - נוכח תוכנו של המסמך והמשמעויות הבעייתיות שעלו ממנו, ונוכח היותו של הרמטכ"ל דאז מפקדם של הקצינים שהוזכרו במסמך, בירור יסודי בעניינו של המסמך. בירור כזה יכול היה להיעשות על ידי הצגת המסמך לפני אחד או יותר מהגורמים המתאימים לכך: הפצ"ר, ובמידת הצורך, בעקבות התייעצות עימו, בפני היועמ"ש לממשלה; להציג את המסמך לאלוף גלנט ולקבל את תגובתו; להציג את המסמך לשר ברק, נוכח היותו השר הממונה, זאת גם אם סבר שהשר ברק לא יטפל בכך על רקע היחסים בינו לבין השר; ובמידת הצורך להציגו גם בפני ראש הממשלה, נוכח היות הצבא נתון למרות הממשלה.

משרד מבקר המדינה מעיר, כי בכך שנמנע מלהביא את המסמך לביורר יסודי, תרם הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, לכך שמהותו של המסמך לא בוררה בהקדם האפשרי, שלקצינים בכירים ולאחרים הגיע מידע בלתי מבוסס, שלפיו מסמך הרפז והמשתמע ממנו הוא כביכול תוצר של סביבת השר ברק כדי לפגוע ברמטכ"ל המכהן ולקדם באופן לא ראוי את אלוף גלנט לתפקיד הרמטכ"ל ה-20 של צה"ל.

ח. אל"ם וינר פעל בניגוד להנחיה של הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, בכך שמסר העתקים ממסמך הרפז בתוך צה"ל ומחוץ לצה"ל. בכך תרם אל"ם וינר לכך שלקצינים בכירים ולאחרים הגיע מידע בלתי מבוסס, שלפיו מסמך הרפז והמשתמע ממנו הוא כביכול תוצר של סביבת השר ברק כדי לפגוע ברמטכ"ל המכהן ולקדם באופן לא ראוי את אלוף גלנט לתפקיד הרמטכ"ל ה-20 של צה"ל.

ט. משרד מבקר המדינה מציין, כי אלוף איזנקוט סבר, שיש מקום להביא את המסמך ותוכנו לידיעת השר ברק או משרד מבקר המדינה, דבר שאכן היה ראוי לעשותו, ואף העלה צורך זה בפני הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ובפני אל"ם וינר. עם זאת, אלוף איזנקוט פעל, בכך ששיתף נוספים במסמך, בניגוד להנחיה של הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, שלפיה מסמך הרפז הוא לעיניו בלבד "ושלא יעשה איתו כלום" בכך, הביא אלוף איזנקוט להרחבת מעגל השותפים למסמך, ותרם לכך שלקצינים בכירים ולאחרים הגיע מידע בלתי מבוסס, שלפיו מסמך הרפז והמשתמע ממנו הוא כביכול תוצר של סביבת השר ברק כדי לפגוע ברמטכ"ל המכהן ולקדם באופן לא ראוי את אלוף גלנט לתפקיד הרמטכ"ל ה-20 של צה"ל.

י. מסמך הרפז פורסם בתקשורת ב-6.8.10 בסיומו של שבוע (6.8.10-2.8.10), שבו ראין השר ברק את המועמדים לתפקיד הרמטכ"ל. משרד מבקר המדינה מציין, כי בביקורת לא נמצאה כל מעורבות של הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי (או של רעייתו רונית אשכנזי), או של תא"ל (מיל') בניהו בפרסום מסמך הרפז בתקשורת, לרבות בעיתוי הפרסום, סמוך לתחילת הראיונות של השר ברק את המועמדים לתפקיד הרמטכ"ל; לא נמצא בביקורת, כי אל"ם וינר ידע שאל"ם (מיל') סיכוני מתעתד להעביר את מסמך הרפז לתקשורת.

הפרסום בתקשורת של מסמך הרפז והעיסוק התקשורתי הרב בנושא החריפו במידה רבה מאוד את המתיחות שהייתה קיימת בין השר ברק ובין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ובין לשכותיהם. משרד מבקר המדינה מציין, כי החקירה והבירור בקשר למסמך, שהיו כאמור צריכים להתקיים מלכתחילה ביזמת הרמטכ"ל דאז בתוך צה"ל או על ידי גורם חיצוני המוסמך לכך לא התקיימו והנושאים הקשורים לפרשה נשארו לכאורה במחשכים וללא טיפול ממסדי על היבטיהם הנורמטיביים והערכיים. החשיפה הפומבית יצרה, למצער, תהודה רחבה, שהביאה בסופו של דבר לחקירות ולבדיקות ביחס לפרשת הרפז, שהיו חשובות ביותר כשלעצמן, ולטובת הטיפול בליקויים החמורים שהתגלו ומתוקף חיוניותו של אמון הציבור במעב"ט.

יא. כעולה בביקורת, רא"ל (מיל') אשכנזי, עדכן ב-10.8.10 את היועמ"ש לממשלה, כי המסמך (מסמך הרפז) מצוי ברשותו ולמחרת היום, ב-11.8.10, במהלך עדותו במשטרה הוא מסר למשטרה את המסמך שהיה ברשותו. משרד מבקר המדינה מעיר לרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, כי היה ראוי, נוכח פתיחתה של חקירת המשטרה בנושא מסמך הרפז - שהרמטכ"ל דאז היה מודע לה היטב כבר ב-8.8.10 בערב - לפנות ללא דיחוי לפצ"ר וליועמ"ש לממשלה, להודיע להם שהמסמך בידיו ולמסור אותו למשטרה. השתתותו של הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, הייתה שלא במקומה, ומצופה ממנו היה להעביר את המסמך לידי המשטרה עם היוודע לו על פתיחת החקירה במשטרה בנושא, או למצער להודיע לה על הימצאות המסמך בידיו; ולמסור מוקדם ככל האפשר על מקורו של המסמך, על נסיבות הגעתו ללשכתו, כפי שידע באותה עת ועל סא"ל (בדימ') הרפז כמוסר המסמך.

יב. משרד מבקר המדינה מציין כי, כפי שעולה מהביקורת, לסא"ל (בדימ') הרפז היה תפקיד משמעותי ביותר באיסוף מידע על התנהלות השר ברק וסביבתו ועל מר קורן ובייזום איסוף מידע בעל אופי מכפיש עליהם, באיסוף עצמו, בהעברתו, ובקשריו עם אל"ם וינר ועם הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי. כמו כן, גם רא"ל (מיל') אשכנזי וגם אל"ם וינר העלו את האפשרות שסא"ל (בדימ') הרפז שיטה בהם. כאמור סא"ל (בדימ') הרפז אינו "גוף מבוקר", ובמועד סיום הביקורת היה מצוי בהליך פלילי בעניין זיוף המסמך בנסיבות מחמירות. בפני נציגי משרד מבקר המדינה הציג סא"ל (בדימ') הרפז גרסאות שונות ולעתים אף סותרות בנוגע לסוגיות מהותיות הנוגעות לביקורת זאת, ועל כן, משרד מבקר המדינה אינו נשען, כאמור לעיל, בקביעת ממצאי הביקורת ובהערתו על דברים שמסר סא"ל (בדימ') הרפז בנוגע לסוגיית איסוף המידע, כאמור.

חלק ב'

**היבטים במערכת היחסים בין
השר ברק ובין הרמטכ"ל דאז,
רא"ל (מיל') אשכנזי, ובין לשכותיהם**

מערכת היחסים בין שהב"ט לרמטכ"ל אינה סימטרית במהותה, שכן בשיטת משטר דמוקרטית הדרג הצבאי כפוף לדרג המדיני הנבחר. קיים מתח מובנה בין תפקידי שהב"ט לבין הרמטכ"ל, מתוך מערכת היחסים המקצועית המתקיימת ביניהם. אישים רבים טענו בפני נציגי משרד מבקר המדינה, כי על פי התרשמותם, מהיכרות קרובה של הדברים, מערכת היחסים בין השר ברק ובין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, הידרדרה והגיעה ממצב של ניכור עד כדי איבה ולמשבר אמון חמור מאוד. הן השר ברק ואנשי לשכתו והן הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ואנשי לשכתו העלו במהלך הביקורת מקרים רבים הממחישים לדעתם את אופן ההתנהלות של הצד האחר ואת הגורמים להתנהלות זאת. משרד מבקר המדינה בדק היבטים שונים במערכת היחסים בין בעלי תפקידים בכירים בשתי הלשכות ומספר אירועים מרכזיים - מתוך כלל האירועים כפי שהועלו על ידיהם - במערכת היחסים בין שני האישים, כדי ללמוד מהם או להצביע דרכם על נקודות ציון משמעותיות בהידרדרות מערכת היחסים בין השר ברק ובין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ובין לשכותיהם, אשר הגיעה, כאמור לעיל וכפי שיתואר להלן, עד כדי משבר אמון חמור מאוד. הדברים נותחו גם כדי שניתן יהיה לחלץ מתוכם תובנות לעתיד, שיהיה בהן כדי לסייע למנוע פגיעה בתפקודם התקין של בעלי תפקידים המובילים את מעהב"ט בישראל ובאמון הציבור במעשהב"ט. פרסום מסמך הרפז באוגוסט 2010 החמיר עוד יותר את מערכת היחסים. במסגרת זאת נבדקו העמידה בהוראות הצבא הרלוונטיות לאירועים שנבדקו ועמידה בכללי מינהל תקין; הטענות ההרדיות אשר לסיבות שהביאו לשבר ביחסים בין האישים; והתנהלותם של השר ברק, הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, עוזריהם ואנשים נוספים בכל הקשור למצב הדברים.

משרד מבקר המדינה ער לכך שמערכת יחסים בין-אישית אינה נמדדת רק באירועים נקודתיים. היחסים בין בני אדם קשורים למערך רגשות ותפישות, שאינם מדידים ולעתים קרובות אינם ידועים ואינם גלויים לעין. כל אלה הושפעו גם משמועות בלתי מבוססות ומהעיסוק התקשורתי הנרחב בנושא. ביקורת זאת אינה עוסקת בניתוח פסיכולוגי, אלא כאמור בניתוח מספר אירועים אשר לטענת אישים שונים, הקשורים לשר ברק ולרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, השפיעו על מערכת היחסים ביניהם או היו תוצאה של מערכת יחסים זאת, ובמשתמע הייתה להם משמעות ביחס למילוי תפקידיהם הציבוריים.

בבואו לבדוק את האירועים המרכזיים במערכת היחסים בין השר ברק לבין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, התייחס משרד מבקר המדינה לשלוש תקופות זמן עיקריות, שבמהלכה הידרדרה מערכת היחסים בין הצדדים:

1. מסוף 2008 ועד ינואר 2010 - בתקופה זאת התרחשו, בין השאר, האירועים הבאים: באוקטובר 2008 סיים את תפקידו מתאם הפעולות בשטחים (להלן - מתפ"ש) ובמשך כשנה לא מונה לו מחליף; בחודשים דצמבר 2008 וינואר 2009 נערך מבצע "עופרת יצוקה"; בקיץ 2009 נוצרה מחלוקת בעניין מינוי סגן הרמטכ"ל; באוגוסט ובנובמבר 2009 התחלפו יועץ התקשורת של השר ברק וראש מטה השר ברק (בהתאמה).
2. מפברואר 2010 עד יולי 2010 - בתקופה זאת התרחשו, בין השאר, האירועים הבאים: בראשית 2010 הפנה הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, את סא"ל (בדימ') הרפז אל אל"ם וינר ומתחילת פברואר 2010 התחיל הקשר בין אל"ם וינר לסא"ל (בדימ') הרפז; בפברואר 2010 נוצר משבר חריף ביחסים בין השר ברק והרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ובין לשכותיהם בעקבות פרסומה בתקשורת של ידיעה בנוגע לשנת כהונה נוספת - חמישית - של הרמטכ"ל דאז ותגובת השר ברק לידיעה; באפריל 2010 הודיע השר ברק לרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, וכן (בהודעה מטעמו) לציבור, כי הרמטכ"ל לא ימשיך לכהן בתפקידו שנה חמישית; באפריל 2010 מונה מבקר חדש למעשהב"ט; בתחילת מאי 2010 הביא סא"ל (בדימ') הרפז את המסמך המזויף - מסמך הרפז - ללשכת הרמטכ"ל; ומאמצע 2010 הפסיק השר ברק לאשר את המינויים של הקצונה

הבכירה בצה"ל. תקופה זאת התאפיינה בהידרדרות ביחסים שבין השר ברק והרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי.

3. מאוגוסט 2010 ועד פברואר 2011 - בתחילת אוגוסט 2010 החל השר ברק לראיין מועמדים לתפקיד הרמטכ"ל ה-20 של צה"ל; ב-6.8.10 פורסם בתקשורת מסמך הרפז; בתחילת ספטמבר 2010 מינתה הממשלה את אלוף גלנט לתפקיד הרמטכ"ל ה-20 של צה"ל; באוקטובר 2010 מונה אלוף יאיר נווה לתפקיד סגן הרמטכ"ל; בינואר 2011 הודיעה לשכת השר ברק על מינוי דובר צה"ל חדש, לפי המלצתו של הרמטכ"ל המיועד, אלוף גלנט; בתחילת פברואר 2011 ביטלה הממשלה את מינוי אלוף גלנט לתפקיד הרמטכ"ל, והשר ברק התבטא בתקשורת בחריפות נגד הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי. בתקופה זאת, מפרסום המסמך ועד לסיום תפקידו של הרמטכ"ל דאז, בפברואר 2011, הגיעה מערכת היחסים בין השר ברק ובין הרמטכ"ל דאז לכדי שבר של אי-אמון ביחסי העבודה שביניהם שבא לידי ביטוי במקרים רבים, כגון: פגישות עבודה, תהליך המינויים של הקצונה הבכירה, מחלוקות סביב אישורי ביקורים ואישור הוראות הפיקוד העליון.

השר ברק בהתייחסותו מ-17.4.12 לטיוטת דוח הביקורת ולעניין "מסגרת הזמנים למתיחות בין הרמטכ"ל לשעבר לבין שר הביטחון", ציין, כי כבר ב-2007, כשלושה-ארבעה חודשים לאחר כניסתו לתפקיד שהב"ט, החלו להישמע טענות של הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, על התייחסות השר אליו.

בהתייחסותו מ-25.6.12 לטיוטת דוח הביקורת מסר רא"ל (מיל') אשכנזי, כי "מבצע עופרת יצוקה מהווה ציון דרך ביחסי השר ברק והרמטכ"ל דאז [רא"ל (מיל') אשכנזי]. בעקבות המבצע הועלו טענות על ידי מקורבי שר הביטחון לפיהן הרמטכ"ל דאז נהנה מכול הקרדיט הציבורי על המבצע הצבאי וזאת על חשבון שר הביטחון אשר רואה עצמו 'מר ביטחון'. אפשר שזה הרקע הרלוונטי להידרדרות מערכת היחסים ואפשר שהטעמים לכך הם אחרים". אל"ם וינר בהתייחסותו מ-25.6.12 לטיוטת דוח הביקורת ציין, כי מכניסתו של השר ברק לתפקידו ועד לדצמבר 2008 התנהלה מערכת היחסים בין השר לרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ובין לשכותיהם באופן "תקיף, על אף חיכוכים ומתיחויות שגרתיות"; ואילו בהמשך התחיל עימות ביניהם, שהסיבות המרכזיות ליצירתו היו: מבצע "עופרת יצוקה" ותחושת השר שלא קיבל את ההערכה הציבורית הראויה; תהליך מינוי סגן הרמטכ"ל בקיץ 2009; והגעתו של מר קורן ללשכת השר ברק בנובמבר 2009.

השר ברק, בהתייחסותו מ-18.10.12 לדוח ה"כמעט סופי" ציין, כי "למקרא הממצאים הקשים" שהובאו בחלק א' של טיוטת דוח הביקורת, "ברור שלשכת הרמטכ"ל לא התנהלה כלפי לשכת שר הביטחון כ'מהלך עסקים רגיל' אלא ניהלה נגד שר הביטחון ולשכתו 'מלחמה'". לטענת השר ברק "מערכת היחסים הקשה המתוארת בטיטת הדוח ה'כמעט סופי' [פירוט לעניין זה ראו בחלק ב' בהמשך] הייתה תוצאה ישירה של אי קבלת מרותו של שר הביטחון על ידי הרמטכ"ל לשעבר ויזום 'אווירת מלחמה'; ו'כי הרמטכ"ל לשעבר השרה בקרב עוזריו ואנשי לשכתו אוירה של זלזול ואי קבלת מרות כלפי שר הביטחון ולשכתו". מר קורן, בהתייחסותו מ-18.10.12 לדוח ה"כמעט סופי" ציין, כאמור לעיל, כי "היו אלה אל"ם וינר, רא"ל (מיל') אשכנזי ומקורביהם אשר התנהלו כנגד לשכת שר הביטחון כ'מלחמה', וכי מצדו ומצד השר ברק לא הייתה 'כל מלחמה'".

משרד מבקר המדינה בדק כאמור לעיל אירועים מרכזיים במערכת היחסים האמורה, ובחן כיצד השפיעו אירועים אלה על מערכת היחסים וכיצד מערכת היחסים השפיעה על האירועים עצמם. חלק זה יכלול שני פרקים: הראשון, יעסוק במערכת היחסים בין נושאי תפקידים בכירים בלשכותיהם. בפרק השני יובאו אירועים מרכזיים, לפי סדר כרונולוגי של תחילת התרחשותם.

יצוין, כי חלק מאירועים אלה נמשכו תקופה ארוכה, כך שתחילתם הייתה כבר בתחילת שנת 2010, והם נמשכו גם לתקופה שלאחר פרסום מסמך הרפז בתקשורת, כאשר העמיק השבר בין השר ברק ובין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, אשר השפיע גם הוא על הטיפול באותם אירועים.

1. מערכת היחסים בין בעלי תפקידים בכירים בלשכות

א. חלוקת התפקידים בין בעלי תפקידים בלשכת השר ברק ובלשכת הרמטכ"ל

1) פקודת ארגון 62/93 ממאי 1993 בנושא: "ארגון סגל צבאי לראש הממשלה ולשר הביטחון"⁶⁸ (להלן - פקודת ארגון סגל צבאי) עוסקת, בין השאר, במבנה, בכפיפות ובתפקידים של הסגל צבאי המסייע לשני אישים אלה. עדכון מס' 28 לפקודה מיוני 2007 עוסק בהגדרת תפקידי המזכ"ץ של שהב"ט, ונקבע בו, בין השאר, כי המזכ"ץ הוא חלק מהמטה האישי של שהב"ט; הוא מרכז את הטיפול בנושאים הנוגעים "לצה"ל ולגופי קהילת המודיעין בלשכת שהב"ט"; והוא מהווה "גורם מקשר לצורך עדכון, תיאום, קישור והעברת הנחיות שר הביטחון לצה"ל, לגופים הכפופים לשר ו[ל]גופים נוספים בתחומים צבאיים וביטחוניים".

יצוין, כי מסמך פנימי של המזכירות הצבאית בלשכת שהב"ט מיוני 2008 (מדובר במסמך ללא חתימה ואשר מעמדו הפורמלי אינו מוגדר), שנמסר לנציגי משרד מבקר המדינה על ידי המזכ"ץ של השר ברק, מתייחס לחלוקת התפקידים בין המזכ"ץ ובין הרמ"ט בלשכת השר. בהתאם למסמך זה, הרמ"ט של שהב"ט "מרכז את הפעילות האזרחית בלשכת השר ומתאם את עוזרי השר ויועציו שהם במסגרת המטה האישי של השר"; "מלווה את השר בפעילותו בתחומים האזרחיים"; ו"מכין סקירות וניירות מטה".

בביקורת נמצא, כי אין הגדרה בנוהל או בהוראה של משהב"ט לתפקיד הרמ"ט של שהב"ט ולחלוקת התפקידים בינו ובין המזכ"ץ של שהב"ט. מר קורן מסר (14.11.10) לנציגי משרד מבקר המדינה, כי זמן קצר לאחר שנכנס לתפקידו כרמ"ט של השר ברק "החליט להוציא עצמו מהעניינים הצבאיים כדי להקטין את החיכוך", וכי הוא "התנתק מהצד הפורמאלי הצבאי". לדבריו, הרמ"ט מנהל את הלשכה ו"המזכ"ץ צריך להתעסק בנושאים המבצעיים; כל פעם שזה משיק לדרג האזרחי זה עובר דרך הרמ"ט". בפגישתו מ-25.11.10 עם נציגי משרד מבקר המדינה ציין המזכ"ץ דאז של השר ברק, תא"ל (מיל') מישל בן ברוך, כי "כל הקשר של לשכת השר ברק מול צה"ל עובר דרך המזכירות הצבאית. זאת, חוץ מאשר היבטים הנוגעים לראיונות של אלופים בתקשורת והופעות של קציני צה"ל בפני ועדות הכנסת". הוא ציין גם "שעם כניסתו לתפקיד שם לעצמו שלושה סייגים: לא עוסק בפוליטיקה; לא עוסק בתקשורת; ולא עוסק במינוי אלופים".

בהתייחסותו מ-17.4.12 לממצאי טיוטת דוח הביקורת ציין מר קורן, כי ניתן להסיק מהמובא לעיל מפקודת ארגון סגל צבאי, כי "תפקיד המזכיר הצבאי מצוי תחת המטריה של רמ"ט שר הביטחון". כמו כן הפנה מר קורן, בין השאר למסמך מלשכת השר ברק (גם הוא ללא חתימה) מ-28.1.10 המפרט את תפקידיו ותחומי אחריותו של רמ"ט השר בו נכתב, בין השאר, כי תחת אחריותו הישירה של רמ"ט השר נמצאים גם "קציני צבא בכירים (תא"ל, אל"ם וכו')". בנוסף מר קורן צירף להתייחסותו מספר מסמכים נוספים מהם עולה, כי קודמיו בתפקיד עסקו גם בהיבטים הנוגעים

68 סגלים אלה מאורגנים במסגרת יחידת רישום מיוחדת הנקראת יחידת סגלים מיוחדים 8522.

לצה"ל ובכלל זה באישור הוראות פיקוד עליון ובתהליכים הנוגעים למינויים של קצינים בכירים בצה"ל.

לסוגיות הנוגעות למאפייני התפקידים של הרמ"ט והמזכ"ץ של שהב"ט ולמאפייני הקשר שלהם עם לשכת הרמטכ"ל וצה"ל הייתה השפעה על מערכת היחסים שבין לשכת השר ברק ובין לשכת הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל) אשכנזי.

רא"ל (מיל) אשכנזי מסר בפגישתו עם מבקר המדינה דאז ונציגי משרדו (23.2.11), כי הרמ"ט של השר ברק, בנוסף למזכ"ץ, פנה ישירות לקציני צה"ל בכירים (נתן שלוש דוגמאות), וכי נוצר מצב לא תקין מבחינתו, שבו שני גורמים בלשכת השר ברק מנחים את הצבא. בין היתר אמר הרמטכ"ל דאז: "אתה [מר קורן] היית בצבא, אתה יודע שלא עושים ככה. למה להתקשר בכלל לקציני צה"ל?"; "יוני [קורן] לא יכול לתת הנחיה לצבא, ולו מהטעם הפשוט שאחד נותן [המזכ"ץ של השר ברק] והוא [קורן] בכלל לא מוסמך לעשות [זאת]. אני לא עובד מולו. אני אמרתי לשר [ברק], והשר דיבר איתו, הוא [קורן] לא נכח בשום דיון, כי הוא לא צריך להיות שם". גם עוזר הרמטכ"ל דאז, אל"ם וינר, בפגישתו עם נציגי משרד מבקר המדינה (10.11.10) הצביע על כך שקורן פנה ישירות לגורמים בצה"ל, ובכלל זה "מאחורי גבו של הרמטכ"ל".

רא"ל (מיל) אשכנזי הוסיף ואמר: "הוא [מר קורן] איש פוליטי, ואני הקפדתי להפריד כל הזמן, היו לי תקלות כאלה עוד בעבר... זה לא נכון וזה לא התפקיד שלו בכלל להתעסק בזה, ממניינים ועד עניינים כאלה [הוראות פיקוד עליון]... הוא יושב עם... אנשים פוליטיים ולכן הוא לא יכול לעסוק גם במכרזים של עיר הבה"דים. אסור לו. בשביל זה יש מנכ"ל. ככה הוא לא יכול לעסוק גם בנושאים בצבא, בשביל זה יש מזכ"ץ. שיעסוק בדברים אחרים שהשר מנחה אותו".

בהתייחסותו מ-17.4.12 לטיטת דוח הביקורת ו בנוגע לדברים האמורים של רא"ל (מיל) אשכנזי, ציין מר קורן, כי הוא כלל לא פנה לאחד הקצינים שאותם הביא רא"ל (מיל) אשכנזי כדוגמה, ולקצין אחר שהביא רא"ל (מיל) אשכנזי הוא פנה בעניין מקצועי, ולאחר שהקצין ביקש ממנו כי יפנה אליו באמצעות מזכירות הפיקוד העליון (להלן - מפ"ע), כך מר קורן עשה. מר קורן ביקש להוסיף, כי הוא נמנע מלקחת חלק בדיונים מסוימים כדי להפחית את רמת החיכוך מול צה"ל והרמטכ"ל לשעבר, וזאת בשונה מרמ"טים קודמים שלקחו חלק בדיונים עם קציני צה"ל, כי הוא עצמו בתפקידו כרמ"ט שהב"ט בתקופת כהונתו של ח"כ בנימין בן-אליעזר כשהב"ט, השתתף בדיונים, ובכלל זה דיונים ופגישות שבהם לקח חלק סגן הרמטכ"ל באותם ימים, אלוף (בדרגתו דאז) אשכנזי. בנוסף לזאת ציין מר קורן, כי בשונה מהאמור בדברי רא"ל (מיל) אשכנזי, לו עצמו לא הייתה כל מעורבות במכרזי עיר הבה"דים, והוא (מר קורן) סייע אמנם לשר ברק בקמפיין פוליטי לפני כ-10 שנים, אך הוא לא כיהן בתפקיד פוליטי⁶⁹.

בנוסף לאמור לעיל, במהלך התייחסותו בעל פה מ-28.10.12 לדוח ה"כמעט סופי" מסר מר קורן לנציגי משרד מבקר המדינה הצהרות (מ-25.10.12) מאת תא"ל (מיל) חזי משיטה, ראש מנהלת מעבר צה"ל לנגב - פרויקט "עיר הבה"דים" ומתא"ל מהרן פרוזנפר, ראש אגף התקציבים במשהב"ט (אשר שימש במסגרת תפקידו כיו"ר ועדת המכרזים לפרויקט זה) שבהן הם ציינו, כי "מר קורן מעולם לא פנה אלי בבקשה כלשהי בנוגע לפרוייקט 'עיר הבה"דים', מעולם לא שוחחנו על כך ולא ידוע לי על התערבות כלשהי של מר יוני קורן בנושא".

69 מר קורן כיהן בעבר כראש המטה של השר ברק כאשר האחרון כיהן כשר הפנים (יולי 1995 - נובמבר 1995) וכשר החוץ (נובמבר 1995 - יוני 1996).

בפגישה של השר ברק עם מבקר המדינה דאז ונציגי משרדו (26.9.11) התייחס השר ברק לחלוקת התפקידים בלשכתו בין הרמ"ט ובין המזכ"ץ שלו, באמרו: "באופן נורמאלי בנושאים [צבאיים] ככלל יעסוק המזכיר הצבאי, והרמ"ט אמור לעסוק בכל הדברים האחרים. אבל הרמ"ט הוא הדמות הבכירה, מעבר לשר במשרד, ובהרבה מקרים הוא גם היה... איש אמונו של השר, או איש עם רקע צבאי בעצמו... מבחינה פורמאלית יש היגיון שהמזכ"ץ יעסוק בדברים הקשורים לצבא, אבל רמ"טים של שרי ביטחון היו יושבים מאז שיש את הדבר הזה, בכל דיון... והיו מדברים עם הרמטכ"ל חופשי... הרמטכ"ל היה חושב שהוא מקבל את הדברים ממקום יותר קרוב לשר מאשר מהמזכ"ץ שעסק יותר בדברים הטכניים. לא הייתה עם זה מעולם שום בעיה, הבעיה נולדה כאשר אשכנזי התחיל להתעקש על כל דבר, דקויות זה, דיבר איתו זה, וזה דיבר איתו הוא, ואיתו לא מדברים והוא מתנגד לזה שהוא... ובסוף יש את הרמטכ"ל, יש לו תפקיד, יש לו אחריות, אז בסדר יש איזה חולשה כזאת ילדותית, הוא זוכר את זה, וזה, ואת יוני [קורן]. הוא אמר לי לפני שהוא בא בכלל, לפני שיוני בא בכלל, הוא אמר לי פעם תשמע זה יהיה רע מאוד שהוא... אמרתי מה זה יהיה רע מאוד? למה זה יהיה רע מאוד? מה קורה פה? מה הסיפור? לא יודע. אז חשבתי שזה סתם אבל היום אני מבין שזה דבר בעצם שיטתי... יוני פתאום נתפס אצלם באמת כמישהו שאי אפשר יהיה להמשיך את המשא הזה בנוכחותו... זאת אומרת אי אפשר לעשות את זה מבלי שהוא יבחין. הוא גדל בעצמו בתוך המסדרונות האלה, אלה שעושים לו...".

השר ברק התייחס גם לטענה שהעלה הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ולפיה מר קורן הוא "איש פוליטי", ואמר, בין השאר: "יוני לא היה איש פוליטי בשום מצב... זה נכון שהוא פעם עזר לי בקמפיין בחירות לפני 10 שנים וגם כן בענייני פרסום ודברים כאלה".

יצוין, כי סוגיות הנוגעות לחלוקת התפקידים בין הרמ"ט של השר ברק ובין המזכ"ץ שלו, ובכלל זה גם ככל הנוגע לפעילות הרמ"ט עם צה"ל, עלו גם קודם לכהונתם של מר קורן ושל תא"ל בן-ברוך בתפקידם כרמ"ט וכמזכ"ץ (בהתאמה). מסמך של המזכירות הצבאית בלשכת השר ברק מאפריל 2008 (באותה עת תא"ל, בדרגתו דאז, איתן דנגוט כיהן כמזכ"ץ ותא"ל (מיל') מיכאל הרצוג כיהן כרמ"ט של השר ברק) עוסק בחלוקת התפקידים בין המזכ"ץ ובין הרמ"ט, והוא מתייחס ל"התערבות בנושאים שלא בסמכות הרמ"ט". במסגרת זאת נכללות דוגמאות להתערבות שכזאת של הרמ"ט, ובכלל זה: מפגש עם קציני אגף משאבי אנוש בנושא בני ישיבות ללא ידיעת המזכ"ץ; זימון קציני צה"ל ללא ידיעת המזכ"ץ; טלפונים ועדכונים לרמטכ"ל; התערבות בנושאים ביטחוניים; השתתפות בפגישות עבודה עם ראש אמ"ן, ראש המוסד, ראש שב"כ; והשתתפות באישור מבצעים מיוחדים.

בהתייחסותו של תא"ל (מיל') מיכאל הרצוג, לשעבר רמ"ט השר ברק, מיום 11.4.12 לממצאי הביקורת הוא מסר, כי תפקיד רמ"ט שר הביטחון "איננו מוגדר ולא ידוע לי שהוגדר אי-פעם", וכי עיקר המחלוקת בינו לבין מי ששימש בזמנו כמזכ"ץ של השר ברק, תא"ל (כדרגתו אז) איתן דנגוט, נגעה "לתחומי המימשק האזרחי-ביטחוני"; "מדובר בעשרות נושאי משנה במימשק של מערכת הביטחון מול הממשלה ומשרדיה, הכנסת, וועדותיה, נושאי 'תורתו' אומנות' וישיבות הסדר ועוד סדרה ארוכה של נושאים". עוד מסר, כי "ניתן לחשוב על יותר ממודל אחד למילוי תפקיד הרמ"ט... מה שאיננו סביר הוא להשאיר על כנה את אי הגדרת התפקיד, חלוקת האחריות בינו לבין המזכ"ץ ואיפיון נוהלי העבודה בין לשכות שהב"ט והרמטכ"ל".

2) בביקורת נמצא, כי גם בלשכת הרמטכ"ל אין הגדרה והסדרה פורמלית (בפקודה או בהוראה) של תפקיד עוזר הרמטכ"ל, הן ביחס לבעלי תפקידים אחרים בלשכת הרמטכ"ל והן בכל הנוגע לקשר עם גורמים מחוץ לצה"ל. בפגישתו מ-10.11.10 עם נציגי משרד מבקר המדינה התייחס אל"ם וינר לחלוקת התפקידים בינו ובין רל"ש הרמטכ"ל. לדבריו, הוא (עוזר הרמטכ"ל) "מתעסק בתחום בניין הכוח, כ"א [כוח אדם]... וקשר עם הדרג המדיני (שהב"ט, ממשלה, כנסת, ועדות,

מבקר המדינה); ורל"ש הרמטכ"ל "מתעסק בשוטף ובמבצעים". בהתייחסותו בעל פה מ-30.7.12 לטיטות דוח הביקורת ציין אל"ם וינר, כי ניתן לראות בתפקיד עוזר הרמטכ"ל "משרת אמון".

כאמור, בהתייחסותו מ-25.6.12 לטיטות דוח הביקורת צירף אל"ם וינר תצהיר של אלוף עמי שפרן בו נכתב, כי "קשה מאוד לאפיין את התפקיד בהגדרות רגילות"; תצהיר של תא"ל (בדרגתו דאז) יואב הר אבן לפיו "תפקיד עוזר הרמטכ"ל אינו מוגדר באופן רשמי... ומסגרת התפקיד מוגדרת על ידי הרמטכ"ל"; וכן, הוא הפנה לחוות-הדעת של פרופ' אבי שגיא, שצוינה לעיל, אשר ציין בחוות דעתו, כי תפקידו של העוזר האישי לרמטכ"ל אינו מוגדר על ידי מסמך כלשהו ולא בכדי הדבר, וכי התפקיד מורכב ועוסק בממשקים רבים הקשורים לפעילות הצבא והרמטכ"ל ולא ניתן להגדירו. כמו כן, לפי פרשנותו של אל"ם וינר לדברים, אין צורך ואף לא אפשרות להגדיר מראש את תפקיד עוזר הרמטכ"ל.

משרד מבקר המדינה מציין, כי תפקיד רמ"ט שר הביטחון ותפקיד עוזר הרמטכ"ל הם תפקידים מורכבים, וכוללים בחובם ממשקי עבודה רבים הקשורים לפעילות מעשהב"ט, שר הביטחון, הצבא והרמטכ"ל. לדעת משרד מבקר המדינה, מן הראוי שמשנהב"ט יגדיר ויעגן בכתובים את מעמדו של הרמ"ט של שר הביטחון ואת מעמדו של המזכ"ץ שלו, וכן את חלוקת התפקידים ביניהם בכל הנוגע למתכונת העבודה, או למצער יקבע קווים מנחים עבור גורמים אלה לעבודה עם צה"ל בכלל ועם לשכת הרמטכ"ל בפרט. ראוי שצה"ל יהיה מעורב בהגדרת נושאים אלה, ככל שהם נוגעים לממשק עם צה"ל, ובמיוחד ככל שהדברים נוגעים לתפקידו של המזכ"ץ של שר הביטחון. כמו כן, נוכח התפקיד המרכזי שיש לעוזר הרמטכ"ל בניהול העבודה השוטפת של הרמטכ"ל ולשכתו ובממשק של צה"ל עם הדרג המדיני, מן הראוי שצה"ל יגדיר ויעגן בכתובים את תפקיד עוזר הרמטכ"ל, או למצער יקבע קווים מנחים בעניין. אין בכך כדי לשלול את מרחב הגמישות שצריך לאפשר לשר הביטחון ולרמטכ"ל בקביעת דרכי הפעולה של עוזריהם הקרובים בלשכותיהם.

יודגש, כי נוהלים או קווים מנחים לבדם אינם תחליף ל"שכל הישר" ואינם יכולים להבטיח מערכת יחסים תקינה ושיתוף פעולה כפי שנדרש בין לשכות, ובוודאי כפי שנדרש בין לשכות המובילות את מעשהב"ט של מדינת ישראל ושאמון הציבור בהן חיוני ביותר. לכן, ישנה חשיבות גם לתשומות של בעלי התפקידים הבכירים עצמם בתחום זה ולהבנת תפקידם, בין השאר, למנוע "ליכוי שרפות" בין הלשכות. עוד מעיר משרד מבקר המדינה, כי לראשי המערכות - במקרה זה לשר הביטחון ולרמטכ"ל - יש תפקיד מפתח ואחריות כוללת בהדרכה ובהכוונה של עוזריהם ובפיקוח עליהם.

ג. מערכת היחסים שבין הרמ"ט של השר ברק, מר קורן, ובין עוזר הרמטכ"ל דאז, אל"ם וינר

להלן הדברים העיקריים שמסר מר קורן לנציגי משרד מבקר המדינה בנובמבר ודצמבר 2010 בהקשר זה: בתחילת דצמבר 2009, מספר ימים אחרי כניסתו לתפקיד, הנחה עוזר הרמטכ"ל דאז, אל"ם וינר, לבטל את התקן של עוזרו של מר קורן (קצין בדרגת סא"ל) ותקנים של חיילות המשרתות במשהב"ט בכפיפות אליו. מר קורן הוסיף, כי למחרת ביטל הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, הנחיה זאת, בעקבות פניית מר קורן אליו; סמוך לאחר כניסתו לתפקידו כרמ"ט

השר ברק הסתבר לו, ש"בסביבתו הקרובה של הרמטכ"ל דאז - אל"ם וינר ותא"ל [מיל'] בניהו - מדברים על כך שהרמטכ"ל לא כפוף לשר הביטחון אלא לדרג המדיני". פעילותם זאת נועדה "למזער את תפקידו ומעמדו של השר ברק", ו"מי שמפעיל את התקשורת נגד השר הם בראש [ובראשונה] דו"ץ [תא"ל (מיל')] אבי בניהו, עוזר הרמטכ"ל ארו וינר מאחוריו, ומפעיל את שניהם ברקע - הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי".

מר קורן הצביע גם על שורה של קשיים שהערימו, לטענתו, בלשכת הרמטכ"ל דאז בעבודתם מול לשכת השר ברק, ובכלל זה: נמנעה השתתפותם של אלופים וקצינים בכירים נוספים בדיונים מבצעיים שהתקיימו אצל השר ברק; אנשי לשכת הרמטכ"ל דאז נמנעו לעתים מלהביא מצגות לדיונים שהתקיימו בלשכת השר ברק, ולעתים הם סירבו להשאיר שם מצגות; מר קורן הציג את הקשיים שהערימה לטענתו לשכת הרמטכ"ל בכל הקשור בהעברת דוח ועדת אילנד מאוגוסט 2010 בנוגע להתמודדות צה"ל עם אירועי ה"משט הטורקי" ללשכת השר ברק; והוא מסר גם, כי לכל רל"ש של אלוף בצה"ל הייתה הוראה לדווח לאל"ם וינר על כל שיחה שמקיים האלוף עם לשכת השר ברק. עוד ציין מר קורן, כי עד שאל"ם וינר נכנס לתפקידו כעוזר הרמטכ"ל, כל מינוי של תא"ל במילואים היה מובא לאישור שהב"ט, אך מאז כניסתו לתפקיד כל דרגות התא"ל שניתנו לאנשי מילואים לא הובאו לאישור השר ברק (בנושא אישור מינויים של קצינים בכירים, ובכלל זה אישור של דרגות תא"ל במילואים, ראו בהמשך). מר קורן הוסיף, כי מערכת היחסים ששררה בין השר ברק ובין הרמטכ"ל דאז לאחר הגעתו של מר קורן ללשכת השר ברק הייתה דומה לזו שהייתה לפני הגעתו, אך אצל הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, או אנשיו הייתה תפיסה, שמרגע שהוא (מר קורן) הגיע משהו השתנה. כמו כן טען מר קורן, כי הוא אף משוכנע שאל"ם וינר היה מעורב בכתיבת מסמך הרפז.

לדבריו של מר קורן לנציגי משרד מבקר המדינה, מאז פברואר 2010 (לאחר פרסום הכתבה של העיתונאי יואב לימור בנוגע להארכת הכהונה של הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, בשנה נוספת - על כך ראו בהמשך) הוא הרגיש חרפה של הפעילות המתנהלת לכאורה נגדו, ובלשונו: "התחילה השתוללות מטורפת, פשוט מטורפת מהעמוד הראשי של 'מעריב'... שם נמחה התמונה שלי עם כתבות משמיצות, שקריות, חסרות תקדים, ועד היום". לדבריו, גם בני משפחתו נפגעו, במישורין ובעקיפין מהפעילות נגדו.

המזכ"ץ דאז של השר ברק, תא"ל (מיל') בן ברוך, אמר לנציגי משרד מבקר המדינה (25.11.10), כי "לדעתו מערכת היחסים בין לשכת השר ללשכת הרמטכ"ל הייתה במתכונתה הנוכחית גם לפני כניסתם של שניהם [המזכ"ץ ומר קורן] לתפקידם"; כי "מרגע שנכנס לתפקידו הרגיש במתיחות בין הלשכות. להערכתו מדובר בנושאים פרסונאליים"; וכי "כיום [במועד הפגישה - נובמבר 2010] יש למעשה חרם מצד לשכת הרמטכ"ל על יוני קורן". עם זאת הוא הוסיף, כי "מערכת היחסים בין המזכירות הצבאית של השר ברק לבין לשכת הרמטכ"ל, כולל מול עוזר הרמטכ"ל... היא טובה מאוד. גם בהיבטים של יחסים בין אנשים וגם בנושאים ענייניים. אם מערכות נוספות היו מתנהגות כך המצב היה טוב".

בפגישותיו עם מבקר המדינה דאז ועם נציגי משרד מבקר המדינה בחודשים נובמבר 2010, מרץ וספטמבר 2011 ציין אל"ם וינר, כי כשמר קורן נכנס לתפקידו הוא (אל"ם וינר) בא אל מר קורן "בידיים נקיות ואמר לו בפגישה ביניהם שהם עובדים בסביבה טעונה, אך יש אינטרסים משותפים שיעבדו ביחד. אבל מהר מאוד העסק [שיתוף הפעולה] לא מתפתח בכיוון הזה". אל"ם וינר אמר לנציגי משרד מבקר המדינה (22.9.11), כי מסמך הרפז הוא תכנית של חבורת אנשים בסביבת השר ברק, שנועדה לפגוע ברמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי. ובהתייחס לשאלת נציג משרד

מבקר המדינה הבהיר, כי במונח "בסביבת השר ברק" נכללים מר קורן⁷⁰ והשר ברק. כן הוא אמר, כי "בסמוך לתקופה שיוני קורן מגיע... אני מבין שיש בלשכה איזה גנרל, שדי יודע לכוון גם את החיילים... גם זה שהוא מגיע זה בתהליך של אסקלציה מתמשכת, הוא בדצמבר [צ"ל - נובמבר] מתחיל תפקיד, איפשהו באמצע ינואר הוא צורח עלי כמו משוגע, מאיים עלי באיומים, ולא מדבר איתי, הוא לא מדבר איתי, כמו ילד בגן". אל"ם וינר ציין, כי בשיחת הטלפון האחרונה בינו ובין מר קורן מ-18.1.10, שלאחריה חדלו מלדבר האחד עם השני, דנו השניים בעניין הגעתו של קצין בכיר מאמ"ן לדיון אצל השר ברק. אל"ם וינר ציין, כי מר קורן "צרח עליו [על אל"ם וינר] ואף איים עליו שהוא [אל"ם וינר] יינזק באופן אישי. להלן הפרטים הרלוונטיים מהשיחה הנ"ל ביניהם מתוך תמליל שיחת הטלפון בין השניים, שהוקלטה בלשכת הרמטכ"ל:

אל"ם וינר : ההנחיות [מ]שר הביטחון [ל]צבא עוברות דרך המזכיר הצבאי ...

מר קורן : אני מודיע לך שאתה טועה. מרגע זה, זה דרכי. אני ראש המטה, אני מנהל גם את המזכיר הצבאי על פי חוק.

אל"ם וינר : אז תנהל את המזכיר הצבאי על פי חוק ותגיד למזכיר הצבאי שיוציא הנחיה [בדבר זימון הקצין לדיון].

מר קורן : "מאה אחוז. תודיע לרמטכ"ל שאני מבקש לדבר איתו. אתה תדבר שם, ואני מודיע לך שגם אתה, על איך שדיברת עכשיו, תינזק, כי זו לא צורה של תשובה."

אל"ם וינר אמר גם לנציגי משרד מבקר המדינה, שאת הנושאים הקשורים לשר ברק הוא תיאם מאותו יום עם המזכ"ץ של השר ברק ולא עם מר קורן, וכי "כל דבר הפך להיות מלחמה". לדבריו, חלה התעצמות בתהליך של העכרת היחסים בין השר ברק והרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, עם כניסתו של מר קורן ללשכת השר, והוא אף ייחס למר קורן שורה של מעשים שמטרתם הייתה לפגוע ברמטכ"ל ולשכתו, כשהחמור שבהם, לדבריו, היה הדלפת חומר צבאי מסווג לידי עיתונאים ואזרחים בלתי מורשים. אל"ם וינר טען בפני נציגי משרד מבקר המדינה (10.11.10), בין השאר, כי ביולי 2010 הועבר ללשכת השר ברק עותק מדוח אילנד המסווג בנושא המשט הטורקי, ולמחרת הופיעה בעיתונות כתבה שבה צוטטו חלקים מדוח אילנד; כמו כן הודלף מלשכת השר ברק במאי 2010 סיכום מסווג של דיון מבצעים וגיחות (להלן - מו"ג).

בהתייחסותו מ-25.6.12 לטיוטת דוח הביקורת ציין אל"ם וינר, כי חיוני להבין את המציאות הקשה אשר נבעה מ"הכרזת המלחמה" של השר ברק ואנשי לשכתו נגד הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ואנשי לשכתו, "מלחמה שהכתיבה את האווירה הקשה ששררה בין הלשכות"; "יוני קורן הודה בפני כל דכפין כי הפופולאריות של הרמטכ"ל מפריעה לשר הביטחון למצב עצמו כימר ביטחון ולכן יש להילחם ברמטכ"ל".

מר קורן התייחס לשיחת טלפון האמורה מ-18.1.10 בפגישה עם מבקר המדינה דאז ונציגי משרדו (26.9.11) ואמר, כי הרקע לשיחת טלפון זאת הוא שהשר ברק קיים התייעצויות עם בכירים במעב"ט, ולשכת השר ברק ביקשה להציג לפורום האמור את תמונת המודיעין, אך לשכת הרמטכ"ל סירבה לשלוח קצין למתן סקירה זאת. לדבריו, לשכת המזכ"ץ של השר ברק פנתה אליו

⁷⁰ יצוין, כי מר קורן, בהתייחסותו מ-17.4.12 לטיוטת דוח הביקורת, ביקש להדגיש בקשר לאמירתו זו של אל"ם וינר, כי "לא היה לי כל קשר ישיר או עקיף או היכרות עם [סא"ל (בדימ')] הרפז ומעולם לא פגשתי אותו או שוחחתי עימו". כמו כן, כאמור לעיל, ב-19.8.10 הודיעה המשטרה על ממצאי ביניים של חקירת זיוף מסמך הרפז, ולפיהם, בין היתר, "אין תשתית לחשד שמי מעובדי הלשכות של שר הביטחון [אהוד ברק] ושל הרמטכ"ל [רב-אלוף גבי אשכנזי] מעורב בהכנת המסמך".

(למר קורן) לטפל בנושא: "הם מגיעים לקיר ולא יודעים מה לעשות. מצד אחד השר [ברק] מנחה אותם להביא, מצד שני הרמטכ"ל אומר להם לא והם באופן טבעי הם פנו אלי שאני אדבר על ליבם של לשכת הרמטכ"ל". מר קורן הוסיף, כי שוחח עם אל"ם וינר בנושא: "תשלחו מישהו ואי אפשר לבזות ככה את המטה הכללי. והוא [אל"ם וינר] כמובן ממשיך להסביר לי שהם עושים מה שהם רוצים, והוא מנסה לחנך אותי שאני אחנך את המזכיר הצבאי וכו'. אז אני מתרגז כנראה ואומר לו את זה [ואני מודיע לך שגם אתה, על איך שדיברת עכשיו, תינזק"]. זה לא נראה לי עוד איזה משהו... אפשר להסתכל על הצד השני של זה, שאין פה שום... [שהם] בזים לכללים: שר הביטחון נותן החלטה והם פשוט מצפצפים עליה. אני לא יודע, זה מה שאני קורא בתוך השיחה הזו באמת".

מר קורן, בהתייחסותו מ-17.4.12 לטיטת דוח הביקורת בהקשר זה הוסיף וציין, כי טרם שיחתו האמורה עם אל"ם וינר, הוא (מר קורן) שוחח בנושא עוזר המזכ"ץ לשעבר, אל"ם שלומי עם שלום, עם אל"ם וינר, אולם נענה מצדו של אל"ם וינר בשלילה. לדברי מר קורן אמירתו לאל"ם וינר נאמרה בלהט השיחה וההתרגשות, מאחר, שלדבריו, אל"ם וינר שיקר לו שעה שהכחיש כי בקשה קודמת בנושא של עוזר מזכ"ץ שהב"ט נענתה בשלילה מצדו; וכי הדברים נאמרו נוכח הצטברותם של מקרים שבהם הערימה לשכת הרמטכ"ל דאז קשיים על לשכת השר ברק, לאחר "שסירבו למלא את הנחיות שר הביטחון ולקבל את מרותו", ועל רקע דברים שהגיעו לאוזניו שלפיהם מקורבי הרמטכ"ל דאז ואל"ם וינר מכפישים את שמו ועומדים מאחורי פרסומים נגדו בתקשורת. מר קורן הוסיף, כי בהמשך אותה שיחה הוא הזמין את אל"ם וינר ליישב עמו את המחלוקת, וציין בפניו, כי תפקידם של מר קורן ושל אל"ם וינר הוא להוריד את החיכוך ולא להגביר אותו. בהתייחסותו מ-18.10.12 לדוח ה"כמעט סופי" ציין מר קורן, כי השיחה מצביעה על "התנהלותו המתריסה של אל"ם וינר... אשר ניסה להקשות (ולא בפעם היחידה) על לשכת שר הביטחון", וכי שיחה זאת "מהווה דוגמה נוספת לאי-קבלת מרות משר הביטחון על ידי לשכת הרמטכ"ל". מר קורן הוסיף וציין, כי "ניתוק היחסים" בינו לבין אל"ם וינר "נעשה באופן חד-צדדי ע"י אל"ם וינר". זאת למרות שלדברי מר קורן בשיחה האמורה מ-18.1.10 הוא (מר קורן) הזמין את אל"ם וינר לשבת עימו ועם מזכירת השר ברק "על מנת ליישב את המחלוקת".

בנוסף, בהתייחסותו מ-17.4.12 לטיטת דוח הביקורת בעניין זה, דחה מר קורן את טענותיו של אל"ם וינר, שלפיהן לשכת השר ברק היא שהדליפה את דוח אילנד (לטענתו הדוח הופץ ב-12.7.10 בצורה מוסדית על ידי דובר צה"ל), וכן הכחיש את הטענה האמורה של אל"ם וינר, שלפיה סיכום דיון מו"ג כאמור הודלף מלשכת השר (התייחסות לנושא הדלפת מידע מסווג וחשיפתו ראו בהמשך דוח זה). יודגש כי עד תום מועד הביקורת לא נחקר ולא הובהר מי עמד מאחורי ההדלפה.

סא"ל עמוס הכהן, הרל"ש של הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ציין בפגישתו מ-29.12.10 עם נציגי משרד מבקר המדינה, כי "בהסתכלות אחורה [הוא] רואה נסיגה ביחסי העבודה בין שתי הלשכות, בייחוד בשנה וחצי האחרונות"; "בגלל הנושאים שבהם מתעסק ארז [אל"ם וינר], החיכוך היותר 'מלוכלך' נמצא בציר של ארז, וזה גם הציר שנתקע. ממשק העבודה של הציר שלו [רל"ש הרמטכ"ל] מול לשכת השר ברק הוא עם המזכ"ץ וזה הציר המבצעי היותר נקי, והאחריות גם ברורה ומשותפת בין הרמטכ"ל לשר הביטחון. קיים הבדל בין אי-אישור מינויים לבין אי-אישור מבצע". רל"ש הרמטכ"ל דאז גם סבור שאחד מקווי השבר בין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, לשר ברק היה "המינוי של יוני קורן לרמ"ט. זה החריף את יחסי העבודה. האווירה נהייתה יותר עכורה וחשדנית".

השר ברק התייחס לסוגיית מערכת היחסים בין ראש המטה שלו ובין עוזרו של הרמטכ"ל דאז בפגישה עם מבקר המדינה דאז ונציגי משרדו (26.9.11) באמרו, בין השאר, כי בתפקיד הרמ"ט

"צריך קצת מידה מסוימת של אסרטיביות" וכי "לשכת הרמטכ"ל, הרמטכ"ל, עוזרי הרמטכ"ל, [תא"ל (מיל')] אבי בניהו, כולם, אפילו בתקשורת, שיחקו איתו [עם קודמו של מר קורן בתפקיד]... כשיוני בא הם באמת נבהלו מאוד, כי... זה בן אדם שהוא היה כבר רל"ש רמטכ"ל, והוא היה ראש מטה איזה זמן אצל פואד, והוא היה ידוע מן הזמן שלו במטה הכללי שהוא לא נותן זה, הוא בן אדם באמת שמכיר איך הדברים האלה רצים והוא לא נותן להם לעשות מה שהם רוצים. היה ניסיון לעשות איזשהו היפוך יוצרות... וכשהגיע יוני באמת נבהלו כי זה פתאום משהו שאומר: תגיד, מה אתה על מה אתה מדבר? זה מה שלשכת השר רוצה ותתכבדו ותעשו את זה, זה לא קפריזות; זה הכול דברים שתורמים לעבודה". השר ברק, בהתייחסות מ-18.10.12 לדוח ה"כמעט סופי" ציין, כי הדגש בשיחה מ-18.1.10 בין מר קורן לאל"ם וינר נוגע ל"עוזר רמטכ"ל שמסרב לבצע הנחייה מפורשת של השר בעניין הגעתו של קצין בכיר מאמ"ן לדין אצל שר הביטחון תוך שימוש בתירוצים ובהתחמקות שמטרתן להסוות אי קבלת מרותו של השר הממונה".

רא"ל (מיל') אשכנזי התייחס אף הוא לנושא זה בפגישתו מ-23.2.11 עם מבקר המדינה דאז ונציגי משרדו, באמרו: "אני חושב שזה לא יאה שיוני [קורן] כרמ"ט חדש ירים טלפון לעובדים שלי על איזה עניין כזה או אחר, וזה היה גם הסיכום ביני ובין מישל [תא"ל בן ברוך המזכ"ץ דאז של השר ברק]... הוא מתחיל לצעוק עליי [על אל"ם וינר] ובסוף גם אומר לו: אתה תינוק באופן אישי. אני לא יודע מה להגיד. מעבר לזה, הוא יודע שאני בכיר ממנו, מה זה הדבר הזה? אחרי זה הלכתי עם זה לאהוד [ברק], והוא אמר לי: תשמע, אני לא מאמין, והוא אומר לי בדקתי; במקרה הם דיברו [בטלפון] [ה]אדום. האדום אצלנו מוקלט באופן תמידי... ככה צריך לדבר עובד מדינה?".

מהאמור לעיל עולה, כי מערכת היחסים העכורה שבין הרמ"ט של השר ברק, מר קורן, ובין עוזר הרמטכ"ל דאז, אל"ם וינר, הגבירה והעצימה את המתחים והחשדנות בין הלשכות, הושפעה מהם, והקשתה על שיפור היחסים בין השר ברק ובין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי. למר קורן ולאל"ם וינר טענות קשות האחד כנגד השני על היחסים ביניהם שהלכו והחריפו, עד שלא החליפו מילה ביניהם החל מינואר 2010.

משרד מבקר המדינה מצייין, כי לרמ"ט של שר הביטחון ולעוזר הרמטכ"ל תפקידים מרכזיים בכל הנוגע להתנהלות הלשכות שעליהן הם אחראים ולקשר שבין שתי הלשכות. מערכת היחסים בין שני בעלי התפקידים הללו יכולה להשפיע, לחיוב או לשלילה, ישירות על מערכת היחסים שבין שר הביטחון לבין הרמטכ"ל. בביקורת נמצא, כי לא זו בלבד שמערכת היחסים בין הרמ"ט של השר ברק, מר קורן, ובין עוזר הרמטכ"ל דאז, אל"ם וינר, לא תרמה להפגת המתחיות בין השר ברק ובין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, אלא שהיא עלתה על שרטון והם לא שוחחו ביניהם מאז ינואר 2010, דבר שהוסיף למתיחות שהייתה קיימת בין שתי הלשכות. מר קורן, הבהיר אמנם את הנסיבות שהובילו לדברים שהוא השמיע כלפי אל"ם וינר, אולם משרד מבקר המדינה מעיר, שגם בלהט השיחה לא היה מקום לשימוש בלשון איום או המשתמעת כאיום של מר קורן כלפי אל"ם וינר.

ג. מערכת היחסים בין הרמ"ט של השר ברק ויועץ התקשורת של השר ברק ובין דובר צה"ל דאז

1) העברת מידע מהשר ברק לכלי התקשורת נעשית בעיקר באמצעות יועץ התקשורת שלו, מר סרי. העברת המידע ממהב"ט לכלי התקשורת נעשית בעיקר באמצעות הדובר של משהב"ט, הכפוף למנכ"ל משהב"ט (נכון לתקופת הביקורת תפקיד זה לא היה מאויש). בהתאם להוראת משהב"ט 11.20 בנושא: "דובר משהב"ט - הוראת ארגון", מקיים דובר משהב"ט זיקה מקצועית ליועץ התקשורת של מהב"ט, כאשר "ענייני דוברות הקשורים לדרג המדיני" נמצאים בתחום אחריותו של יועץ התקשורת של השר.

העברת המידע של צה"ל לתקשורת וההתנהלות של צה"ל ביחסיו עם התקשורת נעשים באמצעות חטיבת דובר צה"ל והעומד בראשה, דובר צה"ל. הפ"ע בנושא: "חטיבת דובר צה"ל" (להלן - הפ"ע דובר צה"ל) קובעת, כי ייעודה של חטיבת דובר צה"ל הוא: "לדווח על הנעשה בצה"ל לציבור בארץ ובחול, לטפח את אמון הציבור בצה"ל ולהוות סמכות מקצועית ראשית בצה"ל בנושא הדוברות והעברת המידע לציבור". ההוראה קובעת שראש חטיבת דובר צה"ל ישמש כדובר צה"ל, ויפעל בכפיפות "לראש אגף מבצעים, חוץ מבנושאים שהרמטכ"ל יקבע מראש ובכתב, שבהם יהיה ראש החטיבה כפוף לרמטכ"ל". הפ"ע קובעת, כי בנושאים הנוגעים לשהב"ט ולפעולתו השוטפת של משהב"ט יתאם ראש חטיבת דובר צה"ל את פעולותיו והודעותיו לתקשורת עם יועץ שהב"ט לתקשורת ועם דובר משהב"ט, בהתאמה.

כאמור, יועץ התקשורת של השר ברק, מר סרי, מונה לתפקיד באוגוסט 2009. מחומר הביקורת, ובעיקר משיחות שניהלו נציגי משרד מבקר המדינה עם אישים רבים, עולה, כי גם בין יועץ התקשורת של השר ברק, מר סרי, והרמ"ט של השר ברק, מר קורן, מהצד האחד, ובין דובר צה"ל דאז, תא"ל (מיל') בניהו, מהצד השני, שררו חשדנות, אי-אמון ואף איבה, וכבר בתחילת 2010 חדלו הצדדים לשוחח זה עם זה. להלן פרטים:

בפגישתו עם מבקר המדינה דאז ונציגי משרדו מ-26.9.11 ציין מר קורן בנוגע ליחסיו עם תא"ל (מיל') בניהו, כי "בניהו לא דיבר איתי מהיום הראשון כשנכנסתי לתפקידי. אני כשנכנסתי לתפקידי למחרת, לפי דעתי, התקשרתי לבניהו למשרדו, לפי דעתי, איזה ארבע פעמים כדי להגיד לו שהגעתי ואני אשמח להיפגש איתו, ולדבר איתו, והוא לא חזר אלי מעולם, פשוט לא חזר אלי מעולם". מר קורן הוסיף, כי לאחר שנפגש עם הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, בינואר 2010 התקשר אליו תא"ל (מיל') בניהו ואמר לו שהרמטכ"ל דאז הנחה אותו (את תא"ל (מיל') בניהו) לעשות כך. לדבריו, "הוא (תא"ל (מיל') בניהו) הסביר לי שהוא יהיה מוכן לדבר איתי רק אם אני אשנה את ההתנהגות. אמרתי לו: עוד לא עשיתי כלום מה יש לשנות? הוא אמר לי: שתשנה את ההתנהגות אני אסכים לדבר איתך... זה בהחלט הייתה השיחה וניתקתי את הטלפון. פשוט סגרת עלי את הטלפון. אני לא הרגשתי שיש טעם בכלל לדבר, זה לא נראה לי שיחה אפילו, השיחה הייתה אולי דקה".

בפגישותיו הנוספות עם נציגי משרד מבקר המדינה (מ-14.11.10, 15.11.10 ו-7.12.10) ציין מר קורן בהקשר לתא"ל (מיל') בניהו את הדברים הבאים: תא"ל (מיל') בניהו עומד מאחורי מסמך הרפז והפיץ "לכול העיתונאים שקורן עומד מאחורי המסמך"; "בניהו הוא שחקן פוליטי"; "זו בעיה כי הוא [תא"ל (מיל') בניהו] חי את הפוליטיקה. מעורבותו היא מאוד בעייתית"; תא"ל (מיל') בניהו פעל "למזער את תפקידו ומעמדו של השר ברק". מר קורן פירט שורה ארוכה של כתבות בעיתונות הישראלית, שמהן עולה לטענתו "שיש מסע של גימור דמותו של השר [ברק]...

מי שמפעיל את התקשורת נגד השר הוא בראש [ובראשונה] דובר צה"ל [תא"ל (מיל') אבי בניהו]; מר קורן הוסיף, כי מאז פרסום הידיעה של העיתונאי יואב לימור בפברואר 2010 בעניין הארכת כהונתו של הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, בשנה החמישית (ראו בהמשך), 'נפרצו כל הגבולות ואני [מר קורן] זוכה לכינוי [בתקשורת] של 'מלאך חבלה' וכדומה.

בפגישתו עם נציגי משרד מבקר המדינה מ-20.12.10 ציין מר סרי, כי כבר בשבוע הראשון בתפקידו, התקשר אליו תא"ל (מיל') בניהו ונזף בו על כך שאישר לפרסם תמונה של הרמטכ"ל דאז שצילם צלם של משרד הביטחון מתרגיל מפקדות (בעניין זה ראו להלן). בנוסף לזאת ציין, מר סרי, כי כחודש לאחר כניסתו לתפקיד במהלך תרגיל אחר, צעק עליו תא"ל (מיל') בניהו בשל כך שמר סרי רצה להפגיש בין השר ברק לבין עיתונאים שנכחו במקום, דבר שגרר ויכוח קולני בין תא"ל (מיל') בניהו ובין מר סרי. לדברי מר סרי, יחסיו עם תא"ל (מיל') בניהו "שהעכירו מאז, הגיעו לפיצוץ בפברואר 2010" בעקבות פרסום הידיעה של העיתונאי יואב לימור על השנה החמישית⁷¹.

עוד ציין מר סרי בפגישתו האמורה עם נציגי משרד מבקר המדינה, כי מאז מלחמת לבנון השנייה, שלאחריה טיפל הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, בנושא ההדלפות, הכתבים מקבלים מידע על צה"ל ברוב המקרים רק מדובר צה"ל. לדברי מר סרי, מצב זה יצר תלות של הכתבים הצבאיים בדובר צה"ל, והביא את חלקם לפרסם כתבות שליליות על השר ברק כדי למצוא חן, לטענתו, בעיני תא"ל (מיל') בניהו. מר סרי הוסיף, כי הוא מקבל, באופן שגרתי, שאלות רבות מעיתונאים על דברים שקשורים לשר ברק, "80%-90% מהדברים לא פורסמו, כי הכתבים בדקו וראו שלא היו דברים מעולם".

בפגישותיו מ-13.12.10 ומ-16.3.11 עם נציגי משרד מבקר התייחס תא"ל (מיל') בניהו ליחסיו עם מר קורן וציין, בין השאר, כי עד שהתמנה מר קורן, השר ברק והרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, עבדו בסך הכול בהרמוניה, כשתא"ל (מיל') בניהו היה גורם ממתן ומפשר בין שניהם; כשהתמנה מר קורן, הייתה שיחה ביניהם, שבה אמר תא"ל (מיל') בניהו למר קורן שיעזור לו [למר קורן] והוא רק מבקש "שיהיה יוני [קורן] חדש" (לדברי תא"ל (מיל') בניהו, הוא הכיר את מר קורן בעבר וכבר אז היו ביניהם חיכוכים). תא"ל (מיל') בניהו ציין, כי מספר ימים אחרי כן אמר מר קורן לרמטכ"ל, שיש כתבה ב"מעריב", שהשר ברק משוכנע שמקורה בתא"ל (מיל') בניהו, ומבקש מהרמטכ"ל לטפל בזה. מאז הבחין תא"ל (מיל') בניהו בשינוי בסגנון, ולדבריו, מאז שהגיע מר קורן השתנתה האווירה במשהב"ט, ומר קורן התחיל לכוון את השר ברק נגד תא"ל (מיל') בניהו. לדברי תא"ל (מיל') בניהו, זמן קצר לאחר מכן הוא התקשר למר קורן ואמר לו, בין השאר: "לי ולך יש שני תפקידים הרבה יותר גדולים ממני וממך, בוא נמחק את השיחה הזאת, נשמור על רמה של שיח". תשובת מר קורן הייתה לדברי תא"ל (מיל') בניהו: "אני שמח שאתה מתקשר להתנצל ואני מקווה שזו פעם אחרונה שזה קורה". תא"ל (מיל') בניהו הוסיף, כי מאז הם לא דיברו ביניהם.

אשר ליחסיו עם מר סרי אמר תא"ל (מיל') בניהו בפני נציגי משרד מבקר המדינה, כי כשנכנס לתפקידו, התחיל מר סרי להנחות את תא"ל (מיל') בניהו ואמר לו: "נגמרו הימים שלך, אתה כבר לא קובע". לדברי תא"ל (מיל') בניהו, בהזדמנות כלשהי הוא דיבר על זה עם השר ברק. יומיים לאחר מכן התקשר אליו מר סרי וצעק שתא"ל (מיל') בניהו יעשה מה שהוא ינחה אותו. בעקבות הפרסום על ידי מר סרי של הצילום של הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, בתרגיל האמור, כאמור לעיל, תא"ל (מיל') בניהו צלצל למר סרי, ולדבריו התחוללה ביניהם "מהומת אלוהים".

71 מר סרי הפיץ לעיתונאים את תגובתו של השר ברק, שבה הואשם תא"ל (מיל') בניהו ביצירת הידיעה בנושא הארכת כהונתו של הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, בשנה חמישית. הרחבה בעניין ראו להלן.

תא"ל (מיל') בניהו הוסיף, כי בעקבות הידיעה שפרסם העיתונאי יואב לימור בפברואר 2010, שלפיה קיימת הערכה שהשר ברק יאריך את משך כהונתו של הרמטכ"ל בשנה נוספת, וההודעה שפרסם מר סרי מטעם השר ברק, המאשימה את תא"ל (מיל') בניהו במסירת המידע לעיתונאי, הודעה שאינה נכונה (בעניין זה ראו להלן), הוא הפסיק לדבר עם מר סרי. יצוין, כי בהתייחסותו של מר סרי מ-25.3.12 לטיוטת דוח הביקורת הכחיש מר סרי, כי אמר לבניהו "נגמרו הימים שלך, אתה כבר לא קובע", והוא ציין, כי "ההפך הוא הנכון", וכי בשיחת ההכרות שלהם לאחר שבניהו השמיץ לדבריו את השר ברק הוא (סרי) טען שתפקידם שלו ושל בניהו הוא "להפחית ככל הניתן את המתחים בין הרמטכ"ל לשר הביטחון ולא ללבות אש ומדון".

המצב שבו דובר צה"ל ויועץ התקשורת של השר ברק אינם מדברים זה עם זה עלה במכתב ששלח המזכ"ץ של השר ברק לעוזר הרמטכ"ל ב-23.5.10, ובו כתב, בין השאר: "אבקש לחדד כי תיאום בנושאים דוברתיים ייעשה בין דו"צ [דובר צה"ל] ליועץ שהב"ט לתקשורת בהתאם למובא בהפ"ע". ביולי 2010 שוחח המזכ"ץ של השר ברק עם עוזר הרמטכ"ל דאז, ובקש להעביר באמצעותו כמה נושאים שהשר ברק מעוניין שהרמטכ"ל יטפל בהם, ובהם המצב שבו יועץ התקשורת של השר ברק ודובר צה"ל דאז אינם מדברים ביניהם. בתמליל של שיחת הטלפון מ-11.7.10, שהוקלטה בלשכת הרמטכ"ל בין עוזר הרמטכ"ל דאז, אל"ם וינר, לבין מזכ"ץ השר ברק ציין הראשון, בין השאר, כי במאי 2010 הציע הרמטכ"ל לשר ברק לקיים פגישה משותפת להם ולעוזריהם: "פגישה מרובעת. זה אומר השר ויוני [קורן] או ברק [סרי], או שניהם, והרמטכ"ל [אשכנזי] ובניהו... ננקה שולחן ונמשיך קדימה. השר אמר לו - הצעה מעניינת, תן לי לחשוב על זה... והשר לא חזר עם איזו תשובה" (בנושא הניסיונות להסדיר את מערכת היחסים בין השר ברק ובין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי - ראו בהמשך). בסופו של דבר, נותרה מערכת יחסים קשה זאת בעינה, ותא"ל (מיל') בניהו, עד יומו האחרון בתפקיד, לא דיבר עם מר סרי, יועץ התקשורת של השר ברק.

תא"ל (מיל') בניהו נשאל על ידי נציגי משרד מבקר המדינה בנוגע להוראות הפ"ע דובר צה"ל בדבר תיאום פעולות והודעות של דובר צה"ל עם יועץ שהב"ט לתקשורת בנושאים הנוגעים לשהב"ט ולפעולתו השוטפת של משהב"ט, והשיב כי אינו מכיר הוראה זו. הוא הוסיף כי: "אני החלטתי [בעקבות ההודעה מ-9 פברואר מטעם לשכת השר ברק⁷²] שאני לא רוצה איתו [עם מר סרי] קשר. סידרתי את זה... [ש]הקשר מתבצע דרך מפ"ע. בדקתי אם אני עובר עברה, הלכתי לעוזר הרמטכ"ל, [שאמר] שר הביטחון מנחה שאבי [בניהו] ידבר [עם מר סרי]. בסדר, מנחה. יש מה שנקרא שהאדם הסביר לא כל כך עושה. לא רוצה לדבר איתו [מר סרי]... ואז כתוב בפקודה שיש שני צירים, בהוראות של הצבא, אחד זה ציר המזכ"ץ לשכת הרמטכ"ל, ציר שני [עו"ד] רות בר [העוזרת של שהב"ט] או הרמ"ט דרך מפ"ע ואני לא ראיתי בפקודה שאני חייב לדבר איתו או לא חייב לדבר איתו. לא מכיר דבר כזה, וגם אם כן, אנחנו עושים את זה, לא אני אישית".

2) כנזכר לעיל, אחד המקרים שהגיע כדי ריב ממשי בין תא"ל (מיל') בניהו ובין מר סרי היה בעקבות אישורו של מר סרי לפרסם בעיתונות תמונה מסוימת שצילם של משהב"ט את הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, בתרגיל האמור בספטמבר 2009. בתמונה נראים השר ברק ומפקד פיקוד הצפון, אלוף גדי איזנקוט, משוחחים ביניהם, והרמטכ"ל דאז מביט בנקודה כלשהי בחלק התחתון של החדר. בפגישה עם נציגי משרד מבקר המדינה מ-8.12.10 אמר תא"ל (מיל') בניהו, כי הרמטכ"ל נראה בתמונה "מנמנם ולא מתעניין בשיחה", ובעקבות כך הוא (בניהו) נזף במר סרי ואמר לו "שתמונה כזאת לא מפרסמים", והתחוללה ביניהם כאמור "מהומת אלוהים". בפגישה עם נציגי משרד מבקר המדינה מ-26.12.11 תיאר תא"ל (מיל') בניהו את השתלשלות

72 הבהרה לעניין זה שהתקבלה מתא"ל (מיל') בניהו בהתייחסותו מ-24.9.12 לדוח ה"כמעט סופי".

העניינים בנושא זה ואת מעורבותו. הוא אמר, בין השאר: "בתרגיל [...] שיוני [קורן] כבר היה ברקע⁷³] - יום אחד אני רואה דבר חדש: שר הביטחון מגיע לתרגיל עם צלם שלו. זה לא היה אף פעם. אני הייתי דובר שר הביטחון בתרגילים ודברים כאלה: יש צלם של דובר צה"ל שמוציא תמונות. הוא החליט עכשיו שהוא בא עם צלם שלו. למה? למה? לא נהוג, כן נהוג, הוא בא. הוא גם בא וגם הוציא תמונה בלי לשאול אותי. צריך לתאם, יש מועד של התרגיל ומועד של הזה... גם נשיא המדינה וראש הממשלה מדברים, כולם עובדים דרך דובר צה"ל, והוא מביא צלם. יוצאת תמונה החוצה שמראים את אהוד ברק מסביר לגדי איזנקוט ככה על הזה, וגבי אשכנזי ישן ככה, עם הנשק, על העץ. כתוב - צילום: משרד הביטחון".

תא"ל (מיל') בניהו המשיך ואמר: "מה עשיתי? בשביל שלום בית התקשרתי לאהוד ברק הביתה... ואמרתי לו: שלום, השר, בוקר טוב. הוא אמר לי: בוקר טוב, מה שלומך. אמרתי לו: תשמע, יש תמונה היום ב'מעריב' והיא לא טובה ליחסים בינך לבין גבי אשכנזי. אני יודע שזה לא אתה, אני יודע... מישוה שם אצלך הוציא תמונה בלי לשים לב. אני, כדובר צה"ל, בחיים... כשאני מוציא תמונה, אני לא מוציא תמונה של גבי... לא אתן תמונה שלך עם עיניים סגורות, לא מרוכז, אתה חייב להנחות את האנשים שלך. למה אני מדבר אלייך? כי יש לך אנשים חדשים עכשיו. הוא אמר לי - דבר עם [שלום] קיטל [מי שקדם למר קורן בתפקיד רמ"ט השר] וסגור את זה. בסוף הסתבר שזה לא קיטל".

בפגישתו האמורה עם נציגי משרד מבקר המדינה ציין מר סרי, שתא"ל (מיל') בניהו נזף בו בטענה שהשפיל את הרמטכ"ל בכך שאישר לפרסם את התמונה; וכי שכאשר הוא אישר את התמונה לפרסום הוא היה רק כמה ימים בתפקידו, והוא עשה זאת טלפונית ואפילו לא ראה את התמונה; הוא לא שיער בנפשו שהדבר יחולל כזו מהומה. לדבריו, אפילו הרמטכ"ל, כשהגיע ללשכת השר ברק, דחף לידידו של מר סרי את העיתון שבו הופיעה התמונה האמורה ואמר לו: "שיהיה גם לך שנה טובה וחג שמח".

בבדיקה של משרד מבקר המדינה ממאי 2011 באתר האינטרנט של חטיבת דובר צה"ל⁷⁴ התברר, כי אחת התמונות שפורסמה באתר בצמוד לסיקור של התרגיל האמור, שצולמה על ידי חטיבת דובר צה"ל, דומה לתמונה האמורה שהיא נשוא המריבה. בתמונה זאת נראים השר ברק ומפקד פיקוד הצפון משוחחים ביניהם ולצד הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, עם הראש אל הקרקע ועיניו עצומות. נציגי משרד מבקר המדינה אמרו זאת לתא"ל (מיל') בניהו בפגישה מדצמבר 2011, וזאת תגובתו: "אני לא מכיר. מה יצא? אני לא זוכר מה יצא. מעולם לא אישרתי תמונות לאתר [דובר] צה"ל, בוא נגיד כך. אף פעם לא עסקתי באיזו תמונה... אתה יודע מה? אז, לגנותם של פקודי שאישרו את התמונה, זאת לא תמונה טובה".

בהתייחסותו מ-22.3.12 לטיוט דוח הביקורת ציין תא"ל (מיל') בניהו בעניין זה, כי לא היה ראוי לפרסם את התמונה, וכך הוא היה נוהג גם אם היו "מוחלפים בתמונה הרמטכ"ל והשר".

73 באותו שלב מר קורן טרם כיהן בתפקיד רמ"ט השר ברק. כאמור לעיל הוא נכנס לתפקיד זה בנובמבר 2009. ברק סרי בהתייחסותו לטיוט דוח הביקורת ציין בהקשר זה, כי האירוע התרחש בשבוע העבודה הראשון שלו כיועץ התקשורת של השר ברק, וכי באותה תקופה כלל לא הכיר את מר קורן לא "החלפתי אתו מילה". מר סרי ציין, כי צלם משהב"ט שנלווה לשר עובד במשהב"ט כ-20 שנה, עבד עם שבעה שרי ביטחון, ובכל שנות עבודתו ועם כל שרי הביטחון הוא הצטרף באופן קבוע לתרגילי צה"ל.

74 <http://dover.idf.il>

מהאמור לעיל עולה, כי גם מערכת היחסים בין יועץ התקשורת של השר ברק והרמט"ל של השר ברק לבין דובר צה"ל דאז, תא"ל (מיל') בניהו, הייתה גרועה ביותר, רוויית מתחים ורגשות שליליים, והגיעה עד כדי כך שהראשונים והאחרון לא דיברו ביניהם. משרד מבקר המדינה מעיר, כי הריב בין תא"ל (מיל') בניהו ובין מר סרי בנוגע לפרסום תמונת הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, בעיתונות, ממחיש כיצד במערכת היחסים העכורה בין שתי הלשכות, אפיזודה שולית בדמות התמונה של הרמטכ"ל והשר ברק, צברה חשיבות מופרזת ופרשנות מוגזמת, כשהיא למעשה בגדר "רוב מהומה על לא מאומה".

בהתייחסותו מ-17.4.12 לטיוטת דוח הביקורת ציין מר קורן, כי "לעיתים ניסו הרמטכ"ל לשעבר ומקורביו לבצע "מהלכים טקטיים" במטרה לגרום לכך ששר הביטחון ואנשי לשכתו יוצגו באופן שלילי בתקשורת... פעילות זו נגד השר ולשכתו התבצעה באופן יזום ומכוון ע"י הרמטכ"ל ואנשיו ובראשם דובר צה"ל לשעבר", וכי "מקריאת הדברים [בטיוטת דוח הביקורת] לא ניתן לחמוק מן הרושם, כי מינויי לתפקיד רמ"ט שר הביטחון היה לצנינים בעיני הרמטכ"ל לשעבר ואנשי לשכתו עוד בטרם כניסתי לתפקיד".

בהתייחסותו מ-25.3.12 לטיוטת דוח הביקורת ציין מר סרי, כי "על פי הכללים והנהלים חייב דובר צה"ל לתאם פעולות והודעות עם יועץ שר הביטחון לתקשורת בנושאים הנוגעים לשר הביטחון. תא"ל [מיל'] בניהו סירב מייד עם כניסתי לתפקיד לשתף עימי פעולה כדי שנפעל על פי הנהלים".

בהתייחסותו מ-22.3.12 לטיוטת דוח הביקורת ציין תא"ל (מיל') בניהו, כי בנוגע לאמור לעיל, כי "קשה להתוכח" עם אמירות מבקר המדינה המתארות את מערכת היחסים העכורה בין לשכת שהב"ט ולשכת הרמטכ"ל וכי "בין הצדדים אכן שררה מערכת יחסים קשה".

אירוע איסוף מידע על תא"ל (מיל') בניהו

3) בסוף ינואר 2012 התפרסמה כתבה בתקשורת⁷⁵, ולפיה "ניסו מקורבי [השר ברק] לאסוף חומר על אנשי [רא"ל (מיל')] אשכנזי... ישנו אדם שאינו צד מעוניין בפרשה, שיכול לספר כמה סיפורים מעניינים בתחום הזה. הוא אוסף חומרים על קצינים כמו תא"ל [מיל'] אבי בניהו בשליחות אותם מקורבים". בהמשך התקבל במשרד מבקר המדינה מידע ולפיו אותו אדם, שלכאורה התבקש "לאסוף חומר" על תא"ל (מיל') בניהו, הוא מר דני בורוביץ' (להלן - מר בורוביץ'). מיד לאחר שהתקבל המידע בעניינו, נפגשו ב-1.2.12 נציגי משרד מבקר המדינה עם מר בורוביץ' כדי לקבל ממנו את המידע בנושא. נוכח נושאים מסוימים שעלו בפגישה החליט משרד מבקר המדינה בסוף פברואר 2012 להעביר לידיעת היועמ"ש לממשלה, בהתאם לסמכותו לפי סעיף 14(ג) לחוק מבקר המדינה, את הפרטים והחומר שמסר לו מר בורוביץ' עד אותו מועד⁷⁶. אשר על כן, נושא זה לא נכלל בטיוטת דוח הביקורת מ-4.3.12. ב-23.4.12 העבירה פרקליטות המדינה את הנושא לבחינת משטרת ישראל. לאחר הוצאת טיוטת הדוח ובתיאום עם נציגי היועץ

75 כתבתו של בן כספית מ-28.1.12, שפורסמה באתר האינטרנט "nrg".

76 הנושא הועבר על ידי משרד מבקר המדינה על פי סעיף 14(ג) לחוק מבקר המדינה, לידיעת היועמ"ש לממשלה נוכח העובדה שהמידע שמסר מר בורוביץ' כלל פרטים שמהם עלה חשש לכאורה לביצוע מעשים פליליים. חשש זה לא נגע לפעילותם בעניין של מר סרי ומר קורן שהם מקורבי השר ברק שעמם היה מר בורוביץ' בקשר בעניין. הרחבה בנושא זה ראו להלן.

המשפטי לממשלה סוכם, כי משרד מבקר המדינה יבדוק היבטים מספר בסוגיה זאת. ב-12.7.18 שבו ונפגשו נציגי משרד מבקר המדינה עם מר בורוביץ'. כאמור, עד להוצאת דוח זה לא נתקבלה במשרד מבקר המדינה החלטה סופית של היועמ"ש לממשלה.

מר בורוביץ' כיהן במהלך שנת 2010 בתפקיד דובר מפלגת "העבודה". בפגישותיו האמורות עם נציגי משרד מבקר המדינה מסר מר בורוביץ', כי במסגרת תפקידו הוא היה בקשר שוטף עם יועץ התקשורת של השר ברק, מר סרי, ונפגש מפעם לפעם עם מר קורן. יצוין, כי מר בורוביץ' ומר קורן עבדו ביחד בתחילת שנת 2009 במסגרת קמפיין למפלגת הגימלאים, ובהמשך מר קורן המליץ עליו לתפקיד דובר מפלגת העבודה. מר בורוביץ' ציין, כי הוא פנה⁷⁷ מיזמתו למר קורן וסיפר לו על אדם כלשהו (להלן - א') שיש לו מידע מכפיש על דובר צה"ל דאז, תא"ל (מיל') בניהו. מר בורוביץ' ציין, כי בתגובה הציע לו מר קורן שייפגש עם א' ויקליט אותו. עוד ציין מר בורוביץ', כי הוא שוחח על הנושא עם מר קורן וגם עם מר סרי פעמים מספר, וכי בהמשך מר קורן אף נהג להתקשר אליו לעתים קרובות כדי לברר אם כבר הצליח להיפגש עם א'.

בפגישותיו האמורות עם נציגי משרד מבקר המדינה הוסיף ומסר מר בורוביץ', כי בהמשך לאמור לעיל נפגש עם א' והקליט אותו בעזרת מכשיר הקלטה שקיבל מקרוב משפחתו. לאחר הפגישה ערך מר בורוביץ' מסמך ובו נקודות שעלו בשיחתו עם א' (להלן - תמצית ההקלטה), ואשר כלל, בין השאר, חומר מכפיש על תא"ל (מיל') בניהו. מר בורוביץ' ציין, כי "הם [סרי ומר קורן] ידעו שהיית... עם המקור [א']", וגם עדכנתי את יוני [קורן] טלפונית אחר כך בעל פה... על הפגישה עם המקור. מר בורוביץ' מסר, כי למחרת יום ההקלטה הוא נפגש בכנסת עם סרי, הראה לו את תמצית ההקלטה, ובתגובה הביע מר סרי שביעות רצון, ואמר, כי "אנחנו" נפגע בתא"ל (מיל') בניהו באמצעות המידע. מר בורוביץ' ציין, כי מר סרי הציע לו להיפגש עם עיתונאי מסוים (להלן - עיתונאי ב') ולמסור לו את המידע שאסף. כן ציין מר בורוביץ', שסרי התייעץ במעמד זה טלפונית עם מר קורן. מר בורוביץ' הוסיף, כי נפגש עם עיתונאי ב' ומסר לו את הפרטים ששמע מ-א'.

בהתייחס למועד שבו התרחשו הדברים עלה בביקורת, כי ההקלטה נעשתה לאחר שמסמך הרפז נחשף בתקשורת, ולפי הערכת מר בורוביץ' "בספטמבר - אוקטובר 2010 אבל אני לא סגור על זה". לא ניתן לקבוע מתי החלו השיחות בנושא המידע שבידי א', ברור שהן החלו קודם להקלטה, על פי דברי מר בורוביץ': "מתי התחיל כל הסיפור הזה... פחות או יותר באמצע 2010".

בפגישותיו מ-21.2.12 ומ-22.7.12 עם נציגי משרד מבקר המדינה מסר מר סרי, כי במהלך 2010 היו אליו פניות, בעיקר מעיתונאים, בקשר לתא"ל (מיל') בניהו, וכי גם מר בורוביץ' פנה אליו עם מידע מכפיש. עוד מסר מר סרי, כי מר בורוביץ' פנה אליו ואל מר קורן בכמה הזדמנויות וסיפר להם "סיפורים מפלילים על [תא"ל (מיל')] אבי בניהו", וכן על התנהלות בעייתית לכאורה של האחרון, כגון, הדלפות, השמצות, ודברים שאמר נגד השר ברק. מר סרי הוסיף וציין, כי מר בורוביץ' סיפר לו על א' ועל המידע שיש בידיו; כי הוא (סרי) פגש את מר בורוביץ' בכנסת, אך לא ראה את תמצית ההקלטה "ולא ידעתי על שום הקלטות ושום כלום". מר סרי ציין, כי הוא אכן תיווך בין מר בורוביץ' לעיתונאי ב': "אני התקשרתי אליו [לעיתונאי ב']... נתתי לו את כל הפרטים"; לדברי מר סרי, הוא ציין בפני עיתונאי ב' כי הפנה את מר בורוביץ' למשטרה, אך טען "שהמשטרה כאן קצת תקשה... הוא [מר בורוביץ'] פשוט לא מכיר אותך, הוא יתקשר, ותראה אם יש כאן חומר. אם יש כאן באמת מעשים חריגים, פליליים... בזה הסתיים חלקי בעניין". עם זאת ציין מר סרי, כי כשמר בורוביץ' הגיע אליו עם המידע, הוא לא גילה בו עניין, והציע לו לפנות

77 מר בורוביץ' העריך, כי האירוע קרה "פחות או יותר, בוא נגיד, באמצע 2010 ונמשך עד לקראת סוף 2010".

למשטרה, ורק לאחר שמר בורוביץ' חזר ושוחח עימו על הנושא כמה פעמים הוא תיווך בינו לבין עיתונאי ב'. לשאלת נציגי משרד מבקר המדינה, השיב מר סרי, כי הוא לא שוחח בעניין עם השר ברק.

בפגישותיו מ-19.2.12 ומ-22.7.12 עם נציגי משרד מבקר המדינה התבקש מר קורן להתייחס לדברים האמורים של מר בורוביץ'. מר קורן מסר, כי מר בורוביץ' הגיע אליו ומסר לו מיזמתו מידע מכפיש ביחס להתנהלותו של תא"ל (מיל') בניהו. מר קורן ציין, כי מר בורוביץ' סיפר את הדברים גם למר סרי. עוד ציין, כי אחרי זמן הגיע מר בורוביץ' שוב אליו, ואל מר סרי ומסר להם מידע מכפיש נוסף הנוגע לתא"ל (מיל') בניהו. לדברי מר קורן: "אמרתי שאני לא רוצה להתעסק בדברים האלה"; "אני הצעתי לו ללכת לעיתונות, למשטרה, שיעשה מה שהוא רואה לנכון. מר בורוביץ' אמר שהוא ילך עם הסיפור לעיתונאי ב', אז אמרתי לו: 'תעשה מה שאתה רוצה'; "אני לא זוכר לא מסמכים, אני לא שמעתי שום הקלטה מעולם, אני כן הזהרתי אותו יותר מפעם אחת... שלא יפילו אותו". מר קורן הכחיש מכול וכול שהציע למר בורוביץ' להקליט את א', או שגילה עניין במידע. מר קורן ציין, כי מר סרי סיפר לו שמר בורוביץ' דיבר איתו על העניין. מר קורן מסר, כי היו אנשים נוספים שסיפרו לו על מעשים בעלי אופי מכפיש הנוגעים לתא"ל (מיל') בניהו. לשאלת נציגי משרד מבקר המדינה, השיב מר קורן, כי הוא לא שוחח בעניין עם השר ברק. יצוין, כי בפגישה שערכו נציגי משרד מבקר המדינה עם מר קורן ב-6.12.11 הוא נשאל אם הוא אסף חומר כלשהו על רא"ל (מיל') אשכנזי, על אל"ם וינר או תא"ל (מיל') בניהו, ומר קורן הכחיש בתגובה שטענה כזאת היא "שקר וכזב". בהתייחסותו מ-18.10.12 ל"דוח ה"כמעט סופי" ציין מר קורן, כי הציע למר בורוביץ' לפנות למשטרה אך מר בורוביץ' דחה את הצעתו; וכי אמר למר בורוביץ' שהוא לא מעוניין לעסוק בנושא.

בהתייחסותו מ-14.10.12 ל"דוח ה"כמעט סופי" מסר מר בורוביץ', כי הוא לא "רדף" אחרי מר סרי ומר קורן עם המידע המכפיש על תא"ל (מיל') בניהו. מר בורוביץ' ציין, כי הוא פנה אל מר קורן עם המידע האמור "פעם אחת בלבד... ולאחר מכן [מר] קורן ו[מר] סרי יזמו את השיחות בעניין", כפי שמסר בפגישותיו עם נציגי משרד מבקר המדינה.

בפגישתו מ-25.7.12 עם מבקר המדינה דאז ונציגי משרדו ציין השר ברק, כי לא היה לו קשר עם מר בורוביץ', וכי הוא שמע על הדברים האמורים לעיל רק בדיעבד.

משרד מבקר המדינה מציין, כי בין גרסאותיהם של מר בורוביץ' מצד אחד, ומר סרי ומר קורן מצד שני, קיימות סתירות מהותיות בכל הנוגע לייזום הקלטתו של מר בורוביץ' את א', עצם מודעותם לעניין ההקלטה, למידת התעניינותם של מר סרי ומר קורן בעניין, ובנוגע לטענה שלפיה עודדו את מר בורוביץ' לאסוף מידע כאמור.

עם זאת עלה, כי מר בורוביץ' פנה מיזמתו למר קורן לראשונה עם מידע מכפיש בנוגע לתא"ל (מיל') בניהו, ולאחר מכן הציג מידע כאמור למר קורן וגם למר סרי במספר הזדמנויות נוספות. בביקורת עלה, כי אף שהמידע המכפיש התייחס לקצין בכיר בצה"ל ולמרות רגישות מידע שכזו, מר סרי ומר קורן, לא העבירו את המידע לגורמי הבריור המתאימים, בין אם המשפטיים או הפיקודיים, לשם טיפול בעניין, ומר סרי אף תיווך תחת זאת בין מר בורוביץ' לעיתונאי כדי שמר בורוביץ' ימסור לאחרון את המידע האמור.

בהתייחסותו מ-18.10.12 ל"דוח ה"כמעט סופי" ציין מר קורן, כי "נוכח האווירה ששררה באותה תקופה (לאחר פרסום 'מסמך הרפז') ונוכח סירובו של [מר] בורוביץ' למהלך זה [לפנות עם החומר למשטרה] כל פנייה שלי לגורמי אכיפת החוק הייתה מתפרשת כ'התנכלות' לתא"ל [מיל'] בניהו

והייתה זוכה למסע הכפשות נרחב בעניין זה בתקשורת". מר סרי, בהתייחסותו מ-30.9.12 לדוח ה"כמעט סופי" ביקש להדגיש, כי היה זה מר בורוביץ' שפנה אליו (אל סרי) מיזמתו (של מר בורוביץ'): כי נוכח האווירה העכורה ששררה בין לשכת השר ברק ולשכת הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, "לא עלה בדעתי להעביר את דבר החשדות כנגד תא"ל [מיל'] בניהו לגורמי צה"ל, שכן הדבר עשוי היה להתפרש כניסיון 'התנכלות' של לשכת שר הביטחון ל[תא"ל (מיל') בניהו] ובוודאי מוצא כותרות בתקשורת". מר סרי ביקש גם להבהיר, כי מר בורוביץ' לא הראה לו כל קלטת הנוגעת לתא"ל (מיל') בניהו, וכי הוא לא טען בפני מר בורוביץ' כי יפגעו בתא"ל (מיל') בניהו באמצעות המידע.

משרד מבקר המדינה מעיר, כי התנהגותם בעניין זה של מר סרי ומר קורן, כעובדי ציבור בדרג גבוה בלשכת שהב"ט, הייתה בלתי ראויה, וכי לא היה מקום לתת יד, אפילו במשתמע, לאיסוף מידע מכפיש על קצין בכיר בצה"ל. זאת, גם נוכח האווירה ששררה בין לשכת השר ברק ולשכת הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, לאחר פרסום מסמך הרפז. משרד מבקר המדינה מוסיף ומעיר למר סרי על שנתן יד בנסיבות שתוארו להעברת המידע המכפיש כאמור לתקשורת. לדעת משרד מבקר המדינה, היה על מר סרי ומר קורן ליזום העברת מידע כאמור לגורמי הבירור המתאימים, בין אם משפטיים או פיקודיים, כדי שהטיפול בנושא ייעשה בכלים המוסדיים ובזהירות וברגישות הנדרשת.

בהתייחסותו האמורה לעיל מ-30.9.12 הוסיף מר סרי וציין, כי הוא מקבל את ההערה, כי היה ראוי להעביר את הטיפול בחשדות נגד תא"ל (מיל') בניהו לגורמים המוסמכים בצה"ל ובמשהב"ט, וכן הוא ציין, כי מלכתחילה הציע למר בורוביץ' לפנות עם המידע למשטרה.

משרד מבקר המדינה מציין, כי לא נמצאה בביקורת כל מעורבות של השר ברק באירוע זה.

משרד מבקר המדינה מציין, כי הביקורת לעיל נוגעת לתהליך שהתקיים בין מר סרי ומר קורן למר בורוביץ' ואין באזכור האמירות הנוגעות לתא"ל (מיל') בניהו כדי להצביע על כך שיש בסיס כלשהו לטענות שהושמעו נגדו. כאמור לעיל, כלל המידע שמסר מר בורוביץ' למשרד מבקר המדינה הועבר לבדיקת היועמ"ש לממשלה.

לדעת משרד מבקר המדינה, מערכת היחסים בין עוזריהם הקרובים של השר ברק ושל הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, שיקפה במידה רבה את האווירה הקשה שבה התנהלה מערכת יחסי הגומלין שבין השר ברק והרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ובין לשכותיהם - אווירה שתוארה על ידי אל"ם וינר כ"אווירת מלחמה". העוזרים פעלו אמנם בראייתם במטרה לשרת את הממונים עליהם, אך בפועל בהתנהגותם במקום להוות גשר, הם העמיקו את השבר במערכת היחסים בין השר ברק לבין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, גררו אותם לעימותים, והעמיקו את חוסר האמון ביניהם ואת החשדנות ההדדית.

משרד מבקר המדינה מעיר, כי התנהגותם של מר סרי ומר קורן בעניין איסוף המידע על תא"ל (מיל') בניהו, כעובדי ציבור בדרג גבוה בלשכת שהב"ט, הייתה בלתי ראויה, וכי לא היה מקום לתת יד, אפילו במשתמע, לאיסוף מידע מכפיש על קצין בכיר בצה"ל. זאת, גם נוכח האווירה ששררה בין לשכת השר ברק ולשכת הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי לאחר פרסום מסמך הרפז בתקשורת. משרד מבקר המדינה מעיר למר סרי על שנתן יד בנסיבות שתוארו להעברת המידע המכפיש כאמור לתקשורת. לדעת משרד מבקר המדינה, היה על מר סרי ומר קורן ליזום העברת מידע כאמור לגורמי הבירור המתאימים, בין אם המשפטיים או הפיקודיים, כדי שהטיפול בנושא יעשה בכלים המוסדיים ובהירות וברגישות הנדרשת.

משרד מבקר המדינה מעיר, כי במצב עניינים זה של מערכת היחסים העכורה ששררה בין עוזריהם הקרובים של השר ברק ושל הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, היה על השר ועל הרמטכ"ל דאז להיות ערים ומודעים לנזק הרב שנגרם, ולהביא להפסקת מצב זה. זאת, כדי למנוע פגיעה כה חמורה בשיתוף הפעולה בין שתי הלשכות, שהוא חיוני לתפקודה התקין של מעהב"ט. ראוי היה, כי השר ברק והרמטכ"ל היו פועלים להרגעת הרוחות בקרב העוזרים הקרובים להם, עוד טרם התגלגל העניין לכדי שבר ביחסים (בנושא "הניסיונות להסדיר את מערכת היחסים בין השר ברק ובין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי" - ראו בהמשך).

השר ברק, בהתייחסותו מ-17.4.12 לטיוטת דוח הביקורת ציין, כי הפעולות והמאמצים (אותם הגדיר "פרובוקציות") אשר היו מכוונים נגדו ונגד לשכתו התחילו עוד לפני הגעתו של מר קורן ללשכה, וכי לדעתו "עיון בפרק זה של טיוטת הדוח מלמד, כי הרמטכ"ל לשעבר השרה בקרב עוזריו ואנשי לשכתו אווירה של זלזול ואי-קבלת מרות כלפי שר הביטחון ולשכתו", וכי "הדבר עובר כחוט השני בכל הנושאים שנבחנו בטיטוט הדוח". בהתייחסות מ-18.10.12 לדוח ה"כמעט סופי" הוסיף השר ברק וציין, כי "הסיבה לניתוק היחסים [בין מר קורן לאל"ם וינר] הינה החלטה חד צדדית של הרמטכ"ל לשעבר, עוזרו אל"ם וינר וסביבתו".

הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי בהתייחסותו מ-25.6.12 לטיוטת דוח הביקורת ציין, כי "אין חולק, כי בין יוני קורן לבין אל"ם וינר שררה מערכת יחסים עכורה וכי יש להקפיד, כי מערכת היחסים בין בעלי תפקידים אלה תהיה טובה", אולם "מערכת היחסים העכורה בין הלשכות התפתחה כתוצאה מבחירה מתוכננת ומכוונת מצדו של שר הביטחון, שהביא את יוני קורן על מנת לייצר מדיניות כוחנית מול הצבא"; כי "אין מקום להתנהלות כוחנית של לשכת שר הביטחון כלפי לשכת הרמטכ"ל אלא יש להבטיח מערכת יחסי עבודה תקינה בין הלשכות, כל אחת בתחומי אחריותה ובהתאם למדרג הנורמטיבי הקבוע בחוק"; וכי הרמטכ"ל דאז היה "ער למערכת היחסים הבלתי תקינה [בין רמ"ט שהב"ט ויועץ התקשורת של השר לבין דובר צה"ל דאז] וניסה לפתור את הדברים כמיטב יכולתו ובמגבלות האפשר", ואף פנה לשר ברק במטרה להסדיר את מערכת היחסים, אולם השר ברק השיב "תן לי לחשוב על זה", ובפועל - סירב לקיים את הפגישה". בהתייחסות הרמטכ"ל דאז, אשכנזי נכתב עוד, כי "לשר הביטחון אחריות לנהל את המערכות הכפופות לו ולהבטיח את תפקודן התקין", וכי "מן המדרג הנורמטיבי בין הלשכות מתחייבת גם אחריות של שר הביטחון, בראש ובראשונה, להבטיח את תקינות הקשר בין הלשכות".

משרד מבקר המדינה מעיר, כי התייחסויותיהם האמורות לעיל הן של השר ברק והן של הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי ממחישות ביתר שאת את השבר העמוק שהיה קיים בין לשכותיהם של השר ברק והרמטכ"ל דאז אשכנזי. לדעת משרד מבקר המדינה, נוכח מעמדם ותפקידיהם, הן של השר ברק והן של הרמטכ"ל דאז, הייתה מוטלת על שניהם חובה לפעול ולהבטיח את התקיימותם של שיתוף פעולה ענייני ומערכת יחסים תקינה בין ממלאי התפקידים בלשכותיהם ובסביבתם הקרובה. לדעת משרד מבקר המדינה, אסור היה לשניהם להשלים עם מערכת היחסים בין עוזריהם כפי שהתנהלה בפועל.

2. אירועים מרכזיים במערכת היחסים בין השר ברק ובין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ולשכותיהם

א. מינוי סגן הרמטכ"ל בשנת 2009 ומינוי מתאם הפעולות בשטחים

תהליך מינוי של קצינים לתפקידים בדרגת אלוף, ובכלל זה גם מינוי לתפקיד סגן הרמטכ"ל, מתקיים בין הרמטכ"ל לבין שהב"ט. בהתאם להפ"ע שכותרתה: "הקצונה בצה"ל - עקרונות קידום - שירות סדיר" (להלן - הפ"ע עקרונות הקידום) הרמטכ"ל הוא הסמכות הממנה את הקצין ושהב"ט הוא הסמכות המאשרת את המינוי. בהתאם לשיטה הנהוגה, הרמטכ"ל, כסמכות ממנה, מגיש לשהב"ט את שמות מועמדיו (שם אחד או יותר) לתפקידים בדרגת אלוף, ומצביע על העדפתו. שהב"ט כסמכות מאשרת יכול לאשר או לפסול מועמד מבין המועמדים שהציג הרמטכ"ל. שיטה זאת של מינוי קצינים לתפקידים בדרגת אלוף מתקיימת זה עשרות שנים, כאשר דפוסי התהליך נקבעים למעשה על ידי הרמטכ"ל ושהב"ט בהתאם לתפיסתם, לניסיונם ולאופי היחסים שביניהם⁷⁸.

בדוח מבקר המדינה בנושא מינוי הקצונה הבכירה, משנת 2010, הובאו גם ממצאים בנוגע לתהליכי המינוי של קצינים בדרגת אלוף. נאמר שם, בין היתר, כי השר ברק - ושירי הביטחון לשעבר, ח"כ עמיר פרץ, ח"כ בנימין בן אליעזר ומר משה ארנס - סבורים, כי במספר תפקידים קריטיים של אלוף (כגון: סגן הרמטכ"ל, מפקד חיל האוויר והחלל וראש אמ"ן), או תפקידי אלוף חריגים מעצם טבעם (כגון: מתפ"ש, ראש המינהל למחקר ולפיתוח אמצעי לחימה ותשתיות טכנולוגיות במשרד הביטחון ונשיא בית הדין הצבאי לערעורים) יש מקום למעורבות יתר של שהב"ט בגיבוש רשימת המועמדים. עוד נאמר שם, כי השר ברק סבור, שבנוגע לתפקידים אלה צריך להיות הסדר שונה מהנהוג הקיים, וצריך לאפשר לשהב"ט להעלות מועמדים משלו לצד מועמדי הרמטכ"ל; לעומת זאת, הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, והרמטכ"ל לשעבר, השר יעלון, סבורים, כי יש להקפיד על הנהוג הקיים, שלפיו אך ורק הרמטכ"ל מציע מועמדים, ושהב"ט מאשר או לא מאשר אותם. מכל מקום, נכון לתקופת הביקורת ולפי הפ"ע עקרונות הקידום, הרמטכ"ל הוא הרשות הממנה לכלל התפקידים בדרגת אלוף ושהב"ט הוא הרשות המאשרת לתפקידים אלו, בלי שנקבעו תפקידי אלוף בהם הוגדרה "מעורבות יתר" של שהב"ט.

78 ראו הדוח בנושא מינוי הקצונה הבכירה, עמ' 19, ואילך.

(1) מינוי סגן הרמטכ"ל בשנת 2009

באמצע שנת 2009, חודשים מספר בטרם סיים סגן הרמטכ"ל דאז, אלוף (מיל') דן הראל, את תפקידו, התגלעה בין השר ברק ובין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, מחלוקת קשה בנוגע למינוי מחליפו של אלוף (מיל') הראל. השר ברק רצה שמפקד פיקוד הדרום דאז, אלוף יואב גלנט, ימונה לתפקיד, ואילו הרמטכ"ל דאז רצה למנות לתפקיד את מפקד פיקוד הצפון, אלוף גדי איזנקוט. לאחר שלא הצליחו לשכנע האחד את השני, הציעו השר ברק והרמטכ"ל דאז, בנפרד, לאלוף (מיל') הראל להישאר בתפקידו שנה נוספת, אך הוא דחה הצעה זו וביקש להשתחרר במועד המקורי שסוכם עימו, באוקטובר 2009. לאחר כחודשיים ללא הכרעה בסוגיה, הציע הרמטכ"ל דאז למנות את אלוף (בדרגתו דאז) בני גנץ לתפקיד. השר ברק הסכים, ובאוקטובר 2009 מונה אלוף בני גנץ לתפקיד סגן הרמטכ"ל. אלוף איזנקוט בהתייחסותו מ-18.3.12 לטיוטת דוח הביקורת ציין, כי הצעת הרמטכ"ל דאז, אשכנזי למנות את אלוף גנץ לתפקיד באה לאחר שהוא (אלוף איזנקוט) ביקש מהרמטכ"ל דאז לבטל את הסיכום שהיה עימו, שלפיו הוא יתמנה לתפקיד סגן הרמטכ"ל; וכי הוא עשה זאת מתוך ניסיון למנוע משבר עמוק ביחסים שבין הרמטכ"ל דאז והשר ברק.

א) בהתייחסו לנושא, מסר השר ברק לנציגי משרד מבקר המדינה (18.1.11): "היה ויכוח ביני ובין הרמטכ"ל. אשכנזי העדיף את איזנקוט. אמרתי שאני מבקש למנות את גלנט שלא עשה תפקיד במטכ"ל, כדי שבעוד שנה וחצי, כאשר נצטרך להחליט על הרמטכ"ל הבא, תהיה קבוצה בעלת ניסיון מספיק. היו חמש או שש שיחות בנושא ולא הגענו להכרעה, וכך נולד המינוי של [אלוף דאז] בני גנץ"; "בכל שיחה [הרמטכ"ל דאז] אשכנזי העצים בהדרגה את נימוקיו נגד מינוי [אלוף (מיל')] גלנט... לבסוף הגיע הזמן להחליט ואז טען אשכנזי שאין לו אומן בגלנט, הוא לא יכול לעבוד איתו וכפיית המינוי שלו על אשכנזי תהווה השפלה שלו בפומבי. הבנתי שהוא מוכן אפילו להתפטר אם אכפה עליו את המינוי. זאת הדילמה שעמדה בפני: מצד אחד, אחריות לקימום הצבא מהמכה שקיבל בשנת 2006; כפיית המינוי על הרמטכ"ל פירושה הבעת אי-אמון ברמטכ"ל ופגיעה בהמשך הפעילות לשיקום הצבא; מצד שני, קיים צורך לראות את גלנט ממלא תפקיד במטה הכללי. החלטתי לא לכפות את מינוי גלנט על הרמטכ"ל ולמנות את בני גנץ. עם זאת, לא רציתי שגלנט יפגע קשה ויעזוב את הצבא, והודעתי שמילוי תפקיד סגן הרמטכ"ל אינו מהווה תנאי למילוי תפקיד הרמטכ"ל" (בנושא מינוי הרמטכ"ל ראו בהמשך).

בפגישה מאוחרת יותר עם מבקר המדינה דאז ונציגי משרדו מ-25.9.11 אמר השר ברק בעניין זה, בין השאר: "עד שלא התפרסם המסמך המזויף ובעקבותיו נודעים לנו עוד ועוד דברים, שגם המאבק על סגן הרמטכ"ל [בשנת 2009], הנסיבות, ואופי ותכנים וטכניקות ההתנגדות [לאלוף (מיל')] גלנט כמועמד לסגן הרמטכ"ל [בשנת 2009], אינם אירוע בלתי תלוי. הם הניסיון הראשון לסכל את נוכחותו שם בתוך אותה 'Plan' יותר רחבה להביא לכך שלא יהיה החלפה של הרמטכ"ל כפי שהחליטה הממשלה, ושתישלל האפשרות מהדרג המדיני לפעול כפי שהחוק מורה לו ומסמיך אותו לפעול להחלפת הרמטכ"ל. הניסיון הזה לא הצליח, לא צלח במלואו, חלקית הוא צלח. גלנט שהיה המועמד הטבעי להיות סגן רמטכ"ל משיקולים שלי. אני חושב שפעם הסברתי לכם בכלל בוועדה אחרת... [את] החובה והאחריות של הדרג המדיני ליצור מצב שכשבאים לבחור... מספר מועמדים שכל אחד מהם עבר את סוגי התפקידים שדרושים, כדי לבוא בשל יותר לתפקיד; אבל אני אומר: זה היה פעם אחת, אחרי שזה צלח חלקית במובן שהוא לא התמנה לסגן הרמטכ"ל, אבל לא צלח במובן שהוא לא עזב את הצבא, כי אני כשראיתי את העוול שנגרם שם, אמרתי: או קיי, אם ככה אני קובע ומודיע... שסגן רמטכ"ל איננו תנאי הכרחי להיות רמטכ"ל. לא אמרתי לגלנט שום דבר מעבר לזה אם הוא היה מצליח לצאת, יחליט לצאת. מרגע שהוא החליט להישאר הוא יצר מצב שרק חצי מהעניין נפתר, לא נפטרו מגלנט".

ב) בפגישה עם מבקר המדינה דאז ונציגי משרדו (16.2.11) התייחס הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, לנושא ואמר, בין השאר, כי לא דובר רק על מינוי סגן רמטכ"ל (בשנת 2009), אלא מינוי זה היה בעיניו חלק מסבב מינויים גדול של אלופים במטכ"ל שהוא ביקש לבצע (בשנת 2009). הרמטכ"ל דאז הוסיף, כי במהלך כהונתו כרמטכ"ל שירתו תחתיו שני סגני רמטכ"ל, וסגן הרמטכ"ל המיועד אמור להיות השלישי שישירת תחתיו: "אני אומר לאהוד [ברק]: תראה, אתה היית עם סגן אחד כל התקופה, אמנון [ליפקין-שחק ז"ל] היה אצלך סגן אחד כל התקופה זה אירוע רק של השנים האחרונות. אני חושב שיותר לי, בהנחה שזה סגן שלישי, לתת עדיפות למי שאני חושב שהוא מחויב המציאות, והוא לא פסל את זה"⁷⁹. לדבריו, הוא והשר ברק לא הצליחו להגיע להסכמה בעניין זה: "אני אומר לו: שמע, זו ההמלצה שלי. ועוד התעקש, ואני חשבתי שצריך להיות [אלוף] גדי [איזנקוט] ובסוף הסכים על [אלוף דאז] בני [גנץ]".

בפגישה עם מבקר המדינה דאז ונציגי משרדו מ-22.9.11 הוסיף הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, בעניין זה: "אני בא אליו [לשר ברק] ואני אומר לו: אני צריך לעשות סבב. יואב [אלוף (מיל')] גלנט, מפקד פיקוד הדרום דאז]... אני תכנתי שילך למז"י [מפקד זרוע היבשה]; שגדי [אלוף איזנקוט, מפקד פיקוד הצפון דאז] יעבור להיות ראש אמ"ן ולא סגן רמטכ"ל; שטל [אלוף טל רוסו, ראש אמ"ן דאז] אחרי ארבע שנים יילך להיות אלוף פיקוד דרום; שאייש יתקדם [תא"ל בדרגתו דאז יעקב אייש. במועד סיום הביקורת בדרגת אלוף בתפקיד נספח הגנה וצבא בארה"ב]; שראש אמ"ן יוחלף - שום דבר לא קרה. אמרתי לשר הביטחון, אני רוצה לעשות סבב. כלום, אין תשובה. תגידו, מה רמטכ"ל - שרוצה לעשות את הסבב לקצונה, לפי כל הפיקוח והקריטריונים - יכול לעשות במצב כזה? מה, אני אשבור את הכלים? הבלגתי... יכול להיות מצב שהרמטכ"ל הבא ירצה לעשות סבב והשר יגיד לו שזה משהו אחר? מה זה? זו הדרך שלי להשפיע, זו היכולת שלי למנות ולמלא את האחריות הכבדה שאני נושא בה. אני חושב שהאיש הזה צריך להיות בתפקיד הזה, בשביל שיבצע את מה שמוטל עלי. למה לפסול את זה? מה, לא עשינו סבבים?".

ג) בפגישה עם נציגי משרד מבקר המדינה מנובמבר 2010 ציין אלוף (מיל') גלנט, כי בשנת 2009 דיבר עם הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ועם השר ברק על רצונו להיות סגן הרמטכ"ל, כיוון שסבר שהוא מתאים לתפקיד מיתר המועמדים (אלוף בני גנץ ואלוף איזנקוט), וכיוון שתפקיד סגן הרמטכ"ל חיוני לגביו בשל העובדה שלא עשה תפקיד במטכ"ל, והוא צריך לעשותו אם הוא רוצה להיות רמטכ"ל. לדבריו, הרמטכ"ל דאז התנגד באופן נחרץ למנותו לסגן הרמטכ"ל, ולכן בסופו של דבר מונה לסגן הרמטכ"ל בני גנץ. הרמטכ"ל דאז הציע לו להישאר בצבא כמפקד זרוע היבשה או כמפקד פיקוד הדרום, כי יש לו סיכוי להיות הרמטכ"ל. אלוף (מיל') גלנט אמר לנציגי משרד מבקר המדינה, כי הרמטכ"ל דאז לא נעתר לבקשתו למנותו כראש אמ"ן למשך שנה וחצי הקרובות, כיוון שסבר שקדנציה של שנה וחצי קצרה מדי לתפקיד ראש אמ"ן, והוא (אשכנזי) לא רצה לתת יתרון לאלוף (מיל') גלנט על פני אלוף איזנקוט בהתמודדות על תפקיד הרמטכ"ל הבא. אלוף (מיל') גלנט הוסיף, כי היה בדרכו להשתחרר מצה"ל, והוא נעתר לבקשת השר ברק להישאר בצה"ל (להמשיך בתפקיד מפקד פיקוד הדרום) בנימוק שהוא (גלנט) מועמד טוב מאוד לתפקיד הרמטכ"ל הבא ויש לו סיכוי טוב כמו ליתר המועמדים.

79 בתקופתו של רא"ל (מיל') אשכנזי כרמטכ"ל כיהנו תחתיו, באופן חסר תקדים, ארבעה אלופים בתפקיד סגן הרמטכ"ל: אלוף משה קפלינסקי; אלוף דן הראל; אלוף בני גנץ; ואלוף יאיר נווה.

כאמור, לפי פקודות הצבא הרמטכ"ל הוא זה שממנה קצינים לתפקידים בדרגת אלוף, לרבות לתפקיד סגן הרמטכ"ל, ושר הביטחון הוא זה שמאשר מינויים אלה. בין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, כגורם הממנה, ובין השר ברק, כגורם המאשר, התגלעה בקיץ 2009 מחלוקת בסוגיית מינוי סגן הרמטכ"ל, כיוון שהרמטכ"ל דאז לא הסכים, במסגרת סמכותו, למנות את אלוף (מיל') גלנט לסגן הרמטכ"ל. בסופו של דבר השר ברק והרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, הגיעו להסכמה בעניין ומינו לתפקיד זה את אלוף (כתוארו אז) גנץ.

בהתייחסותם בעל פה מ-11.7.12 לטיוט דוח הביקורת ציינו רא"ל (מיל') אשכנזי ובאת כוחו, כי "שר ביטחון שמכיר את ההווייה הצה"לית, הוא היה הרמטכ"ל, הוא יודע שלא כופים על רמטכ"ל סגן. זה לא משהו שבא ולא מכיר ולא יודע, הוא יודע שזה דבר לא לגיטימי". בהתייחסותו מ-25.6.12 לטיוט דוח הביקורת, ציין רא"ל (מיל') אשכנזי, כי חילוקי דעות בנושא מינוי סגן הרמטכ"ל עשויים להתרחש, נוכח העובדה שהמינוי נעשה על ידי הרמטכ"ל וטעון אישור של שהב"ט. במקרה של חילוקי דעות מסוג זה יש לברך על מציאת פתרון פרגמטי. לעניין אי-מינוי של אלוף (מיל') גלנט לתפקיד מרכזי במטה הכללי נכתב בהתייחסות, כי הרמטכ"ל דאז אשכנזי הציע למנות את אלוף (מיל') גלנט למפקד זרוע היבשה שהוא "תפקיד מרכזי, במטה הכללי (מילאו אותו גם הרמטכ"ל המכהן, רא"ל בני גנץ, וגם אלוף אבי מזרחי שהיה גם הוא מועמד לתפקיד הרמטכ"ל) אולם אלוף גלנט עצמו סירב להתמנות לתפקיד; ומעבר לכך, המסד הנורמטיבי הקיים אינו מאפשר לשהב"ט לכפות מינוי של אלוף מסוים בתפקיד כלשהו". השר ברק, בהתייחסותו מ-18.10.12 לדוח ה"כמעט סופי" ציין, כי בהצעה שהעלה הרמטכ"ל דאז, שלפיה אלוף (מיל') גלנט ימונה לתפקיד מפקד זרוע היבשה, "אין ממש שכן, תפקיד זה אינו תפקיד מרכזי, המכשיר את המכהן בו לתפקיד הרמטכ"ל".

לדעת משרד מבקר המדינה, לאחר שהשר ברק ראה באלוף (מיל') גלנט מועמד בעתיד לתפקיד הרמטכ"ל, היה מקום שאלוף (מיל') גלנט ימלא תפקיד מרכזי במטה הכללי אשר יעניק לו ניסיון וידע מהותיים לקראת ההתמודדות על תפקיד הרמטכ"ל בעתיד. בפועל, אלוף (מיל') גלנט נכלל בהמשך ברשימת המועמדים לתפקיד הרמטכ"ל, ומונה לתפקיד זה בלי שניהן כסגן רמטכ"ל ובלו שביצע תפקיד מרכזי במטה הכללי (בנושא מינוי הרמטכ"ל - ראו בהמשך).

משרד מבקר המדינה מצוין, כי כעולה מדברי המבוקרים, נושא זה היה אחד מהגורמים המהותיים הראשונים לתחילת הידרדרות היחסים בין השר ברק והרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי.

2) מינוי מתאם הפעולות בשטחים

א) באוקטובר 2008 סיים אלוף יוסף מישלב את תפקיד מתפ"ש. גם סביב מינוי מחליפו התגלעו חילוקי דעות בין השר ברק לרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי. השר ברק ביקש בתחילה למנות לתפקיד זה את ראש המטה שלו דאז, תא"ל (מיל') מיכאל (מייק) הרצוג (להלן - תא"ל (מיל') הרצוג), ובהמשך ביקש למנות לתפקיד זה את המזכ"ץ שלו דאז, תא"ל (כדרגתו אז) איתן דנגוט. הרמטכ"ל דאז ביקש למנות לתפקיד קצין אחר. במשך תקופה של כשנה לא הגיעו השר ברק והרמטכ"ל דאז להסכמה בנושא, ועל כן מילא את התפקיד, כממלא מקום, אלוף (מיל') עמוס

גלעד, ראש האגף הביטחוני-מדיני במשהב"ט. בסופו של דבר, הסכימו השר ברק והרמטכ"ל דאז על מספר מועמדים לתפקיד, ומתוכם אישר השר ברק לתפקיד מתפ"ש את תא"ל (כדרגתו אז) דנגוט, שעם מינויו בנובמבר 2009 הועלה לדרגת אלוף.

מעבר לוויכוח הממושך שבין השר ברק ובין הרמטכ"ל דאז על מינוי מתפ"ש, עמדה ביניהם מחלוקת גם בנוגע לרצונו של השר ברק לקדם לדרגת אלוף גם את תא"ל (מיל') הרצוג, ראש המטה של השר ברק דאז, במקביל למתן דרגת אלוף לתא"ל כדרגתו דאז, דנגוט, בעקבות בקשת השר ברק למנותו למתפ"ש. בהתייחסותו מ-11.4.12 לטיוטת דוח הביקורת מסר תא"ל (מיל') הרצוג, כי "החל מסוף 2007 - ראשית 2008... הציע שר הביטחון את הרעיון למנות אותו [את תא"ל (כדרגתו דאז) דנגוט] למתפ"ש ואותי [את תא"ל (מיל') הרצוג] לראש האגף המדיני-ביטחוני [צ"ל - הביטחוני-מדיני] במשרד הביטחון כדרגת אלוף".

במרץ 2009 כתב השר ברק לרמטכ"ל דאז, כי "תא"ל הרצוג מתאים על רקע כישוריו וניסיונו להתמנות לראש המטה המדיני ביטחוני [צ"ל - האגף ביטחוני-מדיני] במשרד הביטחון וכי יהיה נכון לאור תוכן המכתב למנותו לאלוף למשך זמן קצר במקביל למינוי הנ"ל" (התייחסות לסוגיה נוספת הנוגעת למסמך זה ראו בהמשך). יצוין, כי בספטמבר 2006 מסר שהב"ט דאז, ח"כ עמיר פרץ, מכתב לתא"ל (מיל') הרצוג, שלפיו יחל לכהן כרמ"ט של שהב"ט, וכי עד ספטמבר 2008 יעבור לכהן בתפקיד מתפ"ש ויועלה לדרגת אלוף וכי סיכום זה הוא על דעת הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') דני חלוץ.

תא"ל (מיל') הרצוג מסר למשרד מבקר המדינה באוגוסט 2009⁸⁰, בין השאר, כי לאחר שנכנס השר ברק לתפקידו כשהב"ט ולאחר שהציג לו תא"ל (מיל') הרצוג את השתלשלות הדברים בנוגע אליו, אמר לו השר ברק, כי "הוא רואה בכך 'התחייבות שלטונית' שראוי לקיימה". עוד יצוין, כי תא"ל (מיל') הרצוג בפגישתו מ-20.3.12 עם נציגי משרד מבקר המדינה אמר, בין השאר, כי הוא "לא רצה להתמנות לראש האגף הביטחוני-מדיני עם דרגת אלוף לתקופה של חודש בלבד, ולא חשב שזה נכון, או שהרמטכ"ל יסכים לכך". בהתייחסותו מ-11.4.12 לטיוטת דוח הביקורת ציין תא"ל (מיל') הרצוג, כי אמר לשר ברק, "כי רעיון זה לא יצלח ואי אפשר לכפותו על הרמטכ"ל".

הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, התייחס לעניין זה בפגישותיו עם מבקר המדינה דאז ונציגי משרדו. בפגישה מ-22.9.11 הוא אמר, בין השאר: "השר [השר ברק] אומר לי: תשמע, יש התחייבות שלטונית וצריך לתת דרגה לדנגוט ולמייק [תא"ל (מיל') הרצוג]. אני אומר לו: שר הביטחון... איך אפשר לעשות דבר כזה? צריך לעשות מחטף? בוא נעשה אשכול [מועמדים], נעשה בחינה של הדברים. הוא אומר: יש התחייבות למייק, ואני חייב לתת דרגה לדנגוט. אני מנסה, אני חוזר ואומר לאהוד [ברק], אני לא יודע לעמוד לעשות את הדברים האלה. ככה לא חונכנו, לא אני ולא אתה. איך תעמוד מול מצב כזה? אנחנו אמונים על זה שאני משפיע דרך האנשים, ככל שאתה עולה למעלה, התלות שלך בלמנות אנשים נכונים גדלה. כשאתה מ"פ, כל הפלוגה מימין ומשמאל. כשאתה אלוף פיקוד זה כבר דרך אחרת, אתה כבר על שרי אלפים ומאות אלפים".

הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, הוסיף: "אהוד [ברק] מתעקש ששניהם יהיו אלופים. אני אומר לו איך זה יכול להיות? הוא אומר: נשים אחד מתפ"ש, ואחד ניתן לו דרגה, על זה שיהיה ראש אגף מדיני-ביטחוני. אני שואל אותו: תגיד, עמוס [אלוף (מיל') עמוס גלעד] יודע מזה? כאילו לא עניין שלי. אבל אמרתי לו: תראה, ראש אגף מדיני-ביטחוני זה לא דרגת אלוף. עמוס אלוף, כי הוא בא לשם אלוף. זה תקן של ראש אגף במשרד הביטחון. אתה רוצה, תשים אותו ראש אגף

80 ראו הדוח בנושא מינוי הקצונה הבכירה, עמ' 45, 46.

במשרד הביטחון. אני לא מסרב פקודה, כי אני לא מקבל פקודה והוא לא יכול לתת לי, אבל אנחנו לא מגיעים להסכמה. התוצאה היא... שנה וחודשיים אין אלוף מכהן כמתפ"ש. תסבירו את זה."

השר ברק התייחס לנושא זה בפגישתו עם מבקר המדינה דאז ונציגי משרדו מ-26.9.11 ואמר, בין השאר: "אני לא הסתרתי מהיום הראשון שהגעתי... שאני חושב שצריך לקדם את שני הבחורים האלה לאלופים. את [תא"ל] הרצוג משום שיש... לו בידו התחייבות שלטונית: זה מכתב מרמטכ"ל קודם על דעת שר ביטחון קודם. זה אותו שר ביטחון שביקש ממנו לחזור, שהוא יהיה שנתיים, אני חושב, בתפקיד רמ"ט [של שהב"ט] והוא אחר כך יהיה אלוף; ואני למרות שלא אני זה שזמתי את זה... אני חושב שהייתי ממליץ עליו גם כן, אבל בכל מקרה זה התחייבות שלטונית שאמנם אין לה כוח אכיפה אבל אני לא רואה איזה סיבה שלא נכבד אותם. אנחנו לא נכבד את ההתחייבויות שקדמו לנו אז הם הבאים אחרינו לא יכבדו את שלנו... לכן אני חשבתי שזה ראוי, היו שני תפקידים שעמדו, אחד שהיה מתפ"ש... והשני זה ראש האגף המדיני-ביטחוני. אני חשבתי שמצד כישוריהם האישיים [תא"ל] הרצוג שהוא איש מחקר במקורו, איש מחשבה... אין תפקיד יותר מתאים כמו יד לכפפה כמו ראש אגף המדיני-ביטחוני, ולעומת זה דנגוט... זה מתאים פעולות הממשלה בשטחים. שני התפקידים הם תפקידים שמאז ומעולם תפקידים ששר הביטחון צריך להחליט עליהם. אני לא אומר שהוא לא יכול לשאול, להתייעץ. עם הראשון מובן מאליו, אגף מדיני-ביטחוני הוא ראש אגף במשרד [הביטחון], השני הוא, הוא אמנם נושא מדים, אגב לא תמיד היה נושא מדים."

השר ברק הוסיף: "קודם כל מצאתי דבר, אני אומר לכם בלתי סביר לחלוטין, רמטכ"ל שמשתמש... כשיש תפקידים שהוא בכלל לא צריך להמליץ, הוא לא צריך להמליץ, זה השר מורה לו וזהו, אבל ברגע שמבחינת טכנית דרושה חתימתו, ויוצר לו כוח בלתי ראוי ובלתי סביר להשפיע על דברים שבכלל לא בתחום סמכותו ואחריותו. מה היה מקור ההתנגדות [של הרמטכ"ל] דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי: הוא אמר רגע, אבל מה אני אעשה, איך אני אסביר לאנשים במטה הכללי. תאמינו לי אני לא רוצה להיכנס זה, זה יהיה קטנוני... מדובר פה בדבר שמראשיתו היה עניין שלא אמור להיות בכלל בסמכותו של הרמטכ"ל. אני, מתוך פעם אחת מתוך זה שעסקנו אז בנושא קריטי... ודברים אחרים... לא ייחסתי אז לאשכנזי איזה באמת איזה מזימות גדולות בדברים, וזה נראה לי פשוט קצת חולשות אנוש, קצת קטנוניות... יש שני תפקידים. אני יכול לפתור את שני הדברים האלה, איתן דנגוט מתאים בהחלט להיות מתאים פעולה בשטחים, [תא"ל] הרצוג מתאים הרבה יותר להיות ראש אגף ביטחוני-מדיני... ואז אמרתי למה לא נעשה את הדבר המתבקש: במקום לתת [תא"ל] הרצוג להיות בדבר שהוא לא מתאים לו רק בגלל שהבטיחו, בוא נשים במקום הזה בן אדם שמתאים לזה הרבה יותר; ול[תא"ל] הרצוג נפתור את עניין המחויבות השלטונית על ידי זה שנפנה אל גבי [אשכנזי] ונאמר לו תמנה אותו תאפשר לי למנות אותו לאלוף, הוא מתחייב מראש אחרי חודש, אני בכוונה אמרתי לגבי [אשכנזי] שלושה חודשים כדי לא להעמיד את האיש בזה במצב מגוחך, אמרתי שלושה חודשים, אבל בעצם האיש הסכים להיות חודש. אמר, אני אהיה חודש אלוף ואז אני אפרוש כאלוף אין לזה שום משמעות אחרת מלבד הרספקט למחויבות השלטונית. האיש לא יקבל יותר כסף, הוא לא יהיה בסגל האלופים, הוא לא ישתתף בדיוני המטה הכללי מעבר למה שהוא צריך, כי הוא יפשוט את מדים אחרי חודש. שום דבר, פשוט אמרתי הדרך היחידה לעמוד מצד אחד בהתחייבות השלטונית ומצד שני להתאים בן אדם נכון למקום הנכון ובן אדם אחר למקום אחר שהוא מתאים."

השר ברק בהתייחסותו מ-17.4.12 לטיוטת דוח הביקורת ציין, כי "אין לשר הביטחון אלא להביע את תמיהתו וצערו על התנגדותו חסרת הפשר והבלתי מובנת של הרמטכ"ל לשעבר, לאשר את המועמדים שהוצעו על ידו, תא"ל (כיום במיל') מיכאל (מייק) הרצוג ותא"ל (כדרגתו אז) איתן דנגוט, שלבסוף מונה לתפקיד מתפ"ש". זוהי, לדעת השר ברק, "ראייה נוספת לכך שההתרסה

כנגד סמכותו, מעמדו וחופש פעולתו של השר הממונה החלו על ידי וביזמת הרמטכ"ל לשעבר וסביבתו הרבה טרם קיץ 2009 והרבה טרם הגעתו של מר קורן ללשכה". התוצאה היא, כך כותב השר ברק, "שהרמטכ"ל לשעבר נטל לידו זכות וטו דה-פקטו, על מינוי מתפ"ש, על אף שמינוי זה מעצם טבעו צריך להיות באחריות שר הביטחון". השר ברק הוסיף וציין, כי בדיון שהתקיים ביום 12.1.12 בוועדה לענייני ביקורת המדינה של הכנסת בעניין דוח מבקר המדינה בנושא "תהליכי המינוי של הקצונה הבכירה בצה"ל" לא היו חלוקי דעות בינו לבין הרמטכ"ל הנוכחי, רא"ל בני גנץ, בדבר הצורך להעניק לשהב"ט מעמד דומיננטי בקביעת זהותו של המתפ"ש, לאור העובדה שהוא מתאם את פעולות הממשלה בשטחים ואף אין חובה שיהא לובש מדים דווקא. השר ברק בהתייחסותו מ-18.10.12 לדוח ה"כמעט סופי" הוסיף וציין, כי "על פי המסד הנורמטיבי הקיים, לשר הביטחון מסורה הסמכות לאשר מינויים המוצעים לו על ידי הרמטכ"ל, אולם איש לא יוכל לטעון, כי סמכות זו הינה בבחינת 'חותמת גומי'. זוהי סמכות שבצידה חובה המוטלת על שר הביטחון להשתמש בשיקול דעת, לבחון את המינויים המוצעים, לבחון את הקונסטלציה שבמסגרתה הוצעו ולקבל החלטה אם לאשר או לא לאשר את המינוי המוצע". "לא ניתן לקבוע... כי הרמטכ"ל דאז פעל במסגרת סמכותו על פי המסד הנורמטיבי הקיים, גם כאשר פעולותיו פגעו בעבודת מערכת הביטחון או היוו התערבות בוטה ולא עניינית בשיקוליו של שר הביטחון".

גם במקרה זה התגלעה מחלוקת קשה בין השר ברק ובין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, בנושא מינוי קצינים בדרגת אלוף, אשר גרמה לכך שבמשך כשנה, באופן חריג ביותר, לא מונה מתפ"ש ואת התפקיד מילא ממלא מקום, אלוף (מיל') עמוס גלעד, שנאלץ לעשות זאת בכפל תפקידים עם תפקידו כראש האגף הביטחוני-מדיני במשהב"ט, לרבות במהלך מבצע "עופרת יצוקה". משרד מבקר המדינה מצייין, כי מתפ"ש כפוף לשר הביטחון והוא מבצע את תפקידו בזיקה ישירה לשר הביטחון, אולם על פי המסד הנורמטיבי הקיים, כאשר לתפקיד מתמנה אלוף בשירות פעיל - הממנה הוא הרמטכ"ל והמאשר הוא השר. במצב דברים זה פעלו השר ברק והרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, כל אחד על פי סמכותו. יחד עם זאת, משרד מבקר המדינה מעיר, כי להתנהלות שהביאה לכך שרק לאחר כשנה מונה קצין לתפקיד מתפ"ש מן המניין, לא היה מקום, והיא יצרה מצב בלתי סביר, שצריך וניתן היה למונעו.

לעניין הכוונה למנות את תא"ל (מיל') הרצוג לתפקיד בדרגת אלוף למשך זמן קצר כמתואר לעיל, ציין השר ברק בהתייחסותו מ-17.4.12, כי על רקע היכרותו עם תא"ל (מיל') הרצוג הגיע למסקנה, כי הוא המתאים ביותר לתפקיד ראש האגף הביטחוני-מדיני במשהב"ט, וכי היה במינוי גם להיענות לציפיות הקצין נוכח ההתחייבות שניתנה לו. בהתייחסותו מ-18.10.12 ציין השר ברק, כי "בכל מערכות השלטון, כולל בשירות הממשלתי, בצה"ל, ובמשרד מבקר המדינה, מקובל לעיתים להעניק לאדם מעין דרגת פרישה".

הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, בהתייחסותו מ-25.6.12 לטיוטת דוח הביקורת, כתב כי אכן "העובדה שרק אחרי שנה מונה מתאם הפעולות בשטחים היא בלתי תקינה ויצרה מצב בלתי סביר", והאחראי לכך הוא השר ברק. הרמטכ"ל דאז, הוסיף וכתב, כי הוא "סירב לקחת חלק ב'סידור עבודה' שניסה להכתיב שר הביטחון בכל הנוגע למינוי הפיקטיבי של תא"ל הרצוג, לתקופה של חודש ימים על מנת לאפשר לו לפרוש כאלוף". בהתייחסותו בעל פה מ-11.7.12 לטיוטת דוח הביקורת ציינה באת כוחו של רא"ל (מיל') אשכנזי, כי "הסנקציה [של השר ברק] על אי הענקת דרגת אלוף להרצוג היא ענישה בדמות של אי מינוי מתפ"ש".

פרשת "מסמך הרפז"

בהתייחסותו מ-11.4.12 לטיוט דוח הביקורת ציין תא"ל (מיל') הרצוג, כי הנושא "מעורר שאלות ערכיות עמוקות וקשות"; הפקידו בידיו "התחייבות כתובת, חדה, מפורשת ומתוחמת בלוחות זמנים לתפקיד אלוף התפור על פי מידותיו", הבטיחו "את התפקיד לקצין אחר... מבלי ליידע את הקצין [תא"ל (מיל') הרצוג] שלו ניתנה ההתחייבות המקורית" ובלי לקיים איתו "שיח הגון, פתוח ואמיתי", ולבסוף הפרו את "ההתחייבות כלפיו ברגל גסה. כל זאת, בהקשר של מערכת יחסים עכורה ועימות מתפתח בין שר הביטחון לבין הרמטכ"ל, שהקצין [תא"ל (מיל') הרצוג] נופל לו קורבן". משרד מבקר המדינה ער לתחושת הפגיעה שחש תא"ל (מיל') הרצוג מהתנהלות מעהב"ט בעניינו.

משרד מבקר המדינה ער לטענת השר ברק, שההבטחה שנתן קודמו לתפקיד לתא"ל (מיל') הרצוג, ולפיה ימונה למתפ"ש ויועלה לדרגת אלוף, הייתה בראייתו התחייבות שראוי לקיימה. עם זאת מעיר משרד מבקר המדינה, כי הדרך שבה ניסה השר ברק למנות את תא"ל (מיל') הרצוג לתפקיד בדרגת אלוף, ועל אחת כמה וכמה לפרק זמן קצר (ושלאחריו יפרוש מצה"ל וישמש כאלוף במילואים) לא הייתה ראויה, גם נוכח טענת השר ברק האמורה לעיל.

ב) כאמור לעיל, במרץ 2009 כתב השר ברק לרמטכ"ל דאז, כי "תא"ל הרצוג מתאים על רקע כישוריו וניסיונו להתמנות לראש המטה המדיני ביטחוני [צ"ל - האגף הביטחוני-מדיני] במשרד הביטחון וכי יהיה נכון לאור תוכן המכתב למנותו לאלוף למשך זמן קצר במקביל למינוי הנ"ל" (להלן - מכתב השר). במהלך הביקורת עלתה הטענה שהשר ברק הורה למחוק את המכתב מהמחשב והמכתב נמחק, לאחר שהשר מונה שוב לתפקיד שהב"ט גם בממשלה החדשה שהוקמה באותה תקופה.

בבדיקה שקיים משרד מבקר המדינה ביולי 2012 בלשכת השר ברק, נמצא מכתב השר במחשב בלשכה. הוברר אפוא, כי טענה שהועלתה בהקשר זה לא נמצא בסיס.

כבר בדוח בנושא מינוי הקצונה הבכירה שפורסם באוגוסט 2010, המליץ משרד מבקר המדינה, כי ראוי ששר הביטחון והרמטכ"ל יגיעו במשותף לסיכום מעוגן בכתובים ביחס למידת המעורבות של השר בתהליך המינוי של בעלי תפקידים מסוימים בדרגת אלוף, כדוגמת סגן הרמטכ"ל, ובעיקר תפקידים בעלי זיקה ישירה לשר הביטחון, כדוגמת מתפ"ש⁸¹. לדעת משרד מבקר המדינה, האירועים המתוארים לעיל בכל הנוגע למינוי סגן הרמטכ"ל ולמינוי מתפ"ש ממחישים את הצורך הדחוף להגיע לסיכום בנושא מעורבות שר הביטחון בתהליך המינוי לתפקידים מסוימים בדרגת אלוף, כדי למנוע בעתיד תוצאה בעייתית בתחום חיוני ורגיש זה, כפי שקרתה. במיוחד אמור הדבר בכל הנוגע למינוי סגן הרמטכ"ל נוכח מרכזיות התפקיד וחשיבותו.

בהתייחסותו מ-17.4.12 לטיוט דוח הביקורת ציין השר ברק, כי בהתאם להמלצת מבקר המדינה "בכוונת שר הביטחון לגבש, יחד עם הרמטכ"ל, דפוסי פעולה, ובמידת הצורך, נוהל ברור, לגבי הליכי מינוי אלופים בצה"ל ובכלל זה סגן רמטכ"ל ומתפ"ש".

ב. סוגיית הארכת כהונתו של הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, בשנה נוספת (חמישית)

עד למינויו של הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, בפברואר 2007, משך כהונת הרמטכ"ל לא נקבע בדבר חקיקה או בהחלטת הממשלה שאישרה את המינוי. הלכה למעשה הנוהג היה, שהרמטכ"ל התמנה לתקופת כהונה של שלוש שנים, אשר נהוג היה בדרך כלל להאריכה לארבע שנים. רא"ל (מיל') אשכנזי החל לתפקד כרמטכ"ל ב-14.2.07. בהחלטת הממשלה 1135 מ-8.2.07 נקבע לראשונה⁸², כי משך כהונתו יהיה ארבע שנים, וכי "הממשלה רשאית בנסיבות חירום בלבד" להאריך את כהונתו "לתקופה נוספת שלא תעלה על שנה אחת" (להלן - השנה החמישית). כיוון שכך, המועד שבו אמור היה רא"ל (מיל') אשכנזי לסיים את תפקידו כרמטכ"ל, ובו אכן סיים אותו, הוא 14.2.11.

(1) ינואר ופברואר 2010

א) בראשית שנת 2010 החלו להתפרסם בתקשורת ידיעות בנוגע לשנת כהונה חמישית של הרמטכ"ל דאז. כך למשל, בכתבה של העיתונאי עמוס הראל בעיתון "הארץ" מ-23.1.10 נכתב, כי "אשכנזי אמנם אומר לכל מי שמוכן לשמוע שאין לו שום כוונה להישאר בתפקיד דקה נוספת מעבר לארבע שנות הכהונה הקבועות בחוק, אבל בין אוהדיו יש כאלה המשתעשעים ברעיון ליוזם את הארכת כהונתו בשנה חמישית, בנימוק הכפול של השלכות איום הגרעין האיראני וחוסר הבשלות של יורשיו הפוטנציאליים". העיתונאי רוני דניאל אמר לנציגי משרד מבקר המדינה ב-13.2.11, כי הוא "חושב שהיה רעיון של הכהונה בשנה החמישית, אבל הוא הועלה במרחב סביבתו של אשכנזי ולא היה יוזמה שלו". אלוף (מיל') אורי שגיא אמר לנציגי משרד מבקר המדינה ב-7.11.10, כי הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, התייעץ עימו בנושא השנה החמישית, והוא (שגיא) אמר לו "שלא צריך, אבל אם יציעו לו הוא לא יכול להגיד לא".

81 ראו הדוח בנושא מינוי הקצונה הבכירה, עמ' 53.
82 הרחבה בעניין זה ראו בחלק ג' בנושא תהליך מינוי רמטכ"ל.

ב-9.2.10 פרסם העיתונאי יואב לימור (להלן - מר לימור) בתכנית "מבט" בערוץ 1 ידיעה, ולפיה קיימת הערכה שהשר ברק יאריך את משך כהונתו של הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, בשנה נוספת - חמישית - בשל המצב הביטחוני הרגיש (להלן - הידיעה של מר לימור). דקות ספורות לאחר פרסום הידיעה העביר מר סרי, יועץ התקשורת של השר ברק, טלפונית לעיתונאים את התגובה שניסח השר ברק, ולפיה נושא הארכת כהונתו של הרמטכ"ל דאז לא נדון מעולם בשום מקום, וכי פרסום הידיעה, כפי שיוצרה מבית מדרשו של תא"ל אבי בניהו, גורם לזילות מעמד הרמטכ"ל ומוסד הרמטכ"לות. מיד לאחר מכן, מסר דובר צה"ל דאז, תא"ל (מיל') בניהו, בתגובה לכך, כי "הארכת כהונת הרמטכ"ל אינה רלוונטית בשלב זה ואינה בתחום עיסוקו של צה"ל. הצבא לא היה מעורב בפרסום הידיעה ומעבר לכך לא ניגדר להשמצות אישיות וטולות כל בסיס". אירוע זה הצית למעשה את העימות הפומבי בין השר ברק והרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ועוזריהם של אל"ם וינר (בפגישה עם נציגי משרד מבקר המדינה ב-24.1.12): "ב-9 בפברואר בעצם מתחילה המערכה הגלויה, כמו שנגמר שלב המערכה החסויה מאזור [מבצע] 'עופרת יצוקה', מתחילת 2009 עד תחילת 2010".

תא"ל (מיל') בניהו מסר לנציגי משרד מבקר המדינה (8.12.10), כי הודעת השר ברק שהאשימה אותו בהכנת הידיעה של מר לימור היא "חסרת תקדים", וכי נגרמה לו "השפלה רבה". במכתב של הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, לשר ברק מ-21.2.10 (ראו להלן) הוא ציין, בין השאר, כי הודעת השר ברק היא פרסום שגוי ומאשימה את תא"ל (מיל') בניהו שלא בצדק. מר קורן מסר לנציגי משרד מבקר המדינה (14.11.10), בין השאר, כי "היום יודעים שזה לא היה דובר צה"ל", וכי מאז פרסום הידיעה והתגובה עליה היה "עליהם תקשורת" עליו ועל השר ברק.

בהתייחסו לנושא מסר השר ברק לנציגי משרד מבקר המדינה (18.1.11), כי סבר שהידיעה של מר לימור דורשת תגובה, כיוון שהיא שודרה ב"פריים טיים" של החדשות, ואם לא תהיה תגובה הידיעה הופכת לאמיתה מקובלת, וכאשר יעלה לדיון הנושא של מחליפו של הרמטכ"ל דאז יטענו כלפיו מדוע הוא דן במחליף לרמטכ"ל. השר ברק הוסיף, כי הרמטכ"ל דאז עצמו מעולם לא שוחח איתו בנושא זה, וגם הטענה ששמע השר ברק כאילו נשיא המדינה, מר שמעון פרס, רא"ל (מיל') אמנון ליפקין-שחק ז"ל, ואלוף (מיל') אורי שגיא דיברו איתו על הארכת כהונתו של הרמטכ"ל דאז בשנה נוספת, אינה נכונה. לדבריו של השר ברק, רא"ל (מיל') אשכנזי ביקש ממנו להתנצל בפני תא"ל (מיל') בניהו, והוא (השר ברק) הסביר לו מדוע הוא חושב שאינו צריך לעשות כך (ראו להלן).

ב) פרסום הידיעה של מר לימור ב-9.2.10 וההודעה שפרסם השר ברק מיד לאחריה, ולפיה מקור הידיעה של מר לימור הוא דובר צה"ל, תא"ל (מיל') בניהו, יצרו כאמור מתח רב ופומבי בין השר ברק לבין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ובין מר קורן ויועץ התקשורת של השר ברק ובין דובר צה"ל, תא"ל (מיל') בניהו. העיתונאי איתן הבר (להלן - מר הבר) מסר לנציגי משרד מבקר המדינה בינואר 2011, כי הוא שוחח מפעם לפעם עם השר ברק. לדבריו, בשיחה כזאת שקיים עם השר ברק ימים אחדים לאחר שידור הידיעה של מר לימור, הוא אמר לשר ברק שניתן לפתור את הסכסוך שנוצר בהודעה משותפת של מספר שורות. בתגובה לכך שאל אותו השר ברק אם הוא יהיה מוכן "לרוץ בינינו" (קרי, לנסות לפשר בין הלשכות), ומר הבר הסכים לכך.

בעקבות בקשתו של מר הבר, נפגשו השר ברק והרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ב-17.2.10 לפגישה אישית. במכתבו האמור מ-21.2.10 של הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, לשר ברק, הוא כתב כי בפגישה זאת התחייב השר ברק בפני הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, שיפרסם הודעה בשמו, ובה יביע את צערו על הפרסום השגוי. אל"ם וינר ציין במכתבו מ-4.1.11 לנציגי מבקר המדינה, כי בימים שבאו אחר כך ניסה מר הבר לעזור לצדדים להגיע לנוסח מוסכם של ההודעה שתפורסם.

מעיון במסמכים בלשכת הרמטכ"ל התברר, כי ב-19.2.10 (יום ו') שלח מר הבר לעוזר הרמטכ"ל דאז, אל"ם וינר, מכתב שאליו צירף נוסח הודעה שהציע. יום לאחר מכן שלח מר הבר נוסח מתוקן של הודעה זאת, כלהלן: "יועץ שר הביטחון לתקשורת מודיע: בפגישה שהתקיימה בין שר הביטחון לבין הרמטכ"ל, הוסרו אי-ההבנות בין לשכותיהם. שר הביטחון מצר על פרסום הידיעה בשבוע שעבר שפגעה, שלא בצדק, בדובר צה"ל, תת-אלוף אבי בניהו. וכן מצר על פרסומים אחרים שפגעו, שלא בצדק, בראש מטה שר הביטחון, יוני קורן". במכתבו האמור מ-19.2.10 לאל"ם וינר, כתב מר הבר: "1. להלן הנוסח הסופי, מבחינתי, של ההודעה. לא אעסוק בכך יותר. 2. הנוסח הזה הוא על דעת שר הביטחון (בלבד). 3. אם הנוסח מוסכם, אני מציע שהוא ישוחרר לפרסום במוצ"ש, 20 פב', בשעה 18:00. 4. אחרי הפרסום, לא יתדרכו ולא ירחיבו מעבר להודעה!" (ההדגשות במקור). בסופו של דבר נמנע השר ברק מלקבל את הנוסח שהציע מר הבר.

ב-21.2.10 כתב תא"ל (מיל') בניהו לרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, בין השאר, כי תגובת השר ברק לידיעה של מר לימור "גרמה לי לעוגמת נפש אישית ומקצועית ולו בשל העובדה שמקורה בלשכת שר הביטחון, כנגדי, כקצין בצבא, כמייצגו של צה"ל בציבור וכמפקד יחידה שתחתיו משרתים מאות קצינים וחיילים... ההודעה פוגעת גם בשמי הטוב, במקצועיותי ובאמינותי... אני מצפה כי לשכת השר תפרסם באופן ברור וללא דיחוי הודעה מתקנת של התנצלות או הבעת צער על אירוע מביש וחסר תקדים זה".

באותו יום כתב הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, לשר ברק מכתב בנושא ובו הדברים הבאים: "ביום 9/2/10... פרסמה לשכתך הודעה חריפה, חריגה וחסרת תקדים ובה מואשם דובר צה"ל, תא"ל [מיל'] אבי בניהו, שלא בצדק... בהדלפה, בהטעיית התקשורת ובפגיעה במעמד הרמטכ"ל... הידיעה, בשל חריפותה וחריגותה, פורסמה בכלל כלי התקשורת... ושימשה כר נרחב לתיאור המחלוקת ביני ובינך... לאור בקשתך ובתייוכו המסור של מר איתן הבר, שמונה מטעמך לנסות ולגשר בין הצדדים, נפגשנו בשבוע שעבר... לליבון העניין. באותה פגישה, התחייבת בפני שתפרסם הודעה בשמך ובה תביע את צערך על הפרסום השגוי. על התחייבות זו שבת וחזרת בפני בשיחתנו ביום ו' האחרון [19.2.10]... נוסח מוסכם על דעתך הועבר לעיוני במהלך סוף השבוע האחרון ואף שלא ענה על ציפיותיי במלואן, הבעתי הסכמתי לפרסומו וזאת כדי לסיים את הפרשה ולהתמקד בעיסוק בנושאים הביטחוניים הבערים שעל הפרק... לצערי, חזרת בכ מהסכמתך, מסיבה ששמורה עמך וההודעה לא פורסמה כלל... אבקש להשלים המהלך שעלה בשיחות בינינו ולפרסם הודעה שתבהיר באופן שאינו משתמע לשתי פנים את הסתייגותך מההודעה שפורסמה כנגדי וכנגד דובר צה"ל וצערך על הנזק שגרמה... מצפה להתייחסות ופעולה מהירה, לפתרון המשבר ולתיקון ולו במעט של העוול שנגרם".

ב-22.2.10 שלח השר ברק לרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, מכתב תשובה ובו כתב כך: "הידיעה (לא הודעה) הנזכרת במכתבך לא נולדה בחלל ריק (ולא 'פורסמה' מלשכת השר). במידה שנפגעו מההתרחשות אנשים, הרי שהיו נוספים. גם בכבודם ראוי שניזוהר. במכתבך מתוארת רק חלק מיריעת הדברים והתמונה העולה מהם איננה שלמה. ככל שהרהרתי בדבר ובבקשתך - הגעתי לכלל דעה שפרסום הודעה כפי שניסח מר הבר איננה הדרך הנכונה לעשות צדק מאוזן עם שני הנוגעים העיקריים בדבר. לפנינו אתגרים כבדים וחשובים ושנינו יודעים זאת היטב. אינני חושב שראוי שנהל התכתבויות בנושאים כאלה. אני מבקש שעניינים כאלה יועלו בינינו בעל פה. וכך אני מצפה שיהיה בידינו ואחריותנו לפוגג המתח בין עוזרינו גם אם לא נהפוך אותם לחברים. לכל אחד מהם זכויותיו וכבודו".

להלן עיקרי הדברים שאמר השר ברק בנושא זה בפגישתו עם מבקר המדינה דאז ונציגי משרדו מ-26.9.11: "אני אומר באמת הידיעה [תגובת השר ברק] יצאה ממני. אני שמעתי והרמתי טלפון לדובר שלי ואמרתי לו תוציא ידיעה שבה כתוב שהדבר הזה זה עוד מניפולציה מבית היוצר של

בניהו... הבר הלך, דיבר איתי, דיבר איתם... ואז ביום שישי בבוקר אתה פותח את העיתון ואתה מוצא השתלחות... זה העיתונאי כתב לבר... הוא כתב איזה כתבה שמתלח... משתלח ביוני קורן... עכשיו שאיתן הבר בא אלי פעם הבאה אמרתי לו: תשמע איתן, פה יש מערכת שעובדת, אף אחד לא מודה שזה הוא. זה הכול כזה כאילו יד נעלמה והנה אני רואה את [העיתונאי] הזה משתלח ביוני. אני אומר לך, אני יודע את האמת יוני אפילו לא ידע על זה הוא לא יכול היה לדעת, אני הרמתי טלפון ואמרתי לו תוציא הודעה כזאת, הוא לא יכול לדעת אפילו מה הוא אשם? אם רוצים לתקן את זה שיבואו... שימצאו דרך לטפל ב... איתן קם הלך בא הלך... בסוף גם גבי [אשכנזי] הגיע אלי, ישב אצלי בבית כמה שעות, אולי איתן המליץ לו... ובסוף השיחה אמרתי לו תשמע אני אבדוק. אני אעשה את מה שאני יכול כדי לעשות את זה אני מבין את המצוקה שלך, אני מבין את המצוקה של... אין לי שום כוונה לפגוע בו... בסופו של דבר, אני אחרי שהתלבטתי עם זה ואחרי שכמעט הגענו באמת לאיזה נוסחה שנראית לי... חשבתי אז אמרתי זה לא פייר זה פשוט לא פייר. בסוף יש שני בני אדם בעניין הזה, כמו שבניהו יכול להיפגע ככה גם מר קורן יכול להיפגע, ולא יכול להיות שרק בגלל שאני תמיד יותר לארג' ויותר... אז לא יכול להיות שבגלל זה שאנשים שעובדים איתי ושאיני יודע את האמת שלהם שום נגיעה הוא [מר קורן] לא יכול היה לדעת על זה בכלל, אז הוא מקבל את כל ההתקפה, וזה גם לא פעם ראשונה מאותם מקורות, אני יודע שבניהו מאחורי [העיתונאי] הזה".

השר ברק אמר עוד: "הוא [הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל')] אשכנזי כתב לי איזשהו מכתב על הדבר הזה אז עניתי לו... אמרתי לו: תשמע גבי, אני חשבתי על זה ויש לי אחריות כלפי כל האנשים. אנחנו רוצים להיות בסדר, בבקשה, נפרסם הודעה שרמטכ"ל, שר הביטחון והרמטכ"ל נפגשו והם החליטו שהם מצרים על הצורה שהדברים התגלגלו, במידה ו[תא"ל (מיל')] אבי בניהו מצד אחד ויוני קורן מצד שני נפגעו, ככל שהם נפגעו, ואז מצרים על זה... את הדבר הפשוט הזה אי-אפשר היה להוציא ממנו, בשום אופן... הרי למה הוא לא רצה שהיה 'שר הביטחון והרמטכ"ל נפגשו והם הביעו...' משום שאם אנחנו שנינו מביעים [צער] אני לא מסתיר את הקשר שלי לדבר הראשון, לפגיעה האפשרית בבניהו, שאין לי שום כוונה ואין לי שום דבר נגדו באופן אישי; אבל הרי אם אומרים שהרמטכ"ל ושר הביטחון מצטערים על... במידה ונגרם פגיעה או עוול לשני האנשים האלה, זה משתמע שאנחנו מבינים שיש קשר בין שני הדברים, והדבר הזה נראה לו [לרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל')] אשכנזי שזה מקעקע את הכול. באמת, באמת זה מקעקע. לכן, כמובן שהם לא הסכימו לזה".

השר ברק בהתייחסותו מ-17.4.12 לטיטת דוח הביקורת ציין, כי הוא "מוצא לנכון לקבוע, כי מהיכרותו עם הדברים כפי שהם נחשפים בקריאת הטייטה - ספק בעיניו אם סיבת המהומה היא 'הפגיעה' בבניהו". השר ברק, הוסיף וציין, כי "הרמטכ"ל לשעבר ומקורביו" פעלו להביא לכך שכהונת הרמטכ"ל דאז תוארך בשנה נוספת (חמישית), ולפיכך תגובתו לפרסום הידיעה של מר לימור בעניין השנה החמישית הייתה תגובה מחייבת, והטענה במסגרת התגובה, ולפיה הנושא "לא נדון מעולם בשום מקום", הייתה נכונה. לדעתו, אלמלא היה מגיב, הידיעה הייתה הופכת משמועה סתם לאמת מקובלת "תוך הטעיה חמורה של כל מפקדי צה"ל הבכירים והציבור הרחב בכללותו". השר ברק הוסיף וציין, כי היה נכון להביע בפומבי את צערו על הפגיעה בתא"ל (מיל') בניהו, וזאת בתנאי שיובע צער דומה על ידי הרמטכ"ל לשעבר על פגיעה שנעשתה בראש המטה שלו מר קורן בפרסומים שהיו בתקשורת מספר ימים לאחר הפרסום האמור בנוגע לשנה החמישית. בהתייחסותו מ-18.10.12 לדוח ה"כמעט סופי" ציין השר ברק, כי הסיבה לאי-ההסכמה על תוכן ההודעה נבעה "מסירובו של הרמטכ"ל לשעבר לכלול בהודעה ההתנצלות גם הבעת צער מצד הרמטכ"ל, על הפגיעה בראש המטה קורן".

הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, בהתייחסותו מ-25.6.12 לטיטת דוח הביקורת, ציין בעניין זה, כי "התנהלותו של שר הביטחון בעניין זה היא חמורה: שר הביטחון הוציא הודעה מכפישה לתקשורת כנגד קצין בכיר בצה"ל... לאחר מכן שר הביטחון נענה ליזמת איתן הבר לתווך בין הצדדים... [אך] חזר בו מהסכמתו לנוסח [הודעה] שהוא עצמו השתתף בניסוחו. כך שר הביטחון ייצר במו ידיו את המשבר החריף, בהודעה מכפישה וחסרת יסוד, ואז סירב לניסיונות לפתור את המשבר שהוא עצמו יצר"; וכי הוא (אשכנזי) "פעל בניסיון להרגיע את הרוחות וליישב את המחלוקת, ולמרבה הצער שר הביטחון מנע זאת". בהתייחסותה בעל פה מ-11.7.12 לטיטת דוח הביקורת ציינה באת כוחו של רא"ל (מיל') אשכנזי, כי אירוע זה ממחיש לדעתה, כי השר ברק "לא מוכן לפשרה, הוא לא חתר להסדרת היחסים, אלא חתר לעימות".

דובר צה"ל דאז, תא"ל (מיל') בניהו, בהתייחסותו מ-22.3.12 לטיטת דוח הביקורת, ציין, כי ההודעה שמסר שהב"ט - המאשימה אותו בעודו מכהן בתפקיד דובר צה"ל וכחבר בפורום מטכ"ל - בהפצת ידיעה שאינה אמת הגורמת לזילות במוסד הרמטכ"ל - היא חריגה בחומרתה ו"קשה להעלות על הדעת האשמה חמורה מזו כלפי דובר צה"ל מכהן"; וכי הדבר נעשה בלי שהשר או מי מטעמו טרחו לברר את הנושא מולו. בהתייחסות נכתב עוד, כי לאירוע זה "היה תפקיד מרכזי (שלא לומר מכריע) במתיחות הרבה שנוצרה בין שתי הלשכות", וכי היה ניתן לצפות כי מי שגרם "להצתת העימות הפומבי יעשה כל מאמץ להרגיע את הרוחות". בפועל, כך נכתב בהתייחסות, "השר עצמו סיכל את כל הניסיונות ליישר את ההדורים באמצעות פרסום הודעה משותפת", למרות הסכמתו של בניהו "לכרוך באותה הודעה גם התייחסות לפגיעה הנטענת" במר קורן.

משרד מבקר המדינה מעיר, כי הודעת השר ברק החריפה את המתח שהיה קיים ביחסים בין שני האישים. סערה זאת הייתה נמנעת לו השר ברק היה נמנע מלכלול בהודעה המכחישה את הידיעה האמורה מ-9.2.10, גם האשמה שגויה כלפי קצין בכיר בצה"ל, דובר צה"ל דאז, תא"ל (מיל') בניהו. לדעת משרד מבקר המדינה, היה על השר ברק, כדרג המדיני הממונה, להימנע מלתקוף פומבית קצין בצבא, ולאחר מעשה ראוי היה שימצא את הדרך לתקן את המעוות, ולסיים פרשה זו באופן שלא יעצים את המתיחות במערכת היחסים בין שני האישים ושתי הלשכות.

(2) אפריל ומאי 2010

ב-6.4.10 זימן השר ברק את הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, לפגישה אישית, והודיע לו, כי אף על פי שהוא מרוצה מאוד מתפקודו כרמטכ"ל, הוא [השר ברק] סיכם עם ראה"ם, מר בנימין נתניהו, שהוא (הרמטכ"ל) לא ימשיך לכהן בתפקידו בשנה חמישית. בפגישתו עם מבקר המדינה דאז ונציגי משרדו (16.2.11) ציין רא"ל (מיל') אשכנזי, כי השר ברק אמר לו "חשוב שהחלטת הממשלה תקוים והחלטנו לא להאריך לך את הכהונה"; וכי הוא בתגובה השיב לשר ברק: "אני לא מבין למה צריך להודיע את זה עכשיו, אני לא ביקשתי שנה חמישית".

בפגישתו מ-18.1.11 עם נציגי משרד מבקר המדינה, ציין השר ברק, כי הודעתו האמורה לרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, הייתה דרושה כיוון שלפני כן "כאשר משך כהונת הרמטכ"ל היה שלוש שנים עם אופציה להארכה בשנה, המצב היה ברור. ברגע שהממשלה החליטה על משך כהונה של ארבע שנים עם אפשרות להארכה בנסיבות חריגות, נוצרה אי-ודאות", ולכן ראה "לחובה להבהיר את המצב".

שתי הלשכות הוציאו הודעות נפרדות בסוגיה זאת. יועץ התקשורת של השר ברק, מר סרי, בהתייחסותו מ-25.3.12 לטיט דוח הביקורת ציין, כי השר ברק מסר לו, כי הוא סיכם עם הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, כי ההודעה בנושא לא תפורסם ללא אישור דובר צה"ל, אך תא"ל (מיל') בניהו לא ענה להודעות שהוא השאיר לו. בהמשך נעשה ניסיון להעביר את ההודעה שהוא ניסח דרך המזכ"ץ דאז של השר, תא"ל (מיל') בן ברוך, אך לשכת הרמטכ"ל השיבה "תפרסמו מה שאתם רוצים". בפגישה מ-21.2.11 עם נציגי משרד מבקר המדינה מסר תא"ל (מיל') בן ברוך, כי "בנושא ההודעה על כך שהרמטכ"ל לא יקבל שנה חמישית בתפקידו: השר הציע לרמטכ"ל להוציא הודעה משותפת בנושא. הרמטכ"ל הנהן בראשו להצעה. ברק סרי ניסח את ההודעה וההודעה הועברה דרך המזכ"ץ [תא"ל בן ברוך] לעוזר הרמטכ"ל [אל"ם וינר]. עוזר הרמטכ"ל אמר, כי נוסח ההודעה לא מקובל עליהם, זכותו של השר להוציא הודעה ואם הם [לשכת השר] רוצים להוציא את ההודעה הרי זאת תהיה הודעה חד צדדית. הוא [תא"ל בן ברוך] הכניס פתק לשר [ברק] שהרמטכ"ל [דאז] אומר שזאת זכותו של השר להוציא את ההודעה. לכאורה ההודעה לא מתואמת אבל לדעתו [של תא"ל בן ברוך] עצם העובדה שהם אמרו שהשר יכול להוציא את ההודעה - זה מתואם". בפגישה מ-4.12.11 עם נציגי משרד מבקר המדינה ציין אל"ם וינר, כי "הם [לשכת השר] הוציאו הודעה, שלטענתם, היא מתואמת עם הרמטכ"ל [דאז], שהיא לא הייתה מתואמת עם הרמטכ"ל... אז, הם ניסו להגיד שאני אישרתי את ההודעה, שאני לא אישרתי, והם אילצו אותי להתעמת מול מישל [בן ברוך], שדי שמו אותו שם בין הפטיש לסדן, והוא בסוף... אמר שהוא חשב, שהוא הבין שאמרתי, שלא אמרתי... בסוף הם הוציאו הודעה חד צדדית, מכוערת".

יועץ התקשורת של השר ברק, מר סרי, פרסם את ההודעה הבאה: "שר הביטחון אהוד ברק, מסר היום לרמטכ"ל, רב אלוף גבי אשכנזי, כי בהתאם להחלטת הממשלה... הוא יסיים את תפקיד הרמטכ"ל במועד שקבעה הממשלה בפברואר 2011. ההחלטה התקבלה על דעת ראש הממשלה מר בנימין נתניהו. בפגישתם היום הביע שר הביטחון ברק, את אמונו והערכתו הרבה לפועלו של הרמטכ"ל אשכנזי, שיבח את פעילותו הראויה לציון בבנין הכוח של צה"ל ובהישגיו המבצעיים ואמר, כי הוא משוכנע שפעילות זו תימשך גם בשנה הקרובה. שר הביטחון יחל בחודשים הקרובים בבדיקת המועמדים לתפקיד הרמטכ"ל הבא של צה"ל".

בתגובה להודעה האמורה, פרסם דובר צה"ל דאז, תא"ל (מיל') בניהו, כעבור שעתים, הודעה מטעם הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי: "אני מבקש להבהיר, כי מעולם לא פניתי לראש הממשלה, לשר הביטחון או לכל גורם אחר בבקשה לכהן שנה חמישית בתפקידי. אני סבור שהחלטה שהתקבלה על ידי הממשלה פה אחד עם כניסתי לתפקיד הרמטכ"ל ושהעמידה את כהונת הרמטכ"ל על ארבע שנים מראש, היא נכונה וראויה. לפיכך, לא ברור הטעם לעסוק בשנה חמישית, כשזו כלל לא עמדה על הפרק... לפנינו בעיות ביטחון מורכבות ואתגרים לא פשוטים קרובים ורחוקים אשר מחייבים את כולנו להתרכז בעיקר וכך נעשה".

בעקבות האמור לעיל, החלה התקשורת לסקר בהרחבה את הודעת השר ברק ותגובת הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, לעמוד על המתחים ביניהם, להעלות שמות של מועמדים אפשריים ומועדים אפשריים להחלפת הרמטכ"ל דאז. חלק מהכתבות ציינו את הקיץ של שנת 2010 כמועד המשוער שבו יכריז השר ברק על מחליפו של הרמטכ"ל. הרמטכ"ל דאז סבר, כי השר ברק מתכוון להודיע על מחליפו כבר ביוני 2010, דהיינו כשמונה חודשים לפני תום כהונתו. הוא העלה טענות אלה בפני ראה"ם, מר בנימין נתניהו, במספר פגישות אישיות מאפריל וממאי 2010 ובשני מכתבים שכתב אליו בעניין זה ב-15.4.10 וב-25.5.10. גם על רקע זאת הוחרפה המתיחות בינו ובין השר ברק. להלן הפירוט:

ב-15.4.10 כתב הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, לראה"ם מכתב בנושא "התנהלות בנושא מינוי הרמטכ"ל", ובו ציין, בין השאר, כי: "מאחר והנוהל הקיים בעשורים האחרונים הינו פרסום ההודעה כשלושה חודשים ממועד ההחלפת, נכון לטעמי להודיע שתדונו בנושא במהלך חודש אוקטובר ותפרסמו את ההחלטה בתחילת חודש נובמבר [2010]. החלטה שכזו, תאפשר לצה"ל ולי כעומד בראשו, לרכז את מרצנו בחודשים הקרובים בעיסוק בשיפור המוכנות ובתכניות המבצעיות הרלוונטיות. מאידך גיסא, תאפשר לרמטכ"ל הנבחר זמן מספק להתכונן לכניסתו לתפקיד ובעיקר לבצע סבב החלפות האלופים הנרחב שהחלטה שכזו גוזרת".

ב-25.5.10 כתב הרמטכ"ל דאז לראה"ם ולידיעת השר ברק ויו"ר ועדת החוץ והביטחון של הכנסת, ח"כ דאז צחי הנגבי, מכתב בנושא "תהליך החלפת הרמטכ"ל". הוא כתב במכתבו, בין השאר, כי את תפקידו כרמטכ"ל הוא יסיים ב-15.2.11 לאחר ארבע שנים, וכי העיסוק המיותר וההודעות בנוגע להארכת משך כהונתו, שלא הייתה ולא נבראה, גרמו לו לעגמת נפש ולתחושה של מרמור בקרב הקצינים בצה"ל. עוד הוא כתב: "בשבועות האחרונים אנו עדים לגל פרסומים ושמעות בדבר רצונו של שר הביטחון לנקוב בשמו של מחליפי כבר כעת - תשעה חודשים טרם סיום כהונתי. מדובר במהלך מיותר הפוגע בצבא ובי כמפקדו, בעצם העיסוק בנושא וההד התקשורת שנוצר סביבו. האחריות לתהליך מינוי הרמטכ"ל נמצאת בידי הממשלה והעומד בראשה ובידי שר הביטחון. כלל נוהג מזה שנים (עוד מימי מינוי רא"ל אהוד ברק לרמטכ"ל) הוא להכריז על מינוי הרמטכ"ל כשלושה עד ארבעה חודשים טרם סיום תקופת כהונתו וזאת בכדי לאפשר לרמטכ"ל הנכנס זמן התארגנות והכנות מחד ולשמר את היציבות בצבא ככל שניתן מאידך". הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ציין עוד במכתבו, כי ניסיונותיו החוזרים והנשנים לברר את הסוגיה עם השר ברק ולרדת לשורש העניין לא צלחו. הוא הוסיף כי: "מחובתי להתריע בפניך זה חוסר היציבות שעלולה [ליצור] החלטה חפוזה, או אף עצם העיסוק בתהליך המינוי בשלב זה ובתקופה הרגישה בה אנו נמצאים. היא הרמטכ"ל הנכנס מי שיהיה, כל החלטה תוביל לפרישתם המיידית של מספר אלופים ולצורך למנות סגן רמטכ"ל, אלופי פיקודים, ר' אמ"ן, ר' אמ"ן ואולי אף נוספים, וזאת בשיאו של תהליך המוכנות לקיץ. מהלך זה שאנו עוסקים בו באינטנסיביות יתרה, לאור הנחיות הממשלה והערכת המצב האסטרטגית, מחייב שמירה על יציבות מרבית בחודשים הקרובים".

ראה"ם לא השיב בכתב לרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, על מכתבים אלה. עם זאת, רא"ל (מיל') אשכנזי ציין בפני נציגי משרד מבקר המדינה, כי העלה נושא זה בפגישות שהיו לו עם ראה"ם. לפי נתוני לשכת הרמטכ"ל, נפגש רא"ל (מיל') אשכנזי עם ראה"ם בתאריכים 14.4.10, 29.4.10 ו-20.5.10 לפגישות עבודה. בסיום כל אחת מהן הוא קיים פגישה אישית עם ראה"ם, ובה העלה, לדבריו בפני נציגי משרד מבקר המדינה, בפני ראה"ם טענות על התנהלות השר ברק נגדו בנושא העיתוי של בחירת הרמטכ"ל (מדובר בפגישות אישיות שלא תועדו). הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ציין בפגישה עם מבקר המדינה דאז ונציגי משרדו מ-23.2.11, כי אמר לראה"ם שראוי שהוא (ראה"ם) והשר ברק יודיעו שאינם מתכוונים לעסוק במינוי הרמטכ"ל הבא עד אוקטובר 2010 כדי להרגיע את המערכת. לדבריו, ראה"ם הופתע שעניין זה לא תואם איתו (עם רא"ל אשכנזי), ואמר לו בהתחלה שידבר עם השר ברק "ואחרי זה אמר שהוא לא מוכן להתערב". כמו כן אמר רא"ל (מיל') אשכנזי: "הוא [ראה"ם] אמר לי באחת השיחות ... אני מתכוון שלא לעסוק בזה עד אוקטובר [2010]". רא"ל (מיל') אשכנזי הוסיף ואמר, כי ראה"ם אמר לו שהסכים לכך שלא יכהן שנה חמישית, אך לא היה על דעתו שהחלפתו תיעשה כבר בחודש יוני 2010; וכי ראה"ם התנצל בפניו ואמר שלא התכוון לפגוע בו ולא ידע שזה יעבור לתקשורת.

בפגישה שקיימו מבקר המדינה דאז ונציגי משרדו עם ראה"ם, מר בנימין נתניהו, ב-4.4.11 אמר ראה"ם, כי הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, אכן העלה בפניו טענות בנוגע לכך שהשר ברק

הודיע על מינוי מחליפו חצי שנה לפני סיום תפקידו, וייתכן שהרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, נפגע אישית מכך. ראה"ם ציין בפגישה זאת, כי אמר לרמטכ"ל דאז שהוא מבין את טענותיו ויביא אותן בפני השר ברק, דבר שאכן עשה, כדבריו: "אמרתי לו [לשר ברק]: שמע, קח בחשבון, אני חושב שזה הדבר הנכון לעשות, קח בחשבון שיש תגובה כזאת של גבי [אשכנזי], אני לא רואה מניעה שום מניעה לבצע את זה, אבל אני שומע שיש הרבה חיכוך, שתדע. את זה אמרתי לו, אבל לא עצרתי אותו [את השר ברק], לא נתתי לו הנחיה לעצור מינויים. אני לא זוכר דבר כזה". ראה"ם הוסיף וציין, כי המתחים בין השר ברק והרמטכ"ל דאז אשכנזי עלו כתוצאה מפרסום ההודעה של השר ברק על אי-הארכת הכהונה של הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי: "המתח הזה היה שם, יחסית לטנטי, הוא פרץ סביב העניין הזה. ועד הרגע הזה, אני מוכרח להגיד שאני לא מבין את גודל הפגיעה. נכון שהדבר דלף. אני מבין שכל אחד מהם טוען, כך אני הבנתי, שהשני הדליף את זה, אבל לא הבנתי מה הפגיעה... אני בוודאי לא הייתי מנהל קרב עיתונות". (הרחבה בעניין מעורבות ראש הממשלה בניסיונות לשפר את היחסים בין השר ברק ובין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי ראו בהמשך).

בפגישתו עם נציגי משרד מבקר המדינה (18.1.11) אמר השר ברק, כי בפגישת עבודה שקיים עם הרמטכ"ל דאז ביוני 2010, שאל אותו הרמטכ"ל דאז מתי בכוונתו להודיע על מינוי הרמטכ"ל הבא, ותשובתו הייתה, כי יעשה זאת כחצי שנה לפני כניסתו לתפקיד. השר ברק נימק זאת בפני הרמטכ"ל דאז בצורך לאפשר לרמטכ"ל המיועד להשפיע על הכנת תכנית העבודה השנתית של צה"ל וכן לאפשר לו להשפיע על מינויים של קצינים בכירים. לדברי השר ברק, הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, התנגד וטען שברוך כלל ממנים רמטכ"ל חדש חודשים מספר לפני התחלת כהונתו. השר ברק הוסיף, כי בסוף השיחה אמר לו הרמטכ"ל דאז, שאם הוא יקבע את הרמטכ"ל הבא במועד שציין (חצי שנה לפני כניסתו לתפקיד) "תהיה מלחמה". השר ברק אמר לנציגי משרד מבקר המדינה, כי התקומם על ביטוי זה ואמר לרמטכ"ל דאז: "אתה שומע מה אתה אומר? אתה כפוף לי, כך שלא יכולה להיות מלחמה בינינו". לדברי השר ברק, הוא אמר לרמטכ"ל דאז, שאם אלוף היה מדבר כך אליו (אל הרמטכ"ל) הוא היה "מעיף אותו מהחדר". השר ברק הוסיף ואמר לנציגי משרד מבקר המדינה, כי הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, אינו מצליח לדאוג את המשמעויות של התנהגותו.

יצוין, כי השר ברק חזר בשתי פגישות נוספות שהתקיימו עם נציגי משרד מבקר המדינה - ב-25.9.11 וכן ב-20.12.11 - על טענתו, ולפיה הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, הגיב באמירה "תהיה מלחמה" אם השר יכריז על מינוי הרמטכ"ל הבא כחצי שנה לפני תום כהונתו של הרמטכ"ל דאז. יש לציין, כי בפגישה מ-18.1.11 טען השר ברק, כי הרמטכ"ל דאז השתמש בביטוי, כי "תהיה מלחמה" בשתי הזדמנויות שונות: כאמור לעיל, אם השר יכריז על הרמטכ"ל הבא במועד שציין (כחצי שנה מראש) וכן גם אם השר יסרב להתנצל על ההודעה לתקשורת מ-9.2.10 שיצאה מטעמו בעקבות פרסום יואב הידיעה של מר לימור בעניין "השנה החמישית".

בפגישה מיום 18.1.12 עם מבקר המדינה דאז ונציגי משרדו מסר רא"ל (מיל') אשכנזי, בהתייחס לטענה שאמר לשר ברק "שתהיה ביניהם מלחמה": "אני אומר לכם - זה שקר וכזב. אני רוצה לומר את זה. מבחינתי, אני מחר בבוקר בפולגרף על זה... חד וחלק".

בסופו של דבר, החל השר ברק לראיין את המועמדים לתפקיד הרמטכ"ל הבא בתחילת אוגוסט 2010, ולקראת סוף החודש הוא הודיע שימליץ בפני הממשלה על אלוף (מיל') גלנט כמחליפו של הרמטכ"ל המכהן (בנושא זה ראו בהמשך).

הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, בהתייחסותו מ-25.6.12 לטיוטת דוח הביקורת ציין, כי לא היה כל צורך בהודעה לפיה לא תוארך כהונת הרמטכ"ל לשנה חמישית, שכן משך כהונת

הרמטכ"ל נקבע מראש וכי "ההודעה על אי הארכת הכהונה נועדה לפגוע ברא"ל (מיל') אשכנזי והייתה חלק משמעותי בפגיעה המכוונת ברמטכ"ל המכהן ובמעמדו"; כי "הפרסום הפומבי של הודעת שר הביטחון נועד אך ורק להחליש את מעמד הרמטכ"ל"; כי הודעת שר הביטחון על תחילת ה"מרוץ" לתפקיד הרמטכ"ל כעשרה חודשים לפני תום כהונת הרמטכ"ל המכהן היא "חסרת תקדים", ו"אין תקדים למינוי רמטכ"ל זמן ארוך כל כך לפני תום כהונת הרמטכ"ל"; כי ה"מרוץ" לתפקיד הרמטכ"ל ה-20 לא נפתח רק עם זימון המועמדים לראיונות (כחצי שנה לפני המועד) אלא כבר בהודעה על אי הארכת הכהונה, בחודש אפריל 2010, כעשרה חודשים לפני תום כהונתו של רא"ל (מיל') אשכנזי"; כי מהלך זה "פגע פגיעה של ממש ב"תפקודו השוטף של הצבא"; וכי "שר הביטחון ביצע פעולות אלה [ההודעה בנוגע ל"שנה החמישית" ופתיחת ה"מרוץ" לתפקיד הרמטכ"ל] ללא קשר לעניין מסמך הרפז", ומתוך "רצונו של שר הביטחון לפגוע ברמטכ"ל המכהן משיקולים אישיים-פסולים". לדעת הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, התנהלות השר ברק בעניין היוותה מעין "חצי הרחה", היא הובילה לתחילת ה"מרוץ" לתפקיד הרמטכ"ל כעשרה חודשים לפני תום כהונת הרמטכ"ל המכהן, והיא פגעה פגיעה של ממש בתפקודו השוטף של הצבא.

השר ברק בהתייחסותו מ-17.4.12 לטיוטת דוח הביקורת ציין, כי החלטת הממשלה 1135 מ-8.2.07 בעניין מינויו של רא"ל (מיל') אשכנזי, אשר קצבה כאמור את משך כהונתו "הייתה משום ביטוי לרצונה של הממשלה שכהונה זו תעמוד על ארבע שנים בלבד, למעט בנסיבות חירום כדוגמת ערב מלחמה". כאמור לעיל, השר ברק בפגישתו מ-18.1.11 עם נציגי משרד מבקר המדינה ציין, כי הודעתו האמורה לרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, הייתה דרושה במטרה להבהיר את המצב. בהתייחסותו מ-18.10.12 לדוח ה"כמעט סופי" ציין השר ברק, כי ההודעה על אי-הארכת הכהונה כמוה "כהודעה על המובן מאליו והידוע מראש", והוא דחה את טענת רא"ל (מיל') אשכנזי, כי ההודעה "פגעה פגיעה של ממש בתפקודו השוטף של הצבא, וכי היא נועדה לפגוע ברמטכ"ל המכהן משיקולים אישיים והיוותה 'חצי הרחה'". לטענת השר ברק "אם ידוע לכל, שתקופת כהונת הרמטכ"ל נמשכת ארבע שנים בלבד, ורק בנסיבות חירום מיוחדות ניתן להאריך אותה, מה הרבותא בכך ששר הביטחון ביקש לעצור את חרושת השמועות לגבי שנה חמישית, בכך שהודיע שכהונת הרמטכ"ל תסתיים במועד שנקבע בהחלטת הממשלה וזאת על דעת ראש הממשלה?"

החלטת הממשלה מ-8.2.07 קבעה לראשונה את משך כהונת הרמטכ"ל (ומועד סיומה) והעמידה אותה על ארבע שנים עם אפשרות להארכתה "בנסיבות חירום בלבד". כיוון שכך, תקופת כהונת הרמטכ"ל - ארבע שנים - הייתה ברורה ומועד סיומה היה ידוע. מועד פתיחת הליך מינוי הרמטכ"ל אינו מעוגן במסד נורמטיבי. השר ברק לא חרג מסמכותו בהודעתו האמורה מאפריל 2010, אך לדעת משרד מבקר המדינה, ספק אם היה צורך בהודעה שכזאת כעשרה חודשים קודם לסיום כהונת הרמטכ"ל דאז, עניין שהחריף את המתח בין הרמטכ"ל דאז לשר ברק. (הרחבה בעניין הליך מינוי הרמטכ"ל ראו בחלק ג' שבהמשך).

משרד מבקר המדינה מציין, כי לנושא אפשרות הארכת הכהונה של הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, בשנה נוספת, ולהודעות הפומביות של השר ברק במועד שפורסמו, כאמור, הייתה השפעה משמעותית לרעה על מערכת היחסים שבין השר ברק ובין הרמטכ"ל דאז ובין לשכותיהם. זאת על אף שהחלטת הממשלה בנושא הייתה ברורה, ושהרמטכ"ל דאז לא ביקש מהשר לכהן שנה נוספת, והשר ברק אף אישר זאת בפני נציגי משרד מבקר המדינה.

נושא הארכת הכהונה של הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, הופיע שוב בתקשורת בתחילת פברואר 2011, כאשר ראה"ם והשר ברק הודיעו לאלוף (מיל') גלנט שלא נותרה בידיהם ברירה אלא לפעול לביטול מינויו, ולהתניע מחדש את הליך בחירת הרמטכ"ל (בנושא זה ראו בהמשך). במקביל, נוכח העובדה, כי הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, צפוי היה לסיים את תפקידו ב-14.2.11, הודיע השר ברק, כי יביא ב-3.2.11 הצעה לממשלה למנות את סגן הרמטכ"ל, אלוף יאיר נווה, לרמטכ"ל בפועל לתקופה של עד 60 ימים, וכי בתוך תקופה זו יושלם תהליך הבחירה של הרמטכ"ל הבא. נוכח ביקורת ציבורית שנמתחה על צעד זה, אמר השר ברק בראיונות לתקשורת, כי ההחלטה שלא להאריך את כהונתו של הרמטכ"ל דאז עד שימונה הרמטכ"ל הבא התקבלה לאחר שיקול דעת מעמיק ובשל "עניינים אתיים, נורמטיביים ומקצועיים" הנוגעים לרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי. השר ברק לא פירט בראיונות אלה במה מדובר.

בפגישתו מיום 16.2.11 עם מבקר המדינה דאז ונציגי משרדו ציין רא"ל (מיל') אשכנזי בהתייחס לדבריו אלה של השר ברק, בין השאר: "אני לא רוצה שתחשבו מה חושבים המפקדים על זה שאני ממשיך להיות שם... איך אני נראה בעיניהם... אני נפגעת עמוקות ממה ששר הביטחון עשה בצורה פומבית".

בפגישה של השר ברק עם מבקר המדינה דאז ונציגי משרדו מ-20.12.11 התבקש השר ברק להסביר את דבריו, שלפיהם ההחלטה שלא להאריך את כהונתו של הרמטכ"ל דאז עד שימונה הרמטכ"ל הבא במקום אלוף (מיל') גלנט התקבלה בשל "עניינים אתיים, נורמטיביים ומקצועיים" הנוגעים לרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי. השר ברק אמר, בין השאר: "אתי וערכי - התנהגות שבה רמטכ"ל... כוחש באופן פעיל, מנהל משא פעיל כדי לסכסך בין אלופיו זה דבר שמבחינתי אחיזת וערכי הוא בלתי נסבל... אני פשוט מקשר היום את הצטברות הידיעות שמטפפות אלי ואני מניח שאני יודע הרבה פחות מכם. אי-אפשר להטיל ספק בזה שהניסיון להפקיע מידי הממשלה את סמכותה ואחריותה לקבל את ההחלטות... לנסות לקבוע ולהשפיע זה התנהגות אחיזת וערכי לא אפשרית. בנורמות של צה"ל המצב שבו רמטכ"ל משקר למטה הכללי משקר לשר הממונה עליו זה לא דבר פעוט, זה לא טעות טקטית זה לא טעות בשיקול דעת, זה פגם עמוק זה ריקבון מוסרי עמוק... אני חושב שהעובדה שרמטכ"ל... מעורב באיזה שהיא צורה, אפילו אם היא עקיפה, בבישול מסמך כמו המסמך הזה, בפעולה שיטתית כדי לייצר את המסמך הזה לדבר אמין, כאשר הוא מפעיל באופן שיטתי את דובר צה"ל קצין במדים כנגד השר הממונה כנגד המערכת שממונה עליו באופן שיטתי עם עיתונאים שיודעים על זה, זה פגיעה עמוקה מאוד באתיקה. ובתחום המקצועי שמחזיקים מסמך כזה באופן מכוון... שמים אותו במגירה, לא עושים את הדבר המתבקש הפשוט להביא אותו למבקר המדינה... והוא גם לא הביא אותו למטרה, ולא העביר את זה ליועץ המשפטי לממשלה הוא לא ביקש לדבר איתי, הוא לא הראה את זה לאלוף שנוגע לו הדבר, והוא לא הלך עם זה לראש הממשלה, זה התנהגות בלתי מתקבלת על הדעת מבחינתי מקצועית מבחינה ערכית ומבחינה מוסרית... אחרי שהרמטכ"ל מחזיק 'מטען צד' [מסמך הרפז]... [1]מסתבר ששר הביטחון מתחיל להזמין... את המועמדים לרמטכ"ל כדי לדבר איתם לראות מי מהם יהיה המועמד שנבחר או שמומלץ עליו, רק אז משגרים באמצעות הרל"ש שלך, אתה משתמש ברל"ש שלך לדברים האלה להוציא את המסמך הזה".

הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, בהתייחסותו מ-25.6.12 לטיוטת דוח הביקורת, ציין, כי הראיונות לתקשורת שבהם ייחס לו השר ברק "עניינים אתיים, נורמטיביים ומקצועיים" שאינם מאפשרים את המשך כהונתו, מהווים שיא מיוחד במאמצי שר הביטחון לפגוע ברמטכ"ל דאז ולגרום לו לסיים את תפקידו חבול וחסוט". הרמטכ"ל דאז תהה, נוכח דבריו האמורים של השר ברק, "מדוע שר הביטחון לא יזם מהלך להדחת הרמטכ"ל? מה השתנה בימים שלפני פרסום אותה

הודעה, אשר שינה את תמונת המצב שהייתה מפרסום 'פרשת הרפז' ועד אותה הודעה?". לדעת רא"ל (מיל') אשכנזי, מהתייחסות השר ברק לנושא עולה, כי השר ברק לא פיטר אותו משיקולים תקשורתיים כיוון שחשב "שמהלך כזה יפעל לטובת רא"ל (מיל') אשכנזי"; וכי "אפשרות נוספת היא... [כי] ההסבר הפשוט להודעה שפרסם שר הביטחון הוא שההודעה החריפה וחסרת התקדים נועדה להסיט את תשומת הלב התקשורתית מפרשת הליך המינוי הכושל של אלוף גלנט לרמטכ"ל, וכן להמשיך את הפגיעה ברמטכ"ל דאז". בנוסף לזאת, דחה רא"ל (מיל') אשכנזי בהתייחסותו, אחת לאחת, את טענותיו והאשמותיו של השר ברק כנגדו, וציין, כי אין כל יסוד לטענה, כי הוא פעל לסכסך בין אלופי צה"ל; כי הטענה ולפיה ניסה להפקיע מידי הממשלה את סמכותה היא חסרת ממש; הטענה, כי שיקר למטה הכללי היא חסרת שחר, ואין גם ממש בטענה שלפיה שיקר לשר הממונה עליו; הוא לא היה מעורב באיזה שהיא צורה ולו עקיפה ב"בישול מסמך הרפז"; וכי ההאשמה שהעלה השר, ולפיה הוא מפעיל באופן שיטתי את דובר צה"ל כנגד השר הממונה, היא חסרת יסוד.

לעניין זה יש לציין, כי כאמור לעיל, משטרת ישראל כבר הודיעה, כי לא נמצאה תשתית לחשד שהרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, היה מעורב בהכנת מסמך הרפז. כמו כן, לא נמצאה בביקורת כל מעורבות של הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, בפרסום מסמך הרפז בתקשורת ובקביעת עיתוי הפרסום בקשר לתחילת הראיונות של השר ברק את המועמדים לתפקיד הרמטכ"ל.

לדעת משרד מבקר המדינה לא היה מקום לאמירה כאמור מפי שר ביטחון נגד רמטכ"ל מכהן טרם שהייתה מבוררת ביסודיות ומעוגנת עובדתית. מצופה היה מהשר ברק, כמי שהרמטכ"ל פועל בכפיפות ישירה אליו, כי קודם כל יברר לעומק את הדברים, יציג אותם במישרין לרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, וידרוש ממנו את התייחסותו לדברים; זאת, טרם שהעלה את טענותיו בפומבי, ועל אחת כמה וכמה לפני שהסתיימו הבדיקות בפרשת הרפז. משרד מבקר המדינה מציין, כי ההסבר שנתן השר ברק לדברים שאמר בקשר ל"עניינים אתיים, נורמטיביים ומקצועיים" המיוחסים לרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, גם ממחיש את משבר האמון העמוק אשר התפתח ביחסי השר ברק והרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי.

ג. הטיפול באישור הוראות הפיקוד העליון על ידי השר ברק

(1) הטיפול באישור הוראות הפיקוד העליון בנושא המפקדה הכללית

נושא הפ"ע המפקדה הכללית נבדק בפירוט על ידי משרד מבקר המדינה משום שהוא הוצג לנציגי משרד מבקר המדינה על ידי גורמים שונים כאחד מסלעי המחלוקת הקשים בין השר ברק לבין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ובין לשכותיהם. המחלוקת בעניין הפ"ע לא יושבה גם במהלך שנת 2011, לאחר שרא"ל (מיל') אשכנזי סיים את תפקידו, ולמעשה, לאחר עבודת מטה נוספת, היא פורסמה בנוסח מעודכן רק בספטמבר שנת 2012.⁸³ לפי חוק השיפוט הצבאי,

83 בעקבות הביקורת, בסוף שנת 2011 הותנעה עבודת המטה לעדכון הפ"ע המפקדה הכללית; ב-31.7.12 חתם השר ברק על הנוסח המתוקן שלה; וב-12.9.12 פורסמה הפ"ע במתכונתה המעודכנת.

התשט"ו-1955 (להלן - החש"ן), הוראות הפיקוד העליון הן "הוראות כלליות שיוציא הרמטכ"ל באישור שר הביטחון, והן יקבעו עקרונות הנוגעים לארגון הצבא, למינהל, למשטר ולמשמעת בו ולהבטחת פעולתו התקינה". בחש"ן נקבע גם, כי "מקום שבו קיימת סתירה בין הוראת הפיקוד העליון לבין פקודת המטה הכללי או פקודה כללית אחרת - עדיפה הוראת הפיקוד העליון".

הפ"ע 1.0102 בנושא "תהליך העדכון של פקודות המחייבות את כלל הצבא" (להלן - הפ"ע עדכון פקודות) קובעת, כי עדכון פקודות כולל גם את שכתובן, תיקון, ביטול, איחוד, וגם את פרסומן של פקודות חדשות. הפ"ע זו מפרטת ארבעה שלבים של תהליך עדכון הפ"ע המחייבים את כלל הצבא: ייזום ותיאום ראשוני; העברת הפקודה לסבב הערות; העברתה לסבב חתימות; ופרסום. בהפ"ע עדכון פקודות נקבע, כי הנוסח האחרון של הפ"ע יועבר לסבב חתימות שיכלול גורמים שונים, וביניהם: הפצ"ר או סגנו; סגן הרמטכ"ל, הרמטכ"ל ושהב"ט. הפ"ע תהיה תקפה כל עוד חתמו עליה שני האחרונים. לפי הפ"ע עדכון פקודות עולה, כי גם במקרה של ביטול הפ"ע יתקיימו ארבעת השלבים של התהליך: ייזום ותיאום ראשוני, סבב הערות, סבב חתימות וביטול.

בשנים 2008 ו-2009 הוביל אגף התכנון בצה"ל (להלן - אג"ת) עבודת מטה לעדכון הפ"ע 2.0101 בנושא "מטכ"ל - אגף המטה הכללי (אג"מ)" משנת 1966, כך שיוכנסו אליה שינויים ארגוניים שחלו בצה"ל, בין היתר, בעקבות לקחי מלחמת לבנון השנייה וההערות של הוועדה לבדיקת אירועי מלחמת לבנון השנייה (ועדת וינוגרד), ושמה שונה להפ"ע "המפקדה הכללית" (להלן - הפ"ע המפקדה הכללית)⁸⁴.

הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, אישר את הפ"ע המפקדה הכללית בחתימתו מ-19.10.09; היועץ המשפטי למעשה"ט (להלן - היועמ"ש למעשה"ט), עו"ד אחז בן-ארי, אישר⁸⁵ את הפ"ע ב-25.10.09, ורמ"ח ארגון באג"ת הציגה לשר ברק את הפ"ע בפגישת עבודה של השר עם הרמטכ"ל דאז מ-5.11.09. השר ברק סיכם את הנושא בכך שצ"י, כי "הכיוונים שהוצגו נראים נכונים, ויחד עם זאת לאחר עיון נוסף ומעמיק יסכם אישורה של הפקודה טרם אישורה". ב-12.11.09 אישר השר ברק בחתימתו את הפ"ע המפקדה הכללית⁸⁶. ב-25.11.09 פרסמה מזכירת הפיקוד העליון⁸⁷ את הפ"ע המפקדה הכללית, והפיצה אותה לכלל גורמי צה"ל.

84 בהתייחסותו מ-26.3.12 לטיוטת דוח הביקורת מסר עוזר הפצ"ר בשם הפצ"ר, כי הפ"ע בנושא "מטכ"ל - אגף המטה הכללי (אג"מ)" התייחסה לתפקידיו ומבנהו של אגף המטה בצה"ל ולעומד בראש אגף זה, וכי בפקודה לא הייתה התייחסות כלשהי להגדרת תפקיד הרמטכ"ל, סגנו או למפקדה הכללית. הגדרות אלו נוספו, במסגרת עבודת המטה לתיקון הפקודה, ומתוך כוונה שההפ"ע תתייחס באופן מלא לכלל ההיבטים הנוגעים למפקדה הכללית.

85 יצוין, כי הבחינה שעושה היועמ"ש למעשה"ט היא פנימית, לשם מתן המלצה לשהב"ט בטרם הבאת ההוראה לחתימתו. היועמ"ש למעשה"ט אינו גורם מאשר בסבב החתימות של הפ"ע עדכון פקודות.

86 באותו מועד שימשו בלשכת השר ברק תא"ל בדרגתו דאז, איתן דנגוט, כמוזכ"ץ של השר, ומר שלום קיטל, כרמ"ט בפועל של השר (טרם אייש פורמלית את התקן).

87 מזכירת הפיקוד העליון היא קצינה בדרגת סא"ל שממנה הרמטכ"ל כדי לשמש מזכירה לפיקוד העליון ולמטה הכללי. היא מזמנת את ישיבות הפיקוד העליון ועורכת את סדר היום שלהן לפי הוראות הרמטכ"ל; היא גם אחראית לפרסומי הפיקוד העליון ולפרסומי המטה הכללי (הוראות הפיקוד העליון, פקודות המטה הכללי וחוזרים ופרסומים חד-פעמיים מטעם הרמטכ"ל). מזכירת הפיקוד העליון כפופה ישירות לרמטכ"ל ומבצעת את תפקידיה באמצעות מפ"ע.

א) ב-20.1.10 קיים הרמ"ט של השר ברק, מר קורן, דיון בנושא הפ"ע המפקדה הכללית, בהשתתפות נציגים ממשלה ומצה"ל⁸⁸. בדיון ציין מר קורן, בדומה לדעתו של המשנה ליועמ"ש למעשה"ט, עו"ד בני כהן (להלן - המשנה ליועמ"ש למעשה"ט), שהפ"ע המפקדה הכללית אינה בתוקף, הואיל ויש בה סעיפים העומדים בניגוד לחוק יסוד: הצבא; מדובר בסעיפים שבהם מוגדר הרמטכ"ל כ"מפקד הצבא"; וסגן הרמטכ"ל כ"סגן מפקד הצבא"; כמו כן ביקש מר קורן להחליף את הביטוי "החלטות הדרג המדיני" בביטוי "החלטות שר הביטחון".

לאחר שהמשנה ליועמ"ש למעשה"ט ונציגי מפצ"ר לא הגיעו להסכמה בנוגע לביטוי שמגדיר את הרמטכ"ל כ-"מפקד הצבא", שלח המשנה ליועמ"ש למעשה"ט ב-11.2.10 מכתב למר קורן, שבו הציע שצה"ל יתקן את הפ"ע בתוך 14 ימים, לפי המוצע: (1) להחליף את המינוח "מפקד הצבא" - בביטוי "הדרג הפיקודי העליון"; (2) להחליף את הביטוי "לתרגם את החלטות הדרג מדיני לתכניות פעולה צבאיות" בביטוי "לתרגם את החלטות שר הביטחון הממונה על הצבא מטעם הממשלה לתכניות פעולה צבאיות". ב-11.2.10 שלח עוזר המזכ"ן של השר ברק לעוזר הרמטכ"ל דאז מכתב, שנושאו "תיקון [ה]פ"ע המפקדה הכללית", ובו ביקש לתקן את הפ"ע כאמור בחו"ד של המשנה ליועמ"ש למעשה"ט.

הפצ"ר דאז, אלוף מנדלבלית, כתב ב-23.2.10 חו"ד בנושא הפ"ע המפקדה הכללית, ובה ציין, בין השאר, כי הביטוי "מפקד הצבא" אינו סותר את חוק יסוד: הצבא, ואין צורך להחליפו; כי ניתן להחליף את הביטוי "לתרגם את החלטות הדרג מדיני" בביטוי "לתרגם את החלטות הממשלה ואת החלטות שר הביטחון, הממונה על הצבא מטעם הממשלה"; וכי הגדרת 14 יום להשלמת תהליך השינוי של הפ"ע אינה סבירה.

ב-18.3.10 שלח עוזר המזכ"ן של השר ברק מכתב נוסף לעוזר הרמטכ"ל דאז שבו כתב: "לאחר שעיינ במסמך הפצ"ר, ולאחר התייעצות נוספת עם גורמי היועמ"ש ומערכת הביטחון, הנחה שר הביטחון על ביטולה המיידית של הפ"ע המפקדה הכללית. עוד נכתב במכתב, כי "שר הביטחון הנחה לקיים עבודת מטה נוספת, ולהביא לאישורו נוסח הפ"ע מתוקן בתאום בין גורמי פצ"ר ויועמ"ש למערכת הביטחון". באותו היום הוציא הפצ"ר חו"ד הקובעת, כי שהב"ט אינו יכול לבטל הפ"ע בעצמו, ועל ביטול של הפ"ע להיעשות בהתאם לאמור בהפ"ע עדכון פקודות. בהמשך, נפגשו הפצ"ר והיועמ"ש למעשה"ט, עו"ד אחז בן ארי, לדון בנושא. בפגישה עם נציגי משרד מבקר המדינה מ-25.1.11 אמר היועמ"ש למעשה"ט בעניין זה, כי הוא והפצ"ר היו מוכנים לכך שיישאר הביטוי "מפקד הצבא", ולהעברת אי-ההסכמות לעו"ד מייק בלס, המשנה ליועמ"ש לממשלה, כדי ליישבן⁸⁹. היועמ"ש למעשה"ט הוסיף, כי עדכן את מר קורן בהסכמות שהגיע אליהן עם הפצ"ר, וכי מר קורן אמר לו לא לעסוק בנושא כי השר ברק נתן הוראה לבטל את הפ"ע. בעקבות זאת, פנה היועמ"ש למעשה"ט אל הפצ"ר ואמר לו, שעליו ועל הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, לדבר שוב עם השר ברק או לבטל את הפ"ע המפקדה הכללית.

88 יצוין, כי מר קורן, בהתייחסותו לטיטת דוח הביקורת מ-17.4.12 ולדוח ה"כמעט סופי" מ-18.10.12 הסביר, כי תחילת עיסוקו בנושא התרחש כיוון שהרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, העלה את נושא הפ"ע, ובמשתמע את נושא אישורה (למרות שזאת כבר אושרה כאמור על ידי השר), בפגישת עבודה שהתקיימה בין השר ברק והרמטכ"ל דאז ב-14.1.10.

89 הנחיית היועמ"ש לממשלה מספר 9.1000 בנושא: "היועצים המשפטיים למשרדי הממשלה" (להלן - הנחיית היועמ"ש לממשלה) קובעת, כי "חוות דעת של היועץ המשפטי למשרד ממשלתי בשאלה משפטית קובעת, מבחינתם של כל עובדי המשרד, את המצב המשפטי הקיים, כל עוד לא נפסק אחרת על ידי בית משפט מוסמך. התעורר ספק או קושי בקשר לחוות דעת של היועץ המשפטי למשרד ממשלתי, יכולים השר, המנהל הכללי של המשרד או היועץ המשפטי שהכין את חוות-הדעת, לפנות אל היועץ המשפטי לממשלה ולבקשו לעיין בחוות-הדעת ולהביע דעתו באותו עניין".

למרות המחלוקת שתוארה לעיל, ואף על פי שנושא הפ"ע המפקדה הכללית העכיר במידה רבה עוד יותר את היחסים שבין השר ברק ובין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ובין לשכותיהם, נושא זה עלה שוב לדיון בין מזכ"ץ השר ועוזר הרמטכ"ל דאז ביולי 2010, ולאחר מכן רק בנובמבר 2010, כאשר מר קורן ואל"ם וינר הציגו את המחלוקת לנציגי משרד מבקר המדינה. נושא זה עלה לדיון בין השר ברק ובין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, עצמם לראשונה רק ב-25.11.10, וגם אז לא נפתרה המחלוקת.

ב) ב-18.11.10 שלח המזכ"ץ של השר ברק לאל"ם וינר, עוזר הרמטכ"ל דאז, מכתב שבו נאמר, כי "נוסח ההפ"ע כפי שמופיע כיום עומד בסתירה לחוק יסוד: הצבא ולפיכך הנחה שר הביטחון כבר בחודש מרס 2010... על ביטולה המיידי - יש להעביר דיווח ביצוע" (ההדגשה במקור). בתגובה, כתב הפצ"ר לרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ב-22.11.10, כי "נוכח קיומה של מחלוקת בעניין תיקון ההפ"ע כאמור, יתכן שנכון יהיה להציע לשר, כי עניין זה יועלה להכרעת היועץ המשפטי לממשלה". עוד כתב הפצ"ר, בין היתר, כי למרות שהוא סבור שהמונח "מפקד הצבא" אינו סותר את חוק יסוד: הצבא, אין מניעה משפטית להשתמש במינוח המדויק מחוק היסוד, קרי: "הדרג הפיקודי העליון בצבא". בהמשך למכתבו זה של הפצ"ר, כתב אל"ם וינר ב-23.11.10 למזכ"ץ של השר ברק, בין השאר, כי המלצת הפצ"ר שלפיה יש להביא נושא זה להכרעת היועץ המשפטי לממשלה - מקובלת על הרמטכ"ל דאז.

ב-25.11.10 עלתה המחלוקת בנושא הפ"ע המפקדה הכללית כאמור בפעם הראשונה במסגרת פגישה אישית בין השר ברק ובין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי. במכתב ששלח אל"ם וינר ב-6.12.10 לפצ"ר נכתב, כי השר ברק התייחס לנושא באומרו שיש לתקן או לבטל את ההפ"ע, וטען שחתם עליה בהיסח הדעת; הרמטכ"ל ציין בפני השר ברק, כי הוא "סבור שמאחר ומדובר בנושא עקרוני, בעל השלכות לקשר של צה"ל עם הממשלה שהוא נתון למרותה - ראוי שהנושא ידון באופן מעמיק בינו לבין הדרג המדיני הממונה, טרם ביצוע צעד מהותי כביטול ההפ"ע"; הרמטכ"ל ציין שיעלה את הנושא בפני ראה"ם בהקדם.

ב-12.12.10 התקיימה פגישה עבודה בין ראה"ם, מר בנימין נתניהו, ובין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי. לפי סיכום הפגישה שהוציא אל"ם וינר, עדכן הרמטכ"ל דאז את ראה"ם "בתהליך כתיבת ההפ"ע ובמחלוקת עם שר הביטחון בנושא"; ובכך, כי "קיימת הנחייה של שר הביטחון לבטל את ההפ"ע - הנחייה בעייתית בראיית הרמטכ"ל. הרמטכ"ל סבור שנכון לקיים דיון/בחינה של היועמ"ש [לממשלה] - לאור אחריותה של הממשלה לנושא ולפעילותו של צה"ל". לפי סיכום פגישה זה, הבטיח ראה"ם לרמטכ"ל דאז להעלות את הנושא בפגישתו הקרובה עם השר ברק, וקבע, כי הפצ"ר והיועמ"ש לממשלה יזומנו למזכ"ץ של ראה"ם לדיון בנושא.

המזכ"ץ של ראה"ם, אלוף יוחנן לוקר, מסר לנציגי משרד מבקר המדינה בפגישה מ-2.11.10, כי העביר את הטיפול בנושא הפ"ע המפקדה הכללית לעוזרו הבכיר של היועמ"ש לממשלה, עו"ד רוז נורי, כדי שידון בכך עם הפצ"ר; וכי לכשיסיימו העוזר הבכיר ליועמ"ש לממשלה והפצ"ר את דיוניהם בסוגיה, הוא יעדכן בכך את ראה"ם. עוזר הפצ"ר מסר ב-6.4.11 לנציגי משרד מבקר המדינה, כי ב-16.2.11 נפגשו העוזר הבכיר ליועמ"ש לממשלה והפצ"ר דאז ודנו, בין היתר, בנושא הפ"ע המפקדה הכללית. השניים סיכמו ביניהם, כי בטרם שהנושא יועלה ליועמ"ש לממשלה, יוצע לרמטכ"ל הנכנס [רא"ל בני גנץ] לשוחח בעניין עם שר הביטחון בניסיון להגיע להבנה. בפגישתו מ-22.6.11 עם נציגי משרד מבקר המדינה ציין השר ברק, שטרם פעל לבטל את ההפ"ע, כי הוא ממתין לדוח מבקר המדינה בנושא פרשת הרפז, וכדי שלא יגידו, כי הוא מנצל את

זה שהרמטכ"ל חדש בתפקידו. יצוין, כי עד לסוף שנת 2011 לא הותנעה מחדש עבודת מטה לעדכון, שינוי או ביטול הפ"ע המפקדה הכללית.

ג. נושא הפ"ע המפקדה הכללית הוצג כאמור לנציגי משרד מבקר המדינה כאחד מסלעי המחלוקת הקשים בין השר ברק ובין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ולשכותיהם. בפגישה מ-22.9.11 של השר ברק עם מבקר המדינה דאז ונציגי משרדו התייחס השר ברק לנושא זה ואמר, בין היתר: "זה עוד תעלול שקרה, אני ברגע שהסבו את תשומת ליבי, הבנתי בדיוק מה היה התעלול, ישבו על שלום קיטל, שלא הבין בדבר הזה והם קצת עבדו מאחורי הקלעים, פצ"ר אמר לאחז [בן ארין], ליועץ המשפטי שלי, שזה הכול בסדר, נבדק... ואז הגיע אליי שלום קיטל באיזה יום. אני עסוק במאה דברים, ואמר לי תשמע הם הורגים אותי. הם באים אליי כל הזמן ומנדנדים לי כל הזמן וזה הכי חשוב... בסופו של דבר... אמרתי... לו: שלום [קיטל] תשמע, תעשה בדיקה... אם באמת אתם בודקים ואתם משוכנעים שאני יכול לחתום, כי אני מרגיש לא טוב, כי אני לא קראתי את זה, אני לא דנתי עליה, לא מבין מה, לא ביררתי על זה מה כתוב שם, ובסוף חתמתי".

בהתייחסותו מ-25.3.12 לטיוטת דוח הביקורת מסר מר שלום קיטל, כי בתקופה הנדונה היה "בתהליך קליטה וחפיפה לתפקיד רמ"ט שר הביטחון", התהליך החל אך לא הושלם; "אחרי שישה שבועות, כשהמינוי עדיין לא התממש החלטתי לוותר על המשרה... וב-23.11.09 פסק הקשר בינינו"; כי לא היה שותף "בשום אופן וצורה לדיון על הפ"ע המפקדה הכללית. לא זכור לי שנדרשתי על ידי השר לטפל בעניין זה... לכל היותר, מעשה שיגרה, בדקתי והזכרתי לשר שעל שולחנו הצטברו מסמכים וחומרים הדורשים טיפול או חתימה. על כל פנים, לא היה עליי שום לחץ מלשכת הרמטכ"ל או מכל גורם אחר בעניין זה, וממילא אף אחד לא 'ישב' עליי, כמצוטט מפי השר. קשה לי להעלות על הדעת שהשר חתם על מסמך רגיש וחשוב כזה בלי שהיה מודע היטב לתוכנו. מניסיוני הוא נהג להקפיד על כל תג ותג וכל הגהה גם בעניינים שגרתיים יותר ורגישים פחות. מוזר גם שאחרי הליך ארוך שבסופו חתם על המסמך היועץ המשפטי למערכת הביטחון... ואחרי כל הדיונים, בוחר השר לייחס את חתימתו ללחץ כלשהו עליי, שאותו, כביכול, גלגלתי אליו. מהיכרותי אותו, לא התרשמתי שהוא מושפע מלחצים". כן הוסיף מר קיטל, כי "בעניין הפ"ע לא הייתי מעורב וממילא לא מודע להיותו סלע מחלוקת... אני שולל את הניסיון לערב אותי בעניין שלא הייתה לי בו מעורבות". בפגישה מ-19.8.12 עם נציגי משרד מבקר המדינה, חזר מר קיטל על האמור בהתייחסותו כמובא לעיל והדגיש, כי אינו זוכר שהיה מעורב בעניין אישור הפ"ע, וכי העובדה שאינו זוכר את האירוע מעידה עד כמה שולי היה הדבר בעיסוקו באותה תקופה.

השר ברק המשיך ואמר באותה פגישה מ-22.9.11 בנושא זה: "עכשיו כמה זמן עד שהבחנו? דבר לא ראוי, לא נכון, לא מתאים, לא לחוק יסוד: הצבא... לא לשום כוונה של איך שהמערכת הזאת תעבוד, ואז מה שמתבקש אני חושב שראיתי באיזשהו שלב שזה בטל או זה לא בתוקף ואז מה שעשו במקום לעשות את הדבר המתבקש... קיבלת פקודה והיא לא בלתי חוקית בעליל אז אתה קודם כל מבצע אותה ואחר כך אתה מבקש לעשות דיון ככה צריך לעשות, ככה נוהג גוף שכפוף, הם לא הצליחו לעשות את זה עד היום... אני גם לא בטוח שבייעוץ משפטי אמיתי המצב החוקי איננו מרגע שאני הוריתי זה לא מתקיים, אם אני הוריתי זה מבטל. אני מבטל את חתימתי אז זה לא קיים".

בהתייחסותו מ-15.4.12 לטיוטת דוח הביקורת ציין השר ברק, כי "עמד ועומד על הדרישה לתקן את הפ"ע המפקדה הכללית ולהתאים את ניסוחיה באופן מדויק להוראות חוק יסוד: הצבא. הרמטכ"ל לשעבר, הרחיק לכת עד מאוד בהתנגדותו ובניסיונו לסכל את דרישת השר ולערער על סמכותו בעניין זה"; "אין מקום במערכת היררכית מסודרת למצב שבו שר הביטחון... אינו יכול להורות על תיקון הפ"ע תוך ציון אמירה פשוטה, לפיה חתם בעבר על הפ"ע הלקייה בהיסח

הדעת והיא נוגדת את חוק יסוד: הצבא"; "לוח הזמנים לתיקון ההפ"ע, סבב החתימות, האם התרחשה על-ידי השר טעות בהיסח הדעת, מי הם הגורמים שאישרו את ההפ"ע - כל אלה הינם דברים שאמנם חובה להקפיד עליהם ולהפיק לקחים מהטעויות שנעשו, וכך יעשה אולם לא ראוי שיאפילו על הכשל המרכזי שבהתנהלות הרמטכ"ל לשעבר בפרשה זו".

במסמך המרכז את טענותיו בנושא פרשת הרפז, שהעביר למשרד מבקר המדינה, ציין מר קורן, בין היתר, את הדברים הבאים: שינוי הסטאטוס של הרמטכ"ל בהפ"ע המפקדה הכללית והפיכתו מ"ראש המטה הכללי" ל"מפקד הצבא" מצביע "בברור ומעל לכל ספק, כי זה"ל מערער על סמכות שר הביטחון"; "בחדש מרץ [2010] פורסמה הנחיה של השר על ביטול ההפ"ע והרמטכ"ל לא ביצע הנחיה זו עד לרגע זה חרף תזכורות נוספות". בסיכום מסמך זה כתב מר קורן, כי "הדברים מלמדים כי במשך תקופה ארוכה... קבע הרמטכ"ל עמדה המנתקת אותו משר הביטחון, משנה את חוק יסוד: הצבא, ולמעשה מכתירה אותו למפקד הצבא ולמי שבפועל אינו זקוק לשר הביטחון בפועל. הדברים הללו... מסוכנים ולהבנתנו הם היסוד 'לרוח המפקד' שיצרה את הקרקע הפורייה עליה ייתכן וזרעו 'זרעי הפורענות'... שהובילה לחיבור מסמך הרפז, כמו גם לגל ההכפשות ולמסע הדה לגיטימציה שכוון נגד שר הביטחון". בהתייחסותו מ-17.4.12 לטיוטת דוח הביקורת הוסיף מר קורן, כי הוא סבור ש"התנהלות הרמטכ"ל לשעבר ולשכתו בנושא הפ"ע המפקדה הכללית מהווה דוגמה אחת מני רבות המעידה על אופן התנהלותם באי-קבלת מרות שר הביטחון, זלזול בהנחיותיו והתעקשותם לעורר מהומות בנושאים שונים, לרבות נושאים מקצועיים מובהקים. כמו כן, כפי שצינתי במכתבי למשרד מבקר המדינה... אני סבור כי אופן ניסוח ההפ"ע היה מכוון והרמטכ"ל לשעבר ומקורביו יישמו זאת בפועל בהתנהלותם מול שר הביטחון ולשכתו, דבר אשר הכשיר את הקרקע ואפשר את ביצוע המעשים החמורים נשוא פרשת הרפז".

עוד הוסיף מר קורן בהתייחסותו, כי לא היה מעורב בהליכים שקדמו להחתמת השר ברק על ההפ"ע, שכן נכנס לתפקידו ב-24.11.09. להערכתו, טיפולו בנושא ההפ"ע החל לאחר שהרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, בפגישה מ-14.1.10 עם השר ברק ביקש מהשר שיחתום על ההפ"ע (הואיל וסבר בטעות שטרם נחתמה). זאת ועוד, מר קורן ציין בהתייחסותו האמורה, כי "בזמן כהונתו של הרמטכ"ל לשעבר [רא"ל (מיל') אשכנזי] הדחיפות הרבה בביטול ההפ"ע נבעה מאופן התנהלותו של הרמטכ"ל לשעבר וכפירתו במרות שר הביטחון וכפיפותו אליו, לכן באותה עת היה צורך לבטל את ההפ"ע. צורך זה אינו קיים באותה מידה של דחיפות לאור התנהלותו השונה בתכלית של הרמטכ"ל המכהן, רא"ל גנץ, אשר אינו חולק על מרותו של שר הביטחון".

בפגישתו עם מבקר המדינה דאז ונציגי משרדו מ-23.2.11 ציין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, בין השאר, כי "ביטול של הפ"ע לא יכול להיות חד-צדדי... קודם כל עושים את ההפ"ע החדשה, לפני שמורידים את הישנה. אין מצב שאתה יום אחד בלי הפ"ע. אין דבר כזה... כי על בסיס מה אתה עובד? יותר מזה, ככה עשינו את ההפ"ע הזאת [המפקדה הכללית]. ההפ"ע הקודמת לא בוטלה. הייתה בתוקף, שרתה אותנו כל תהליך העבודה... אני חושב שלא היה כאן מצב שאני לא מבצע את החלטה של השר... קיימתי דיון עם הפצ"ר... הפצ"ר אומר לי: תקשיב, אין מצב כזה שמבטלים הפ"ע בצורה כזאת. עושים דיון מקצועי, יש מחלוקת, הולכים למי שבורר בדיון המקצועי, וזה היועץ המשפטי לממשלה... כשאני רואה שאני מקבל הנחיה לבטל, לא משנה מה, אני הולך עם זה לראש הממשלה... ראש הממשלה אמר: אני לא רוצה לעסוק בזה, והפנה ליועץ המשפטי [לממשלה]... לפי דעתי, שם זה היה צריך להיות מונח... יש מנגנון להסדרת מחלוקות כאלה... הולכים ליועץ המשפטי [לממשלה]".

בהתייחסותו מ-1.4.12 לטיוטת דוח הביקורת מסר המשנה ליועמ"ש למעשהב"ט, את הדברים הבאים: מתוקף היותו המשנה ליועמ"ש למעשהב"ט הוא מוזמן מדי פעם בפעם לדיונים ופגישות בלשכת שהב"ט, כשהיועמ"ש למעשהב"ט נמצא מחוץ למשרד או בחו"ל; עו"ד כהן לא היה שותף

באופן כלשהו להליכים שקדמו לאישור הפ"ע המפקדה הכללית ע"י השר ברק ב-12.11.09, והפעם הראשונה בה נדרש לדבר הייתה בפגישה ב-20.1.10 אצל רמ"ט השר ברק אליה זומן; לאחר פגישה זאת, בה הביע דעתו שיש לתקן שני סעיפים שעומדים בניגוד לאמור בחוק יסוד: הצבא, דיווח עליה ליועמ"ש למעשהב"ט, אשר לא זכר באותו המועד שאישר בעבר את ההפ"ע; הדבר אף לא היה ידוע אז גם למשנה ליועמ"ש למעשהב"ט, ומכל מקום, הוא לא קיבל הנחיה שלא להמשיך את הטיפול בהפ"ע; את מכתבו בעניין מ-11.2.10 כתב לאחר בדיקה שערך בנושא ולאחר שהצליח להגיע עם אנשי הפרקליטות הצבאית להסכמה לשינוי חלקי בלבד של ההפ"ע. עוד מסר המשנה ליועמ"ש למעשהב"ט, כי אינו מקבל את עמדתו של הפצ"ר דאז, ולדעתו תיקון הפ"ע המפקדה הכללית בתוך 14 יום, הייתה אפשרית לאחר "שנערכו כל הבדיקות בנושא" ולאחר שהמחלוקת עם הפרקליטות הצבאית צומצמה בעקבות פגישותיהם בנושא; לדעתו, "ניתן היה לעשות זאת אף בתוך 3 ימים אילו הרמטכ"ל לשעבר, היה ממלא אחר הנחיות שר הביטחון"; ואז לדעתו גם לא היה נשאר "ריק נורמטיבי". לעניין הנחיית השר לבטל באופן מיידי את ההפ"ע, מסר המשנה ליועמ"ש למעשהב"ט, כי "דרישתו של שר הביטחון, כככיר החותמים על ההפ"ע, אשר בלעדי חתימתו אין תוקף חוקי להפ"ע... הייתה מוצדקת ביותר, ברורה, חוקית לחלוטין והיא ניתנה בגדר סמכותו ואחריותו של שר הביטחון. לפיכך, לא היה כל צורך להביא את הנושא להכרעת היועמ"ש לממשלה"; "אני סבור, כי ניתן היה לבטל את ההפ"ע באופן מיידי מבלי שיישאר 'ריק נורמטיבי' ע"י קביעה כי ההפ"ע בנוסחה הקודם תחזור לתוקף עד אשר תושלם עבודת המטה לעדכון ההפ"ע. אולם, בצה"ל לא החלו כלל בהליך של עדכון ההפ"ע או עריכה מחדש בהתאם להנחיית שר הביטחון".

בהתייחסותו מ-1.4.12 לטיוט דוח הביקורת הוסיף המשנה ליועמ"ש למעשהב"ט, כי הוא "עוסק בהכנת עמדת מעשהב"ט בסוגיות של מעצרים מנהליים, תגובות לבג"ץ בנושאים מהותיים שונים, הצעות להחלטות ממשלה, תיקוני חקיקה ועוד נושאים המחייבים תיאום עם צה"ל, שב"כ וכדומה, ואני קובע במלוא האחריות שכאשר עולה הצורך ניתן לגבש עמדה גם בתוך יום אחד". כן הוסיף, כי ניתן היה, בצד הביטול של ההפ"ע, "לקבוע שההפ"ע בנוסחה הקודם תחזור להיות בתוקף עד לליבון המחלוקת בין הצדדים".

בהתייחסותו מ-26.3.12 לטיוט דוח הביקורת מסר עוזר הפצ"ר בשם הפצ"ר, כי "למיטב ידיעתנו המחלוקת יושבה בין ע' הרמטכ"ל לבין רמ"ט השר, וגובש נוסח מוסכם לתיקון ההפ"ע... נוסח זה הופץ לסבב חתימות כבר ביום 4.1.12, אולם סבב החתימות טרם הושלם, בשל הכוונה להוסיף התייחסות בהפ"ע גם למפקדת העומק אותה הוחלט להקים לאחרונה". בהתייחס להליכים לתיקון ההפ"ע, מסר עוזר הפצ"ר, כי "כניסתה של הוראה לתוקף מותנית בהשלמתו של התהליך הקבוע בהפ"ע 1.0102 [עדכון פקודות], שהינו תהליך בעל אופי חקיקתי... מרגע שנכנסה ההוראה לתוקף, היא בגדר דין, ולא ניתן לבטלה אלא בכפוף לקיומו של תהליך העדכון הקבוע בהוראה, על כל ארבעת שלביו. משכך, הודעה של אחד הגורמים החותמים, כי הוא 'מבטל את חתימתו', אינה גורעת מתוקפה של ההוראה, ואינה מביאה לביטולה. בהתאם, מבחינת ההליך המשפטי הראוי, אין די בהוראה של הגורם המאשר כדי לחייב תיקון מיידי של ההוראה או ביטולה, והתיקון צריך להיעשות בכפוף לביצוע מלא של ההליכים לתיקון הפקודה, לרבות קבלת הערות וחתימות של כלל הגורמים הרלוונטיים. לשון אחרת, ככלל, הוראה או פקודה, ואפילו תהא זו הוראה של שר הביטחון או פקודה של הרמטכ"ל, אינה גוברת על הוראות הפיקוד העליון או על פקודות המטכ"ל שבתוקף באותה עת, המהוות דין מחייב". עוד מסר עוזר הפצ"ר, כי אם ההליכים לעדכון הפקודות הקבועים כיום בהפ"ע עדכון פקודות, אינם מספקים מענה ראוי למצבי קיצון שבהם נדרש תיקון מהיר של פקודות, אין מניעה לפעול לתיקון הפקודות בעניין זה.

בהתייחס לאמור לעיל בתת-פרק זה מעיר משרד מבקר המדינה בנוגע לתהליך הכנת הפ"ע המפקדה הכללית, אישורה והטיפול במחלוקת שהתגלעה לגביה (כלי להתייחס לתכנים שעליהם נסובה המחלוקת), כלהלן:

א. הפ"ע המפקדה הכללית גובשה לאחר עבודת מטה ארוכה של צה"ל, שהוביל אג"ת, שאותה אישרו סגן הרמטכ"ל דאז (הרמטכ"ל היום), הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, היועמ"ש למעשה"ט ובסופו של דבר אישר אותה גם השר ברק, כנדרש בפקודות הצבא. טענות השר ברק שלפיהן אישר את הפ"ע בהיסח דעת או שחתם עליה בשגגה, מצביעות על מצב בלתי תקין המחייב בחינה של עבודת המטה הנעשית בלשכת שר הביטחון לאישור הוראות הפיקוד העליון.

ב. בצה"ל קיים מנגנון לביטול הוראות פיקוד עליון המעוגן בהפ"ע עדכון פקודות. כאמור, לא ניתן לבטל הפ"ע, שהיא בגדר דין, על ידי הודעה של אחד הגורמים החותמים, כי הוא "מבטל את חתימתו". עם זאת, בכפוף לתהליך המעוגן בהפ"ע עדכון פקודות, כאשר הנחה השר ברק במרץ 2010 לבטל את הפ"ע המפקדה הכללית ולהביא לאישורו נוסח מתוקן, בתיאום בין גורמי מפצ"ר ויועמ"ש למעשה"ט, היה על הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, להורות את הגורמים המתאימים בצה"ל להתניע מהלך להחלפתה של הפ"ע בנוסח מתוקן ורלוונטי. לדעת משרד מבקר המדינה, תהליך כזה מחייב עבודת מטה, בחינה וביורור יסודיים. תהליך לביטול הפ"ע צריך גם להבטיח, שלא יישאר ריק נורמטיבי, במיוחד בתחומים בעלי משמעות מרכזית להתנהלות הצבא, כמו אלה המוזכרים בהפ"ע המפקדה הכללית. בפועל רק בסוף 2011 הותנע תהליך חדש לעדכון הפ"ע, וביולי 2012 חתם השר ברק על נוסחה המעודכן של הפ"ע.

ג. משעלתה מחלוקת ביחס לביטויים הנכללים בהפ"ע המפקדה הכללית הנוגעים לנושאים עקרוניים של כפיפות הרמטכ"ל וכפיפות צה"ל, לא נפגשו השר ברק והרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, בנושא זה במשך כ-10 חודשים כדי לפתור מחלוקת זאת. לדעת משרד מבקר המדינה, משהתגלעה המחלוקת היה מקום שהשר ברק יידרש לה במטרה לפתרה במהירות.

ד. ההתנהלות בסוגיית הפ"ע המפקדה הכללית ממחישה במידה רבה את מערכת היחסים הבעייתית אשר שררה בין השר ברק ובין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ואת ההשלכות של מערכת יחסים זאת. לדעת משרד מבקר המדינה, מחד גיסא, מערכת היחסים הטעונה גרמה לכך שסוגיות חשובות שניתן היה לפתור בזמן סביר, נותרו ללא מענה תקופה ארוכה, ומאידך גיסא, המחלוקת הממושכת העצימה מאוד את מערכת היחסים העכורה.

ה. למרות טענותיהם הקשות של השר ברק ושל ראש המטה שלו, מר קורן, בנוגע להפ"ע המפקדה הכללית, כאמור לעיל, ובעיקר שביטויים מסוימים בהם בניגוד לחוק יסוד: הצבא, מאז פרישתו של רא"ל (מיל') אשכנזי מתפקידו בפברואר 2011 ועד לסוף שנת 2011, במשך כעשרה חודשים וחצי, לא נעשה דבר כדי לשנות את ההפ"ע, והיא נותרה תקפה בפועל עד לספטמבר 2012. משרד מבקר המדינה מעיר, כי אם סוגיית הפ"ע המפקדה הכללית הייתה כה חשובה ודחופה, תמוה מדוע עד לספטמבר 2012 לא שונתה ההפ"ע; וכי המהומה הגדולה שנוצרה ביחס אליה אינה מתיישבת עם היעדר הפעילות שהתקיימה ביחס אליה תקופה כה ארוכה. בעקבות הביקורת של משרד מבקר המדינה, ובעקבות סיכום בין רמ"ט השר ברק, מר קורן, לעוזר הרמטכ"ל, אל"ם הוד בצר, בסוף שנת 2011 הותנעה מחדש הפעילות לעדכון ההפ"ע, וכאמור, באמצע שנת 2012 חתם השר ברק על גרסתה העדכנית.

(2) אישור הפ"עות נוספות על ידי השר ברק

א) כאמור לפי הפ"ע עדכון פקודות, השלב האחרון בסבב החתימות לאישורה של כל הפ"ע הוא אישור שהב"ט באמצעות חתימתו. נמצא, כי בסוף שנת 2010 נמצאו בלשכת השר ברק שמונה הפ"עות בנושאים שונים במצב של המתנה לחתימת השר, וביניהן (בסוגריים - מועד העברתן לאישור השר ברק): הפ"ע - "מטכ"ל - אגף התקשוב" (2.2.10); הפ"ע - "מטכ"ל - אגף כוח אדם" (16.2.10); הפ"ע - "אגף המודיעין (אמ"ן)" (3.5.10); הפ"ע - "מטכ"ל - אגף התכנון" (15.7.10); והפ"ע - "מטכ"ל - אגף המבצעים" (25.7.10).

לאחר פגישה של נציג משרד מבקר המדינה עם רמ"ט השר ברק, מר קורן, ב-30.1.11, שבה נדון גם נושא אישור הפ"עות על ידי השר ברק, הודיע עוזרו של מר קורן למשרד מבקר המדינה, כי ב-3.2.11 אישר השר ברק שתיים מההפ"עות שהועברו ללשכתו במרץ 2010. בתשובה לשאלת נציג משרד מבקר המדינה בדבר הסיבה שבגינה אושרו שתי הפ"עות אלה רק כעבור כשנה מיום הגעתן ללשכת השר, ציין עוזר הרמ"ט של השר ברק במכתבו מיום 4.3.11 למשרד מבקר המדינה, כי "המתנו לתשובת צה"ל על הפ"ע המפקדה העליונה [הכללית], וביקשנו מהם לסיים את התיקון שהשר הנחה לתקן". תשובה דומה כתב עוזר הרמ"ט של השר ברק ב-20.5.10 למזכירת הפיקוד העליון דאז, כשביררה עמו מדוע לא מאשר השר ברק שתי הפ"עות אלה (הפ"ע נוספת בנושא תחנת גלי צה"ל אושרה אף היא בפברואר 2011 - על כך ראו להלן). אשר לשאר ההפ"עות שהמתינו לאישור השר ברק ציין עוזר הרמ"ט של השר ברק במכתבו למשרד מבקר המדינה מ-30.1.11, כי אלה טרם אושרו "מאחר שכולן קשורות בהפ"ע המפקדה הכללית". בפגישה מ-26.9.11 עם נציגי משרד מבקר המדינה ציין מר קורן, כי עיכוב אישור ההפ"עות היה "אחד הכלים" מבחינת לשכת השר ברק להתמודד עם מה שנתפס בעיניהם כמצב שבו "לא ממלאים אחרי הנחיות" בלשכת הרמטכ"ל. עד למועד סיום הביקורת, בנובמבר 2012, טרם אישר השר ברק הפ"עות אלה.

בהתייחסותו מ-18.10.12 לרוח ה"כמעט סופי" ציין השר ברק, כי "אי אישור ההפ"עות האחרות הינה תוצאה ישירה של סירובו של הרמטכ"ל לשעבר לבצע את הנחיות שר הביטחון בעניין תיקון הפ"ע - המפקדה הכללית... [ו]כי הטענה לפיה עלול להיגרם נזק לפעילותו של צה"ל עקב אי אישור ההפ"עות צריכה להיות מופנית לרמטכ"ל לשעבר ולא לשר הביטחון".

מהאמור עולה, כי השר ברק נמנע מאישור חלק מהוראות הפיקוד העליון שהועברו לאישורו במשך כשנה כאמצעי להפעלת לחץ על הרמטכ"ל שיתקן את הפ"ע המפקדה הכללית. משרד מבקר המדינה מעיר, שדרך זאת איננה תקינה מבחינה ציבורית ומנהלית. באי-אישורן של הוראות פיקוד עליון חשובות העוסקות בייעודם ובתפקידיהם של מספר אגפים במטה הכללי, יש כדי לשבש את מהלך העבודה התקיין בצה"ל. על השר ברק לפעול לכך, שהוראות פיקוד עליון אלה יאושרו מוקדם ככל הניתן.

בהתייחסותו לטיטוט דוח הביקורת מ-17.4.12 ציין מר קורן, כי לא ניתן להפריד בין אי-אישור ההפ"עות הנוספות לבין "התנהלות הרמטכ"ל בכול האמור לאי-קבלת מרות שר הביטחון והתעקשותו שלא לתקן/לבטל את הפ"ע המפקדה הכללית", וכי "בנסיבות החריגות ששררו באותה עת ניתן להבין את התנהלותו באופן האמור". עם זאת מציין מר קורן, כי הם רשמו בפניהם את הערת המבקר; הם יפעלו להפקת הלקחים הנדרשים בנושא; וכי כבר מיושמים לקחים לטיפול ואישור הפ"עות.

ב) חוק רשות השידור, התשכ"ה-1965 (להלן - חוק רשות השידור), קובע, כי שהב"ט הוא הממנה את מפקד תחנת גלי צה"ל (להלן - גל"ץ). במהלך העבודה של צה"ל על ההצעה להפ"ע בנושא "גלי צה"ל (גל"ץ)" (להלן - הפ"ע גל"ץ), המסדירה את פעילותה הייחודית של גלי צה"ל, הורה בית המשפט העליון ב-20.9.10⁹⁰, כי על המדינה לסיים את סבב החתימות על ההפ"ע עד ל-4.11.10⁹¹. בתחילת נובמבר 2010 העבירה מפ"ע את ההצעה להפ"ע גל"ץ לחתימת השר ברק. בהצעה זאת נכלל סעיף בעניין מינויו של מפקד גל"ץ, לאמור: "שר הביטחון ימנה את מפקד גלי צה"ל על פי חוק רשות השידור, וועדה מקצועית מטעמו של שר הביטחון (שתכלול נציגי צה"ל ואנשי תקשורת וחינוך), תחווה את דעתה על כשירותו של המועמד טרם המינוי". עוזר הרמ"ט של השר ברק ביקש את מפ"ע לתקן את הסעיף הדין במינוי מפקד גל"ץ באופן שיימחק הרכבה של הוועדה המקצועית המצוין בסעיף בסוגריים ("שתכלול נציגי צה"ל ואנשי תקשורת וחינוך"). צה"ל התנגד להשמטת נציגי צה"ל כחברים מהוועדה המקצועית האמורה, והסיבות לכך נומקו במכתב ששלחה מזכירת הפיקוד העליון דאז לעוזר הרמ"ט של השר ברק ב-24.11.10.

ב-6.12.10 הודיע עוזר הרמ"ט של השר ברק למזכירת הפיקוד העליון דאז, כי הם עומדים על כך שיימחק הרכב הוועדה המייעצת המוזכרת בהצעת הפ"ע גל"ץ, כאמור לעיל. בתגובה הודיעה לו מזכירת הפיקוד העליון דאז, שעמדת הצבא היא שנציגי צה"ל "חייבים להיות חלק מהוועדה המקצועית, בהיות גל"ץ יחידה צבאית ותקן מפקד התחנה הוא תקן צבאי". ב-16.12.10 התקיימה פגישת עבודה בין השר ברק לרמטכ"ל דאז, ובה עלתה, בין היתר, המחלוקת האמורה בעניין ההצעה להפ"ע גל"ץ. מתמליל ההקלטה של הפגישה (שנעשתה על ידי משהב"ט) עולה, כי השר ברק כלל לא הכיר את נושא הפ"ע גל"ץ: "אני לא מכיר את זה ואני לא רוצה לא לאשר את זה ולא לא לאשר את זה. רשמתי את הפרטים של מה שקשור לבג"ץ... שאחז [בן ארי, היועמ"ש למעב"ב"ט] יכנס ויסביר לי את כל הדבר הזה מה נכון לעשות עם זה". מסיכום הפגישה שהוכן בלשכת השר ברק עולה, כי הוא הנחה את היועמ"ש למעב"ב"ט להכין חו"ד על ההפ"ע "ועל הסוגיות השונות המופיעות בה, ובהתאם יקבל [השר ברק] החלטה בנושא זה".

90 בבג"ץ 8226/09 גיא אופיר נגד משרד הביטחון.

91 בהמשך אישר בית המשפט ארכות שביקשה המדינה למועד זה, כשהבקשה האחרונה שאושרה הייתה לארכה עד ליום 8.2.11.

בעקבות הנחיית השר ברק האמורה, דנו בנושא זה היועמ"ש למעשהב"ט וראש מחלקת ייעוץ וחקיקה במפצ"ר, והגיעו לנוסח מוסכם של הפ"ע גל"ץ, ולפיו נמחק בכללותו הסעיף בהפ"ע שדן במינוי מפקד גל"ץ⁹². הן הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, והן השר ברק אישרו נוסח זה, והודעה על כך נשלחה לבג"ץ ב-8.2.11.

בהתייחסותו מ-15.4.12 לטיוט דוח הביקורת ציין השר ברק, כי "מטבע הדברים, בשל העומס הרב המוטל על שר הביטחון אין באפשרותו לקיים בעצמו את כל הבדיקות הנדרשות לשם חתימה על הבקשות והמסמכים המובאים בפניו, ולהיכנס לעומקם של דברים ולדקויות השונות, ולכן הוא מסתייע בצוות לשכתו... אשר בודקים ובוחרים... את הבקשות המועברות לשר ועורכים את עבודת המטה הנדרשת"; "בסופו של תהליך מובא מסמך לאישורו של השר, לאחר שהושלמה עבודת המטה... לעתים, מוגש לשר מסמך מסכם שבו מפורטת המחלוקת, ככל שהיא קיימת והשר מכריע בה"; השר ברק "סבור, כי בעניין זה, נהג רמ"ט שר הביטחון כשורה, כמתחייב מתפקידו וכפי שהוא נוהג עפ"י הנחיית השר בשורה ארוכה של נושאים".

בהתייחסותו מ-17.4.12 לטיוט דוח הביקורת ציין מר קורן כי לא נפל פגם באופן טיפולו באישור הפ"ע גל"ץ: מתוקף תפקידו כרמ"ט השר הוא "בודק ובוחר מסמכים המוגשים לחתימת שר הביטחון, שכן אין זה מעשי לצפות כי שר הביטחון יהא מעורב בכל הפניות, הבקשות והנושאים המופנים אליו ובפרט כשהדברים נוגעים לנושאים מנהלתיים... לשם כך, אני עורך את הבדיקות המקדמיות נדרשות"; "אך מובן, כי איני מערב ומטריד את שר הביטחון בכל שלב ושלב של הטיפול והבדיקות הנערכות, ומשתדל להביא לאישורו, ככל הניתן, את המוצר המוגמר. במקרים שבהם קיימת מחלוקת בנושא כלשהו, הרי שטרם שהמחלוקת מובאת לפתחו ולהכרעתו של שר הביטחון, מתקיים שיח ושיג עם הגורמים הרלוונטיים במטרה להגיע להסכמות"; דבר זה מסייע "להפחית מהעומס הרב המוטל" על השר ברק ומאפשר "לו לעסוק בעשייה הביטחונית הבודעת... מכל מקום, כך ציפה ממני שר הביטחון לנהוג ולפעול וכך גם נהגתי כששימשתי בתפקידי הקודמים". בנוגע להפ"ע גל"ץ, ציין מר קורן בהתייחסותו, כי "בטרם הובהרה עמדת זה"ל אם הם מסכימים להשמיט את הסעיף האמור אם לאו, לא מצאתי לנכון לערב את שר הביטחון ולהטרידו בנושא. ודאי לא עד שהדרגים המקצועיים מיצו את ההליכים ליישוב המחלוקת".

נוכח חילוקי הדעות שהתעוררו בין עמדת הצבא לבין עמדת רמ"ט השר מר קורן, היה מקום שרמ"ט השר, מר קורן, היה מעדכן את השר ברק במחלוקת, ומקבל את עמדתו של השר בנושא בטרם הציג את עמדת משהב"ט בפני נציגי זה"ל.

92 הוחלט להסתפק באמור בחוק רשות השידור ובמכתבו בנושא של היועמ"ש לממשלה דאז, אליקים רובינשטיין, ממרץ 2000, שבו כתב, בין השאר, כי בשנת 1997 הוציע לשהב"ט דאז, "לקבוע כי למינויו של מפקד גלי זה"ל על ידי יקדם תהליך סינון על ידי וועדה מקצועית, שתחווה דעה על כשירותם של מועמדים... בהיות גלי זה"ל חלק מן המערכת הצבאית, בכפיפות לקצין החינוך הראשי, הדעת נותנת כי בוועדה ייוצג זה"ל כראוי, ובנוסף ישתתפו איש או אנשי תקשורת וחינוך".

משרד מבקר המדינה מעיר עוד, כי הפתרון שנמצא למחלוקת בנושא הפ"ע גל"ץ מלמד, כי כפי שצריך להיות, שיח ענייני בין הדרג המקצועי-משפטי במשהב"ט ובצה"ל הוא הכלי היעיל לפתרון מחלוקות בעלות אופי משפטי. במקרה זה הגיעה המחלוקת לדיון בין השר ברק ובין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, זמן קצר יחסית לאחר שהתעוררה, וכך התאפשר לטפל בה באופן ענייני. מאפיינים אלה לא היו בניהול המשבר בנושא הפ"ע המפקדה הכללית: כאמור, הנושא עלה לדיון בין השר ברק ובין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, מאוחר מאוד, ובכל שלבי המחלוקת לא התאפשר לדרגים המקצועיים-משפטיים לטפל בנושא ולהביאו לידי פתרון.

ד. תהליך בחירת מבקר מערכת הביטחון

בהוראת משרד הביטחון מס' 11.71 בנושא: "יחידת מבקר מערכת הביטחון" (להלן - המ"ב מבקר מעהב"ט) נקבע, כי יחידת מבקר מעהב"ט היא "גוף ביקורת, פיקוח וייעוץ לגבי ארגון, תפקוד ופעולות מעהב"ט", שבאמצעותה "עומדים שר הביטחון, הרמטכ"ל ומנכ"ל משהב"ט על החוקיות, הכוונות והסבירות" של פעילות מעהב"ט. בהוראה נקבע, כי תחום הפעולה של יחידת מבקר מעהב"ט יתפרש על צה"ל, משהב"ט וגופים נוספים⁹³. עוד נקבע בהוראה, כי מבקר מעהב"ט יהיה כפוף לשהב"ט "הממנה אותו לתפקידו באישור הממשלה", ובכפוף לנאמר בחוק הביקורת הפנימית, התשנ"ב-1992. כן נקבע, כי הרמטכ"ל ומנכ"ל משהב"ט רשאים "להציע נושאים לתכנית העבודה השנתית ישירות למבקר [מעהב"ט]". ביחידת מבקר מעהב"ט קיימים תקנים אזרחיים ותקנים צבאיים (שהגבוה שבהם הוא לקצין בדרגת תא"ל), וביחידה משרתים גם חיילי מילואים. הפ"ע 2.0607 בנושא: "מבקר מערכת הביטחון" (להלן - הפ"ע מבקר מעהב"ט) קובעת הוראות דומות לאלה שבהמ"ב מבקר מעהב"ט ושמוזכרות לעיל.

משך הכהונה של מבקר מעהב"ט אינו מעוגן בהמ"ב מבקר מעהב"ט, והדבר מוסדר לגופו בחוזה העסקה עם ממלא התפקיד. בפברואר 2010 הודיע השר ברק למבקר מעהב"ט, תא"ל (מיל') יוסף ביינהורן, כי חוזה העסקה עימו לא יוארך. תא"ל (מיל') ביינהורן כיהן בתפקיד מבקר מעהב"ט מאוגוסט 2002 ועד אפריל 2010, עת הוחלף על ידי אל"ם (מיל') חגי טננבאום-ארו. יצוין, כי סוגיית בחירתו של השר ברק את אל"ם (מיל') טננבאום-ארו לתפקיד מבקר מעהב"ט, ומידת מעורבותו של הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, בתהליך לבחירת מבקר מעהב"ט - היו גם הם מוקד של מחלוקת בין השר ברק והרמטכ"ל דאז.

בפגישתו עם מבקר המדינה דאז ואנשי צוות משרדו מ-23.11.11 מסר רא"ל (מיל') אשכנזי, כי בפגישה שהתקיימה בין השר ברק לבינו ב-4.3.10, הודיע לו השר "דרך אגב", כי החליט להחליף את מבקר מעהב"ט, וכי כבר סיכם על מחליפו של תא"ל (מיל') ביינהורן בתפקיד⁹⁴, וכי החליט למנות לתפקיד את אל"ם (מיל') חגי טננבאום-ארו ב-8.4.10. לדברי הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, הוא טען בפני השר, כי יש לו דעה שונה בעניין מינוי זה, והוא ביקש מהשר ברק להמתין עם המינוי עד חזרתו מנסיעת עבודה לחו"ל, כדי שיוכל לגבש את עמדת צה"ל בנושא. אולם,

93 "מפעלים, מוסדות וגופים אחרים שמהב"ט או אחד מאגפיו או אחד ממפעליו משתתף בהנהלתם או תומך בהם ע"י הקצבות כספיות".

94 הדברים מבוססים גם על פרטים ומסמכים שמסר ב-10.11.10 אל"ם וינר בפגישתו עם נציגי משרד מבקר המדינה.

כשבוע לאחר מכן ובזמן שהיה בנסיעת עבודה בחו"ל, הביא השר ברק את מועמדו לתפקיד מבקר מעהב"ט, אל"ם (מיל') טננבאום-ארוז, לאישור הממשלה, שגם אישרה את המינוי באותו מועד⁹⁵.

הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, נימק בפגישתו עם מבקר המדינה דאז ואנשי צוות משרדו מ-7.11.10 את החשיבות שבמעורבותו בתהליך המינוי של מבקר מעהב"ט בכך שיחידת מבקר מעהב"ט עורכת ביקורת גם על צה"ל על כל גופיו, ובכך שביחידה משרתים קציני צבא רבים בסדיר ובמילואים, ובהם גם קצין בדרגת תא"ל. השר ברק התייחס אל טענתו של רא"ל (מיל') אשכנזי בעניין זה כאל העלבות בלתי מוצדקת, ואילו מר קורן ציין בפגישתו עם נציגי משרד מבקר המדינה מיום 14.11.10 כי הנושא של "מינוי של מבקר המערכת [מעהב"ט] הפך למלחמת עולם". גם לאחר שאל"ם (מיל') טננבאום-ארוז נכנס לתפקידו כמבקר מעהב"ט נמשכו החיכוכים בין השר ברק והרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, סביב התפקיד. כך למשל: מבקר מעהב"ט איננו חבר בפורום מטכ"ל, בעוד תא"ל (מיל') ביינהורן כמבקר מעהב"ט נהג להשתתף בדיוני הפורום. עם כניסתו לתפקיד של אל"ם (מיל') טננבאום-ארוז הורה הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, להפסיק נוהג זה בהישענותו על חוות דעת משפטית של הפצ"ר בנושא.

אל"ם (מיל') טננבאום-ארוז, בהתייחסותו מ-17.4.12 לטיוטת דוח הביקורת ציין, כי בדברי ההסבר אשר עמדו בבסיס החלטת הממשלה (החלטה מספר 767 מ-1984) שעסקה בהוספת משרת מבקר מערכת הביטחון לרשימת המשרות אשר מינוים מחייב את אישור הממשלה נכתב, בין השאר, כי "מטעמים מובנים חשוב לשמור על עצמאותו של נושא המשרה, לרבות בדבר מינוי, אין זה ראוי שמינוי למשרה זו יהיה תלוי בגורמים פנים משרדיים האמורים להימנות בין נושאי הביקורת של המבקר"; וכי הן מנכ"ל משהב"ט והן הרמטכ"ל והגופים הכפופים להם נתונים לביקורתו של מבקר מעהב"ט והוא מדווח על פעילותו ישירות לשהב"ט. "לכן מוטב שלבעלי תפקידים אלה לא תהיה כל השפעה על זהות המבקר. לצורך בקרה על הליך הבחירה... נקבע מנגנון של אישור המועמדות וההתאמה לתפקיד מבקר מעהב"ט ע"י ועדה בראשות נציב שירות המדינה"; "אין כל ספק שהרמטכ"ל לשעבר היה חייב לכבד את החלטת השר ולא להפוך נושא זה... לסוגיה מהותית ולהפכה לסלע מחלוקת מיותר. התנהגות שבמסגרתה... נמנע ממבקר מעהב"ט מלהשתתף כ'משקיף' בדיוני פורום מטכ"ל, הופסק משלוחם של סיכומים בכתב של דיונים מהותיים ועקרוניים הנוגעים לצה"ל ואף לא התאפשר כלל קיומו של ערוץ הידברות בין מבקר מעהב"ט לבין הרמטכ"ל לשעבר ולהיפך כפי שהיה נהוג מימים ימימה". עוד ציין, אל"ם (מיל') טננבאום-ארוז, כי בסמוך לכניסתו לתפקיד נפתח כנגדו "מסע הכפשות אישי מוזמן", וכי "באורח פלא" בוטלו עם כניסתו לתפקיד תקנים של נהג אישי למבקר מעהב"ט ושתי פקידות לשכה. לעניין משך הכהונה ציין אל"ם (מיל') טננבאום-ארוז, כי עם כניסתו לתפקיד פנה משהב"ט לנציבות שירות המדינה לקצוב את משך משרתו לשבע שנים, וכי הליך זה טרם הסתיים.

השר ברק בהתייחסותו מ-17.4.12 לטיוטת דוח הביקורת ציין, כי כעולה מהחלטת הממשלה האמורה מ-1984, לא היה מקום להתייעץ בנושא מינוי מבקר מעהב"ט עם הרמטכ"ל.

95 מדובר בהחלטת ממשלה מספר 1501 מיום 14.3.10 המאשרת את מינויו של חגי טננבאום-ארוז לתפקיד מבקר מעהב"ט החל מיום 1.4.10.

משרד מבקר המדינה מדגיש, כי סמכות המינוי של מבקר מעהב"ט מוגדרת חד-משמעית, ושר הביטחון הוא הממנה אותו לתפקידו באישור הממשלה. בהמ"ב מבקר מעהב"ט והפ"ע מבקר מעהב"ט לא נכללת חובת התייעצות עם הרמטכ"ל, ובדברי ההסבר להחלטת הממשלה משנת 1984 על מינוי משרת מבקר מעהב"ט אף צוינה חשיבות השמירה על עצמאותו ואי-תלותו בגורמים שאותם הוא מבקר. כלומר לא הייתה מוטלת כל חובה על השר ברק להתייעץ עם הרמטכ"ל בעניין מינוי מבקר מעהב"ט, וכעולה מדברי ההסבר להחלטת הממשלה האמורה גם לא היה מקום לכך. לפיכך, משרד מבקר המדינה מציין, כי לא נדרשה עמדת צה"ל בעניין כפי שביקש הרמטכ"ל להביא. עם זאת, לדעת משרד מבקר המדינה, הואיל ומבקר מעהב"ט מבקר במסגרת תפקידו גם את צה"ל (באותה עת טרם תוקן ומונה המבקר הפנימי של צה"ל), והרמטכ"ל הסתייג מהמינוי וביקש להביא גם את השגותיו על המינוי המתוכנן עם שובו מחו"ל, טוב היה אילו איפשר השר ברק לרמטכ"ל דאז להעלות את השגותיו בפניו.

ה. תהליך בחירת אלוף יואב גלנט לתפקיד הרמטכ"ל

בהתאם לחוק יסוד: הצבא, הרמטכ"ל הוא הדרג הפיקודי העליון בצבא, נתון למרות הממשלה וכפוף לשהב"ט. מינוי הרמטכ"ל לתפקידו קבוע בחוק יסוד: הצבא. נאמר שם, כי "ראש המטה הכללי יתמנה בידי הממשלה לפי המלצת שר הביטחון". לתהליך בחירת הרמטכ"ל ה-20 של צה"ל הייתה השפעה מכרעת על החרפת היחסים שבין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל) אשכנזי ובין השר ברק ובין לשכותיהם, ובו-זמנית התנהלות התהליך הושפעה ממערכת היחסים ששררה ביניהם. תהליך בחירת הרמטכ"ל, ובכלל זה גם התנהלות התהליך לבחירת אלוף יואב גלנט לתפקיד הרמטכ"ל ה-20 של צה"ל מוצגים בחלק ג' של דוח זה.

ו. תהליכי המינויים של קצינים בכירים

מדי שנה בשנה מתקיימים בצה"ל תהליכי מינוי של קצינים לתפקידים בתקני סא"ל עד תא"ל⁹⁶, הצפויים להתפנות בשנה העוקבת, החל מחודשי הקיץ של שנה אחת ועד חודשי הקיץ של השנה העוקבת (להלן - עונת איוש). מדובר בסך הכול באיוש של מאות רבות של תפקידים בתקני סא"ל עד תא"ל בכל עונת איוש, מתוכם מאות אחדות של תפקידים בתקני אל"ם ותא"ל. תהליכי המינוי בצה"ל כוללים מספר שלבים. בשלב האחרון מתקיימים דיוני השיבוצים (להלן - דש"בים) עצמם בראשות מפקד הזרוע או ראש אגף במטכ"ל, שדרגתם אלוף, או בראשות הרמטכ"ל - בהתאם לדרגת התפקיד או העניין - ובהם מחליטים על הקצינים שימונו מתוך הרשימה הסופית של הקצינים המועמדים לכל תפקיד (להלן - אשכול).

הפ"ע עקרונות הקידום עוסקת בעקרונות קידום הקצינים בשירות סדיר בצה"ל, ונכללות בה הנחיות המתייחסות לרשויות המוסמכות העוסקות במינוי קצינים בצה"ל לתפקידים בתקנים שבין סא"ל לאלוף ובאישור מינויים אלה. נקבע בה, כי כאשר תקן המינוי הוא דרגת אל"ם לפחות, הרשות הממנה היא הרמטכ"ל והרשות המאשרת היא שהב"ט. לפי הפ"ע זאת, רשימת הקצינים שמינה הרמטכ"ל בתקני אל"ם ותא"ל מועברת לאישור שהב"ט. לאחר ששהב"ט מאשר מינויים אלה, נקבעים המועמדים לחילופי בעלי התפקידים ולהוצאת כתבי המינוי לבעלי התפקידים שמונו.

96 בנושא זה ראו הדוח בנושא מינוי הקצונה הבכירה, עמ' 19 ואילך.

1) הימנעות השר ברק מאישור מינויים של הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, לתפקידים בתקני אל"ם ותא"ל

א) כאמור, באפריל 2010 הודיע השר ברק לרמטכ"ל דאז, כי יסיים את כהונתו בתום ארבע שנים כמתוכנן. כמו כן הודיע השר ברק, כי בתוך חודשים מספר בכוונתו להתחיל לראיין מועמדים להחליף את הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, בתום כהונתו. עוזר הרמטכ"ל דאז, אל"ם וינר, מסר לנציגי משרד מבקר המדינה, כי המזכ"ץ של השר ברק, תא"ל מישל בן ברוך, שוחח איתו במאי 2010 ואמר לו, כי השר ברק היה מעוניין שצה"ל ימתין עם תהליך המינויים, נוכח החלפת הרמטכ"ל הצפויה. בעקבות זאת, כתב הרמטכ"ל דאז ב-25.5.10 מכתב לשר ברק, שבו תיאר את תהליך איוש הקצונה בצה"ל, ואת העובדה, כי כל חטיבת דש"בים⁹⁷ "תלויה בקודמתה ולכן עצירת השרשרת בנקודה מסוימת, תביא לעצירת התהליך כולו". הרמטכ"ל דאז גם ציין במכתבו, שלצמצום זמן ההתרעה הניתן לקצינים ולמשפחותיהם לפני ההודעה על מינויים לתפקיד חדש, "ישנן השלכות משמעותיות על סוגיות, כגון: מקום מגורים, לימודי הילדים, עבודת בן/בת הזוג ועוד". הוא סיים את מכתבו כך: "מעבר לחילוקי הדעות ולא-ההסכמות בינינו, אני סמוך ובטוח, כי טובתם של צה"ל ואנשיו עומדת לנגד עיניך ומחייבת אותנו לפעול במשותף למימוש גאנת תהליך איוש הקצונה לשנת 2011 המתחיל בשבוע הבא".

ב-27.5.10, בפגישת עבודה בין השר ברק ובין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, הציגה רמ"ח הסגל⁹⁸ באכ"א לשר ברק את גאנת דיוני האיוש של הקצונה הבכירה לעונת האיוש 2011 ואת עקרונות התהליך. בפגישה עם מבקר המדינה דאז ונציגי משרדו (16.2.11) ציין הרמטכ"ל דאז, שהשר ברק אישר את הגאנת ונתן את הסכמתו להתחלת התהליך. תהליך האיוש של הקצונה הבכירה לעונת האיוש 2011 החל בצה"ל ב-7.6.10 עם הדש"בים של חטיבת התא"ל⁹⁹ (תפקידים וקצינים). בפגישתו עם מבקר המדינה דאז ועם נציגי משרדו מ-16.2.11 ציין הרמטכ"ל דאז, כי ערב קודם לכן לתחילת תהליך האיוש, ב-6.6.10, שוחח איתו השר ברק ואמר לו: "לא הייתי ער אז... [ש]מחר אתה עושה את הדיון... אני לא יכול להגיד לך לא לעשות דיון שיבוצים, אבל אל תסכס, שזה יהיה ברמה של אשכולות¹⁰⁰]. אמרתי לו: 'שר הביטחון, אני צריך להחליט מי מפקד [ה]אוגדה... הבא, מה זה אשכול? אני לא יודע לעשות את זה באשכול'; 'אמרתי לו: 'תראה, אתה יודע מה? על אלופים אני לא אחליט'; 'הוא אומר לי: 'אני לא אומר לך לא לעשות, אבל אני ממליץ לך לא לסכס'".

בפגישתו עם נציגי משרד מבקר המדינה מ-10.11.10 ובמכתבו למשרד מבקר המדינה מ-4.1.11 ציין אל"ם וינר, כי הרמטכ"ל דאז ניסה להעלות לאישור השר ברק את המינויים שסיכם, בפגישות עבודה שקיים עם השר ברק ב-8.7.10, 19.8.10, 14.10.10 וב-11.11.10. לדברי אל"ם וינר, השר ברק נמנע מלדון בנושא ומלאשר את המינויים. אל"ם וינר הוסיף, כי ב-8.7.10 נפגש עמו המזכ"ץ דאז של השר ברק ושוחח עמו על כמה מסרים שהשר ברק היה מעוניין שיגיעו לרמטכ"ל דאז, וביניהם גם שהשר ברק מצפה מהרמטכ"ל דאז שיימנע מלקיים את הדש"בים. נושא זה עלה גם בשיחת טלפון שקיימו השניים ב-11.7.10. לפי התמליל של שיחה זאת ציין אל"ם וינר באוזני המזכ"ץ של השר ברק, כי "לגבי המינויים... הוא [הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי] יצא מהשר

97 דש"בים הנוגעים למינויים של קצינים בקבוצת תקנים מסוימת (חטיבת התא"ל, חטיבת האל"ם, חטיבת הסא"ל וחטיבת הרב-סרן (להלן - רס"ן).

98 מחלקת הסגל באכ"א היא גוף מטה מקצועי, המתכנן, מתווה ומטמיע מדיניות מטכ"לית בכל הנוגע לפיתוח ולטיפוח הקצונה והנגדים בצה"ל.

99 בהמשך עונת השיבוצים נדונו השיבוצים של חטיבת האל"ם, ולאחריהם השיבוצים של חטיבות הסא"ל והרס"ן במסגרת הזרועות, האגפים והפיקודים המרחביים.

100 כאמור, הרשימה הסופית של המועמדים לתפקיד.

[ברק] בפעם האחרונה בהבנה שהשר הבין אותו שאי אפשר לעצור את המינויים. השר אמר לו - נכון, אי אפשר לעצור את המינויים. אני אומר לך זו הייתה הבנה ברורה מאוד אחרי הדיון הקודם. מאז, מה שהוא עושה... הוא עושה את הדברים בצורה הכי זהירה והכי מדודה". המזכ"ץ של השר ברק השיב לו: "לי השר אמר שהוא המליץ לו [לרמטכ"ל דאז] לדחות. אתה יודע מה זו המלצה, מבחינת השר". עוזר הרמטכ"ל דאז ענה לו: "אז אני אומר לך שפה, חד משמעית, ההבנה של הרמטכ"ל [אשכנזי] היא הפוכה". בפגישה עם נציגי משרד מבקר המדינה מ-21.2.11 ציין המזכ"ץ של השר ברק, כי השר ברק המליץ לרמטכ"ל דאז שלא לעשות את המינויים, אך לא נתן לו הנחיה שלא לעשות זאת.

אל"ם וינר הוסיף ומסר לנציגי משרד מבקר המדינה, כי בפגישה מ-19.8.10 ציין השר ברק בפני הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, כי אין בדעתו לאשר את המינויים עד לסיכום על זהות הרמטכ"ל הבא והתייעצות עמו. בפגישה עם מבקר המדינה דאז ונציגי משרדו מ-16.2.11 ציין רא"ל (מיל') אשכנזי, כי השר ברק אמר לו: "חשוב לחכות עד שהרמטכ"ל הבא ייבחר". עוד הוא מסר לנציגי משרד מבקר המדינה, כי לבקשת השר ברק הוא דחה את מועדי הדש"בים לתפקידים שלדעתו ניתן היה לדחות, כגון: ראש חטיבת המחקר באמ"ן.

ב-22.8.10 הודיע השר ברק, כי ימליץ בפני הממשלה למנות את אלוף (מיל') גלנט למחליפו של רב-אלוף אשכנזי, וב-5.9.10 אישרה הממשלה את מינויו של אלוף יואב גלנט לרמטכ"ל ה-20 של צה"ל. הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, אמר למבקר המדינה דאז ולנציגי משרדו (16.2.11), כי ביקש מהרמטכ"ל המיועד ומהשר ברק לאשר את רוב המינויים, אולם הם לא הסכימו. לדבריו: "דיברתי עם הרמטכ"ל [המיועד, אלוף (מיל') גלנט]: בוא נשחרר את הקצינים האלה, לא צריך שנעכב אותם. אמנם זה לעוד כמה חודשים קדימה, אבל אנשים רוצים לדעת. לפעמים אנשים רוצים לעבור דירות ודברים כאלה... יואב [גלנט] לא הסכים... יואב [גלנט] היה בדיונים האלה [הדש"בים שבסיומם סיכם הרמטכ"ל דאז את המינויים שאישורם עוכב]... ואני מדבר עם יואב יותר מפעם אחת. אני אומר לו: יואב, תשמע, יש לך בעיה עם ארז [וינר]? שים את ארז בצד. אני אומר לו יש לך משהו אחר, או משהו כזה, היה לי חשש, ידעתי כי יואב היה בדיונים האלה, אני אומר ליואב, עניין של שלושה ארבעה? שים אותם בצד ובואו נשחרר את הקדר. אני מוכן שתגיד אתה אישרת. בסדר? אני אגיד שאתה אישרת, אבל תשחרר את זה. שמע, צריך להגיע להסכמה. עוד חודש וחצי מתחילים דיוני פוטנציאל של שנה נוספת, מה אני יכול להגיד מקצועית בעניין הזה?"

בפגישתו עם נציגי משרד מבקר המדינה (28.11.10) ציין אלוף (מיל') גלנט, כי דחק בשר ברק שימתין עם אישור המינויים עד שהוא [גלנט] יעבור עליהם, והשר קיבל את דעתו; לדבריו, הוא אמר לרמטכ"ל דאז ולשר ברק, שיעבור על המינויים שסיכם הרמטכ"ל דאז ויאשר את רובם, למעט אחד או שניים שיחשוב עליהם מחדש; הוא הוסיף, כי הרמטכ"ל דאז רצה להכתיב לו את האנשים, ואילו הוא רצה לבחון כל מינוי; הוא רצה לבנות צבא שינצח במלחמה, ולא למנות מישהו שאינו מתאים. בפגישה נוספת עם נציגי משרד מבקר המדינה מ-17.4.11 אמר אלוף (מיל') גלנט בעניין זה, כי בעבר היה מקובל שגם כשהיו אי-הסכמות, הרמטכ"ל היוצא והרמטכ"ל הנכנס היו משתפים פעולה; אולם מהרגע שהוא [גלנט] הבין שהרמטכ"ל היוצא ממשיך להילחם בו (בגלנט) גם לאחר שמונה לרמטכ"ל הבא, ויש את פרשת מסמך הרפז - הוא [גלנט] אמר לשר ברק לעכב את אישור המינויים. אלוף (מיל') גלנט הוסיף, כי אמר לרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, שהוא [גלנט] יאשר 95% מהמינויים, וזה יקרה בפברואר או במרץ 2011.

לפי נתונים של מחלקת הסגל באכ"א, מיוני 2010 ועד לסיום תפקידו של הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ב-14.2.11, הוא מינה 170 קצינים לתפקידים בתקני אל"ם ותא"ל לעונת האיוש 2011. כשליש ממינויים אלה סיכם הרמטכ"ל במסגרת דיוני איוש שקיים לפני פגישתו האמורה

ב-19.8.10; כשני שלישים מהמינויים הוא סיכם מ-13.9.10 ואילך, לאחר שהממשלה כבר אישרה את מינוי של אלוף (מיל') גלנט לרמטכ"ל ה-20 של צה"ל. בסופו של דבר, לא אישר השר בוק עד לסיום כהונתו של הרמטכ"ל היוצא 157 (92%) מתוך 170 המינויים האמורים.

בהתייחסותה מ-22.3.12 לטיטת דוח הביקורת ציינה רמ"ח הסגל באכ"א, כי עד ל-4.10.10 התקיימו בראשות הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, שמונה דיוני איוש, שבהם נכח אלוף (מיל') גלנט, מתוקף היותו באותה העת מפקד פיקוד הדרום וחבר פורום האיוש, שבמסגרתם סיכם הרמטכ"ל דאז 91 מינויי תא"ל ואל"ם; מרישומי מחלקת הסגל עולה כי אלוף (מיל') גלנט תמך במסגרת דיונים אלו, ב-85 מהמינויים שסוכמו על ידי הרמטכ"ל דאז. עוד ציינה רמ"ח הסגל, כי מ-18.10.10 ועד 13.12.10 קיים הרמטכ"ל דאז ארבעה דיוני איוש נוספים בראשותו ואישר דיוני איוש בראשות מפקדי הזרועות של 77 אל"מים; אלוף (מיל') גלנט לא נכח בדיוני איוש אלה, עם זאת מציינת רמ"ח הסגל, כי נפגשה עימו לפני כל אחד מהדיונים הללו לפגישות הכנה, ואלוף (מיל') גלנט הציג בפגישות אלה את הערותיו ודגשיו, אשר הועברו על ידיה לרמטכ"ל דאז וקיבלו ביטוי בהחלטותיו; "בתום כל דיון איוש, נמסרו תוצאותיו, בו ביום, לאל"ם יהודה פוקס, אשר שימש בעת ההיא כעוזרו של אלוף (מיל') גלנט".

ב) בהקשר לסוגיה זאת, ביקש משרד מבקר המדינה ממחלקת הסגל באכ"א נתונים על המינויים לתפקידים בתקני אל"ם ותא"ל, שסיכמו בחצי השנה האחרונה לכהונתם ארבעת הרמטכ"לים שקדמו בתפקיד לרא"ל אשכנזי: רא"ל (מיל') דני חלוץ; רא"ל (מיל') משה (בוגי) יעלון; רא"ל (מיל') שאול מופז; ורא"ל (מיל') אמנון ליפקין-שחק ז"ל. להלן בטבלה הנתונים:

הערות	מינויים לתפקידים בתקני אל"ם ותא"ל בחצי השנה האחרונה לכהונה	תקופת כהונתו	הרמטכ"ל
33 מינויים מתוכם (כ-21%) בחודש האחרון בתפקיד.	128	יוני 2005 - פברואר 2007*	רא"ל (מיל') דני חלוץ
11 מינויים מתוכם (כ-23%) בחודש הלפני אחרון בתפקיד.	48	יולי 2002 - מאי 2005	רא"ל (מיל') משה (בוגי) יעלון
2 מינויים מתוכם בחודש האחרון בתפקיד.	24	יולי 1998 - יולי 2002	רא"ל (מיל') שאול מופז
מינוי 1 מתוכם בחודש האחרון בתפקיד.	76	ינואר 1995 - יולי 1998	רא"ל (מיל') אמנון ליפקין-שחק ז"ל

* רא"ל (מיל') דני חלוץ התפטר ב-14.2.07 לאחר מלחמת לבנון השנייה.

הנתונים מצביעים על כך, כי כל ארבעת הרמטכ"לים שקדמו לרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, סיכמו מינויים לתפקידים בתקן אל"ם ותא"ל בחצי השנה האחרונה לכהונתם¹⁰¹, כשחלק ממינויים אלה אף נעשו סמוך לפרישתם. לפי נתוני מחלקת הסגל, כל המינויים שסיכמו הרמטכ"לים האמורים לעיל אושרו על ידי שרי הביטחון שכיחנו בתקופות הרלוונטיות.

ג) כאמור, ב-14.2.11 נכנס רא"ל בני גנץ לתפקידו כרמטכ"ל ה-20 של צה"ל. לפי מידע שמסר עוזרו, אל"ם הוד בצר, לנציגי משרד מבקר המדינה (23.3.11), עם מינויו קיים הרמטכ"ל הנכנס סדרת פגישות שבמסגרתן הוצגו לו תהליכי האיוש וסיכומי הדש"בים של הקצונה הבכירה המתייחסים לעונת איוש 2011. במהלך החודשים פברואר ומרץ 2011, בשלוש פגישות עבודה¹⁰² של השר ברק עם הרמטכ"ל, אישר השר ברק 148 מינויים שהציג לו הרמטכ"ל, בשלוש "פעילות": (1) תפקידים בתקן תא"ל; מפקדי חטיבות סדירים ובעלי תפקיד מקביל; נספחי צה"ל בחו"ל; ותפקידים הנדרשים לעיתוי החלפה מידי; (2) תפקידים בתקן אל"ם במטכ"ל, ברועות ובפיקודים המרחביים; ומפקדי חטיבות מילואים; (3) מאסף תפקידים בתקן תא"ל ותפקידי מטה. שמונה מינויים נוספים אישר השר ברק זמן קצר לאחר מכן.

בפגישה עם נציגי משרד מבקר המדינה מ-23.3.11 ציין עוזרו הרמטכ"ל, אל"ם בצר, כי הרמטכ"ל לא עשה שום שינוי בסיכומי השיבוצים שעשה הרמטכ"ל היוצא; כי חלק מהקצינים שאת מינויים אישר השר ברק בפעילה הראשונה לעיל, באותה עת כבר נכנסו לתפקיד שסוכמו לו כממלאי מקום, כדי לשחרר את הקצינים שאיישו את התפקיד והיו צריכים לסיים את תפקידם, ורק אחרי אישור השר ברק קיבלו הקצינים ממלאי המקום את הדרגה המתאימה לתקן שאיישו ואת המינוי הרשמי. עוזרו הרמטכ"ל הוסיף, כי ב-23.3.11 נותר רק קצין אחד מעונת איוש 2011, אשר טרם הובא לאישור של השר ברק לבקשת הרמטכ"ל¹⁰³.

בהתייחסו לנושא זה מסר השר ברק למבקר המדינה דאז ולנציגי משרדו (26.9.11), בין היתר, כי נהג כך כדי לאפשר לאלוף (מיל') גלנט, כרמטכ"ל המיועד, לקבוע את המינויים של הקצונה הבכירה. לדבריו: "בסוף אתה שולל מהרמטכ"ל הבא את יכולתו להשפיע לדבר הכי חשוב מבחינתו, זה לקבוע". הוא הוסיף, כי בעיכוב המינויים לא נגרם כל נזק: "ברור לכולם, כולם גם ידעו את העובדה הזאת ש-90% מהם יתמנו בדיוק כמו שקבעו להם, ויהיה פה ושם דברים שכתוצאה מזה שזה לא אושר אז לרמטכ"ל הבא יהיה אפשרות להתערב".

השר ברק בהתייחסותו מ-17.4.12 לטיוטת דוח הביקורת ציין, כי החלטתו בנושא "הייתה עניינית, שקולה וסבירה ולא גרמה לפגיעה כלשהי בקצינים שנכללו ברשימות המינויים". השר ביקש להדגיש, כי לנוכח מצב הדברים המוצג בדוח זה, ולפיו חלק מהרמטכ"לים קיימו הליכי מינוי בהיקף נרחב בחודשים האחרונים לכהונתם, בדעתו לבחון נושא זה ולהפיק את הלקחים הנדרשים.

הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, בהתייחסותו מ-25.6.12 לטיוטת דוח הביקורת ציין, כי "ההשלכות על עיכוב המינויים על תפקודו השוטף של הצבא הן חמורות ביותר"; וכי העיכוב במינויים לא נבע "משום צורך מעשי אלא הוא היווה אקט הצהרתי המופנה לכל שדרת הפיקוד בצבא ואשר נועד להבהיר, כי לרמטכ"ל המכהן אין יותר סמכות להחליט בעניינים המשמעותיים ביותר לאנשי צבא". הרמטכ"ל דאז אשכנזי הוסיף וציין, כי "אל מול התנהלות זו" הוא עצמו,

101 בפגישתה מיום 9.1.11 עם נציגי משרד מבקר המדינה ציינה רמ"ח הסגל, כי גורם שיכול להשפיע על כמות המינויים שמינה רמטכ"ל בחצי השנה האחרונה בתפקיד הוא התקופה שבה התקיימו השיבוצים באותה עונת איוש ביחס לאותה חצי השנה האחרונה בתפקיד.

102 הפגישות התקיימו במועדים הבאים: 17.2.11; 24.2.11; 10.3.11.

103 מדובר באל"ם וינר שרא"ל (מיל') אשכנזי מינה לתפקיד קצין החינוך והנוער הראשי בדרגת תא"ל.

"פעל ככל יכולתו להביא לביצוע המינויים ולמנוע את הפגיעה בתפקוד השוטף של הצבא". בהתייחסותה בעל פה מ-11.7.12 לטיוטת דוח הביקורת ציינה באת כוחו של רא"ל (מיל') אשכנזי, כי "הרמטכ"ל [דאז, רא"ל (מיל')] אשכנזי עוד הסכים, כמו שאומרים - מעבר למסד הנורמטיבי, ש[אלוף (מיל')] גלנט יאשר את כל המועמדים. זה חריגה מהמסד הנורמטיבי, כמובן, אבל גם בזה השר [ברק] לא הסתפק ונענה לדרישה של [אלוף (מיל')] גלנט, שכל ביצוע המינויים יעשה רק לאחר החלפת הרמטכ"ל"

משרד מבקר המדינה מעיר, כי השר ברק נקט צעד חריג ולא שגרתי בכך שבאופן גורף לא אישר את המינויים לתפקידים בתקן אל"ם ותא"ל לעונת האיזש 2011, שסיכם הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, מיוני 2010 ועד לסיום תפקידו בפברואר 2011, קרי במשך שמונה חודשים. לדעת משרד מבקר המדינה, עזירת תהליך המינויים של הקצונה הבכירה בצה"ל למשך תקופה ארוכה שכזאת יוצרת קושי ממשי וגורמת לפגיעה משמעותית ושלא לצורך בתהליכי העבודה התקינים בנושא המינויים בצה"ל, ויש בה כדי לפגוע בקצינים שנכללו ברשימות המינויים באותה תקופה ובמעמדו של הרמטכ"ל. כמו כן, היא הסלימה את האווירה הקשה ששררה ממילא בין שני האישים.

(2) אישור הקידום של קציני מילואים לדרגת תא"ל

הפ"ע 3.0207 בנושא: "דרגות ומינויים לקצינים - שירות מילואים - עקרונות" (להלן - הפ"ע דרגות מילואים), מפרטת את העקרונות לקידום קצינים בשירות מילואים. בהפ"ע נקבע, כי הרשות המאשרת לצורך העלאת קצין מילואים לדרגת אל"ם היא הרמטכ"ל, והרשות המאשרת לצורך העלאת קצין במילואים לדרגת תא"ל היא שהב"ט. במהלך הביקורת הועלו בפני משרד מבקר המדינה טענות בנוגע לקידום קצינים במילואים לדרגת תא"ל בלי אישור שהב"ט, כמתחייב מהפ"ע דרגות מילואים.

בפגישה מ-14.11.10 עם נציגי משרד מבקר המדינה ציין מר קורן, כי הנושא נבדק עם לשכת הרמטכ"ל, ותגובת אל"ם וינר הייתה שהשר ברק לא צריך לאשר דרגות לקצינים במילואים. מר קורן הוסיף, כי לשכת השר ברק קיבלה לבקשתה את כל המינויים של קציני המילואים לדרגת תא"ל, ומצאה שעד שאל"ם וינר נכנס לתפקיד עוזר הרמטכ"ל (ספטמבר 2008) כל המינויים של קציני מילואים לדרגת תא"ל הובאו לאישור השר ברק; מאז כניסתו לתפקיד של וינר, כל דרגות התא"ל שניתנו לקציני המילואים (10 מקרים לטענתו), לא הובאו לאישורו של השר ברק. מר קורן הצביע על מקרה של תא"ל (מיל') מסוים [להלן - תא"ל (מיל') א'], שלטענת מר קורן קיבל את דרגתו בדואר, יום אחרי שהשתחרר מהצבא, והשר ברק לא ידע על כך.

להלן ממצאי הביקורת בעניין זה:

מחלקת הסגל באכ"א מסרה למשרד מבקר המדינה בנוגע לכול 34 דרגות התא"ל שהוענקו לקציני המילואים בשנים 2000-2010, כי כולן אושרו על ידי הרמטכ"לים בתקופות הרלוונטיות, ואף לא אחת מהן הובאה לאישור שרי הביטחון הרלוונטיים, וזאת בניגוד לאמור בהפ"ע דרגות מילואים. בבדיקה שנעשתה בלשכת השר ברק התברר, כי לפי סיכום של פגישת עבודה מאפריל 2007 של השר ברק עם הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, אישר השר ברק סיכום של הרמטכ"ל דאז למתן דרגות אישיות ל-12 קציני מילואים, וביניהם קידום שני קצינים לדרגת תא"ל אישית. רמ"ח הסגל באכ"א מסרה למשרד מבקר המדינה באוקטובר 2011, כי שני הקצינים האמורים קודמו על ידי הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, לדרגת תא"ל אישית ביום העצמאות באותה שנה

פרשת "מסמך הרפז"

במסגרת ועדת דרגות אישיות לקציני מילואים, המתכנסת מדי שנה בשנה לקראת יום העצמאות, וכי היא מניחה שהרמטכ"ל דאז הציג לשר ברק את סיכום הוועדה האמורה. היא הוסיפה, כי מאז שהחלה בתפקיד רמ"ח הסגל באוקטובר 2009 לא אישר השר ברק דרגות תא"ל במילואים, וכי בבדיקה שקיימה לגבי התקופה שקדמה לכך נמסר לה, כי לא הוצגו לאישור שרי ביטחון קידומים של קציני מילואים לדרגות תא"ל.

עוד התברר, כי גם במסמך של מחלקת הסגל ממרץ 2010, הדין בתהליכי האישור של הקצונה הבכירה במילואים, לא מופיעה ההוראה האמורה מהפ"ע דרגות מילואים בנוגע לאישור הדרוש של שהב"ט להענקת דרגת תא"ל במילואים. רמ"ח הסגל באכ"א מסרה למשרד מבקר המדינה באוקטובר 2011, כי בשנת 2011 מקפידים בצה"ל להציג לאישור השר ברק קידום של קצינים במילואים מדרגת אל"ם לדרגת תא"ל, בהתאם לנדרש בהפ"ע דרגות מילואים. בהתייחסו לכך ציין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, בפגישתו האמורה מ-16.2.11: "על זה קיבלתי הערה בצדק משר הביטחון... עשינו את זה בתום לב... דרגה אישית אני יכול להעניק... על מינוי תת-אלוף במילואים אני צריך לקבל אישור. עשינו את זה בתום לב".

אשר למקרה של תא"ל (מיל') א', בביקורת נמצא כי הפרטים שמסר מר קורן, ולפיהם קיבל הקצין את דרגתו בדואר, אינם נכונים: ב-21.2.10 התקיימה פגישת עבודה בין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, לרמ"ח הסגל באכ"א, שבה קבע הרמטכ"ל דאז ביחס תא"ל (מיל') א', כי "הקצין ימונה לתפקיד [מסוים] באמ"ן. לפיכך, מאושרת לקצין דרגת תא"ל במילואים במועד סיום חופשת פרישתו מצה"ל" (ההדגשה במקור); והרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, העניק לתא"ל (מיל') א' את דרגתו כמקובל בטקס רשמי בספטמבר 2010.

הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, בהתייחסותו מ-25.6.12 לטיטת דוח הביקורת, ציין, כי הטענות שהועלו מצד לשכת השר ברק הועלו "כחלק ממגמה של העלאת טענות בלתי מבוססות כלפי לשכת הרמטכ"ל והצגתן כניסיון לבטל את סמכותו של שר הביטחון".

מר קורן, בהתייחסותו מ-17.4.12 לטיטת דוח הביקורת, ציין, כי הפרטים אשר מסר לעניין הענקת הדרגה בדואר לקצין המילואים היו הפרטים שהיו ידועים לו באותה עת; וכי בפועל התקיים ליקוי מתמשך בצה"ל בכל הנוגע לקידום של קציני מילואים בכירים לדרגות תא"ל.

בביקורת נמצא, כי משך שנים רבות (ובכלל זה במהלך כהונתו של הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי), הוענקו דרגות תא"ל לקציני מילואים ללא אישור שהב"ט, וזאת בניגוד למתחייב מהפ"ע דרגות מילואים. כאמור, ליקוי זה תוקן בשנת 2011.

לדעת משרד מבקר המדינה, האמור לעיל בעניין קידום של קצינים בכירים במילואים לדרגת תא"ל מצביע על כך שהליקוי שייחס מר קורן בהקשר זה רק לתקופתו של הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, בדגש על תקופת שירותו של אל"ם וינר בתפקיד עוזר הרמטכ"ל, היה קיים עוד שנים לפני כניסת רא"ל (מיל') אשכנזי ואל"ם וינר לתפקידם, ולא כפי שנטען. אירוע זה מצביע גם הוא על משבר האמון העמוק, ויצירת תובנות לכאורה המתפתחות מחלקי אמיתות ושמעות, לכדי מצב שנתפס כעובדתי.

(3) המינויים לתפקיד סגן הרמטכ"ל ולתפקיד דובר צה"ל

בעקבות החלטת הממשלה על מינוי כרמטכ"ל, סיים אלוף (מיל') גלנט כאמור באוקטובר 2010 את תפקידו כמפקד פיקוד הדרום והחל בהכנות לתפקיד הרמטכ"ל. בתקופה שבה עשה אלוף

(מיל') גלנט הכנות לתפקידו החדש מונה סגן רמטכ"ל והוכרו על ידי לשכת השר ברק על מינוי צפוי של דובר צה"ל.

ביחס לשני תפקידים אלה נמצא, כי התהליך נעשה תוך התעלמות מהרמטכ"ל המכהן באותה עת, רא"ל (מיל') אשכנזי. להלן הפרטים:

א) מינוי אלוף יאיר נווה לסגן הרמטכ"ל - תהליך מינוי של קצינים לתפקידים בדרגת אלוף, ובכלל זה גם מינוי לתפקיד סגן הרמטכ"ל, מתקיים כאמור בין הרמטכ"ל לבין שהב"ט, כאשר בהתאם להפ"ע עקרונות הקידום ובהתאם לשיטה הנהוגה, הרמטכ"ל, כסמכות ממנה, מגיש לשהב"ט את שמות מועמדיו (שם אחד או יותר) לתפקידים בדרגת אלוף, ומצביע על העדפתו. שהב"ט יכול לאשר או לפסול מועמד מבין המועמדים שהציג הרמטכ"ל. משרד מבקר המדינה עסק כאמור בהרחבה בנושא תהליכי המינוי לתפקידים בדרגת אלוף¹⁰⁴.

בתחילת ספטמבר 2010 הודיע סגן הרמטכ"ל דאז, אלוף בני גנץ, לשר ברק, כי ברצונו לסיים את שירותו בצה"ל, ולכן ביקש, כי ימונה לו מחליף בהקדם. בפגישה מ-9.9.12 עם נציגי משרד מבקר המדינה מסר סגן הרמטכ"ל, אלוף יאיר נווה (להלן - אלוף נווה), כי בסמוך למועד זה פנה אליו מנכ"ל משהב"ט ושאל אותו אם יהיה מוכן להתמנות לתפקיד; אלוף נווה (אז אלוף במיל') ביקש שהדבר יהיה על דעתם של אלוף (מיל') גלנט והשר ברק; כמה ימים לאחר מכן נפגש אלוף נווה עם אלוף (מיל') גלנט; וב-3.9.10 הוא נפגש עם השר ברק. אלוף נווה ציין, כי השר ברק שאל אותו אם יהיה מוכן למלא את תפקיד סגן הרמטכ"ל תחת אלוף (מיל') גלנט; דיבר איתו על הנסיבות שנוצרו; אמר לו שהוא (השר) ואלוף (מיל') גלנט סיכמו שימלא את התפקיד ושהשר סבור שהוא ראוי לכך, וכי סביר שיהיה גם מועמד לרמטכ"ל; אשר ללוח הזמנים, נאמר שזה יסוכם בנפרד. אלוף נווה הוסיף, כי לא ידע שהרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, לא ידע על כך ושהדבר לא סוכם איתו, והופתע כשאלוף (מיל') דן הראל העלה בפניו את האפשרות הזאת כשנפגשו, ימים ספורים אחר כך; כאשר שוחח על כך עם הרמטכ"ל דאז והבין ממנו שאכן לא ידע על הסיכום עימו, התנצל בפניו אלוף נווה על העניין והם נפגשו ב-10.10.10.

בפגישתו עם מבקר המדינה דאז ונציגי משרדו מ-22.9.11, ציין רא"ל (מיל') אשכנזי, כי השר ברק ואלוף (מיל') גלנט, שיועד להיות רמטכ"ל, סיכמו ביניהם, כי אלוף (במיל' דאז) יאיר נווה יחזור לשירות סדיר בצה"ל וימונה לסגן הרמטכ"ל. זאת, ללא שהרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, כרמטכ"ל המכהן, ידע על כך, וממילא ללא שהוא מינה את אלוף נווה לתפקיד זה, כמתחייב בפקודות הצבא. כעולה מדברי הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, אלוף (מיל') דן הראל עדכן את הרמטכ"ל דאז, כי מונה סגן רמטכ"ל, לאחר שאלוף (מיל') הראל שמע על כך מסגן הרמטכ"ל הנבחר, אלוף נווה. לפי דברי הרמטכ"ל דאז, מאוחר יותר הוא (הרמטכ"ל דאז) שאל את השר ברק אם סוכם כי אלוף (מיל') נווה יהיה סגן הרמטכ"ל, ושר הביטחון הכחיש זאת בפניו במפורש. לטענת רא"ל (מיל') אשכנזי, בעקבות הכחשה זאת הוא אמר לשר ברק שאם כך, הוא (הרמטכ"ל דאז) יתחיל בראיונות לתפקיד סגן הרמטכ"ל, אולם השר ברק לא הסכים לכך. עוד ציין רא"ל (מיל') אשכנזי בפגישתו האמורה עם מבקר המדינה דאז ונציגי משרדו, כי "בערב רוני דניאל מפרסם ש[אלוף] נווה הוא סגן הרמטכ"ל. שר הביטחון הכריז שהוא סגן רמטכ"ל... נווה קצין טוב. אני לא חושב שנווה לא צריך להיות סגן רמטכ"ל. אבל אני מדבר על תהליך... עזוב כבר את הפגיעה בי, איך הדבר הזה נראה במערכת".

104 ראו מבקר המדינה, הדוח בנושא מינוי הקצונה הבכירה, עמ' 35-57.

כאמור, ב-10.10.10 נפגש הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, עם אלוף נווה. מתמליל הפגישה עולה, כי אלוף נווה אמר, כי לא ידע שלא שיתפו את הרמטכ"ל בהחלטה לבחור בו לסגן רמטכ"ל, והיה בטוח, כי היה מצוי בסוד העניינים ("אני הייתי בטוח שאתה בתוך ה-Loop עד הסוף"). הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, הביע את דעתו בעניין ואמר: "אלופי המטכ"ל מסתכלים על זה, מבינים מה קורה, וזה פוגע בו [בשר ברק], זה פוגע במוסד הזה וזה פוגע בנו... כי זה נעשה עקום". בעקבות הפגישה, הוציא דובר צה"ל ב-10.10.10 בערב הודעה, ולפיה השר ברק אישר את המלצת הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, למנות את אלוף יאיר נווה לתפקיד סגן הרמטכ"ל, וכי המינוי נעשה בעצה עם הרמטכ"ל המיועד, אלוף (מיל') יואב גלנט.

השר ברק הגיב על תהליך מינויו של אלוף נווה לסגן הרמטכ"ל בפגישתו עם מבקר המדינה דאז ונציגי משרדו (26.9.11) ואמר, בין היתר: "אני חושב, אין לי שום ספק, אני לא מנהל איזה שהוא יומן, אבל אין שום ספק שאני הודעתי ומסרתי לגבי [הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי] שהוא [אלוף נווה] עומד להתמנות... לא, אני לא מרגיש שהתערבתי בתהליך. לא. ולכן אני לא רואה בזה שום דבר בעייתי, אני בטוח". נציגי משרד מבקר המדינה אמרו לשר ברק, כי הבינו שהרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, למד מי אמור להיות סגנו (לתקופה של כשלושה חודשים) מאחרים ולא מהשר ברק. השר ברק השיב על כך: "לא מאמין, לא מאמין... אם זה ככה קרה, זה טעות שראוי להצר עליה... אין פה שום חריגה אין פה שום סעיף בדבר הזה. הוא [הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי] עומד לסיים את תפקידו. הוא עומד לסיים את תפקידו בתנאים שבהם אנחנו יודעים שמתנהל מאבק מניפולטיבי... שהוא שיבוש סדרי שלטון. הרמטכ"ל לא אמור לקבוע את סגנו בשלושת השבועות האחרונים לכהונתו, ואנחנו לא אמורים להיות במצב הזוי, אבסורדי שבהם אתה לא יכול לבצע את הדבר הזה עד חתימתו... אני לא מעלה על דעתי, אני זה נראה לי די תלוש המחשבה שאף אחד לא עדיין אותו, אבל אם כן זה תקלה... אני דיברתי עם כמה אנשים, נכון. יכול להיות בהחלט שהסדר היה שאני בדקתי מי יכול להיות [סגן הרמטכ"ל] וסיכמנו שזה יהיה [אלוף] נווה, ובהחלט יכול להיות שבאתי ואמרתי לו [לרמטכ"ל דאז] או ביקשתי להבהיר לו שאחרי שבדקנו את הדברים סיכמנו. אני חושב שזה היה אפילו בתיאום עם גלנט".

השר ברק בהתייחסותו מ-17.4.12 לטיוטת דוח הביקורת ציין, כי "הוא מעריך שנמסרה הודעה לרמטכ"ל", אולם נוכח הנסיבות שבהן הרמטכ"ל לשעבר עמד לסיים את תפקידו ונוכח המאבק שהתנהל "כנגד שר הביטחון וסמכותו וכנגד מינוי הרמטכ"ל הבא... קשה היה לערב ברצינות בתהליך מינויו של סגן הרמטכ"ל (מעבר לעצם העדכון) את הרמטכ"ל לשעבר". אלוף (מיל') יואב גלנט בהתייחסותו מ-6.4.12 לטיוטת דוח הביקורת מסר, כי "מינויו של סגן הרמטכ"ל סוכס עקרונית" בין הרמטכ"ל דאז, גבי אשכנזי לבינו "בדיוק באותו אופן בו נעשו מינויים אחרים - המינוי של אלוף אביב כוכבי לראש אמ"ן, המינוי של אלוף טל רוסו למפקד פיקוד דרום והמינוי של אלוף יעקב עייש לראש אגף מבצעים".

הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, בהתייחסותו מ-25.6.12 לטיוטת דוח הביקורת ציין, כי השר ברק מינה את סגן הרמטכ"ל, בניגוד למסד הנורמטיבי הקיים ושלא כדין, תוך עקיפת הרמטכ"ל המכהן ומבלי להתייעץ עימו בעניין המינוי. "סגן הרמטכ"ל מונה תוך התייעצות באלוף גלנט, שאמור היה להיכנס לתפקיד כרמטכ"ל חמשה חודשים מאוחר יותר... למיטב הידיעה, מדובר במהלך חסר תקדים". הרמטכ"ל דאז, הדגיש בהתייחסותו: "איזו סמכות נותרה לרמטכ"ל המכהן אם לא רק נשללת ממנו הזכות למנות את סגנו (באישור השר) אלא ששר הביטחון אינו מתייעץ עמו ואפילו לא טורח לעדכן אותו על כך שמינה לו סגן רמטכ"ל חדש?... כיצד ניתן לצפות מהרמטכ"ל המכהן להמשיך לשאת באחריות המלאה לפעילות הצבא במשך קרוב לחצי שנה נוספת, אם אינו שותף למהלך של בחירת סגנו ואף לא מעודכן על ידי שר הביטחון או אלוף גלנט בדבר מינוי זה?".

משרד מבקר המדינה מעיר לשר ברק, כי פעל בניגוד להפ"ע עקרונות הקידום בכל הנוגע למינויו של אלוף יאיר נווה לתפקיד סגן הרמטכ"ל, בכך שהתעלם מהרמטכ"ל המכהן באותה עת, רא"ל (מיל') אשכנזי, שהיה הרשות הממנה בתהליך המינוי לתפקידים בדרגת אלוף, ובכלל זה גם לתפקיד סגן הרמטכ"ל. זאת במיוחד כאשר מדובר במינוי לתפקיד בעל חשיבות כמו סגן רמטכ"ל, וגם אם היה אמור אלוף נווה לעבוד במשך תקופה לא ארוכה תחת הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי¹⁰⁵. לא הייתה במצב הדברים הטעון בין השר ברק לרמטכ"ל דאז הצדקה למינוי בניגוד למסד הנורמטיבי.

ב) ההודעה על מינוי אל"ם (מיל') ליאור לוטן לדובר צה"ל - לפי האמור בהפ"ע 2.0203 בנושא: "חטיבת דובר צה"ל", דובר צה"ל כפוף לראש אגף המבצעים במטכ"ל, חוץ מאשר בנושאים שאותם יקבע הרמטכ"ל מראש ובכתב, שבהם יהיה דובר צה"ל כפוף לרמטכ"ל. כבר ברוח שנתי 58 של מבקר המדינה עמד משרד מבקר המדינה על כך, כי "ראוי שתהליך המינוי לתפקיד דובר צה"ל, שהוא תפקיד מטה מקצועי בכיר במטה הכללי, ייעשה על פי אמות מידה ברורות וידועות שייקבעו מראש על ידי צה"ל"¹⁰⁶. ברובה של תקופת ביקורת זאת שירת בתפקיד דובר צה"ל כאמור תא"ל (מיל') בניהו (הוא החל את תפקידו באוגוסט 2007 וסיים אותו באפריל 2011).

ב-5.1.11 פרסם יועץ התקשורת של השר ברק הודעה, ולפיה השר ברק "אישר היום את המלצתו של הרמטכ"ל המיועד, אלוף יואב גלנט, למנות את אל"ם (מיל') ליאור לוטן לדובר צה"ל הבא. אל"ם (מיל') לוטן יועלה לדרגת תת אלוף ויחליף בתפקידו את דובר צה"ל הנוכחי, תא"ל אבי בניהו" (ההדגשות במקור). באותו יום שוחח הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, עם אלוף (מיל') גלנט בנושא. לפי תמליל שיחת טלפון זאת, אמר הרמטכ"ל דאז, בין השאר: "שלא נכון להודיע שהוא [ליאור לוטן] מונה". בתגובה, ענה לו אלוף (מיל') גלנט, "לא הודענו, הודענו שהוא יהיה הדובר הבא. זה כל מה שהודענו". כמו כן, לשאלת הרמטכ"ל דאז אם אלוף (מיל') גלנט שוחח על כך עם בניהו, ענה אלוף (מיל') גלנט, "לא דיברתי איתו וגם אין לי כוונה לעשות את זה בנושא הזה".

ממכתב מ-6.1.11 ששלח הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, לשר ברק ולא לוף (מיל') גלנט עולה, כי הוא לא אישר את המינוי, כנדרש בפקודות הצבא. הרמטכ"ל דאז כתב, בין השאר: "אתמול נודע לי מהתקשורת על מינוי דובר צה"ל הבא וזאת במקביל למסירת ההודעה לעוזרי על ידי אל"ם יהודה פוקס [עוזרו דאז של אלוף (מיל') גלנט]; "מבקש להעיר, שלא כך אנו מתנהלים בנוגע למינוי אנשים, בטח ובטח לתפקיד רגיש ומשמעותי שכזה"; "ראשית... יואב [גלנט] עדיין לא ממנה אנשים לתפקידים והשר [ברק] לא יכול לאשר מינויים שלא אושרו על ידי הרמטכ"ל... גם פרסום ההודעה על המינוי מלשכת שר הביטחון, הינו חריגה מהותית מהנהוג הקיים... אין ולא היה בכוונתי לעסוק בזהותו של דובר צה"ל הבא, ואני מעריך ומוקיר את ליאור [לוטן] כקצין אמיץ ומוכשר. אולם, מן הראוי שכפי שסיכמנו בינינו במהלך החפיפה וכפי שאתה עצמך, יואב [גלנט], אמרת לי לא אחת, נהגה בשקיפות ותוך שיתוף פעולה".

משרד מבקר המדינה ביקש ללמוד את פרטי תהליך מינוי זה, ולכן פנה ב-6.1.11 (ללא קשר למכתבו האמור של הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, מאותו תאריך), למזכ"ץ של השר ברק ולעוזרו של אלוף (מיל') גלנט בבקשה לקבל כל פנייה כתובה או סיכום של אלוף (מיל') גלנט

105 אלוף נווה נכנס לתפקיד סגן הרמטכ"ל ב-25.11.10. הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי סיים את תפקידו ב-14.2.11.

106 ראו מבקר המדינה, דוח שנתי 58א (2007), בפרק על "היבטים בהיערכות גורמי ההסברה ובתפקודם במלחמה", עמ' 482.

בעניין מינוי זה, וכן כל החלטה או סיכום של השר ברק בנוגע למינוי האמור של אל"ם (מיל') לוטן לדובר צה"ל. המזכ"ץ של השר ברק השיב, כי "אין בידינו (מזכ"ץ + רמ"ט שהב"ט) סיכום או כל דבר אחר כתוב בנושא". עוזרו של אלוף (מיל') גלנט ענה, בין השאר, כי אין ברשותו פנייה כתובה או סיכום של אלוף (מיל') גלנט בעניין זה. הוא הוסיף, כי ממועד כניסתו הצפוי לתפקיד הרמטכ"ל ב-14.2.11, על הרמטכ"ל המיועד להיעזר בגורמי מטה בכירים העומדים בסטנדרטים המקצועיים והאתיים הנדרשים מהם, ביניהם דובר צה"ל; לכן, ההודעה על מינוי הצפוי של אל"ם (מיל') לוטן ניתנה כדי לאפשר לו להיערך כראוי לתפקידו. יצוין, כי אל"ם (מיל') ליאור לוטן לא מונה בסופו של דבר לתפקיד דובר צה"ל לאחר שמינויו של אלוף (מיל') גלנט לרמטכ"ל בוטל כאמור, ובמקומו מונה לתפקיד זה תא"ל יואב (פולי) מרדכי, שנכנס לתפקידו ב-7.4.11.

בהתייחסו למינוי זה, אמר השר ברק למבקר המדינה דאז ולנציגי משרדו (26.9.11), בין השאר, כי אל"ם (מיל') לוטן לא מונה לתפקידו, אלא הודיעו לו שהוא יהיה דובר צה"ל הבא, כדבריו: "הרמטכ"ל הזה החדש [אלוף (מיל') גלנט] היה צריך לחפש לו דובר צה"ל, וזה טבעי שהוא לא הרגיש נוח עם דובר צה"ל הקיים, זה שהיה עד אותו זמן. אז הוא הלך וחיפש בן אדם ומצא את ליאור לוטן ורצה שהוא יהיה דובר צה"ל, ואני אישרתי לו את זה; והוא לא מונה, הוא לא התמנה. הוא נהייה אדם שהרמטכ"ל החדש העומד להיכנס לתפקידו... אומר לו". נציגי משרד מבקר המדינה סיפרו לשר ברק שהרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, לא ידע על המינוי ולא נשאל לדעתו על כך, ועל כך הגיב השר ברק: "אני לא בטוח, אבל יכול להיות. אני לא מאמין שהוא לא ידע מי זה המועמדים שאנחנו דנים עליהם... אין לי ספק שהוא ידע על זה. בסוף היו, אני כבר לא זוכר מי זה היו המועמדים... מי היו שניים, שלושה מועמדים לתפקיד הזה... ואז ברור שהוא יודע מי זה המועמד הזה, וברור היות שיאיר [לוטן] הזה היה אז אזרח או בטח ביקשתי ממישהו לדבר איתו אני כבר לא זוכר מי זה היה. אולי מאחד החברים שלו אולי מאודי [שני] המנכ"ל... ביקשתי ממנו: תשאל אותו אם בכלל יש על מה לדבר; אם הוא מוכן לשקול את זה, הוא בטח אמר שהוא מוכן לשקול את זה... דיברנו עם גלנט אז גלנט אמר שזה בסדר. אז מישהו הודיע לגבי [אשכנזי]. אז באותו זמן הוא בחר להיעלב מה יש יותר מזה... אז הם לא יכלו בצורה ההפוכה, שקודם צריך את אישורו ואחר כך הולכים". השר ברק בהתייחסותו מ-18.10.12 לדוח ה"כמעט סופי" ציין כי אל"ם (מיל') לוטן "מעולם לא התמנה לתפקיד דובר צה"ל. לא היה מינוי אלא הודעה על כוונה עתידית למנות את אל"ם (מיל') לוטן לתפקיד זה".

אלוף (מיל') גלנט בהתייחסותו מ-6.4.12 לטיוטת דוח הביקורת מסר, כי הוא לא מינה את לוטן לתפקיד דובר צה"ל אלא רק הודיע על כוונתו לעשות זאת. בהתייחסותו מ-2.10.12 לדוח ה"כמעט סופי" הוסיף אלוף (מיל') גלנט, כי בעניין זה לכל היותר היה מקום שהשר ברק והוא, כרמטכ"ל המיועד, יתייעצו עם הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, לפני מתן ההודעה הפומבית על מינוי המתוכנן של אל"ם (מיל') ליאור לוטן לתפקיד דובר צה"ל.

הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, בהתייחסותו מ-25.6.12 לטיוטת דוח הביקורת, ציין: "מה חושבים כלל חיילי צה"ל, מפקדי צה"ל וחברי המטה הכללי כאשר הם שומעים, כי מונה דובר צה"ל חדש ללא ידיעת הרמטכ"ל המכהן. ברור שהפגיעה במעמדו של הרמטכ"ל המכהן היא הרבה מעבר לנושא עצמו של בחירת הזהות של דובר צה"ל; הפגיעה היא במעמדו של הרמטכ"ל המכהן, סמכותו הפיקודית מול אלופי המטכ"ל, מפקדי צה"ל וכלל חיילי צה"ל... ההודעה על מינוי דובר צה"ל חדש מעבירה מסר לכל מפקדי הצבא לפיו שר הביטחון כבר לא מחשיב את הרמטכ"ל המכהן (לא סופר אותו). מסר כזה משפיע מיידית על נכונות המפקדים לקבל את מרותו של הרמטכ"ל המכהן".

משרד מבקר המדינה מעיר, כי השר ברק ואלוף (מיל') גלנט כרמטכ"ל המיועד נהגו שלא על פי המסד הנורמטיבי כאשר הודיעו פומבית על מינויו המתוכנן של אל"ם (מיל') ליאור לוטן לתפקיד דובר צה"ל, תוך התעלמות מהרמטכ"ל המכהן, רא"ל (מיל') אשכנזי, שהיה באותה עת הסמכות הממנה היחידה לתפקידי הקצונה הבכירה ובכלל זה לתפקיד דובר צה"ל. גם במצב הדברים הטעון בין השר ברק לרמטכ"ל דאז לא הייתה הצדקה לדרך הפעולה המתוארת.

משרד מבקר המדינה מדגיש, כי בהערות דלעיל אין משום הבעת ביקורת על עצם הבחירה והמינוי של אלוף יאיר נווה לתפקיד סגן הרמטכ"ל ועל הבחירה של אל"ם (מיל') ליאור לוטן לתפקיד דובר צה"ל, אלא על הדרך שבה נעשו הדברים.

ז. תהליך מתן אישורים של השר ברק לביקורים בצה"ל

פקודת מטכ"ל 8.0102 בנושא "ביקורי אזרחים ואורחים ביחידות צה"ל, במחנותיו ובמתקנים צבאיים" (להלן - הפקודה בנושא הביקורים בצה"ל) מפרטת את הסמכויות לטיפול בביקורים כאלה. בהתאם לפקודה זאת, "לשכת שהב"ט באמצעות לשכת הרמטכ"ל" היא הגורם המוסמך לאשר ביקורים בצה"ל של נשיא המדינה, ראה"ם, שרים, חברי כנסת וגורמים רשמיים ישראליים, ובהם "אישים אחרים". פקודת מטכ"ל 8.0105 בנושא "פעילות ציבורית של אנשי צבא, התבטאויות פומביות וקשר עם עיתונאים, עם איש הציבור עם הדרג הממלכתי הבכיר" (להלן - הפקודה בנושא פעילות ציבורית של אנשי צבא) עוסקת בין השאר בהופעה של חיילים בפני גופים אזרחיים ובמגעים של אנשי צבא עם "הדרג הממלכתי הבכיר"¹⁰⁷. בהתאם לפקודה זאת הופעה של חיילים כנציגי הצבא בפני גורמים שמחוץ לצה"ל לא תעשה אלא אם החייל "הוסמך לעשות זאת על ידי הרמטכ"ל"; ייזום "מגעים עם הדרג הממלכתי הבכיר" יעשה באישור לשכת הרמטכ"ל; והופעת הדרג הממלכתי הבכיר בצה"ל לצורך ביקור" תעשה כאמור בפקודה בנושא הביקורים בצה"ל. כלומר, ככל שהפקודה נוגעת להשתתפות חיילים בפגישות עם הדרג הממלכתי הבכיר מחוץ לצה"ל (קרי: הגעה של חיילים למשרדי הדרג הממלכתי הבכיר כמו לדוגמה לדינאים הנערכים שם) הפקודה אינה מחייבת אישור של לשכת שהב"ט, אולם הלכה למעשה נהוג, כי לשכת שהב"ט נדרשת לאשר את השתתפותם של חיילים בפגישות המתקיימות במשרדי "הדרג הממלכתי הבכיר".

עוזרת שהב"ט, עו"ד רות בר, מרכזת את הפעולות הכרוכות בתיאום של משהב"ט וצה"ל מול גורמים חיצוניים, ובכלל זה דיונים ופגישות של קציני צה"ל עם הכנסת וועדותיה, עם שרים וועדות שרים, וכן את ההיבטים הקשורים לביקורים בצה"ל. בהתייחסותה מ-20.9.12 לדוח ה"כמעט סופי" ציינה עו"ד רות בר, כי היא "מאשרת את הביקורים בצה"ל ללא סכב התייעצויות רק כאשר מדובר בגורמים בדרג נמוך". כאשר מדובר ב"גורמים בכירים" היא מקיימת "נוהל התייעצות קבוע" עם מנכ"ל המשרד, ראש האגף הביטחוני-מדיני במשרד, המזכ"ץ הרמ"ט ועוד. לדבריה "לפי דרג הביקור ומיקומו ולאחר סכב התייעצויות" היא מכינה את העמדה הסופית בעניין. בפגישתה מ-20.12.10 עם נציגי משרד מבקר המדינה מסרה עו"ד רות בר, כי במזכירות הממשלה יודעים שיש לפנות אליה כדי לתאם ביקורים בצה"ל, וכאשר יש מקרים שבהם שרים פונים ישירות לצה"ל לצורך תיאום ביקוריהם, במשהב"ט מעירים להם על כך. בפגישה

107 בהתאם לפקודה, "הדרג הממלכתי הבכיר" הוא הממשלה, שריה וועדותיה, הכנסת, חבריה, ועדותיה ונציגיהם או עוזריהם של כל אלו.

שהתקיימה עם עו"ד רות בר ב-25.7.12 היא ציינה, כי נושא אישור ביקורים של חיילים אצל הדרג הממלכתי הבכיר על ידי לשכת שהב"ט מתקיים הלכה למעשה והוא מגדר "מושכלות יסוד".

בהתאם לנתונים שמסרה עו"ד רות בר למשרד מבקר המדינה במרץ 2011, התקבלו אצלה בשנת 2010 כ-300 בקשות - הן מגורמים חיצוניים והן מצה"ל - לאישור ביקורים בצה"ל, ורובן ככולן, למעט בקשות בודדות, אושרו.

תהליך אישור הביקורים בצה"ל, המחייב כאמור תיאום בין לשכת הרמטכ"ל ובין לשכת שהב"ט, עמד גם הוא לא אחת במהלך התקופה שנבדקה בביקורת זאת במרכז של עימותים בין הלשכות. הרמטכ"ל דאז, עוזרו, אל"ם וינר, והרמ"ט של השר ברק, מר קורן, הציגו בפגישותיהם עם נציגי משרד מבקר המדינה דוגמאות הממחישות בראייתם את ההתנהלות בתחום אישור הביקורים בצה"ל של אישים בכירים.

כך לדוגמה, הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, אמר בפגישתו עם נציגי משרד מבקר המדינה (7.11.10) בעניין זה, כי השר ברק לא אישר פגישות שלו (של אשכנזי) עם שר החינוך והשרה לקליטת העלייה. אל"ם וינר אמר בפגישתו עם נציגי משרד מבקר המדינה (10.11.10): "איפה שאפשר התנגחו בו [ברמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי] מלשכת השר. פגישה עם שר החינוך לא אישרו... תיאמו למזכיר הממשלה ביקור בצבא, ערב לפני הביקור לשכת השר לא מאשרת... ואז כששר החינוך פוגש את השר ברק בשיבת ממשלה, אומר לו השר ברק שבאמת חשוב ששר החינוך והרמטכ"ל ייפגשו. בסוף שר החינוך נפגש עם הרמטכ"ל אבל מזכיר הממשלה לא"; ובמסמך שהעביר למשרד מבקר המדינה ב-24.1.12 הוא הביא דוגמאות נוספות.

בפגישתו עם נציגי משרד מבקר המדינה (14.11.10) אמר מר קורן בעניין אישור הביקור של שר החינוך, כי באירוע בבית הנשיא (16.5.10) אמר השר ברק לשר החינוך שאין בעיה שייפגש עם הרמטכ"ל; בערב שבועות (18.5.10) הייתה כותרת בעיתון "ידיעות אחרונות", שלפיה מונעים משר החינוך להיפגש עם הרמטכ"ל, ורק אחרי הפרסום האמור בעיתון פנו ללשכת השר ברק לאשר את הפגישה. מר קורן הוסיף, כי מזכיר הממשלה ביקר בבסיס האימונים בצאלים ובאוגדת עזה בלי שהשר ברק ידע על כך, וממילא בלי שאישר ביקור זה. גם התקשורת¹⁰⁸ עסקה בכך שהשר ברק מנע מהרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, לפגוש את שר החינוך.

משרד מבקר המדינה בדק את הליכי האישור של חלק מהביקורים בצה"ל או הפגישות אשר ביחס לאישורים או לעצם עריכתם העלו, כאמור לעיל, הגורמים השונים טענות. נבדקו לעניין זה תהליכי האישור בנוגע לביקורים של האישים הבאים: שר החינוך, מר גדעון סער; השרה לקליטת העלייה, גב' סופה לנדבר; ומזכיר הממשלה, מר צבי האזור. להלן הממצאים:

1) תיאום פגישה בין שר החינוך, מר גדעון סער, ובין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי

מבדיקת השתלשלות העניינים בקשר לאישור הפגישה של הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, עם שר החינוך, שנעשתה בהתבסס על נתונים שהתקבלו ממפ"ע, מלשכת השר ברק ומלשכת שר החינוך¹⁰⁹, התברר כלהלן: ב-25.3.10 שלחה מנהלת לשכת שר החינוך מכתב בפקס אל מזכירת

108 לדוגמה, בכתבתו של העיתונאי איתמר אייכנר ב"ידיעות אחרונות" ב-18.5.10, בכותרת "סדרת החינוך של ברק לרמטכ"ל"; ובכתבה של העיתונאי בן כספית באתר האינטרנט nrg מ-7.8.10, בכותרת "ברק מעוניין לחסל את אשכנזי בכל מחיר".

109 מכתבה מ-11.4.11 של ראש מטה שר החינוך.

הפיקוד העליון דאז, סא"ל (בדרגתה דאז) יפה מור, וביקשה לתאם פגישה בין שר החינוך ובין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, במהלך פגרת הפסח של שנת 2010 (4.4.10-31.3.10). מזכירת הפיקוד העליון דאז מסרה לנציג משרד מבקר המדינה (28.12.10), כי מנהלת לשכת שר החינוך התקשרה אליה וביקשה לתאם את הפגישה האמורה, והיא השיבה לה, כי יש לפנות ללשכת השר ברק כדי לקבל מהם את האישור הנדרש לשם כך. ב-2.5.10 העבירה מנהלת לשכת שר החינוך בפקס מכתב הממוען אל המזכירות הצבאית בלשכת השר ברק, ובו נכתב כלהלן: "בהמשך לשיחתי עם נועם ארכלי רל"ש [המזכיר הצבאי של שר הביטחון, אבקש לאשר את הפגישה, אותה מבקש שר החינוך לתאם מחודש מרץ בינו לבין הרמטכ"ל". הרמ"ט של שר החינוך, גב' קטי שטרית, בהתייחסותה (11.4.11) לשאלות משרד מבקר המדינה בנוגע לפגישה המבוקשת האמורה בין שר החינוך לבין הרמטכ"ל דאז, פירטה את התכתובות שנערכו בין לשכת שר החינוך ובין לשכת הרמטכ"ל ולשכת השר ברק, והוסיפה, כי "לשם קיום הפגישה נערכו פניות טלפוניות רבות בין שתי הלשכות". מזכירת הפיקוד העליון דאז מסרה לנציג משרד מבקר המדינה, כי במהלך האירוע שהתקיים בבית נשיא המדינה ב-16.5.10 אמר שר החינוך לרמטכ"ל דאז, כי הוא מנסה להיפגש איתו כבר הרבה זמן. מדברים שמסר מר קורן ב-14.11.10 לנציגי משרד מבקר המדינה עולה, כי באותו אירוע שוחח שר החינוך גם עם השר ברק והלין גם בפניו על הנושא. מר קורן ציין, כי השר ברק הגיב לשר החינוך, שאין בעיה שייפגש עם הרמטכ"ל דאז. ב-23.5.10 כתב הרל"ש של המזכ"ץ של השר ברק למזכירת הרמטכ"ל, למפ"ע ולמנהלת לשכת שר החינוך, כי שהב"ט מאשר את הבקשה לפגישה בין שר החינוך ובין הרמטכ"ל. הפגישה התקיימה בפועל ב-4.6.10.

בהתייחסותו מ-9.9.12 לקטעים מטיטת דוח הביקורת שהועברו לעיונו ציין שר החינוך, מר גדעון סער, כי "למיטב זכרונו פרק הזמן לקביעת הפגישה ארך זמן רב יותר". כעולה ממכתב ראש המטה שלי מיום 11.4.11 נערכו פניות טלפוניות רבות בין שתי הלשכות. בשולי הדברים אעיר, כי ספק בעיני אם פקודת המטכ"ל בנושא [הביקורים בצה"ל]... היא הפרזימה הנכונה והממצה לבחון פגישה בין שר שהינו גם חבר הקבינט הביטחוני, לרמטכ"ל צה"ל. שיהיו ביכולת לקיים פגישה כזאת אינו רצוי. פגישות מסוג זה מאפשרות לחבר הממשלה ולחבר הקבינט הביטחוני שיקול דעת טוב יותר בבואו להשתתף בקבלת החלטות. אין בכך כדי לפגוע בכפיפות הרמטכ"ל לשר הביטחון הקבועה בחוק יסוד: הצבא (סעיף 3 לחוק), אחרי הקביעה, כי 'הצבא נתון למרות הממשלה' (סעיף 2 לחוק)".

מהאמור לעיל עולה, כי הבקשה הראשונה לפגישה בין שר החינוך לבין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, הופנתה על ידי לשכת שר החינוך ישירות למפ"ע ולא ללשכת השר ברק, כפי שמתחייב מפקודת מטכ"ל בנושא הביקורים בצה"ל ומהנוהג הקיים בקשר לאישור ביקורים של שרים בצה"ל. מאז חלף כחודש עד להעברת בקשה פורמלית בכתב מלשכת שר החינוך ללשכת המזכ"ץ של השר ברק בקשר לקיום פגישה זאת. תהליך אישור הפגישה במשהב"ט, שנעשה באמצעות המזכירות הצבאית של השר ברק ולא באמצעות עוזרת השר ברק, עו"ד רות בר, נמשך כשלושה שבועות. עם זאת, משרד מבקר המדינה מעיר, כי לא נמצא בסיס לטענת הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, שהשר ברק לא אישר את הפגישה שלו (של אשכנזי) עם שר החינוך, או לטענתו של אל"ם וינר, שלפיה השר לא אישר את הביקור, כדי "להתנגח" ברמטכ"ל דאז.

2) ביקור השרה לקליטת העלייה, גב' סופה לנדבר, ביום גיוס של עולים לצה"ל

לטענת עוזר הרמטכ"ל דאז, אל"ם וינר, כפי שבאה לידי ביטוי במסמך מ-24.1.12 שמסר למשרד מבקר המדינה, העוסק, בין השאר, בתהליך אישור ביקורים בצה"ל: "לא אושר לשרת הקליטה לבקר בגיוס עולים בבקום" - לאחר ערעור, הביקור מאושר מאוחר מדי ולא מתקיים". מזכירת הפיקוד העליון דאז, מסרה לנציג משרד מבקר המדינה (28.12.10), כי מפ"ע העבירה ללשכת השר ברק בקשה לאישור הביקור האמור של השרה לקליטת העלייה כ-10 ימים לפני מועד הביקור המתוכנן, וכי כיוון שהאישור של השר ברק לביקור התקבל רק כיומיים לפני הביקור המתוכנן, השרה לא הייתה יכולה כבר לקיים אותו. גם תא"ל (מיל) בניהו התייחס לביקור זה בפגישתו מדצמבר 2010 עם נציגי משרד מבקר המדינה באמרו, כי לפני חודשים מספר הוא יום ביקור של השרה לקליטת העלייה ביחידת "מיטב" (בקום לשעבר) כדי לעמוד על גיוס עולים חדשים בצה"ל. לדבריו, השר ברק אישר את הביקור בתנאי שסגן השר דאז, ח"כ מתן וילנאי, יתלווה אליה; סגן השר דאז לא יכול היה להתלוות בימים שהשרה לקליטת העלייה הייתה יכולה לבקר, והביקור לא יצא לפועל.

בבדיקה של משרד מבקר המדינה התברר, כי ב-21.7.10 שלחה מפ"ע מכתב ללשכת עוזרת השר ברק, עו"ד בר, בנושא: "ביקור שרת הקליטה בגיוס עולים לחטיבת הצנחנים וחטיבת הנח"ל", ובו נכתב כי ב-28.7.10 מתוכנן להתקיים הגיוס האמור, וכי מתבקש אישור "להזמנת שרת הקליטה, הגב' סופה לנדבר, לבקר ביום זה בליווי ר' אכ"א". מלשכת עוזרת השר ברק הועברה הבקשה עוד באותו היום לרמ"ט של השר ברק, מר קורן. מר קורן כתב על מכתב הבקשה שהוא מאשר את הביקור (לא צוין התאריך של אישורו), אולם הוא קבע, כי יש לקיים אותו יחד עם סגן שהב"ט דאז, ח"כ מתן וילנאי. ב-25.7.10 (שלושה ימים לפני הביקור המתוכנן) כתבה עוזרת השר ברק, עו"ד בר, למפ"ע, כי הבקשה לביקור השרה אושרה. במכתבה זה לא צוין הצורך בהשתתפות סגן שהב"ט דאז, כיוון שהוא היה אמור להיות באותו תאריך בתרגיל בפיקוד העורף.

מנהלת לשכת השרה לקליטת עלייה, גב' טלי רץ-חזן (להלן - גב' רץ-חזן), התייחסה במכתב מ-1.5.11 לשאלות של משרד מבקר המדינה בנושא הביקור האמור. היא לא הזכירה את הביקור שתוכנן ביולי 2010, אלא ציינה, כי בתחילת שנת 2011 הציעה יחידת דובר צה"ל ללשכת השרה לקליטת העלייה, כי השרה תבקר ביחידת "מיטב" בצה"ל ביום שרבים מהמתגייסים הם עולים חדשים, וכי "הביקור לא יצא לפועל בשל תאריכים לא נוחים לשרה. סוכם... שינסו מועד אחר". כמו כן צוין במכתב האמור, כי בתקופה האחרונה ערכה השרה לקליטת עלייה שני ביקורים בצה"ל: האחד, ב-26.1.10 בבסיס "מחווה אלון" של חיל החינוך והנוער, שבו מתקיימות הכשרות להשלמת השכלה בסיסית לעולים חדשים; והשני ב-25.1.11 במתקן כליאה של צה"ל (כלא 4); שני ביקורים אלה אושרו על ידי עוזרת השר ברק, עו"ד בר. בבירור טלפוני שנערך עם מנהלת לשכת השרה ב-18.5.11 היא מסרה לנציג משרד מבקר המדינה, כי לא ידוע בלשכת השרה לקליטת העלייה על ביקור שלה שתוכנן בצה"ל ביולי 2010. מזכירת הפיקוד העליון דאז מסרה לנציג משרד מבקר המדינה ב-19.5.11, כי הודיעה ליחידת דובר צה"ל על האישור של השר ברק ביום שבו התקבל. למיטב זיכרונה, אמרה לה העוזרת של דובר צה"ל דאז, רס"ן יעל וולף, זמן קצר לאחר מכן, כי השרה לקליטת עלייה אינה יכולה לקיים את הביקור בתאריך המדובר (28.7.10). רס"ן יעל וולף, מסרה למשרד מבקר המדינה ביוני 2011, "שלא נמצאו תימוכין בכתב לנושא".

תא"ל (מיל) בניהו בהתייחסותו מ-22.3.12 לקטעים מטיוטת דוח הביקורת ציין, כי הביקור של השרה לקליטת העלייה אמור היה להיערך ביום מסוים שבו גייס צה"ל עולים חדשים. "אין מחלוקת", לדבריו של תא"ל (מיל) בניהו, כי לשכת שהב"ט התנתה את הביקור בכך שסגן שהב"ט יתלווה לשרה, וכי הביקור לא יצא לפועל בסופו של דבר. עוזרת שהב"ט, עו"ד רות בר,

בהתייחסותה מ-12.3.12 לקטעים מטיוטת דוח הביקורת שהועברה לעיונה כתבה, כי מעבר לאישור שניתן לביקור שרת הקליטה ביום גיוס עולים ב-28.7.10, אושרו לה במהלך המחצית השנייה של 2010 שני ביקורים נוספים: בקשה שהתקבלה מפ"ע ב-21.10.10 (ואושרה ב-26.10.10) להזמין את השרה לביקור ביום גיוס במהלך חודש נובמבר 2010; ובקשה מ-13.12.10, מטעם לשכת השרה לבקר בבסיס כליאה, אשר אושרה ב-13.12.10 ואשר יצאה לפועל, כאמור לעיל, בינואר 2011. כלומר "בתקופה של כשישה חודשים אושרו 3 ביקורים של שרת הקליטה". גב' רץ-חזן, בהתייחסותה מ-27.6.12 לקטעים מטיוטת דוח הביקורת ציינה, כי אין לשרת הקליטה הערות או השגות בנוגע לאמור בטיוטת הדוח.

משרד מבקר המדינה מציין, כי מהאמור עולה, שלא נמצא ביסוס לטענותיו של אל"ם וינר, ולפיהן: השר ברק לא אישר את הביקור, אלא רק לאחר ערעור; וכי השר ברק אישר את הביקור באיחור שבעטיו לא ניתן היה לקיים אותו, שכן הביקור אושר ארבעה ימים לאחר הגשת הבקשה על ידי מפ"ע; בנוסף לכך עולה, כי תחילה הותנה אמנם הביקור גם בהצטרפות סגן שהב"ט אליו, אולם כאשר התברר, כי הצטרפות סגן השר אינה אפשרית, אושר הביקור ללא הצטרפותו.

3) אישור ביקורים של מזכיר הממשלה, מר צבי האוזר, בצה"ל ואישור פגישות של מזכיר הממשלה עם קציני צה"ל

בלשכת השר ברק והן בלשכת הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, הועלו בפני נציגי משרד מבקר המדינה טענות בנוגע לאישור ביקורים בצה"ל של מזכיר הממשלה, מר צבי האוזר. מר קורן מסר בעניין זה (14.11.10), כי התקשר אליו קצין המשרת במרכז הלאומי לאימונים ביבשה (להלן - מל"י) שבצאלים, ואמר לו שמזכיר הממשלה ביקר במל"י וגם באוגדת עזה. מר קורן הוסיף, כי ראה"ם והשר ברק לא ידעו על כך. לדבריו, מאז הביקור האמור היו שלוש בקשות נוספות של מזכיר הממשלה לבקר בצבא, וראה"ם נתן הוראה למזכיר הממשלה שלא לבקר בצה"ל.

אל"ם וינר מסר (10.11.10) לנציגי משרד מבקר המדינה, כי בצה"ל תיאמו למזכיר הממשלה ביקור בצבא, אולם ערב לפני הביקור השר ברק לא אישר אותו. תא"ל (מיל') בניהו מסר לנציגי משרד מבקר המדינה בעניין זה, כי מזכיר הממשלה ביקש לשלב את צה"ל בתחום התייעוד של אתרי מורשת לאומיים, וביקש להיפגש בנושא זה עם קצין החינוך והנוער הראשי ועם דובר צה"ל דאז (בניהו), אולם השר ברק לא אישר פגישות אלה.

משרד מבקר המדינה בדק את נושא אישור ביקוריו של מזכיר הממשלה בצה"ל ופגישותיו עם קציני צה"ל. במסגרת זאת ביקש משרד מבקר המדינה במכתב מ-16.5.11 את התייחסותו של מר האוזר לסוגיה זאת, והתייחסותו התקבלה במכתב ששלח מ-5.6.11. להלן תמונת המצב בנושא זה על בסיס הבדיקה:

א) מזכיר הממשלה מסר, כי הוא משתתף דרך קבע בשיבות הממשלה והוא מעורב, במישרין ובעקיפין, בנושאים ביטחוניים-מדיניים העולים על שולחנו של ראה"ם. במסגרת מעורבותו זאת הציע לו הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, לקיים סדרת מפגשים להיכרות צה"ל; דובר אז בחמישה מפגשים: בחילות היבשה, בחיל הים, בחיל האוויר והחלל, באמ"ן ובחטיבת דובר צה"ל. הרמטכ"ל דאז הטיל את התיאום והארגון של הביקורים על חטיבת דובר צה"ל, ונציג מטעמה היה אמור להתלוות למזכיר הממשלה בביקורים אלה. מזכיר הממשלה הוסיף, כי כך תואם עבורו ביקור במל"י ובאוגדת עזה, אשר התקיים ב-25.5.10. לדבריו, הנחת העבודה של מזכירות

הממשלה הייתה שפניית הרמטכ"ל דאז בעניין הביקור הייתה בסמכות וברשות, ולא ידוע למזכיר הממשלה או לגורמי מזכירות הממשלה אם התבקש או התקבל אישור מלשכת השר ברק לסיור. הוא הוסיף, כי כאשר הוא (מזכיר הממשלה) יוזם ביקורים בצה"ל, מועברת בקשה לאישור הביקורים לעו"ד רות בר מלשכת השר ברק. מזכירת הפיקוד העליון דאז, סא"ל (בדרגתה דאז) יפה מור, מסרה למשרד מבקר המדינה ב-23.6.11, כי "דובר צה"ל יזם את הביקור וקיבל אישור מלשכת הרמטכ"ל כמקובל בביקורי בכירים. [הביקור] לא אושר מול לשכת שר הביטחון מכיוון שלא מדובר בנבחר ציבור, ח"כ או שר. לאחר האירוע הזה, הונחינו מעתה ואילך שלגבי מזכיר הממשלה, נדרש אישור שר [הביטחון]."

ב) חומר הביקורת מצביע על כך, כי בקשות לקיום מספר ביקורים נוספים של מזכיר הממשלה בצה"ל וכן פגישות עבודה עם קציני צה"ל בתקופה מאוגוסט 2010 ועד יוני 2011 (קרי, גם לאחר סיום כהונת הרמטכ"ל דאז, אשכנזי) לא אושרו על ידי השר ברק, כמפורט להלן:

(1) מר האזור מסר למשרד מבקר המדינה במכתבו מ-5.6.11 כי מתוקף היותו יו"ר תכנית העצמת תשתיות מורשת לאומית, ביקש לקיים פגישת עבודה עם קצין החינוך והנוער הראשי, עם ראש להק כוח אדם בחיל האוויר והחלל ועם דובר צה"ל בנושא תיעוד אתרי מורשת לאומית הנמצאים בבסיסי צה"ל ואינם נגישים לציבור. ב-9.6.10 הוא אף כתב לקצינים אלה על עבודת המטה לקידום תכנית לשיקום ולהעצמת תשתיות המורשת הלאומית, ועל עניין שילוב צה"ל בתכנית זו. לדבריו, בקשתו לקיים פגישת עבודה זאת נענתה בשלילה על ידי לשכת השר ברק. עו"ד רות בר בהתייחסות לרוח ה"כמעט סופי" ציינה, כי בקשת מזכיר הממשלה לפגישת עבודה עם הקצינים האמורים התקבלה במשרדה ב-12.5.10, ונכתב בה, כי היא תעסוק בהוצאה לאור של ספר שעניינו אתרי מורשת בבסיסי צה"ל. לדבריה בקשה זו נבדקה עם מר קורן ולא אושרה.

(2) ב-15.8.10 שלח אל"ם ויגור מכתב למר קורן בנושא: ביקור מזכיר הממשלה באמ"ן. במכתב צוין, כי הביקור מתוכנן להתקיים ב-17.8.10, וכי הרמטכ"ל דאז אישר אותו. כמו כן פורטה במכתב תכנית הביקור. עו"ד רות בר מסרה למשרד מבקר המדינה במרץ 2011, כי ב-16.8.10 הודיעה למזכירת הפיקוד העליון, שהביקור לא אושר.

בהתייחסותו מ-17.4.12 לממצאי טיוטת דוח הביקורת ציין מר קורן, כי "אין זה מתקבל על הדעת שבקשה של מזכיר הממשלה ליום מלא באמ"ן... תוך מפגש עם קצינים בכירים שהם מפקדי היחידות [המסווגות] ביותר באמ"ן תוגש ללשכת השר ערב הביקור המתוכנן (עוזרת השר ציינה, כי הבקשה הגיעה ללשכת השר ביום 16.8.10 וכך עולה גם מחותמת ה'נתקבל') וזאת לאחר שהביקור תואם עם מזכיר הממשלה מראש... התנהגות זו יש בה משום ניסיון להפוך את לשכת שר הביטחון ואישור השר ל'חותמת גומי' (ואין זו הפעם הראשונה)".

(3) ב-19.8.10 פנתה העוזרת של מזכירת הפיקוד העליון דאז לעו"ד רות בר, וביקשה את אישור השר ברק לביקורים של מזכיר הממשלה בחיל הים ובחטיבת דובר צה"ל. עו"ד בר מסרה למשרד מבקר המדינה במרץ 2011, כי ביקשה את התייחסותו של מר קורן, והוא השיב לה, כי ראה"ם אינו מאשר ביקורים אלה, וכך מסרה ב-30.8.10 למזכירת הפיקוד העליון דאז. מזכיר הממשלה, מר צבי האזור, מסר למשרד מבקר המדינה, כי אין בידי מזכירות הממשלה כל מידע על הנחיה של ראה"ם או על אישור של ראה"ם ביחס לביקורו בחיל הים. גם ראש לשכת המזכיר הצבאי מסר למשרד מבקר המדינה ב-16.6.11, כי המזכ"ץ של ראה"ם אינו מכיר או מודע לכך שראה"ם לא אישר ביקורים אלה. מר קורן מסר למשרד מבקר המדינה (26.9.11), כי "הייתה איזה סדרת ביקורים די מוזרה של האזור והצבא, די מפתיעה, תוך שבועות בודדים היו איזה שישה או שבעה ביקורים... שר הביטחון ביקש לבדוק את זה עם משרד ראש הממשלה. אני בדקתי את זה עם נתן אשל [ראש הלשכה דאז של ראה"ם] חזר אלי אחרי יום או יומיים. הוא אמר לי שראש

הממשלה מבקש שלא יתקיימו ביקורים". בהתייחסותו מ-17.4.12 לטיוטת דוח הביקורת ציין מר קורן, כי הבין משיחה טלפונית שלו עם נתן אשל כי ראש הממשלה "אינו רואה צורך בביקוריו של מזכיר הממשלה בצה"ל", ולפיכך, סירב מר קורן לאשר את הבקשות לביקוריו של מזכיר הממשלה בחיל הים ובחטיבת דובר צה"ל, הואיל והתשובה של נתן אשל התייחסה אל שתייהן.

מר נתן אשל השיב לשאלת משרד מבקר המדינה בעניין זה במכתבו מ-5.10.11. לדבריו, זכורים לו שני מקרים שמר קורן שוחח איתו: במקרה הראשון דיווח לו מר קורן על ביקורו האמור של מזכיר הממשלה במל"י. מר אשל בדק את הנושא עם ראה"ם, אשר לא ידע מהביקור, וממילא גם לא יכול היה לאשר אותו. במקרה השני פנה אליו מר קורן בבקשה לאשר ביקור אחר של מזכיר הממשלה. מר אשל פנה לראה"ם אשר שאל אותו מה מטרת הביקור. מר אשל הציע לראה"ם לברר זאת בשיחתו השבועית עם מזכיר הממשלה, והוא (נתן אשל) לא שמע מאז על הנושא. בפגישה עם נציגי משרד מבקר המדינה מ-15.12.11 מסר מר אשל, כי דיבר עם ראה"ם בעניין הביקור, וראה"ם שאל אותו "בשביל מה נחוץ הביקור?", והוא (מר אשל) מסר זאת למר קורן.

מר נתן אשל, ראש לשכת ראה"ם דאז, בהתייחסותו מ-1.4.12 לטיוטת דוח הביקורת ציין, כי רמ"ט שהב"ט עובד באופן שוטף מול רל"ש ראה"ם "בכל נקודות ההשקה האדמיניסטרטיביות שבין שני אישים אלה"; והוא חזר על דבריו האמורים לעיל לפיהם "על ביקור אחד [של מזכיר הממשלה] שנשאלתי בדיעבד וראש הממשלה לא ידע עליו ובוודאי לא היה יכול לאשרו [ראה"ם] שאל אותי: 'מה יש לו לחפש שם' ואילו על הבקשה מראש לביקור, ענה לי ראש הממשלה 'למה מה פתאום'". מר קורן, בהתייחסותו מ-17.4.12 לממצאי טיוטת דוח הביקורת ציין, כי לצורך אישור ביקור מזכיר הממשלה הוא פנה לראש לשכת ראה"ם לשעבר, מר נתן אשל, וכי מתשובתו הבין, כי "ראש הממשלה אינו רואה צורך בביקוריו של מזכיר הממשלה בצה"ל" ולפיכך הוא (מר קורן) נהג באופן ענייני ו"הסירוב ניתן לאור עמדת ראש הממשלה כפי שנמסרה ע"י מר אשל".

מהאמור לעיל בנוגע לאישור ביקוריו של מזכיר הממשלה בצה"ל עולה, כי לשכת הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, חרגה מפקודות הצבא בכך שאישרה לקיים את ביקורו של מזכיר הממשלה במל"י ובאוגדת עזה בלי שביקשה את אישור השר ברק לכך; וכי הבקשה לאישור ביקור מזכיר הממשלה באמ"ן הוגשה לאישור לשכת השר בהתרעה קצרה מאוד לפני מועד הביקור המתוכנן. ביחס לביקורי מזכיר הממשלה בצה"ל הבין מר קורן לטענתו מראש לשכת ראה"ם, כי ראה"ם אינו מאשר את הביקורים.

מזכיר הממשלה, מר האוזר, בהתייחסותו מ-13.3.12 לטיוטת דוח הביקורת ציין, בין השאר, כי שתיים מהפגישות האמורות היו פגישות עבודה, להבדיל מביקורים וככאלו ספק אם הפקודה בנושא הביקורים בצה"ל חלה עליהן, וספק אם נדרש כלל אישור של לשכת שהב"ט לפגישות עבודה כאמור; וכי על משרד מבקר המדינה לתת את הדעת "לסבירות ולהשלכות שבקביעה שרירותית של איסור גורף על ביקורים ופגישות של מזכיר הממשלה עם אנשי צבא ללא הפעלת שיקול דעת בכל בקשה". לדעתו, התנהלות זאת הביאה "לתוצאה בלתי סבירה בעליל של סיכול תיעוד אתרי מורשת שנמצאים בבסיסי צה"ל ואינם נגישים לציבור, על אף שמזכיר הממשלה נקבע כגורם המרכז את הטיפול באתרי מורשת, וזאת בניגוד מוחלט הן להיגיון והן לאינטרס הציבורי". בנוסף לכך ציין מר האוזר בהתייחסותו, כי את התיאומים בלשכת ראה"ם לעניין ביקורים בצה"ל אמורה לעשות המזכירות הצבאית בלשכת ראה"ם ולא ראש הלשכה. לדעתו, העובדה שהטיפול בנושא בלשכת ראה"ם נעשה מול ראש הלשכה יצר את אותה "אי-הבנה" בין רמ"ט שהב"ט לראש הלשכה.

אל"ם וינר בהתייחסותו מ-25.6.12 לטיטת דוח הביקורת טען, כי משרד מבקר המדינה נשען על פקודה שגויה בנושא ביקורים בצה"ל, הוא הפנה לפקודה בנושא הביקורים בצה"ל שממנה הוא למד כי מזכיר הממשלה נמנה עם "אזרחים מהארץ שלא נקבע בעניינם גורם אחראי או מאשר אחר", אשר ביחס אליהם דובר צה"ל הוא הגורם המאשר ולא שר הביטחון, וכי פרשנות זאת ניתנה לפקודה מאז ומעולם. קרי, לגישתו כלל לא נדרש היה אישור לשכת שר הביטחון לביקור מזכיר הממשלה בצה"ל.

משרד מבקר המדינה מציין, כי נוסח הפקודה בנושא ביקורים בצה"ל שאליו הפנה אל"ם וינר בהתייחסותו מ-25.6.12 הוא נוסח שנכנס לתוקף ב-7.5.12 - כלומר מועד מאוחר למועד הרלוונטי לתקופת ביקוריו של מזכיר הממשלה כפי שנבדק בביקורת. הנוסח הרלוונטי למועד הביקורת הוא הנוסח שאליו הפנה משרד מבקר המדינה. בנוסף לכך, גם מהנוסח העדכני עולה, שביקורים בצה"ל של מזכיר הממשלה, הנמנה עם "גורמי ממשל ישראלים", מחייבים קבלת אישור של לשכת שהב"ט, וכך היה הדבר גם בנוסח שהיה תקף בתקופת הביקורת.

מר קורן בהתייחסותו מ-17.4.12 לטיטת דוח הביקורת ציין, כי מטיוטת הדוח עולה, כי לא נמצא כל בסיס להאשמותיהם של הרמטכ"ל לשעבר ושל אל"ם וינר, כי השר ברק לא אישר לרמטכ"ל לשעבר להיפגש עם שר החינוך ועם השרה לקליטת העלייה; וכי ההאשמות בעניין זה של לשכת הרמטכ"ל מהוות חלק בלתי נפרד מהמלחמה התקשורתית שניהלו נגד השר; מר קורן מציין, כי מרבית הבקשות - מבין כ-300 בקשות לסיורים ופגישות שהועברו לאישור שהב"ט במהלך 2010 - אושרו, והוא ביקש להבהיר, כי גם אם השר ברק "לא היה מאשר את הפגישות, הרי הדבר נתון לסמכותו ולשיקול דעתו".

הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, בהתייחסותו מ-25.6.12 לטיטת דוח הביקורת מסר, כי הוא עצמו לא היה מעורב בטיפול באישור נושא אישור הביקורים בצה"ל, ואין לו ידיעה אישית בעניין מעבר למה שנמסר לו מאנשי לשכתו. לעניין אישור ביקורו של שר החינוך הוא ציין, כי שר החינוך מסר לו באופן אישי, כי הוא מנסה לתאם פגישה עימו, אך זו לא מאושרת; שייתכן כי לשכת שר החינוך לא הגישה את הבקשה בערוצים הנכונים או כי הפגישה לא תואמה מסיבה אחרת, אך גם משהוגשה בקשה בערוץ הנכון - אישורה נמשך שלושה שבועות. בנסיבות אלה סבר הרמטכ"ל דאז, כי לשכת שר הביטחון לא אישרה את הפגישה או הערימה קשיים על אישורה.

משרד מבקר המדינה מציין, כי שעה שהתהליך לאישור ביקורים בצה"ל של גורמים רשמיים ישראלים, ולפיו שהב"ט הוא המוסמך לאשר ביקורים אלה, מעוגן בפקודות, הרי שהנוהג שלפיו לשכת שהב"ט נדרשת לאשר פגישות של חיילים עם גורמים רשמיים - ככל שפגישות אלה מתקיימות מחוץ לצה"ל - אינו מעוגן. לדעת משרד מבקר המדינה, ראוי לעגן בפקודות צה"ל את הנוהג האמור.

תהליך אישור הביקורים בצה"ל, היה חלק מנושאי המחלוקת הטעונים שבין לשכת הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי ובין לשכת השר ברק. מהאמור לעיל עולה, כי רוב רובן של הבקשות (כ-300 בקשות) - למעט בודדות - לאישור ביקורים בצה"ל בשנת 2010, אושרו על ידי לשכת השר ברק. בבדיקה של בקשות מספר לאישור ביקורים שהוצגו בפני משרד מבקר המדינה כשנויות במחלוקת, כפי שתואר לעיל, לא נמצא כי השר ברק מנע ביקורים אלה כדי להתנגח ברמטכ"ל, כפי שנטען.

ח. הניסיונות להסדיר את מערכת היחסים בין השר ברק ובין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי

כאמור לעיל, ההידרדרות ביחסים שבין השר ברק ובין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, נמשכה כשנתיים, והסלימה בעקבות כמה וכמה אירועים. חומר הביקורת מצביע על כך, כי נעשו כמה ניסיונות להסדיר את מערכת היחסים בין השר ברק ובין הרמטכ"ל דאז, חלקם אף ביזמתם הם, אולם ניסיונות אלה לא נשאו פרי. במהלך הביקורת ציינו מספר בעלי תפקידים בפני נציגי משרד מבקר המדינה, כי שוחחו עם השר ברק ועם הרמטכ"ל דאז בניסיון ליישר ביניהם את ההדורים, אך ללא הצלחה. כך, למשל, אלוף איונקוט, מפקד פיקוד הצפון דאז, ציין (7.11.10), כי ניסה "לפשר" בין השניים ולא הצליח; מנכ"ל משהב"ט, אלוף (מיל') אודי שני, ציין (7.12.10), כי הוא כמנכ"ל ניסה מפעם לפעם לגשר על הפערים בין שני האישים, אבל במצב הדברים כפי שהיה בזמנו יכולת הגישור שלו הייתה מוגבלת; ראש מלמ"ב, מר אמיר קין, ציין (10.1.11), כי השר ברק התייעץ איתו כיצד לדעתו ניתן להגיע עם הרמטכ"ל דאז למערכת יחסים "נורמלית", וראש מלמ"ב הציע לו לשנות את יחסו לרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי. לדבריו, הוא הציע לרמטכ"ל דאז, שישנה אף הוא את היחס שלו לשר ברק, אך הדבר לא הועיל.

1) ניסיונות של השר ברק ושל הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ליישר את ההדורים

בפברואר 2010 (לאחר פרסום הידיעה של מר לימור בעניין ה"שנה החמישית"), ניסה כאמור לעיל מר איתן הבר - בעקבות שיחה שקיים עם השר ברק ובהסכמתו - לפשר בין השר ברק והרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ובין לשכותיהם. אף על פי שניסיון הפשרה האמור של מר איתן הבר לא צלח - לאחר שהשר ברק נמנע מלפרסם את נוסח ההודעה המשותפת שהושג בתיווכו של מר הבר - נמשכו המאמצים ליישור ההדורים בין השר ברק ובין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי. לדברי וינר (26.1.11), הרמטכ"ל דאז הזמין את השר ברק ורעייתו לחגוג עם משפחתו את ליל הסדר באותה שנה (29.3.10). ברם, עם פרסום הודעת השר ברק בתחילת אפריל 2010 על אי-הארכת הכהונה של הרמטכ"ל, החריף המתח ביחסים בין השניים ובין אנשי לשכותיהם. בפגישתו עם נציגי משרד מבקר המדינה מדצמבר 2010 אמר תא"ל (מיל') בניהו, כי במאי 2010 הציע לרמטכ"ל דאז ללכת לפגישה עם השר ברק ולהעלות בה את כל הנושאים, שבהם קיימות הסכמות ואי-הסכמות; בסיום הפגישה יוכנסו העוזרים לחדר ויאמר להם שלא יינתן לאף אחד לקלקל את היחסים ולא לפגוע בביטחון ישראל; כמו כן ייקבע בפגישה מנגנון לפתרון בעיות, ובאמצעותו ייפגשו שהב"ט והרמטכ"ל פעמיים בשבוע לפתרון בעיות.

מכתבו לנציגי משרד מבקר המדינה (4.1.11) ציין אל"ם וינר, כי בפגישות שקיים השר ברק עם הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ב-27.5.10 וב-3.6.10, הציע הרמטכ"ל דאז לשר ברק לקיים

פגישה "מרוכבת" בהשתתפות הרמ"ט של השר ברק, מר קורן, ודובר צה"ל, בניהו, "ליישור ההדורים", אך השר ברק, שביקש בתחילה לחשוב על כך, דחה בהמשך את ההצעה. ניתן ללמוד על כך מדברי וינר למזכ"ץ של השר ברק מתוך תמליל של שיחת הטלפון שקיימו ב-11.7.10: "הוא [הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי] אכן דיבר על זה עם השר... לפני חודשיים כמעט... הוא [הרמטכ"ל דאז] עדכן אותי בעל פה אחרי זה, ורשמתי את זה... הוא [הרמטכ"ל דאז] אומר [לוינר]... הצעתי לשר שניפגש פגישה מרוכבת. זה אומר השר ויוני [קורן] או ברק סרי [יועץ התקשורת של השר ברק], או שניהם, והרמטכ"ל ובניהו... ננקה שולחן ונמשיך קדימה. השר אמר לו [לרמטכ"ל דאז] - הצעה מעניינת, תן לי לחשוב על זה. זאת אומרת, מבחינתו [של הרמטכ"ל דאז]... הוא הציע לשר פה הצעה... והשר לא חזר עם איוו תשובה". לדברי תא"ל (מיל') בניהו לנציגי משרד מבקר המדינה מדצמבר 2010, הוא הציע לרמטכ"ל דאז כעבור כחודשיים לפנות שוב לשר ברק ולהציע לו להיפגש שוב כדי לקבוע מנגנון שיאפשר להם (לשר ברק ולרמטכ"ל דאז) לעבוד באופן תקין. לדברי תא"ל (מיל') בניהו, השר ברק אמר לרמטכ"ל דאז, "שזה כבר מאוחר ומיותר".

השר ברק, בהתייחסותו מ-18.10.12 לדוח ה"כמעט סופי", ציין, כי "בינו לבין הרמטכ"ל לשעבר נוצר דו-שיח בקווים מקבילים. כאשר השר מייחס לרמטכ"ל לשעבר פגיעות או חולשות אנוש ואף מנסה להגיע להבנה עמו, גם בעזרת גורמים חיצוניים"; וכי התנהלות הרמטכ"ל וסביבתו הושפעה מנושא איסוף המידע.

כאמור, בביקורת התברר, כי לסוגיות הנוגעות למאפייני התפקידים של הרמ"ט והמזכ"ץ של שהב"ט ולמאפייני הקשר שלהם עם לשכת הרמטכ"ל ועם צה"ל הייתה השפעה על מערכת היחסים שבין לשכת השר ברק ובין לשכת הרמטכ"ל דאז.

משרד מבקר המדינה שב ומעיר, כי נוכח מעמדם ותפקידם, הן של השר ברק והן של הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, הייתה מוטלת על שניהם, ועל השר ברק במיוחד - נוכח מעמדו הבכיר יותר - האחריות להבטיח שיתוף פעולה ענייני ביניהם.

2) מעורבות ראש הממשלה בניסיונות לשפר את היחסים בין השר ברק ובין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי

חומר הביקורת מצביע על כך שראה"ם היה מודע למערכת היחסים הקשה ששררה בין השר ברק ובין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי. בפגישתו מ-16.2.11 עם מבקר המדינה דאז ואנשי משרדו ציין הרמטכ"ל דאז, כי עוד לפני קבלת מסמך הרפז בלשכתו, קרי לפני מאי 2010, הביא את נושא היחסים בינו לבין השר ברק לידיעת ראה"ם: "לפני שהיה לי מכתב [מסמך הרפז], אני מדבר גם עם שר הביטחון וגם עם ראש הממשלה, על כל התופעות שאנחנו עוברים. אי אפשר להתעלם מהתהליך שקרה לפני זה [קבלת מסמך הרפז], ולא [מ]מה שקרה אחרי, לא על ההדלפות ולא על הדברים האחרים, וזהו... לא זכיתי לשיתוף פעולה. אף אחד לא עשה עם זה שום דבר... ואני מדבר עם ראש הממשלה כבר פעם שלישית, וראש הממשלה אומר לי לא להתעסק בזה"; "אני אמרתי לראש הממשלה על כל מה שקורה"; "ראש הממשלה היה ער לזה שיש מתיחות בין שר הביטחון לבני, הוא לא יכול היה להגיד שהוא לא יודע"; "נניח שלא מסתדרים, וזה גלוי לעיתונים... עוד לפני המהומה... אני מבקש ממנו שיתערב... אני חושב שלא יכול להיות מצב ששר ביטחון יעמוד בטלוויזיה וימשיך להאשים רמטכ"ל. אם הוא חושב ככה, שיביא אותי לראש

הממשלה וישתף אותי, אין מה לעשות. אני לא מדבר על גבי אשכנזי. זה מוסד [הרמטכ"לות]... אסור שדבר כזה יקרה, זאת לא הדרך לעשות את זה."

בפגישתו מ-23.2.11 עם מבקר המדינה דאז ואנשי משרדו ציין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, בהתייחס לסוגיה זאת, כי "ב-15 באפריל, אחרי הפיצוץ של ההודעה [הודעת השר ברק על אי-הארכת כהונתו של רא"ל אשכנזי], אני הולך באופן מסודר ואומר לשר [הביטחון] ולראש הממשלה, לפני המסמך [מסמך הרפז], מה אני חושב על כל הדברים. כולל על כל ההתנהלות... לראש הממשלה ולשר הביטחון גם כתבתי מכתב... הבנתי שהם מתואמים ואני לא מתואם."

בפגישתו עם מבקר המדינה דאז ונציגי משרדו (26.9.11) נשאל השר ברק האם ראה"ם היה מודע למערכת היחסים העכורה בין השר ברק ובין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, והאם ראה"ם דיבר עם השר ברק והציע לו את עזרתו בפתרון הבעיה, בכך שידון עם שניהם אודות סוגיית מערכת היחסים ביניהם. השר ברק השיב: "אני לא זוכר דבר כזה. אבל בהחלט יכול להיות שאנחנו נפגשים כל שבוע ולפעמים כמה פעמים בשבוע, יכול להיות שבאיזה יום שהייתה איזה כתבה כזאת אז הוא [ראה"ם] שואל מה זה הדבר הזה? אז אני אומר לו: תשמע, זה חולשות אנוש, יש שמה קצת... האגו קצת פגיעות וזה קורה. אז הוא אומר, הוא יכול להגיד לי בהחלט תשמע: זה הדבר מזיק... תאמין לי... לא צריך לשמוע את זה. אני מכיר את זה ומנסים, מנסה לפרק את זה ולפנות אליו לשכלו הישר... הרמטכ"ל יש לו גם כן מפעם לפעם, כל כמה שבועות הוא נפגש איתו. יכול להיות שהרמטכ"ל העלה לו את הרגשותיו... ויכול להיות בהחלט שראש הממשלה שאל אותי משהו על זה. אז בטח ענית לי את האמת כפי שהיה באותו רגע."

כאמור, ב-4.4.11 נפגשו מבקר המדינה דאז ואנשי משרדו עם ראה"ם, מר בנימין נתניהו, בנושא פרשת הרפז. דבריו של ראה"ם בפגישה מצביעים על כך שהיה מודע למתיחות הקשה בין השר ברק ובין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי. הוא ציין, כי המתחים ביניהם עלו כתוצאה מפרסום ההודעה של השר ברק על אי-הארכת כהונתו של הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי: "המתח הזה היה שם, יחסית לטנטי, הוא פרץ סביב העניין הזה. ועד הרגע הזה, אני מוכרח להגיד שאני לא מבין את גודל הפגיעה. נכון שהדבר דלף. אני מבין שכל אחד מהם טוען, כך אני הבנתי, שהשני הדליף את זה, אבל לא הבנתי מה הפגיעה... אני בוודאי לא הייתי מנהל קרב עיתונות. אף פעם לא עשיתי את זה. עובדה, אתם רואים במינוי של ראש המוסד, במינוי של ראש שב"כ. זה לא מתנהל על הבסיס הזה ואצלם זה התנהל כך. זה לא היה טוב, זה היה רע, אני גם ביקשתי שזה לא יהיה, קיוויתי שזה לא יקרה, אבל זה לא עזר. הייתה פה מערכת יצרים הרבה יותר חזקה... היו פה יצרים מדהימים."

בהתייחס לניסיונותיו לפתור את המשבר ציין ראה"ם בפגישה האמורה, כי הדרך העדיפה עליו הייתה לאפשר לרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, לסיים את תפקידו כמתוכנן ולא להאריך את כהונתו, לדבריו: "הבנתי שיש ביניהם מתחים שונים. המשמעות בשבילי הייתה - הדרך האמיתית היחידה לפתור את הבעיה הזאת היא רק לבצע החלפה. זאת אומרת... הדרך היחידה לפתור בעיה אישית בין הממונה או הממונה והממונה, זה להחליף. ברור לגמרי, מבחינת... הייתה פה מערכת יצרים הרבה יותר חזקה, אז אמרתי או קיי, בוא נגמור את העניין הזה... חשבתי שהדרך הטובה ביותר לפתור את זה היא באמת להשלים את המעבר... יכול להיות שבנסיבות אחרות, אם היה לך שר ביטחון אחר ורמטכ"ל אחר ויחסים אחרים ביניהם הם יכלו להמשיך ביחד עשר שנים. אבל... זה בעליל לא היה המקרה הזה... מכיוון שתפקידו [של הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי] בלאו הכי בא לסיום אז חשבתי שזה המצב."

בהשיבו לשאלה אם ניסה להרגיע את היחסים בין השר ברק לבין הרמטכ"ל דאז, השיב ראה"ם: "אני שוחחתי עם כל אחד מהם ואמרתי להם 'תורידו את הטורים'. אני לא זוכר אם שוחחתי עם

שניהם יחד, אני לא בטוח שעשיתי את זה, אבל היצרים האלה... זה לא שזה בא ביום אחד וקרה משהו ואתה מטפל בזה, זה דבר שהסלים בהדרגה. אני חושב שאם הייתה נקודת תפנית, היא הייתה בהודעה על החצי שנה [מדובר ככל הנראה בהודעה של השר ברק לרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, מאפריל 2010 על כך שיסיים את כהונתו לאחר ארבע שנים]. זה נראה לי המקום שבו זה פתאום התחיל לקבל יותר תאוצה, אבל גם כן, זה עלה בהדרגה. אמרתי להם: עשו את העבודה [ונגמור את זה].

בהתייחסות היועצת המשפטית של משרד ראה"ם מ-4.4.12 לטיוטת דות הביקורת נכתב, לעניין האמור לעיל, כי "ראש הממשלה היה ער לכך שהגורמים השונים ניסו ליישר את ההדורים... ולא הסתייע בידם. בנסיבות אלה ניסיון פעולה בכיוון גישור היה מלאכותי לא מתאים ולא אפקטיבי, ועל כן מסקנתו של ראש הממשלה, כי שיחות אישיות לא יועילו, הייתה למעלה מסבירה"; נוכח העובדה שלרמטכ"ל נותרו חודשים ספורים לסיום תפקירו החליט ראה"ם לבקש משהב"ט ומהרמטכ"ל "להנמיך את הטורים", "דהיינו - ראש הממשלה - העמיד אותם על חובתם ועל אחריותם להימנע מיריבות הפוגעת במילוי תפקידיהם". כמו כן, נכתב בהתייחסות, כי "משהעריך ראש הממשלה שלא ניתן לפתור את הבעייתיות ביחסים הבין אישיים, הוא סבר שיש לסיים את כהונת הרמטכ"ל בעיתה, בתום 4 שנים, ולא להאריכה".

הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, בהתייחסותו מ-25.6.12 לטיוטת דוח הביקורת, ציין, כי מדברי השר ברק האמורים לעיל, עולה, כי השר ברק לא "הציף בפני ראש הממשלה את נושא הכשל במערכת היחסים בין הלשכות", וכי מדובר ב"מחדל חמור מצדו"; כי הייתה חובה על השר ברק לעדכן את ראה"ם בנעשה ולבקש את התערבותו. "משבר מסוג זה במערכת היחסים שבין שר הביטחון לבין רמטכ"ל מכהן, הוא משבר בעל השלכות משמעותיות ושר הביטחון חייב לעדכן את ראש הממשלה בדברים". הרמטכ"ל דאז, הוסיף וציין, כי ברור שראה"ם ידע אודות המשבר שכן הוא עצמו (אשכנזי) פנה אליו פעמים מספר בעניין, וביקש אף את התערבותו, וממילא הנושא היה חשוב וסיקור תקשורתי משמעותי, אך לטענת הרמטכ"ל דאז, "מתשובותיו של ראש הממשלה [למבקר המדינה] עולה כי ידיעותיו בנושא היו כלליות ביותר ופרטים בסיסיים לא היו ידועים לו. כך ראש הממשלה סבר כי שורש המשבר הוא בהאשמות הדדיות בין לשכת שר הביטחון לבין לשכת הרמטכ"ל מי 'הדליף' את הידיעה אודות אי הארכת כהונת הרמטכ"ל ואודות פתיחת 'המרוץ' לתפקיד הרמטכ"ל הבא". לטענת הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, התייחסותו של ראה"ם לנושא, כפי שהיא מפורטת לעיל, משקפת "ניתוק וחוסר הכרות בסיסי עם העובדות". הרמטכ"ל דאז הוסיף וציין בהתייחסותו, כי "נוכח חשיבות הדברים הייתה מוטלת על ראש הממשלה אחריות וחובה להיות מעודכן יותר ולהתערב במשבר בין שר הביטחון לבין הרמטכ"ל המכהן, גם אם הדברים לא הוצגו לו על ידי שר הביטחון ובפרט לאחר שהרמטכ"ל דאז פנה אליו בעניין זה... והייתה מוטלת עליו חובה להתערב בנעשה. ראש הממשלה לא יכול לעצום את עיניו מול המשבר בין הלשכות, כפי שעשה".

לדעת משרד מבקר המדינה, נוכח מודעותו של ראש הממשלה למערכת היחסים העכורה בין השר ברק ובין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ונוכח החשש לפגיעה בתפקודה התקיין של מעהב"ט, והפגיעה האפשרית של מערכת היחסים הקשה הזאת באמון הציבור במעהב"ט, ראוי היה, כי ראש הממשלה ילבן עם שני האישים כבר באפריל ובמאי 2010 את טיב היחסים ביניהם ואת טענותיהם. ככל שהלך המשבר והחריף, תוך שעניין זה תפס גם ממד ציבורי רחב בתקשורת, מצופה היה מראה"ם להתערב במשבר לפתרונו ללא שיהוי נוסף, בייחוד נוכח האתגרים הביטחוניים שעמדו ועדיין עומדים לפתחה של מדינת ישראל.

1. משרד מבקר המדינה בדק את מערכת היחסים בין בעלי תפקידים בכירים בלשכות השר ברק והרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ומספר אירועים מרכזיים במערכת היחסים בין שני האישים, כפי שהועלו על ידיהם, כדי ללמוד מהם או להצביע דרכם על תהליך הידרדרות מערכת היחסים בין השר ברק ובין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ובין לשכותיהם. כמו כן, נבדקו העמידה בהוראות הצבא הרלוונטיות לאירועים שנבדקו, עמידה בכללי מינהל תקין, והטענות ההדדיות ביחס לאירועים השונים. יצוין, כי מערכת היחסים בין שהב"ט לרמטכ"ל אינה סימטרית במהותה, שכן הדרג הצבאי כפוף לדרג המדיני הנבחר. עם זאת, כולם מחויבים בהתנהלות שתואמת את הנורמות החלות על כל אחד מהם במערכת הביטחון.

אין ביקורת המדינה, כאמור, מנתחת את כל שורשי ונבכי היחסים בין השר ברק והרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי. אולם, מצב היחסים כפי שהיה בפועל ביניהם, אף בהתעלם מפעילות הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ואל"ם וינר עם סא"ל (בדימ') הרפז וממסמך הרפז, הוא נושא הטומן בחובו לכשעצמו היבטים בעייתיים ומדאיגים ביותר. בין תפקיד שר הביטחון לתפקיד הרמטכ"ל קיים מתח מובנה, ומתח זה ידע גם בעבר עליות ומורדות. אולם, מערכת היחסים העכורה, כפי שהייתה בין שני האישים המרכזיים הללו הנושאים על כתפיהם את ביטחון המדינה - תהיינה סיבותיה אשר תהיינה - היא, לדעת משרד מבקר המדינה, מצב מדאיג, אשר יש בו כדי לערער את אמון הציבור במעשהב"ט, בראשיה, ובשליחותם החשובה לעמוד יחד במצבי המבחן הביטחוניים העומדים בפני מדינת ישראל באופן קבוע.

2. משרד מבקר המדינה ער לכך שמערכת יחסים בין-אישית אינה נמדדת רק באירועים מסוימים. היחסים בין בני אדם קשורים למערך רגשות, פעולות ותפיסות, שאינם מדידים, ולעתים קרובות אינם ידועים ואינם גלויים לעין. כל אלה הושפעו גם משמועות בלתי מבוססות ומהעיסוק התקשורתי הנרחב בנושא. ביקורת זאת אינה עוסקת בניתוח פסיכולוגי, אלא כאמור בניתוח אירועים אשר הועלו על ידי אישים שונים, הקשורים לשר ברק ולרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, אירועים שהשפיעו על מערכת היחסים ביניהם או היו תוצאה של מערכת יחסים זאת. כמו כן, כאמור לעיל, מערכת היחסים בין שר הביטחון לרמטכ"ל אינה סימטרית במהותה, שכן הדרג הצבאי כפוף לדרג המדיני הנבחר.

3. התקשורת עסקה רבות בסוגיות אשר נגעו למערכות היחסים שבין השר ברק והרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ובין לשכותיהם ומקורביהם, ובסוגיות שעמדו במחלוקת ושתוארו לעיל. הן מר קורן והן אל"ם וינר מסרו לנציגי משרד מבקר המדינה העתקים מכתבות רבות בתקשורת בניסיון לבסס טענותיהם וגם השר ברק והרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, הפנו לדיווחים שונים בתקשורת התומכים, לכאורה, בטענותיהם השונות. הכיסוי התקשורתי הנרחב לפני פרסום מסמך הרפז ועל אחת כמה וכמה לאחר מכן, הישאבות הלשכות לפרסומים התקשורתיים בנדון והפרשנויות השונות שלהם לדיווחים העצימו והעמיקו את הקרע בין הלשכות ואת העוינות ההדדית.

4. להלן הנושאים המרכזיים שנבדקו וההערות המרכזיות של משרד מבקר המדינה בעניינם:

א. בביקורת נמצא, כי מערכת היחסים בין בעלי תפקידים מרכזיים בלשכת השר ברק ובלשכת הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, הייתה גרועה ביותר: מערכת היחסים בין הרמטכ"ל של השר ברק, מר קורן, ובין עוזר הרמטכ"ל דאז, אל"ם וינר עלתה על שרטון והם לא שוחחו ביניהם מאז ינואר 2010. גם מערכת היחסים בין יועץ התקשורת של השר ברק, מר סרי, ומר קורן מצד אחד, לבין דובר צה"ל דאז, תא"ל (מיל') בניהו, הייתה רוויית מתחים ורגשות שליליים, וגם היא הגיעה עד כדי כך שהראשונים והאחרון לא דיברו ביניהם. מערכות יחסים אלו הגבירו והעצימו את המתחים והחשדנות בין הלשכות, הושפעו מהם, והקשו על שיפור היחסים ביניהן. מערכת היחסים בין עוזריהם הקרובים של השר ברק ושל הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, שיקפה במידה רבה את האווירה הקשה עד כדי "אווירת מלחמה", כטענת אל"ם וינר, שבה התנהלה מערכת יחסי הגומלין שבין השר ברק והרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ובין לשכותיהם. העוזרים פעלו אמנם בראייתם במטרה לשרת את הממונים עליהם, אך בפועל בהתנהגותם במקום להוות גשר, הם העמיקו את השכר במערכת היחסים בין השר ברק לבין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, גררו אותם לעימותים, והעמיקו את חוסר האמון ביניהם ואת החשדנות ההדדית.

משרד מבקר המדינה מעיר, כי במצב עניינים זה של מערכת היחסים העכורה ששררה בין עוזריהם הקרובים של השר ברק ושל הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, היה על השר ועל הרמטכ"ל דאז להיות ערים ומודעים לנוזק הרב שנגרם, ולהביא להפסקת מצב זה. זאת, כדי למנוע פגיעה כה חמורה בשיתוף הפעולה בין שתי הלשכות, שהוא חיוני לתפקודה התקין של מעהב"ט. ראוי היה, כי השר ברק והרמטכ"ל היו פועלים להרגעת הרוחות בקרב העוזרים הקרובים להם, עוד טרם התגלגל העניין לכדי שבר ביחסים.

בסוף ינואר 2012 התפרסמה כתבה בתקשורת, ולפיה "ניסו מקורבי [השר ברק] לאסוף חומר על אנשי [רא"ל (מיל')] אשכנזי...". בעקבות כך התקבל במשרד מבקר המדינה מידע ולפיו אותו אדם שלכאורה התבקש "לאסוף חומר" על תא"ל (מיל') בניהו הוא מר בורוביץ'. בביקורת נמצא, כי מר בורוביץ' פנה מיזמתו למר קורן לראשונה עם מידע מכפיש בנוגע לתא"ל (מיל') בניהו, ולאחר מכן הציג מידע כזה, כאמור, למר קורן וגם למר סרי במספר הזדמנויות נוספות. בביקורת עלה, כי אף שהמידע המכפיש התייחס לקצין בכיר בצה"ל ולמרות רגישות מידע שכזה, מר סרי ומר קורן לא העבירו את המידע לגורמי הבירור המתאימים, בין אם המשפטיים או הפיקודיים, לשם טיפול בעניין, ומר סרי אף תיווך תחת זאת בין מר בורוביץ' לעיתונאי כדי שמר בורוביץ' ימסור לאחרון את המידע האמור. משרד מבקר המדינה מעיר, כי התנהגותם בעניין זה של מר סרי ומר קורן כעובדי ציבור בדרג גבוה בלשכת שהב"ט, הייתה בלתי ראויה, וכי לא היה מקום לתת יד, אפילו במשתמע, לאיסוף מידע מכפיש על קצין בכיר בצה"ל. זאת, גם נוכח האווירה ששררה בין לשכת השר ברק ולשכת הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, עם פרסום מסמך הרפז. משרד מבקר המדינה מוסיף ומעיר למר סרי על שנתן יד בנסיבות שתוארו להעברת המידע המכפיש כאמור לתקשורת. לדעת משרד מבקר המדינה, היה על מר סרי ומר קורן ליזום העברת מידע כאמור לגורמי הבירור המתאימים, בין אם המשפטיים או הפיקודיים, כדי שהטיפול בנושא יעשה בכלים המוסדיים ובזהירות וברגישות הנדרשת.

ב. לפי פקודות הצבא, הרמטכ"ל הוא זה שממנה קצינים לתפקידים בדרגת אלוף, לרבות לתפקיד סגן הרמטכ"ל, ושר הביטחון הוא המאשר מינויים אלה. בין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, כגורם הממנה, ובין השר ברק, כגורם המאשר, התגלעה בקיץ 2009 מחלוקת בסוגיית מינוי סגן הרמטכ"ל, כיוון שהרמטכ"ל דאז לא הסכים, במסגרת סמכותו, למנות את אלוף (מיל') גלנט לסגן הרמטכ"ל. בסופו של דבר הגיעו השר ברק והרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, להסכמה בעניין, ומינו לתפקיד זה את אלוף (כתוארו אז) גנץ. נושא זה היה אחד מהגורמים המהותיים הראשונים לתחילת הידרדרות היחסים בין השר ברק והרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי.

לדעת משרד מבקר המדינה, לאחר שהשר ברק ראה באלוף (מיל') גלנט מועמד בעתיד לתפקיד הרמטכ"ל, היה מקום שאלוף (מיל') גלנט ימלא תפקיד מרכזי במטה הכללי אשר יעניק לו ניסיון וידע מהותיים לקראת ההתמודדות על תפקיד הרמטכ"ל בעתיד. בפועל, אלוף (מיל') גלנט נכלל בהמשך ברשימת המועמדים לתפקיד הרמטכ"ל ומונה לתפקיד זה בלי שיהיה כסגן רמטכ"ל, ובלי שביצע תפקיד מרכזי במטה הכללי.

באוקטובר 2008 סיים אלוף יוסף מישלב את תפקיד מתפ"ש. השר ברק ביקש בתחילה למנות לתפקיד זה את ראש המטה שלו דאז, תא"ל (מיל') הרצוג, ובהמשך ביקש למנות לתפקיד זה את המזכ"ץ שלו דאז, תא"ל (כדרגתו אז) איתן דנגוט. הרמטכ"ל דאז ביקש למנות לתפקיד קצין אחר. בסופו של דבר, הסכימו השר ברק והרמטכ"ל דאז על מספר מועמדים לתפקיד, ומתוכם אישר השר ברק לתפקיד מתפ"ש את תא"ל (כדרגתו אז) דנגוט, שעם מינויו בנובמבר 2009 הועלה לדרגת אלוף.

גם במקרה זה התגלעה מחלוקת קשה בין השר ברק ובין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, בנושא מינוי קצינים בדרגת אלוף, אשר גרמה לכך שבמשך כשנה, באופן חריג ביותר, לא מונה מתפ"ש ואת התפקיד מילא ממלא מקום, אלוף (מיל') עמוס גלעד, שנאלץ לעשות זאת בכפל תפקידים עם תפקידו כראש האגף הביטחוני-מדיני במשהב"ט, לרבות במהלך מבצע "עופרת יצוקה". משרד מבקר המדינה מצייין, כי מתפ"ש כפוף לשר הביטחון והוא מבצע את תפקידו בזיקה ישירה לשר הביטחון, אולם על פי המסד הנורמטיבי הקיים, כאשר לתפקיד מתמנה אלוף בשירות פעיל - הממנה הוא הרמטכ"ל והמאשר הוא השר. במצב דברים זה פעלו השר ברק והרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, כל אחד על פי סמכותו. יחד עם זאת, משרד מבקר המדינה מעיר, כי להתנהלות שהביאה לכך שרק לאחר כשנה מונה קצין לתפקיד מתפ"ש מן המניין, לא היה מקום, והיא יצרה מצב בלתי סביר, שצריך וניתן היה למונעו.

מעבר לוויכוח הממושך שבין השר ברק ובין הרמטכ"ל דאז על מינוי מתפ"ש, עמדה ביניהם מחלוקת גם בנוגע לרצונו של השר ברק לקדם לדרגת אלוף גם את תא"ל (מיל') הרצוג. זאת על רקע מכתב שמסר בספטמבר 2006 שהב"ט דאז, ח"כ עמיר פרץ, לתא"ל (מיל') הרצוג, שלפיו הוא יועלה לדרגת אלוף וימונה לתפקיד מתפ"ש. השר ברק ראה במכתב זה התחייבות שלטונית שראוי לקיימה, ולפיכך ביקש לקדם את תא"ל (מיל') הרצוג לדרגת אלוף. השר ברק ביקש למנותו לראש האגף הביטחוני-מדיני במשהב"ט ו"למנותו לאלוף למשך זמן קצר במקביל למינוי הנ"ל", ואילו הרמטכ"ל דאז סבר, שמדובר במינוי פיקטיבי שאין לעשותו.

משרד מבקר המדינה ער לטענת השר ברק, שההבטחה שנתן קודמו לתפקיד לתא"ל (מיל') הרצוג, ולפיה ימונה למתפ"ש ויועלה לדרגת אלוף, הייתה בראייתו התחייבות שראוי לקיימה. עם זאת, מעיר משרד מבקר המדינה, כי הדרך שבה ניסה השר ברק למנות את תא"ל (מיל') הרצוג לתפקיד בדרגת אלוף, ועל אחת כמה וכמה לפרק זמן קצר (ושלאחריו יפרוש מצה"ל וישמש כאלוף במילואים) לא הייתה ראויה, גם נוכח טענת השר ברק האמורה לעיל.

כבר בדוח בנושא מינוי הקצונה הבכירה שפורסם באוגוסט 2010, המליץ משרד מבקר המדינה, כי ראוי ששר הביטחון והרמטכ"ל יגיעו במשותף לסיכום מעוגן בכתובים ביחס למידת המעורבות של השר בתהליך המינוי של בעלי תפקידים מסוימים בדרגת אלוף, כדוגמת סגן הרמטכ"ל, ובעיקר תפקידים בעלי זיקה ישירה לשר הביטחון, כדוגמת מתפ"ש¹¹⁰. לדעת משרד מבקר המדינה, האירועים המתוארים לעיל בכל הנוגע למינוי סגן הרמטכ"ל ולמינוי מתפ"ש ממחישים את הצורך הדחוף להגיע לסיכום בנושא מעורבות שר הביטחון בתהליך המינוי לתפקידים מסוימים בדרגת אלוף, כדי למנוע בעתיד תוצאה בעייתית בתחום חיוני ורגיש זה, כפי שקרתה. במיוחד אמור הדבר בכל הנוגע למינוי סגן הרמטכ"ל, נוכח מרכזיות התפקיד וחשיבותו.

ג. משרד מבקר המדינה מעיר, כי הודעת השר ברק (ההודעה לתקשורת מ-9.2.10 שבה נאמר, כי פרסום הידיעה של מר לימור יוצרה מ"בית מדרשו" של תא"ל (מיל') בניהו) החריפה את המתח שהיה קיים ביחסים בין שני האישים. סערה זאת הייתה נמנעת לו השר ברק היה נמנע מלכלול בהודעה המכחישה את הידיעה האמורה מ-9.2.10, גם האשמה שגויה כלפי קצין בכיר בצה"ל, דובר צה"ל דאז, תא"ל (מיל') בניהו. לדעת משרד מבקר המדינה, היה על השר ברק, כדרג המדיני הממונה, להימנע מלתקוף פומבית קצין בצבא, ולאחר מעשה ראוי היה שימצא את הדרך לתקן את המעוות, ולסיים פרשה זו באופן שלא יעצים את המתחים במערכת היחסים בין שני האישים ושתי הלשכות.

החלטת הממשלה מ-8.2.07 קבעה לראשונה את משך כהונת הרמטכ"ל (ומועד סיומה) והעמידה אותה על ארבע שנים עם אפשרות להארכתה "בנסיבות חירום בלבד". כיוון שכך, תקופת כהונת הרמטכ"ל - ארבע שנים - הייתה ברורה ומועד סיומה היה ידוע. מועד פתיחת הליך מינוי הרמטכ"ל אינו מעוגן במסד נורמטיבי. השר ברק לא חרג מסמכותו בהודעתו האמורה מאפריל 2010, אך לדעת משרד מבקר המדינה ספק אם היה צורך בהודעה שכזאת כעשרה חודשים קודם לסיום כהונת הרמטכ"ל דאז, עניין שהחריף את המתח בין הרמטכ"ל דאז לשר ברק.

110 ראו הדוח בנושא מינוי הקצונה הבכירה, עמ' 53.

נושא הארכת הכהונה של הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, הופיע שוב בתקשורת בתחילת פברואר 2011, כאשר ראה"ם והשר ברק הודיעו לאלוף (מיל') גלנט על כוונתם לפעול לביטול מינויו, ולהתניע מחדש את הליך בחירת הרמטכ"ל. בראיונות לתקשורת אמר השר ברק, כי ההחלטה שלא להאריך את כהונתו של הרמטכ"ל דאז עד שימונה הרמטכ"ל הבא התקבלה לאחר שיקול דעת מעמיק ובשל "עניינים אתיים, נורמטיביים ומקצועיים" המיוחדים לרמטכ"ל דאז, ולא פירט במה מדובר. לדעת משרד מבקר המדינה, לא היה מקום לאמירה כאמור מפי שר ביטחון נגד רמטכ"ל מכהן טרם שהייתה מבוצעת ביסודיות ומעוגנת עובדתית. מצופה היה מהשר ברק, כמי שהרמטכ"ל פועל בכפיפות ישירה אליו, כי קודם כל יברר לעומק את הדברים, יציג אותם במישורין לרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, וידרוש ממנו את התייחסותו לדברים; זאת, טרם שהעלה את טענותיו בפומבי, ועל אחת כמה וכמה לפני שהסתיימו הבדיקות בפרשת הרפז.

ד. הפ"ע המפקדה הכללית גובשה לאחר עבודת מטה ארוכה של צה"ל. לאחר שהשר ברק חתם על ההפ"ע והיא פורסמה, עלתה מחלוקת ביחס לביטויים הנכללים בה. טענות שהשר ברק העלה, שלפיהן אישר את ההפ"ע בהיסח הדעת או שחתם עליה בשגגה, מצביעות על מצב בלתי תקין המחייב בחינה של עבודת המטה הנעשית בלשכת שהב"ט לאישור הוראות הפיקוד העליון. לא ניתן לבטל הפ"ע, שהיא בגדר דין, על ידי הודעה של אחד הגורמים החתומים עליה. עם זאת, בכפוף לתהליך המעוגן בהפ"ע עדכון פקודות, כאשר הנחה השר ברק במרץ 2010 לבטל את הפ"ע המפקדה הכללית ולהביא לאישורו נוסח מתוקן, היה על הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, להורות את הגורמים המתאימים בצה"ל להתניע מהלך להחלפתה בנוסח מתוקן ורלוונטי.

נושא הפ"ע המפקדה הכללית הוצג למשרד מבקר המדינה כאחד מסלעי המחלוקת הקשים בין השר ברק ובין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ולשכותיהם. למרות זאת, משעלתה מחלוקת ביחס לביטויים הנכללים בהפ"ע המפקדה הכללית הנוגעים לנושאים עקרוניים של כפיפות הרמטכ"ל וכפיפות צה"ל, לא נפגשו השר ברק והרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, בנושא זה במשך כ-10 חודשים כדי לפתור מחלוקת זאת. לדעת משרד מבקר המדינה, היה מקום שהשר ברק יידרש לנושא זה כשהתגלעה המחלוקת, ויוביל אותה במטרה לפתרה בהקדם.

משרד מבקר המדינה מציין, כי למרות טענותיהם הקשות של השר ברק ושל מר קורן, כי ביטויים מסוימים בהפ"ע המפקדה הכללית הם בניגוד לחוק יסוד: הצבא, מאז פרישתו של רא"ל (מיל') אשכנזי מתפקידו בפברואר 2011 ועד לסוף שנת 2011, לא נעשה דבר כדי לשנות את ההפ"ע, ובפועל, רק בסוף שנת 2011 הותנעה מחדש הפעילות לעדכון ההפ"ע, ובאמצע שנת 2012 חתם השר ברק על גרסתה העדכנית.

השר ברק נמנע מאישור חלק מהוראות הפיקוד העליון שהועברו לאישורו במשך כשנה כאמצעי להפעלת לחץ על הרמטכ"ל שיתקן את הפ"ע המפקדה הכללית. משרד מבקר המדינה מעיר, שדרך זאת איננה תקינה מבחינה ציבורית ומנהלית. באי-אישורן של הוראות פיקוד עליון חשובות העוסקות בייעודם ובתפקידיהם של מספר אגפים במטה הכללי, יש כדי לשבש את מהלך העבודה התקין בצה"ל. על השר ברק לפעול לכך שהוראות פיקוד עליון אלה יאושרו מוקדם ככל הניתן.

ה. במרץ 2010 הודיע השר ברק לרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, כי החליט למנות מבקר חדש למעלהב"ט. הרמטכ"ל דאז טען בפני השר, כי יש לו דעה שונה בעניין המינוי שתיכנן השר, והוא ביקש מהשר ברק להמתין עם המינוי עד חזרתו מנסיעת עבודה לחו"ל, כדי שיוכל לגבש את עמדת צה"ל בנושא. משרד מבקר המדינה מדגיש, כי סמכות המינוי של מבקר מעלהב"ט מוגדרת חד-משמעית, ושר הביטחון הוא הממנה אותו לתפקידו באישור הממשלה. בהמ"ב מבקר מעלהב"ט והפ"ע מבקר מעלהב"ט לא נכללת חובת התייעצות עם הרמטכ"ל, וכדברי ההסבר להחלטת הממשלה משנת 1984 על מינוי משרת מבקר מעלהב"ט אף צוינה חשיבות השמירה על עצמאותו ואי-תלותו בגורמים שאותם הוא מבקר. כלומר לא הייתה מוטלת כל חובה על השר ברק להתייעץ עם הרמטכ"ל בעניין מינוי מבקר מעלהב"ט, וכעולה מדברי ההסבר להחלטת הממשלה האמורה גם לא היה מקום לכך. לפיכך, משרד מבקר המדינה מציין, כי לא נדרשה עמדת צה"ל בעניין כפי שביקש הרמטכ"ל להביא. עם זאת, לדעת משרד מבקר המדינה, הואיל ומבקר מעלהב"ט מבקר במסגרת תפקידו גם את צה"ל (באותה עת טרם תוקנן ומונה המבקר הפנימי של צה"ל), והרמטכ"ל הסתייג מהמינוי וביקש להביא גם את השגותיו על המינוי המתוכנן עם שובו מחו"ל, טוב היה עושה השר ברק אילו איפשר לרמטכ"ל דאז להעלות את השגותיו בפניו.

ו. ב-22.8.10 הודיע השר ברק, כי ימליץ בפני הממשלה למנות את אלוף (מיל') גלנט למחליפו של רב-אלוף אשכנזי, וב-5.9.10 אישרה הממשלה את מינויו של אלוף יואב גלנט לרמטכ"ל ה-20 של צה"ל. לפי נתונים של מחלקת הסגל באכ"א, מיוני 2010 ועד לסיום תפקידו של הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ב-14.2.11, הוא מינה 170 קצינים לתפקידים בתקני אל"ם ותא"ל לעונת האיוש 2011. השר ברק לא אישר עד לסיום כהונתו של הרמטכ"ל היוצא 157 (92%) מתוך 170 המינויים האמורים. משרד מבקר המדינה מעיר, כי השר ברק נקט צעד חריג ולא שגרתי בכך שבאופן גורף לא אישר את המינויים לתפקידים בתקני אל"ם ותא"ל לעונת האיוש 2011, שסיכם הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, מיוני 2010 ועד לסיום תפקידו בפברואר 2011, קרי במשך שמונה חודשים. לדעת משרד מבקר המדינה, עצירת תהליך המינויים של הקצונה הבכירה בצה"ל למשך תקופה ארוכה שכזאת יוצרת קושי ממשתי וגורמת לפגיעה משמעותית ושלא לצורך בתהליכי העבודה התקינים בנושא המינויים בצה"ל, ויש בה כדי לפגוע בקצינים שנכללו ברשימות המינויים באותה תקופה ובמעמדו של הרמטכ"ל. כמו כן, היא הסלימה את האווירה הקשה ששררה ממילא בין שני האישים.

בעקבות החלטת הממשלה על מינויו כרמטכ"ל, סיים אלוף (מיל') גלנט כאמור באוקטובר 2010 את תפקידו כמפקד פיקוד הדרום, והחל בהכנות לתפקיד הרמטכ"ל. בתקופה שבה עשה אלוף (מיל') גלנט הכנות לתפקידו החדש מונה סגן רמטכ"ל והוכרו על ידי לשכת השר ברק על מינוי צפוי של דובר צה"ל. משרד מבקר המדינה מעיר לשר ברק, כי פעל בניגוד להפ"ע עקרונות הקידום בכל הנוגע למינויו של אלוף יאיר נווה לתפקיד סגן הרמטכ"ל, בכך שהתעלם מהרמטכ"ל המכהן באותה עת, רא"ל (מיל') אשכנזי, שהיה הרשות הממנה בתהליך המינוי לתפקידים בדרגת אלוף, ובכלל זה גם לתפקיד סגן הרמטכ"ל. זאת במיוחד כאשר מדובר במינוי לתפקיד בעל חשיבות כמו סגן רמטכ"ל, וגם אם אלוף נווה אמור היה לעבוד במשך תקופה לא ארוכה תחת הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי. בנוסף לזאת, מעיר משרד מבקר המדינה, כי השר ברק ואלוף (מיל') גלנט כרמטכ"ל המיועד נהגו שלא על פי המסד הנורמטיבי כאשר הודיעו פומבית על מינויו המתוכנן של אל"ם (מיל') ליאור לוטן לתפקיד דובר צה"ל, תוך התעלמות מהרמטכ"ל המכהן, רא"ל (מיל') אשכנזי, שהיה באותה עת הסמכות הממנה היחידה לתפקידי הקצונה הבכירה ובכלל זה לתפקיד דובר צה"ל. גם במצב הדברים הטעון שבין השר ברק לרמטכ"ל דאז לא הייתה הצדקה לדרך הפעולה המתוארת. משרד מבקר המדינה מדגיש, כי אין בהערות דלעיל משום הבעת ביקורת על עצם הבחירה והמינוי של אלוף יאיר נווה לתפקיד סגן הרמטכ"ל ועל הבחירה של אל"ם (מיל') ליאור לוטן לתפקיד דובר צה"ל, אלא על הדרך שבה נעשו הדברים.

ז. תהליך אישור הביקורים בצה"ל, המחייב תיאום בין לשכת שהב"ט ובין לשכת הרמטכ"ל, עמד גם הוא לא אחת, במהלך התקופה שנבדקה בביקורת זאת, במרכז של עימותים בין לשכת השר ברק ובין לשכת הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי. רא"ל (מיל') אשכנזי ואל"ם וינר הציגו בפגישותיהם עם נציגי משרד מבקר המדינה דוגמאות הממחישות לדעתם כי השר ברק ולשכתו לא אישרו לאישי ציבור שונים לבקר בצה"ל ולהיפגש עם הרמטכ"ל. מהעבר השני העלתה לשכת השר ברק טענות בנוגע לכך שביקורים התקיימו בצה"ל ללא התיאום הנדרש מול לשכת השר ברק.

בביקורת עלה, כי רוב רובן של הבקשות (כ-300 בקשות) - למעט בודדות - לאישור ביקורים בצה"ל בשנת 2010 אושר על ידי לשכת השר ברק. בבדיקה של בקשות מספר לאישור ביקורים, שהוצגו בפני משרד מבקר המדינה כשנויות במחלוקת, כפי שתואר לעיל, לא נמצא כי השר ברק מנע ביקורים אלה כדי להתנגח ברמטכ"ל, כפי שנטען. משרד מבקר המדינה מציין, כי שעה שהתהליך לאישור ביקורים בצה"ל של גורמים רשמיים ישראליים, ולפיו שהב"ט הוא המוסמך לאשר ביקורים אלה, מעוגן בפקודות, הרי שהנוהג שלפיו לשכת שהב"ט נדרשת לאשר פגישות של חיילים עם גורמים רשמיים - ככל שפגישות אלה מתקיימות מחוץ לצה"ל - אינו מעוגן. לדעת משרד מבקר המדינה, ראוי לעגן בפקודות צה"ל את הנוהג האמור.

ח. משרד מבקר המדינה מעיר, כי נוכח מעמדם ותפקידם, הן של השר ברק והן של הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, הייתה מוטלת על שניהם, ועל השר ברק במיוחד - נוכח מעמדו הבכיר יותר - האחריות להבטיח שיתוף פעולה ענייני ביניהם.

לדעת משרד מבקר המדינה, נוכח מודעותו של ראש הממשלה למערכת היחסים העכורה בין השר ברק ובין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ונוכח החשש לפגיעה בתפקודה התקיין של מעהב"ט, והפגיעה האפשרית של מערכת היחסים הקשה הזאת באמון הציבור במענהב"ט, ראוי היה, כי ראש הממשלה ילבן עם שני האישים כבר באפריל ובמאי 2010 את טיב היחסים ביניהם ואת טענותיהם. ככל שהלך המשבר והחריף, תוך שעניין זה תפס גם ממד ציבורי רחב בתקשורת, מצופה היה מראה"ם להתערב במשבר לפתרונו ללא שיהוי נוסף, בייחוד נוכח האתגרים הביטחוניים שעמדו ועדיין עומדים לפתחה של מדינת ישראל.

5. מצופה משני בעלי תפקידים מרכזיים אלה, שר ביטחון ורמטכ"ל, שיתעלו מעל החיכוכים האישיים וימצאו את הדרך הנאותה לעבודה משותפת, כדי שהעיקר בעיסוקם הציבורי יהיה בבעיות הביטחוניות ולא ביחסים מוחצנים שיהפכו לכאורה לעיסוק מרכזי על סדר היום הלאומי. ראוי היה שמצב היחסים הטעון, הקשה והמתמשך בין השר ברק והרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, היה מוצא פתרונו בין שני האישים, ובמידה גוברת של יוזמה מצד השר ברק ואף במעורבות מצד ראש הממשלה.

6. משרד מבקר המדינה מדגיש, כי מערכת היחסים ששררה בין השר ברק לבין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ובין לשכותיהם, עכורה ומורכבת ככל שתהיה, לא הייתה יכולה לשמש צידוק להתנהלות הפסולה של איסוף המידע אודות השר ברק וסביבתו על ידי עוזר הרמטכ"ל דאז, אל"ם וינר, בידיעה - ולו חלקית - של הרמטכ"ל דאז רא"ל (מיל') אשכנזי, ולהתנהלותם של הרמטכ"ל דאז ועוזרו בקשר למסמך הרפז כפי שתוארו בדוח זה. גם העובדה שנמצאו פגמים בהתנהלות השר ברק כלפי הרמטכ"ל דאז, כפי שפורטו לעיל, לא היה בה כדי להוות עילה כלשהי ולהצדיק התנהלות כאמור של הדרג הצבאי כלפי הדרג המדיני הנבחר.

ט. טענות הדדיות של השר ברק ושל הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, בדבר תכנית פעולה של כל אחד מהם נגד השני

השר ברק ומר קורן, מצד אחד, וכן הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ואל"ם וינר, מצד שני, התייחסו למסמך הרפז כאל מסמך המשקף תכנית פעולה שגובשה על ידי הצד האחר, או סביבתו. כמו כן, התייחסו הצדדים לאירועים שונים שהתרחשו ביניהם ככאלה שמחבר אותם חוט מקשר הנובע מהתכנית של הצד השני. לפי תפיסת השר ברק, כפי שהביע אותה בפני מבקר המדינה דאז, הרמטכ"ל דאז ואל"ם וינר ואנשים המקורבים אליהם עמדו מאחורי תכנית רחבה אשר נועדה למנוע את בחירת אלוף יואב גלנט לתפקיד הרמטכ"ל, ולהביא לכך שהרמטכ"ל דאז ימשיך לכהן שנת כהונה חמישית. עוד נועדה התכנית, לפגוע בו ובמר קורן, ומסמך הרפז "הומצא בסביבת הרמטכ"ל דאז" כחלק מתכנית זאת. השר ברק ומר קורן ייחסו בדיעבד אירועים שונים שהתרחשו במערכת היחסים שלהם עם הרמטכ"ל דאז ועם אל"ם וינר, וכן פעולות שונות דאז שהשניים עשו לתכנית זאת, והצביעו בדיעבד על כך שמסמך הרפז היה חלק מהתכנית, ואף

הביא לידי ביטוי חלק ממנה. לפי תפיסת הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, בבסיס התנהלותו של השר ברק ולשכתו עמדה תכנית השר לפגוע במעמדו שלו כרמטכ"ל מכהן עד כדי להביאו "ללכת הביתה" או לסיים את תפקידו "חבול וחבוט"; מר קורן הובא לתפקידו על ידי השר ברק כדי שיפעל למימוש תכנית זאת באופן כוחני; ומסמך הרפז נכתב על ידי מישהו מסביבת השר ברק, ועל פי גישתם של הרמטכ"ל דאז ואל"ם וינר ואנשים נוספים שנחשפו אליו הוא נתפס כ"משקף מציאות קיימת שרבים מאוד היו מודעים אליה...". לפי תפיסת הרמטכ"ל דאז "מציאות זו נוצרה על ידי שר הביטחון".

(1) טענות השר ברק

א) בפגישותיו עם מבקר המדינה דאז ועם נציגי משרד מבקר המדינה מ-31.10.10 ומ-18.11.10 מסר השר ברק את עמדתו בנוגע למסמך הרפז. להלן עיקרי דבריו: המסמך הומצא בסביבת הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, לאחר שבאפריל 2010 הודיע השר ברק לרמטכ"ל שלא ימשיך לכהן בתפקידו שנה נוספת (חמישית). להערכתו של השר ברק, ביסוד הכנת המסמך הייתה מחשבה מתחכמת שמטרתה לזרוע את החשש שלשכת השר ברק נגועה בניסיון למנות רמטכ"ל חדש באופן לא ראוי; והיה במסמך ניסיון לפגוע בקריירה של אלוף יואב גלנט, לפגוע בשר ברק ובראש המטה שלו מר קורן, כאשר המטרה האמיתית היא להשיג כהונה של שנה נוספת לרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, בלי שיהיו לכך טביעות אצבעות ברורות שזה נובע מבקשה של הרמטכ"ל. בפעולות אלה רואה השר ברק ניסיון להפקיע מהדרג המדיני הנבחר את הסמכות ואת האחריות לבחור רמטכ"ל חדש.

השר ברק הוסיף בעניין זה בפגישתו עם מבקר המדינה דאז ועם נציגי משרדו מ-25.9.11 באומרו, בין השאר, "אני רואה פה בצד של פרשת הרפז עצמה שהיא נראית לי יותר ויותר, אני אומר בכאב, פרשת אשכנזי, הייתי מקווה שזה לא יהיה ככה, אני רואה קודם כל 'פוטש'^[11]; אני רואה קשר משבש סדרי שלטון במדינה שיש בו את כל האלמנטים שישנם בקשר... ההתנגדות ל[אלוף] גלנט כמזעזעם לסגן הרמטכ"ל... [בנושא זה ראו בהמשך] [היא] הניסיון הראשון לסכל את נוכחותו שם בתוך אותה 'Plan' יותר רחב להביא לכך שלא תהיה החלפה של הרמטכ"ל כפי שהחליטה הממשלה, ושתישלל האפשרות מהדרג המדיני לפעול כפי שהחוק מורה לו ומסמיך אותו לפעול להחלפת הרמטכ"ל... אחרי שזה צלח חלקית במובן שהוא לא התמנה לסגן הרמטכ"ל... מרגע שהוא [אלוף] גלנט החליט להישאר הוא יצר מצב שרק חצי מהעניין נפתר... ואז באה הכנת, מה שנראה לי כמו מטען צד של מסמך הרפז, שהוכן חודשים ארוכים קודם... זה היה הניסיון השני, גם הוא במובן מסוים כמעט וצלח, כמו שקראתי... במפגש עם קציני צה"ל בערב ראש השנה שעבר [2010]".

בפגישותיו עם מבקר המדינה דאז ועם נציגי משרד מבקר המדינה מ-25.9.11, מ-20.12.11, ומ-24.7.12 הוסיף השר ברק, כי לפי מידע שהגיע לידיעתו, בסביבת הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, פעל "צוות" שכלל את רעיית הרמטכ"ל דאז, עיתונאים אחדים, את סא"ל (ברדימ) הרפז ואת אל"ם וינר, ואשר "לקח על עצמו את הפרויקט של שנה חמישית ל [רא"ל] (מיל') אשכנזי"; וכן, פעל לאסוף חומר מכפיש על השר ברק "כחיפוש שיטתי של דברים".

111 PUTSCH - על פי המילון המקוון "רב-מילים": "הפיכה, מרידה; הפלת המשטר או ניסיון להפילו בכוח הזרוע על ידי קבוצה קטנה, לרוב של אנשי צבא".

ב) השר ברק התייחס לפרשת מסמך הרפז עוד קודם לפגישותיו עם מבקר המדינה דאז, בטקס הרמת כוסית לכבוד ראש השנה תשע"א, שהיה ב-2.9.10. בפורום המטה הכללי. בנוגע למסמך הרפז ציין השר ברק, בין השאר: "בעניין הזה אני רוצה לומר כמה מילים שממוקדות רק בדבר הזה, ואולי הן לא פשוטות, הן נראות לי חשובות להיאמר. אני באמת מברך על החקירה המהירה של המשטרה והגעתה למסקנות. יחד עם זאת, אני לא יכול שלא להיות מודאג מניסיון שנעשה על ידי מספר קצינים בכירים בסדיר ובמילואים לעצור ולדחות את תהליך המינוי של הרמטכ"ל הבא ולהשפיע באופן לא לגיטימי על תוכנו, ניסיון שכמעט צלח. זהו מהלך נפסד שטלטל את המדינה במשך מספר שבועות, נגרם נזק עמוק לאמון של הציבור בצה"ל וגם במפקדיו. גם עכשיו המקרה הזה לא נראה לי פשוט. הוא עדיין משאיר סימני שאלה רבים וקשים גם לאחר שהמשטרה סיימה את חקירתה, ובעיניי הוא מהווה תמרור אזהרה למי שחפץ בחיים במדינה דמוקרטית שבה הדרג הצבאי כפוף לדרג המדיני".

השר ברק הוסיף, כי בכוונתו למנות צוות בדיקה בראשות אלוף (מיל') יצחק בריק, כדי שימליץ בפניו בהקדם על הצעדים שיש לנקוט כדי להבטיח שדברים כאלה לא יישנו¹¹². הוא סיים את דבריו בעניין מסמך הרפז, באמרו: "חוק יסוד: הצבא הוא הקצר ביותר בספר החוקים שלנו. מצוין בו שצה"ל יגן על מדינת ישראל, שהרמטכ"ל הוא הדרג הפיקודי העליון בצבא, שצה"ל נתון למרותה של הממשלה והרמטכ"ל כפוף לשר הביטחון. בכוונתי לעמוד על הדברים הפשוטים הללו, שהם יסוד הדמוקרטיה, באופן נחרץ והחלטי". היועץ לתקשורת של השר ברק הוציא באותו יום לכתבים הצבאיים, לכתבים המדיניים ולמערכות של אמצעי התקשורת הודעה, ובה דבריו דלעיל של השר ברק בנוגע למסמך הרפז.

יצוין, כי בעקבות דבריו אלה של השר ברק, שוחח איתו טלפונית (2.9.10) הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי. מעיון בתמליל שיחת הטלפון של לשכת הרמטכ"ל התברר, כי הרמטכ"ל אמר לשר ברק, בין השאר, כי הוא רואה את דבריו כהטחת אשמה בצבא, בקצינים בכירים ובו, "ובאיזה ניסיון לפוטש"; כי אלופים במטה הכללי, שהם קצינים בכירים, נכנסים אליו (לרמטכ"ל) ושואלים אם עשו "פוטש"; כי דבריו של השר ברק מתפרשים ככתב אישום נגד המטה הכללי והעומד בראשו, וגם הפצ"ר אומר זאת לרמטכ"ל דאז; וכי צריך למצוא דרך לתקן את דבריו של השר ברק, או להבהירם. השר ברק אמר בתגובה, בין היתר, כי "אין דרך לראות את זה שאני באמת אומר שיש קבוצה של אנשים, גם ארז [אל"ם וינר], גם אל"ם (מיל') סיבוני וגם [סא"ל (מיל')] הרפז, ששניים מהם אני אפילו לא מכיר"; אי-אפשר לטעות במה שאמר על הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ועל הקצינים הבכירים האחרים; שלא אמר שפורום המטה הכללי עושה מרד ואינו מאשים בשום האשמות קולקטיביות; וכי היות שקרא את דבריו מדף כתוב, הוא בטוח שמה שכתב שם הוא מדויק ולא דבר שאלתר באותו רגע. השר ברק השיב בחיוב על בקשתו של הרמטכ"ל דאז להבהיר את דבריו.

112 אלוף (מיל') יצחק בריק משמש בתפקיד נציב קבילות החיילים. לפי הודעה של יועץ שהב"ט לתקשורת, ב-5.9.10 חתם השר ברק על כתב מינוי לוועדת הבירור הפנימית בראשות אלוף (מיל') יצחק בריק, שתבחן את ההיבטים המערכתיים והערכיים בפרשת המסמך המזויף (להלן - ועדת בריק). בהודעה זאת צוינו, בין היתר, גם שמות חברי הוועדה, וכי היא התבקשה להעביר את המלצותיה ומסקנותיה לשר ברק עד ל-7.10.10. ב-6.9.10 הוציא היועץ לתקשורת של השר ברק הודעה נוספת ובה נאמר, בין היתר, כי לאחר שפורסם דבר ההקמה של ועדת בריק, פנה היועץ לממשלה, מר יהודה וינשטיין, אל השר ברק וביקשו שעד השלמת פעולות נוספות באחריות גורמי המשטרה ואכיפת החוק, ועדת בריק תימנע מזימון עדים ובקשת חומר; וכי לפי ההערכה מדובר בעיכוב זמני קצר. בעקבות הודעת מבקר המדינה דאז מ-25.10.10 לשר ברק ולרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, על החלטתו לפתוח בבדיקה בנושא פרשת הרפז על היבטיה השונים ובעקבות בקשתו של מבקר המדינה דאז, הקפיא השר ברק את הפעילות של ועדת בריק.

ב-4.9.10, במוצאי שבת, הוציא יועץ התקשורת של השר ברק הודעה, ובה הביא קטעים נוספים מדברי השר ברק בפני פורום המטה הכללי מ-2.9.10 בנוגע לרמטכ"ל דאז ובנוגע למטכ"ל. בין השאר הובאו דברי השר ברק הבאים: "מניסיוני והיכרותי איתכם ועם הרכבים בעבר של המטכ"ל לאורך הרבה מאוד שנים, יושבת פה חבורה מצוינת, מונעת מתחושת שליחות ואחריות, עם הבנה עמוקה של תהליכים והיבטים ביטחוניים מקצועיים, וגם היבטים שמעבר לתחום המקצועי המידי. יצא לי השבוע להופיע בוועדה של אותו שופט טירקל שדן במשט... חברי הוועדה שאלו אותי על המטכ"ל בהשוואה למטכ"לים הקודמים שאני הכרתי, ואמרתי להם: תראו אני הייתי חבר במטכ"ל שהיו בו הרבה דעות במשך 10 שנים, ואחרי זה הייתי רמטכ"ל של מטה כללי שהיה מאוד דעתני וכל דיון מטכ"ל היה מין סיעור מוחות פראי על כל הנושאים שבעולם. יחד עם זאת, אני אומר לכם באחריות שאני מקשיב היום כשר הביטחון לעומק העבודה, לעומק החשיבה, לשיטתיות ולמקצועיות של הגישה ושל תוצאות העבודה. יש לנו מטכ"ל יוצא דופן באיכותו. אין שום מקום לדאגה, לא היום ולא לקראת העתיד, עם האיכות האנושית מסביב לשולחן הזה".

כמו כן הובאו בהודעה האמורה דבריו של השר ברק בנוגע לבחירת אלוף (מיל') גלנט לרמטכ"ל, ובהם נאמר, בין השאר, כי היו הרבה מועמדים ראויים ומוכשרים לתפקיד, אולם "מתוך שיקול דעת כולל ומתוך הכרה בעובדה שבסוף אפשר לבחור רק באחד... הגעתי למסקנה שהבחירה הנכונה היא יואב [גלנט]". השר ברק הוסיף: "לרמטכ"ל המכהן, גבי [אשכנזי], נותרה עוד חצי שנה שמסכמת עשייה עתירת הישגים ופורייה, ואני בטוח שגם איתכם, ואני מבטיח שגם איתי, צריך יהיה לפעול יחד בנושאים מבצעיים ומקצועיים, ככל שידרש".

ג) בהתייחסותו מ-17.4.12 לטיוטת דוח הביקורת ציין השר ברק, כי לדעתו ממצאי טיוטת דוח הביקורת "חושפים פרשה חסרת תקדים בחומרתה, הן בהיבט הציבורי והן לכאורה בהיבט הפילי".

לדעת השר ברק: (1) הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, "היה מעורב באופן פעיל ואקטיבי, כמי שעמד במוקד הפעולה של איסוף חומרים מכפישים על שר הביטחון ועל קצינים בכירים אחרים, ואף הזמין, עודד והמריץ את אנשיו [סא"ל (בדימ')] הרפז ואל"ם וינר, למסור לידינו את החומרים ובהמשך אף לפרסם חומרים מכפישים כנגד שר הביטחון". לדעת השר ברק, העובדות שלפיהן הרמטכ"ל דאז אשכנזי היה זה שביקש מסא"ל (בדימ') הרפז "נייר", הרמטכ"ל היה זה שהפנה את סא"ל (בדימ') הרפז לאל"ם וינר, והעובדה שבהמשך התקיים קשר רציף בין סא"ל (בדימ') הרפז לאל"ם וינר, מלמדות, כי "הרמטכ"ל לשעבר עמד למעשה בראש הפירמידה של הפעילות הבלתי חוקית והיה חלק בלתי נפרד ממנה"; (2) "המטרות והיעדים שלשם השגתם נקשר הקשר בין הרמטכ"ל לשעבר, עוזרו, אל"ם וינר, [סא"ל (בדימ')] הרפז ואנשים נוספים" כללו את "המטרה העיקרית - הארכת כהונת הרמטכ"ל לשעבר בשנה חמישית"; "האמצעי הראשון [להשגת המטרה] - סיכול יכולתו של הדרג המדיני לקיים הליך סדור למינוי הרמטכ"ל הבא"; "האמצעי השני - פגיעה אישית בשר הביטחון, הכפשתו וכרסום בדימוי הציבורי שלו ובלגיטימיות של החלטותיו". זאת, "תוך קשירת קשר לפגוע בשר מכהן" ותוך "הפעילות הבלתי חוקית האמורה, נעשתה על דעתו ובידיעתו של הרמטכ"ל לשעבר"; (3) "התנהלות הרמטכ"ל לשעבר בפרשה זו חמורה במיוחד גם משום מעמדו כקצין בכיר ביותר בצה"ל. הוא פעל נגד פקודו, אלוף יואב גלנט, והוא החטיא פקוד אחר שלו - אל"ם וינר - שהיה כפוף אליו במישורין, כל זאת במסגרת חתירה לא לגיטימית להשיג לעצמו שנת כהונה חמישית, לערער סמכותו של השר הממונה עליו, ולשבש תהליך בחירת מחליפו, ולצורך כך אף לפגוע בשר הממונה עליו".

בהתייחסותו האמורה לטיוטת דוח הביקורת הוסיף השר ברק וציין, כי עיון בטיטת הדוח "מעלה תמונה קשה של מעורבות הרמטכ"ל לשעבר, עוזרו, אל"ם וינר ואחרים, בנוסף [סא"ל (בדימ')] הרפז עצמו, בזיוף 'מסמך הרפז' ובעשיית שימוש במסמך המזויף. הן על ידי העברתו לגורמים

אחרים בצה"ל ומחוצה לו והן על ידי הדלפתו לתקשורת, וכי לדעתו "הרמטכ"ל לשעבר ועוזרו אל"ם וינר היו מעורבים בזיוף 'מסמך הרפז' ובשימוש פסול בו".

השר ברק בהתייחסותו מ-17.4.12 לטיטת דוח הביקורת ציין עוד, כי "אין לקבל טענות על 'מערכת יחסים קשה' כנסיבות המצדיקות חריגה מסמכות והפרת כללי כפיפות ומשמעת בסיסים, מה עוד שהיום ברור, כי לא מדובר היה במערכת יחסים קשה, אלא במהלכים חתרניים, יזומים וחד צדדיים לפגוע בשר הביטחון". השר ברק הוסיף וציין, כי לגופו של עניין הדוגמאות שהובאו בחלק השני של הדוח הן דוגמאות מחיי היום יום שכל מערכת היררכית עלולה להתקל בהן. גם מערכת הביטחון ויחסי שרי הביטחון בעבר עם הרמטכ"לים בעבר ידעו אירועים רבים שכאלה, שהיריעה תקצר מלפרט, דא עקא, שמעולם לא גלשה מתיחות מסוג זה "למעשים המהווים ניסיון לשבש סדרי שלטון ולפעול בדרכים הלוקות לכאורה בממדים עבריינים כמפורט בחלק א' של טיטת הדוח". לדעת השר ברק "תופעה זו, שתמציתה קשר לשיבוש סדרי שלטון ומשפט תוך מתקפה בוטה על החוק... על כפיפות הרמטכ"ל לשר הביטחון, על ערכי צה"ל ורוחו ועל נורמות הפיקוד, היא מהות העניין"; השר ציין, כי לדעתו ההתרחשות (המתוארת בדוח הביקורת) לא הייתה "פרי יד המקרה וכי הצוות שהקיף את הרמטכ"ל לשעבר, בהשתתפותו ובהובלתו, פעל באופן אקטיבי ובשיטתיות כדי ליצור את החיכוך"; והוא ביקש להדגיש, כי "חובת הציות של הרמטכ"ל לשר הביטחון אינה עניין למדרג היררכי גרידא. מדובר בהיבט חוקתי מן המעלה הראשונה, המהווה נדבך בקיומה של דמוקרטיה תקינה. פעולת רמטכ"ל שאינה תואמת את הוראות שר הביטחון, מהווה פגיעה בשלטון החוק, וחריגה מסמכות". השר ברק הוסיף וציין בהתייחסותו הנ"ל, כי "ככלל שר הביטחון מקבל את הממצאים המפורטים בחלק ב' של טיטת הדוח ואת ההערות המכוונות כלפיו". והוא הודיע, כי "כבעבר ובדוחות קודמים, לא יחסס ליישם באופן מלא ודווקני כל מסקנה וכל לקח המתבקשים מטיטת הדוח".

2) טענות הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי

בהתייחסותו מ-25.6.12 לטיטת דוח הביקורת ציין רא"ל (מיל') אשכנזי, כי בראייתו במרכז הפרשה ניצבת תכנית השר ברק לפגוע במעמדו של רמטכ"ל מכהן עד כדי להביאו "ללכת הביתה" או לסיים את תפקידו "חבול וחבוט". תכנית שחתרה תחת האינטרס המרכזי שעליו מופקד שר הביטחון - ביטחון המדינה, והיא היוותה את הרקע שאיפשר והוליד את הקשר עם סא"ל (בדימ') הרפז ואת מסמך הרפז. בהתייחסותו האמורה ציין רא"ל (מיל') אשכנזי, כי "מסמך הרפז משקף מציאות קיימת שרבים מאוד היו מודעים אליה... מציאות זו נוצרה על ידי שר הביטחון". היא אפשרה לסא"ל (בדימ') הרפז "לבצע מניפולציה בדמות יצירת מסמך המבוסס על אותן שמועות ומציג חלק מהן לכדי תכנית כתובה (וזאת בהנחה שהמסמך זויף על ידי סא"ל (מיל') [צ"ל - (בדימ') הרפז]). מסמך הרפז לא ייצר מציאות אלא שיקף אותה ואף צפה אותה באופן תמוה, והוא בא לעולם על רקע החלטתו המודעת של שר הביטחון להכניס את צמרת הצבא ל'מרוץ' חסר תקדים לתפקיד הרמטכ"ל. החלטה זו אינה עומדת בחלל ריק. היא מהווה את שיאו של מהלך מתוכנן לפגוע במעמדו של הרמטכ"ל המכהן". רא"ל (מיל') אשכנזי הוסיף וציין, כי "את האירועים השונים שבהם עוסקת הביקורת [המדובר באירועים המוצגים בחלק ב' של דוח זה] יש לחבר לכדי 'תמונה כוללת' של מהלך לפגיעה ברמטכ"ל מכהן מתוך מטרה להתיש את כוחו ולגרום לו 'ללכת הביתה' או לסיים את תפקידו חבול וחבוט". עוד הוסיף וציין רא"ל (מיל') אשכנזי, כי מחיבור האירועים השונים שבהם עוסקת הביקורת עולה "התנהגות שיטתית מכוונת ומתוכננת... שנועדה לפגוע ברמטכ"ל [דאז] ולהחליש אותו גם במחיר של פגיעה בצבא". בהתייחסותה בעל פה מ-11.7.12 לטיטת דוח הביקורת ציינה באת כוחו של רא"ל (מיל') אשכנזי, כי אירועים רבים במערכת היחסים בין השר ברק לרמטכ"ל דאז, וכן אירועים נוספים שלא קיבלו

ביטוי בטייטש דוח הביקורת, "אירעו לפני שמסמך הרפז הגיע, לפני שמסמך הרפז התגלה או פורסם וללא שום קשר אליו", והם מצביעים על כך "שהייתה פה החלטה של שר לפגוע ברמטכ"ל מכהן". בהתייחסותה בעל פה מ-12.7.12 לטייטש דוח הביקורת הבהירה באת כוחו של רא"ל (מיל') אשכנזי בעניין זה, כי גם אם כל אחד מהאירועים האמורים לא נעשה "מתוך כוונה לפגוע ברמטכ"ל, אלא מתוך כוונה" אחרת, "אחר כך משתמשים בענישה על זה שהרמטכ"ל לא נענה לזה, הדבר הזה יוצר ומחבר את הדפוס של פעולה, של פגיעה ברמטכ"ל, ותוצאות שאנחנו מכירים אותם".

בהתייחסותו בעל פה מ-23.7.12 לטייטש דוח הביקורת ובהתייחס לשאלה ממתי הוא יודע על קיומה של "תכנית פעולה" (לפגוע במעמדו שלו כרמטכ"ל המכהן) אצל השר ברק השיב רא"ל (מיל') אשכנזי, כי "זה לא דבר שמתגבש ביום אחד, כתובנה אחת". יש "דפוס" התנהלות של השר ברק במספר אירועים. "האירוע הבולט שאני רואה אותו הוא אחרי הויכוח על מינוי סבב קיץ 2009. זה לא [הליך מינוי] סגן [רמטכ"ל בשנת] 2009... זה סבב המינויים של [שנת] 2009. מיד אחרי זה יוני [קורן] מגיע, וזה רק מחריף. אני שומע כבר סיפורים על קרדיט ועל מר ביטחון, פופולאריות. אני רואה דפוס שמסביר את הדבר הזה. אני לא יכול להגיד שראיתי איזו תכנית מהיום הראשון, אבל זה מדרדר, זה מחמיר, ובעצם זה מתחיל להיות דבר שיטתי - לפגוע, להראות מי קובע... לפגוע בסמכות של... אלה לא אירועים מקריים, יש קו שמחבר בניהם... הדלפות... מבטלים פגישות עבודה... זה רצף של דברים, זה לא קורה במכה אחת. מ-2010 כבר ברור לי לגמרי שזה קומביין וזה מכבש... העניין של ההודעה על השנה החמישית. לדעתי, כבר אז זאת החלטה שאני מפריע... לי אין ספק ש[השר] ברק מודיע את ההודעה עם [דובר צה"ל דאז, תא"ל (מיל')] אבי בניהו... הוא לא סבל שיש רמטכ"ל שחושב שהוא צריך לעמוד על זכותו למנות סגן הרמטכ"ל... זה היה ברור לי לגמרי כבר בקיץ 2009... שעצרו את המינויים... במעלה 2009, וזה מחריף מסוף 2009".

בפגישות של הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, מ-31.10.10 ומ-7.11.10 עם מבקר המדינה דאז ועם נציגי משרד מבקר המדינה, אמר הרמטכ"ל דאז, בנוגע למסמך הרפז, כי לדעתו הסוגיה אינה רק מסמך הרפז, אלא הפרשה על כל היבטיה, לרבות מערכת היחסים בין לשכת הרמטכ"ל ובין לשכת השר ברק. לדבריו: "אני לא חושב שהבעיה המרכזית היא דווקא הסיפור של המסמך הזה... אני חושב שהבעיה המרכזית היא התהליך והאווירה וכל מה שקרה". בפגישותיו של הרמטכ"ל דאז עם מבקר המדינה דאז ונציגי משרדו מפברואר 2011 הוא הוסיף כאמור, כי הוא לא כתב את מסמך הרפז, לא זיף אותו ולא הדליף אותו. הוא ציין, כי כאשר קרא את המסמך לראשונה הוא לא ידע שהוא מזויף, ובעיניו המסמך תיאר מציאות. הדברים שנכללו במסמך התממשו. לדבריו (7.11.10): "לא ניתן להסביר איך סעיף אחר סעיף מתבצע"; "מישהו שאל, אז איך קרו כל הדברים?". הרמטכ"ל דאז, אמר גם (16.2.11), כי הוא לא ידע מהיכן הגיע המכתב; הוא חשד מהיכן זה בא, אך לא יכול היה לומר בדיוק מי כתב אותו. הוא הוסיף: "אני כמובן מקבל את חקירת המשטרה שהוא [הרפז] זיף אותו, שהוא כתב אותו, אם כי אני אומר לכם, לפי דעתי, יש שם דברים שאני לא יודע לענות עליהם, ולא רק אני, דרך אגב, לא יודע לענות עליהם... יש שם דברים שאני יודע להגיד, איך עשו קמפיין שלילי ואחרי איזה חודש ומשהו, ביולי [2010] מופיעים כתבות על בני [גנץ], גם בדרג המבצעי וגם על הדרך. איך זה יכול להיות? או שלגדי [איזנקוט] הציעו להיות סגן רמטכ"ל. האם גדי שמע הצעה להיות סגן רמטכ"ל? שמע גם שמע ולא רק מהשר [ברק]. אני לא ידעתי את זה. אני יודע את זה בדיעבד". בפגישתו מ-23.2.11 עם מבקר המדינה דאז ונציגי משרדו, הוסיף רא"ל (מיל') אשכנזי, כי באפריל ומאי 2010 הגיעו לאוזניו שמועות על כך שבסביבת השר ברק פועל "פורום" הכולל יחצ"נים ועורכי דין שונים שמעורבים בהליך מינוי הרמטכ"ל".

כאמור, בעדותו האחרונה במשטרה מ-28.8.10 אמר הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי (בתשובה לשאלה: "האם כשקיבלת את המסמך ידעת שהמסמך מזויף?"), כי חשב שיש במסמך תכנית פעולה "שמתממשת אחד לאחד". הוא ציין בהקשר לכך דוגמאות, ובין השאר, כי לא ידע על זימון שני מועמדים נוספים לראיונות אצל השר ברק לתפקיד הרמטכ"ל ונדע לו על כך מפי אלוף אבי מזרחי (סעיף ז' בנוסח מסמך הרפז המפורט לעיל); וגם הסעיף הנוגע לאלוף דאז בני גנץ (סעיף יג' בנוסח מסמך הרפז המפורט לעיל), התממש כחודש אחרי העברת המסמך ללשכת הרמטכ"ל, ואז הראה לאלוף דאז, גנץ, את המסמך. בתשובה לשאלת החוקר: "מי עומד מאחורי המסמך?", השיב הרמטכ"ל דאז: "אני חושב מישהו מלשכת השר [ברק]". כשנאמר לו על ידי חוקרו: "אני אומר לך שבועז [הרפז] כתב את המסמך", השיב הרמטכ"ל דאז, כי סא"ל (בדימ') הרפז לא כתב את המסמך, והוא "חושב שמישהו מאוד מקורב לתהליך כתב זאת". בהמשך של עדותו אמר דברים דומים: "לדעתי בועז לא יכול לכתוב. לדעתי זה רק אדם שידע שזה יכול לקרות... רק מישהו שהיה קרוב לתהליך ואמרתי לכם מאיפה". גם בפגישתו עם מבקר המדינה דאז ונציגי משרדו מ-22.9.11 אמר רא"ל (מיל') אשכנזי, כי "אני עד היום לא מאמין, דרך אגב, שהוא [הרפז] זייף את זה. זה ברור לי. אני לא מאמין שהוא כתב את המסמך הזה. לצערי, הדבר הזה לא קיבל תשובה". הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, נשאל "מי כתב את המסמך?" והשיב "אני יכול לחשוב שזה מישהו מהצד שרצה לממש את ההליך הזה [לפגוע ברמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי]".

בהתייחסותה בעל פה מ-12.7.12 לטיוטת דוח הביקורת ציינה באת כוחו של רא"ל (מיל') אשכנזי, כי מדיניותו ומעשיו של הרמטכ"ל דאז לא מתיישבים "עם איזו פעולה לאיסוף חומר... איפה כן [רא"ל (מיל')] אשכנזי מגלה עניין? מגלה עניין לקבל את המידע שאומרים לו שיש תכנית סדורה לפגוע בו... זה לא בא מתוך חלל ריק, זה לא שיום אחד אומרים לו - תשמע, יש תכנית. גם אז כל אחד היה רוצה לראות. אבל, זה לא המצב, זה על רק מציאות. אני לא סתם הדגשתי בפניכם רצף של אירועים שקורים לפני מסמך הרפז בכלל נולד... יושב הרמטכ"ל, חווה על בשרו פעולה שיטתית של פגיעה במעמד שלו, של ניסיון לפגוע בו. באים ואומרים לו - תשמע, יש מסמך שמציג את התכנית הזאת. עכשיו שימו יד על הלב ותגידו מי מכס לא היה רוצה לראות את הנייר הזה? יש מישהו שיכול ביושר להגיד שהוא לא היה מתעניין לראות את הנייר הזה? ... זה לא מעורר באמת סקרנות אצל כל אחד לדעת שיש נייר עליו, נגדו? עכשיו, אם לא היה לזה רקע... ואם זה לא היה משקף מציאות של שנה אחורה, מי היה מייחס לזה משמעות? אז, כמו שהשר מציג, היו זורקים את זה לפח".

בפגישותיו של רא"ל (מיל') אשכנזי עם מבקר המדינה דאז ונציגי המשרד מ-8.11.10, 30.10.10, 16.2.11 ו-23.2.11 הוא טען נגד ההאשמה של השר ברק בניסיון ל"פוטש". לדבריו, ייתכן ששגה בעניין המסמך, אולם "אני לא מכיר בספר החוקים של מדינת ישראל עבירה יותר חמורה ממה שהייתה כאן". הרמטכ"ל דאז אמר עוד, כי אחרי ששוחח על כך עם השר ברק הוא [השר ברק] הוציא אמנם לתקשורת תיקון, שלפיו התכוון לקצינים מסוימים, והוסיף: "אני אומר, מה הדבר הזה? אם המשטרה נתנה תשובה שאף אחד מצמרת צה"ל לא מעורב... למה אתה מטיח את הדבר הזה? למה?". הרמטכ"ל דאז, הוסיף גם בעניין זה, כי השר ברק חזר על טענת ה"פוטש" בתדריכים לעיתונאים. בעניין זה הוא הוסיף: "הרי הטענה על ה'פוטש' נכתבה בתקשורת... איך יכול להיות שאומרים על הרמטכ"ל שהוא עשה 'פוטש' ואף אחד לא אומר שום דבר. היעלה דבר כזה במדינת ישראל? לא רק ששר הביטחון מופיע, כשזה נאמר על ידי אחרים: ארי שביט, בסדר? אני לא אגיד איפה הוא שמע ומה הוא שמע ומי תדרך אותו; אבל זו הייתה טענה ציבורית בכל זאת". הרמטכ"ל דאז הזכיר שמות של עיתונאים נוספים ששמעו מהשר ברק את הטענה בנוגע ל"פוטש".

רא"ל (מיל') אשכנזי בהתייחסותו מ-25.6.12 לטיוט דוח הביקורת ציין, כי השר ברק החליט לגרום לרמטכ"ל מכהן "ללכת הביתה" או לסיים את תפקידו חבול וחבוט מטעמים אינטרסנטיים שלו"; הוא "פעל בדרך לא דרך מתחכמת ואף בלתי גונה, של פגיעה במעמדו של הרמטכ"ל בציבור ובתוך הצבא שעליו הוא מופקד והתשת כוחו. למטרה פסולה זו אף גויס הליך מינוי הרמטכ"ל שנוהל בדרך פסולה וכושלת באופן מובהק"; "לטובת קידום מטרה פסולה זו, שר הביטחון עשה שימוש פסול בסמכויות שהוענקו לו ונקט פעולות שפגעו בתפקוד השוטף של הצבא, ביכולת הרמטכ"ל לממש את אחריותו ובביטחון המדינה באופן ברור וישיר. למטרה זו שר הביטחון הורה על עצירת מינויים, אי קיום פגישות עבודה סדירות עם הרמטכ"ל, איסור על הרמטכ"ל לקיים פגישות חיוניות, עיכוב אישור הפ"עות, הדלפות של חומרים מסווגים, קיום הליך כושל (לא פחות) למינוי רמטכ"ל - הכול במטרה לפגוע ברמטכ"ל מכהן"; "פרסום ההודעה בדבר אי הארכת הכהונה ופתיחת ה'מירוץ' לתפקיד הרמטכ"ל כעשרה חודשים לפני תום כהונת הרמטכ"ל המכהן היא 'חצי הדחה'", וכי "בשימוש זה בסמכות אין לא תום לב ולא הגינות". רא"ל (מיל') אשכנזי הוסיף וכתב, כי השר ברק "הרשה לעצמו לנהוג כלפי הרמטכ"ל המכהן באופן כוחני ודורסני (הרבה יותר מאשר 'מידה מסוימת של אסרטיביות)', מבלי לקחת בחשבון את פוטנציאל גרימת הנזק ליחסי הצדדים ודחיקת לשכת הרמטכ"ל להתנהלות תחת מגננה, על כל המשתמע מכך ועל כל המשגים שנעשו עקב כך. אין מדובר כאן בטעות בתום לב אלא בהתנהלות מכוונת ותכליתית אשר השיגה את מטרתה". לדברי רא"ל (מיל') אשכנזי "אין שום טעם שיכול להצדיק החלטה של שר הביטחון להחליש את הרמטכ"ל. להפך, מחובתו של שר הביטחון לעשות כל הנדרש לשמור על מעמדו של הרמטכ"ל, לתמוך בו ולגבות אותו. אם שר הביטחון סבור שהרמטכ"ל אינו ממלא תפקידו כנדרש, הוא זכאי ואף חייב לנקוט בצעדים מתאימים לשינוי המצב, לרבות במקרה המתאים נקיטת הליכים להדחת הרמטכ"ל".

בהתייחסותו בעל פה מ-12.6.12 לטיוט הדוח ציין אל"ם ויגר בתשובה לשאלת נציגי משרד מבקר המדינה בנוגע למועד שבו זיהה כי קיימת "תכנית פעולה" של השר ברק כנגד הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, כי בתחילה "אני לא יודע שיש תכנית פעולה סדורה, כי דברים קורים תוך כדי... אני מזהה שיש מגמה... לא אירוע מקרי שמתווכחים על X או Y, כי קורה, מתווכחים על X או Y הרבה פעמים, המגמה מתחילה... איפה שהוא בתהליך מינוי סגן הרמטכ"ל הקודם [אלוף (בדרגתו דאז) בני גנץ]... בסופו של דבר, הוא ממונה, אבל כל התהליך שמתחיל סביבו. אז, מתחיל העניין [קיץ 2009]... זה לא רק מינוי סגן הרמטכ"ל, הרי זה תהליך שלם... זה סגן הרמטכ"ל, סביבו זה המינוי של האלופים שלא מאושרים, כל הסבב שלא מצליח לזווג... כולם התחילו להביא כל מיני כתבות וסיפורים על המינויים... חוסר מינויים. זה קורה באזור, פלוס מינוס, אחרי הבחירות, או סביב הבחירות. זה אומר אפריל-מאי 2009. זאת נקודת המוצא. אכן הראשה בו התהליך ככה מתנקז לנו זה תחילת 2010. שם... אז, אני זוכר את הטרמינולוגיה שהשתמשתי כבר, שעוברים מהמערכה החשאית למערכה הגלויה... אני מזהה... אז, לא הייתה לי כל התמונה, אז זיהיתי מגמה... עכשיו, המגמה הזאת שמתחילה גם סביב הגעתו של יוני קורן ומתחילה... אז, בעצם... אני חושב שתיארתי לכם את ההרגשה הזאת שאתה קם בבוקר ומחפש איפה יפתיעו לך. אני חושב שהשתמשתי במילים האלה. אתה קם בבוקר ומחפש איפה יפתיעו אותך, לא הסורים, לא האיראנים ולא כוח אל קודס. זה בא לך כל פעם בפניות שאתה לא מצליח בכלל... [מזהה תכנית] מתחילת 2010. הביטויים החיצוניים הבולטים זה פברואר [2010], ההודעה המאוד מוזרה נגד בניהו, אפריל [2010], ההכרזה הזאת של [השר ברק]... אתה לא [ממשיך] שנה חמישית, ואז פתאום מתחיל כל ה... של מינוי הרמטכ"ל שמונה-עשרה חודשים לפני סוף הכהונה. אז, כבר ברור לנו לחלוטין שיש פה תכנית. כשמגיע לנו מסמך, כפי שכונה 'מסמך הרפז', באזור תחילת מאי [2010]... אז אני רואה ביטוי... לחלק מהתכנית, כי חלק מהדברים אני עדיין לא יודע שקרו, והם קורים אחרי זה... היום קל לצייר את זה".

משרד מבקר המדינה מציין, כי הן השר ברק והן הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, טענו כל אחד, כי בבסיס התנהלותו של השני עמדה תכנית פעולה אשר מסמך הרפז היה חלק ממנה או שיקף אותה. לדעת השר ברק, המסמך "הומצא בסביבת הרמטכ"ל דאז" כחלק מתכנית רחבה יותר אשר נועדה להביא לכך שהרמטכ"ל דאז ימשיך לשנת כהונה חמישית, למנוע את בחירת אלוף יואב גלנט לתפקיד הרמטכ"ל ולפגוע בשר ברק ובמר קורן. לדעת הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, מאחורי המסמך עומד מישוהו מסביבת השר ברק, והמסמך שיקף תכנית פעולה לפגוע ברמטכ"ל דאז, במעמדו ובתפקודו, ולגרור לו לסיים את תפקידו מוקדם מהמתוכנן.

משרד מבקר המדינה מציין, כי בביקורת לא נמצא שהשר ברק או הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, התנהלו על בסיס תכנית פעולה שמטרתה הייתה לפגוע בצד השני, כפי שכל אחד תיאר. בביקורת לא נמצא, כי השר ברק גיבש תכנית פעולה לפגוע ברמטכ"ל דאז ולגרור לו לסיים את תפקידו לפני תום התקופה או לסיימו "חבוט וחבול" כטענת רא"ל (מיל') אשכנזי. בביקורת לא נמצא, כי הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, גיבש תכנית פעולה אשר נועדה להביא לכך שימשיך לשנת כהונה חמישית, ולמנוע בצורה בלתי חוקית, או על ידי "פוטש" כטענתו של השר ברק, את בחירת אלוף יואב גלנט לתפקיד הרמטכ"ל.

משרד מבקר המדינה מעיר, כי הטענות ההדדיות בדבר קיומה של תכנית פעולה נטענו על ידי שני הצדדים בעיקר על בסיס מידע חלקי, שמועות והערכות, אך ללא בסיס עובדתי מוצק שניתן להסיק ממנו ממצאים ממשיים, ברורים וחד-משמעיים. מצער שלמרות האחיזה הבלתי מבוססת בעובדות לקיומה של תכנית פעולה, שני הצדדים מאמינים (לפחות כפי שהם מציגים זאת) באמונה שלמה בקיומה של תכנית כוללת שכזו, עד כדי סכנה של עיוות מציאות והעצמת אירועים, לרבות שוליים, מעבר לממדים האמיתיים שלהם.

חלק ג'

תהליך בחירת הרמטכ"ל ומינויו

1. מבוא

בהתאם לחוק יסוד: הצבא, הרמטכ"ל הוא הדרג הפיקודי העליון בצבא, הנתון למרות הממשלה וכפוף לשהב"ט. לעניין מינוי הרמטכ"ל לתפקידו, נקבע בחוק יסוד: הצבא, כי "ראש המטה הכללי יתמנה בידי הממשלה לפי המלצת שר הביטחון". כן נקבע באותו חוק, כי: "הצבא נתון למרות הממשלה", וכי "השר הממונה מטעם הממשלה על הצבא הוא שר הביטחון". מינוי הרמטכ"ל נתון אפוא בידי הממשלה ולשיקול דעתה. בהקשרו של דוח ביקורת זה יצוין, כי לתהליך בחירת הרמטכ"ל ה-20 של צה"ל הייתה השפעה מכרעת על חחרפת היחסים שבין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ולשכתו, ובין השר ברק ולשכתו, ובו-זמנית הושפעה התנהלות התהליך ממערכת היחסים ששררה ביניהם.

ועדה מייעצת למינויים לתפקידים בכירים (להלן - הוועדה המייעצת) בראשות שופט בית המשפט העליון (בדימ'), הפועלת מכוח החלטת ממשלה מ-30.5.06, מייעצת לממשלה ולראה"ם לעניין מינויים לשבעה תפקידים בכירים שממנה הממשלה, וביניהם הרמטכ"ל¹¹³. מטרת עבודתה של הוועדה היא להבטיח את טוהר המידות, ובין השאר, כי לא ייעשו מינויים לא ראויים מסיבות כגון: זיקה אישית, זיקה עסקית או זיקה פוליטית לגורמים בממשלה. בנוגע לדרך עבודת הוועדה המייעצת, נקבע בהחלטת הממשלה האמורה, כי ראה"ם או השר המציע את המינוי מעבירים לוועדה את תולדות חייו של המועמד וכן טופס (שאלון) שממלא המועמד; וכי הוועדה תדון ותמסור את חוות דעתה לראה"ם ולשר המציע את המינוי, ומזכיר הממשלה יביא את חוות דעת הוועדה לידיעת חברי הממשלה. בפועל, נוהגת הוועדה המייעצת לראיין את המועמד לתפקיד, וכן מופיעים בפניה השר המציע את המועמד או ראה"ם, ממלא התפקיד היוצא, ולפי הצורך גם גורמים נוספים. בתקופת ביקורת זאת עמד בראש הוועדה המייעצת שופט בית המשפט העליון (בדימ'), יעקב טירקל.

כאמור, ב-22.8.10 - כחצי שנה לפני מועד סיום תקופת ארבע השנים של כהונתו של הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, מכוח החלטת הממשלה¹¹⁴ - הודיע השר ברק לממשלה, כי הוא ממליץ למנות את אלוף (מיל') יואב גלנט, מפקד פיקוד הדרום דאז, לרמטכ"ל ה-20 של צה"ל עם סיום תפקידו של הרמטכ"ל המכהן, שהיה צפוי ב-14.2.11. ב-23.8.10 פנה השר ברק ליושב ראש הוועדה המייעצת בבקשה שתדון במועמדותו של אלוף (מיל') גלנט לתפקיד הרמטכ"ל הבא.

בעקבות טענות שהופנו לוועדה המייעצת, שלפיהן במסגרת כתבות עיתונאיות שפורסמו יוחסו לאלוף (מיל') גלנט מעשים שלא כדין במקרקעין במושב עמיקם שבו הוא מתגורר, פנה יו"ר הוועדה המייעצת ב-24.8.10 ליועמ"ש לממשלה בבקשה, כי יחווה דעתו בדבר משמעות ההליכים המשפטיים שבהם היה קשור אלוף (מיל') גלנט בעבר, במיוחד בכל הקשור לנחלתו במושב עמיקם, לעניין מינויו לתפקיד הרמטכ"ל. במקביל, הופיעו בפני הוועדה המייעצת ראה"ם, השר ברק, הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ואלוף (מיל') גלנט עצמו. לאחר שהוועדה המייעצת קיבלה את התייחסותו של המשנה ליועמ"ש לממשלה (30.8.10), לבקשת יו"ר הוועדה המייעצת, ועל יסוד מכלול החומר שהיה בפניה, היא העבירה לחברי הממשלה ב-31.8.10 את חוות דעתה בנוגע למועמדותו של אלוף (מיל') גלנט לתפקיד הרמטכ"ל. בחוות דעתה ציינה הוועדה, כי

113 יתר התפקידים הם: המפקח הכללי של המשטרה; ראש השב"כ; ראש המוסד למודיעין ולתפקידים מיוחדים; נציב שירות בתי-הסוהר; נגיד בנק ישראל; והמשנה לנגיד בנק ישראל.

114 בהחלטת הממשלה מ-4.2.07 בנוגע למינוי של הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, נקבע כי משך כהונתו יהיה ארבע שנים, וכי "הממשלה רשאית בנסיבות חירום בלבד" להאריך את הכהונה "לתקופה נוספת שלא תעלה על שנה אחת".

חבריה שוכנעו שאלוף (מיל') גלנט הוא מועמד ראוי לתפקיד הרמטכ"ל, וכי שוכנעו שאין בפרשת הקרקעות כדי לפסול את המינוי מבחינת טוהר המידות או מכל סיבה אחרת, וכי אין מקום לחשש שהמינוי אינו ראוי מסיבה זאת או מסיבות של זיקה אישית, זיקה עסקית או זיקה פוליטית לגורמים בממשלה או לגורמים אחרים. ב-5.9.10 החליטה הממשלה לאשר את מינויו של אלוף (מיל') גלנט לתפקיד הרמטכ"ל ה-20 של צה"ל. בעקבות החלטת הממשלה, סיים אלוף (מיל') גלנט באוקטובר 2010 את תפקידו כמפקד פיקוד הדרום, והחל בהכנות לתפקיד הרמטכ"ל.

כנגד החלטת ממשלה זאת הוגשה ב-15.9.10 עתירה לבג"ץ¹¹⁵. ב-28.10.10 פנה השר מיכאל איתן למבקר המדינה דאז והתלונן ביחס לסוגיות הנוגעות לשימוש במקרקעין במושב עמיקם על ידי אלוף (מיל') גלנט. בשלהי נובמבר ובמהלך דצמבר 2010 ערך משרד מבקר המדינה בדיקה מקיפה של המסמכים המצויים בידי רשויות שונות, וקיימו שיחות עם אנשים המעורבים בנושא. בעקבות דיון בבג"ץ (10.1.11) בעתירה האמורה התבקש היועמ"ש לממשלה למסור בתוך 10 ימים פירוט נוסף ביחס לנושאים עובדתיים הקשורים לטענות שהועלו בעתירה בדבר שימוש שלא כדין על ידי אלוף (מיל') גלנט במקרקעין במושב עמיקם. ב-26.1.11, לאחר שקיבל את התייחסותו של אלוף (מיל') גלנט לטיוטת הממצאים, העביר מבקר המדינה דאז ליועמ"ש לממשלה, לבקשת האחרון, מסמך המרכז את ממצאי בדיקת התלונה בעניין הקרקעות של אלוף (מיל') גלנט.

בעקבות בחינה נוספת שערך היועמ"ש לממשלה, הוא הודיע לבית המשפט העליון ב-1.2.11 במסגרת העתירה הנ"ל, בין השאר, כי משקיימת תשתית נתונים רחבה ומעודכנת מזו שהייתה בפני הממשלה בעת אישור המינוי, כמו גם בפני הוועדה המייעצת, חייבים הגורמים המוסמכים המופקדים על מינוי הרמטכ"ל לשוב ולהידרש לנושא. הוא הוסיף, כי "הותרת החלטה בדבר מינויו של אלוף גלנט לתפקיד הרמטכ"ל מעוררת קשיים משפטיים משמעותיים באשר לסבירותה. בנוסף, ספק אם ראוי מבחינה ערכית להותיר בעינה את ההחלטה בדבר המינוי. עם זאת החלטה סופית בעניין זה מסורה לממשלה".

בעקבות ההודעה האמורה של היועמ"ש לממשלה, החליטו ראה"ם, מר בנימין נתניהו, והשר ברק ב-1.2.11, כי לנוכח המצב שנוצר יש לפעול לביטול המינוי ולהתנעה מחדש של הליך בחירת הרמטכ"ל. בו ביום שוחחו עם אלוף (מיל') גלנט והודיעו לו על החלטתם. נוכח העובדה, כי הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, צפוי היה לסיים את תפקידו ב-14.2.11, ונוכח העובדה שהשר ברק החליט שלא לבקש להאריך את כהונת הרמטכ"ל דאז, הודיע השר ברק, כי יביא ב-3.2.11 הצעה לממשלה למנות את סגן הרמטכ"ל, אלוף יאיר נווה, לרמטכ"ל בפועל לתקופה של עד 60 ימים, ובתוך תקופה זו יושלם תהליך הבחירה של הרמטכ"ל הבא. בסופו של דבר כוונה זו לא מומשה, והשר ברק החל בהליך מחדש של ראיונות למועמדים לתפקיד הרמטכ"ל הבא במקום אלוף (מיל') גלנט. במסגרת זו קיים השר ברק ראיון עם אלוף (בדרגתו דאז) בני גנץ וכן עם אלוף גדי איזנקוט, ולבסוף המליץ השר ברק בפני הממשלה על מינויו של אלוף בני גנץ לרמטכ"ל - המלצה שאושרה בממשלה.

בהתייחסותו מ-18.3.12 לטיוטת דוח הביקורת הבהיר אלוף איזנקוט את התפתחות הדברים מנקודת ראותו. להלן עיקריהם: ב-1.2.11 הוא זומן יחד עם אלוף (בדרגתו דאז) בני גנץ (שבאותה עת כבר היה בחופשת פרישה מצה"ל) לפגישה אצל השר ברק. לפני הפגישה הודיע לו (לאלוף איזנקוט) מנכ"ל משהב"ט, כי השר ברק החליט שהוא (אלוף איזנקוט) מועמדו לתפקיד הרמטכ"ל. בפגישה עם השר ברק אמר אלוף איזנקוט, בין השאר, כי טובת צה"ל דורשת שכוונת השר ברק למנות את סגן הרמטכ"ל (אלוף נווה) לרמטכ"ל בפועל לתקופה של עד 60 ימים לא

115 בג"ץ 6770/10 מפלגת התנועה הירוקה נ' ממשלת ישראל. פורסם בנבו.

תמומש, והמליץ בפני השר ברק, מתוך ראיית טובת צה"ל וביטחון המדינה, למנות את אלוף (בדרגתו דאז) בני גנץ לרמטכ"ל. הוא הודיע לשר ברק כי הוא עצמו (אלוף איזנקוט) מוותר על המינוי המיועד כרמטכ"ל; אלוף איזנקוט הוסיף, כי שלושה ימים לאחר מכן, ביום שישי בערב (4.2.11) הוזמן לביתו של ראה"ם, מר בנימין נתניהו, בקיסריה, שם נכח גם השר ברק, וחזר בפניהם על המלצתו למנות את אלוף (בדרגתו דאז) בני גנץ לרמטכ"ל. התברר גם, כי אלוף (בדרגתו דאז) בני גנץ זומן גם הוא לפגישה לבית ראה"ם ב-4.2.11 בערב ורואיין על ידיו.

בישיבת הממשלה ב-6.2.11 הניח השר ברק הצעת החלטה, שבה מוצע לבטל את ההחלטה בדבר מינויו של אלוף (מיל') גלנט. ראה"ם הודיע, כי השר ברק יודיע לממשלה "על כוונתו המשותפת למנות את אלוף בני גנץ לרמטכ"ל ה-20 של צה"ל"; והממשלה רשמה לפנייה את הודעתו של השר ברק, כי "בכוונתו להביא לאישורה של הממשלה את מינויו של אלוף [בדרגתו דאז] בני גנץ לתפקיד הרמטכ"ל בכפוף לבדיקתה וחוות דעתה של הוועדה הציבורית לעניין מינויים לתפקידים בכירים [הוועדה המייעצת]".

הוועדה המייעצת דנה (9.2.11) במינוי אלוף (בדרגתו דאז), בני גנץ, ובכלל זה בהשגות שהועלו כנגד המינוי, וקבעה, כי אלוף גנץ הוא מועמד ראוי לתפקיד, וכי אין בהשגות שהועלו כדי להטיל בו דופי וכדי לפסול את המינוי. ב-13.2.11 החליטה הממשלה, לפי המלצת השר ברק, למנות את אלוף (בדרגתו דאז), בני גנץ, לתפקיד הרמטכ"ל; כי "תקופת כהונתו של הרמטכ"ל תהיה שלוש שנים"; וכי "הממשלה רשאית בנסיבות מיוחדות להאריך את כהונת הרמטכ"ל לתקופה נוספת שלא תעלה על שנה". רב-אלוף בני גנץ נכנס לתפקידו כרמטכ"ל ה-20 של צה"ל למחרת היום, ב-14.2.11.

דוח ביקורת של מבקר המדינה על תהליכי המינוי של הקצונה הבכירה בצה"ל עסק, בין השאר, בתהליכי המינוי לתפקידים בדרגת אלוף. כהמשך לדוח הביקורת האמור ולצורך שעלה כבר אז לבדוק את נושא תהליך בחירת הרמטכ"ל ומינויו, ועל רקע אירועים הנוגעים בבחירה ובמינוי הרמטכ"ל ה-20 של צה"ל, שיפורטו להלן, בדק משרד מבקר המדינה את תהליך הבחירה והמינוי לתפקיד הרמטכ"ל תוך התייחסות לנושא באופן עקרוני.

הואיל ותהליך ההמלצה על הרמטכ"ל בפני הממשלה הוא באחריות שהב"ט, והדבר נעשה בדרך הייחודית לכל שר, ובהיעדר כללים ברורים ותיעוד של התהליך שבו שהב"ט מגבש את עמדתו לגבי המועמד שהוא ממליץ לתפקיד הרמטכ"ל - ביקש משרד מבקר המדינה ללמוד את הפרקטיקה שהייתה מקובלת מפי השר ברק ומפי שרי ביטחון בעבר: ח"כ עמיר פרץ, ח"כ שאול מופז, ח"כ בנימין (פואד) בן אליעזר, אלוף (מיל') יצחק מרדכי ומר משה ארנס; וכן מפי רמטכ"לים בעבר: השר יעלון; ורב-אלוף (מיל') אמנון ליפקין-שחק ז"ל. מובן שאין בפרקטיקה כפי שתוארה ושתובא להלן כדי למצות את הנושא.

2. תהליך המלצת המועמד לתפקיד הרמטכ"ל על ידי שר הביטחון ואופן התנהלותו

א. התנהלות תהליך בחירת המועמד לתפקיד הרמטכ"ל על ידי שר הביטחון

בחוק יסוד: הצבא, נקבע, כאמור, כי "ראש המטה הכללי יתמנה בידי הממשלה לפי המלצת שר הביטחון". מעבר לכך אין בכתובים כל הסדרים חוקיים או מנהליים לתהליך שבו על שהב"ט

לגבש את עמדתו ביחס למועמד עליו הוא ממליץ לתפקיד הרמטכ"ל ובנוגע לאמות המידה ודרישות הכשירות הרלוונטיות. במסגרת זאת אין כל התייחסות לאמות המידה אשר לאורן יש לגבש את רשימת המועמדים לתפקיד; הרקע המקצועי, הניסיון המבצעי ומאפיינים אחרים, אשר מן הראוי שיהיו למועמדים לתפקיד; מגוון הנתונים אשר על שהב"ט לבחון בהקשר זה, והנתונים אשר עליו להציג לממשלה; ובנוסף להם, השיקולים אשר על שהב"ט להציג בפני הממשלה בכל הנוגע לנימוקי המלצתו להעדיף מועמד מסוים על פני מועמדים אחרים.

בתהליך בחירת המועמד שעליו המליץ השר ברק להחליף את הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ראיון השר ברק חמישה מועמדים שקבע. להלן בטבלה התפקידים בדרגת אלוף שמילא כל אחד מחמשת המועמדים שראיון השר ברק (בסוגריים - השנה שבה קיבלו את דרגת האלוף והשנה שבה החלו את תפקיד האלוף האחרון):

המועמד	תפקיד אלוף אחרון	תפקיד אלוף לפניו	תפקיד אלוף לפניו	תפקיד אלוף לפניו	תפקיד אלוף לפניו
אלוף (בדרגתו דאז), בני גנץ (אלוף משנת 2001)	סגן הרמטכ"ל (שנת 2009*)	נספח הגנה וצבא בארה"ב (2009-2007)	מפקד זרוע היבשה (2007-2005)	מפקד פיקוד הצפון (2005-2002)	מפקד גיס (2002-2001)
אלוף (מיל') יואב גלנט (אלוף משנת 2002)	מפקד פיקוד הדרום (שנת 2005)**)	המזכיר הצבאי של ראש הממשלה (2005-2002)	ראש אגף הטכנולוגיה והלוגיסטיקה במטכ"ל (2007-2005)		
אלוף אבי מזרחי (אלוף משנת 2005)	מפקד פיקוד המרכז (שנת 2009***)	מפקד זרוע היבשה (2009-2007)			
אלוף גדי שמני (אלוף משנת 2005)	נספח הגנה וצבא בארה"ב (שנת 2009****)	מפקד פיקוד המרכז (2009-2007)	המזכיר הצבאי של ראש ממשלה (2007-2005)		
אלוף גדי איזנקוט (אלוף משנת 2005)	מפקד פיקוד הצפון (שנת 2006****)	ראש אגף מבצעים במטכ"ל (2006-2005)			

- * אלוף בדרגתו דאז, בני גנץ, סיים את תפקיד סגן הרמטכ"ל בנובמבר 2010, ובפברואר 2011 הוא מונה, כאמור, לרמטכ"ל ה-20 של צה"ל.
- ** אלוף (מיל') גלנט פיקד על מבצע "עופרת יצוקה" בתקופה מ-27.12.08 עד 18.1.09, וסיים כאמור תפקידו כמפקד פיקוד הדרום באוקטובר 2010.
- *** אלוף מזרחי סיים את תפקידו במרץ 2012.
- **** אלוף שמני סיים את תפקידו בספטמבר 2012.
- ***** אלוף איזנקוט סיים את תפקידו ביולי 2011.

הנתונים מצביעים על כך שקיימים הבדלים בין חמשת המועמדים ביחס למגוון התפקידים שמילאו בדרגת אלוף. שלושה מועמדים (גנץ, איזנקוט ומזרחי) מילאו לפחות תפקיד מטה אחד במטכ"ל, ואילו שני המועמדים הנוספים (גלנט ושמני) לא מילאו תפקיד בדרגת אלוף במטכ"ל. קיימים גם הבדלים בין המועמדים במספר התפקידים שמילאו בדרגת אלוף: אלוף (בדרגתו דאז) גנץ מילא חמישה תפקידים; אלוף מזרחי ואלוף שמני - שלושה תפקידים כל אחד; ואלופים גלנט ואיזנקוט - שני תפקידים כל אחד. קיימים גם הבדלים במשכי הזמן שמילא כל אחד את תפקידיו.

ב. קביעת מספר המועמדים לתפקיד הרמטכ"ל

כאמור, כבר בפברואר 2010 הודיע השר ברק פומבית (כתגובה לפרסום בתקשורת בעניין "השנה החמישית" לרמטכ"ל דאז, רא"ל [מיל'] אשכנזי), כי אין כוונה להאריך את כהונת הרמטכ"ל דאז; וב-6.4.10 הודיע השר ברק לרמטכ"ל דאז כי הוא יסיים את תפקידו במועד שקבעה הממשלה, בפברואר 2011. בהתייחסו לתהליך מינוי הרמטכ"ל, מסר השר ברק לנציגי משרד מבקר המדינה ביוני 2011, בין השאר, כי לקראת הגעתו לנקודת ההחלטה בנוגע לרמטכ"ל שיחליף את הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, היה לו ברור שיש שלושה מועמדים שאותם הכיר היטב: אלוף (בדרגתו דאז) בני גנץ, סגן הרמטכ"ל דאז אלוף גדי איזנקוט, מפקד פיקוד הצפון דאז; ואלוף (מיל') יואב גלנט, מפקד פיקוד הדרום דאז.

השר ברק החל בתהליך הראיונות של המועמדים לתפקיד הרמטכ"ל ה-20 של צה"ל ב-2.8.10, משמע: חצי שנה לפני מועד החילופין. באותה עת נוספו שני מועמדים: אלוף אבי מזרחי, מפקד פיקוד המרכז דאז; ואלוף גדי שמני, נספח הגנה וצבא בארה"ב. בפגישה עם מבקר המדינה דאז ונציגי משרדו מ-25.9.11 התייחס השר ברק לגידול במספר המועמדים ואמר, בין השאר: "אבל אנחנו יודעים איך זה בושל, אנחנו יודעים איך בושל[נה] התוספת של שני המועמדים. [אלוף] אבי מזרחי נשלח להציג את מועמדותו, לא אני פניתי אליו, הוא פנה אלי. אחר כך ראו שלא קורה כלום אז שלחו אליו עיתונאים... אני בסך הכול ראיתי כתבה שבה הוא מביע את רצונו להיות [רמטכ"ל]. ראיון שלא ידעתי עליו, שלא אישרתי אותו. אני אמר לאשר ראיונות של אלופים... אמרתי תשיג לי את אבי מזרחי אני צריך להבין איך זה קורה. ואמרתי לו תשמע הראיון הוא טוב מאוד אבל הצורה שבה הוא התגלגל אני לא מבין... הוא [אלוף מזרחי] אומר: לא היה ראיון. אני נתתי שיחת רקע [לעיתונאי מסוים], לא היה אמור להיות ראיון שום דבר. לא יודע למה זה יצא כראיון וזה נכון באמת שאמרתי שם את הדבר הזה שאני מעוניין להיות מועמד לרמטכ"ל. אמרתי לו, אני זוכר עוד שאמרתי את זה מזמן ואתה תהיה מועמד. אין לי בעיה עם זה. הראיון עצמו היה טוב. הדרך היא לא ראוייה וצריך להימנע ממנה. וככה הוא נהייה מועמד... עכשיו מה אתה מבין מה זה... שהיה פה מערכת של ניסיונות [באמצעות עיתונאים]".

בהתייחסו לנושא זה אמר הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, בפגישה עם מבקר המדינה דאז ונציגי משרדו מ-22.9.11, בין השאר: "מיד אחרי ההודעה שאין לי שנה, אתם שמים לב מה קורה? תהליך מינוי הרמטכ"ל נפתח, מינויים פה, מינויים שם... אנחנו קוראים על מינויים, על אנשים שכן ראויים, לא ראויים, זה צעיר והוא זה, ודה-לגיטימציה. גדי שמני בא אלי ואומר לי: 'שמע, קראתי בעיתון שאבי מזרחי הוא מועמד. אני חושב שאם אבי מזרחי מועמד, גם אני יכול להיות מועמד'. מישוהו בכלל קבע רשימת מועמדים? מישוהו ביקש ממני... איזה מסד של נתונים? כלום. שום דבר. ככה התהליך מתנהל. תהליך קביעת הרמטכ"ל. ומי עושה את זה? מי עושה את זה? איזה שר אזרחי שלא יודע איך לעשות את הדברים? ראש המטה הכללי לשעבר, שיועד בדיוק מה משמעות של הדבר הזה".

השר ברק ראיין את אלוף (בדרגתו דאז) בני גנץ, ב-2.8.10, את אלוף אבי מזרחי ב-5.8.10 ואת אלוף גדי איזנקוט ואלוף (מיל') יואב גלנט ב-6.8.10 (השר ברק דיבר עם אלוף שמני בטלפון ב-6.8.10 על מועמדתו לתפקיד הרמטכ"ל). ב-8.8.10 הודיע היועמ"ש לממשלה, כאמור, על תחילת חקירה משטרתית בנושא מסמך הרפז בעקבות פרסומו בתקשורת ב-6.8.10, ובמקביל הוא הנחה את השר ברק שלא לקבל בינתיים החלטה על בחירת הרמטכ"ל הבא. ב-19.8.10, בעקבות הודעת המשטרה שלפיה אין חשד שמי מעובדי לשכת השר ברק ולשכת הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, או הוא עצמו ושמי מחברי פורום המטכ"ל מעורבים בהכנת המסמך, איפשר היועמ"ש לממשלה לשר ברק להמשיך בתהליך בחירת הרמטכ"ל. בעקבות כך ערך השר ברק סבב נוסף של ראיונות עם אותם חמישה מועמדים ב-20.8.10 (עם אלוף גדי שמני הוא קיים שיחה בטלפון), ובעקבות ראיונות אלה הודיע השר ברק לממשלה ב-22.8.10, כי הוא מבקש לאשר את המלצתו למנות את אלוף (מיל') יואב גלנט לתפקיד הרמטכ"ל ה-20 של צה"ל. ב-5.9.10 החליטה הממשלה, כאמור, לאשר את מינויו של אלוף (מיל') גלנט לתפקיד הרמטכ"ל ה-20 של צה"ל.

כאמור לעיל, לאחר בדיקה שקיים משרד מבקר המדינה, שבעקבותיה העביר ליועמ"ש לממשלה, לבקשת האחרון, מסמך המרכז את ממצאי בדיקת התלונה של השר מיכאל איתן בעניין הקרקעות של אלוף (מיל') גלנט; ובעקבות בחינה שערך היועמ"ש לממשלה והודעתו לבית המשפט העליון - החליטה הממשלה לבטל את מינויו של אלוף (מיל') גלנט לרמטכ"ל, ובהמשך למנות לפי המלצת השר ברק את אלוף (בדרגתו דאז) בני גנץ, לתפקיד הרמטכ"ל ה-20 של צה"ל.

ג. טענות בדבר תהליך בחירתו של אלוף (מיל') גלנט לרמטכ"ל

1) נושא ההתמודדות על תפקיד הרמטכ"ל ה-20 של צה"ל (מחליפו של הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי) נכלל גם במסמך הרפז, שכאמור כונה עם פרסומו בתקשורת "מסמך גלנט", ונתפס, כהוכחה כתובה לתכנית סדורה, שעסקה לכאורה בקידום מינויו של אלוף (מיל') גלנט (סעיפים יב' ו-יג' בנוסח המסמך, בהתאמה - "בניית פרופיל תקשורתי חיובי לגלנט (אנושיות, בגרות, ניסיון, פיקוד) - מול איומים"; "יצירת פרופיל+קמפיין שלילי [ל]בני או הצעה למועמדות יובל/ מאיר"). הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ראה במסמך ניסיון לפגוע בו כרמטכ"ל המכהן, ולהתערב לטובת מינוי אלוף (מיל') גלנט לרמטכ"ל בדרכים לא ראויות.

בפגישות עם נציגי משרד מבקר המדינה אמרו שלושה מבין חמשת האלופים שהתמודדו על תפקיד הרמטכ"ל - אלוף (בדרגתו דאז) בני גנץ, אלוף איזנקוט ואלוף מזרחי, כי היו שמועות שמתנהל קמפיין מאורגן למינוי אלוף (מיל') גלנט לרמטכ"ל הבא עוד בטרם פרסום מסמך הרפז בתקשורת.

אלוף מזרחי אמר לנציגי משרד מבקר המדינה ב-6.12.10, בין השאר, כי אלוף (מיל') גלנט ביקר בבסיסי צה"ל עוד בטרם הודיע השר ברק על מינויו, וכי היה ברור לו (לאלוף מזרחי) שאלוף (מיל') גלנט ידע שהוא יהיה הרמטכ"ל הבא, והוא הכין עצמו לתפקיד זה באמצעות ביקורים אלה.

סגן הרמטכ"ל דאז, אלוף (בדרגתו דאז) בני גנץ, אמר לנציגי משרד מבקר המדינה בפגישה מ-11.11.10, כי כאמור הוא קבל בפני הרמטכ"ל דאז על הדברים שמתרחשים סביב ההתמודדות על תפקיד הרמטכ"ל, ואז הראה לו הרמטכ"ל דאז את מסמך הרפז. לדברי אלוף גנץ, הוא העלה את טענותיו גם בפגישה עם השר ברק, לרבות את ההכפשות כלפיו (כלפי אלוף גנץ), וכי את הדברים הוא אמר לשר ברק על בסיס ידיעות, תחושות ושמועות. אלוף גנץ ציין, כי אלוף (מיל') גלנט ערך סיורים לימודיים כהכנה לתפקיד הרמטכ"ל, וכי הוא (אלוף גנץ) הופתע מההחלטה שלא

להאריך את תקופת הכהונה של הרמטכ"ל דאז, אשכנזי. זה חיזק את הערכתו שאלוף (מיל') גלנט "סגור" לתפקיד הרמטכ"ל הבא, אבל הוא לא היה בטוח בכך.

אלוף איזנקוט אמר לנציגי משרד מבקר המדינה בפגישה מ-7.11.10, כי גם הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, וגם אל"ם וינר עדכנו אותו בתופעה שלפיה מר קורן ואנשים נוספים "בוחשים בדברים". לדבריו, במאי 2010 נפגש ביזמתו עם השר ברק והעלה בפניו, בין השאר, טענות הנוגעות לאווירה בצה"ל סביב מינוי הרמטכ"ל הבא ומעורבות אנשי לשכת השר ברק בעניין זה.¹¹⁶ לדבריו, הוא הציע לשר ברק מתכונת אשר יש לדעתו לקיים בעניין בחירת המועמד לתפקיד הרמטכ"ל הבא. אלוף איזנקוט הוסיף, כי באותו יום עדכן את הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, על שיחתו זאת עם השר ברק. בדבריו לנציגי משרד מבקר המדינה הוסיף אלוף איזנקוט, כי בראיון שקיים איתו השר ברק בתחילת אוגוסט 2010 בנוגע למועמדותו לתפקיד הרמטכ"ל ה-20 של צה"ל הוא המליץ בפניו למנות את סגן הרמטכ"ל דאז, אלוף גנץ, וציין בפני השר ברק שפוגעים בתדמיתו של אלוף גנץ שלא בצדק. עוד הוא אמר לנציגי משרד מבקר המדינה, כי זה היה סוד גלוי שכבר בתחילת שנת 2010 אלוף (מיל') גלנט התחיל לעשות הכנות לתפקיד הרמטכ"ל והוא מסייר ביחידות צה"ל.

בפגישתו עם נציגי משרד מבקר המדינה מ-17.3.11 אמר אלוף איזנקוט, כי בינואר או בפברואר 2010 אמר לו אלוף (מיל') גלנט, כי הוא (גלנט) יהיה הרמטכ"ל הבא, והציע לו (לאיזנקוט) להיות סגנו: "הדבר היותר בעייתי מבחינתי זה שגלנט עצמו נכנס אלי למשרד בתחילת השנה... יושב אתי קרוב ל-30-40 דקות, ואומר לי: תקשיב, הסיפור של מינוי רמטכ"ל זה סיפור שהוא לדעתי סגור וכוא נתחיל לעבוד. אני אומר לו: מה זה נתחיל לעבוד?; הוא אומר לי: בוא נשתף פעולה, נדבר על מינויים, נדבר על זה...". אלוף איזנקוט הוסיף באותה פגישה: "הרקע לעניין הוא - חודש או חודש וחצי לפני המסמך, יותר אפילו, חודשיים-חודשיים וחצי, הוא שהדברים קורים... [היה] שיח רחב מאוד, גם ברמה של אלופים לגבי ההתנהלות, של נוהל [מינוי הרמטכ"ל], והעובדה שהוא [גלנט] כבר מתחיל לעשות חפיפה והאצלה, את זה אני שומע מאנשים שהוא מבקר אצלם [ביחידות]... וברקע העניין מתרחשים אירועים שמעכירים את האווירה. עובדתית השיח על הנושאים האלה מתחיל עוד לפני שיש את המסמך"; "כשאני רואה את המסמך, אני רואה גם משהו שמאוד מאשש את הדיבורים שיש על העניין הזה".

השר ברק התייחס לטענה בנוגע להפעלת יחצ"נים לקידום מועמדותו של אלוף (מיל') גלנט בפגישה עם מבקר המדינה דאז ונציגי משרדו (20.12.11) באמרו: "גם גבי [אשכנזי] עצמו העלה את זה וגם פעם באחד המפגשים... גם מגדי איזנקוט עלתה ההשערה הזאת... מדובר על יואב גלנט שהוא מפעיל יחצ"נים... גבי, שאלתי אותו, איזה יחצ"נות? מה זה נקרא מפעיל יחצ"נים? הוא אמר לי הוא מפעיל... יחצ"נים שעושים בשבילו. אמרתי מה יכולים לעשות היחצ"נים האלה? בסוף... זה מוכרע לפי הפרוצדורה שלי ואצל ראש הממשלה. בשביל להשפיע צריך להגיע אלי. מה זה יחצ"נים? הוא אמר לי זה חבורת החווה של שרון... הוא אפילו הזכיר שמות: אדלר וארד. אמרתי לו... ארד אני לא יצא לי לדבר איתו אף פעם. אבל אדלר אמרתי לו... אדלר במקרה הוא שכן שלי הוא גר מעלי... אדלר מעולם לא החליף איתי אף מילה. לא אמר לי אף פעם את המילה יואב גלנט, מעולם... גדי [איזנקוט] הזכיר את זה גם כן בהזדמנות באחד הסיבובים... הוא הזכיר... גם כן שמועות שיחצ"נים. לפי מיטב זיכרוני, אמרתי לו: גבי [אשכנזי] גם כן אמר לי, זאת אומרת זה לא היה לי חדש... גם את איזנקוט אני מכיר המון שנים. אמרתי לו תשמע גבי באמת אמר לי וגם הזכיר שמות קונקרטיים. אמרתי לו אם זה השמות אז קודם כל אני אומר לך זה לא, אלי לא הגיע שום דבר". בפגישה נוספת במשרד מבקר המדינה (25.9.11), אמר השר ברק, כי לא היה

116 כאמור לעיל, אלוף איזנקוט לא העלה בפני השר ברק את קיומו של מסמך הרפז.

בסיס לטענה שעושים לאלוף (בדרגתו אז) בני גנץ דה-לגיטימציה; כי הוא נפגש עם גנץ, לפי בקשתו של האחרון, והוא (השר ברק) מקווה שפוגג את החששות של גנץ שעושים לו דה-לגיטימציה.

השר ברק אמר עוד לנציגי משרד מבקר המדינה (22.6.11), כי לא הבטיח לאלוף (מיל') גלנט דבר. הוא ציין, כי סיפרו לו שאלוף (מיל') גלנט התנהג כאילו הוא רמטכ"ל, והוא (השר ברק) לא ראה בזה דבר בעייתי. לדבריו, נראה היה שאלוף (מיל') גלנט חש שעשו לו דה-לגיטימציה ולכן פעל כפי שפעל.

לדברי אלוף (מיל') גלנט בפני נציגי משרד מבקר המדינה (28.11.10), אף אחד לא הבטיח לו שיהיה רמטכ"ל, אך הוא בנה עצמו לאפשרות שימונה לרמטכ"ל. בפגישה מ-3.4.11 עם נציגי משרד מבקר המדינה אמר אלוף (מיל') גלנט, כי אכן נפגש עם אלוף איזנקוט בינואר 2010 ואמר לו (לאיזנקוט) שלהערכתו (של גלנט) הוא (איזנקוט) לא יהיה רמטכ"ל והוא (גלנט) חושב שאיזנקוט לא צריך להיות רמטכ"ל. לדבריו, הוא אמר לאלוף איזנקוט: "אם אני אהיה רמטכ"ל, אתה יכול להיות סגן שלי". אלוף (מיל') גלנט אמר עוד לנציגי משרד מבקר המדינה (28.11.10), כי כשנבחר לתפקיד הרמטכ"ל הוא הציע לאלוף איזנקוט להיות סגן הרמטכ"ל או ראש אמ"ן, אך אלוף איזנקוט ביקש להישאר בתפקידו כמפקד פיקוד הצפון.

בהתייחס לטענות בנוגע לביקוריו בצה"ל בשנת 2010 כהכנה למינוי צפוי שלו לרמטכ"ל הבא, ציין אלוף (מיל') גלנט בפני נציגי משרד מבקר המדינה בנובמבר 2010, כי לא היה שינוי בולט בביקוריו ביחידות צה"ל בשנה האחרונה בהשוואה לשנים קודמות. בקשר לעניין זה, העבירה לשכתו של אלוף (מיל') גלנט למשרד מבקר המדינה ב-30.11.10 רשימה ובה כלל הביקורים שערך אלוף (מיל') גלנט בתפקידו כמפקד פיקוד הדרום בתקופה מאוקטובר 2007 ועד לאוקטובר 2010 ומטרת כל ביקור. במכתב הלוואי לרשימה צוין, כי מופיעים בה ביקורים בגופי צה"ל וביחידותיו אשר תכליתם הייתה "העמקת ההיכרות, השתתפות בחוויה המבצעית", למידה הודרית, העשרה של הקצונה בפיקוד הדרום ושיפור שיתוף הפעולה". עוד נאמר במכתב הלוואי לרשימה, שאלוף (מיל') גלנט ציין, כי בכל תפקידיו הקודמים הוא נהג באופן דומה, ולא ראה עצמו תחום בגבולות העיסוק של התפקיד שאותו ביצע. לפי רשימה זאת, ביקר אלוף (מיל') גלנט מתחילת שנת 2010 ועד למחצית הראשונה של אוגוסט 2010 ב-19 יחידות צה"ל שונות, כשבכל שנת 2009 הוא ערך 30 ביקורים כאלה, כך שלא היה הבדל מהותי בין השנים.

בביקורת לא נמצאו תימוכין לטענה, כי בחירתו של אלוף (מיל') גלנט לרמטכ"ל נקבעה על ידי השר ברק חודשים מספר לפני שהחל לראיין את המועמדים לתפקיד הרמטכ"ל ה-20 של צה"ל בתחילת אוגוסט 2010, וכי אלוף (מיל') גלנט קיבל הבטחה שיהיה הרמטכ"ל כבר בתחילת שנת 2010. עם זאת, בקרב קצינים בכירים השתרשה הערכה או תובנה, כי לאלוף (מיל') גלנט מובטח תפקיד הרמטכ"ל, והם פירשו כך את דפוסי התנהגותו.

2) בפגישה עם נציגי משרד מבקר המדינה (22.6.11) התייחס השר ברק לעניין הבדיקה שהוא עשה בנושא אלוף (מיל') גלנט בכל הנוגע לטענות שהועלו בנושא הקרקעות במושב עמיקם, בטרם בחר בו כמועמד לתפקיד הרמטכ"ל. השר ברק אמר, כי הוא בדק מה אמרו בתי הדין בעניינו; הוא דיבר גם עם השר שלום שמחון, שלדבריו של השר ברק, בקיא במה שמתרחש במושב, והשר שמחון, לדבריו, אמר לו (לשר ברק) שיש אלפי מקרים כאלה. השר ברק הוסיף, כי הוא דיבר על כך גם עם ראש מועצה אזורית שהוא פעיל במפלגת העבודה. השר ברק ציין, כי הוא לא חשב שאלוף (מיל') גלנט מושלם, אולם "אם אדם לא מתאים להיות רמטכ"ל איך הוא

פרשת "מסמך הרפז"

יכול להיות אלוף? יש יותר דרישות אבל במהות אין הבדל". לדברי השר ברק: "בבחירה של הרמטכ"ל הבא הבדיקה תהיה זהירה יותר".

השר ברק בהתייחסותו מ-18.10.12 לרוח ה"כמעט סופי" ציין, כי תפקידה של הוועדה המייעצת האמורה הוא לבחון את המועמדים לתפקיד וכשירותם לבצע אותו, וכי "גם הוועדה המייעצת אינה עושה את מלאכת הבדיקה לבדה אלא מבקשת חוות דעת מטעם היועץ המשפטי לממשלה, עובר למתן המלצתה"; "ואין זה מתפקידו או ביכולתו של שר הביטחון לבחון טענות" אשר מעלים גורמים שונים ביחס לכול מועמד לתפקיד הרמטכ"ל. אלוף (מיל') גלנט בהתייחסותו מ-2.10.12 לרוח ה"כמעט סופי" ציין, כי לשר הביטחון אין כלים ואין אמצעים לברר טענות כפי שהועלו בעניין הקרקעות כאמור, וכי "לשם כך בדיוק הוקמה הוועדה המייעצת".

לדעת משרד מבקר המדינה, בראייה עתידית, ועל רקע אמירת השר ברק שבחירת הרמטכ"ל הבא תהיה "זהירה יותר", ראוי כי שר הביטחון יבחן את האפשרות לתרגום מעשי של היכולת לבדיקת טענות על המועמדים לרמטכ"ל, טרם קביעת המועמד המומלץ לרמטכ"ל על ידיו.

3) אלוף (מיל') גלנט התייחס לקטעים מטיוטת דוח הביקורת הרלוונטיים לגביו (6.4.12) ולנוסח ה"כמעט סופי" של הדוח (2.10.12 ו-18.10.12). חלק מטענותיו התייחסו לאיסוף מידע בעל אופי מכפיש אודותיו והשימוש שנעשה בחומר זה. במסגרת זאת טען אלוף (מיל') גלנט, בין השאר, כי מחומרי הביקורת עולה, שבמסגרת איסוף מידע מכפיש על ידי לשכת הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, נאסף גם חומר מכפיש על אלוף (מיל') גלנט, הנוגע גם למקרקעין בעמיקם, אולם דוח הביקורת לא עוסק בכך. עניין איסוף המידע על אלוף (מיל') גלנט בכלל, ועל המקרקעין בעמיקם בפרט, מופיע הן בדבריו של סא"ל (בדימ') הרפז לנציגי משרד מבקר המדינה מ-19.6.11 והן בתגובתו לטיוטת הדוח מ-1.5.12.

בהתייחס לטענות האמורות, מציין משרד מבקר המדינה, כי בחומר שעמד לנגד עיניו של משרד מבקר המדינה, למעט גרסת סא"ל (בדימ') הרפז, לא נמצא כי בלשכת הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, נעשה איסוף מידע בקשר למקרקעין בעמיקם של אלוף (מיל') גלנט.

אשר להסתמכות על גרסת סא"ל (בדימ') הרפז בהקשר זה - זו כשלעצמה אינה יכולה לשמש בסיס לקביעת ממצאים נוכח סתירות שנמצאו בה בהשוואה לגרסאות אחרות שמסר במשטרה, או בפני נציגי משרד מבקר המדינה, וכן ביחס לגרסאות של אחרים ולממצאי ביקורת כאמור. דבריו של סא"ל (בדימ') הרפז ראויים לבירור במסגרת חקירת המשטרה, ככל שהיועמ"ש לממשלה יורה עליה בהמשך להעברת המידע אליו על ידי משרד מבקר המדינה על פי סעיף 14(ג) לחוק מבקר המדינה.

ד. התייחסות האישים השונים להתנהלות תהליך בחירת המועמד לתפקיד הרמטכ"ל על ידי שר הביטחון

נוכח היעדר כללים והיעדר תיעוד של התהליך שבו שהב"ט מגבש את עמדתו לגבי המועמד שימליץ לתפקיד הרמטכ"ל, ביקש משרד מבקר המדינה ללמוד את הפרקטיקה המקובלת מפי השר

ברק ומפי שרי ביטחון בעבר: ח"כ עמיר פרץ, ח"כ שאול מופז, ח"כ בנימין (פואד) בן אליעזר, אלוף (מיל') יצחק מרדכי ומר משה ארנס; וכן מפי רמטכ"לים בעבר: השר יעלון ורב-אלוף (מיל') אמנון ליפקין-שחק ז"ל. אין בפרקטיקה המתוארת כדי למצות את הנושא. להלן עיקרי דבריהם:

1) השר ברק (כיהן כרמטכ"ל מאפריל 1991 ועד דצמבר 1995, וכשהב"ט מיולי 1999 ועד תחילת מרץ 2001 ומיוני 2007 ועד מועד ביקורת זאת) - לדבריו, רוב שרי הביטחון שמינו רמטכ"לים הכירו היטב את המועמדים, וראו אותם במבחנים. הכלי שיש בידי הממנים הוא להתייעץ ולשאול אנשים. כשהב"ט הוא מכיר היטב את כל המועמדים מהיותם בתפקידי מג"ד ועד לתפקידים של מפקדי פיקודים מרחביים. לכן, לגביו לא היה צורך בתהליך, אלא היה צורך להבטיח מענה סביר. לדברי השר ברק, הוא חשב למנות את אלוף (מיל') גלנט לסגן הרמטכ"ל. כשראה שהרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, מתנגד למינוי זה וכשראה שזה כה חשוב לגביו, הסכים השר ברק שימונה סגן רמטכ"ל אחר (בנושא זה ראו לעיל בפרק על היבטים במערכת היחסים בין השר ברק ובין הרמטכ"ל דאז, רא"ל [מיל'] אשכנזי, ובין לשכותיהם). הוא הוסיף, כי ראה לנגד עיניו שלושה מועמדים לתפקיד הרמטכ"ל, וביניהם אלוף (מיל') גלנט - גם אם זה לא בדרך המלך אבל עדיין בדרך הגיונית, והבהיר שהמועמד לתפקיד הרמטכ"ל לא חייב להיות סגן רמטכ"ל לפני כן.

השר ברק ציין, כי בחירת האדם המתאים לתפקיד הרמטכ"ל היא פונקציה של האתגרים הניצבים בפני צה"ל, כגון: הסיכוי שהיה צורך לפקד על הצבא במלחמה ממש. לדבריו, מילוי תפקיד זה כרוך בעומס יוצא דופן, וכל רמטכ"ל צריך להיות מסוגל לעמוד בזה; אבל בסוף השאלה מי הדמות שילכו אחריה. השר ברק סבור שאין צורך בשיטה אחרת לבחירת הרמטכ"ל; ניתן לקבוע דברים טכניים, כמו העיתוי שבו שהב"ט מודיע לממשלה על מועמדו לתפקיד הרמטכ"ל ביחס לתום כהונת הרמטכ"ל המכהן (בנושא זה ראו בהמשך).

2) ח"כ עמיר פרץ (כיהן כשהב"ט ממאי 2006 ועד אמצע יוני 2007) - ציין בעמדתו, בין השאר, כי מאחר שהמאגר ממנו יכול להגיע מועמד לתפקיד הרמטכ"ל מצטמצם לאלופי צה"ל בלבד, אין, לדעתו, הכרח במסד הנתונים האישיים שלהם. ח"כ פרץ הזכיר את הנסיבות המיוחדות של מינוי הרמטכ"ל על ידיו (בעקבות התפטרות רא"ל [מיל'] דני חלוץ) ואת הנימוקים לבחירת מועמדו לתפקיד הרמטכ"ל (אלוף [מיל'] דאז, גבי אשכנזי), שבו בחר חודשים מספר קודם לכן למנכ"ל משרד הביטחון. ח"כ פרץ ציין, כי בנוסף לראיונות שקיים עם המועמדים לתפקיד הרמטכ"ל, הוא קיים בירורים נוספים עם גורמים חיצוניים, כמו: רמטכ"ל לשעבר ואחרים. עם זאת, הוא השתדל שלא להרחיב את מעגל ההתייעצויות כדי לא לפגום בתהליך כולו.

לדברי ח"כ פרץ, הוא עשה שימוש באמות המידה הבאות: ביצוע מסלול מבצעי מגוון, ביצוע תפקידי מטה שונים, ובמיוחד תפקיד סגן הרמטכ"ל, וסיום תפקידים אלה בהצלחה רבה ובהצטיינות; יכולת לראייה רחבה והבנת ההשלכות של כל פעולה של צה"ל הן ברמה הלאומית והן ברמה הבין-לאומית; וראיית צה"ל כגורם הקובע נורמות המשפיעות על כל אזרחי ישראל.

ח"כ פרץ המליץ, כי יש לקבוע בנוהלי צה"ל שכל קצין המקבל דרגת אלוף יחתום על הסכמה שלפיה גורמים מוסכמים בצה"ל יוכלו לבחון את פעילותו מחוץ לצבא ולערוך אותה בתיק מסווג כ"סודי ביותר", אשר יונח על שולחן שהב"ט רק אם אותו קצין יהיה מועמד לתפקיד הרמטכ"ל. אלוף אשר יסרב להליך זה, ויתר למעשה בכך על מועמדותו בעתיד לתפקיד הרמטכ"ל. הוא הוסיף, כי הרעיון להביא את המועמד לתפקיד הרמטכ"ל בפני ועדת החוץ והביטחון של הכנסת או בפני ועדה מיוחדת יוצר פוטנציאל של נזק יותר מאשר תועלת, כיוון שבגוף כזה יישבו בדרך כלל שרי ביטחון לשעבר שהם בעלי עניין או אלופים לשעבר שהיו מועמדים לתפקיד הרמטכ"ל ולא נבחרו.

3) ח"כ שאול מופז (כיהן כרמטכ"ל מיוני 1998 ועד יולי 2002; וכשהב"ט מנובמבר 2002 ועד תחילת מאי 2006) - ח"כ מופז ציין, כי בנוסף לשיחות שמקיים שהב"ט עם המועמדים לתפקיד הרמטכ"ל הוא מתייעץ גם עם גורמים חיצוניים. בנוגע לאמות מידה למינוי רמטכ"ל אמר ח"כ מופז, כי יש מעט מאוד צבאות בעולם שהקשר בין הדרג המדיני לבין הדרג הצבאי העליון דומה למידת המגע האינטנסיבי של הרמטכ"ל עם הדרג המדיני. לפיכך, חשוב מאוד שמועמדים לתפקיד הרמטכ"ל ימלאו קודם לכן את תפקיד סגן הרמטכ"ל, שנמצא אף הוא בקשר עם הדרג המדיני, לצורך הבנת הממד המדיני ורכישת היכולת להציג עמדות בפני הדרג המדיני. מכאן, הדרך הרצויה היא שמשך תקופת הרמטכ"ל תהיה ארבע שנים (בנושא זה ראו בהמשך) ובמשך תקופה זאת יכהנו שני סגני רמטכ"ל, שיהיו בהמשך מועמדים לתפקיד הרמטכ"ל. לדעת ח"כ מופז, מילוי תפקיד סגן רמטכ"ל הוא תנאי הכרחי, למעט חריגים, להתמודדות על תפקיד הרמטכ"ל. לדבריו, הממשלה צריכה לאשר גם את מינוי סגן הרמטכ"ל, שהוא גם ממלא מקום הרמטכ"ל בהיעדרו של האחרון. אמות מידה נוספות שציין ח"כ מופז הן: הרמטכ"ל יהיה מהמערך הלוחם; הרמטכ"ל יהיה אלוף ותיק; לאחר שביצע תפקידי מפתח כאלוף; לאחר שהיה מפקד פיקוד מרחבי או מפקד זרוע, וכן לאחר שביצע תפקיד במטה הכללי.

ח"כ מופז הוסיף, כי התהליך לבחירת הרמטכ"ל צריך להיות מובנה וכתוב ומתוקף החלטת ממשלה. לדבריו, צריך שתהיה ועדה מטעם הממשלה שתבדוק לא רק את ניקיון הכפיים, כפי שבודקת הוועדה המייעצת (ועדת טירקל), אלא גם נושאים אחרים, כמו למשל: האם המועמדים עשו את המסלול הרצוי. בוועדה כזאת צריכים להיות שר ביטחון, רמטכ"ל, אלופים לשעבר ושופט עליון. היא לא תקבע מי המועמד המועדף, אך תהיה גורם נוסף שיבחן את המועמדים עבור הממשלה, ולחוות דעתה יכול להיות תפקיד מכריע אם שהב"ט הוא חדש בתפקידו. אפשרות נוספת שהעלה ח"כ מופז היא פיקוח פרלמנטארי באמצעות ועדת החוץ וביטחון של הכנסת שאליה יצורף שופט עליון, כדי למנוע חשש של השפעה פוליטית.

4) ח"כ בנימין (פואד) בן אליעזר (כיהן כשהב"ט ממרץ 2001 ועד תחילת נובמבר 2002) - ח"כ בן אליעזר ציין, בין השאר, כי כשהיה שהב"ט, מזכירו הצבאי הכין לו חומר על כל אחד מהמועמדים לתפקיד הרמטכ"ל, שכלל בעיקר קורות חיים ואת התפקידים שמילא כל מועמד. ח"כ בן אליעזר שוחח עם כל אחד מהמועמדים לתפקיד הרמטכ"ל. בשיחות אלה שאל הרבה שאלות הנוגעות לראיית המועמד את צורכי הצבא, יעדיו והיערכותו בחמש השנים הבאות. כמו כן הוא ניהל שורה של התייעצויות עם אישים המכירים את מערכת הביטחון, שרי ביטחון לשעבר ואלופים מכהנים. ח"כ בן אליעזר הוסיף, כי לא עשה בדיקות רקע נוספות. הוא ציין, כי לא הייתה מתכונת כתובה ומחייבת לתהליך בחירת הרמטכ"ל, והדרך שבה ניהל את תהליך הבחירה הייתה החלטתו האישית.

ח"כ בן אליעזר פירט את אמות המידה שהכתיבו לו את בחירת הרמטכ"ל, כלהלן: ניסיון פיקודי ומבצעי; הכושר לקבל החלטות קריטיות; סגולותיו, אופיו כאדם וכמפקד מנהיגותי; ראייתו האסטרטגית ויכולתו לראות בראייה רחבה את צורכי הביטחון במסגרת יעדיה של המדינה; היכולת לראות את התפתחות הצבא בחמש השנים הבאות ולהכינו לשנים אלה; השכלה, הכשרה, קורסים והשתלמויות; הערכתו שהרמטכ"ל יוכל לעבוד יחד עם שהב"ט, שקיימת ביניהם הבנה אסטרטגית, ויכולת הרמטכ"ל לקבל את הכרעת הדרג המדיני, גם אם הוא לא שלם עם ההחלטה; ואומץ לב לומר לדרג המדיני את עמדתו באופן ברור ומדויק וללא משוא פנים.

5) אלוף (מיל') יצחק מרדכי (כיהן כשהב"ט מיוני 1996 ועד ינואר 1999) - אלוף (מיל') מרדכי אמר, בין השאר, כי קיים סדרה של התייעצויות לקביעת המועמדים לתפקיד הרמטכ"ל. התייעצויות אלה התחלקו לשניים: א. התייעצויות עם אנשים בעלי רקע ביטחוני - שרי ביטחון, רמטכ"לים ואלופים לשעבר שהכירו את המועמדים; ב. אנשים שהוא העריך את דעתם, כמו: אריאל שרון, רא"ל (מיל') רפאל איתן ז"ל, מר יעקב נאמן ומר דוד לוי. לדבריו, כשנכנס לתפקידו

כשהב"ט הוא אמר לרמטכ"ל ולפורום המטכ"ל, שלא יהיה מצב שבו במשך כהונת הרמטכ"ל יכהן רק סגן רמטכ"ל אחד, והוא (יצחק מרדכי) רוצה להגיע למצב שבו יכהנו שני סגני רמטכ"ל, כך שניתן יהיה לבחור ביניהם ושהב"ט יקבע מבין המועמדים את הראוי והמתאים ביותר.

אלוף (מיל') יצחק מרדכי מנה את אמות המידה הבאות שהשתמש בהן בבחירת הרמטכ"ל: ערכים והתנהגויות אישיות - אנשים שהם סמלים ערכיים ובעלי התנהגות ערכית בעת משברים לאומיים, ואנשים שהציבור מאמין להם ואינם מניפולטורים; כושר עמידה בתנאי לחץ - מדיני וצבאי; יכולות אישיות לפקד על מערכות מורכבות מאוד; ניסיון מוכח - אילו תפקידים מילאו בעבר ואופן מילוי תפקידים אלה; כושר עמידה ויכולת תפקוד במצבים קשים; יכולת חשיבה אסטרטגית-מקיפה; יכולת הצגת מרחב האפשרות הצבאית בפני הקבינט והממשלה; יכולת לתת ביטחון לעם ולזכות באמון של העם; ויכולת לבנות יחסי אמון ועבודה עם הדרג המדיני הממונה.

אשר למיסוד תהליך בחירת הרמטכ"ל, סבור אלוף (מיל') יצחק מרדכי, כי צריך שיהיה מיסוד חלקי של התהליך. כלומר, יש מקום לקבוע עקרונות או קווים מנחים, אולם הם צריכים לאפשר גמישות למערכת. זאת, כיוון שבסופו של דבר אנו חיים במזרח התיכון ומדובר בביטחונה של מדינת ישראל.

6) מר משה ארנס (כיהן כשהב"ט שלוש תקופות, כאשר התקופה השלישית הייתה מינואר 1999 עד תחילת יולי 1999) - מר ארנס ציין, כי לא הוכן לו תיק נתונים על המועמדים לתפקיד הרמטכ"ל, ולא הייתה מתכונת להתייעצויות. בחירתו התבססה על יחסי העבודה שלו עם כל המועמדים, שיחות אישיות איתם והתייעצויות עם הרמטכ"לים היוצאים ועם שרי ביטחון קודמים. לדבריו, הוא לא ערך בדיקות נוספות, כיוון שהמועמדים היו מוכרים לו היטב וגם למערכת כולה. הוא הוסיף, כי אמת המידה היחידה שבה השתמש הייתה ההתאמה לתפקיד של מצביא צה"ל בימי שלום ובימי מלחמה. הוא העריך, כי המסלול הארוך של המועמדים בצה"ל יכול היה להצביע באופן ברור על התאמתם לתפקיד. לדעת מר ארנס, כדאי למסד, אפילו בחוק, את ההתייעצות עם הרמטכ"ל היוצא ועם שרי ביטחון קודמים.

7) השר יעלון (כיהן כרמטכ"ל מיולי 2002 ועד מאי 2005) - השר יעלון ציין, בין השאר, כי אינו יודע אם הוכן תיק נתונים על כל מועמד לתפקיד הרמטכ"ל בתהליך שהוא נבחר. הוא הכין תיקי נתונים לגבי המועמדים להחליפו. בתיקים אלה היו גיליונות השירות של שני המועמדים לתפקיד, והוא העריך אותם כמועמדים לתפקיד הרמטכ"ל. השר יעלון ציין, כי התהליך הנוכחי לבחירת הרמטכ"ל נכון, ובתנאי שבעלי התפקידים האחראים לתהליך ימלאו חובתם ויבצעו אותו מתוך שיקולים ענייניים. לדבריו, במידה שהתהליך אינו מעוגן בנוהל קבוע, הוא ממליץ לעגנו בהחלטת ממשלה.

מהאמור לעיל עולה, שהתהליך לבחירת הרמטכ"ל הוא תהליך שבו שהב"ט נשען במידה רבה על היכרותו מהעבר עם המועמדים ככל שאלה קיימות. התהליך שבו על שהב"ט לגבש את המלצתו לממשלה ביחס למועמד העדיף עליו לתפקיד הרמטכ"ל, ובנוגע לאמות המידה ולדרישות הכשירות הרלוונטיות, כגון: רקע מקצועי, ניסיון מבצעי ומאפיינים אחרים, אשר מן הראוי שיהיו למועמדים לתפקיד - אינו מעוגן בהסדרים מנהליים כתובים. כמו כן, לא נקבע מסד הנתונים אשר יעמוד בפניו של שהב"ט בעת גיבוש רשימת המועמדים לתפקיד הרמטכ"ל ובבחירת המועמד המועדף עליו, ומסד הנתונים שעליו להביא לממשלה כאשר הוא ממליץ בפניה על מועמדו לתפקיד הרמטכ"ל, כבסיס להחלטתה. נוסף לכך, אין תיעוד של התהליך שבו שהב"ט מגבש את דעתו לעניין המועמד המועדף עליו לתפקיד הרמטכ"ל.

תפקיד הרמטכ"ל הוא מן התפקידים המרכזיים ביותר במדינת ישראל, ואחד מהתפקידים המשפיעים ביותר על ביטחונה. משרד מבקר המדינה מעיר, כי ראוי שתהליך בחירת המועמדים לתפקיד הרמטכ"ל יעוגן בכתובים ויישען על קווים מנחים, אמות מידה ודרישות כשירות רלוונטיות לתפקיד זה שייקבעו; על מסד נתונים רלוונטי שיוכן עבור שהב"ט לעניין זה מבעוד מועד; ועל קיום התייעצויות הכרחיות של שהב"ט עם גורמים רלוונטיים, כמו למשל עם שרי ביטחון לשעבר, עם הרמטכ"ל המכהן ועם רמטכ"לים לשעבר.

בהתייחסותו מ-17.4.12 לטיטת דוח הביקורת ציין השר ברק, בין השאר, כי בדעתו לקיים התייעצויות עם הגורמים הרלוונטיים, לרבות ראה"ם, לפני קבלת החלטה בנוגע לגיבוש ההליך הנכון והרצוי לבחירת רמטכ"ל.

3. מעורבות ראה"ם בתהליך בחירת הרמטכ"ל

כאמור לפי חוק יסוד: הצבא, מינוי הרמטכ"ל נעשה בידי הממשלה לפי המלצת שהב"ט. אין הסדר חוקי או מינהלי, המעוגן בכתובים, בנוגע למעורבותו של ראה"ם בתהליך בחירת המועמד לתפקיד הרמטכ"ל, קודם להבאת המומלץ על ידי שהב"ט אל שולחן הממשלה. כאמור, בתהליך בחירת הרמטכ"ל ה-20 של צה"ל, שנעשה במהלך אוגוסט 2010, השר ברק היה זה שגיבש את רשימת המועמדים לתפקיד, ראיין אותם, בחר באלוף (מיל') גלנט כמומלץ מטעמו לתפקיד הרמטכ"ל, והביא את המלצתו זאת לאישור הממשלה, לפי האמור בחוק יסוד: הצבא.

בעקבות ההודעה של היועמ"ש לממשלה מ-1.2.11 לבית המשפט העליון בעניינו של אלוף (מיל') גלנט, כאמור לעיל, ראה"ם, מר בנימין נתניהו, היה מעורב בתהליך לבחירת הרמטכ"ל שנעשה בעקבות הודעה זאת, כמפורט לעיל: כאמור, ב-1.2.11 שוחחו ראה"ם והשר ברק עם אלוף (מיל') גלנט והודיעו לו, כי לנוכח המצב שנוצר בדעתם לפעול לביטול המינוי ולהתנעה מחדש של הליך בחירת הרמטכ"ל. ב-4.2.12 ראינו ראה"ם והשר ברק, יחדיו, את המועמדים. בנוסף לכך, בישיבת הממשלה מ-6.2.10, שבה נמסר על הכוונה למנות את אלוף דאז, בני גנץ, לתפקיד הרמטכ"ל, אמר ראה"ם, כי השר ברק יודיע לממשלה על "כוונתנו המשותפת למנות את אלוף בני גנץ לרמטכ"ל ה-20 של צה"ל".

בפגישה שקיימו מבקר המדינה דאז ונציגי משרדו עם ראה"ם, מר בנימין נתניהו, ב-4.4.11 הוא אמר, כי השר ברק הציג לו את המועמדות של אלוף (מיל') גלנט לתפקיד הרמטכ"ל. ראה"ם ציין, כי הכיר את אלוף (מיל') גלנט משירותו בעבר הרחוק כמפקד שייטת 13, ומפגישות שהיו למר נתניהו בתפקידו כשר האוצר עם אלוף (מיל') גלנט בעת ששימש כמזכיר צבאי של ראה"ם; וכי התרשם מאלוף (מיל') גלנט לטובה, כי היה לו שם של מפקד קרבי טוב, והוא סבר שלתכונה זאת יש ערך גדול מאוד. לדבריו, אחרי שהשר ברק בא והציע את אלוף (מיל') גלנט אמר לו (לשר ברק): "בבקשה, תמנה אותו, אין שום בעיה". ראה"ם הסביר, כי מעורבותו במינוי של רב-אלוף גנץ לרמטכ"ל נבעה מ"פלונטר" שנוצר לאחר הביטול של המינוי של אלוף (מיל') גלנט לרמטכ"ל, ולכן חשב שהוא צריך לראיין את שני המועמדים המובילים לתפקיד הרמטכ"ל, כאמור לעיל. ראה"ם אמר, כי בהסתכלות לעתיד, יכול להיות שהנוהל שאימץ הלכה למעשה בעת מינוי רב-אלוף בני גנץ הוא נוהל נכון, ושיקול הדעת האקטיבי של ראש ממשלה עוזר לאזן. לדבריו,

יכול להיות קונפליקט בין ראה"ם ובין שהב"ט וצריך לקחת זאת בחשבון, "אבל במאזן כולל, לדעתי, זה דבר נכון לעשות".

האישים שנשאלו על ידי משרד מבקר המדינה בעניין התנהלות תהליך בחירת המועמד לתפקיד הרמטכ"ל על ידי שהב"ט, התבקשו גם להתייחס למעורבותו של ראה"ם בתהליך זה. להלן דבריהם:

השר ברק ציין, כי עדכן את ראה"ם (מר בנימין נתניהו) שיש מועמדים רלוונטיים, ורק בסמוך להודעה על בחירת אלוף (מיל') גלנט למועמד לתפקיד הרמטכ"ל אמר לראה"ם שהוא המועמד שברעתו להציע לממשלה. הוא הוסיף, כי ראה"ם אכן ראיין את המועמדים בסבב השני. לדעתו, ראה"ם הוא ראשון בין שווים, וצריך לעדכן אותו בתהליך, אבל האחריות לבחירת המועמד המומלץ לתפקיד הרמטכ"ל היא של שר הביטחון, ו"אם אין אחראי לבחירה זה מסוכן".

ח"כ פרץ ציין, כי ראה"ם (מר אהוד אולמרט) לא היה מעורב באופן ישיר בתהליך בחירת הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, אך המהלכים כולם היו מתואמים איתו. לדבריו, בשלב מסוים של התהליך הודיע לו ראה"ם, כי הוא מבקש לקיים התייעצויות עם גורמים שונים, וח"כ פרץ נתן לכך את הסכמתו, תוך התניה שיקבל את תוצאות ההתייעצויות או מסקנות הנובעות מכך, אשר יכולות להשפיע על המועמד לתפקיד הרמטכ"ל, והוא (ח"כ פרץ) ישקלל אותו בתוך מכלול הנתונים שעמדו בפניו. ח"כ פרץ הוסיף, כי חרף האירועים שהתרחשו סביב מינוי הרמטכ"ל הנוכחי של צה"ל, יש להשאיר את חלוקת הסמכויות בין שהב"ט, ראה"ם והממשלה כפי שהם, מאחר שמדובר בתהליך המחייב שכל ישר ואחריות, וככל שיהיו יותר גורמים שיקבלו סמכות בחוק להתערב במינוי הרמטכ"ל, הרי שיכולים להיכנס אינטרסים זרים לתהליך.

ח"כ שאול מופז ציין, כי התייעץ עם ראה"ם (מר אריאל שרון) בנוגע למועמדים לתפקיד הרמטכ"ל, כיוון שאי אפשר להפתיע את ראה"ם שרוצה לדעת מיהם המועמדים לתפקיד הרמטכ"ל. לדבריו, כשהיה סגן הרמטכ"ל ומועמד לתפקיד רמטכ"ל, שלח אותו שהב"ט דאז, אלוף (מיל') יצחק מרדכי, לפגישה עם ראה"ם (מר בנימין נתניהו). הוא הוסיף, כי ראה"ם הנוכחי שאל אותו לדעתו בקשר למינוי סגן הרמטכ"ל במקום אלוף (מיל') דן הראל.

ח"כ בנימין בן אליעזר אמר, כי ידע את ראה"ם (מר אריאל שרון) לגבי תהליך בחירת הרמטכ"ל ועל רשימת המועמדים, אך ראה"ם לא התערב ולא כפה דעתו; ראה"ם אמנם אמר לו שהוא מעדיף מועמד מסוים, אך השאיר את הבחירה בידי ח"כ בן אליעזר.

לדברי אלוף (מיל') יצחק מרדכי, הוא הביא בפני ראה"ם (מר בנימין נתניהו) את המועמדים שלו לתפקיד הרמטכ"ל; הציג לראה"ם מה עשה כל אחד מהם וכן את חוות דעתו על כל אחד מהם. אלוף (מיל') מרדכי גם הכין לראה"ם הערכת מצב תמציתית, שכללה את הערכתו לגבי הנושאים המרכזיים שיעסיקו את צה"ל, והתאים את המועמדים לאתגרים הניצבים בפני צה"ל, לפי הערכת המצב שהגיש. אלוף (מיל') מרדכי סבור, שראה"ם ראיין את המועמדים. לאחר מספר דיונים עם ראה"ם, החליט אלוף (מיל') יצחק מרדכי במשותף עם ראה"ם על הרמטכ"ל. כלומר, אלוף (מיל') יצחק מרדכי הציג לו את המועמד העדיף עליו לתפקיד הרמטכ"ל וראה"ם הסכים.

השר יעלון ציין, כי ברור לו שראה"ם (מר אריאל שרון) היה מעורב בבחירתו כרמטכ"ל, אף כי אינו יודע מתי באה מעורבותו לידי ביטוי, כיוון שלא היה מעורב בתהליך. הוא הוסיף, כי ראה"ם היה מעורב בבחירת מחליפו, רב-אלוף (מיל') דני חלוץ. השר יעלון סבור כאמור, כי התהליך הנוכחי נכון, ובתנאי שבעלי התפקידים האחראים לתהליך ימלאו חובתם ויבצעו אותו מתוך שיקולים ענייניים.

רב-אלוף (מיל') אמנון ליפקין-שחק ז"ל (כיהן כרמטכ"ל מינואר 1995 ועד תחילת יולי 1998) ציין, כי הליך המינוי הקיים של הרמטכ"ל הוא ששהב"ט ממליץ, מתייעץ עם ראה"ם ומביא את

פרשת "מסמך הרפז"

המינוי לראה"ם. לדברי רב-אלוף (מיל') ליפקין-שחק ז"ל, למרות ההליך המביך של מינוי הרמטכ"ל ה-20 של צה"ל, לא נדרשת חקיקה בנושא.

להלן התגובות לטיטת דוח הביקורת שהועברו למשרד מבקר המדינה בנושא זה:

היועצת המשפטית של משרד ראה"ם, עו"ד שלומית ברנע פרגו, מסרה בהתייחסותה מ-4.4.12 למשרד מבקר המדינה, בין היתר, כי יצירת כללים או נוהל בדבר חובת תיאום של שהב"ט עם ראה"ם, משמעה עלול להיות שינוי בסמכויותיו של שהב"ט, המעוגנות בחוק יסוד: הצבא, "ואם כך הוא, הדבר מחייב שינוי חקיקה"; כך שיצירת כללים או נוהל כאמור אינה נכונה אפוא ואף אינה נחוצה.

בהתייחסותו מ-17.4.12 למשרד מבקר המדינה חזר השר ברק על עמדתו שהובאה לעיל, ולפיה האחריות לבחירת המועמד לתפקיד הרמטכ"ל היא של שהב"ט "ואם אין אחראי לבחירה זה מסוכן".

משרד מבקר המדינה מציין, כי לפי חוק יסוד: הצבא, הרמטכ"ל מתמנה בידי הממשלה לפי המלצת שהב"ט. עם זאת, נראה כי חשוב לשמוע את עמדת ראה"ם בתהליך גיבוש ההמלצה של שהב"ט קודם למינוי הרמטכ"ל בידי הממשלה. מדברי האישים שנזכרו לעיל עולה, כי בפועל, לאורך השנים, הדבר בא ממילא לידי ביטוי בצורות שונות של שיתוף, כמו: עדכון מוקדם, התייעצות ותיאום עמדות מוקדם בין שהב"ט ובין ראה"ם, מתוקף סמכותו להחליט על הנושאים שיעלו על סדר יומה של הממשלה. בהקשר זה יוזכרו דבריו של ראה"ם, מר בנימין נתניהו, למבקר המדינה דאז ולנציגי משרדו, שהובאו לעיל, בנוגע למעורבות ראה"ם בבחירת הרמטכ"ל, לאמור: "יכול להיות קונפליקט בין ראה"ם ובין שהב"ט וצריך לקחת זאת בחשבון, אבל במאזן כולל, לדעתי, זה דבר נכון לעשות [מעורבות ראה"ם]". לדעת משרד מבקר המדינה, ראוי שראה"ם ושהב"ט יבררו סוגיה זאת, או יטילו על מי מטעמם לערוך בירור זה, וישקלו להביא הצעה מתואמת בעניין זה לאישור הממשלה.

בהתייחסותו מ-18.10.12 לדוח ה"כמעט סופי" ציין השר ברק, כי המלצת משרד מבקר המדינה לפיה ראוי שראה"ם ושהב"ט "ישקלו להביא הצעה מתואמת לאישור הממשלה בעניין מידת מעורבותו של ראה"ם בהליך מינוי רמטכ"ל או יטילו על מי מטעמם לערוך בירור שכזה מקובלת על שר הביטחון".

4. משך כהונת הרמטכ"ל

א. משך כהונתו של מספר ממלאי תפקידים מרכזיים במדינת ישראל מעוגן בחוק. כך לדוגמה, בחוק שירות הביטחון הכללי, התשס"ב-2002, נקבע, כי "תקופת כהונתו של ראש השירות תהיה חמש שנים, אם לא קבעה הממשלה תקופה קצרה יותר בהחלטת המינוי; הממשלה רשאית, בנסיבות מיוחדות, להאריך את כהונתו של ראש השירות לתקופה נוספת שלא תעלה על שנה אחת"; בחוק המטה לביטחון לאומי, התשס"ח-2008, נקבע, כי "תקופת כהונתו של המשנה לראש המטה לביטחון לאומי תהיה חמש שנים"; ובחוק בנק ישראל, התשי"ד-1954, נקבע, כי "מינוים של הנגיד ושל משנה לנגיד יהיה לחמש שנים ואפשר לשוב ולמנותם".

משך כהונת הרמטכ"ל לא נקבע בכל דבר חקיקה. עד למינויו של רא"ל (מיל') אשכנזי, בפברואר 2007, משך כהונת הרמטכ"ל לא נקבע גם בהחלטת הממשלה שאישרה את המינוי. הלכה למעשה, הרמטכ"ל התמנה לתקופת כהונה לא קצובה, ובתום שלוש שנים היה נהוג להאריכה בשנה נוספת (רביעית). להלן בטבלה נתונים על משך כהונתם של הרמטכ"לים בתקופה שלאחר מלחמת יום הכיפורים¹¹⁷ בהתבסס על נתוני לשכת הרמטכ"ל:

משך הכהונה בחודשים (בסוגריים - המשך בשנים)	סיום הכהונה	תחילת הכהונה	שם הרמטכ"ל
48 (4 שנים)	16.4.78	15.4.74	מרדכי גור ז"ל
60 (5 שנים)	19.4.83	16.4.78	רפאל איתן ז"ל
48 (4 שנים)	19.4.87	19.4.83	משה לוי ז"ל
48 (4 שנים)	1.4.91	19.4.87	דן שומרון ז"ל
45 (3 שנים ו-9 חודשים)	1.1.95	1.4.91	אהוד ברק
42 (3 שנים ו-6 חודשים)	9.7.98	1.1.95	אמנון ליפקין-שחק ז"ל
48 (4 שנים)	9.7.02	9.7.98	שאול מופז
35 (3 שנים פחות חודש)	1.6.05	9.7.02	משה יעלון*
20 (שנה ו-8 חודשים)	14.2.07	1.6.05	דני חלוץ**
48 (4 שנים)	14.2.11	14.2.07	גבי אשכנזי

* כהונתו של רא"ל (מיל') משה יעלון לא הוראה לשנה רביעית.
 ** רא"ל (מיל') דני חלוץ התפטר לאחר מלחמת לבנון השנייה.

בהודעת מזכיר הממשלה בתום ישיבת הממשלה ממרץ 2005, שבה הוחלט על מינויו של רב-אלוף (מיל') דני חלוץ לתפקיד הרמטכ"ל נכתב, כי "שר הביטחון"¹¹⁸ [הבהיר, כי עומדת בפניו הערתו של היועץ המשפטי לממשלה באשר לצורך לקצוב את תקופת כהונתו של הרמטכ"ל; למרות שבעבר לא כללו החלטות הממשלה על מינוי הרמטכ"ל הוראה כלשהי בדבר [הכהונה] של הרמטכ"ל] והדבר אף אינו קבוע בחוק. יחד עם זאת, לאור הערת היועץ המשפטי לממשלה, מן הראוי לקצוב את משך כהונתו של הרמטכ"ל, ובהתאם לכך יגיש שר הביטחון בהקדם הצעה לאישור הממשלה לגבי משך הכהונה של הרמטכ"ל". בפועל, במשך כהונתו של רב-אלוף (מיל') חלוץ כרמטכ"ל, מיוני 2005 ועד פברואר 2007, לא הגישו שרי הביטחון שכינהו אז, ח"כ שאול מופז וח"כ עמיר פרץ¹¹⁹, לאישור הממשלה הצעה לקצוב את משך הכהונה של הרמטכ"ל, לא של רב-אלוף (מיל') חלוץ ולא החלטה עקרונית אחרת בהקשר זה.

עם זאת, בכל אחת מהחלטות הממשלה בנוגע למינוי הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, בנוגע למינוי אלוף (מיל') יואב גלנט ובנוגע למינוי רב-אלוף בני גנץ לתפקיד הרמטכ"ל - בשונה מההחלטות בנוגע למינוי הרמטכ"לים שקדמו להם - נכללה התייחסות קונקרטית למשך כהונת

117 חוק יסוד: הצבא, הוא משנת 1976, והוא נחקק בעקבות המלצות ועדת החקירה לענייני מלחמת יום הכיפורים (ועדת אגרנט).

118 שהב"ט היה אז ח"כ שאול מופז, והוא כיהן בתפקיד זה כאמור בתקופה שבין 4.11.02 ל-4.5.06.

119 ח"כ עמיר פרץ כיהן כשר ביטחון בתקופה שבין 4.5.06 ל-18.6.07.

הרמטכ"ל: בהחלטת הממשלה מ-4.2.07 בנוגע למינויו של הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, נקבע - לפי המלצת שהב"ט דאז, ח"כ עמיר פרץ - כאמור, כי משך הכהונה יהיה ארבע שנים וכי "הממשלה רשאית בנסיבות חירום בלבד" להאריך את הכהונה "לתקופה נוספת שלא תעלה על שנה אחת". בהחלטת הממשלה מ-5.9.10¹²⁰ בעניין מינויו של אלוף (מיל') יואב גלנט לתפקיד הרמטכ"ל ובהחלטת הממשלה מ-13.2.11 בעניין מינויו של רב-אלוף בני גנץ לתפקיד הרמטכ"ל נקבע, לפי המלצת השר ברק, כי "תקופת כהונתו של הרמטכ"ל תהיה שלוש שנים. הממשלה רשאית בנסיבות מיוחדות להאריך כהונת הרמטכ"ל לתקופה נוספת שלא תעלה על שנה"¹²¹.

מהאמור לעיל עולה, כי בקביעת משך הכהונה של הרמטכ"לים ה-19 וה-20 של צה"ל חל שינוי ביחס למצב שהיה קיים קודם לכן. כך, הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, מונה בהחלטת ממשלה לתקופה של ארבע שנים עם אפשרות של הממשלה להאריך את הכהונה בשנה נוספת רק בנסיבות של חירום; זאת, לעומת הנוהג שהיה קיים עד אז של כהונה במשך שלוש שנים עם הארכה ברוב המקרים בשנה נוספת. בעת מינוי אלוף (מיל') גלנט ורב-אלוף גנץ לתפקיד הרמטכ"ל שוב שונה משך כהונת הרמטכ"ל, והממשלה החליטה להעמיד את משך הכהונה על שלוש שנים עם אפשרות להארכה לשנה רביעית "בנסיבות מיוחדות". משרד מבקר המדינה מציין, כי המונח "נסיבות מיוחדות" מגביל אמנם את שיקול הדעת לעומת המצב הקודם, שבו נקבעה כהונה של שלוש שנים, שהארכה בדרך כלל בשנה; אך הוא משקף מודל רחב יותר מזה שבא לידי ביטוי במונח "נסיבות חירום", שיש בו התניה למציאות של מלחמה או הכנה למלחמה או כיוצא באלה.

בביקורת לא נמצא, כי תהליך קבלת ההחלטה בנוגע למשך כהונת הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ובנוגע למשך הכהונה של מחליפו - הן בהחלטה שנגעה למינויו לתפקיד של אלוף (מיל') גלנט והן בהחלטה שנגעה למינויו לתפקיד של רב-אלוף בני גנץ - נשען על עבודת מטה אשר ניתחה את משך הכהונה הרצוי, החלופות השונות שיש בהקשר זה, ואת יתרון של החלופות השונות או את חסרונו.

ב. שרי הביטחון והרמטכ"לים לשעבר, שנשאלו על ידי משרד מבקר המדינה בנוגע לתהליך בחירת הרמטכ"ל, התבקשו להתייחס גם לסוגיית משך הכהונה של הרמטכ"ל. להלן ההתייחסויות שהתקבלו:

ח"כ עמיר פרץ המליץ לעגן בחוק שכהונת הרמטכ"ל תימשך ארבע שנים בלי יכולת הארכה. לדבריו, החזרה למתכונת של משך כהונה של שלוש שנים עם אפשרות להארכה בשנה נוספת היא חזרה למתכונת שמריחה ריח פוליטי, גם אם איש לא מתכוון לכך, כיוון שבתרבות הקיימת בישראל ההחלטה על תוספת השנה הרביעית היא כהחלטה על ציון עובר או נכשל של רמטכ"ל, וגם הרמטכ"ל הטוב ביותר לא יוכל להתעלם מנקודת זמן זו, וייתכן שתהיה לכך השפעה על החלטותיו.

120 החלטה שכאמור בוטלה ב-6.2.11.

121 יצוין, כי בהצעת ההחלטה שהונחה על שולחן הממשלה בעניין מינויו של אלוף (מיל') גלנט לתפקיד הרמטכ"ל נקבע, כי שהב"ט יהיה זה שרשאי להביא להחלטת הממשלה את נושא הארכת כהונת הרמטכ"ל, אולם בפועל חלק זה בהצעת ההחלטה לא התקבל לאחר שראה"ם והשר ברק קיבלו את התנגדות נציגי היועמ"ש לממשלה בנושא.

גם ח"כ שאול מופז סבור שכהונת הרמטכ"ל צריכה להימשך ארבע שנים; זאת כיוון שעמדתו היא שמילוי תפקיד סגן הרמטכ"ל הוא תנאי הכרחי, למעט חריגים, להתמודדות על תפקיד הרמטכ"ל, ובמשך ארבע שנים של כהונת הרמטכ"ל יכהנו שני סגני רמטכ"ל שיהיו בהמשך מועמדים לתפקיד הרמטכ"ל.

אלוף (מיל') יצחק מרדכי ציין בנושא זה שכהונת הרמטכ"ל צריכה להימשך שלוש שנים עם אופציה להארכה בשנה נוספת, במידת הצורך. לדעתו, לא צריך להבטיח שנת כהונה רביעית באופן אוטומטי, והארכת הכהונה בשנה נוספת צריכה להיות מותנית בהצלחתו של הרמטכ"ל בתפקיד, במערכת היחסים בין הרמטכ"ל ובין שהב"ט ובמערכת היחסים של הרמטכ"ל עם הממשלה.

בהתייחסותו מ-17.4.12 לטיטת דוח הביקורת ציין השר ברק כי בעיניו ה"נוהל" שפעל 60 שנים של כהונת הרמטכ"ל במשך שלוש שנים, והממשלה רשאית להאריך את כהונתו בשנה נוספת לפי המלצת שהב"ט - הוא "נוהל" נכון ורצוי. עם זאת, בדעת השר ברק לקיים התייעצויות בנושא זה, ובהתייחסותו מ-18.10.12 הוסיף כי "המלצות הביקורת בפסקאות אלה עוסקות בנושא קרדינלי והן מחייבות בחינה מעמיקה".

לדעת משרד מבקר המדינה, סוגיית משך כהונתו של הרמטכ"ל היא סוגיה מרכזית המשפיעה ישירות על צה"ל, על בניין הכוח שלו, על יכולתו של הרמטכ"ל לממש תכניות ארוכות טווח ועל הכנת הצבא למלחמה. למשך הכהונה של הרמטכ"ל יש גם השלכות על היבטים הנוגעים לפיתוח הקצונה הבכירה בצה"ל, ובכלל זה גם על היכולת להכשיר מועמדים פוטנציאליים לתפקיד הרמטכ"ל הבא. במקביל, משך הכהונה הרצוי מושפע מתכנית העבודה השנתית והרב-שנתית של צה"ל ומלוחות הזמנים למימושן, מהמגמות בתחום תקציב המדינה (כמו לדוגמה העובדה שבשנים האחרונות תקציב המדינה הוא תקציב דו-שנתי); מההתפתחות בתמונת האיומים על מדינת ישראל ומלוח הזמנים הנדרש להגדרה, לפיתוח ולמימוש המענה לאיומים אלה; ומהחשיבות הקיימת ברוטציה ורענון בתפקידים בכירים בצה"ל. נוסף לכך, משולבים בסוגיה הנוגעת למשך כהונת הרמטכ"ל גם היבטים הנוגעים לדרך הראויה להגדיר את תקופת הכהונה (בחוק או בהחלטת ממשלה) ובנוגע לדרך הראויה ולנסיבות להאריך את תקופת כהונת הרמטכ"ל או לקצרה. קיימת גם חשיבות רבה להימנע משינוי תכוף בקביעת משך כהונת הרמטכ"ל, כדי להבטיח יציבות ולמזער סימני שאלה בנוגע למשך הכהונה.

נוכח השיקולים כבדי המשקל שהובאו לעיל, סבור משרד מבקר המדינה, כי ראוי שהממשלה תבחן את משך הכהונה הרצוי של הרמטכ"ל, תוך שהיא מביאה בחשבון את הגורמים המשפיעים השונים, לרבות היעילות המיטבית של משך הכהונה והשפעתה על יציבות התכניות לבניין הכוח ולהפעלתו. ראוי גם כי משך הכהונה בתפקיד יעוגן בחקיקה, בדומה למשך הכהונה של מספר בעלי תפקידים בכירים שנקבע בחקיקה, כאמור לעיל. נוסף לכך, ראוי לבחון אם משך כהונת הרמטכ"ל ייקבע לתקופה קצובה אחת או שהוא יהיה עם אופציה להארכה. לדעת משרד מבקר המדינה, לכל אחת מאפשרויות אלה יתרונות וחסרונות. כך למשל, למשך כהונה לתקופה קצובה יש יתרון בכך שהוא מאפשר לרמטכ"ל לבצע את תפקידו ללא חשש שלא ימשיך לכהן בשנה האופציונאלית הנוספת, וללא חשש לתלות בשיקולים זרים; ומצד שני, קביעת משך כהונה עם אופציה להארכה מאפשר לממשלה גמישות במינוי הרמטכ"ל. ראוי אפוא להביא בחשבון יתרונות וחסרונות אלה בעת קביעת משך הכהונה, ולתת גם את הדעת לנסיבות ההארכה - האם רק במצב חירום או גם בנסיבות מיוחדות אחרות.

5. המועד לפתיחת התהליך לבחירת הרמטכ"ל

כאמור, לפי חוק יסוד: הצבא, הרמטכ"ל יתמנה בידי הממשלה לפי המלצת שהב"ט. עם זאת, לא נקבע המועד שבו הממשלה מחליטה על זהות הרמטכ"ל הנכנס קודם לסיום כהונת הרמטכ"ל היוצא. סוגיה זו שתרמה לליבוי מערכת היחסים הטעונה בין השר ברק ובין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, נגעה למועד הבחירה של הרמטכ"ל ה-20 של צה"ל. כאמור, ב-6.4.10 - עשרה חודשים קודם למועד סיום כהונתו - הודיע השר ברק לרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, כי לא ימשיך לכהן בתפקידו כרמטכ"ל בשנה חמישית. בהודעה שהוציאה לשכתו באותו יום נאמר, כי השר ברק יחל בחודשים הקרובים בבדיקת המועמדים לתפקיד הרמטכ"ל הבא של צה"ל. נושא זה של התחלת תהליך הבחירה והמינוי של הרמטכ"ל הבא הפך לאחד מסלעי המחלוקת הקשים בין הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, שטען כי מועדי בחירה ומינוי מוקדמים מדי פוגעים בתפקודו של הרמטכ"ל המכהן, וכי יש להתחיל בתהליך זה כשלושה חודשים בלבד לפני מועד החלפת הרמטכ"לים, בהתבסס על ניסיון העבר; ובין השר ברק, שראה את מועד הבחירה והמינוי הרצויים כחצי שנה בטרם החלפת הרמטכ"לים. כאמור לעיל, חששו של רא"ל (מיל') אשכנזי מפגיעה אפשרית בתפקודו כרמטכ"ל התממש, לפחות ככול שהדברים נגעו לתהליך המינויים של הקצונה הבכירה בצה"ל.

להלן נתונים מ-20 השנים האחרונות בנוגע למועדים שבהם החליטה הממשלה על מינוי הרמטכ"ל הנכנס, על המועדים של כניסת הרמטכ"ל הנבחר לתפקידו ועל משך הזמן בין מועדים אלה:

שם הרמטכ"ל	מועד ההחלטה על המינוי	תחילת הכהונה	משך הזמן בין ההחלטה על המינוי ובין תחילת הכהונה בפועל
אהוד ברק	25.11.90	1.4.91	כ-18 שבועות (4.5 חודשים)
אמנון ליפקין-שחק ז"ל	10.10.94	1.1.95	כ-12 שבועות (3 חודשים)
שאול מופז	12.5.98	9.7.98	כ-8 שבועות (חודשיים)
משה יעלון	24.3.02	9.7.02	כ-15 שבועות וחצי (4 חודשים)
דני חלוץ	13.3.05	1.6.05	כ-11 שבועות וחצי (3 חודשים)
גבי אשכנזי	*4.2.07	14.2.07	כשבוע וחצי
יואב גלנט	**5.9.10	***14.2.11	כ-23 שבועות (כ-6 חודשים)
בני גנץ	***13.2.11	14.2.11	

* כאמור, מונה רא"ל (מיל') אשכנזי בעקבות התפטרות רא"ל (מיל') דני חלוץ.
 ** בישיבת הממשלה ב-22.8.10 הודיע השר ברק כי הוא יבקש מהממשלה לאשר את המלצתו למנות את אלוף (מיל') יואב גלנט לתפקיד הרמטכ"ל.
 *** התאריך מתייחס למועד תחילת הכהונה המתוכנן.
 **** הודעה על הכוונה להביא לאישור הממשלה את מינוי אלוף בדרגתו דאז בני גנץ לתפקיד הרמטכ"ל נמסרה כבר בישיבת הממשלה שנערכה ב-6.2.11.

מנתוני הטבלה ניתן ללמוד, כי אין מועד אחיד וקבוע, קודם לסיום כהונת הרמטכ"ל היוצא, שבו הממשלה מחליטה על זהות הרמטכ"ל הנכנס; וכי מאז שנת 1990 ועד שנת 2005 אישרה הממשלה את מינוי הרמטכ"ל הבא מחודשיים ועד ארבעה חודשים וחצי בטרם נכנס לתפקיד. מבחינה זאת המינוי של אלוף (מיל') גלנט לרמטכ"ל היה יוצא דופן, שכן משך הזמן מאז שהשר

ברק הודיע על כוונתו להביא לאישור הממשלה את מינויו של אלוף (מיל') גלנט (22.8.10) ועד למועד כניסתו המתוכנן לתפקיד (14.2.11) הוא כחצי שנה.

בהתייחסות של השר ברק לטיוטת דוח זה, בנוגע לנתוני הטבלה שלעיל, הוא ציין, כי מועד הפרישה המתוכנן שלו עצמו כרמטכ"ל היה 1.4.95, וכי על רקע החלטתו בשעתו לקצר את תקופת כהונתו כרמטכ"ל, הוא פרש בפועל מתפקידו ב-1.1.95. השר ברק הוסיף, כי ההחלטה על מינוי מחליפו, רא"ל (מיל') אמנון ליפקין-שחק ז"ל, הייתה כשישה חודשים לפני מועד פרישתו המתוכנן; וכי לוח זמנים זה איפשר לרא"ל (מיל') ליפקין-שחק ז"ל להיות שותף במינויים ובתכנית העבודה השנתית.

חמשת שרי הביטחון לשעבר התייחסו גם לסוגיה זאת כשמסרו למשרד מבקר המדינה את עמדותיהם בנוגע למינוי הרמטכ"ל. לדעת ח"כ עמיר פרץ, ההודעה על התחלת התהליך לבחירת רמטכ"ל חדש צריכה להימסר לציבור ארבעה חודשים לפני תום כהונת הרמטכ"ל היוצא. מתוכם, יוקדש חודש לתהליך בחירת הרמטכ"ל החדש על ידי שהב"ט, ושלושה חודשים ייוותרו לחפיפה ראויה ומסודרת בין הרמטכ"ל החדש לבין הרמטכ"ל היוצא. ח"כ שאול מופז ציין, כי לא נכון שהקביעה לגבי הרמטכ"ל החדש תהיה מעבר לשלושה חודשים ממועד כניסתו לתפקיד, אחרת סדרי העבודה עלולים להשתבש. ח"כ בנימין בן אליעזר ציין, כי התחיל בתהליך בחירת הרמטכ"ל החדש כשלושה חודשים לפני חילופי הרמטכ"לים. אלוף (מיל') יצחק מרדכי סבור, כי צריך להודיע על הרמטכ"ל הנבחר לא יאוחר משלושה חודשים לפני תום כהונת הרמטכ"ל המכהן. מר משה ארנס ציין, כי זימן את המועמדים לתפקיד הרמטכ"ל החדש שבועות בודדים לפני גמר הקדנציה של הרמטכ"ל היוצא. השר יעלון, ורב-אלוף (מיל'), אמנון ליפקין-שחק ז"ל ציינו, כי נבחרו כרמטכ"לים שלושה חודשים וכשלושה חודשים וחצי, בהתאמה, לפני סיום כהונת הרמטכ"לים שאותם החליפו.

מהאמור לעיל עולה, כי מועד תחילת תהליך בחירת הרמטכ"ל החדש אינו קבוע ואינו מעוגן במסד נורמטיבי כלשהו. לדעת משרד מבקר המדינה, קביעת מועד בחירת הרמטכ"ל החדש צריכה להתבסס על הגורמים והשיקולים הבאים:

א. למועד תחילת תהליך החלפת הרמטכ"ל ולהודעה על כך לציבור יש משמעות ציבורית ופיקודית רבה מחוץ לצבא ובעיקר בשדרת הפיקוד בתוך הצבא.

ב. המועד צריך להיות קצר, אך עליו לאפשר סדרת פעולות מתחייבות מבעוד מועד כמו: גיבוש עמדת שהב"ט, קיום התייעצויות נדרשות, תיאום עם ראה"ם, הבאת הנושא בפני הממשלה, הבאת המינוי לאישור הוועדה המייעצת; וכן לאפשר זמן להערות מן הציבור לעניין טוהר מידות וכד'.

ג. זמן העברת תפקיד ("חפיפה") בין הרמטכ"ל המכהן ובין הרמטכ"ל המיועד - לפי ניסיון העבר, נדרשים לשם כך כשלושה חודשים.

מן האמור לעיל ועל סמך ניסיון העבר עולה, כי רצויה תקופה בת לא יותר מארבעה חודשים לתחילת תהליך בחירת הרמטכ"ל, לפני תום כהונת הרמטכ"ל המכהן, לרבות ההודעה על כך לציבור. לדעת משרד מבקר המדינה, מן הראוי שראה"ם ושהב"ט, בשיתוף הרמטכ"ל, יבחנו בעבודת מטה את ההנחות האמורות לצורך גיבוש הצעה למועד הבחירה הרצוי של הרמטכ"ל החדש, ישקלו את החלופות השונות, ויביאו את הצעתם לאישור הממשלה.

השר ברק ציין בהתייחסותו למשרד מבקר המדינה, כי בדעתו לקיים התייעצויות בנושא זה ולגבש המלצה לגבי מועד הבחירה הנכון והראוי של הרמטכ"ל, תוך התחשבות בהמלצת מבקר המדינה שלעיל.

תפקיד הרמטכ"ל הוא תפקיד בעל חשיבות מהותית מהמעלה הראשונה מבחינה לאומית וציבורית. נוכח החשיבות הרבה הגלומה בתפקיד עצמו, יש גם חשיבות מיוחדת לתהליך בחירת הרמטכ"ל, ובכלל זה לדרך התנהלותו וליכולתו להבטיח בחירה ראויה.

משרד מבקר המדינה מעיר, כי תהליך בחירת רמטכ"ל צריך להיות מובנה, מוגדר ומעוגן בכתובים, יחד עם שמירה על מידת גמישות ושיקול דעת למופקדים עליו. במסגרת זאת ראוי לקבוע את הנושאים העיקריים הבאים:

א. להגדיר את תהליך בחירת המועמד המומלץ לתפקיד הרמטכ"ל על ידי שר הביטחון. במסגרת זאת ראוי שתהליך בחירת המועמדים לתפקיד הרמטכ"ל יעוגן בכתובים וישען על אמות מידה ודרישות כשירות רלוונטיות וקווים מנחים לתפקיד, כגון: רקע מקצועי, ניסיון מבצעי ומאפיינים אחרים, אשר מן הראוי שיהיו למועמדים לתפקיד; על מסד נתונים רלוונטי שיוכן לשר הביטחון מבעוד מועד; ועל קיום התייעצויות מקדימות של שר הביטחון עם גורמים רלוונטיים, כגון שרי ביטחון בעבר, הרמטכ"ל המכהן ורמטכ"לים לשעבר.

ב. לדעת משרד מבקר המדינה, נראה כי חשוב לשמוע את עמדת ראה"ם בתהליך גיבוש ההמלצה של שהב"ט קודם למינוי הרמטכ"ל בידי הממשלה. ראוי שראה"ם ושהב"ט יבררו סוגיה זאת, או יטילו על מי מטעמם לערוך בירור זה, וישקלו אם להביא הצעה מתואמת בעניין זה לאישור הממשלה.

ג. סוגיית משך כהונתו של הרמטכ"ל היא סוגיה מרכזית המשפיעה ישירות על צה"ל, על בניין הכוח שלו, על יכולתו של הרמטכ"ל לממש תכניות ארוכות טווח ועל הכנת הצבא למלחמה. נוכח שיקולים כבדי משקל אלה, ראוי שהממשלה תבחן את משך התפקיד הרצוי של הרמטכ"ל, תוך שהיא מביאה בחשבון את הגורמים המשפיעים השונים, לרבות היעילות המיטבית של משך הכהונה והשפעתה על יציבות התכניות לבניין הכוח ולהפעלתו. כן ראוי לבחון אם משך כהונת הרמטכ"ל ייקבע לתקופה קצובה אחת או שהוא יהיה עם אופציה להארכה, ומהי עילת ההארכה ("נסיונות מיוחדות" או "מצב חירום"). ראוי גם שמשך התפקיד שייקבע, לרבות מודל משך הכהונה (עם או בלי אופציה להארכתה) - יעוגן בחקיקה, בדומה למשך הכהונה של מספר בעלי תפקידים בכירים שנקבע בחקיקה.

ד. מן הראוי שראה"ם ושהב"ט, בשיתוף הרמטכ"ל, יגבשו הצעה למועד הבחירה הרצוי של הרמטכ"ל, בהביאם בחשבון את הגורמים השונים המשפיעים על קביעת מועד זה, ויביאו אותה לאישור הממשלה. משרד מבקר המדינה מציין, כי על בסיס הגורמים השונים המשפיעים ועל סמך ניסיון העבר עולה, כי המועד לתחילת תהליך הבחירה של הרמטכ"ל, לרבות הודעה על כך לציבור, רצוי שיהיה לא יותר מארבעה חודשים לפני תום כהונת הרמטכ"ל המכהן.

בדוח הביקורת של מבקר המדינה על תהליכי המינוי של הקצונה הבכירה בצה"ל, שפורסם באוגוסט 2010, העיר מבקר המדינה ביחס למינוי קצינים לתפקידים בדרגת אלוף, והביא גם המלצות פרטניות בנוגע למינוים. פרק ביקורת זה על בחירת הרמטכ"ל ומינויו הוא נדבך נוסף לדוח הביקורת של מבקר המדינה על תהליכי המינוי של הקצונה הבכירה בצה"ל. משרד מבקר המדינה סבור, שעל ראה"ם להביא ללא דיחוי בפני הממשלה את המלצות של דוח זה בנוגע לבחירת הרמטכ"ל ומינויו, כדי לוודא שיתקיים דיון ויתקבלו החלטות בנושא זה, וחשוב שהחלטות אלה יתקבלו עוד לפני בחירת ומינוי הרמטכ"ל ה-21 של צה"ל.

חלק ד'

ביטחון מידע

במהלך הביקורת בפרשת הרפז עלה, כי קיימים ליקויים ופרצות בתחומי השמירה על ביטחון מבצעים ואבטחת מידע במעב"ט. נושאים אלה נבדקו באופן חלקי בלבד, אולם נוכח חשיבותם, מוצא משרד מבקר המדינה לנחון לשפוך אור על ליקויים אלה.

1. אבטחת מידע

בחומר הביקורת נכללו תוצאות חלקיות של בדיקות שערכו משרד הביטחון וצה"ל בתחומי ביטחון המבצעים ואבטחת המידע במערכת הביטחון מאז שנחשפה מעורבותו של סא"ל (בדימ') הרפז בכתיבת המסמך המזויף באוגוסט 2010, שממציאהו הוצגו לרמטכ"ל, רא"ל בני גנץ, ולשר ברק באפריל 2011.

בביקורת עלה, כי גם לאחר סא"ל (בדימ') הרפז פרש מצה"ל ולאחר שהכשרו הביטחוני פג הוא נחשף למידע מעודכן, בחלקו מסווג כרגיש מבחינה ביטחונית, שלא היה אמור להיחשף אליו.

ראש אמ"ן דאז, אלוף (מיל') ידלין, קבע בדצמבר 2010 כלהלן: "ראש אמ"ן ציין כי בלב הפרשיה תרבות לא מספקת של ביטחון מידע הנוגעת למעורבות מפקדים לשעבר, העדר נוהלים המסדירים הנושא בצה"ל בכלל ובאמ"ן ובמערך מסווג באמ"ן] כפרט, והנחיות לא ברורות לגבי שיתוף במידע עם מפקדים לשעבר".

הצורך בהקפדה על המידור של פורשי מערך מסווג באמ"ן מפעילויות בהווה לא נעלם מעיני ראש אמ"ן דאז. באפריל 2009 ובמרץ 2010 התרה ראש אמ"ן הקודם, אלוף (מיל') ידלין, במפקדי מערך מסווג באמ"ן להימנע מלשתף את פורשי המערך בסודות העדכניים, ולהקפיד על מידור מחמיר מול מפקדים וחיילים מהעבר. כמו כן, במרץ 2010 הנחה אלוף (מיל') ידלין לכתוב נוהל בנושא, בתיאום עם קמנ"ר וראש חטיבת ההפעלה באמ"ן.

בביקורת נמצא, כי הוראת ראש אמ"ן דאז לא מולאה, ועד שנחשפה מעורבות סא"ל (בדימ') הרפז בכתיבת "מסמך הרפז" (אוגוסט 2010) לא יצאו בכתובים הנחיות רענון בנושא. הנחיה כזו פורסמה רק בדצמבר 2010, חודשים אחדים לאחר החשיפה, וכנראה רק בעקבות הנחיה מחודשת של ראש אמ"ן בנובמבר 2010 "להשלים נוהל שו"ס [שותפי סוד] של 'לשעברים' באמ"ן". ביוני 2011, חצי שנה לאחר פרסום הנחיית ראש אמ"ן המחודשת, הפיץ מפקד יחידת ביטחון מידע (להלן - קב"ם) של חמ"ן הוראת ביטחון מידע חילונית בנושא העסקת "לשעברים" באמ"ן. נמצא, כי בהנחיית ראש מחלקה מסווגת באמ"ן ובהוראת קב"ם חמ"ן לא באה לביטוי הוראת ראש אמ"ן מאפריל 2009 דלעיל בנוגע לחובה לקבל אישור מפורש ממנו לשתף מפקדים או חייליים מהעבר בסודות עדכניים.

בנובמבר 2010 ערכה מחב"ם ביקורת על העסקת פורשים ("לשעברים") ביחידות אמ"ן, ובעקבותיה גיבשה המלצות לשיפור. בתחילת יוני 2011 ערכה מחב"ם ביקורת נוספת בנושא העסקת פורשים בחלק מיחידות אמ"ן, שנועדה "לבחון יישום ההמלצות שניתנו בבדיקה [מנובמבר 2010]", ראש מחב"ם דיווח לקמנ"ר ולראש אמ"ן (26.6.11), כי "ממציא הביקורת הנוכחית מצביעים על שיפור ניכר ביחס לתמונת המצב שהייתה בסוף שני"ע [שנת העבודה] 2011 [צריך להיות כנראה שנת 2010] וכי מרבית ההנחיות יושמו".

כעולה מחומר הביקורת, מפקדים וקצינים באמ"ן חרגו מהוראות ביטחון המידע בצה"ל בכך ששיתפו במידע ובפעילות עדכניים את סא"ל (בדימ') הרפז, שהיה באותה העת כבר קצין בדימוס, בלי שבדקו תחילה מהו הכשרו הביטחוני. יתרה מזו, בדוח ועדת מרדיקס נכתב, כאמור, כי גורמים לא מזוהים באמ"ן שיתפו קצין בדימוס זה במידע מסווג רגיש. חריגות אלה הן בבחינת ליקוי, המתעצם נוכח ההוראות האמורות של ראש אמ"ן דאז, אלוף (מיל') ידלין, להימנע מלשתף את פורשי מערך מסווג באמ"ן בסודות העדכניים, ולהקפיד על מידור, בכלל זה גם עם מפקדים וחיילים מהעבר, ונוכח דברי קצינים, כי ההתנהלות מול סא"ל (בדימ') הרפז, כיוצא מערך מסווג באמ"ן, לא הייתה חריגה וייצגה נורמה מקובלת של היועצות במפקדי עבר ללא בדיקה של הכשרם הביטחוני התקף.

משרד מבקר המדינה מעיר בחומרה, כי חשיפת מידע, במיוחד חשיפת מידע מסווג רגיש, לגורמים בלתי מורשים עלולה לסכן את ביטחון המדינה ואת ביטחון הפועלים בשירותה, ואינה עולה בקנה אחד עם פקודות הצבא.

בהתייחסות לטיטוט דוח הביקורת מסר השר ברק (אפריל 2012), כי נוכח חומרת הממצאים, בכוונתו "למנות ועדת בדיקה על פי סמכויותיו בחוק לנושא זה, על מנת לבלום מיד כל אפשרות של המשך פגיעה בביטחון המדינה מצד אחד, ועל מנת להביא לחשיפת כל האמת, והפקת מלוא המסקנות והלקחים הנדרשים מצד שני. עוד מסר שהב"ט, כי "הוא הנחה את צה"ל ומשהב"ט בבחינת צעדים דחופים וראשוניים, לנקוט בכל האמצעים לתיקון התקלות בתחום זה, מיד כשנחשף הנושא לראשונה ואכן במשהב"ט ובצה"ל ננקטו כבר פעולות לתיקון הליקויים".

ראש מחלקה מסווגת באמ"ן מסר (מרץ 2012) בהתייחסותו לטיטוט דוח הביקורת, כי יושרו לקחים שהפיקו ועדות בדיקה שנערכו באמ"ן ומשהב"ט בעקבות חשיפת "מסמך הרפז", בין השאר בנושא העסקה של פורשים וחשיפתם לסודות עדכניים, ובנושא הקפדה על נוהלי ביטחון מידע.

בהתייחסות לטיטוט דוח הביקורת מסר ראש אמ"ן, אלוף אביב כוכבי (אפריל 2012), כי הוא מקבל לחלוטין את אמירת מבקר המדינה דאז "בדבר פסול הקיים בשיתוף גורמים, שאין להם הרשאה ביטחונית הולמת ותקפה, במידע השייך למערכת הביטחון. מידור וביטחון מידע הם אבני יסוד במערכת האמונות על הסוד ו[מעריך מסווג באמ"ן] חייב להעמיד את עצמו בסטנדרטים הגבוהים ביותר". עם זאת, הוסיף ראש אמ"ן, כי למיטב שיפוטו, ובהתבסס על הבדיקות שנעשו באמ"ן, הפגישות של קציני אמ"ן עם סא"ל (בדימ') הרפז שהוזכרו בטיטוט דוח הביקורת "לא כללו חשיפה של מידע מודיעיני עדכני". עוד הוסיף ראש אמ"ן, כי ועדת מרדיקס וועדה ב' הצביעו אף הן על ליקויים בנושא המידור "ובעקבות זאת, הופקו לקחים ונקבעו נוהלים באמ"ן בדבר התייעצות עם מפקדים לשעבר, על מנת לוודא כי הדבר נעשה בפיקוח, ביידוע של המפקדים ולאחר בדיקת היבטי ב"מ [ביטחון מידע]".

משרד מבקר המדינה מציין, כי בהתאם לממצאי הביקורת נחשף סא"ל (בדימ') הרפז למידע עדכני שבחלקו סווג כרגיש מבחינה ביטחונית. גם ועדת מרדיקס קבעה, כי מאז שסא"ל (בדימ') הרפז הורחק מפעילות ועיסוק במערך מסווג באמ"ן ב-2004, "המשיך בועז להיחשף באופן רציף למידע מסווג", כי הוא "ליקט ואסף מידע מגורמים רבים באמ"ן... באופן עקבי ומתמשך", וכי "לא ניתן להצביע על גורם אחד שחשף את בועז למידע מסווג באופן משמעותי".

2. תיקוף הכשר ביטחוני

בביקורת עלה, כי נוצרו מצבים שבהם קצינים בכירים לא עברו בדיקות ביטחון חוזרות (להלן - בב"ח) זה שנים.

משרד מבקר המדינה מעיר, כי ראוי, שצה"ל ושב"כ יקבעו כללים ברורים לביצוע בדיקות ביטחוניות חוזרות לכל בעלי התפקידים ונושאי הדרגות בצה"ל, ויקפידו על ביצועה - בשגרה הנדרשת.

בהתייחסות לטיוטת דוח הביקורת מסר מחב"ם, כי "שב"כ וצה"ל זיהו את הפער וניסחו יחד נוהל בב"ח סדור". שב"כ מסר בהתייחסות (ספטמבר 2012) לדוח ה"כמעט סופי", כי "גם אם בעבר התגלעו חילוקי דעות בין שב"כ לצה"ל בסוגיה [ביצוע בב"ח לקצינים בכירים בצה"ל], בחודשים האחרונים נערכה עבודת מטה סדורה, בשיתוף פעולה מלא בין הגופים, אשר במסגרתה גובשו המלצות בכל הקשור לביצוע בב"ח בצה"ל".

משרד מבקר המדינה מעיר, כי בבחינת התייחסויות שב"כ ומחב"ם, כאמור, בדבר מצב הבדיקות הביטחוניות בצה"ל בתקופת הביקורת, עלו הבדלים מהותיים. נוכח הפער בין הרצוי למצוי, שזיהו שני הגורמים, הם ניסחו נוהל בב"ח מסודר. משרד מבקר המדינה מעיר, כי קיים צורך לסיים בהקדם את עבודת המטה המתואמת, על מנת שניתן יהיה להשלים את הפערים הקיימים בתחום זה.

בהתייחסות לדוח ה"כמעט סופי", מסר שב"כ, כי "אין חולק כי קיימת חשיבות רבה להשלמת הנושא בהקדם".

3. מסירת מידע מסווג שלא כדיון

ב-22.7.10 הציג אלוף (מיל') גיורא איילנד בדיון מסווג לוועדת המשנה של ועדת החוץ והביטחון של הכנסת, שדיוניה סודיים על פי החוק, את דוח איילנד¹²². ב-5.8.10 פורסמה כתבה בעיתון "הארץ" המפרטת דברים שנאמרו בפני ועדת המשנה בידי תא"ל (בדרגתו דאז) אביב כוכבי, שהיה חבר בוועדה האמורה. בעקבות כך כתב (5.8.10) הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ליו"ר ועדת החוץ והביטחון דאז, ח"כ (לשעבר) צחי הנגבי, כי הוא מבקש לקיים תחקיר מקיף לבדיקת ההדלפה מהדיון, וב-19.10.10 הנחה את ראש מחב"ם "לבדוק את אנשי הצבא שהיו שותפים לדיון". בתגובה השיב (22.8.10) ח"כ (לשעבר) הנגבי, כי הוא רואה בחומרה שתכנים מדיוני הוועדה פורסמו בתקשורת; כי איש מחברי הכנסת או מן הצוות המקצועי שנכח בדיון לא רשם במהלך הישיבה את הנאמר בה למעט הקצרנית של הכנסת; וכי לוועדה אין סמכות חוקית או כלים מעשיים לביצוע חקירה כאמור.

122 דוח מסכם של צוות תחקור מומחים מטכ"לי בראשות אלוף (מיל') גיורא איילנד לבדיקת השתלטות צה"ל על המשט הטורקי ב-31.5.10.

בהתייחסותו (29.12.10) למשרד מבקר המדינה בהקשר זה ציין אל"ם וינר, כי קצין בלשכת שהב"ט בדרגת אל"ם ניהל רישום מפורט של הנאמר בדיון; כי יו"ר הוועדה דאז, ח"כ צחי הנגבי, שלל את האפשרות שההדלפה יצאה ממי מחברי הוועדה; וכי החקירה שאותה הנחה לנהל בנושא, לא התקדמה בשל הבעייתיות לבדוק את אנשי לשכת שהב"ט הקשורים לאירוע. לדבריו של הרמטכ"ל דאז, גם בנושא זה הוא דיבר עם השר ברק "כדי שיפעיל את המלמ"ב ולא זוכה למענה".

הקצין בדרגת אל"ם מלשכת שהב"ט, בהתייחסותו מ-25.3.12 לטיטוט דוח הביקורת ציין, כי המזכ"ץ של השר ברק הורה לו "להשתתף בדיון ולרשום פרטים ולעדכן בגמר הדיון", כי הוא לא הדליף פרטים מהישיבה, ויתרה מזאת, לא שוחח "עם אף גורם שאינו מוסמך על הישיבה והפרטים שהוצגו בה". הוא הוסיף וציין, כי "ממה שתואר עד כה באמצעי התקשורת נראה, כי הדברים כפי שנאמרו אז והיום מטרתם לפגוע באנשי לשכת שר הביטחון ואני ביניהם".

משרד מבקר המדינה מציין, כי עד תום מועד הביקורת לא נערכה חקירה, ולא הובהר מי עמד מאחורי ההדלפה מוועדת המשנה של ועדת החוץ והביטחון.

ב-11.11.10 כתב הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, לראש שב"כ דאז, מר יובל דיסקין, לראש מלמ"ב, מר אמיר קין, ולדיעת השר ברק, מכתב שנשא את הכותרת "פגיעה חמורה בביטחון המדינה". במכתב ציין, כי "חומרת ועומק החשיפה והפגיעה בליבת הקונצנזוס של שמירת הסוד בצה"ל, מצטרפים לשורה ארוכה של הדלפות מדיונים והדלפות מסמכים רגישים המתרחשת בחודשים האחרונים". הוא סיכם את מכתבו כלהלן: "נדרש לעשות סוף לריבוי אירועי ההדלפה ולשימוש בחומר מסווג לניגוח אישי כנגדי. כדור השלג המתגלגל כאן בשבועות האחרונים, עלול לרסק את כל שבנינו בעמל רב ולפגוע פגיעה חמורה בביטחונה של מדינת ישראל. אבקש, כי תפעלו במשותף, בהובלת השב"כ ויכולותיו, לאיתור מקור הדלף והפסקתו באופן מידי".

ראש שב"כ דאז, מר דיסקין, השיב לרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי (24.11.10), כי הוא סבר, שמאחר שפרשת הרפז מצויה בחקירת משטרה ובבדיקת משרד מבקר המדינה, ומאחר "ובפועל לא נגרם נזק ביטחוני של ממש... אין מקום בשלב זה לפתיחה בחקירת שב"כ בנושא". ראש שב"כ דאז ציין, כי עם סיום בדיקת משרד מבקר המדינה בנושא וככל שיוכח, כי ההדלפות בנושא אכן גרמו לנזק ביטחוני חמור, ישקול מחדש את הצורך בפתיחת חקירת שב"כ. שב"כ העביר למשרד מבקר המדינה באפריל 2012 את סעיפי נוהל שב"כ בנושא חקירת הדלפות.

משרד מבקר המדינה מעיר, כי ככל שהדברים אמורים בתלונת הרמטכ"ל דאז מ-11.11.10 בדבר חשיפת סודות מערך מסווג באמ"ן, התקיימו, לכאורה, במקרה זה כל התבחינים שנקבעו בנוהל שב"כ כמצדיקים פתיחת חקירה, ובמכתב הרמטכ"ל דאז אף הובהר הצורך למנוע את המשך החשיפה העלול לפגוע פגיעה חמורה בביטחון המדינה. תשובת ראש שב"כ דאז לרמטכ"ל דאז לא הלמה תבחינים ושיקולים לפתיחת חקירה שנקבעו בנוהל שב"כ, והציגה שיקולים אחרים שאף הם אינם מתיישבים עם הנוהל שלעיל. עוד מעיר משרד מבקר המדינה, כי כריכת החקירה בסיום עתידי של בדיקת משרד מבקר המדינה, אינה עולה בקנה אחד עם הצורך המידי למנוע המשך דליפה של מידע רגיש ו"לצמצם נזקים", שהוא, כאמור בנוהל שב"כ, אחת מהמטרות של חקירה כזו.

בעקבות תשובת ראש שב"כ דאז, פנה הרמטכ"ל דאז ליועמ"ש לממשלה, מר יהודה וינשטיין (29.11.10), במכתב דחוף, בו ביקש את מעורבותו בהנחיה על פתיחת חקירה בעניין ההדלפות הנוגעות לפרשת הרפז. הוא ציין, כי "עצם הדלפת המסמכים והימצאותם בידי גורמים חיצוניים - היא הבעיה ובה צריך לעסוק לאו דווקא סוגיית מניעת הפרסום". ב-13.11.11 השיב המשנה לפרקליט המדינה לתפקידים מיוחדים, מר שי ניצן, לפניית הרמטכ"ל דאז ועל דעת היועמ"ש לממשלה, כי על פניו אכן מדובר בנושאים רגישים, אולם הרמטכ"ל דאז לא פירט מהו החומר הסודי שהודלף ומסכן את ביטחון המדינה. הוא ביקש מהרמטכ"ל דאז להעביר לעיונו מידע מפורט ולהבהיר את סוגיית הסכנה לביטחון המדינה, כדי שהפרקליטות תוכל לגבש את עמדתה.

עוזר הרמטכ"ל דאז, אל"ם וינר השיב למשנה לפרקליט המדינה באותו יום (13.1.11), ופירט דוגמאות לנושאים רגישים שהודלפו, ושהחמור מכול ביניהם היה, לדבריו, "פרסום הנוגע ליחידות [מיוחדות]". בנושא זה ביקש אל"ם וינר לתאם פגישה של המשנה לפרקליט המדינה עם ראש מחב"ם, אל"ם מרדיקס, כדי למסור מידע נוסף ורגיש בעל פה. בנוסף להדלפות מתחום פעילות מערך מסווג באמ"ן, פירט אל"ם וינר שורה של הדלפות ממסמכים מסווגים ומידע מדיונים מסווגים בנושא "המשט הטורקי". הוא הוסיף "הדבר [ההדלפות] גורם למפקדים לחשוב על מה נאמר על ידם בדיונים ולמי מעבירים מסמכים רלוונטיים. חשש זה... עלול לשתק את המערכת ולפגוע באיכות תפקודה". עותקים מהמכתב נשלחו ליועץ המשפטי לממשלה, לראש שב"כ, לראש אמ"ן, למזכיר הצבאי לראה"ם ולפצ"ר. פרקליטות המדינה מסרה למשרד מבקר המדינה (אוגוסט 2012), כי על מכתב אחרון זה של עוזר הרמטכ"ל לא נמצא מענה כתוב.

בהתייחסות לטיטוט דוח הביקורת, מסרה הצנזורית הראשית לנציגי משרד מבקר המדינה (מרץ 2012), כי "פרשת הרפז, על ספיחיה השונים, טמנה בחובה פוטנציאל נזק ביטחוני גבוה מאד" וחשיפה, "על רקע קיומם של חומרים, המכילים פרטים מסווגים ביותר, בידי אמצעי התקשורת המרכזיים", וכי הצנזורה הצבאית "נדרשה לפעול, בהתאם לסמכותה, לפסילת פרטים, שיש בפרסומם ודאות קרובה לפגיעה ממשית בביטחון המדינה (מבחן הודאות)".

משרד מבקר המדינה מעיר, כי השתלשלות העניינים בנושא מסירה שלא כדיון של מידע בתחומים מסווגים ורגישים לביטחון מדינת ישראל, אשר עלתה אגב הביקורת בפרשת הרפז, היא חמורה, בפרט נוכח העובדה שפרטי המידע המודלפים בנושאים הרגישים עלולים לפגוע באינטרסים ביטחוניים חיוניים מהמעלה הראשונה של מדינת ישראל. לכן, מוצא משרד מבקר המדינה לנכון להסב את תשומת לב הדרג המדיני הבכיר - ראש הממשלה, מר נתניהו, והשר ברק - ואת גורמי אכיפת החוק - היועמ"ש לממשלה וראש שב"כ - לצורך שיידרשו לנושא, ויפעלו מוקדם ככל הניתן לשרש תופעה זו, בדרך של חקירת ההדלפות, איתור המדלפים ומיצוי הטיפול הפלילי או המשמעתי בהם.

להלן התייחסויות לטיטוט דוח הביקורת ולדוח ה"כמעט סופי" שמסרו מבוקרים בעניין זה:

א. שב"כ מסר (מרץ 2012) בהתייחסות לטיטוט דוח הביקורת, כי "השירות, כמי שמופקד עפ"י החוק על מניעת חשיפת סודות מדינה פועל מאז ומתמיד לשם צמצום התופעה", וכבר בשנת 2007 התווה שב"כ, על דעת היועמ"ש לממשלה לשעבר, עקרונות לחקירת הדלפות שעוגנו בנוהל שירותי מחייב. בהתייחסות (אוקטובר 2012) לדוח ה"כמעט סופי" הוסיף שב"כ, כי "הנוהל מפרט מספר תבחיני סף שנועדו לסייע לראש השירות בהפעלת שיקול דעתו ובקבלת החלטה. ברור כי רשימת התבחינים איננה רשימה ממצה של כל השיקולים הרלוונטיים. במקרים רבים מתעוררים שיקולים פרטניים ייחודיים שלא ניתן לקבוע אותם מראש בנוהל. כך ארע גם במקרה הנדון. בנסיבות הייחודיות של מקרה זה, ובמיוחד לאור העובדה כי בפועל לא נגרם נזק ביטחוני

של ממש כתוצאה מהדלפת המידע הנטען, החלטת ראש השירות הקודם שלא לפתוח בחקירה הייתה החלטה סבירה".

ב. ראש שב"כ בתקופה הרלוונטית, מר יובל דיסקין, שב"כ העביר לעיונו את הדוח ה"כמעט סופי", מסר (אוקטובר 2012), כי ההחלטה להורות על חקירת הדלפה היא, במסגרת התבחינים, בשיקול דעתו של ראש שב"כ. "במקרה דנן, משום שמדובר בעימות אישי עמוק בין שר הביטחון לבין הרמטכ"ל דאז, בו היו מעורבים עמוקות כלי התקשורת עקב מעורבותם העמוקה של יועצי תקשורת, עוזרים אישיים ועוד, החלטתי כי אין מקום להפוך גם את שירות הביטחון הכללי לכלי משחק בעימות הזה".

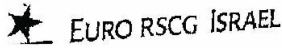
ג. השר ברק מסר (אפריל 2012), כי בכוונתו "לבחון נושא זה לעומק ולנקוט בצעדים הנדרשים על מנת לעקור מן השורש את תופעת ההדלפות מדיונים מסווגים".

ד. ראה"ם מסר (אפריל 2012), כי הוא פועל רבות למניעת הדלפות ביטחוניות, בכלל זה החתמת המשתתפים בדיונים מסווגים, בהם שרים, על התחייבות לשמירת סודיות הדיון, ובחלק מהמקרים המשתתפים (או חלקם) נדרשים לחתום גם על הסכמה להיבדק בפוליגרף במידת הצורך. ראה"ם הוסיף, כי "מטבע הדברים, לאור עיקרון הפרדת הרשויות, ראש הממשלה אינו אחראי ואינו יכול להיות אחראי לנעשה בוועדות הכנסת ולשם קביעת נוהלים וטיפול בהדלפות אלו יש לפנות ליו"ר הכנסת העומד בראש הרשות המחוקקת. בעניין פורום מו"ג ומערך [מסווג באמ"ן] הצה"לי, האחריות למניעת הדלפות ממערך זה נמצאת כל כולה בידי הדרג הצבאי, ואין מקום לכך שראש הממשלה יתערב בכך".

נוכח ההתייחסויות שלעיל, משרד מבקר המדינה חוזר ומדגיש, כי מסירת מידע שלא כדין בנושאים ביטחוניים רגישים הייתה לתופעה חוזרת ונשנית. הדלפת סודות רגישים מתחומים מסווגים באמ"ן, שחשיפתם עלולה לסכן את ביטחון המדינה, כמפורט בדוח הביקורת, היא ליקוי ערכי ומעשי ברמה הלאומית הכוללת. ראוי לכן כי ראש הממשלה, שר הביטחון והמופקדים על חקירה ואכיפת חוק, כל אחד על פי אחריותו, יפעלו נמרצות כדי לשרש תופעה נפסדת זאת, תוך הפעלת כל הכלים שבידי גופי הביטחון במסגרת קהילת המודיעין ואחרים למניעה ולסיכול של זליגת סודות.

נספחים

נספח א' - צילום מסמך הרפז

איש

לכבוד

נקודות ל תדמית/אסטרטגיה ל

- העריכה כי פרסום "א-הארכה" הסב נזק תדמיתי מוגבל בהיקף, ומוגבל בזמן (24 שעות).
- פרסום בסמוך ל"הוליווד" היה תזמון מדויק ואפשר שליטה מיטבית בתגובות.
- גזירה לאחור של ההכרזה, ממועד תחילת ראינות המועמדים, טיפול במשבר.
- הכרזה/החלטת ממשלה על המחליף בייג - בניית אסטרטגיה פנימית וחיצונית לאירוע.
- דרכים להתמודדות בהתנגדות רוח"מ/שרים נוספים למהלך. יצירת נקודת לחץ משבר.
- פוליטי/קואליציוני (הקפאת בניה).
- יצירת משבר בפרופיל תקשורתי נמוך, מול הרמטכ"ל שיהיה בסיס למהלך.
- דחיית אישור בקשות (יצירת משבר עם אלוף מכה).
- דחיית העלבות ע"י זימון של אלופים נוספים (מעבר לשלושה) לראיונות חתר/התעצות וזימון לשעברים קמפיון בחינה יסודית.
- תחילת התהליך/ההכרזה תיצור אפקט העלבות - יש לפתח את התדמית (דיד לוי) - לטפל בקמפיון מתאים.
- התפטרות עד ספטמבר 2010 ושחרור- מאפשרת סיום הצינון והתמודדות בבחירות הבאות (ביבי-איים)-הפסד כלכלי-בחנית מסוגלות.
- קמפיון הרמטכ"ל הנכנס מחליט על הצוות/אלופים- רציפות. גבי -"וצא למלחמה עם האלופים שהוא בוחר"- פיתוח הנושא).
- חיידך המתח/חילוקי דעות בין גלנט לרמטכ"ל סביב אירועי "עופרת יצוקה".
- בנית פרופיל תקשורתי חיובי לגלנט (אנושיות, בורות, ניסיון, פיקוד)- מול אימונים.
- יצירת פרופיל+קמפיון שלילי בני"אן הצעה למועמדות יובל/ מאיר.
- גדיס. רמטכ"ל "ראשון" או ר. אמ"ן וס. רמטכ"ל שני- יוריד ההתנגדות.
- רוס- יחליף את גלנט (קידום תא"ל במקום רוס- מהרשימה).
- דהית סבב הגדול לקיץ 2011- קמפיון/רוח"מ (יציבות).
- אלופים/ תא"ל משתתפים- הורדת התנגדות לתהליך (דגוט, זמיר).
- טיפול בקידום מגזרי (נשים, מיעוטים) הצטרפות של מגזרים לתמיכה בתהליך.
- דובר צה"ל- לחץ נושא.

72 Pincus Rosen St.
Tel Aviv 69512, Israel
T+972-3-6363636 F+972-3-6683006
www.euroisrael.co.il

- בניהו/- עם שלם
- איזנברג- עמרי
- אביב כוכבי-עמרי
- יוסי בכר-
- רוגי נומה-עמרי/חלוץ
- יואב הר אבן- מופז
- אלון פרידמן- גבי/גדי
- אגאי-
- איל זמיר-
- יואל סטריק- גבי
- הדאל כנפו-
- גיא צור-
- אבי אשכנזי- אח
- אילן פרץ-
- משה שלי
- דויד סוויסה
- יגאל סלוביק-
- הרצי הלוי-ביבי
- ניצן אלון-
- אורנה ברביבאי
- חסון חסון- פרס

72 Pinchas Rosen St.
Tel Aviv 64512, Israel
T+972-3-6363636 F+972-3-6883006
www.euroisrael.co.il

נספח ב' - ועדת מעיין

תהליך הבדיקה בנוגע לוועדת בירור במשרד הביטחון לעניין החלפת דיסקים קשיחים במחשבים בלשכת שר הביטחון - סיכום בדיקת משרד מבקר המדינה

כללי

ב-10.7.12 הורה מבקר המדינה דאז לבדוק את תהליך הבדיקה של ועדת הבירור שהקים משהב"ט לעניין החלפת דיסקים קשיחים במחשבים בלשכת שר הביטחון מר שלומי מעיין (להלן - ועדת מעיין). זאת, במסגרת פעולות להשלמת הביקורת ב"פרשת הרפז". הבדיקה נערכה על ידי משרד מבקר המדינה ביולי ובאוגוסט 2012.

רקע

בלשכת שר הביטחון קיימת מערכת הקלטה לשיחות טלפון נכנסות ויוצאות בחדרים של שר הביטחון, של המזכיר הצבאי לשר הביטחון ולקווי טלפון נייחים רגילים של ראש המטה. שיחות מוקלטות נשמרות על דיסקים קשיחים. המערכת הרגילה לשיחות בלתי מסווגות מכונה "המערכת השחורה" והמערכת המאובטחת לשיחות מסווגות מכונה "המערכת האדומה". ההקלטה בשתי המערכות מופעלת לפי החלטת המשוחח, או מי מטעמו, ואינה אוטומטית. לצורך הקלטת שיחת טלפון מסוימת במערכת המאובטחת חייב המשוחח, או מי מטעמו, לברור ידנית מתג ייעודי המפעיל את ההקלטה, שעה שלשם הקלטת שיחה במערכת הרגילה על המשוחח להרים אפרכסת של מכשיר טלפון ייעודי המיועד להקלטה בטלפונים הרגילים. למוקד המבצעים של שר הביטחון יכולת להקליט ידנית שיחות בשתי המערכות לפי בקשת המשתמש. כעולה בביקורת, בשתי המערכות אין הקלטה אוטומטית של כלל השיחות.

בין ספטמבר 2011 לינואר 2012 בדק משרד מבקר המדינה רשימות של שיחות טלפון מתומללות ולא מתומללות שהתקיימו בלשכת שר הביטחון, כדי לבדוק אם יש בהן כאלה הנוגעות לנושאי הביקורת ב"פרשת הרפז" וכדי להאזין להן לפי הצורך. בנתונים שהופיעו ברשימות הללו לא נמצאו שיחות טלפון רלוונטיות לביקורת שקיים משרד מבקר המדינה ב"פרשת הרפז". כמו כן, בנתוני התקשורת שהעבירו פרקליטות המדינה ומשרד הביטחון למשרד מבקר המדינה, ובהם פירוט ההתקשרויות הטלפוניות שביצע סא"ל (בדימ') בועז הרפז ממכשירי הטלפון שברשותו, לא נמצאו התקשרויות בינו לבין לשכת שר הביטחון בחודשים שקדמו לפרסום מסמך הרפז. לפיכך, לא עלה הצורך להאזין לשיחה כלשהי שהתנהלה בין לשכת שר הביטחון לבין גורם אחר.

ב-21.12.11 מסר רמ"ט שר הביטחון, מר קורן, למשרד מבקר המדינה ביזמתו, כי מבירור שעשה בעקבות בדיקת משרד מבקר המדינה עלה, כי לא ניתן לקבל פלט של השיחות המוקלטות בטלפונים הרגילים והמאובטחים בשל תקלות שנגרמו לשני דיסקים קשיחים שעליהם נשמרו ההקלטות. עוד מסר מר קורן למשרד מבקר המדינה, כי דיסק התקשורת המאובטחת נמצא חבול ביחידת הממונה על הביטחון במעבדה"ט, לשם הועבר כמקובל לגריטה, שעה שדיסק התקשורת

הרגילה כבר נגרט, וכי לשני הדיסקים לא היה גיבוי, כך שלא ניתן לדעת אילו שיחות הוקלטו. בפועל, בבדיקה שנערכה במשהב"ט מאוחר יותר (על כך, בהמשך) עלה, כי הדיסקים לא נגרטו, והם מצויים בידי קצין הביטחון של משהב"ט. דיסקים אלו הוצגו בפני נציגי משרד מבקר המדינה במהלך בדיקה זאת.

1. ועדת מעיין - נוכח האמור לעיל, מינה ב-29.12.11 מנכ"ל משהב"ט, אלוף (מיל') אודי שני, ועדת בירור בראשות עוזרו דאז של מנכ"ל משהב"ט, מר שלומי מעיין, לבדיקת נושא היפגעות הדיסקים. בהתאם לכתב המינוי ביקש מנכ"ל משהב"ט, בין השאר, לאתר את הסיבות והגורמים להיווצרותה של התקלה שהובילה להשבתת הדיסקים, ולבחון את הנוהלים וההתנהלות של כל האנשים המעורבים באירועים הנ"ל.

כעולה בבדיקה, היועץ המשפטי למעשהב"ט, עו"ד אחז בן ארי, לא שותף בתהליך הקמת הוועדה ובעבודתה. משימות אלה נמסרו בידי המשנה ליועץ המשפטי למעשהב"ט, עו"ד בני כהן, ששימש בתפקיד משקיף בוועדה, ואשר, לדברי היועץ המשפטי למעשהב"ט, מלווה בדרך כלל נושאים שלהם זיקה למלמ"ב.

ועדת מעיין הגישה את מסקנותיה ב-5.2.12. מדוח הוועדה עולה, כי התקלה במערכת ההקלטה של הטלפונים הרגילים אותרה במאי 2011, והתקלה במערכת ההקלטה של הטלפונים המאובטחים אותרה בנובמבר 2011¹²³. הוועדה קבעה במסקנותיה, בין השאר, כי "אף גורם במשהב"ט או מחוצה לו, לא היה מעורב בשיבוש הדיסקים, המידע שעליהם או בחבלה בהם"; "הוועדה התרשמה, כי התקלה בדיסקים הקשיחים נגרמה בשל אי-מתן תחזוקה ראויה למערכות המיוזג שבחדר הכספות"; וכי "הטיפול במערכת הקלטת השיחות הטלפונית של שהב"ט היה לקוי וכל הגורמים המעורבים [במשהב"ט] לא פעלו כנדרש על מנת למנוע תקלות העלולות להביא לאבדן מידע חיוני"; וכי נמצאו ליקויים רבים ב"תחום הפיקוח, הבקרה, בדיווח האחזריות, הגיבויים, אבטחת ושימור המידע ותחזוקת המערכות" בקומת לשכת שהב"ט. מסקנות הוועדה התבססו על מסמכים, רישומים, עדויות ונתוני בדיקות פוליגרף שנערכו לחמישה עובדים רלוונטיים במשהב"ט, שמהם עלה, כי הנבדקים נמצאו דוברי אמת בתשובות שסיפקו לשאלות בודק הפוליגרף.

באי כוחו של אל"ם וינר פנו ליועמ"ש לממשלה (20.4.12) ולמבקר המדינה דאז (23.4.12), בבקשה לפתוח בחקירה פלילית ב"פרשת הרפז", בין השאר בסוגיית ה"קלטות" (כאמור - הדיסקים) בלשכת שהב"ט.

כאמור, ב-2.5.12 פנה מבקר המדינה דאז ליועמ"ש לממשלה והביא לידיעתו חשש למעשים פליליים ב"פרשת הרפז" בהתאם לסעיף 14(ג) לחוק מבקר המדינה, ובין השאר הצביע על הטענות שהועלו בעניין "פרשת ההקלטות" בלשכת שהב"ט בנושא הראוי להיבדק על ידי היועמ"ש לממשלה. בדברי תשובתה למשרד מבקר המדינה, ביקשה פרקליטות המדינה (6.6.12) להעביר לעיונה את דוח ועדת מעיין, ועותק ממנו הועבר לפרקליטות המדינה ב-27.6.12.

בהתייחסות (25.6.12) לטיוטת דוח הביקורת הביע הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל') אשכנזי, ספקות בנוגע לאמינות הבדיקה של ועדת מעיין במשהב"ט, בכותבו, כי הסיבות שמנתה הוועדה לתקלות אינן אלא תירוצים על "העדר כל תיעוד מזמן אמת לשיחות שהתקיימו בלשכת שהב"ט. אשרי המאמין לכל התירוצים ומן הראוי להסיק מכך את המסקנה המתבקשת"; אל"ם וינר טען (25.6.12)

123 כעולה בבדיקת ועדת מעיין, קב"ט במשרד הביטחון, שהדיסק המקולקל של מערכת ההקלטה המאובטחת נמסר לו, העבירו לידי ראש תחום אבטחת מידע במלמ"ב, אשר הכה בו בפטיש לפני העברתו לגריטה בחברה חיצונית, בשל המידע הרגיש שלהערכתו עשוי היה להימצא בו.

פרשת "מסמך הרפז"

בהתייחסותו לטיוטת דוח הביקורת, כי בוועדת מעיין קיימת בעייתיות ה"מתחילה מהעומד בראש הבדיקה אל"ם (מיל") שלומי מעיין, ידידו של מר יוני קורן". לדבריו, "ל'תחקיר הפנימי' שנערך במשהב"ט אי אפשר לייחס משקל משמעותי. זה 'תחקיר מטעם', שנערך על ידי בעל עניין, ובוודאי בידי מי שכפוף לשהב"ט, הנוגע בדבר... ברור שאי אפשר לקבלו [את התחקיר] כלשונו". הרמטכ"ל דאז, רא"ל (מיל) אשכנזי ואל"ם וינר הביעו בהתייחסויותיהם תמיהה בנוגע להסברים שניתנו לוועדת מעיין בכל הקשור למעורבות עובד משהב"ט באירוע.

כאמור ב-10.7.12 הורה מבקר המדינה לבדוק את תהליך הבדיקה של ועדת מעיין להשלמת הביקורת בפרשת הרפז, ובכך עסקה הבדיקה. בדיוק זה לא עסקה בבירור העובדות הנוגעות לעצם הפגיעה בדיסקים הקשיחים במערכת הקלטת השמע בלשכת שהב"ט.

2. תהליך הבדיקה במשרד מבקר המדינה - נציגי משרד מבקר המדינה התבססו בבדיקתם על מסמכים, פגישות ועוד, כמפורט להלן:

א. דוח "ועדת בירור בעניין החלפת דיסקים קשיחים במערכות הקלטת השמע בלשכת שר הביטחון" (פברואר 2012), השלמות בכתב של משהב"ט למשרד מבקר המדינה (פברואר-יוני 2012) ומסמכים נוספים שהעביר משהב"ט למשרד מבקר המדינה במהלך הבדיקה (יולי 2012).

ב. נתונים של משהב"ט, כלהלן:

1) רשימה שהוכנה ידנית עבור משרד מבקר המדינה בידי המזכירות של לשכת שהב"ט, ובה פירוט השיחות היוצאות והנכנסות של השר ברק באמצעות לשכתו (בכלל זה מביתו) במשך כשנתיים וחצי, בין 1.8.09 ל-27.2.11. כמו כן, עיינו נציגי משרד מבקר המדינה ביומן השיחות של שהב"ט המנוהל בידי מזכירתו.

2) רשימה ובה פירוט של 78 שיחות מתוך הרשימה דלעיל, שהוקלטו במערכת ההקלטה המסוגלת והרגילה המשמשת את שהב"ט (מתוכן תומללו בידי מתמללת לשכת שהב"ט 11 שיחות).

3) רשימה של מרכז המבצעים במשהב"ט, שבה רשומות שיחות של אישים בכירים במשהב"ט שהוקלטו בידי מרכז המבצעים בין 18.12.09 ל-27.2.11.

4) טבלה ובה פירוט השיחות המתומללות משתי המערכות שהתקיימו בין 7.11.07 ל-29.7.12. בתקופה זו תומללו 25 שיחות טלפון במערכת הרגילה ("השחורה") ו-12 שיחות במערכת המאובטחת ("האדומה"). המדובר בשיחות שקיימו שהב"ט ומנכ"ל משהב"ט בעיקר עם אישים בכירים במדינות זרות (במערכת הרגילה) ועם אישים בכירים במערכת המדינית והביטחונית (במערכת המאובטחת). הטבלה מנוהלת באופן שוטף בידי מתמללת לשכת שהב"ט.

5) פלט ממוחשב של התקשרויות שהתקיימו בין הטלפונים השייכים לסא"ל (בדימ') הרפז לבין טלפונים קוויים השייכים למשהב"ט בתקופה שבין ספטמבר 2009 לאוקטובר 2010, ושנתונהן מצויים במערכת המעקב ורישום השיחות של משהב"ט. בפלט זה רשומים נתונים של 54 התקשרויות שהתקיימו בין סא"ל (בדימ') הרפז ובין גופים במשהב"ט: אפ"י, ראש מנה"ר, ממונה ביטחון משהב"ט, אכ"ס ומשלחת הקניות בארה"ב.

ג. פגישות של נציגי משרד מבקר המדינה עם 11 אנשים שהייתה להם נגיעה לנושא הדיסקים, בין אם במסגרת עבודתם במשהב"ט ובין אם בהיותם מעורבים בתהליך הבירור במשהב"ט וקבלת השלמות כתובות מאחדים מהם.

ד. ביקור בזירת האירוע, בבניין משהב"ט ובחפ"ק הביטחון, בלוויית קב"ט משהב"ט, מר שלומי מעיין, ואנשים הפועלים מטעמו.

ה. ביקור בלשכת שהב"ט לקבלת הסבר על תפעול מערכת ההקלטה לטלפונים (22.8.12).

להלן שמות בעלי התפקידים עמם נפגשו עורכי הבדיקה (בהתאם לסדר הפגישות הופעתם במשרד מבקר המדינה):

- א. מר שלומי מעיין, שהיה ראש ועדת הבירור במשהב"ט (18.7.12).
- ב. מר יוני קורן, ראש מטה שהב"ט (במסגרת פגישת שימוע רחבה - 22.7.12)
- ג. אלון (מיל') אודי שני, מנכ"ל משהב"ט (23.7.12).
- ד. מר אהוד ברק שר הביטחון וסגן ראש הממשלה (במסגרת פגישת שימוע רחבה - 24.7.12).
- ה. מתמללת הקלטות בלשכת שהב"ט (25.7.12).
- ו. עו"ד בני כהן, המשנה ליועמ"ש למעשהב"ט ומשקיף בוועדת הבירור במשהב"ט (26.7.12).
- ז. קב"ט במשהב"ט, שתוחקר על ידי ועדת הבירור במשהב"ט (29.7.12).
- ח. חבר בוועדת הבירור במשהב"ט (31.7.12).
- ט. מנכ"ל חברה לבדיקות פוליגרף, שערך בבדיקות פוליגרף עבור ועדת הבירור (5.8.12).
- י. עו"ד אחז בן ארי, היועמ"ש למעשהב"ט (16.8.12).
- יא. מזכירת שהב"ט (22.8.12).

3. ממצאי הבדיקה - מהמסמכים שבהם עיינו עורכי הבדיקה ומהפגישות עם בעלי התפקידים הרלוונטיים במשהב"ט ובוועדת הבירור עלה, כי:

א. ככלל, נמצא כי קיימת התאמה בין הרישומים של מזכירת שהב"ט, מתמללת לשכת השר ומרכז המבצעים אשר לשיחות המוקלטות והמתומללות של שהב"ט. נמצאו שני מקרים שבהם לא נמצאה התאמה, אך לכך ניתנו למשרד מבקר המדינה הסברים שהניחו את דעת עורכי הבדיקה (השיחות התנהלו לאחר שעות הפעילות של מזכירת שהב"ט והוקלטו בידי מרכז המבצעים, שבשונה מהנוהג, לא עדכן לאחר מכן את מזכירת שהב"ט בקיום השיחות, ולפיכך הן לא נרשמו ביומן השיחות שמנהלת המזכירה).

ב. לא נמצאו נתונים בדוקים אשר למספר השיחות שהוקלטו משני הדיסקים. אך ככל שהדבר עולה מבדיקת השגרה שבהתאם לה מתנהלת הקלטת שיחות בלשכת שהב"ט, עולה, בסבירות גבוהה, כי כל השיחות המוקלטות של שהב"ט נרשמו ביומן השיחות של מזכירת שהב"ט. זאת למעט שיחות ספורות, שכאמור לעיל, הוקלטו על ידי מרכז המבצעים ושעליהן מרכז המבצעים לא דיווח למזכירת שהב"ט. לא נבדק התהליך שבו מוקלטות ונרשמות שיחות מנכ"ל משהב"ט.

ג. בחדר שהב"ט ישנה אפשרות טכנית למשוחח מהחדר להקליט שיחות בשתי המערכות בלי שהללו תעבורנה דרך מזכירת שהב"ט.

מבדיקת תהליך עבודת ועדת מעיין עולה, כי עבודת הוועדה הייתה תקינה, הציבה את הנושאים הראויים לבדיקה, ובחנה בקפידה את האפשרות למעורבות מכוונת של גורם כלשהו (פנימי או חיצוני ל"משהב"ט) בפגיעה מכוונת בדיסקים.

כמו כן, עורכי הבדיקה נתנו דעתם לבדיקות הפוליגרף שנערכו, כאמור, לחמישה אנשים במשהב"ט, אשר מתוקף תפקידיהם היו חשופים לשני הדיסקים הקשיחים שנפגעו. בדיקות הפוליגרף היו תבחין בעל חשיבות רבה בגיבוש העמדה של ועדת מעיין. הבדיקות הללו נערכו בידי בודק פוליגרף עתיר ניסיון, שסמך ידיו חד-משמעית על ממצאי הבדיקות.

עם זאת נמצא, כי בתהליך הקמת ועדת מעיין היו סטיות מהוראת משהב"ט, שלא גרעו מטיב העבודה, כלהלן:

א. סמכות ועדת הבירור:

1) בהוראת משהב"ט (המ"ב מס' 66.06) "הקמת ועדת בירור - תפקידים וסמכויות" הוגבלו סמכויותיה ותפקידיה של ועדת בירור לנושאים שאינם קשורים לעברות פליליות או משמעתיות, ונקבע, כי "ועדת הבירור אינה מוסמכת לעסוק בחקירה שמטרתה לגלות אשמים בתחום הפלילי או המשמעתי", וכי "הסמכות לחקור נושאים/חשדות בתחום תקלות ביטחון או בתחום הפלילי... מצויה בידי חוקרים ביחידת המל"ב...". בבדיקה עלה, כאמור, כי המניע להקמת ועדת הבירור היה החשש שמא הדיסקים הקשיחים חובלו במזיד. מכאן, לכאורה, ראוי היה לקיים את הבדיקה במל"ב ולא להקים ועדת בירור.

2) מאידך, בדיקת ההשלמה שערך משרד מבקר המדינה מעלה, כי במשהב"ט התעורר החשש המקדמי שמא בעלי תפקידים במל"ב מעורבים בתקלות. חשש זה היה שיקול מהותי במשהב"ט בהקמת ועדת בירור בראשות מר שלומי מעיין והימנעות ממצב שבו יחידת מל"ב בודקת את עצמה או את עובדיה.

ב. הרכב ועדת הבירור:

1) בהמ"ב שלעיל נקבע, כי "רוב החברים בוועדת הבירור יהיו עובדי משהב"ט". בפועל הורכבה ועדת מעיין משני עובדי משהב"ט וארבעה חברים חיצוניים.

2) עם זאת, בבדיקה עלה, כי הרכב ועדת הבירור הושפע גם הוא מהחשש, כי בעלי תפקידים במשהב"ט היו מעורבים בתקלות מחד גיסא והצורך להבטיח, כי בוועדה יהיה ייצוג למומחים ניטרליים מהתחומים הנדרשים (תקשורת, אבטחת מידע, מודיעין, חקירות) מאידך גיסא. כך, כאשר חשו חברי הוועדה לאחר שהוקמה, כי בהיעדר נציג מל"ב הם חסרים מומחה לתחקור וחקירה, צורף לוועדה סגן קמצ"ר לשעבר, אשר עליו המליץ מפקד מצ"ח לשעבר, שהיה תחילה המועמד המועדף על משהב"ט, אך דחה את הפנייה מחמת עיסוקים אחרים.

מסקנות

מבדיקת תהליך עבודת ועדת מעיין עולה, כי עבודת הוועדה הייתה תקינה. עם זאת, עולה כי בהקמתה הייתה סטייה מהוראת משהב"ט שמכוחה הוקמה ופעלה, וזאת על דעת מנכ"ל משהב"ט, המשנה ליועמ"ש למעהב"ט וראש הוועדה. לסטייה זו ניתנו על ידי אותם הגורמים הסברים להצדקתה בנסיבות העניין.

מכל מקום, לדעת משרד מבקר המדינה, בקיומה של אותה סטייה נוהלית מהוראת משהב"ט לא היה כדי להצביע על בעיה כלשהי בטיב עבודתה של ועדת מעיין או כדי להשפיע על ממצאיה ומסקנותיה. לא נמצא, כי עבודת הוועדה ומסקנותיה הושפעו ממגמה מוקדמת מסוימת או מהשפעה זרה.